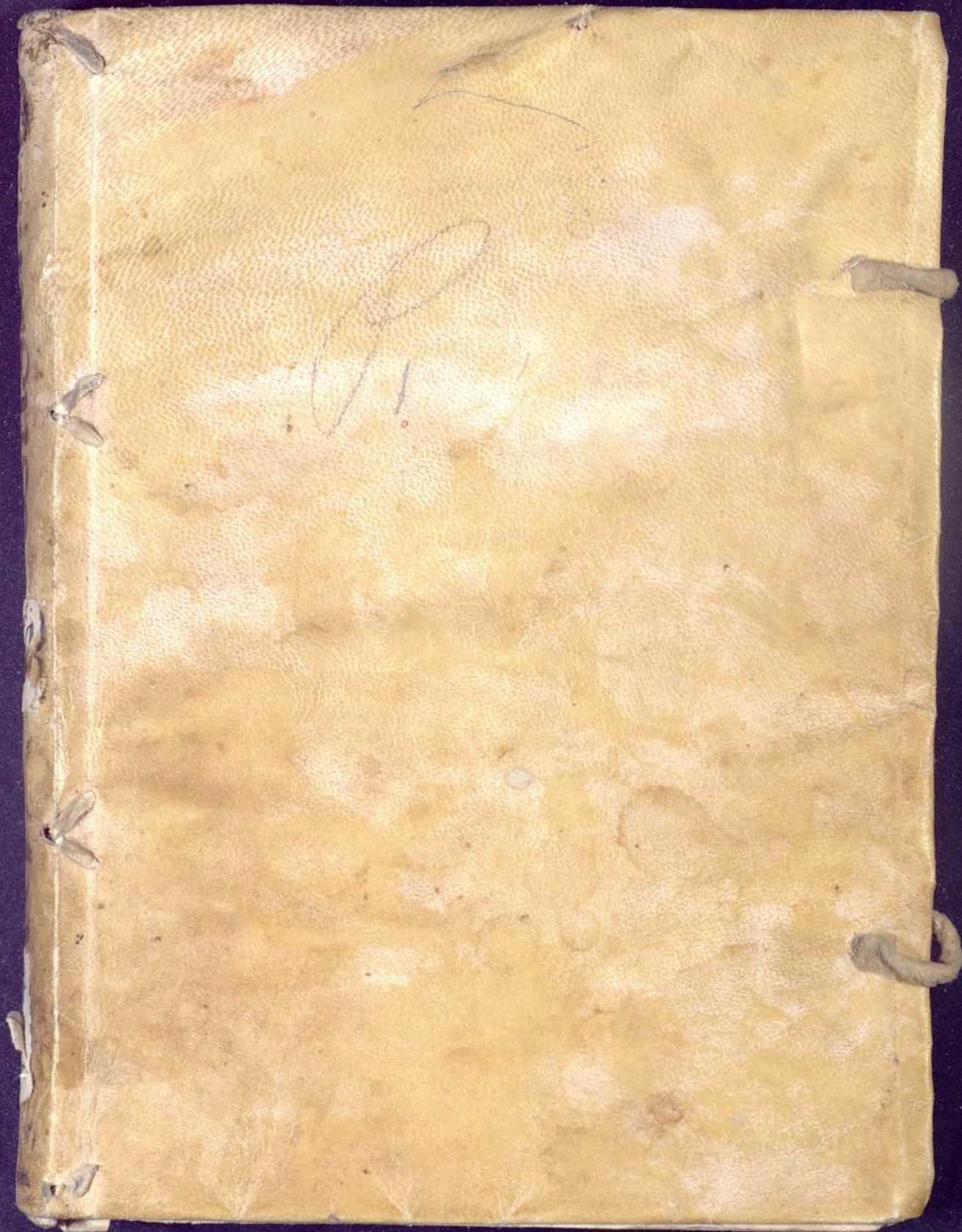

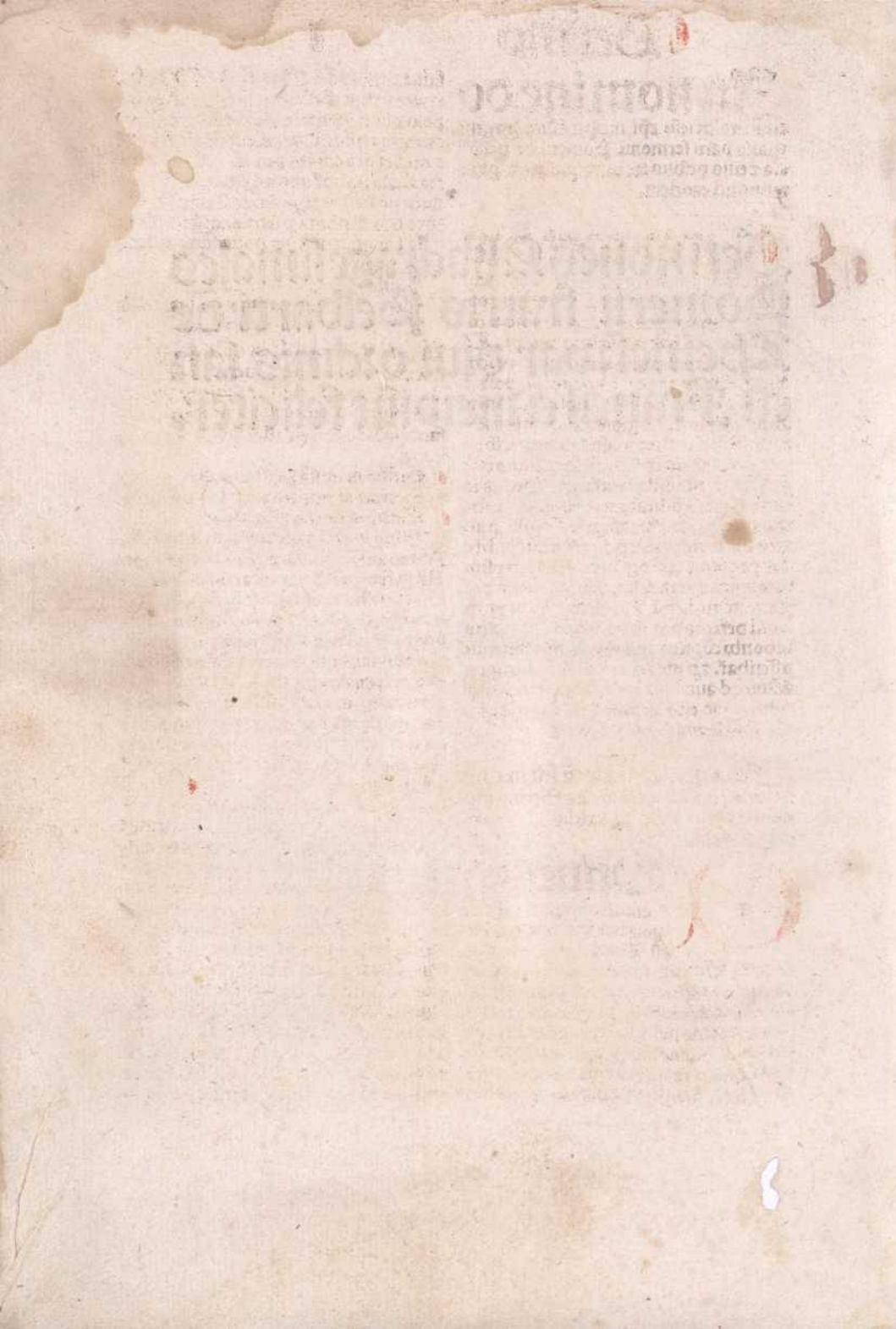

3011

14

2
Sermones Quadragesimales
Domerii fratris Delbarti de
Themesswar diui ordinis san
cti Francisci incipiunt feliciter.

In nomine do

mini nostri iesu xpi incipit Quadragesim/
malis pars sermonu. Pomeru de penite
tia z eius pibus ac correquisitis z pte
abus ad eandem.

Circa partē au

tem istam pmitto q pro ferialibus dieb
breuiores sermones faciā. Tum quia pro
illis diebus populus minoru numero co
fluit q dieb festiuis vel dominicis. Tu
quia gaudent breuitate modernit vt scri
bitur. ff. Qd metus causa. l. j. in glosa. z
De appellationib. l. ampliores. Pro di
ebus aut dñicis lōgiores aliquatū ser
mones faciem. vt multis pcurrentibus
pūc tā plebeis q sciētificis z alioib
possum p modulo satisfacere. Deniq in
dicio sagacis p̄dicatoris relinquit vt ser
mo p aliquo dieb assignat possit p al
tero die transponi z p̄dicari sicut videbi
tur populo z tpi pgruere. Nā z fm p̄m
sermones aptandi sunt fm pgruetiā z ea
pacitate audietū. Hoc solū deprecor vt q
quid defectuosus in hoc ope z alijs meis
la boib cōp̄tur mihi p̄p̄us insufficientie
ascribat. z p me ad deū oīones dirigant
Quicq autē bonitatis fuerit deo alit
simo a quo est attribuat. cui laus et glo
ria sit in secula seculor. Amen.

Feria quarta Cinerū seu in capi
te ieiunij quadragesimalis Sermo pri
mus scz de inuitatiōe ecclesie ad peniten
tiā z ieiunū.

Onuerti

Omini ad dñm deū vestruz
quia benignus z misericors
est Job. l. ij. et in epla ho
dierna. Sancta mater ecclesia hodie canit
hec verba exhortati. omnes filios. i. fide
les ad penitentiā his diebus agendā. In
qbus verbis inducit ad penitentiā ex cōsi
deratiōe diuine misericordie: qua p̄misit
penitentib veniā z celestia bona. Propte
rea etiā in euāgelio hodierno canit p̄bus

saluatoris nostri Matth. vj. di. Thesa
rizate vobis thesauros in celo. qd etiam
poni p̄t p̄ themate. Audiam ergo hor
tante matrē ecclesiam. Cōuertimini o viri
o mulieres ad dñm deū zc. Ex quo san
cta ecclesia hortat nos ad penitentiā: z in
ducit nō solū verbis sed etiā exēplis. Id
circo tria mysteria p sermone isto declare
mus fm qd tripliciter hortat nos ecclesia
ad penitentiā dieb istis.

Primū de exēplaris inductiōis.

Secundū de qdragesimalis obfuarōis

Tertiū de diuinalis inuitatiōis.

A Circa primū de exēplari in
ductiōe vel inuitatiōe aduertendū ē q san
cta ecclesia inuitat z inducit nos ad penite
tiā exēplo quadruplicis ceremonie que
facit hodie z diebus istis quadragesima
libus.

Primo in missarū exhortatiōe.

Secundo in vesperarū anticipatiōe.

Tercio in cinerū p̄secratiōe.

Elctio in imaginū ap̄d certos p̄tectōe.

Primo inq in missarū oīm exhortatiōe.
Nā in fine missarū cantari solet. hūiliare
capita vestra deo. quare hoc facit his rpi
bus qd als p totū annū nō facit: nisi pro
pterea vt p̄ctōr q a toto anni curriculo in
peccatis p̄p̄bitur p̄ra deū: iam nūc hūili
etur ad penitentiā tripliciter. scz in corde
p p̄tritiōe. in ore p p̄fessione. in satisfacti
one op̄is p ieiunū: elemosinā z opationē
quaten⁹ gratiā dei z gloriā p̄sequat. Nāz
Jac. iij. Deus sup̄bis resistit: humilib⁹
autē dat gratiā. z sic gloriā. **S**ecū

do in vesperarū anticipatiōe. Nā his dieb
quadragesimalib vesperare ante prandū
dicunt: cū toto anno post meridiē dicant.
Sed hoc quare fit nisi ad penitentiā indu
ctiōe. Nimirū vnde hoc fiat dicendū q
ex decreto de p̄e. di. j. c. Solent vbi cōci
liū dicit sic. Solēt plures q se ieiunare pu
tant in quadragesima mox vt signū audi
erint ad nonā horā manducare q nullate
nus ieiunare credēdi sunt si ante mandu
cauerint q vesperatū celebret officiū. Cō
currentiū est em ad missam. z auditis mis
sarū solēns: vesperatis officiis: largit⁹ ele
mosinis ad cibū accedendū ē. Si s̄o ali
quis necessitate p̄stria fuerit: vt ad mis

Feria quarta cinerum

iam venire nō valeat: exterminata vespiti/ na hora cōpleta oratione sua ieiunū sol/ uat. Hec ibi. Quare aut sic fuerit institū/ tū Dicendū qd vt sic ieiunādo xpm imita/ ri i pnia z ieiunū qntū possum? nos indu/ camur. Quia em nō possum? sine cibo ie/ iunare tot dieb? sicut fecit xps: saltē ieiū/ nemus vsq? post vespam. Et q? multi nō possum? ieiunādo expectare horā diei ve/ spertinā: saltē vespis anticipatis come/ dant in meridie. Tercio in cinerū pse/ cratione. Nā hodie ecclesia cineres conse/ crat et capitib? hoīm imponit vt se morta les cognoscāt z ideo pniām agāt. vñ fieri dos imponēdo cineres dic. Hemeto hō q? puluis es z in puluere reuerteris. Quia nimiz nil sic ad pniām puocat sicut mor/ tis memoria Eccl. viij. Remorare nouis sima z in et. non pec. Ideo q? ecclia hodie canit. Emēdem? in melius qd ignorāter peccauim? ne subito poccupati die mor/ tis gram? spaciū pnie z iuenerē nō pos. zc.

Quarto in imaginū cōrectōe. Et hoc apud certas ecclesias seculariū maxie solet fieri. Sed qre hoc nisi ad significandū qd pccō? nō est dign? videre faciē dei aptam z scetō? glīam nisi agat pniām. Et sic. xxvj. Tollat impius ne videat glīam dei. Vñ pccō? primēce z age pniām. q? de? et fan/ cti angeli z bñs pgo z oēs sc̃i abominan tur te in pccis existentē aspiciere z sic pibis V infelix ppende q? sine pnia celū habe/ re non poteris.

C Circa secundum de qua? dragesimali obseruatōe Querit. qre sub numero quadragenario voluit deus hoc ieiunū obseruari a populo. s. xpiano. Ad qd assignēt pcpuerōnes qtuor fm doc.

Prima ratio decimationis tpalis.

Scda rō afflictōis pniālis.

Tercia rō psecratiōis nūeralis.

Quarta rō imitatiōis xpi formalis.

Prima in qua rō decimationis tpalis. Nā bon? xpian? debet deo decias soluere de bonis oib? s. possessionib? z etiā corporalib? z sic etiā de tpe annuali vite sue. Sed vt scribit p Grego. de pse. dist. v. c. Quadra/ gesima (inqt) ipsi dies decie anni sunt. ifra Gerbi gra. Si p. cccly. dies annus vol

uit. deinde p. xxxvj. dies affligimur qñ an/ ni deo decimas damus. Ratio. qā. xxxvj. sunt decima nūeri. cccly. diez z sex hora/ rū: quē numez pñet annus tot? Sub/ dit ibide. Sed vt sacer nūer? .xl. diez ad/ impleat: qtuor dies ad supplementū. xl. die/ rū addunt. Hec in dicto caplo de psecra/ tione s. Ideo qd dragesima ieiunare debe/ mus p decima tpsis z corpis exoluenda. Idcirco em qtuor dies addim? qz corp? ex quatuor elementis est pñitū. vt sic ie/ iunando soluam? qd qd in corpore annuū peccauim? Secūda rō afflictōis peni/ tentialis. quā nūerus .xl. a pñcipio mun/ di deputat? est p pnia hoīm expectāda vt faciēda. Et hoc pater pmo in diluuiō qd pluit. xl. dieb? Bñ. vij. Scdo in exitu fili/ op israhel. xl. annis p desertū qñ nō peccal/ sent. xl. dieb? intrassent fines terre pmissi/ onis. Tercio. xl. dieb? ieiunauit Moyses p lege accipiēda. Quarto. xl. dieb? Hely/ as ascendit in montē oreb? ad colloquēdū cū deo. Quinto deniq? post passionē xpi .xl. annis expectauit iudeos ad persionē Sexto q? etiā nimitas añ. xl. dies ad pe/ nitentiā monuit. Septimo q? xps. xl. die/ bus p nobis ieiunauit i deserto. Hinc ca/ nit ecclia. Rex z pphete pñit? hoc pñule/ runt postmodū xps sacravit omia zc.

Tercia rō psecratiōis nūeralis. qz xps dñs nūez quadragenariū multipl? conse/ cravit. Sed hāc rationē tercio articlo p/ sequar ob breuitatē z deuotiōez.

Quar/ ta rō imitatiōis xpi formis z specialis. qā vt dicit Bern. chūstian? a xpo dñ? vt chū/ sti frater z imitator reputet. sed xps dñs xl. dieb? ieiunauit. qz zc.

Sed q? rit hic. Quare ecclesie filij xpiani nō eo mō in hoc ieiunio xpm imitant sicut xps ieiunauit. quia ipse xps ieiunauit pñue sine diez interpolatōe. chūstiani aut dies do/ minicos interceptos nō ieiunant. z sic dis/ cōtinuāt ieiunū. Ad hoc rñdet qd hoc rō nabiliter ordinauit ecclia triplici ratione.

Primo ppter resurrectionis xpi venera/ tiōnē. Et hanc ponit Alexāder de Ales/ in. iij. Nam xps in dominica resurrexit z die illa bis comedisit legif. scz cū discipu/ lis in emaus eūtib? z cum aplis quib? ap/ paruit ianuis clausis vt patet i euāgelio.

ideo cōgruit xpianis eo die bis comedere vel nō ieiunare. ita tñ q cibos quadragē/ simales sumant vt sic qntum pnt xpo pfor mentē q in dictis apparitionibz panes ⁊ pi sces ac mel ⁊ nō carnes legūt comedisse ip sa die resurrectionis. Secundo ppter vi randam superstitionem. Nam ppter hoc ieiunare pbitum est ab ecclesia die dñi/ co de p̄se. dñi. iij. Ieiunū. ⁊ ca. sē. Nā si q̄s ieiunaret die dñica cā abstinentie vel aliq bona inrēione. qz ex pcepti flatu imposi tione bonū esset. vt patet p Hiero. lxxij. dist. Ultimā in q̄r omni tpe ieiunare ofle/ mus zc. Sed si q̄s in dñica ieiunaret q̄s facies ptra p̄suetudinē ppli xpiani. vel cū scandalo alioz. vel si ppter sup̄stitionē ali/ quā: sic peccaret. Tñ pgruit illo die. s. do/ minico non ieiunare. Tercio ppter ielu nij deuotionē. qz p̄tinua ieiunij afflicti/ one fastidiū fatigaret hoies. ⁊ sic deuotio ieiunadi p̄irer. Hec ex Alex. i. iij. ⁊ Tho. ij. ij. q. cxiij. Ergo xpiane imitare xpm ieiunādo. s. bis dieb. p̄ut est statutu. imi/ tare p̄niam agendo zc.

E Circa terciū de inuita/ tione dei aduertendū est q misericors de us ⁊ dñs iesus hūc nūez qdragesimalem consecrare voluit multiplici. vt attrēden tes hoies talia: inuitent ad obseruantiaz ipaz qdragesima lēi pnia ⁊ ieiunij zc. vñ in eplā hodierna Joelis. ij. canit. Hec dī cit dñs cōuertimī ad me in ro. corde ve. in ieiunio ⁊ fl. zc. Primo em p̄secrauit ad/ uentū in generatiōis descriptiōe. qz Ba/ theus euāgelista scribēdo generatiōes xpi posuit. xl. generationes vt Aug. dicit. li/ cet Hieronym. dicit generationes. xlij. ⁊ hoc p̄p̄ distat. Sed q̄re h Aug. dicit sic. Ad hoc domi/ sue generatiōis qdrage nario nūero ad nos descendit vt nos ad deū nro qdragenario ascēdam. zc. Se cundo p̄secrauit in p̄cepto fm q die frā cile. Baro. qz. xl. hebdomadis in ytero p̄gino māt a p̄ceptione. Tercio in iei unatiōe. qz. xl. dieb ieiunauit vt patuit s. Quarto in p̄dicatiōe ⁊ miracloz opa/ tiōe. qz a. ixx. anno h̄cepit p̄dicare v̄sq ad q̄rti ant dimidiū q̄ passus ē mortē. xl. mē/ ses nūerq̄. Quinto cōsecrauit sua morte

qz. xl. horis ab hora exp̄s̄ratiōis. s. nona v̄l q̄ resurrectionis mortuū q̄ruit. Sexto p̄se/ crauit resurrectionē ⁊ tādē ascēsiōe. qz p̄ re surrectionē. xl. die i celū ascendit. Q̄ p̄ pec cator audi xpm deus mutante ad p̄niam agendā ⁊ p̄secres te deo bis dieb. D̄ise/ lix qd tardas penitere cū nescias si diē cra stinū habeas. Sed ⁊ ecce p̄sideres hodie quō cineres imponunt capiti xpianoz vt moueant ad p̄niaz. **S**imilz i dyal. Eclarij Exemplū legit qd ⁊ narrat in ser monibz discipuli. Carnifex qdam euz ter/ cia feria ante diē cinerū totā penenotē in comelationibz sicut beu multi solēt expen disse. Et tandem mane cū collega biberet ⁊ audisset pulsationē ad eccliam p cineribz suscipiēdis dixit focio. Ego tibi cine/ res ⁊ tu tandē mibi dabis. Tollēs qz cine res de foco iactauit sup caput illū. ⁊ ecce mox in penā sensit pulueres acli sibi solli/ bus insufflaret. et exclamās tātū sibi hau sit vt vix q nō suffocaret. Accurrūt multi ducit eundē ad insulā vbi nō erāt pulue/ res. sed nil p̄fuit. Tñ iusto iudicio cuncts ydētibz turbie cinerz suffocat exp̄s̄rauit Ele ḡ ve miser p̄cōtibz. Sed vos charis simi p̄uertimī ad me in deū vīm q̄ miseri coris ē penitētibz. Rogo xpm vt det zc.

Seria q̄nta post cinerz Sermo. ij. scz de congrua institutiōe ieiunij qdragesime in vere.

A It illi iesus
Ego veniam et curabo eum.
Barth. viij. ⁊ in euāgelio ho dierno. In q̄b verbis offendit q dñs iē/ sus ex imensa pietate pat̄ est curare infir/ mitates: p̄ferim aīaz vere penitentiū. et suppliciter orāniū. Sicut fecit Laturionē pet̄ti p seruo. vt patet in euāgelio. Sed qm vt Salomō scribit Eccl̄s. iij. Dia te pus dñt. Est em tps ridēdi vel gaudēdi. ⁊ est tps plāgēdi. Ideo charissimi aduer/ tite qm antea tps vob erat gaudēdi mun dialit. sed iā instat tps plāgēdi p̄ctā ⁊ iei unadi ac cōfessionē faciēdi. p̄pterea d hoc tpe p̄t accipi p̄ themate alio f̄monis il/ lud Eccl̄s. iij. Fili conserua tps ⁊ deuota

Feria quinta post cinerum

malo. nō pfundaris p aia tua dicere vez
scz in cōfessione. Et q̄ hoc facit venit ad eu
tps p gram z curat eum. s. in aia ab infir/
mitatibz pctōz. put pmissit Eeturioni d.
s. Ego veni zc. Et i euāgelio. Itaqz
de hoc tpe q̄dragesimali quo solet fideles
aic p pñaz z ieiunū a xpo curari tria my/
steria notem? p sermone.

Primū dī puenientia finalis tps
Secūm dī pgruētia q̄dragesimalis in
Tercū dicit euidentia (stitutionis
p̄babilis rationis.

S Circa primum de conue/
nientia vernalis tps iugendū est Unde
conuenit q̄ ecclia p tpe ieiunij et pñie inf
alia tpa deputauerit hoc vernūz tps. Ad
q̄d dicendū q̄ hoc summe pueniēs fuit: p
cipue ex huius vñi tps p̄ditioe triplici.

Primo q̄ hoc est tps medicationis.
Secūdo q̄ hoc est tps plarationis.

Tercio q̄ hoc est tēpus renouatōis.
Primo in quā hoc vernū tps est tps me/
dicationis. Nā p isto tpe mēsis marcij so
lent hūiores cōmoueri in homie vt volūt
phiscit. z ideo p̄sunt p hoc tpe fieri pur/
gationes p amaras potōes vel sudatio
nes. Proinde Iohes B̄sue in practica
p̄ma dīc. q̄ oē malū aut morbosūz q̄d in
corp̄e latitauerit: z in vere medicinis aut
laboibz. s. sudā dō expurgatum nō fuerit:
estate succedente hō piculōs? febribz estu/
abit. Hoc idē dicit etiā Cōstantin⁹ lī. de
natura morboz. Ideo q̄ sicut hoc tēpus
cōuenit p corpōz medicia. ita plus cōue/
nit p aiabz mededis p amaritudinē pñie
z expurgatiōē lacrimaz tan q̄ sudōz. at
q̄ labōz operū bonoz. Ad Eccl. xviij.
An languorē. Vra. s. mortis. adhibe me
dicinā. z an iudiciū. s. hōiā mortis interro
ga teipm. s. p discussione p̄scie. z inuenies
in cōsp̄ctu dei p̄piciatiōē. V tu pctō: q̄d
est q̄ times mori in corp̄e z nō times mo/
ri in aia p p̄ctm. s. facis actū digitū ampu
tari timeres z caput decollari non time/
res. q̄ aia vt caput digitum improp̄o
nabiliter p̄cellit corp̄us. Scam. dō hoc
vernū tēpus est tēpus plantatiōis. Nāz
hoc tpe putant vinee: eradicant herbe no
cūe z plantant vinee herbe z arbuta zc.

Sic spūaliter cōuenit vt eradicem⁹ vicia
z plantem⁹ in nobis virtutes p peniten
tiam. Sed heu multi contrariū faciūt cō
tra q̄s christus Lu. xij. ponit parabolam
de arbore plārata in vinea z q̄rens domū
nus fructū in ea z nō inueniēs dixit cultō
ri. succide illā vt quid tibi occupat. Et il
le. Dñe dimitte illā z hoc anno vsqz dum
fodiā stercora. hoc est: reco gnitiōez pctōz
tan q̄ stercorū. Et si q̄d fecerit fructū pe/
nitentie. sin aut: in futurū succides zc. Sic
in p̄posito. Tercio hoc est tēp⁹ renoua/
tionis scz tam cursus celi quā soliam in/
trat in p̄mū signū arietis: q̄ etiam elemē/
toz z in eis exstentū. nam ar̄iaz serenaf
aues in aere cantare incipiūt et edificare
ac pullificare. sic p̄fices in aq̄s procreare.
prata z arbores in terr⁹ virefcere zc. ergo
conuenit hoc tpe z homines in ania reno
uari p pñiam. q̄a vt Aug⁹ dicit. Impossi
bile est nouā vitaz. s. celestem inchoare nī
si q̄s veter⁹ vite. s. pctōz peniteat. Ob q̄n
ta hoim fultitia pctōz. quia vt dī Hiero
mie. viij. Saluus in celo: turtur: trudo: z
aleonia cognoscūt z custodiūt tps aduen
tus sui. populus aut meus. s. xpian⁹ nō co
gnouit iudiciū dñi. s. futurū p̄ra impē
nitentes.

S Circa secundum de con/
gruentia institutionis querit Quare ieiu
niū quādragesimalē est institutū. s. p hoc
verno tpe seruandūz. Cū em̄ xps dñs nō
hoc tpe ieiunauerit. sed immediate post ep̄/
phanā Barth. iij. Viri ergo est q̄ ieiu
niū q̄dragesimo nō p illo tpe s. p hoc tpe
veris instituit ecclia sancta. Ad q̄d respō
des fm̄ Alexā. de Ales. z sanctū Thomā
in. iij. q̄ scz tpe veris congruentius in sti/
tutū est ieiunij z assumit ac exerceat ppter
tres rationes. nō obstante q̄ xps alio tpe
ieiunauit. q̄ sit voluit z cōgruit.

Primo p̄p carnalē zcupiscētie rep̄ssioez

Secō p̄p fidelitū ad pasca p̄pationem

Tercio p̄p p̄mōz pentū trāsgressiōē
Primo in quā ppter carnalis cōcupiscētie
rep̄ssioez. Et hac rationē ponit Ioh ānes
beletb in summa sua de officio. q̄ vīz in ve
re maxime insurgūt z inualescūt mo⁹ car
nales z concupiscētie magis accendunt.

Sicut etiā vident^r in aialib⁹ et auib⁹ q̄ in vere magis mouent^r naturaliter ad cōmīscendū p generatione. Et hoc accidit i dō q̄ put^r Jōhēs Damascē⁹ dicit. In esta re colera auget^r in hōie. in autūm melan/colia. in hieme flegma. et i vere sanguis in crecit. et sic tunc ex incremento calidi san guinis pcupiscētia accēdit. Ideo q̄ h̄ tpe veris cōuenienter ieiunū est ad repmēdū carnalem pcupiscētiā. In alijs autē tē/porib⁹ sunt minora ieiunia instituta. vt sūt ieiunia quatuor tēporū q̄e instituit Calix/ tus papa. lxxvj. dist. c. Ieiunū. ac Urba/ nus papa. e. dist. c. Statuim⁹. vīz in esta/te in hebdomada penitē. vt repmā^r cole/ra iracundie et fallacie. Colericus em̄ est naturaliter iracundus et p̄sursus. Item in autūmno. s. in septēbrī vt debilitet^r melan/colia cupiditatis et tristitie. Delancolic⁹ em̄ naturaliter cupidus est et tristis. De/liquis in h̄yeme vt debilitet^r flegma ebetu/ dinit et pigritie. et hoc fit i decēbrī. Quar/ tum fit ieiunū quatuor tēporū in q̄dragesī/ma rōne iāz dicta. Et s̄m Alex⁹. d̄ Ales hac ieiunia puenienter sunt trib⁹ diebus iuxta numerū trīū mensū vt satisfaciā^r in dieb⁹ trib⁹ de his p̄cis q̄ cōmīsum⁹ sin/ gulis trib⁹ mensibus p̄tium anni. Itē fit feria quarta ppter memoriā traditōis xpī Et feria sexta ppter xpī crucifixionē. et sab/ bato ppter xpī q̄etē in sepulcro et tristitiā am ap̄lōz de nece dñi. Et sic patet.

Secūdo ieiunū q̄dragesimale p ver/ no tpe obseruandū est ppter fidelū ad pa/ sca debitā p̄parationē. Nam ad festū pa/ sce specialiter debet se p̄pare popu/ chri/ stianus: maxime ppter p̄ceptum cōican/ di eucaristiā. et ppter venerandā passio/ nē ch̄risti ac resurrectionem que in vere fa/ cta est. ergo cōuenienter circa confinū do/ minice passionis et resurrectionis in vniuer/ so orbe obseruatio q̄dragesime aplica in/ stituitōne obseruat^r. vt dicit Iſidorus. vj. ethimol⁹. Quatuor etiā per hoc instrua/ mur q̄ sicut ch̄ristus domin⁹ p suam passi/ onem puenit ad gloriā resurrectionis. ita et per ieiunium ac per penitētie opa pue/ nimus ad gloriā eterne beatitudinis. Ergo tu qui iaces in peccatis quo per/ uenies nisi in infernū. **T**ercio ppter p

mo^ri parentū transgressionem. quia p̄u/ mi parentes peccauerunt in vere s̄m Ale/ xandrū de Ales in sc̄do volumine sūme. ergo tunc ieiunam⁹. vt sicut ab ip̄sis gau/ dīs paradisi per gulam cecidimus. ita p̄ abstinentia^r tunc faciendam ad ea redea/ mus. Unde canit ecclesia. Paradisi por/ tas ieiunij tēpus nobis aperiet: suscipia/ mus illud orantes et depcantes vt in die resurrectionis cū domino gloriemur. Hec in officio dñice prime. Unde autē proba/ tur q̄ homo peccauerit in veris tempore ppter breuitatem articulo tercio relecan/ do p̄sequar.

Circa tertium de euiden/ tia rationis qua p̄babiliter agnoscit^r q̄ p̄ mus homo in tēpore veris peccauit p gu/ lam: ideo q̄ in veris tempore congrue in/ stitutum est pro remedio peccati ieiunūz hoc: ppter capacitatē simplicior⁹ hystorice p̄sequamur. Narrat q̄ppe ex quibūsdā codicibus Iſidor⁹. viij. ethimologiaz. res/ pertum put^r habetur in ara celi in biblio/ theca fratrum minorū sic videlicet q̄ post ascensionēz domini apostoli occupati in predicatione nil tradiderunt de die q̄ pas/ sca deberet celebrari. Cum s̄o ip̄si ex hoc mundo trāsissent: per orbem vniuersum diuersa introducta facere ieiunia. Alij em̄ ieiunabant quadraginta dies. Alij vigin/ ti. Alij tñ q̄draginta horas. Viscz gallia octauo kl. ap̄ilis pasca celebrabat. Quē/ tales s̄o quocunqz die mensis marcij lu/ na. xiiij. venisset pasca tenebant. Tunc pa/ pa Victor roman⁹ episcopus direxit dās autoritatē ad Theophilū cesarie palesti/ ne episcopū vt ex hierosolyma vbi ch̄rist⁹ dominus fuit cōuersatus: pascalis ordia/ tio pueniret. Tūceps Theophilus adu/ nato concilio sapientum et doctorū dixit eis. Quem diem primum creditis in mū do creatū. Et cōcorditer rīderunt de die dñico. At ille. Quō p̄batis. Rīderūt. ex septura q̄ dicit. factū ē mane et vesp̄e dies p̄m⁹. deinde sc̄ds. vltio septim⁹ in q̄ deuit de⁹ h̄ est i sab̄bato. Tū q̄ sab̄batū sit dies nouissim⁹ q̄s p̄t esse p̄or nisi dñic⁹. Theo/ phil⁹ acceptauit. h̄ itēz iterogauit d̄ pre/ anni q̄. s. tpe fac⁹ sit mōs. rñ dert q̄ i vere.

¶ Feria sexta post cinerum

Et ille. Probate qđ dicit. Scriptura ait
Germinet terra herbā viuentē z facientē
semen. z lignū pomiferū faciens fructus.
et hoc tēpore veris videmus fieri incipi.
Theo. dixit. Verū est. sed quonā in vere
tres menses sunt in quo illo:ū mūdus ce/
pit esse. Responderūt. In eqñoctio. qz feri/
ptura dicit. Fecit deus lucē z vocauit diē.
fecit tenebras z vocauit noctē. z diuisit de
us lucē a tenebris. Theo. di. Quid de lu/
na: an plena sit creata. Rñderūt qz plena
facta est in pñcipio. qz scriptura dicit. Fe/
cit deus duo luminaria magna zc. Et cū
tali inuestigatiōe in illo pñcipio statuerunt
pasca nō debere celebrari ante. xj. kalend.
Aplis: qđ est altero die immediate sequēti
post festū sancti benedicti. Et istis pater
qz pñi parentes in vere peccauerūt. Ideo
qz tali tpe scz. viij. kl's Aplis xps mortu/
est. z nos cōuenienter tali tpe p amore xpi
ieiunamus. Ro gemus ergo dñm iesū vt
det nobis gratiā zc. Amen.

¶ Feria sexta post Cinerū Sermo terci/
in ordine scz de incitatiōe xpi ad puerfio/
nē a peccatis nostris faciendā.

Estote et vos
pfecti sicut z pater vester celestis
pfectus est. Barth. v. z in euan/
gelio hodierno. Verba sunt hec saluato/
ris nostri iesū. In qbus hortat ad sancti/
tatē vite perfectā sectandā exēplo dei omī
potētis p modulo nostre infirmitatē pos/
sibili. Sed qm vt dicit phs. vij. phisicor.
Unūquodqz pfectū tunc est cūz attingit
suū finē scz fm cōuenientē gradū suū stat/
z pfectiōis. finis aut creatiōis hūane de/
ē quē penitētes attingūt p puerfioz pfectā
ad ipm. Unde vt exēpli grā loqmur. Si
cur oculi q factus est a deo ad videndum
nō dī pfectus nisi plenū visus possit habē
re: sic man? in opando: sic pes in ambulā
do pfectus ē dñi pōt facere qđ debet. Hō
g tūc pfectus dī qñ ad finē suū scz ad deū
attingit. hic p gratiā z in futuro pfectissi/
me p gloriā. ipm amādo laudādo z possi
dēdo. Et hec oia inchoant p penitētiāz
quā p his tpiibus vt agam? iuitat ecclia.
clamant etiā verba xpi in pmissio themate

z in euāgelio. ¶ Itaqz de penitētiē incho
ande cōuersiōe tria mysteria notabim? p
hoc sermone.

¶ Prīmū dī xpi admonitiōis.

¶ Secundū dī modi puerfionis.

¶ Tertiū dī stulte dilatiōis.

¶ Circa primū de christi admoni
tiōe scz ad penitētiē cōuersiōnē. Ex q hō/
dierna dies scz feria sexta est passiōis dñi
ce. Idcirco hodie ex ei? memoria passiōis
psequēti. sermone aduertendū est. qz xps
dñs admonet nos ad penitētiā agendā
quā precipue debemus in hoc tpe facere.
Admonet aut xps hoc die passus pcpue
quadrupliciter.

¶ Prīo ex nre mortis incertitudine.

¶ Secūdo ex pena infernalis cōminatōe

¶ Tercio ex regni celestis pmissiōe.

¶ Quarto ex amara cruce passiōe.

¶ Prīo ex mortis incertitudine. Barth.
xiiij. Illud aut scitote qm si sciret pater/
familias q hora fur veniret vigilaret vtiqz
z nō sineret pfo di domū suā. Itqz z vos
estote pati. qz q hora nō putatis fili? hois
veniet. Itē Barth. xij. Vigilate nescit/
ei qñ dñs veniet: sero an media nocte an
gallicantu an mane ne cū venerit rep. in/
ue. v. dō. Ad autē vobis dico oibus dī.
vigilate zc. Sz heu qz multi nō curāt ad/
monitiones xpi sub spe longioris vite dī.
Adduciuuēns sū: penitere potero cū ad
senectutē pueniero. Sed tales aduertant
qm (vt Tullius de senectute ait) Frustra
inqt spat adolescens se diu victu p. Quid
em stultū? qz incerta p certis habere. qm
etiā illa etas (scz adolescentie vel iuuentu/
tis) plures qz senect? habet casus scz mor/
tis. Facili? em adolescētes morbos icidūt
grau? egrotāt. trist? moriunt. Nec ille.
¶ Gfatuū q speratis q in magna hebdo/
mada penitentiā agētis z nūc in petdō pfe
uerat sub tali spe. Quis scit si supiuet?
vsqz ad magnā hebdomadā. z si sciret? nō
ne meli? ē puenire. qz vt Aug? dicit dī pe/
nitētiā dist. v. ca. z. §. j. Qui agnoscat cito
petm: cito inueniet deū ppiitū. q aut petm
diut? retinet: rāto auget pēpū. Exem/
plū. Petr? xpm negās cito se recognouit
z misericordiā cito inuenit. sed iudas tar

Sabbato post Cinerū

A Exemplū narrat magister nider in sermone q̄ quedā sancta mulier z deuota. his diebus tāto amore compatiebatur christo passio q̄ p totā quadragesimā infirmata parasceues die mortua est. z tūc dixit filio suo. Trīginta anni sunt q̄ nullaz diem p̄misit quin fleuissim pro christi passiōe z sic consolata z leta in christo feliciter migravit. **Q**uarto p̄seueranter. vt sic x̄ps nec amore matris sub cruce plāgetis: nec ad verba iudeorū dī. Si christus est descēdat de cruce z credim⁹: descēdit. Sic homo vsq; ad mortē p̄seueret in gratia penitentiali z nolit p̄perno declinare in peccatū. Nam Barth. xxiij. Qui p̄seuerauerit vsq; in finem: hic saluus erit. Ergo ania disce hec exemplo christi.

Circa tertium de dilationis stulticia breuiter sufficiat exemplariter proferre qui t̄mmodo de stultitia eorū q̄ licet in hac quadragesima ieiunent vel alia deuotōis opera faciant: tamē conuersionē verā peccatorū z contritiōē differunt vsq; ad finē quadragesime. nec curant verā contritiōē antea formare. **U**nde talis dilatio penitentie ostendit esse stulta. z a fortiori si ampliōrē quis dilationē faciat exēplo quadruplici. **P**rimū exemplū. Si quis veller p̄ciosissimū balsamū infundere vas vel malinaticū z h̄mōi ip̄m yas videns immundū fore: nō lauaret antea: s; postea q̄ ex illo vase ebibit iam malinaticū vel euacuationē est proximū tunc velit lauare: stultū vtiq; est. Sic q̄ volūt sacra z ieiunia z alia bona facere sine p̄cedētī contritiōe. **S**ecundū exemplum. Si quis p totam quadragesimāz veller laborare in vinea. et quolibet die pro p̄cio accipere monetis malas nil vel pax valētes veller s; t̄mō in vltima hebdomada veller bonas accipere: nōne stult⁹ ēēt. Sic i p̄posito. **T**ertū exemplū. Si quis fedata manū per stercorea cum rege in mensa comederet z non nisi in fine prandij se lauaret. stultus esset. Applica sic in proposito.

Quartum de thesauris. quia z christ⁹ dominus in euāgelio prime diei quadragesime admonuit nos dicens. Thesaurizate vobis thesauros in celo Barth. vj.

Sed vato q̄ aliquis condens thesauros reponeret quolibet die centum aureos in capsa. z sur quotic die totidē ex eade capsa tolleret. z cū vltimo die vel citra omnibus furatis thesauris iam vacue capsa feras et vectes apponeret: nonne stulte fecit q̄ qui scienter p̄us apponere neglexisset. Sic i p̄posito applica. Ergo charissimi rogemus dominū zc.

Sabbato post Cinerū Sermo quartus scz de penitentie dilatione periculosa z q̄ fatuū sit differre z iniquū.

Quotquot tangebant eum. i. iesus saluū fiebant Barth. vj. et in euāgelio hodierno. Spirituāliter quotquot tangunt iesum saluū fiunt. scilicet tangendo corde in vere penitentie dolore z amore. Nam vt Bern. di. cit duo sunt inquit brachia quib⁹ amplexamur christū iesum scilicet timore reuerentiali z amore filiali. S; timor incitat peccatōrē ad dolendū de peccatis. z amor veram penitentiā consummat tanq̄ finis p̄cepti que est charitas vt pater. j. Timor. j. Nam ideo penitentiāz agere debemus vt deum diligamus. **U**nde optime dicit⁹ mus q̄ quotquot fideles tangunt iesum scilicet per vere penitentie gratiaz saluū fiunt vt dicit hoc euāgelistū. Ex quo autem sunt multi qui nolunt christū per penitentiam tangere cum possent: sed differunt d die in diem. z sic a diabolo decepti pibūt. nec salui fiunt. Idcirco de dilatione sacre penitentie in hoc sermone ageñ. tria myſteria notabimus.

Aliud thema si placz habes itra s̄monē. **P**rimū dī p̄culositatis. **S**ecundū dī fatuitatis. **T**ertū dī iniquitatis.

Circa primū de p̄culositate te notandū q̄ quis vt magister in. iij. di. xx. dicit. melior sit penitentiā sera q̄ nulla t̄m vtiq; sūme p̄culosus est penitentiā differre t̄mmodo ad extremū vite z nolle penitere in t̄p̄e sanitatis. Quapropter scribi

tut. Eccl. v. Ne tardes conuerti ad domi-
nū. z ne differas de die in diem. subito em
veniet ira illius. et hoc potest esse thema.
Sunt autē pēpua tria pericula dilate pe-
nitentie.

Primū est difficultatis.

Secundū est dānositatis.

Tertū est dubietatis.

Primū periculū difficultatis. qz vt magis-
ter vbi sup. ca. j. dicit. Timendū est de pe-
nitente sero; maxime cum filij quos illucite
dilexit sunt pēntes z vroz z mūdus ad se
vocat. Periculosū itaqz est z interitui vi-
ciūz ad mortē p̄trahere penitentie reme-
diū. Difficile em est vt sit vera penitencia.
tunc quādo cruciatus mēbra ligat et do-
lor sensū opprimit vixit homo aliquid co-
gitare valeat. Hec ibi. Ratio hui⁹ est. qā
vt Aug⁹ sermōe de innocentibus dicit. Ju-
sto dei iudicio hac antia dūerfide peccator
p̄cūat; vt mortis obliuiscat fuit; qui dūz
viuere oblitus est dei. Et Lēpanus de
penitencia dist. vij. §. Hoc autēz dicit. q
iusto dī iudicio nō est dignus in morte ac-
cipere solaciū qui se in vita non cogitauit
morturū. Durū dictū. Sed hec vt ma-
gister vbi supra ostēdit sic intelligēda sūt.
qz quis in fine vere penitere sit difficile. si
tamē ex dī misericordia inspirat alicui tūc
vera penitencia hominē liberat licz p mul-
tos ignes vel penas. z exempluz ponit de
latrone iuxta chriſtū. **S**ecundū pericu-
lū dānositatis. Tertū est em q talis mul-
ta dāna meritorū incurrit. z multa bona
interim q scz in gratia fecisset vlt facere po-
tuisset ad p̄mā vite eterne. **S**icut
em cū aliquis est excoīcatus nil p̄cipit d
puentibz iūoz beneficiōz qdū manz ex-
coīcatus. Exemplū de appellatiōibz cap.
Pastoralis. Sic peccator de beneficijs dī
z ecclie suffragijs ac meritis p̄ssiois chri-
ſti nil p̄cipit qdū stat in peccato mortali.
tāqz a deo excoīc. iuxta illud. ps. Ba-
ledicti q deeli a m̄. tuis. **T**ertū picu-
lū dubietatis. qz penitencia solum in exte-
mis est dubia. z videt coacta timore pene
z p̄sequēs falsa. nec salutifera. Admiruz
vt dicit Aug⁹. Penitencia in morte raro ve-
ra. nec inuenit in scriptura canonica nisi vn⁹
scz latro q in fine vere penituit. Ille vt nul-

lus desperet solus vt nullus p̄sumat. qā ī
sano homie penitencia est sana. in infirmo
infirma. in mortuo mortua zc. **U**n p̄out
idem Aug⁹ allegat a magistro vbi sup. z
etiā de pe. dist. vij. in p̄ncipio dicit. Si q
positus in vltima necessitate sue egritudi-
nis voluerit accipere penitentiā z accipit;
z mox reconciliat z vadit hinc. fateor vo-
bis non illi negamus qd petit: sed non p̄-
sumimus qd bene hinc exit. si securus hinc
exierit ego nescio. Penitentiā dare possu-
mus: securitatē vero dare nō possumus.
nūquid dico dānabitur. sed nec dico libe-
rabit. **E**rgo a dubio liberari age pe-
nitentiā dum sanus es. quia penitentiā
egisti eo tēpore quo peccare potuisti. Si
vis agere penitentiā quādo iam peccare
nō potes: peccata te dimiserunt: nō tu il-
la. **I**tez due res sunt aut ignoscit tibi aut
nō. quid horz sit tibi futurū nescio. ergo te
ne certū: dimitte incertum. **H**ec Aug⁹. **E**-
rgo homo peccator: noli differre penitere
ne in dubio pereas.

R Circa secundum de fatuitate
eorz qui differūt penitere. Et p̄ hoc no-
ta q tales precipue triplici fatuitate labo-
rant.

Prima dī abbreviatiōis.

Secūda dī ruinatiōis.

Tercia dī cessatiōis.

Prima fatuitas. qz sicut fatuus est qui scz
quadraginta aut quin quaginta annis sa-
cere vellet mortali languore infirmitatis
z nollesanari. sed hōia t̄mō mortis vita
sana fungi. z tā breui tpe scz diē vel hōie:
aut aliqt diez paucor. z itez mori sub du-
bio p̄petue mortis. Sic fatū est qvult in-
languore mortali ante iacere toto tpe. z bre-
ui t̄mō tpe in extremis viuere z sic mori.
Nā p̄mō mortale est aie mors. Ro. vij.
Sūp̄edia p̄mō mors. et Ezech. xviij. **A**ia
q peccator ipa mouet. **S**z penitencia ē g-
tia viuificas aiam. **S**ecūda fatuitas ru-
inatiōis. quia vt Grego. dicit. Peccatum
quod citius per penitentiāz deletum non
fuerit mox suo pondere ad aliud trahit z
ruere facit. Stultus ergo reputatur ali-
quis si sciens se comburendum sibi sacra-
naz lignozū accumulac z sup addit. Sic z

no de cū

Feria sexta post cinerum

In pposito. Exēplū de vīſione ſcī Arſenij in vita patrū. ſ. de eo q̄ ligna ſecabat et in ſarcinā alligabat: tēptabat leuare et por- tare z nō poterat. z adhuc plura ligna ſu- palligabat z totiens hoc fecit q̄ oīno cor ruit ſub onere. Et angel⁹ expōſuit ſuo mō de pctōrib⁹ ſibi ad iſerni ignē pctā ſup ad- dētib⁹. Tercia fatuitas dī ceſſatōis. q̄a pctōz ſulta cogitatio ſubito ceſſat z mor- te inſpata q̄quid p̄meditat⁹ de lōga. ſ. vi- ta. de domo palatij. de filijs. de diuitijs: ceſſat. vt pater Luc. xij. de diuitē q̄ cogita- bat ampliare horrea: q̄gregare multa: co- medere z bibere z reſeſcere. z tñ illa nocte dict⁹ eſt ſibi inſperato. Stulte hac nocte repetet a te aiam tuā z q̄ cōgregaſa cuius erunt. Ele ḡ talibus.

S Circa tertium de iniqui-
tate dilatoris p̄nie Notandū q̄ pctōz diſ-
ſerens p̄niam iniquus dī eſſe triplici p̄ci-
pue iniquitate. Primo p̄ra deū z celeſtem
curiā. Secōdo p̄ra p̄p̄ia aiam. Tercio
p̄ra oēm creaturā. Primo in quā p̄ra
deū z celeſte curiā. Nā diſſerens penitentiā
ad ſenectutē vel mortis horā: deteriorē p̄-
tē vite ſue. i. ſenectutē v̄l finē vite deo refer-
uās: dat z imolat diabolo meliorē. ſ. iuue-
tutē. Ideo q̄ iniqu⁹ eſt p̄ra deū imo z ma-
l edict⁹. Salach. j. ca. Maledictus dolo-
ſus q̄ in grege ſuo habet maſculum. i. ani-
mal bonum. z forte z apt⁹ immolationi
z imolat ocibile dicit dñs. Deniq̄ et q̄ ro-
ti celeſti curie gaudium eſt ſup vno pctōre
p̄niam agente Lu. xy. talis agit iniqu⁹ p̄ra
xp̄m z brām ſḡinē Mariā z p̄ oēs ange-
los ac brōs q̄ q̄ntum in ſe ē nō auct illo-
rū gl̄iam z gaudiū accidentale de ſe. qd̄ fi-
cret penitēdo. Secōdo iniquus eſt talis
p̄ra p̄p̄ia aiam ſuam. q̄z tādū diſſerēdo
vult potius habere aiam malā q̄ bonā
et ſc̄ipm ſeruū q̄ liberū: in ſtatu latronis
q̄ in ſtatu regis: et inuile q̄ multū valen-
tem. peccatū em facit in homīe hec om̄ia.
Tercio cōtra oēm creaturā. q̄z vt Au-
guſtin⁹ dicit. offēſo creatorē offēdiſ oīs
creatura. ſicut rege in facie p̄cuſſo om̄es
ſeru fideles offēdunt. Et q̄ ſepe de p̄-
pter impenitentiā hoīm punit etiā creatu-
ras alias. Nam p̄pter pctā p̄mōz parētū

terra fuit maledicta a deo. Itē p̄pter pctā
hoīm totus mundus diluuiō deletus eſt.
Itē p̄pter pctā iudeoz xp̄m cruciſigentiū
ſol obſcurat⁹ eſt z c. Et q̄ pctōres exp̄giſci-
mini et ſeſtinate ad p̄nias. Tercio au-
tē p̄uerſionis gr̄az hō a deo obtinere poſ-
ſit: multū valet ſeruū deuotionis brē ma-
tris dei. Sicut legiſ exemplū de hoc in li-
bro ap̄. et in ſpe. exē. lix. di. v. q̄ iuuenis q̄
dam mortuis penitib⁹ hereditatē totāz in-
ludis z tabernis diſſipauit z vagabūdus
ſerebat nec patrui ſui monitōem curabat
nec deū nec p̄niam ſuſcipere volebat. Qui
tandē ſemel patrui dixit. Careſſat face-
res ne aliqd̄ p̄me. Qui ille. Et q̄. Et ille
Glozo vt gliola z virgine Mariā ſalutes
q̄tidia. l. Aue Mariā dicēdo. Qui cachin-
nando reſpondit. Hoc ſemel tñ modo ſa-
ciam z nō oī die. Patruus inſiſtit z vix il-
lum induxit vt oī die faceret ſaltem feſto q̄
teneſt iſead eccliam. Et poſt annū viſus ē
ſtatim mutat⁹ a yeco: dicit⁹ z vanitatū ſeq̄-
la. Tandē patrui inſiſtit vt duplicaret ſa-
lurationes. Quo ſacto magis factus eſt
ſtabilitus. Et tandē induxit vt triplicaret
dicēdo. d. Aue Mariā. Conſentit ille
iuuenis z fact⁹ eſt omnino ſtabilis in bo-
no. Patruus ergo ſponſam illi copulauit.
Et dum vicinis et amicis conuententib⁹
ſederent in menſa ſponſus et ſponſa: iuue-
nis recordatus eſt q̄ illo die non perſolu-
ſet ſalurationes beate Marie. Et ſurgēs
de menſa intrauit thalamū z cepit pora-
re. Et ecce apparuit illi glorioſa virgo lu-
cidior ſole oſſedēs tres togas. i. pallia. au-
reis lris ſcriptas. di. Ecce ſalutardēs tue
conſcripte ſunt quib⁹ me honorāſſi. ſc̄ito
q̄ tertia die venies ad me in celū. et ſic di-
ſparuit virgo. Iuuenis ergo intrans ad
conuiuium letabatur. Tandēz tercio die
dum aliq̄ epularētur iuuenis iſte febre cor-
reptus lectum aſcendit. et quid ſibi contē-
gerat conuocatis patrui: ſponſa et aliq̄-
bus narrauit. conſeſſuſq̄ ſacerdoti cōmu-
nicauit. et beate virgini ſe commendans
felicitē migravit. Sponſa ſo eius in ſan-
cta virginitate perpetuo manſit. Ecce er-
go pater q̄ bon⁹ eſt ſeruire virgini. Ro-
gemus ergo dominum noſtrum Jeſum
chriſtum vt c.

Dñica prima quadragesime in mane
Sermo quintus quo ad pcedētes scz d pe
nitentie valorē saluberrimo.

Mortuus est
Iesus in desertum a spiritu.

Mart. iij. z in euangelio
hodie. Dñs iesus volens nobis exem
plū pberē salutis ductus est a spūs sancto
in desertū ad faciendū penitentia māriaz
ieiunādo: vigilando: orādo: sine lecto i nu
da terra dormiēdo: estui ventis z pluuijs
se sine cella exponēdo: inter scorpiones ser
pentes z feras que in illo deserto abūdāt
iacendo. quaten⁹ eius exemplo aiāremur
nos ad penitentie opa. Et ad hec oia du
ctus dicit a spūs sancto fm **Alco. de Lira.**
z omēs expōitores. qz vt scribit **Roma.**
vij. Quicūqz spū dei agunt: hi filij di sūt.
Sed qm diabolus ptra omē bonū tēra
tor statim adest vt impediat Ideo Eccl.
ij. Fili accedes ad seruitutē dei sta in timo
re z ppara aiām tuā ad tentationē. Pro
pterea z xps tētatus est: sed viciat vt nobis
exemplū z virtutē vincendi daret vt patz
in euangelio.

Tertius z expōitor euāgelij z qstōes cir
ca eā vide alibi. hic em ptraīeo ob breuita
tem. qz latius tractabo deo dante in alio
quadragesimali sermone de tentatione.

Tracqz ex quo xps suo exemplo peniten
do in deserto inuitat ad penitentia faciē
dā. Idcirco de ipā tria mysteria notabi
mus in hoc sermōe agentes. s. de sacre pe
nitentie saluberrimo valorē.

Primū dī diuine acceptatiōis.

Secundū dī diffinitioe cognitiōis.

Tertiu dī iusticie opatiōis.

Circa primū de acceptatiōe
penitentie apud deū inquirendū ē z decla
randū qualibz signis ostēdi possit qz deus
benedictus multū acceptat z amat pecca
torū hominū penitentia. Ad qd respōdē
do notem⁹ plura signa dilectionis dei ad
penitentē. Primū signū pdicationis xpi
z pme monitiōis. qz dei filius veniens in
mundū p salute hominū: pmo oim ince
pit pdicare de penitentia. **Mart. iij. Le**
pit iesus pdicare z dicere. penitentia a gi

te appropinq. em reg. zc. Ecce charissimi
quantū amat xps penitentia hoīs. qz pri
mo oim ad eā monet pdicādo. z pro ea re
gnū celo z pmittit. Appropinquabit
em regnū celo z. Secundū signū apert
ōis scz tanue celestis. qz deus nulli hoīm
celūz aperire voluit ante qz filius dei dñs
iesus penitentia durissima egit p peccat
hominū. Per ptraū ad omia pctā scz cō
tra superbā hoīs se humiliando. ad susti
nendā mortem turpissimā crucis: z abie
ctā. Itē ptra auariciā. nudus pendit z
vestimēta sua crucifixoribz diuidenda re
liquit. Itē ptra luxuriā in virgineo cor
pore de planta pedis vsqz verticē: vulneri
bus z doloribz plenus extitit. Itē contra
iram p crucifixoribus orauit. Contra gula
felle cibatus z aceto potatus est. Contra i
udiā manus expandit ad amplexandum
caput inclinavit ad osculandū z cor vulne
rari pmisit ad cordiale amorē erga oēs pe
nitētes ostēdū fm **Berni.** Itē p accidiā.
vsqz ad mortē in cruce pseueravit fortiter
Quō z tu exēplo xpi age penitentia z vt
amertis a xpo z obtineas celū. **T**ertiu si
gnū misericordiōis. qz p facit misericordiā
de⁹ ad vnicā verā penitentia qz faceret ad
intercessiōes oim scōz. Nā si vn⁹ ho i pctō
mortali existens nollet penitere. tali deus
pctā nō dimitteret etiā si oēs scī z brā p
go p illo intercederent. s. si penitet etiam
nullus sanctorū p eo incedat statz deus
peccata misericordit dimittit. **Ezech. xviij.**
Quacūqz hora ingemuerit hō nō remin
scor oim iniquitatū ei⁹ dicit dñs. **Q**uar
tū signū amicitatiōis. qz si vnus homo to
tius mūdi peccata fecisset z esset quantū
cūqz maximus dei inimicus. sicut est dia
bolus. talis si penitet mox deus benedi
ctus ipm in amicitiam recipit z gratia ei
dat in pscnti z pseueratū glām in futuro.
Exemplū de latrone in cruce pūz chustū
blasphemātē z cōiuciantē: put habetur
Mart. xxvij. Et Marc. xv. Sz postea
visa xpi patiētia vt dicit **Lira** penituit et
xps ei dixit. Hodie mecum eris in paradī
so **Luc. xxiij.** **Q**uintū signū inimitatiōis
scz hoīs a penitentia declinatīs. qz hō qn
tūcūqz deo dilectus sit z amicus. si a peni
tentia declinauerit in peccatū mortale ita

Domínica. I. quadregesime

tm deus habebit eū p inimico z subtra-
bit ab eo gratiam suam. Nā etiā si aplūs
aliq̃s vl̃brius p impossibile peccaret in ce-
lo: statim inimic⁹ dei fieret. sicut et lucifer
peccauit z a deo electus est cum oib⁹ suis
cōplicib⁹. ¶ G̃ christiane aduerte q̃ntū te
deus diligit si pñiam egeris. z quātū odit
si nō egeris.

¶ Circa secundum de diffini-
tione pñie vt cognoscamus quid sit pñia
que deo est tā accepta z gratissima ac no-
bis saluifica. Aduertendus q̃ q̃uis varie
de de ea diffinitiones: tamē magistral⁹
z potissima est quā ponit ingrin. iij. dist.
xiiij. vbi dicit sic. Pñia est virt⁹ vl̃ grā q̃ co-
milla mala di emendationis pposito plan-
gimus z odim⁹. z plāgēda itēz cōmittere
nolum⁹. Et pñit diffinitur pñiam. Gego-
rius z Amb. de pe. dist. iij. §. j. in pñapio.
Ex qua diffinitione dant nob⁹ pñia qn
q̃ documenta de sacra pñia. ¶ Primū q̃
penitens debet de cōmissis pñis suis do-
lere. Ideo dī. quā cōmissa mala plāgim⁹
et odimus. hoc est fm̃ Scoti peccasse nol-
le. vel displicere q̃ peccauit. hinc pñit de te-
stari. vñ nō sunt penitētes q̃ delectātur in
peccatis vel placet eis q̃ peccauerūt: licet
tales pñeant. ¶ Secundū est q̃ penitēs
debet peccata velle punire sicq̃ emendare.
Ideo addit. cū emendatōis pposito. vt idē
Scot⁹ dicit eadē dist. Vñ q̃sido⁹ li. ethi
mol. ait. Penitentia appellat qñ punientia
eo q̃ hō in se penitēdo punit qd male ad-
misit. Vñ illi q̃ z si doleāt de pñis: tñ nō
sunt emendare p confessionē verā z satisfā-
ctionē debitā vel restitutionem ablatoz:
nō dicunt penitentes. ¶ Terciū est q̃ pe-
nitēs debet pñitū cauēdi de cetero hñe.
Ideo addit. z plāgēda. i. pñā mortalīa
itēz cōmittere nolum⁹. vnde illi q̃ adhuc
aliqñ volūt peccare non sunt penitentes.
¶ Exemplū. Si tibi moribido vl̃ intoxicā-
to daret aliq̃ medicīna q̃ morib⁹ vel vene-
nū expelleret et uo mēdo tē. tñ naturā non
caueret a morte statim vel de pñimo sub-
sequēti: inutilis sic esset medicīna tal⁹. Sic
licet hō doleat pñā suā z cōfiteat⁹: tñ si nō
vult cauere nō sufficit ad euadendū mor-
tem eternā. ¶ Quartū est q̃ penitēs de-

bet pñicta facere ex electōne z non coactē
sed voluntarie. Ideo pñia dī in diffinitōe
virtus. q̃ ē act⁹ pñitū meritor⁹ vite eter-
ne. Vñ phus. viij. Eth. dicit q̃ pñipale
in virtute moralī est electio. Ideo ad veraz
pñiam req̃ritur mor⁹ liberi arbitrii cui⁹ grā
concordās. Vñ q̃ coacte penitēt vel peni-
tentia aut penā p pñis inflictam nō fuisse
runt patienter: nō sunt penitētes veracit.
vt patet p Scotū s. ¶ Quintū est q̃ peni-
tens vere habet grām dei possidere. Ideo
dī: q̃ pñia est grā. Et hoc fm̃ Alexādrū d
Ailes intelligendū est nō essentialit. q̃ pe-
nitentia z grā nō sunt idē essentialit. s. in-
telligenduz est causatiue. q̃ sic grā habet
iustificare z gratū deo reddere peccatoz.
sic z pñia eodē effectus habet in homine
causare. y. ¶ Unde aduertendū q̃ pe-
nitentia melior est z maior: multiplici grā
¶ Primo em̃ pñialet q̃ grā pñetie. q̃ pro-
phetare pōt etiā reprobi. vt cayphas fecit
z balaam pñeta. Et etiā diabolus mul-
ta occulta pōt pñicare vt Aug⁹. di. ij. sup
Gen. Et incātoroz. z hmoi. Sed vera
pñia est bonoz et salut⁹ signū: in q̃ q̃s mo-
riens nō pōd anari. g. zc. ¶ G̃ tu hō plus
debes penitentiam appetere q̃ pñbare.
¶ Secūdo pñia pñialet grām euēdi de
mones. q̃ hoc etiā mali xpiani pñt facere
p nomē xpi. vt patet de Jūda. z de q̃dam
Mar. ix. z alijs. Sed pñiam agere veraz
nō potest q̃s nisi deo grat⁹. ¶ Tercio pe-
nitentia pñialet etiā vnica q̃s facere q̃q̃
miracula. mortuos suscitare. infirmos cu-
rare. z queq̃ hmoi. q̃ hec non faciūt deo
gratū. Vñ Dath. viij. xps di. Vñ dī
cent mihi in illa die. Dñe: nōne in nomie
tuo pñetauim⁹ z demonia eiecim⁹ et vir-
tutes multas. i. miracula fecim⁹. z tūc cō-
fitebor illis quia nō noui vos. discedite a
me tē. Sed pñia gratū facit deo z eternā
salutē tribuit. ¶ G̃ hō noli q̃rere grāz mī-
raculoz sed poti⁹ pñiam. q̃a vna cōfessio
vel vna pñessio z satisfactio pñialet oīa illa
¶ G̃ sacra pñia q̃ntū te debem⁹ amplecti
sine q̃ nec etiā alia sacra puta baptismus.
pñfirmatio. ordo. eucharistia. matrimoniu
um. vinctio q̃ extrema valēt ad salutē.

¶ Circa tertium de penitētia

de mira opatione considerandū est q̄ pe-
nitentia multa z maxima mirabilia pōt effi-
cere ad salutē. ideo est diligenda

Primo qđē in hoīe impio.

Secdo in hoīe iustificato.

Tercio in mortis termino.

Quarto in purgatorio.

Quinto in inferno.

Sexto in celo.

Septimo in ipso deo altissimo.

Primo qđē in impio. q̄ pnia impiū vel
pctōrez iustificat. Aug. aut sup Job. dic
q̄ mal' est vnū iustificare ipiū q̄ d nihilo
creasse mundū. Ratio. q̄ in creato mun-
dū de nullū habuit adiutorū. sed tm dī-
xit z facta sunt oīa q̄ voluit vt dīc ps. Sz
in iustificando impiū requirit deus liberū
arbitriū p̄sentis hoīs. Nā q̄ creauit te si-
ne te: nō iustificabit te sine te. vt Aug. vbi
s. dicit. Itē q̄ in iustificādo nō sufficit vt
de' dicat. sed z oportuit dei filiū incarna-
ri z mītra pati: vt sic sanguis z morte iusti-
ficaret ipios. **S**ecdo in hoīe iustificato.
q̄ plus facit pnia mereri in vnica hora q̄
pctō: possit mereri mille annis. Aimiz. q̄
i pōt. Utrū pnia sit potēs ad oīa. vtpote
infinite virtus. Rūdet q̄ pnia est infinite po-
tētiā vel p̄tutis. qđ ostēdit fm Thomā
in. iij. di. x. art. ij. Et etiā Bonauē. zē.
q̄ culpa p̄tra deū commissa est infinita inq̄-
tum est p̄tra deū infinite maiestātē. z etiā
inq̄tum obligat ad penā gehēne q̄ est in-
finita a p̄te pōt vtpote p̄petua. z tñ peni-
tentia satisfacere pōt p̄ p̄ctis infinite gra-
uitatē ex infinita deī misericōdia acceptante:
adeo q̄ etiā si q̄s oīa scelera totū mūdi cō-
misset: p̄ veraz p̄niam sibi remitterent. q̄
pōt oīa q̄ sunt ad salutē necessaria. **E**xce-
ptis aliq̄b: q̄ nō licet redire p̄ p̄niaz. q̄ nec
sunt salutē necessaria. tñ in aliq̄ equalenti
pōt z illa abūdantē lucrari hō. **P**rimūz
est q̄ virginitatē p̄ditā non pōt recuperare.
tñ hō p̄ hoc pōt p̄niam essentialia maiora
acq̄rere. vt patet de magdalena q̄ p̄ peni-
tentia sublimari meruit p̄ multis vgnibz
Secūdū est q̄ tēpus p̄ditū nō pōt resti-
tuere. tñ pōt p̄ eo abūdantiū satisfacere.
vn̄ licet senex nō possit iuuenescere: tñ pōt
penitere z satisfacere de iuuentute male p̄-
dita. **T**erciū est q̄ aīas finali suia a deo

damnatas nō pōt eripere ex inferno. tñ p̄-
nitentia pōt in vita ista p̄seruādo eripe ne
damnet talis. **E**t istis patet mira virt' sa-
cre p̄nie. **T**ercio in mortis termino
pnia facit mira. q̄ si q̄s a p̄ncipio mundi
vsq̄ finē semp in p̄ctis vixisset z in termi-
no mortis verā p̄niam faceret: statim per
p̄niam mereret grām z salutē eternam.

Sed forte d. Quare ḡ volo penitere aī
terminū mortis: cū in mortis hora possim
lucrari salutē eternā. Ad id respōdet q̄ fe-
stinare debes nūc ad p̄niam. q̄ vt Aug.
ait. Qui veniā p̄misit de' die crastinū nō
spondit. vn̄ nescis qm morieris. Et sic
p̄ctis morte p̄uenit in eternū p̄ibis. **E**x-
plū cape ex lege ciuili. ff. Arborz furtim ce-
sarū. l. Si plures. in. ff. nouo casus notat
z iudiciū dat q̄ fcs arbor sit illius in cui-
orto viuit z radices habet. z nō ill. x̄sus
cui' terrā declinat qm scindit. Sic est ius-
tū dei iudiciū de hoīe q̄ in presenti vita
viuit in terra diaboli p̄ p̄ctm z ibi sp̄ figit
radices amoris z cordis sui. talis z si i scil-
sione mōtis declinet ad dei terrā penitē-
do finē. **S**ed arguor tñ ex timore mortis:
vtq̄ adiudicabitur diabolo: nō deo. nisi
tūc vere penituerit ex deo amore. z sic radi-
cē illuc figit. qđ solus deus facit. z in ra-
tis. ḡ. **Q**uarto in purgatorio facit mi-
ra: qm pnia pōt esse tanta q̄ totū reatum
purgatorij delet. vt patebit i alijs fmōibz
Quinto in inferno. q̄ p̄petuā penā ibi
debitā p̄cto si q̄s penitet in p̄senti vita si-
bi quertit in tpale z vna hora p̄ illa satisfā-
cere pōt. **S**exto in celo. q̄ oēs angelos
et brōs miro mō letificat. Lu. x. Audī-
um est angelis zē. **S**eptio in deo. **V**n̄
Bern. O felix lacrima penitētū tu i infernū
igne hoībz extinguit: tu celum referas: tu
brōs vino p̄uiū letificas. **E**t qđ supmū
est tu vīg deū inuincibile z ligas oīporete
Hecille. Nā de' dī ligari tūci p̄ p̄niaz. q̄
ex libali p̄missione q̄i cogit p̄cere penitēti
z suam mutare. vt patet in exēplo de nim-
uitis. Itē de Achab hūiliato z Dana-
se. Immo vt legim in hystoria scī martini
q̄ si etiā diabolus veraciter posset penite-
re z deo hūili dicere culpā suā: de' ei mī-
sericordiā faceret. **O** ḡ sacra pnia q̄ ama-
bil' es q̄ p̄uosa zē. Rogē xpm vt det zē.

Dominica. I. quadragesime

Dominica eadē post prandiu Sermo
textus scz de penitentie obligatiōe z eius
qualitate veritatis discernēda.

Ecce nunc tē
pus acceptabile: ecce nūc dies
salutis. ij. Cor. vj. z in episto/
la hodierna. Verba sunt sancti apostoli.
In qbus sancta ecclesia canēn. hortat nos
ad penitentiā faciendā istis diebus. Nam
isti dies sacre quadragesime cōmendant
p penitentiā ex tribus que in epistola no/
tant hodierna. Primo qz his diebus ora/
tio est magis exaudibilis. Qm dicit i epi/
stola. Fratres hortamur vos ne in vacuū
gratiā di recipiatis. 2^a 3^a. In vacuū gra/
tia recipis quādo quis in ea nō vivit bene
vt deberet facere xpian^o in gratia baptis/
mali. qz nō consequit gloriā nisi bñvivat.
Sicut q medicina dicit in vanū accepta
que nō sanat: sic inposito. Et subdit. Ut
em. f. deus Esai. xlix. Tēpore accepto ex/
auduit te. Ex q patet q hoc tempore acce/
pto deus magis exaudit oratiōes fidelīū
penitentiū. qz oīo in hoc tpe habet duas
alas qb^o volare ad ppectū dei meli^o pōt
scz ieiuniū z deuotionē passiōis xpi q po/
rissime hoc tpe recolunt. Secūdo quoqz
hoc tpe homo est magis deo accepta/
bilis ppter penitentiā solitā p hoc tempo/
re a fidelibz. Tercio qz hoc tēpus pcpue
dicit esse tēpus z dies salutis. quia ab ec/
clesia institutū est p salutē specialius acq/
renda p pssionē eucharistiā z hmoi. Q
ergo charissimi viri z femine cognoscite h
tēpus et cōvertimini ad penitentiā audi/
en. quia ecce nunc hoc tēpus acceptabile
zē. Itaqz de penitentiā quā pcpue facere
debemus hoc tēpore vt sumus accepti do
z saluēmur notemus tria mysteria p isto
sermone.

Primū dī obligatiōis.

Secundū dī distinctiōis.

Tertiū dī discretiōis. **T**hema aliō
habes intra sermonē.

A Circa primū de obligatiōe pe/
nitentie queri pōt vtrū omis homo pctōz
obliget ad penitentiā. z qualibus legib^o
obligat ad eā. Respondet recolligēdo ex

doctorū dictis q sic. Et pmo ex lege natu/
re. qd ostendit clare. Primo in pmo hoie
Gen. iij. q postq peccauit dñs dixit eidez.
Adam vbi es: Vbi Blo. z Aug^o dicunt
q hec vox est reuocantis z ad penitentiāz
reducētis. ppter qd (vt docet di) si Adam
tūc pssus fuisset penitendo deus peper/
cisset. Secūdo in sancto Job sub lege na/
ture testante. c. xxi. Audite sermones me/
os z agite penitentiā. qm in diem p dñi
omīs seruat malus. z hoc potest etiā poni
p themate. Tercio ostēdit ex naturali ra/
tiōe. qz vt Tullius ait li. de officiis. cap. j.
Generi aiantū omniū est a natura tribu/
tū: vt se vitā corpusqz tueant. z declinet ea
que nocitura vident. omia qz que ad viuē/
dū necessaria sunt inquirat z paret. Nec
Tullius. Sed incompabiliter magis re/
net homo ad vitā aie que pcellit omē cor/
pus: vt eius mortē deuitet p penitentiā. q
zē. Heu heu mi deus videmīs coriūos et
lupos cauere periculū suū in laqueis que
cognouerint: z tñ homo nō cauet: sed po/
tius currit p peccata se pcpitare in talia

Secūdo ex lege scripture hoc idē on/
dit q homo obligat ad penitentiāz. quia
omnis scriptura hoc testat vīcz diuinalis
legis que precipit sanctificari sabbara pe/
nitendo de peccatis vt volunt doctores. z
ppheralis z sapientialis. in super scriptura
euangelicalis: vt patet. z apostolicalis. et
iuris canonicalis. ac ciuilis legis. Quaz
dicta singillatim eloqui nō caperet tēp^o.
iō breuitatis amore pīaseo. **B** **T**er/
tio obligamur vel induci z incitari ad pe/
nitentiā videmur ex lege exempli omīs
creature. quia vt Hugo de arca noe. lib. ij.
ca. iij. dicit. Omīs creatura nobis loquit^o
z clamat vt fugiam^o supplicii eternū scz
p penitentiā. Et hoc ostendit fm Bonā
uenturā li. similitudinū. aliosqz in multis crea/
turis z eoz exemplis. Primo in terrestri/
bus videmus q omia terrenascntia cres/
cunt sursum z in hyeme arefacta iterum
tēpore veris renascunt z reuīrescūt. Sic
nos debem^o ad penitentiā exurgere z re/
uīresci per gratiā. Secūdo in aialibus ir/
rationalibz videmus graues capti laqueo
piscisqz in sagena. z mures in muscipula.
nō possunt quiescere: sed laborant exire to

to posse. Item asinus bos equus et omne animal si ceciderit in lutum surgere curat. Elephas si ceciderit foriter barris lugel donec vnicornis auxilio subleuatur: sic debet homo exire de laqueis diaboli z lugedo ad deū clamare: quatenus ei⁹ auxilio possit surgere p⁹ pniaz. **Tertio** in aq⁹ z flumib⁹ q⁹ oia ad mare tendūt tāq⁹ ad fontale principium suū. Quarto in aere z ignib⁹ q⁹ si ad ima pmanēt nihilominus sursum semp ferunt ad sua loca. Sic ad ppositum applica. Quinto in celestib⁹: quia sidera et si occidūt tñ ad orientem pperare non desistūt: debet ergo z hō a casu peccati surgere. Ultimo in humanis corpibus q⁹ si vulnerant vel infirmitatē incurrūt nonne pperant ad medicinā. Ideo Aug⁹ super Ps. l. vi. Sūt multi q⁹s peccatē nō pudet agere aut pniām pudet. Crudel⁹ infans de vulnere ipso nō erubescit z de ligatura vulneris erubescit. Nōne vuln⁹ fedius z putridi⁹ est: cōfuge ergo ad medicum et age pniaz. hec ille zc. **¶** G⁹ charissimi ecce ex istis possumus p documento habere q⁹ peccator q⁹ non vult penitere peior ē omni creatura mūdī z omni bestia. Nā z Breto teles. vij. ethicoz. Homo bestialis centies millesies peior ē omni bestia. Insup nō solum bestialis dī sed z diabolicus: quia Chrys⁹. li. de cōpūctis cordis dīc. Peccare humanū ē: sed pmanere in peccat⁹ diaboliū est. Exemplum de Iuda de q⁹ xps dixit. Unus ex vob⁹ diabolus est zc.

Circa secundum de mysterio distinctionis scz penitētie. Notandum q⁹ fm canonistas doctores pnia generali⁹ ter distinguit sic q⁹ quedam est pnia vera quedam aut falsa vt pater de pe. di. iij. §. Siue autē q⁹s zc. p⁹ xba Graciani. Et de his regule tres pcpue tradunt ibidez scz generales. **¶** Prima regula q⁹ false penitētie nunq⁹ indulgētia pmittitur. Un⁹ Est⁹ cius de pe. ibide etiā dicit q⁹ sicut vera penitētia veniam pmereat: ita falsa pnia z si mulata deū irritat scz ad iraz z vindictā. **¶** Scda regula q⁹ vere penitētie nūq⁹ venia a deo negat: nam ibidem p diuersa capitula scribit q⁹ deus nunq⁹ spernit penitētia veraz. Etiā si q⁹s ad summū malū

rū pueniat sed quātūcūq⁹ penitētiā et quātocūq⁹ paruo tpe factā si tñ fuerit vera de⁹ respicit: acceptat z peccata remittit sicut pater ibi p doc. plures. **¶** Tertia regula q⁹ multo plurimi hoies faciunt falsam pniaz q⁹ verā z congruā z sic damnatur. Hāc regulā ibide tangit Ambro. circa principū eo. §. di. q⁹ facit ē inuenire q⁹ recte seruauit innocentiam q⁹ qui cōgrue egerit pniaz. hec ibi. Sed quō hoc intelligendū sit glo. ibide dicit inter cetera. q⁹ de pnia pfectissima q⁹ non solū delet peccata sed etiā peccatā affectionē: q⁹ est difficilissimū ergo rarissimū. **¶** G⁹ homo caue a falsa pnia ne pereas: sicut exemplum legis. **¶** Kilt. de lupo penitente in cuculla monachali et veniam perente ab oib⁹ z bob⁹ de preda facta. cui pepererūt z gauisi sūt sed postea lupo vbi cūq⁹ solitariū pecus reperiebat deuorabat dī. Non possū mendicare neclaborare q⁹ viuere de pda oportet: sed occiderūt hoies illum.

Circa tertiu de penitentie discretio. Notandū q⁹ fm Aug⁹: quedaz discretio esse penitētia sana scz in homine sano debite facta. Quedā infirma vtpote dubia scz q⁹ fit tñ in mortis hora. Quedā omnino mortua vt in hoib⁹ post mortē. Sed vera pnia salutifica discretiua a falsa pcpue p decē signa q⁹ notemus iuxta litteras huius dictiois penitētia. **¶** Primū signū accipit iuxta lram. **¶** P. Et dicit punitio p peccat⁹. Nā Aug⁹ de pe. di. iij. ca. Penitētia (inq⁹) est q⁹daz dolens vindictā puniens in se q⁹ doler cōmississe. Penitere enī est penā tenere vt semp punit in se vlciscēdo. scz dolore habituali fm glo. q⁹ cōmisit peccādo. hec ibi. Un⁹ z fm glosaz ibide. Si q⁹s ieiunat p aliū z non vult per se ieiunare cū bene possit: nō vere penitere videtur. Hinc Jo⁹ hōs o aurei. e. di. iij. §. pe. caplo. Perfecta (inq⁹) pnia cogit peccata tōtē oia libetē sufferre. Et infra. In cor⁹ de eius p⁹trito: in ore eius cōfessio: in ope tota humilitas. hec ē fructifera penitētia. hec ibi. **¶** G⁹ homo discit sic vere penitere. **¶** Scdm signū iuxta. **¶** E. dicit emēdatio scz in statu vite melioris. Nāz Isidor⁹ de p. di. iij. ca. Irri⁹so: (ait) est z nō penitens

Dominica prima quadragesime

qui adhuc agit qđ penitet. Itē ibidē ca. Ille penitentiā agit digne rē. Smaragdus dicit. Qui plangit peccatū r iterum admittit peccatū qñ quis lauet laterem crudus quē quāto magis abluit tāto magis lutum facit rē. Tertiū signū iuxta A. dicit negatio videlicet occasiōis peccādi r transgressionis: qđ vt Grego. de pe. di. y. falsas. r Innocēti⁹ ibidē ca. fratres. di. falsa penitētia ē cum penitens ab officio vela curiali negocio qđ sine peccatis agi nō pōt non recedit. Similiter si qđ a societate mala mulier scz tenendo meretricē p quā trahit ad peccatū nō vult se parari. r sic de alijs. Quartū iuxta. J. dicit indulgiō. videlicet iniurie fratris et dilectiōis. Nā pps ait Mat. vj. Si non dimiseritis hoibz peccata conuēnter nec pater vester celestis dimittet vobz peccata. Un Innocēti⁹ vbi. s. dicit. falsa ē penitentiā cum qđs odiū in corde gesserit: aut si offēdēt offēsus nō indulgeat. aut si offēso cuilibet nō satisfaciāt rē. Exēplū de Esau de quo apłs dicit Heb. xij. q nō inuenit locū penitētie qđs cū lachrymis inquisiuit se hoibz ppter odiū fraternū. Quintū iuxta. L. dicit tentio scz iuste r nō inique possessiōis. Un Greg. vbi. s. ca. falsas. inq. sic. Qui bona alteri⁹ iuste detinet recognoscat se vera penitentiam nō posse pagere q ad eternā vitā pueniat nisi bona q iniuste abstulit restituat. Ad idē Aug⁹. xij. q. vj. Si res. peccatū nō dimittit nisi restituat ablatū. Sextum iuxta. E. dicit erroris exclusiō scz heresis omnis. qđ Heb. xj. Sine fide vera impossibile ē placere deo quātūcūqz asperā talis faciat penitentiā: r quēqz bona agat. vt patet per Augusti. Extra de hereticis ca. firmissime rē. Un nec idolatre nec incantatoriōs. nec scismatici. nec alijs heretici siue errent de peccatorū remissiōe. siue de alijs fidei articulis: penitere possunt vere nisi credant qcūqz credit ecclia r eidem obediant rē. Septimū signū iuxta. A. dicit noliō. hoc ē dupliciter peccati pteriti r futuri mortalitatis: vt patet ex diffinitīōne penitētie de q sermōe pcedēti. X. Un falsa est penitentiā quādo homo vel non vult detestari peccata pterita mortalia

vel non habet ppositū cauendi decetero futura rē. Octauū signū iuxta. L. dicit cōfessio. Nā vt volunt omēs doc. sup. iij. Cōfessio ēps vere penitētie. Qui ergo lēdolet tamē si qñteri nō vult peccatū: false penitet: quia pceptum transgredit rē. Nonū iuxta. J. dicit integratio scz penitētie de malis cunctis: vt scz integralit de oibus peniteat homo r cōfiteat: nullo peccato mortali ptermissio sine penitētia qđ menti occurrerit. Un Innocēti⁹ papa d. pe. di. y. fratres. dicit. falsam penitentiā esse constāt cū sprens pluribz de vno solo penitētia qgit: aut cum sic agit de vno vt non discedat ab alio. Exēplū de his q aliqua pcepta decalogi obseruant aliqua non: vel pcepta saltem ecclie scienter non seruāt rē. Decimū iuxta lram. A. dicit amatio scz diuinalis. Nā si hec omnia pcedita facit homo ex amore dei vera est penitentiā. Si a sic non sed ex solo timore seruili: falsa penitētia ē. Ideo Aug⁹ vt allegat magister l. iij. di. x. dicit. Arbitriū libertatez qrit de vt deleri possint comissa non necessitate sed charitate nō tm timore: qđ sine charitate nemo salu⁹ esse pōt. hec r plura ibidē. Qđ christiane penitere stude. puniēdo peccata: r vitā emendando. occasiones peccati deuītando. pñmis indulgendo. aliena restituēdo. errores cauēdo. ppositum non peccādi tenendo. integre cōfitendo. dei amore hec omīa faciēdo vt salueris r nō pereas in eternū rē. Pro exemplo finali ad terrore peccatorū ponit qđ narrat in speculo exemplo rū. di. ix. exemplo. cccq. et ex vitā patrum q quidaz vsurarius vel fenerator habuit duos filios. vnus in pđicatione verbi dei cōpunctus. dixit patri r fratri. reddamus vniciūqz qđ abstulit: quia sic moriēdo damnamur. illi indignantē respondērunt. Nōne tu debes esse cōfessor: noster vade si nobiscū non vis mori: nos tenebimus bona nostra. ille ergo iuit in heremū seruīens xpō. Tādē cūz mortē patri sui r fratri sui audisset orauit deum vt reuelaretur sibi status illorū. et ecce angel⁹ eum manu tenens duxit ad quēdā montē r vidit vālem sub illo monte fumigantē: et voces mirabiles lugētiū: et pmo vī

dit patrem suū q in magna olla bullien-
ti in igne coquebatur feruētissime. qui ex-
clamauit dicēs. Ele ve ve maledicta hora
in qua cōceptus et natus sum zc. Cui he-
remita. O infelix pater: nonne tu es hic
respōdit. Ego sum. Ecce ego maledictus
quomodo perij: quia penitere et restituere
nolui zc. tandē ecce vidit fratrem suū ve-
nire in alia olla bulliēte: et cepit dicere ille
patri in penis. Maledictus es tu pater mi
in eternū: quia iniusta bona super me he-
reditasti: et me damnasti. Cui pater respō-
debat. Maledictus sis tu fili: quia ppter
te alia acquisiui iniuste et retinui: et ppter
rea impenitens damnatus sum. Heremita
ait illis. Dicite si possint vos aliq suffra-
gia inuare. responderūt. Nō. Et mox cuz
magno euulati di. Ele nobis ve et ve. i. p/
fundum inferni descēderūt. tunc heremi-
ta redijt ad se et maiorem decetero penitē-
tiam egit. Rogemus ergo xpm zc.

Item ex quo in hac pma dominica de
ieiunio christi specialit agitur. ideo p istis
diebus liber smones fieri de ieiunio nro
faciendo ad exemplum christi.

Feria scda post primā dominicā qdrā
gesime sermo septim⁹ scz de ieiunij sacri
qualitate et cōmendatione.

Buriui et de

distis mihi manducare. sitiui et
dedistis mihi bibere. Mat. xxv. Et i euā-
gelio hodierno. Verba hec loq̄ saluator
noster dñs iesus q scz in iudicio finali ta-
lia dicitur⁹ est electis. **S** Circa qd ad
uertendū q ex euangelio cōperimus xpm
dominū esuriuisse et sitiuisse pluries. Pri-
mo qdem in puericia et tunc dedit ei man-
ducare et bibere beata pgo maria que la-
ctauit cum virgineo lacte: et puidit omia
ei necessaria. Scdo in deserto Mat. iij.
Cū ieiunasset qdragita dieb⁹ et qdragin-
ta noctibus postea esuriijt. qd potest poni
p alio themate. et vt ibide habet. Accesserunt
angeli et ministrabāt ei vt putamus
cibū et potus afferēdo zc. Tercio sitiuit et
esuriijt semp spūaliter hominū salutē desi-

derando. Vñ et in cruce clamauit. sitiō scz
salutē hominū fm Bern. Et nos charis-
simi si offerimus xpo castitates cū maria.
obedientiā cum angelis. p̄tritiōē et p̄fesi-
onē et ieiunij et bona opera et diligenter
pcuramus nostram salutē. tūc dam⁹ xpo
passo cibum et potum desideratissimū fm
Chry. Itē q̄to xps esurit et sitit i mēbris
hoc est in pauperib⁹ et q̄to iudicabit in
fine disceptādo de his qui fecerūt miseri-
cordiam pauperib⁹ et qui non. et illis da-
bit regnū celeste. istis aut scz i misericordi-
bus dabit v̄p̄licia: vt pater in euāgelio.

Itaqz vt xpo esuriēt et nos compati-
mur esuriendo et ieiunando. et sic cibū bo-
norum operum nostrorum demus eidem
tria mysteria declaremus de ieiunio in h
sermone.

Primū dicat distinctionis.

Scd⁹ dicat moderationis.

Tertium dicat cōmendatiōis.

Circa primū de distinctione
ieiunij ytile est scire vt sciamus discernere
pro quo notandū q vt colligit ex dictis
Alexa. in. iij. volumine sūme et Rich. in
iij. di. xv. ieiunij est p̄cipue qdruplex scz.

Primum naturale.

Scd⁹ spirituale.

Tertium virtuale.

Quartum irrōnabile et nō laudabile.

Primū naturale scz ieiunij ē cū q̄s nō co-
medit aliqd nec bibit qdqd a medianotte
tal⁹ diei vsq̄q̄ vrgēt necessitas. et tale ieiū-
niū req̄rit ad eucharistie sūp̄nōem in hoīe
sano de p̄cepto. sed tale ieiunij cōmunis
nō ē meritorij. qz ppter ea q̄ insunt nob a
natura nec laudamur nec vitupamur. ij.
ethicor. Et qz nō comedere eo q̄ nō appe-
tis naturale ē. q̄ nec meritorij nec demeri-
torij. Scd⁹ ē ieiunij spūale: qd ē absti-
nere a vicijs. Vñ Aug⁹ de cōse. di. v. ca.
ieiunij (in q̄t) Magnū et generale ē absti-
nere ab inq̄ratib⁹ et ab illicitis voluptati-
bus seculi zc. Nam ibidem ca. nihil. P̄s
us papa dicit. Nihil pdest hominī ieiuna-
re et orare et alia bona religionis agere
nisi mens ab iniquitate et ab obrectati-
onib⁹ us lingua cohibeatur. Et glossa ibi
dicit q̄ intelligendum est q̄ nil pdest ad

Feria. II. post dominicā primā

vitam eternā pmiādo tamē valet ad aliā multa ieiunare et bona agere etia in peccato mortali: vt de hoc sermone. x. A. patēbit. p. inde z Hieg? in omelia quadragē simē dicit. Incassum caro attrit si a prauis voluptatib? animus non refrenat zc. **T**ertiu ieiunū est virtuale qd p virtutis exercitio instituit ecclesia tenendum in corporali abstinētia. z hoc Alex. in. iij. volumine diffinit sic Ieiunū est abstinētia a cibo z potu fm formaz ecclesie intus tu satisfaciendi vel vitandi peccatū. v. l. ac: quirendi vitam eternā. Ex qua diffinitōe habetur quare debeat fieri ieiunū qz nō p vana gloria vel in hypocrisi aut aliqua intentione sinistra. Et d hoc xpus. Abstinēter eger egens cupidus gula simia virt? Expone. Abstinēter eger. vel qz non potest comedere vel ppter medicinaz. Egens qz non habet. Cupidus quia non vult expēdere. Gula vt postea audi? comedat. Si mia id ē hypocrisis vt laudetur. Virt? id ē virtuosus vt mereat. Et hac sola vltima intentione scz bona p. tritis ieiunū est sanctū z beatitudinis meritorū zc. **Q**uartum ieiunū est irrationabile quādo scz excedit modū virtutis z discretionis: et hoc non est laudabile. ideo Bern. ponit xpus. Omnib? adde modū modū ē pulcherrima virtus. xpus. Omne qd est virtus fitur in virtū. Et d hoc in subsequēti articulo patebit.

Circa secundū de moderamēte ieiunij. ad qd hōtas aplūs Roma. xij. dices sic. Obsecro vos itaqz fratres p misericordiaz dei vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuēte sanctā deo placētē ratiōabile sit obsequiū vestz Sz iuxta hoc queris quō debeat homo suū ieiunū moderare vt sit deo acceptabile z laudabile. Ad qd rñdetur recolligēdo fm Rich. iij. d. xv. et Tho. a. calios qz erquo ieiunū est virtus actus. Virtus autē in medio cōsistit semp. ij. Ethico z. Ideo ieiunūz debet moderari mediū tenēdo inter duo extrema fm rationē videlicet qz nec abstinētia sit nimia nec comestio vl? potatio sit nimia. Proinde nota qz plures sunt casus in quibus ieiunūz non est laudabile quorū

tres primi ponunt per Rich. vbi supia. et Tho. Alij autē sup addunt p simpliciū instructione. **P**rimo quādo id qd ē necessariū vite sibi negat. nam nō licebit sic ieiunare sicut nec seipm interficere vel infatuare licet. Ideo Hiero? ad Nepocianū dicit. Tantū tibi ieiuniorū ipone quātūz ferre potes zc. Sed h raro fit qz vt Boecius ait. ij. de cōsola. Natura paucis minimisqz pnta est. Idēz Seneca. **S**ecundo quādo id qd est necessariū quō ad officium vel societate subtrahit. hoc ē quādo quis sic ieiunat qz sibi necessaria fm ea q incumbūt faciēda ex officio. vel ex societate eoz cū quib? cōiuit: subtrahit sibi p. puta si est p. dicator: vel cantor in choro. et tantūz ieiunaret qz non posset p. dicare vel cantare. vel si platus deficeret ex ieiunio ab executione sui officij. vel si subdit? tātū ieiunaret qz p defectu non posset cōmune vitam fratru quibus cōiuit tenere. et sic de alijs. tales offerret de rapina holocaustum. Unde dicit Hiero. de p. se. di. v. ca. nō mediocriter. qz de preda offert holocaustum qui aboriū nimia egestate vl? somni penuria corpus suū imoderate affligit zc.

Tertio quādo quis p ieiunū nimium ab operibus vtiliorib? impedit videlicet ab operib? charitat? a vigilijs oportunis zc. ad que licet non teneat tamen indifferētum est z non laudabile tale ieiunū. **U**bi Hiero. dicto ca. non mediocriter. inquit. Illi maiorū bono pferūt min? bonū. qui ieiunū charitatē aut vigilas pferunt sensus integritati. hec ille. **Q**uartus casus additur in quo non est ieiunium laudabile quādo quis ex suo voto ad nimiam corporis macerationem per ieiunū astringitur. et hoc rationibus dictis. **U**bi queris vtum liceat homini vouere nimiam carnis macerationē. Rñdet fm Tho. ij. q. lxxxviij. qz si ipsa maceratio corporis per ieiunū ex voto pmissa z huiusmodi sic fiat qz natura non nimis grauetur. sed rationabiliter votum tale impleat bene licet. Si autem magnū grauamen imineret nō debet homo votum tale seruare. sz fm arbitriū superiorū vel cōfessorū mutare. **Q**uinto et vltimo. ieiunium non est laudabile quando in comedēdo z bibēdo

ob ieiunium nimis exceditur. Nam sunt plurimi pfectum magnates qui p die ieiunii magis exquisita cibaria et epulas abundantiis faciunt q̄ alijs diebus comuni- bus. et se gula et ebrietate p̄ ingurgitant sine moderamine. alijs autē dieb̄ paratē comedunt lz pluries. Et tale ieiunium non est laudabile vt dicit Rich. sup̄. quia ieiunium ordinatū est ad refrenandū carnes. Isti autē ecōtra. igit taliter potē carnales voluptates augent et excitāt. hec ille. Sz di. tñ vt di. xij. non cogant. Aug⁹ dic. Nō cogantur q̄ uiues cibis pauperū vesci sed vtantur p̄suetudine infirmitatis sue. hec ille. Cur ergo non liceat eis p̄dicto modo ieiunare: aut quid debeant facere de hoc rēdetur q̄ q̄uis possint vt diuites cibis lautioribus: vt dicit Rich. vbi sup̄. et non arrant ad cibos pauperū. verū tamē tenētur a gula mortali se omnes cauere: quia p̄ h̄ frangit ieiunium generale. hec fm̄ Rich. xv. di. q̄rti. Deniq̄ et Aug⁹ dicto ca. non cogant. docet quid faciant diuites ppter cibos lautiores sibi cōcessos di. Voleant aliter se non posse ieiunare deest in opibus necessaria vtant p̄ciosos sed dent pauperibus vilia. hec ille. Et sic patz quomodo diuites possunt ieiunia subleuare. V di/ ues obserua hec.

A Circa tertium notandū q̄ cōmendat ieiunium ab omnib̄ generibus hominū semp a p̄ncipio mūdi. P̄mo dictis et exemplis phoz. quia vt Hiero. conera Iouinianū ait in libro antiquitatū. Dicearchus laudat aurea secula saturni quoniam cum tunc omnia humus funderet nullus comedebat carnes sed vniuersi v̄ uebant pomis et herbis que terra sponte gignebat. Et hoc a p̄ncipio mundi vsq̄ diluuiū. Itē Tull⁹ d̄ tusc. q̄sti. dicit q̄ la cedemonij magis parfumonia q̄ cibis delectant. hui⁹ testes sūt Xenophon Theophrastus et pene oēs greci scriptores. hec de phis sufficiant. Secundo exemplis et verbis sanctorū patriarcharū et p̄phetarū. Nā sanct⁹ David in ps̄. dic. Humiliabā in ieiunio aiām meā. Itē nūm̄ ieiunio placauerūt dei et oratione. sic et oēs patres vt. testa. vt patz in biblia. Ter

tio commendat ex p̄bis et exemplis xp̄i ac eius discipuloz. Naz̄ xps̄ docuit ieiunare Mat. vj. Et ip̄e ieiunauit q̄draginta diebus et noctib̄. Et apl̄ ac discipuli ieiunauerunt etiā in dñicis dieb̄: vt ait Hiero. lxxvj. di. ytinā. Quarto ex p̄bis factoz et exemplis scz martirū p̄fessorū q̄ facti baptiste. sancti Nicolai q̄ etiā in cunabulo q̄rtā et sextā ferias ieiunauit. Itē Anaghoritarū. in heremo erant enī mira ieiunia bine aut trine hebdomade. Itē exemplis sanctoz p̄ginū et viduaz ac p̄uigatorū. de q̄bus dicere non sufficim⁹ p̄ singula. Deniq̄ vltimo sup̄ oia dicam⁹ q̄ altis simus de cōmēdauit nob̄ ieiunium i p̄mis parētib̄ i paradiso: q̄ voluit non simpli- citer omi cibo vti in paradiso hoies. sed ab aliq̄ scz a vetito abstinere: vt ex abstinētia ampl⁹ mererent. Gen. ij. V ergo sal- crum. o cōmendabile ieiunium dignū est vt te amemus. et cū sanctis te obseruādo ad celum pueniamus p̄stante xp̄o.

I Feria tertia post primā dñicaz q̄drage- sime. Sermo. viij. scz de ieiunij obligatio- ne et ordinatiois fractione.

Quoniam intras
ser ihs hierosolymā cōmota ē vniuersa ciuitas. Mat. xxi. et in euāgelio hodierno. sicut Aug⁹ dicit d̄ doctrina xp̄iana. Dis xp̄i actio est n̄ra in- structio. ideo p̄ hec p̄ba mystice docemur q̄ cum xps̄ dñs intrauerit aiām p̄ gratia tanq̄ hierosolymā pacificā que dicit ciui- tas dei sumi et habitaculum sp̄s sancti vt docet apl̄s. tunc vniuersa in suis v̄srib̄ cōmouet scz volūtas ad dei amorē. intel- lectus ad dei cognitionē p̄ fidem. memo- ria ad beneficiōz dei et passionis recorda- tionē. et vires exteriores ad bona opera et ad corpis castigationē vt sp̄ritui subijcia- tur p̄ ieiunia et h̄mōi. Proinde cogitem⁹ q̄ xps̄ dñs intrat p̄ gram in cordis n̄ri ci- uitatem. et cōmoueamur ad dei laudez et bona opa p̄sertim ad ieiunia nūc exercen- da. sicut et d̄r in themate: q̄ Luz intrasset ihs et c. patz in euāgelio. Itaq̄ ex quo p̄ his dieb̄ d̄ sacro ieiunio cepim⁹ p̄sequi

Feria. III. post dominicā primā

Idcirco tria mysteria subsequēter notem⁹
p h sermone declaranda.

Primū dī obligationis.

Secūm dī ordinationis.

Tertiū dī violationis.

A Circa primū de obligatiōe
ieiunij Notandū ē q̄ ieiunij cadit sub p̄
cepto: vt ptz p Rich. in. iij. di. xv. Et hoc
primū ppter ecclesie mandatum: que sta-
tuit sub precepto fidelibus certis tempo-
ribus ieiunanduz. Ideo. xiiij. q. j. ca. quis
quis. Aug⁹ dicit. Quisquis preceptis nō
obtemperat reus est et debitor: pene. hec et
plura ibi. S; quibus diebus instituit ec-
clesia ieiunandum fidelibus sub precepto
factis constare poterit ex plebanorum pro-
singulis hebdomadis denūciatione. idō
hic pertransio causa breuitatis. Secūdo
q̄ tenetur homo ieiunare propter emissuz
votum: quod obligat puta si quis venit
ob passionem christi ieiunare feria quar-
ta vel sexta: vel ob deuotionez beate vir-
ginis sabbato. et sic de alijs. De huiusmo-
di Aug⁹. Glouere voluntatis est: sed red-
dere necessitat. Similiter si quis ex pro-
fessione regule sue tenetur ad certa ieiunia
Tertio tenetur propter penitentie inui-
ctionem ad satisfaciendum. quia fm Sco-
tum tenetur homo obedire licito confes-
soris precepto.

D Circa secundum de ordinati-
one sunt aliqua dubia pertractanda: vt
sciamus qualiter ecclesia ordinauit obser-
uari ieiunia. ad q̄ sez ex precepto nos obli-
gaur.

Primo queritur de cibi et potus qua-
litate.

Secūdo de suspensionis tēporalitate.

Tertio de numeri et quātitate.

Primo inq̄ ritur qualibus cibis de-
bet homo ieiunare fm ordinatiōez eccle-
sie. Ad q̄d respondet fm Rich. et comuni-
ter doc. Carnes phibentur principalis:
quia esus carnum fouet concupiscentiaz
carnalem a qua ecclesia intendit abstrahere
ieiunādo. Unde esus carnum semper
frangit ieiunium. oua autem et lactancia
interdicuntur inq̄ntum sunt orta ab anima

libus carnes habentibz. di. iij. Deniqz. et
ab istis debet abstinere ieiunantes fm cō-
suetudinē patrie: quia vt Hiero. lxxvj. di.
vtriaz. dicit. Vnaqueqz pūcia abūdat
in suo sensu vt mox obseruet in ieiunijs.
et fm Innocētiū ppter penurias pisciū in
aliqbz pūcijs excessus ē vsus lactancioz
et ouoz excepto ieiunio q̄dragelime: vt dī-
cit frater Angel⁹. Rich. aut dicit etiā i q̄
dragelima vti posse talibz vbi est consuetu-
do. S; pisces comedere ieiunantibz pcedi-
tur: q̄ sūt frigidī vt plurimū. idō minus
fouet concupiscentiaz carnis. Itē q̄ pisces
ex aqua viuūt. aialia aut ex terra. Aq̄ aut
nō sūt maledicta a deo s; terra q̄ pduxit
fructū quē hō comedendo peccauit. g. zc.
Itē fructus et legumia pcedūt fm Alex.
ideo pseruim: q̄ i illis dominat aq̄ et terra
q̄ sūt ambe frigidē nature. et sic nō sūt inē-
tina. **P** Sed di. vini pot⁹ sup oia accē-
dit ad luxuriā. Prover. xx. Luxuriosa res
vinū. Et ad Eph. v. Nolite inebriari: vi-
no i q̄ luxuria. Quare ḡ non phibet ieiū-
nantibz pot⁹ vini. Rñdet fm Alex. in. iij.
volū. sume. et Rich. q̄ h factū est primo
ppter periculū vitādū trāsgressionis. Vult
enim fuisse talis pcepti trāsgressores.
Secūdo ppter lenificationis: q̄ ieiunij sepe
tristitia excitat. Vinū aut lenificat eoz: hō-
minis: vt dicit Ps. ideo cōcedit. Tertio
ppter necessitates digestionis. Vult enī
habēt stomachū debile q̄bz necessari⁹ est
vsus vini ad digestionē pficiendā. Un fm
Tho. ij. q. cclx. art. iij. Null⁹ pot⁹ illici-
tus ē ieiunantibz: nisi p accidēs i certz casu-
bus. Primo ex voto cū q̄s se obligauit vo-
to ad ieiunādū aq̄ rñ vel ad nō bibēdum
vinū. Secūdo ex excessu sez q̄ ppter potus
excessū pcepit se hō inebriari: tūc tenet ab-
stinere vel moderare ne piculo se exponat.
Tertio ex scādalo sez quālit ex h scandalū
sanct. Roma. xiiij. Noli cibo tuo illū pde-
re pro q̄ xps mortu⁹ ē. ppter ea phibitū est
epis: clericis: et religiosis tabernas ingre-
di nisi causa necessitatis in pgrinatione.
xliij. di. Nō oportet. Et duobz se. caplis ibi
dem. et sic ptz ad q̄ritū. **Q** Secūdo q̄rit
que tēporis hora sit assignata sez ad comē-
dendū in ieiunij obseruatiā. Rñdet breui-
ter fm Alex. de ales. Rich. et concordat

Archid. in ea. Soler. de pte. di. j. Aliosqz qz comunis pueritudo sequenda e qz comu- niter tenet hora nona. hñ nō ē in pcepto vel necessitate. qz hora nona habet mag- nam latitudinē determinatā fm grossam extimationē scz post sextā postqz satis par- uo residuo tpe nona occurrit dicenda in qz cibis fm institutionē ecclie sumendus est scz die ieiunij: vt dicit frater Angelus de claus. Et hec hora nona pueniēter de ter- minat ieiunantibz: vt sic de alijs diebz ali- quā afflictionēz sentientes xpo compatiāt. nam xpi passio cōpleta fuit hora nona qñ inclinato capite emisit spiritū. Unde fm Alexā. z fratre Ange. Si qñ ante statuta hora comedit in die ieiunij. etiā si p spaci- um notabile pueniat: nō frāgit ieiunium nō peccat mortaliter nisi faceret in fraudē ieiunij. Si autē ex causa rationabili face- ret nullū peccm ēēt. puta vel causa itineris aggrediendi. vel quicqz religiosi ita mane surrexerūt: z adeo fatigati sunt qz oportet anticipare horā. qz si quis differret come- dere i die ieiunij post meridiē auget me- ritū superogādo. Hā apud nos pueritudo cōis tenet circa meridiē. g. zc. **R. T**er- tio qñ quoties licitū sit comedere vel bi- bere in ieiunali die. Ad qd cōmuniter p regula ponūt doctores qz semel tantū mo- do in die comedendū ē: sed pluries bibere in die quēcūqz potū vel aquā licitū est. Ratio. Alexā. z Tho. ij. q. c. lviij. Et in liij. quia potus sumit magis ad alteratio- nē corpis z digestionē ciboz qz ad nutriti- onē: hñ aliqz modo nutriat. ppter ea qzuis imoderate bibentes sicut etiā imoderate comedētes i vnica refectioe: possūt pecca- re: z meritū ieiunij pdere: tñ ecclia nō p- hibet pluries extra horā comestiois etiāz bibere. Sz qñ ecclia nō potuit determi- nare quantitātē pōderz vel molis in sumē- do cibo: quia qd vni est multūz alteri ho- mini est modicū. z ecōuerso. ideo determi- nauit quantitātē vicissitudinis. hñ ē semel i die ieiunij comedere. tum vt sic ieiunans differat ab alijs non ieiunantibz qui plu- ries comedere solēt in die. Tum quia sic christiana religio differre ostendit z pcelle- ritum paganisimū. nam Aug⁹ libro de

vera religione dicit. Omnis religio omnia secta habet sua sacrificia suos sacerdotes suāqz ieiunia. sed sacrificia religionis chri- stiane pcellunt omnia alia. ergo z ieiunia debent pcellere ieiunia aliarum sectarū. Exempli grā saraceni z turci z huiusmo- di ieiunant vesp: ad sero quo viderint stel- lam. z tandem in nocte tota ingurgitant se z plura carnalia faciunt. Demqz sic sta- tutum est. tum etiā quia in die vel nocte pluries comedere: ad brutalem naturam accedit magis qz ad rationalem: sicut z in paradiso homo semel saltem in die come- disse. ergo zc. **E**xemplum narrat ad id qz quidam in Bermo cum pluries come- deret de radicibus z herbis vl pane i die quotienscūqz sibi placeret: venit ad eū an- gelus z salutauit eum dicens sic. Ave bru- tum: z disparuit. ille huius rationē cogita- re cepit z pposuit: vt tantūmodo bis in die comederet. Et iterum veniens angel⁹ sa- lutauit eum dicens. Ave hominūcio. tandēz cum cepisset comedere tantūmodo i die angelus eum salutauit dicens. Ave angel- lice homo. De pñinentibz ad hanc qñtionē plura psequamur tercio arti. subsequēti.

S Circa tertium de ieiunij vso- latione vel fractione querit quibus mo- dis violatur vel frangitur ecclesiasticū ie- iunium. ad qd Rñdes fm doct. theolo. et canonistas. recolligendū qz pcpue qñtuor modis violatur vel frangitur ecclesie ieiunium. **P**rimo quidem nimium de cibo qzuis semel sumendo. **Uñ** Rich. in. liij. dicit: qz qui diebus ieiuniorum semel dñi- taxat tantū comedit quātum actu duabz viabus comederet qzuis litteras statuti seruet non tamē ei⁹ intentioni obedit. nec meritum ieiunij acquirit. nam. **L** de legi- bus. l. non dubium dicit. Nō dubium est in legem committere eum qui verba legi- amplexus contra legis nititur voluntate. **E**xemplum fm Aureolū. Quid aliud est dare ventri. denarium vñ qz duos obo- los. **S**cdō interdicta in abū accipiēdo scz carnes z hñmōi. vt. s. paruit. **T**ertio numex dicit nō adimplēdo vt plures fa- ciūt ieiunādo i qdragesima tñ tres dies

Feria. III. post dominicā primā

in hebdomada vel quatuor. Talibz quibz meli? sit aliqd facere qm nibil: tm vt Aug? in sermone dicit de qdragesima q totam quadagesimā integro numero debem? ie iunare quotidianis ieiuniis. vt si qs vnaz diem ptermiserit totā quadagesimā violauerit et fructū amiserit magni laboris ppter cibū modici tps. hec ille. Quarto ieiunium ecclesie violat pluries in die qd se mel comedendo: vt iam patuit ex pcedentibus. Proinde qui in mane vel sero comedunt in die ieiunij electuaria vel fruct? vel etiā molellū panis &c. in fraudē ieiunij violatur ieiunij. Secus si talia sumant per modū medicine: vt dicemus fm oē. x. d. Et hic ptrans eo amore breuitatis. Rogemus ergo dñm iesum vt det nobis grām beneieiunandi et penitēdi: quatenus vitā eternā possimus pmereri Amen.

Notare volo q p istis sermōibz quadragesimalibus quibz p singulis possunt alia edemata ppria cōuenient? assignari. Eleuitamen ego p vnoquoq; sermone statui thema accipe ex sacro talis diet euangelio assignato iuxta morē ordinarij romani in missali. eo q deuotio populi hui? expolcit et delectat audire ex euangelio aliquid vlt saltem textualiter.

Feria quarta post primā dominicam. Sermo. ix. vtz de transgressionē dānabili ieiunij sacri et excusatione

 Attendēs Iesus manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Mat. xij. et in euangelio hodierno. Quibus xpbis et sequentibz ostēdit dominus iesus maximā caritatē erga omnes xpianos fideles. Nam fm Hiero. oēs christi anos designauit christus p discipulos. qz omnes qui faciūt dei voluntatē: peccata. scilicet cauendo: pcepta implendo et penitentiā: ieiunia et alia bona opa faciendo christus diliget vt matrem et fratres: quia tales fide et amore christū cōcupiunt in corde sic matrem et imitant vt fratres. Proinde charissimī faciamus dei voluntatē ieiunando et deum diligēdo quatenus christū extendat

manum in nos dī. Ecce isti mater mea et fratres &c. Itaq; de ieiunio tractat. ppter pdicta notemus adhuc p sermone tria alia mysteria.

Primum mortalitatis transgressionis scdm dicat rationabilis excusatiois. **Secundū** dicit dānabilis defraudatiois. **Tercium** dicit de mortali peccato transgressionis ieiunij qruñt pceptuaria pro edificatioe

Primo de peccati qualitate **Secundo** de eius numerositate **Tercio** de soluendi necessitate **Primo** inq; querit qualiter peccet qui frangunt ieiunia de pcepto ecclesie: an semp peccent mortaliter. Rndet fm fratrē Angelū de clauaf. in sūma. Rich. in. iij. di. xv. alio osq; recolligendo. q ex quo statutū ecclesie de ieiunandis certis diebz est de iure positiuo. Legislatoris autē in pdendo ius positiuū non est intentio necesse debz vrobliget ad obseruatōem homines eos q habent legitimā et rationabilē causāz non obseruandi illd. Un? extra de obser. ieiunij. c. consiliū. dicit. q legi nō subiacet necessitas Ideo ad questionē dicendū q qui frangit ieiunij peccat mortaliter in certis casibz et nō semp. vtz pmo si frangit sine necessitate vel sine rōnabili causā vt cōter docto. tenent cū glo. in s. alas autē ea demum. xvj. di. Et hoc si faciat scienter. Secūdo si faciat ex cōtemptu solutiōem ieiunij. Un? de Bern. li. ij. de pcepto et dispēlatōe dicit Non qualiscūq; mandati (scz ecclesie vel ppari) preteritio criminalē inobediētā facit sed repugnare et nolle obedire. Tercio si soluat talia ieiunia ex p̄suetudine. sic em dicit contempt? interpretatiuū et peccatū mortale fm Rich. in qdlibeto pmo. q. xix. Preter hec est veniale **U** **Secundo** querit vtrū homo frangens ieiunij totiens peccat mortaliter quoties comedit in die ieiunij sine causā rationabili. Respondet fm Durandū in. iij. et fratrē Ange. sup. q nō peccat mortaliter p̄terit? semel in illo die. nisi comedens nouo cōtemptu mentis pluries comederet qz tūc totiens peccat mortaliter. et hec est cōmuniō opinio. Alii ob ligaret ad impossibile. qz ex quo semel illo die ieiunij fregit iam nō potest illo die ies

lunare. et ideo preceptum est sibi factum impos-
sibile. Sed in ieiunio quadragesime si fre-
gerit vno die potest et teneat nihilominus iei-
unare alijs diebus singulis. et sic quod dies
obmutat in quadragesima tot precepta morta-
lia permittit. Sic et in quatuor temporibus. ergo
debet confiteri. **Tercio** querit vtrum
frangens ieiunium aliquod diebus teneat tot
dies alios per illis lunare. Rides quod licet re-
xtus de obser. iei. c. j. videat velle quod sic tunc
finit fratre Angelum supra dicendum est per ca-
pitulum. ij. ibidem. de obser. iei. quod non teneat
quia ibi non imponit frangenti ut alio
die ieiunet: sed penitentia sunt arbitrarie. si-
cut et de illo qui dimisit vno die dicere offi-
cium non teneat illud reassumere. vt no. In-
no. c. j. de cele. mis. Et pluribus modis pro-
bat hoc frater Ange. Ergo homo obserua
ieiunia ne peccet et peccet animam tuam.

¶ Circa secundum de rationabili
excusatione querit. Que sunt rationabiles
causae excusantes a ieiunio indicato ab eccle-
sia. Rides finit Richar. in. iij. di. xv. ar. ij.
q. iij. et communiter docto. quod plene plures
et cause assignant. Primo pueri etate exis-
tentes. Secundo senes deficientes. Tercio
egrotantes. Quarto medietate victitan-
tes. Quinto seruientes. Sexto pegrinantes
Septimo laborantes. Octauo impregnare
mulieres. Nono nutrices. Decimo vxores.

¶ Primo pueri quia in eis viget calor. et in-
digent cibo dupliciter. scilicet ad nutrimentum et
ad augmentum. ideo multa fit consumptio in
eis. unde oportet eos comedere pluries et
frequentius. ideo rationabiliter a ieiunio excu-
sant. Sed vsque ad quodam annu etatis. com-
munius theologi tenent vsque ad vigesimum
primu annu. putat frater Ange. intelli-
gendo quod vsque ad. xxj. annu licet non teneant
ad omnia ieiunia tamen bene ad aliqua eis com-
mensuranda iuxta augmentu et proprietate
ad dictu annu finit Thoma. in. iij. di. xv. vii
arbitrio boni viri est relinquendum. **¶ Se-**
cundo senes scilicet nimium finit Richar. propter de-
fectum caloris et virtutis debilitate vt co-
fortetur in natura. Sed huius est a quoto anno
frater idem Ange. dicit. quod licet aliqui dixe-
runt a. lvi. anno. tamen arbitrio boni viri et
conscientie est relinquendum. quod alij putant post
septuagesimu annu. **¶ Tercio** egrotantes

quod ad sanitatem per se conferunt pluries sumere quod
semel sumeret et sic non ceret. **¶ Quarto** me-
dicatio videntes. vides quod cibum necessarium
sufficiens habere per vnu comestiois ho-
ra non possunt. **¶ Quinto** seruientes. ad precepta
sam nobilius aut religiosorum. vel legentes quod
aliquid sibi habent. ne. deficient in legendo vel
seruendo finit Rodoneus. si hoc faciant po-
tius mensis vel per ante. ita quod continua-
tio temporis dici debeat vna mensa non soluitur
sicut ieiunium sed excusant. Similiter illi qui
iam incepto prandio vadunt portare vinum
vel excusant ad vnum vel aliquod aliud sa-
ciunt et redeunt ad perficienda comestiones
excusant finit fratre Angelum. **¶ Sexto** pere-
grinantes. scilicet si simul cum pegrinatione ieiun-
nare non possunt. nec como de differri potest tem-
pus. Et finit Thoma. deberet hoc fieri cum dis-
pensatio superioris. Idem dicit frater An-
gelus de quacumque alia bona operatione: pu-
ta obedientiam plati: predicatio. confessionum
auditione et huiusmodi. ar. c. Non mediocriter. de
confe. di. v. **¶ Septimo** laborantes. hoc est
gravi labore victu necessarium querentes. quod
scilicet cum ieiunio non possunt comedere oportet.
similiter et itinerantes et huiusmodi finit fratre An-
gelum. Tamen vt Richar. dicit. debet si afflic-
tas facultas a suo sacerdote petere dispensati-
onem in talibus. et ille debet concedere. Ad-
uerte tamen quod intentio maioris lucri non ex-
cusat finit Asteram. **¶ Octauo** impregnate
mulieres. quod tales conueuerunt habere vari-
os appetitus ciborum quibus nisi satisfice-
rent posset esse periculum sui vel fetus. Vnde
finis Rodoneus. tales imo tenent solvere iei-
unium. **¶ Nono** nutrices quod debet cape al-
bum pro se et pro puero alendo. **¶ Decimo** vx-
ores scilicet quando prohibent a viris excusant
in ieiunijs voluntarijs sed non a ieiunijs in-
dictis ab ecclesia. xxij. q. vlti. Manifestum.
tamen quando propter scandalu viri non possent
obuiari sacerdos propter confessionem pos-
set dispensare cum talibus. quod preceptum iu-
ris positum non obligat quem cum scandalo
vt probat frater Angelus.

¶ Circa tercium de damabili
fraude ieiunij aduertendum quod in ieiunio po-
test quis fraude facere. Primo gula mor-
talem committendo vt in precedentiibus paruit
Secundo cibum prohibitu sumendo sicut per

et tunc in
separato.

Feria. v. post dominicā primā

ferunt faciunt aliqui castiores et huiusmo-
di comedendo. Querit ergo vtrū in die
ieiunii liceat comedere de ueneris seu casto-
res. Aliqui dicunt q̄ non. sed verius fm̄
Basil. durādū in rationali li. vi. respondet
sic. Quidam pisces sunt habētes exyna
parte formā quadrupedi. et ex altera for-
mam pisciū sicut est beuer. et huiusmodi
ieiunio potest comedi tantūmodo ex ea p̄-
te qua piscis videt et alia p̄o parte non. cō-
cordat catholicon. Rō q̄ cū sit aial mon-
struosum fm̄ p̄m: ergo ex ea parte qua ē
piscis veraciter nō prohibet. Ueruntamē
si quis comederet pedes eiusdē eo q̄ natat
peccaret. quia nō licet comedere sicut nec
pedes auarū et auū natantiū. Nam nullū
piscis est pedatus. Lauda tñ quia piscis
est potest comedi. licet ppter deliciositatem
meritiū ieiunij attenuet. Tercio fraudem
facit ieiunio q̄s plures pmededo siue pub-
lice siue occulte. Et q̄damnabile sit. Et
plū legimus in dyalogo Grego. de q̄dam
monacho qui sanctū putabat et ad extremū
ductus fratribz tremens dixit. Quando
me ieiunare credebarz occulte comedebā
et ecce nunc vatus sum diaconi ad deuorā-
dū: qui cauda sua pedes meos colligauit.
caput autē suū immittēs in os meū spiritū
ebibit. et statim mortuus est sine penitētia.
O ergo dei iudicia. Rogemus xpm̄ zc.

Feria quinta post p̄mā dominicā. Ser-
mo de ieiunio de scititate ieiunij obseruāda
z fructibus eius

Illa venit et
adorauit eū. s. ieluz dicēs. Domi-
ne adiuua me. Math. xv. z i euā-
gelio hodi. Quicunqz vult vtrā dño Jesu
adiunctur ad consequendā salutē eternā
oportet vt ad ipm̄ accedat. s. p̄ veram fidē
z penitentiā ac bona opa z ipm̄ humiliter
adorer z auxiliū postulet: in humiliatōe cor-
dis se indignū reputādo. vtpote peccatorem
dei inimicū. Itē cum hoc in humili ois
confessione. z insup in humiliatōe corporis
que potissime fit p̄ ieiunij p̄ quod caro in
seruitutē redigat vt dicit apls. j. Corin. ix.

Et deo sacrificiū sanctū viuū z deo plac-
tum reddit. Roma. xij. Ideo q̄ in exēplū
nobis pponitur eadē mulier chananea q̄
venit ad christū z magna hūilitate suppli-
cauit pseuerant vt christus filiā suā a de-
monio liberaret. z sic a christo salutē obtin-
uit: vt patet in euāgelica historia hodie
na. Itaqz de ieiunio sacro per q̄d p̄mie-
remur christi auxiliū ad salutē p̄ter ea que
in p̄cedentibus sermonibz egimus tria ad
huc mysteria p̄ isto smone declarabim.

Primū dicitur sanctificatōis
Secundū dicitur inuolatorōis
Tercū dicitur fructificatōis

A Circa primū de sanctificatio-
ne ieiunij ad q̄d nos scriptura hortat. Jo-
helis. ij. dicēs. Canite tuba in syon. s. lau-
dādo deū. Et sequit. sanctificare ieiunij
id ē sanctū facite vt sit deo gratū. Que-
rit ergo quōd obbeat hō sanctificare ieiunij
sui z vt sit deo gratū sacrificiū z meritorij
p̄miorū celestij. Ad q̄d respondet recoll-
gendo fm̄ scripturas z doctores q̄ ad san-
ctificandū ieiunij requirunt p̄cipue condi-
tiones quinqz que sunt scz.

Primo vt fiat sancta intentōe
Secūdo vt fiat sancta cautōe
Tercio vt fiat sancta associatōe
Quarto vt fiat sancta discretōe.
Quinto vt fiat sancta inuolatorōe

Primo inqz vt ieiunij fiat sancta intentōe
scz p̄ deo z p̄ virtutis exercitio z p̄ salutē n̄
autē p̄ vana glia vel ypocrisi z h̄mōi. Itē
Math. vj. christū dicit. Cum ieiunat nō
lite fieri sicut hypocrite tristes zc. Et infra
Amē dico vobis receperūt mercedem zc.
Nā tale ieiunij nō reputat sanctū sed ini-
quū: q̄ vt h̄ero. ait. Simulata sancti-
tas nō est sanctitas sed duplex iniquitas.
Tū q̄ talis in seipso nequam est. tū q̄ opa-
tur nequiter querēdo vanā glia ac ho-
minibus p̄ ieiunij z h̄mōi. Secūdo req-
ritur vt ieiunij fiat sancta cautōe. hoc est
sine omnis peccati mortalis inq̄natōe: q̄
si peccatū nō cauet ieiunij non meret cel-
leste p̄miū. Querit ergo vtrū ieiunij fa-
ctum in peccato mortali valeat aliqd. Ad
q̄d r̄ndet frater Ange. in sūma q̄ valer ad
plura ppter que etiā in peccato nō est obnit

tendum. Primo valet ad obedientiam mandati. sic peccati noui euitationem quod homo incurreret quando ieiunium est preceptum ab ecclesia vel ex voto et penitentia et cetera. si enim tale ieiunium non faceret peccaret per inobedientiam. Secundo valet inhilominus etiam in peccato ad corporis macerationem. Tercio valet ad plura alia que valent opera in peccato mortali facere. scilicet ad bona temporalia assequenda et mala euitanda et hominum sed non valet ad consequenda prima vite eterne directe. idcirco melius est ut talis contra se sic ieiunet. Tercio requiritur ut ieiunium fiat cum sancta associatione. videlicet elemosine et oratione. **¶** **H**ob. xij. Bona est elemosyna cum ieiunio et oratione magis quam thesauros auri condere et cetera. **¶** **S**ed dicitur quod horum sit melius facere quam sit elemosina cum ieiunio non possit quis facere. **¶** **R**ideri digne in omel. super euangel. Cum ieiunatis nolite fieri et cetera. dices sic. Bonum est ieiunare fratres sed melius est elemosynam dare. si aliquis vtrumque potest duo bona sunt. si vero non potest melius est elemosynam dare. Et si possibilitas non fuerit ieiunandi sufficit sibi elemosyna. Ieiunium vero sine elemosyna non sufficit dum vtrumque potest. Si autem forte aliquis ita pauper est ut non habeat quod tribuat illi sufficit bona voluntas. Quarto ut fiat sancta discretione ut scilicet nec abstinentia sit nimia: puta patuit sermo. vij. k. Nec etiam comestio et potatio sit nimia sed moderata et teneat mensuram secundum rationem. **¶** **S**ed si queratur: quantum debeat quis ieiunans comedere et bibere. Ad id Bonauentura li. d. prof. relig. respondet dicens. quod de hoc certa regula dari non potest. Hoc tamen inquit obseruandum est quod non comedat quis tantum ut post comestionem orare vel de deo cogitare non possit. nec tam modicum quod laborare nequeat. **¶** **H**ec ille. **¶** **V**ltimo ut fiat sancta inuiolatione. hoc est ut ieiunium non violetur aliquo modo. Et de modis violationis egimus sermo. vij. s. Circa hoc tamen aliquae questiones sunt tractande quas persequemur in subsequenti articulo sermonis. **¶** **E**rgo homo discat ieiunium suum sanctificare.

¶ **C**irca secundum ergo de ieiunio inuiolato et sanctificato questiones aliquas tractemus.

¶ **P**rima questio vtrum gula frangat vel violet ieiunium sacrum. Ad quod respondet secundum Richardum quod ieiunium est triplex. vnum ab iniquitatibus abstinere. et hoc frangitur per quodlibet mortale peccatum. Aliud est actus virtutis abstinentie. et hoc est relectio quotidiana satietate fugiens: de conse. dist. v. Sint tibi et cetera. Et hoc frangitur per gulam mortalem sed non per venialem. Nam ut Augustinus dicit de bono coniugali dicit. Non omnis gula est peccatum mortale: sed veniale licet minuat meritum tamen non frangit omnino sicut facit peccatum mortale. Tercium est ieiunium ex institutione ecclesie: et hoc licet per gulam mortalem perdat meritum abstinentie quo ad celestem premium: tamen specialius frangitur per violentiam comedendo cibos interdictos ieiunantibus. scilicet carnes vel ova. ut patuit sermo. vij. d. Item frangitur etiam nimis notabiliter horam comedendi determinatam ab ecclesia sine causa rationabili pueniendo. Et denique frangitur comedendo plus quam semel. **¶** **H**ec Richardus. super. iij. dist. xv. **¶** **S**ecunda ergo questio est vtrum in die ieiunij comedere maneat sero electuaria aut huiusmodi vel fructus: aut etiam mortellum panis violet sanctum ieiunium. Ad quod respondetur secundum fratrem Angelum in summa quod licet varie fuerint opinionones et aliqui dixerint quod sola electuaria confecta et huiusmodi medicinalia possint licite comedere. tamen moderni tenent doctores pro generali regula: quod quicquid preter interdicta cibaria extra horam vnice comestionis sumitur intentione comedentis ordinata ad medicinam potius quam ad cibum principaliter in modica quantitate non frangat sanctum ieiunium: licet illud nutriat aliquantulum. **¶** **E**xempli gratia. quia indigens potu et timens ne dilauerit stomachum et sic nocet at sumit aliquid: siue illud sit electuarium siue panis etiam: vel fructus aut amigdalina nuges: et quicquid aliud huiusmodi quod sumitur per modum medicine pro euitatione nocimento potius non frangeret ieiunium. quod ecclesia non interdicat talia prohibere. Tercia quoque vtrum quod ista predicta sumes ad electuaria

*de columba m
pro ieiunio*

Feria. VI. post. I. dominicā

frangat ieiunū. rñdetur fm doc. q̄ quis
posset meriti ieiunij minoꝛare. non tñ p̄
ceptū ecclie de ieiunādo frāgeret modera
te sumptū intentione bona y^l medicine:
nisi sumeret in fraude ieiunij vel statuti ec
clesie scz in magna quāitate ad extingue
dum famē in toto vel in pre tunc frange
ret ieiunū sanctū. Hec parēt ex dictamini
bus Tho. Rich. Pet. de pal. Quarta
q̄stio vtrū ebrietas frāgat sanctū ieiunū.
rñdet fm Rich. vbi. s. q̄ qñ ē pctm̄ moꝛ
tale: frāgit eo modo q̄ supdictū ē de gula
z pōt hō pl^u peccare sc̄pm̄ inebriādo q̄ si
frāgeret tñ simpliciter ieiunū. hec Rich.

E Circa tertiū de fructibus sa
cri ieiunij. Aduertēdū q̄ sa crū ieiunū cō
fert hōi fruct^u salubres multiplices quos
breniter tangēs Bieg^o in p̄fatione dicit.
Qui corpali ieiunio vitia cōpūmis: mētē
eleuas: virtutes largiris z p̄mia. per xpm̄
dñm nrm̄. Et autē clar^u hec p̄equamur
notabim^u sacri ieiunij fructus p̄cipue se
prem. **P**rim^u fruct^u ē p̄teritoꝝ pctōꝝ
satisfactio. Nā fm doc. in iij. ieiunium po
nit vna ps satisfactiois. **S**cds dī vitio
rū rēpssio. vt dicit Bieg^o. s. exempluz de
Eua q̄ q̄diu abstīnēs fuit i padiso: p̄mā
sit in p̄ginali innocēcia. sz dñs p̄sensit gule
pctm̄ incurrit. **T**ert^u dī futuroꝝ pctō
rū p̄seruatio. q̄ p ieiunū corp^u domat et
spiritui subijcit. z sic peccatis cauetur. j.
Cor. ix. Castigo corp^u meū z i futurē re
digo ne zc. Q̄ multi dicūt non possum
cauere pctm̄ cōsuetū. Sz tales aduertāt
q̄ nō ē castz tā forte qd̄ expugnari nō pos
sit si vidualia eidē subtrahāt: sic si hō cor
pori gulaz subtrahit expugnabit z vincet
illud ieiunio. ideo Ambro. Nullū ē tā grā
de pctm̄ qd̄ ieiunio nō expurgat. **Q**uar
tus dī infirmitatū satisfactio. Eccl. xxxvij
In multis elasis non deerit infirmitas. qui
sō abstīnēs ē adijciēt vitā. Galien^u etiam
dicit. Abstīnētia ē sūma medicīa. **E**x
emplum i vidualiaz de q̄dā diuite q̄ non
poterat curari medicīna. sz postq̄ fact^u est
monach^u sanat^u ē. Interrogat^u q̄ a q̄daz
amico q̄s eum curasset. rñdit. Fames z fa
ba. **Q**uin^u dī mentis illuminatio vt di
cit Bieg^o. in p̄fa. s. Vñ Moyses ieiunā
do meruit accipe legē illuminātes pplm̄.

Et sic ieiunātibz discipulis z orantibz mē
sit spiritū sanctū illumināre. **S**extus dī
demonū effugatio. Mat. xvij. Hoc gen^u
demonioꝝ nō eijcit nisi i oratioe z ieiunio.
Nā sicut fames expellit lupū de nemore.
sic ieiunū diabolu^m. **S**eptim^u dī operū
mūdoꝝ in oibz p̄p̄tratio. Vñ Ambro.
li. de ieiunio. Magna ē ieiunij fructus. hēli
as ieiun^u clauit celū. ieiunus filiū vidue
ab inferis reliscitauit. ieiun^u pluuias de
posuit. ieiunus ignē de celo eduxit. ieiun^u
raptus ē in paradisu. et tanto plus meruit
quanto ampl^u ieiunauit. hec z plura ibi.
E ḡ charissimⁱ aduertam^u q̄ bonū ē iei
unare: tā ad bona corpalia q̄ spūalia ad
merita q̄ ḡre in p̄nti: z glorie in futuro pro
p̄mio eterno. Rogemus ergo zc.

Feria sexta post primā dominicā. Ser
mo. ij. de penitentie impedimentis tribz
z remedijs.

Ece sanus

E faci^u es: nā noli peccare ne de
teri^u tibi aliqd̄ p̄ngat. Job.
v. et i euāgelio hodierno. Hec verba dixit
xps dñs hōi qui. xxxvij. ātis fuerat infir
mus quē sanauit dñs iuxta p̄baticam p̄
scinā iter multos laquidos iacētē. in qui
bus p̄bis docet oēs penitētes vt caueāt a
reciduo peccati postq̄ sūt p̄ p̄niaz sanati
q̄ p̄p̄t ingratitudinē ḡuioie penā demerē
tur reciduatē: vt accipit ex ipis p̄bis xpi
i euāgelio. **I**do Eccl. xij. Fili peccasti ne
adihas iterum: sed de pristinis depicere
vt dimittat. qd̄ pōt ē aliud thema. **E**x
q̄ autē diabol^u multos solet ipedire z retra
here a p̄nia varijs modis z ipedimentis.
tōo i h̄ mōde agem^u de tribz ipedimentis
q̄bis p̄maxime solet retrahere multos a
p̄nia. z sic tria mysteria notabimus reime
dia applicando.

Primū dī erroꝝ seductiois.

Scōm dī timor satisfactiois.

Tertū dī fauor exemplificationis.

Circa primū de erroze sedu
ctionis Aduertendum est qd̄ diabolus se
ducit mentes hominū multozum per er
rorem vanum de p̄destinatione diuina. et
reciduatione in peccatuz p̄suetudinarie.

nam multi diabolico instinctu seducti di-
cunt sic. Quare debeat penitere cum deus
me pordinauit vel ad vitam vel ad dāna-
tionem nec potest aliter fieri q̄ put deus
preuidit. ideo si sum ordinatus ad vitam
eterna dabit deus gratias penitendi quā-
do vult saltem in hora mortis. Si autē
sum de numero reproborū vtiq̄ finaliter
damnabor. ideo frustra penitentia nunc
ago ex quo finaliter sum casurus. Item qz
inquit tales etiam sic. Ego scio ex p̄ue-
tudine mea q̄ non possum cauere recidi-
uo peccati: quia adeo assuetus sum q̄ con-
cupiscentia mala statim vincit me. nōne
ergo melius est mihi non penitere q̄ post
penitentia recidiuādo grau- scz damna-
ri. Iuxta illud p̄missum in themate dictū
christi. Ne tibi penitentia p̄tingat. rē. Sz
ad hec repellenda pro remedio sunt consi-
derationes tres. Prima de dei ordinati-
one. quia diuina p̄destinatio ita est a deo
p̄disposita vt electi ad eam nō nisi merēdo
scz per penitentia z opa ac p̄cibus perue-
niāt. vt dicit Grego. xxiij. q. iij. ca. obtine-
ri. Unde considera q̄ in p̄ordinatione dei
due sunt sentētie late vel p̄uise. vna q̄ pec-
cator si penituerit saluet. alia q̄ si peccator
non penituerit damnet. Stult- est ergo q̄
sententia mortis eterne damnatiōis cum
nunc posset: nō vult mutare penitēdo scz
in sententia vite eterne z saluati. Nā ibidē
Aug- dicit. Nouit deus mutare sentētia
scz damnationis si tu noueris mutare de-
lictū. Ad id exemplum ponit fm eundēz
Aug-. xxiij. q. iij. ca. nabuchodonosor. S.
Ite qui p̄phetam. q̄ sicut scim- nemine
vltra terminū sibi a deo p̄fixum esse victu-
rum: tamē si cōtingat languor omnibz lā-
guentibz non incongrue medicinā exhibe-
mus. ita lz scimus q̄ soli p̄destinati saluā-
tur: tamē omnibz peccantibz adhibenda
est correctio z penitentia. z sic p̄t q̄ homo
debet deponere tale erroze diabolicūz et
festināter penitere. **S**cōda cōsideratio
de penitentie accelerate valore: qz quāto
q̄s festinat pluries etiā cadens resurgere
pluries tanto ex hoc diabol- debilitat ne
hominē illum subiectum tenere possit in
seruū p̄petuū. tāto etiā magis deus puo-
catur vt p̄focet illum p̄ gram suam z tā-

to plus iustificat saltem in hora mortis ex
habitu p̄nie crebre acquisito. **U**n Hiero.
ad Rusticū mo. de pe. di. iij. s. q̄ autē di-
cit. Septies cadit iust- et resurgit. Si ca-
dit quō iustus. si iustus quō cadit. sed ius-
sti vocabulū nō amittit q̄ p̄ penitentiam
semp resurgit. et nō solum septies sed sep-
tuagies septies delinquēt si cōuertat ad
penitentia peccata donat. hec ibi. **E**rgo
peccator resurgere festina quoties cadis.
Tertia p̄sideratio de periculosa in pec-
cato māsiōe et p̄suetudinis assidua ag-
grauatiōe. qz q̄s quāto pluries z quo-
tiens peccat: tāto sibi penas plures accu-
mular. **U**n Job. xx. Pluet dñs sup eos
vin furor sui. **G**lo. dic. q̄ sūt gutte plu-
ula: tot dabit domin- impio tormēta scz
iuxta omnia z singula opa eius. Reuera
stultus ē q̄ sibi quotidie veller augere cru-
ciatus. Et de hoc exemplū ponem- i fine
huius finonis. **S**ed di. tamē scri-
ptura exp̄sse dicit. ij. Pe. ij. q̄ refugientes
cōinquinatiōes scz peccator- his rursus
implicati facta sūt eis posteriora (in q̄t) de
teriora prioribz. Et seq̄. **V**eli- eni erat
illis non cognoscere viam iusticie q̄ post
agnitiōē retro: sū querti ab eo qd tradi-
tum ē sancto mādato. hec ibi. **V**idēt er-
go melius homini stare in peccato q̄ pe-
nitere nisi sic peniteret q̄ postea non reci-
diuerit peccatū qz ingratiūdo aggrauat
peccatū recidiuāns rē. **S**ed cū sciam me
ex p̄suetudine recidiuare q̄re deo peni-
tere. Ad h- rīdēt fm sniam Scotti in. iij.
di. xij. aliosq̄. q̄ non ē p̄pterea in peccat-
manendū sed meli- est sepius resurgere qz
q̄uis peccatum subsequēs in recidiuare
sit grauior pena puniendū p̄pter ingra-
tudinē respectu peccati p̄ commissi. et h-
modo intelligendū est q̄ posteriora facta
sunt deteriora prioribz peccatis cōpando
ad inuicē ip̄a peccata: nihilomin- tū pei-
est in peccato stare rationē supradictā in
respectu quo ad hominē penitēte: nec cō-
surgit etiam semp tantus reat- ex ingra-
titudine recidiuatiōis quāt- fuit reat- p̄-
terito: cum peccatorū vt patet p̄ **S**cōtum
sup. vñ auctoritas Petri p̄dicta irelligēda
est faciēdo cōpationē peccati posterioris
ad peccatū prius in eodē genere peccati

Feria. VI. post dominicā primā

vel specie: et non q̄ ad hominis statuz: q̄ melius est cognoscere viam iusticie per fidem et penitentia: q̄ oīno nō cognoscere: et melius est exluto peccati crebro exurgere: q̄ in ipso p̄tinue iacere. **Uñ** **Thyff.** de cōpunctione dicit q̄ humanū est peccare: sed diabolicum est in peccato pseuerare: et sic p̄r. **Q̄** peccator. o peccatrix: noli negligere: noli in peccato dormire: sed festina celerius resurgere vt possis dā nationem p̄petuam euadere etc.

I Circa secundū de timore satisfactionis. Nā multi errore diabolico decepti dicunt: ego non possum de peccatis satisfacere tanto labore quo deberem cū sint peccata mea multa et magna. et sic iuxta **Ps.** Illic trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Similes leonib; qui vt dicit timent gallum album eo q̄ putāt in eo esse quendā lapidez nomine albeston. et similes etiam elephantis qui timēt mures vt hec patent in examerō **Ambrosij.** sicq; tales non penitent. **Sed** contra hmoi remedia sunt p̄sideratiōes triplices. **Prima** cōsideratio dicit penitentialis facilitatis. Nā si q̄ratur: vtrum possit homo facilliter per penitentiaz de omnib; peccatis satisfacere. rūdet **fm Tho. in. iij. di. xv.** q̄ pius deus non exigit ab homie peccatore equiualeus vel equale: hoc est vt q̄tū malum per peccatum noauit et q̄tū bonū p̄didit in tantū satisfaciatur: quia hoc est im possibile. **Uñ** **phus. viij. ethicoz** dicit q̄ i his honoribus qui sunt ad deū et ad patres non tenet homo ad equiuales sed ad possibile. vnde non exigit de⁹ in penitētia ab homine nisi q̄ est fm suam possibilitatem: quia ad impossibile nemo obligat. **de regul. iur. l. impossibiliū.** Ideo q̄ homo quātūcūq; sit magnus peccator pot erit facilliter satisfacere faciēdo qd in se ē et quātū p̄r. et virtus passiōis xpi supplet qd deest. Nā **Bern.** dicit q̄ vna gutta sāguinis christi p̄ponderat sup omnia peccata totius mūdi. **Secūda** p̄sideratio dicit penalis modicitatis. Nā si bene aduertimus: omis pena p̄sentis vite modica est et quasi nihil respectu pene future vt dicit **Aug.** sicut extrahere capillum vni

de capite minim⁹ dolor est respectu crucis fragi aut afflitiōis. **Tertia** cōsideratio cōsolabilis suauitatis: quia deus magna cōsolatione delectationē infundit penitentibus sicut p̄misit christ⁹ **Matth. xj. di.** Venite ad me omnes qui laboratis scz in mundialibus: et onerati estis scz peccatis: et ego reficiam vos. Tollite iugū meū super vos scz iugum penitētie. Iugū enim meum suauē est et onus meū leue. **Thyff.** dicit. **Q̄** homo penitentiā times: nihil in ea durū est sz delectationē habet. cū gustauer; tūc p̄senties q̄ suauis ē sapor ei⁹.

K Circa tertiū de fauore exemplificationis. Nam multos retinet et impedit a penitētia fauor exempli multorum quos vident tam clerici q̄ seculares maiores et minores hominū: p̄ abrupta vitiōrum currere. et dicūt. Si illis hoc licet q̄re non mihi. Si illi sperant saluari: q̄re ego damnabor. et sic exemplo illorū a penitētia retrahūt. **Sed** ad hec repellēda notemus tria remedia p̄sideratiōis. **Prima** cōsideratio de multorum dānatione quia vt christ⁹ dicit **Mat. vij. 24a** via q̄ ducit ad p̄ditionem: multi ambulant per eā. **Uñ** si tu vides multos currere ad dā nationem: non debes post eos currere ad ignē gehēne: sed respice saluare. sicut stultus esset qui videns q̄ alij occidunt se p̄cipitādo in ignē ipse sibi faceret. **Secunda** de infernali ardore. Nam si querat vtrū quāto plures erūt in inferno tāto dānati habeant ampliōrē p̄solatiōē ex multitudiē societatis. Iuxta illōd p̄uerbiū cōmune. Gaudū est miseris socios habere penarū. Ad hec rīdet **Aug.** omelia de p̄nia. Et habet. ij. q. j. ca. multi. vbi dicit sic. Nō q̄rāt hoies sibi comites ad supplia nec gaudeāt: q̄ plures inueniunt sibi siles in culpa. Nā non p̄terea min⁹ ardebunt q̄ cū multis ardebunt. hec ibi. et sic in dānatis fallit p̄uerbiū supradictum vt dicit **Aureol.** **Tertia** cōsideratio de xpi passione. Nā ideo xps p̄ nobis sāguinem fudit: dolores sustinuit: crucem hāuit: et in ea mortu⁹ est: vt nobis exēplū et incitamentum daret p̄nie. scq̄mur ergo xpm plus q̄ alios. **Exēplū** ad sup

dicta p finali ponamus ex vit. pa. de san-
cto Arsenio q̄ orauit vt sibi opa hominū
reuelaret de. nunc apparuit angel⁹ dicē.
Egredere de cella. Egressus vidit et hō
pem ligna cedēte z facientē sarcinā grādē
quaz tēptabat leuare nec poterat. Et ille
iterum plura ligna cedens sup addebat.
itez tēptabat leuare. Et tū diu plura sup
addidit q̄ corruit z oppressus est sub one-
re. Tū angel⁹ expōsit Arsenio dī. Sic
faciūt peccatores pctā peccatis accumulā
do: et sic penas inferni augēdo sibi. Iterū
vidit alium stantē sup lacum z aquā hau-
riendo fundente in canale pforatum sub-
tus z effluebat aqua. z cum vellet vas il-
lud implere sic: nō poterat. Et angel⁹ ait.
Sic sūt multi q̄ licet bona operent tū qz
a malo non desistunt vere penitendo eua-
cuant merita. hec sufficiāt. Rogem⁹ ergo
dominum iesum zc.

Sabbato post pāmā dominicā. Ser-
mo. xij. de alijs impedimentis penitentie
z remedijs.

Audiētes dī
scipuli ceciderūt in facie suam
z timuerūt valde. Dat. xvij.
z i euāgelio hodierno Sicut dicit Remi-
gius. Domin⁹ iesus glām sue claritatis in
trāsfiguratione ostēdit duxit illos in
montē excelsum seorsū vt significaret q̄
volunt xpm in glā celesti videre non de-
bent stare in infimis vicijs voluptatib⁹
mundi. sed amore supernorū erigant⁹ ad ce-
lestes mōtes p penitentiā z virtutes. Tū
et in hui⁹ mysteriū qñ discipuli viderunt
ibi gloriā trāsfigurationis: audiētes vo-
cem dei patr⁹ xpo suo filio testimoniū p-
hibētis: mox ceciderūt in facie suā: qz san-
cti penitētes z deu timētes in facie cadere
dicūt: qñ se aī deum ad pñias faciendam
psterne: sed impij retro: sū fugiētes de-
um: p pctā cadūt in infernū. hec fin Re-
migiū. Et nos q̄ charissimī vere peniten-
do audiam⁹ xpm deūqz patrē vocantē ad
pñias z psternamur cadētes in facie ne in
morte cadamus in infernū impenitētes.
iō dic euāgelij q̄ audiētes discipuli. zc.

Itaqz de alijs adhuc impedimētis pe-

nitētie psequēdo cū remedijs tria myste-
ria in h fmōe post pñia declarabimus.

Primū dī impedimētū pudoris.

Scđm dī psumptionis.

Tertium dī desperationis.

Circa primū de pudore pe-
nitēdi. Nā plurimi p fundū pudore vere/
cūdātes penitere z pñieri pctā. z sic retra-
huntur a pñia. tales sūt pñie superbi z
hypocrite q̄ volūt videri boni cū sint omī
spurecia pleni: et sic verecūdātes vera ceter
pñieri vel se humiliare ad pñias. Tū de
pñia dī. iij. s. inter hec hircū. dicit Adā/
manā. Pūgra z verecūda ē pñia q̄ pñen-
tū pudore pñitur. Glo. i. reprīmī. Item
sūt heu multi q̄ obmittunt facere pñias z
alia bona ne irrideantur a malis vl alijs
hoib⁹: certū ē enī q̄ displicet malis vīta
bonorū. Prouer. xix. Abominant⁹ impij
eos q̄ in recta via sunt. verū valde fatui
sunt q̄ ne irrideantur a malis: pñitea in
malo pñuerant nec pñiam aggredi curāt
Unde tales p remedio anime tria debēt
considerare.

Primo assimilationē exemplarē.

Scđo rationē naturalem.

Tertio futura pñisionē finalē.

Primo inqz assimilationē exemplarē. Nā
tu hō qñ pñis q̄ mali vel quicqz hoies ir-
ridēt te p eo q̄ bonitate facis. cōsidera q̄
sile ē h ac si cecī irriderēt eum q̄ bñ videt.
aut claudi irriderēt eos q̄ recte ambulāt.
aut si laceratis vestibus induti irriderent
eos q̄ regio habitu fulgēt. aut in stercore
iacētes irriderēt eos q̄ mūdōs se a sterco-
rū feditatib⁹ suauerūt vel resurgūt ex ta-
lib⁹ z se mūdāt. Sz dic mibi o hō. Nōne
stult⁹ ē q̄ talū z tales irrisiones curaret
irātū vt sibi oculos erueret ne a cecis irride-
ret. aut claudū se faceret aut amicū regiū
pñiceret. aut se mendare noller ob h mōi
irrisiones. sic in pñito. **S**cđo pñiderā
rōnes naturālē. Nā rō naturalis dicit q̄
si nō erubuit facere turpe z inhonestū: si
cut ē peccare mortali. nō debes erubescere
id qd ē honestū z vtile. Tū Ber. dī in
sancta hoim nimia pudet abluī z non pu-
det inquinari. abstergit caliga z cōrem-
nitur anima. hec ille. **D** homo dic mibi.
Sicut latrocinium vel furtum cōmisis

Babbato post. I. dominicā

et in eo crimine dephensus: nonne erubesceres: certū est q̄ sic nonne petere tibi remitti a iudice penā mortis erubesceres certum est q̄ non. Sic in ipso: non debes erubescere penitendo remissione peccati a deo petere. **Tertio** considera pfusionē fūnalem: q̄ si tu nunc in pnia non vis erubescētā sufferre corā vno p̄bytero in pfusione faciēda heu heu q̄ maximā pfusionem oportebit te sustinere i finali iudicio corā toto mūdo. q̄ dñs dicit Hāu. iij. Reuelabo pudēda tua z ostendā gentibz nuditatem tuā z regnīs ignominia tuā. **Ue** tibi miser peccator q̄ tunc nō poterit tibi fieri aliqua remissio p illā pfusionem nūc autē erubescētā est salutaris in sacra pnia. Elige ergo tibi q̄ vis: q̄ vel hic vel in futuro verēdiciā de peccat. tuis oportebit te sustinere: hec ergo cogita.

A Circa secundū de impedi mēto p̄sumptiōis. Notandū ē q̄ multi a penitētiā retrahunt z decipiunt per vane sp̄s p̄sumptionē triplicem.

Primo p spem diutius supuiendi.

Secūdo p spem misericōdiā consequendi.

Tertio p spem bene moriendi.

Primo in q̄s p spem diutius supuiendi. Hāc ut inq̄t Cicero li. de senectute. Nemo est tam senex q̄ se non putet annūz viuere. **Et** Hiero. ad Gerūciā. Nemo ē tam fractis viribz et tam decrepitis senectutis ut nō se putet adhuc annum posse supuiere vñ subrept obliuio pditionis sue tē. **Ue** rūtā mē p remedio tu homo cōsidera: qm̄ quicqd̄ q̄s cogitet vita nra breuis ē et incerta: nec pōt esse diuturna. Jac. iij. Que est vita nra vapor ad modicum parens z deinde exterminabit. idō festinē ad penitētiā. **Exemplū** Luc. xij. de diuite cogitante in copia bonorum epulari z gaudere in annos plurimos. cui dictū ē. Stulte hac nocte repetet a te aiām tuā z que congregasti cui erunt tē. **Secūdo** retrahūt a pnia hoies et decipiunt p spem psequēdi misericōdiā a deo ex sola magnitudine misericordie cum tñ male viuāt. **Sed** ptra hoc p remedio cōsidera q̄ deus nō min⁹ iust⁹ ē q̄ misericors ut ait Chryso. Ideo q̄ scribit Eccl. v. De p̄piciatu p̄ctoꝝ noli

esse sine metu. **Et** nedicas. Desperatio domini magna ē. Multitudinis p̄ctoꝝ meoru miserabit. **Discōdia** enī z ira ab illo citro appropinquat. ne ergo tardes cōverti ad dominū. hec tibi. Aug. In sacra scriptura canonica nō inueniunt nisi vñ solus q̄ in finē vere penituerit scz latro i cruce. Ille vt nullus desperet solus vt nullus p̄sumat. hec ille. **Tertio** multi a pnia retrahunt p spem bene moriēdi penitendo in fine: et tota vita male viuunt: tales sine meritis operum bonoz sperant saluari. **Sed** p remedio considerandū ē q̄ vt Aug. p̄mō de Jnno cē. dicit. Hac ania duersiōe peccat⁹ peccator vt moriens obliuiscat sui: quidum viueret oblit⁹ est dei. **Itē** Hiero. de transitu dicit. Uix de centū milibz hominū quoz mala fuit vita reperit vnus qui in morte mereat indulgētias inuenire. hec ille. quia talis non videt veraciter penitere: sed mortis timore: vt de hoc latro diximus sermone. iij. **Exemplū** legit de q̄dā penitentiā p̄rastināte qui veniens ad extremū dixit eiulando. **O** cras cras q̄s lōgam restem fecit q̄ suspēdar scz i inferno.

A Circa tertium de impedimēto desperationis. Nimirū diabolus sic follet peccatorem decipere q̄ anteq̄ hō peccauit p̄suadet sibi q̄ peccat⁹ sit remissibile p dei misericōdiā: idēq̄ faciat illō z postea poterit misericōdiā psequi penitendo. **Sz** postq̄ homo peccauit pluries: tunc instigat vt homo desperet de dei misericōdiā. tum ppter peccat⁹ magnitudinē. tum ppter viciissitudinē. tum ppter multitudinē.

Sed ptra tria p remedio sunt cōsideranda. **Primo** xp̄i passio cui⁹ vnica gutta sanguinis pponderat peccatis tot⁹ mundi ad satisfaciēdū. vt dicit Bern. vñ glo. sup illud Job. vj. **Ultimā** appenderet peccata mea in statera. **Glosa** dicit. cruc⁹ passio et mors xp̄i plus ponderat q̄ multitudō peccat⁹ sup numez arene maris. **Sed** cū do misericōdie dei magnitudo q̄ est infinita adeo q̄ oēs etiā ex inferno si vellet posset liberare: infundendo eis penitētiā sicut infundit peccatori primā gratiā mere gratias vt pbat hec Rich. in. iij. **Tertio** cōsideranda est desperatiōis grauis offensio

quia vtdi. Hiero. 7. Jhd. sup oia alia pec-
cata graui' peccatu' est desperatio et plus
punit in inferno. Nam 7 iudas graui' pec-
cauit desperando qd xpm tradendo. Hec
ibi. Proinde etiā si putares te a deo repro-
batu' 7 damnadu' adhuc nō debes despe-
rare etiā in hora mortis. **P** Sed qm
p instructione quō debeat hō spem habe-
re. et hoc etiā in extrema hora mortis. Ad
hoc respondet Gregorius li. xxiij. moral.
di. In hominē pectore incessanter debent
spes fiducia 7 timor simul coniungi. qz in
cassum misericordiam quis sperat si nō etiā ius-
ticiā formidat. Et in cassu iusticiā metu-
it si nō etiā de misericordia cōdit. Oportet
ergo de nra infirmitate formidare et dē dei
misericordia cōfiderē. Hec Greg. **Exē-**
plū In castro forti existenti in pñibz in-
micorū. Quis confidas de fortitudine ca-
stri: nunqz tamē sic debes psumere qn cu-
stodes adhibeas. Sic in pposito nos qui
continue versamur in cōfinibz demonūz
volentiu castrum aie nostre occupare: de-
bem' custodie chūsi 7 beate Marie nos
cōmendare. 7 in nostris viribz minime cō-
fidere. Nam Aug. dicit q nemo a deo fir-
matus ē qz seipso infirmū se recognoscit
Sicut legim' ad hec exemplū in li. apum
et speculo exēploz dist. v. exē. cxiij. Q. q/
dam deuotus dū in hora mortis nimis cō-
fidēs in suis meritis exultaret qz secure trā-
siret ad celum. Ecce in agone cepit flere.
Interrogat' respondit q scz brā virgo sibi
apparuit 7 admonuit q fiduciam spei
cū moderamine timoris haberet. 7 sic de-
beret vltimū diē exage. Et sic cōpūct': a
fratribz astantibz orationez petiuit vt hec
nora sibi dimitteret a deo. De hoc mira-
culo habet ser. de tpe. xxiij. S. post pēth.
Rogem' g dñm Iesum vt det nobis rē.

Dñica. ij. qdragēsimē in mane Sermo
xij. de pñitōe. Et aduertēdū q fm ordi-
nariū corne romanū i. h. ac dñica legif euā-
gelii diei besterni. i. sabbati qd est de trā-
figuratione xpi. Sed in ecclesijs seculari-
um sacerdotū legif euāgelii pcedētis qn
te ferie scz de milie e chananea. Ideo the-
ma pōt de vtroqz pdictoz euāgelioz ac-
cipi sicut placuerit pōicatori.

Accessit Je

A sus et tetigit eos: dixitq eis.
Surgite nolite timere rē.
Dath. xviij. et in euāgelio hodierno. Si-
cut docet Bern. dñs iesus qd semel et in
vno loco corporaliter fecit hoc spūaliter qd
die ad salutē nostrā p gñam facere non de-
sistit. Sicut g in trāfigurationē ex voce pa-
tris celestis territis 7 pstratos nō deseruit
in timore sed pie ad eos accessit 7 etiā te-
tigit manu ac pñitauit di. Surgite nolite
timere. q. d. nō est timendū vobis. quia
ego salus eterna sum vobiscū. Sic spūaliter
benign' iesus 7 nūc accedit ad cor peccato-
ris qñ. i. ad vocē dei inuitantis pueri
tur 7 ad penitendū pñitauit corā iesu vent-
am p etendo 7 se humiliando. Nam teste
Esa. lviij. dñs habitans est cū pñitō 7 hu-
mili spū vt viuificet spūm hūiliū 7 cor cō-
tritoz. Hec ibi. O vere mira xpi hec dile-
ctio. Itē xps dñs iesus nō solū accedit ad
peccatores sed etiā manu misericordie illū tūgit
adiuuādo vt surgat a pñis: 7 cōfortando
sua pmissione vt nō timeat. qz vere peni-
tentibz pñit xps regna celoz. Dath. iij.
O g charissimi audiamus qd dicit euā-
gelii. i. Accessit iesus rē.

Item ex euāgelio alio thema accipe
Misere mei dñe fili dauid filia mea ma-
le a demonio vexat Dath. xv. 7 in euāge-
lio. In qbz verbis nos exemplo hui' mu-
lieris chana nec docemur quō pñitō pñi-
tus debeat misericordiam dei inuocare. qz pñi-
mo pñiderādo 7 allegādo xpi diuinā mise-
ricordiā magnā: cui pñiū est miseri fm
Ber. iō di. Misere mei dñe. i. de'. Scdo
allegādo vl' pñitō xpi incarnatōez vl' hūa-
natiōez. iō addit. fili dauid. Tercio petōz
suoz pñessionē verā. iō addit. filia mea a
demonio vexat. fm Rabanū hoc est: con-
scientia peccato grauiat. Hec ex euāgelio
qd legif hodie in ecclesijs seculariū.

Itaqz post q eg'm' de pñia in generali
Jam agendū restat de ei' prima pte q est
contritio. de qua tria mysteria declarabi-
mus p hoc sermone.

Primū dī realis notificatiōis.
Sic m dī regularis mōdificatiōis.

Domínica .II. quadragesime

Tercium de salutaris reiterationis.

Q Circa primum de reali no-
tificatione Notandū q̄ valde necessariū
est nobis hoc nosse qd̄ sit realiter vera cō-
tritio. quia ipsa est p̄ p̄ma p̄nitē: q̄ si nō va-
luerit nil valebūt p̄nitē cetere p̄tes. scz con-
fessio et satisfactio. Sicut si alicui⁹ structu-
re fundamentū male fuerit iactū nil vale-
bit superedificata in eo structura. sed corru-
et. Vñ mgr̄ in .liij. dist. xvj. c. j. dicit. In p-
fectione p̄nitē tria sunt p̄sideranda. f. Con-
tritio cordis vel cōpunctio. Confessio oris.
Satisfactio opis. Hec est inq̄t fructifera
p̄nitā vt sicut tribus modis deus offendim⁹
corde: orē: et opē. ita tribus modis satisfaci-
amus. Hec mgr̄ ibi. Quapropter discam⁹
agnoscere quid sit realiter contritio. Ad
qd̄ rñdes fm̄ Bonauen. dist. xvj. li. liij. et
Rich. ac Tho. e. li. liij. dist. xvj. art. j. q. j.
Et p̄cordit alios doc. q̄ Contritio est do-
lor volūtarie assumptus p̄ p̄tis cū p̄posi-
to confitendi et satisfaciendi. Sed vt hec
diffinitio magis innotescat simplicib⁹ hic
querit̄ Quare talis dolor p̄nitālis scz p̄p-
teris notat̄ contritio. nā hoc vocabulum
q̄rehz. Ad h̄ nota fm̄ eosdē p̄dictos doc.
vbi s. p̄sicut in materialib⁹ durū ē illud
qd̄ nō cedit tactui p̄ p̄m. liij. merheroz.
Frāgi aut̄ ē aliquid dū diuidit̄ in p̄tes ma-
gnas. Sed ē cōminui vel cōteri q̄n redi-
git̄ in p̄tes puas et minutas vt q̄si annibi-
les. Sic metaphorice cor hominis dur⁹
ē esse q̄n diuine inspiratōi q̄si manui tā-
genti non cedit. sed obuiat. hoc est: dur⁹ in
affectu peccandi dure p̄manet. Sed quā-
dō hominis cor respicere incipit a pecca-
tis frangi dicitur p̄ attritionē. Nā aut̄ in
tantū quis cōterit̄ in se affectū peccati ita
vt voluntas peccandi in eo p̄fecte et totali-
ter destruat̄ et ab eo recedat: tunc contri-
tio dicitur. Et sic patet fm̄ Franciscū ma-
ro. et alios q̄ attritio differt ab ipsa contri-
tione. quia attritio est dolor imperfectus. et
quia est sine gratia gratificatē. Contri-
tio p̄o est dolor p̄fectus et cum gratia gra-
tificatē. licet contritio et attritio ma-
terialiter idem sint. Sicut em̄ lux aurore
incipit manere: sic in homine attritio: q̄ cre-
scendo fit contritio quasi lux ip̄a meridiei

et p̄fecte diei. licet materialiter sint idem.
Exempli gratia. Unus magnus peccat⁹
tor deo inspirante incipit se recognoscere
de peccatis et dolere sed nondum habet p̄-
fectum p̄positum deserendi peccatū: talis
attritus est. Quando aut̄ talis p̄fect⁹ do-
let: adeo q̄ om̄ino vult abstunere a peccat⁹
to: confiteri: et causas peccatorū excidere.
puta meretricē a se abijcere. aliena restitu-
ere. iram deponere et h̄mōi. iam contrit⁹ ē
Ex q̄bus patet q̄ ad verā p̄tritionē q̄ru-
or requirunt quorum si vnum t̄mmodo
defuerit: vera contritio non erit. Primum
est dolor p̄teritū peccati. Secundū est
p̄positum de cetero cauendi. Tercium est
p̄positum vere confitendi. Quartum est
p̄positum iuxta posse satisfaciendi. Et de
his clarius agemus in sequentib⁹.

R Circa secundum de regu-
lari modo p̄tritionis notande sunt quatuor
regule p̄cipue.

Prima de modo volendi.

Secunda de modo detestandi.

Tercia de modo dolendi.

Quarta de modo p̄positū habendi.

Prima regula q̄ hō p̄trit⁹ vere: debet vel
le p̄ctm̄ nō fecisse. et q̄ fecit displicere. vt po-
nit fm̄ Scotū et doc. Sed di. Quomō-
dum potest homini displicere et nolle qd̄ iam p̄-
teritū est: cum illud non potest nō esse. nā
p̄teritū non esse p̄teritū implicat p̄tra-
dictionē fm̄ p̄m. ij. Peribet. Solutū em̄
est nolle quod nō potest non esse. Sed ad
hoc respondeo fm̄ Tho. in. liij. di. xiiij. ar.
j. q. vj. in solutione argumenti. Q̄ quis
voluntas completa in ipso penitente non
sit absolute de impossibili. est tū de ipso et
debet fieri volūtas p̄ditionata. Velle em̄
si esset possibile q̄ hoc nō fuisset. et hoc
sufficit. Hec ibi. Secunda regula. q̄ hō
mini cōtrito vere: nō potest dolere de
quod fecit: sufficit detestari q̄ illud inordi-
nate p̄tra legem dei fecit et offendit. Nam
Querere posses. Quō hō q̄ non
potest peccatum dolere eo q̄ et inde vili-
tatem habuit vel p̄secut⁹ est possit esse in
statu saluti. Exempli gra. Ideo nō do-
let q̄ ex adulterio filiū generauit q̄ magn⁹ et
poteus vel scitū p̄ tota puincia vel es/

*ny n
q nonduz*

no

no

no

no

eleſia poſtea vtilis effectus eſt. **U**ſi qſ ex rapina ditatus eſt qſtum faciēdo p rapta bona ⁊ iam reſtituere pōt ⁊ ſe ac ſuos ſuſtentare. ⁊ nō dolet q rapuerat: qm̄ ex hoc ditatus eſt. Rūdes fm̄ Hen. de Banda/uo in qdlibeto. **Q**u, circa pētm pñt cōſiderari tria. Primo ſubſt actus peccati. Secundo aliqd bonū qd euenit ex pēto. puta filiū generauit ex adulterio vt dictū eſt. et hmoi. Tercio inordinatio actus ipſi. ſ. q ptra legem dei factū eſt tale. Homo autē tenet dolere ſolū de inordinatōe actus eo q deum offendit ptra eius legem faciēdo Ideoq; licet homo nō poſſit dolere de delectatione quā habuit in actu peccati vel de ſubſtantia illius actus. aut etiā de bo/ no ſecundū putā de filio generato et hmoi. Niſilomin⁹ talis pōt ſaluari ſi doleat q talem delectationē ⁊ filiū ſeu aliā vilitatē habuit ex inordinato modo et cum offen/ ſa dei. Et hoc dolere ſufficit ad pñtionez ſaluificam. **T**ercia regla. q ad verā cōtritionē non neceſſario requirit dolor ſen/ ſualis. ſed ſufficit dolor voluntatis. Si nū cōcurrit dolor ſenſualis: meritorius eſt et multū vtilis. Ratio. q: dolor ſenſualis nō eſt in pñte hominis vt poſſit ſe excitare hō ad ſenſibiliter dolendū ⁊ plorandū. Nam vt phus dicit mulieres ſunt naturalit ad ſietum faciles. vñ autē ſunt. Sed de non requirit ab hoīe id quod eſt impoſſibile. Nā. ff. de regul. iuris. l. Impoſſibiliū. Ad impoſſibile nemo obligat. Propterea ad pñtione veram qñ hō nō poteſt ſenſualit/ ter dolere: ſufficit ad ſalutē dolere ſaltē in/ teſtuectualiter et volūtarie. hoc eſt: velle nō feciſſe ptra deum. aut ſaltē dolere de hoc q non pōt dolere ſenſibiliter flēdo. vel do/ lere q nō pōt ſic velle nō feciſſe. Nā vt can/ cellarius parifiſis quodam tractatu. ⁊ ſe quidit eū Anthonin⁹ floren. aliqz moder/ ni d. Aliqñ inquit non tam meritoriu eſt dolere ſenſibiliter de pētis. ſicut velle do/ lere ⁊ nō poſſe. Probat hoc p Ps. vi. De/ ſiderium pauperū exaudiuit domin⁹: pre/ parationē cordis eorū audiuit auris tua. Et ita iudicat nos deus fm̄ ratiois ſup/ oris arbitriū voluntatem ⁊ iudiciū. ⁊ non fm̄ ea que nobis inuitis ⁊ cōtra nitentibz ⁊ rationis electionez nolentibus poſito

ſenſualis inferior aduehit. **B**ecſſe. **E**xemplum ad hec narraſ q qdam no/ bilis ⁊ diſſima mulier illegitime cōcepit ⁊ peperit ſucceſſiue tres filios qſ fecit eru/ di ⁊ facti ſunt doctores maxim: ita q p eos mlti de eccleſia ſunt illuminati. Un⁹ illoz fuit theologus maximus. alius ca/ noniſta. tercius hystoriari magiſter. Cū q mulier illa ad extremā tandem boiam in infirmitate pueniſſet: acceſſerunt predi/ cti filij eius ⁊ monabant eam ad peniten/ tiam. Illa dī. Non poſſum dolere pecca/ ta illa ex quibus tanta puenit vilitas vt tales doctores genuerim. At illi monen/ tes eam diligenter et ſollicite induxerunt vt doleat de hoc ſaltem q non poteſt do/ lozem habere. Illa aſſentiens ſic deceſſit. Et tandem eundam viro bono apparuit dicens ſe eſſe in purgatorio. ⁊ ſic de ſaluā/ dorū numero. **Q**uarta regla. **Q**u, ad veritatem contritionis ſalutifere ſufficit in ppoſito voluntatem non peccādi de fu/ turo habere. Nec requirit neceſſario cōti/ nuatio de facto pro omni futuro tempore vt non contingat a penitencia vera poſt/ modū aliquādo de facto excidere. Nā vt Thomas in. iij. diſ. xij. dicit. erroneum eſt dicere q non fuerit vera pñia vel cōtri/ tio vera qñ in qñat ſequenti culpa. vel q vera pñia non poſſit q excidere vñ pñiaz iterare. Un⁹ ſufficit ad veritatē cōtritiōis hoc in ppoſito hñe q de cetero nunq velis mortalit peccare dei grā adiuuare ⁊ iuxta ſuum poſſe. Quis neſciat ſi aliqñ peccabit aut licet putet q aliqñ peccabit. Unde et chriſtus Joh. viij. loquens ad ultere dep/ henſe ⁊ etiā alijs quos abſoluit: dixit. va/ de et ampl⁹ noli peccare. hoc eſt: habeas voluntatē vel ppoſitū nō peccandi. ⁊ non dicit. non peccabis amplius. De hoc pa/ tebit clari⁹ etiam in ſequenti articlo. **E**rgo homo diſce quomodo per pñtionez ſaluari poſſis.

Circa tertium de ſaluta/ ri reiteratione qñſ. **U**ltz hō q ſat ſe pñt/ tudinarie iteratis vicibz in peccatu futu/ rum cadere: poſſit verā contritionē ſemp/ quotiens vult ſibi formare ⁊ vere penite/ re. Rationes queſtiōis ſunt p vtraz pte.

Dominica. II. quadragesime

Nā posses arguēdo dicere q nō. q: put d
pe. di. iij. §. j. Aug^o. c. Inanis est peniten-
tia (in q) quam sequens cōsequat cul-
pa. ergo vide q talis non vere penitet cū
sciat se iterato peccare. quoniam ad verā pe-
nitentiam requiritur ppositum non peccan-
di. Sed in contrariū est. quia vt ibidē scz
de pe. dist. iij. §. Hac autē uirtute. Gratian^o
dicit. q iteratā penitentia deus non con-
temnit. et sepiissime iterata penitētia sem-
per pctā remittunt. Itē Chrysostom^o ibi
dem c. Talis mihi (in q) crede est erga ho-
mines pietas dei q nunq spernit peniten-
tia si ei simpliciter & sincere offerat. etiam
si ad summū q pueniat maloy & inde tū
velit reuerti. Hec ibi. Ad hec rīdēt q fm
Rich. sup. iij. dist. iij. q. ix. ar. ij. et Tho.
2° cor. alioqz recolligēdo q qtuor documē-
ta. **P**rimū est de pterite pnie ueritate.
vz q pnia quam sequens in qnat culpa
nihilominus vera est nec dī inanis p Au-
gust. vbi s. sic intelligēdo q nō fuerit vera
q potuit esse vera. Sz inanis dī: sic intelli-
gēdo q p ptni sequēs mortificat & redit
insufficiens ad uitā eternā. Et bñ sic dī: in-
anis eo q erit sine fructu pnie vere pseue-
rantis in grā cuius fructus est uitatio ge-
hēne & adeptio glie. Hec patet in glo. ibi.
Secundū documētū de hmoi penitē-
tie qualitate. q scz peccator pserudinarie
reciduius pō iterat^o uiciis sp uelle nō
peccasse & ppositū habere nō peccādi. licz
putet se nō impletur hoc ppositū sed itez
casurum ex fragilitate vel pua consuetu-
dine. Et hoc sufficit ad veram contritio-
nem. s. habere ppositū. vt patuit ex supra
dicta regula. iij. articulo pcedenti. Nā vt
Augustin^o li. retractationū. j. caplo. xviij.
dicit. Nullus sceleratus quantūcūqz pef-
simus qdū in hac uita est constitutus de-
bet vel habet desperare. quia semp quoti-
enscūqz cadit pōt resurgere ad veraz pe-
nitentiam pdicto modo. **E**rgo dei mise-
ricordia maxima. **T**ercium docu-
mentum de excusationis falsitate. q vide-
licet illi qui se excusant p pseruēdine dicen-
tes q ideo non possunt veraciter penitere
quia sciunt se iterum plapsuros in pecca-
tum: falsum dicunt. Primo quia nesciunt
si forsitan moriantur ante q iterato pecca-

bunt. ideo habeant nunc ppositum & suffi-
cit. Secundo quia forsitan deus dabit si
bi uirtutē pseruandī vt de cetero nō pec-
cet. sicut multis facit ex misericordia de^o. **T**er-
cio. quia tali occasione nō resurgere fatuū
est. Sicut exempli gratia. Si tu scires ex
certa dei reuelatione q inde transiens an-
teq puenias ad domū tuam iter es casu-
rus in lutum. Dum ergo pma uice vel se-
cunda cecideris si non uis resurgere: eo q
adhuc habebis pluries cadere: stult^o es.
Sic ē in pposito de casu pcti. **Q** dō exur-
ge de fecibz pcti quotienscūqz cadis.

Quartū documētū de iterato & creber-
tine ptnitione salubritate. q uiz multū
ualet ad salutē homini crebro cadenti: cre-
bro & statim p ptnitionē resurgere. **Y**
Ad quod docet nos Primo scriptura tā
sacra q canonica. Nā Hiero. ad Rusticū
monachū de pe. dist. iij. §. 2. autē. dicit.
Septies in die cadit iust^o & resurgit. Si
iustus: quō cadit. si cadit: quō iustus. Sz
iusti vocabulum non amittit qui per pe-
nitentiam semp resurgit. Et nō solū septi-
es sed etiam septuagies septies delinqn-
ti si cōuertat ad penitētiā peccata donan-
tur. Hec ille. **S**ecundo exemplū et ra-
tio ex lege pphica pariter & civilia. Nā ois
homo naturaliter optaret quotienscūqz
occideret si possibile foret semp reuifica-
ri & a morte resurgere. quanto magis de-
bet a morte anime per veram contritiōez
statim reuificari & resurgere. **A**mirūz
ff. de legibz. l. Ex his. in. ff. veteri glosa q
rit Utrum resuscitatus sicut Lazar^o de-
beat rehabere passionē quas prius tenu-
it. An fili^o qui statim intrauit patre mor-
tuo. Et uiderur magis tenere cum patre.
Et bene. quia princeps qui pcessit illi p-
cipale scz uitam intelligit etiaz concessisse
accessoria. extra de reg. iur. li. vj. ter. cum
glo. Sic quem deus resuscitat ad uitam
gratie quotienscūqz semper reddit ei oia
bona spiritualia et merita operum q dā-
buit anteq peccasset. **T**ercio p p-
nali ponamus miraculum ex hystoria. nā
Lazarus in dyalo. narrat q quidam iu-
uenis horrendā peccata cōmisit que confi-
teri nulli sacerdoti poterat. Sed post tpa.
multa exiit de iudiciū et compun-

etis est. venitq; ad sanctū Victorē priorē
et cepit confiteri tot lacrimis et singultib;
ut loq; nō posset. iterum atq; iterū incipiens
confessione loq; nō poterat p̄fieri. Tunc
prior dixit ei. Glade scribe p̄cā tuā in ce-
dula et defer ad me. Et fecit sic. Itēz vo-
lens verbis p̄fiteri defecit. sed cedula por-
rexit ei et rugitū. Prior plecta cedula dixit.
Non sufficio tibi p̄siliū dare. Sed si vis
p̄sentabo cedula m. abbati et consiliū req̄-
ram. Iuuenis licentiauit eū. Venit prior
ad abbatē et narrauit sibi et porrexit cedu-
lam. Et ecce tota illa scriptura inuēta est
foie deleta in signū q; deus dimiserit sibi
oīa peccata. ad quod obstupuerunt. et iu-
ueni cedula ostenderit. Illeq; sumo gau-
dio repletus deo ḡfas egit et de cetero sp̄
contritionē et p̄fessionē frequēter iterando
bene vixit. Rogemus xpm̄ rē.

Dñica eadem post prandium Sermo
p̄ij. de contritionis salubris formatione
et sufficientia.

Quod cōtritū
et humiliatū deus non despi-
ciat. p̄s. l. Hec verba dixit da-
uid dum penitēter de peccatis. In q̄bus
ostendit q; deus multū amat hominē con-
tritū de peccatis. Ideo min⁹ dicēdo plus
significat p̄ figurā litote. di. Lor p̄tritū et
humiliatū. s. ad penitendū: de⁹ nō despiciet.
id est multū diligit. **A** Sed q̄re hoc.
Utiq; ideo. quia per cōtritionē sacrificā-
tur homo ipsi deo. Primo in ania vel spi-
ritu p̄ doloris interni afflictionē. ideo ibi-
dem p̄mittit p̄s. d. Sacrificiū deo spiri-
tus p̄tribulatus. Secundo in corde ubi
est fons sanguinis p̄ amoris ignē et ardo-
rem. quia amore dei cōpungit et punit pec-
catum. Tercio in oculis et capite p̄ laci-
mationē. Bern. Lacrimae penitentiu; vi-
na sunt angelorū et sic etiam dei illorū.
Quarto in ore: gutture et in lingua p̄ con-
fessionem. Item quinto in facie p̄ ruborē
erubescētie. Sexto in toto corpore p̄ oīmo-
dam sacrificacionē. Istis modis christus
domin⁹ se in sacrificiū in cruce obtulit pro
nobis. s. in anima: corde: oculis: patiendo

ergo exemplo suo debemus et nos rē. Uti
etiā in eptā hodierna aplūs. j. Thes. iij.
dicit. Non vocauit nos deus in inmundicia
am sed in sanctificationē in christo iesu do-
mino nostro. quod p̄or esse aliud thema.
Propterea merito p̄s. dicit q; cor cōtritū
deus diligit ut sanctū sacrificiū. Itaq;
de sacra contritione tria mysteria p̄ter p̄-
di cta declaremus in hoc sermone.

Primū dicit salubritatis.

Secūm dicit seriositatis.

Tercū dicit singularitatis.

Circa primū de salubritate cō-
tritionis querit. Utrū ad consequendam
salutē sufficiat peccatori habere quāritū-
q; paruiam p̄tritionē. nam multi sunt qui
valde modicū dolē de peccatis suis.

An ergo tales saluentur. R̄ndet ex Ri-
char. doctorū q; dicit. i. iij. dist. xvj. et. xvij.
recolligēdo. q; p̄tricio p̄or dici modica tri-
plicit̄. **U**no modo vitz sic q; defiat a
vere p̄tritionis rōne. Et sic potius dicitur ar-
tritis q; contritio. puta quādo quis ex so-
lo timore seruilī p̄ter euadendā penā ali-
quantulum doler peccasse et non ex amore
dei. vel quādo aliqua t̄m peccata detesta-
tur et non omnia. vel si omnia detestetur
nien non habet plenā voluntatem om-
nia cauendi in futurum. vel non vult occa-
siones peccatorū. pur teneat euitare. vide
licet meretricē quam tenet nō vult eijcere
aut aliena non vult restituere. aut iram et
odium erga p̄ximū nō vult deponere rē.
Talis contritio deficiēs vel potius attri-
tio non sufficit hominī ad salutē: si in tali
quis decedat statu. s. in tamen Secūdo sa-
cienti quod in se est attritio gratia infundi-
tur virtute clauum in confessione. attri-
tioq; format in contritionis gratiam. qd
pater infra sermone. xxvj. **H**. s. in Scōtū
in. iij. dist. xiiij. q. vlti. et p̄cor. Tho. in q̄dli-
beto. iij. Unde Johānes Berson cancel-
larius parisiensis tractatu sup̄ questione
quadam sacra de statuto ordiis L̄arib; us.
notat hanc doctrinā q; absolutio sacramē-
tis potest delere peccata que nōdū erāt
contrita sufficienter sed solū attrita. Stat
em̄ q; confitens non sit contritus actu sed
sufficiat attritio cum receptione absolutio

not bene +

no

no

Quōd x̄p̄o passū q; dicitur actio i. dicitur
q; q; actio dicitur se peccasse timore p̄uili
contritus nōdū amore p̄uili
2° q; actio nō dicitur statum om̄ p̄uili q̄m oī
3° q; actio nō h̄et plenā voluntatē rē
uendū futurum q; actio nō plenā p̄uili
4° q; actio dicitur statum p̄uili nō t̄m dicit
statum p̄uili orationē q̄m dicitur totum

Dominica. II. quadragesime

nis vitz sacramentalis. Hec ille. Et hoc intelligendum puta quando obicem diuine gratie talis non poneret: manente fixa voluntate in pctō aliquo. Nā attritio for-
maria in pētritionē p instructionē p̄fessoris in tali p̄fesser. vitz vt doleret nō solo timore serui: z de oibz et p̄poneret cauere de cetero z h̄mōi. Alij defectū autē possent sup̄pleri virtute clauū in non ponente obicem gratie. **S**ecundo modo p̄tritio dī modica vel parua. sic q̄ vera est p̄tritio charitate informata z gra gratū faciente: quibus modica sit affectus deuotione. Et talis q̄ntumcūq̄ sit modica dūmodo sit informata charitate in solo infimo etiā gradu charitatis: sufficit ad salutē. quia pctō p̄trari-
arum charitas z ipsa opit multitudinē peccatorū. j. Pe. iij. Vbi si q̄s habet pctōz di-
splicentiā in voluntate cū p̄posito cauendi oia de cetero mortalia: quibus ista cōtritio sit modice deuotiōis vel q̄si nulle affectio-
nis: dūmodo animū moueat ad hec ex dei dilectione p̄ncipali? fm voluntatē electio-
nem. talis cōsequit remissio. iē pctōz et salutem. z si p̄ ignem purgatorij. **T**ercio modo p̄tritio dī sic q̄ parū habet de dolo re sensuali z p̄tristatione. Et talis modici-
tas fletus vel doloris sensuales nō impedit rationē vere p̄tritiōis. nec requirit necessarium. sed est ad p̄nē p̄fectionē. unde sine ea est salus. Hec pōt hō semp flere. sed sufficit voluntariū dolor: hōmis quē pōt semper habere ad gratiā dei acq̄rendā. **R**atio est fm Rich. in. iij. di. xviij. quia deus ex sua ineffabili misericordia oī facienti quod in se est attritio nec obicem gratie ponenti ordinauit et p̄misit se daturū gratiā Lu. ij. Omnis qui penit accipit et q̄ querit inuenit. Et. ij. Parat vlti. Tu domine fm bonitātē tuam p̄misisti penitentiam remissionis peccatorū. Ideo q̄z necessarius est aliquo modo a deo dari gratiam gratum facientē peccatori dum facit quod in se est attritus nec ponit obicem gratie. Et hoc est necessariū non necessitate coactionis vel imutabilitatis absolute quia deus nulli debitor est. sed necessitate imutabilitatis ex p̄missione liberali q̄ deus sic ordinauit z p̄misit. **E**xemplū ad id ponit Petrus d̄ palude super. iij. q̄

in ciuitate Lugdu. repertum est a fodientibus fundamētū cuiusdam palatij testudo in qua erat vnū caput habens os linguam z labia aduentus viua z recentia. et audierunt ab eo vocem di. Vocate ep̄m. Illi admirantes cucurrerūt nunciantes ep̄o. Qui veniens interrogauit q̄s esset z qd vellet. r̄ndit. Ego fui iudei legū: gētili fui sed virtuose viui. per cognoui debere. nil iniuste iudicau. neminē iniuste lesi. i. si ne vite de omnibz pctis dolui. sed absq̄ si de p̄p̄i discessi que ad me non puenit. propter qd deus misericors in hoc capite animā meam reſeruauit. Nunc ergo da mihi sacruū baptisma z anima mea volabit in celum. z pro signo veritatis hoc caput mori redigat in pulueres. Ep̄iscop⁹ ḡba p̄tulauit. z sic factum est vt dixit. **E**rgo mira dei misericordia. **O** pctōz christiane age penitentiam.

D Circa secundū de serie cōtritionis formā de Querit p̄ practica informatiōe vtiliter. Quali serie z modo debeat contritionem formare sibi pctōz homo. Ad qd fm theologos doctores super. iij. Scotū z alios recolligendo respondet q̄ ad habendā contritiōē charitate formatā z peccata mortalia deſentē ac bñ circumſtantiā: congruit talem ſeriem in contritione formanda tenere fm qd ad tale. n̄ veram contritionem requiruntur hec. **P**rimo requirit examinatio p̄ſcientie z distinctio oim mortaliū recognitio cū suis circumſtantijs in aliud genus vel ſpectem trabētibz. **S**ecundo ſingulorū mortaliū deſectatio z oim noliſio. Nam ſcñs Thomas in. iij. diſt. xvij. dicit. q̄ nō ſufficit contritio generalis. Verbi gratia. Si quis dicat generaliter ſic. Ego doleo omnia peccata mea. hoc non ſufficit q̄ntū ad p̄ncipiū contritionis. vt latius diceſ ſer. xliij. **S**ed oportet q̄ ſit ſpecialis dolor ſaltem attritiōis de ſingulis de q̄bz nō dum penituit. Tamē quo ad terminū cōtritionis qui eſt dolor gratia informatus ſufficit vna generalis deſectatio de omnibus quia agit in p̄tute omnium. Pro exēplo conſolatorio ad excitandū Narrat q̄ quidam paſtor videns lepores iacere ſub

Inbo: gaudis cogitavit capere illum et ve
deu de pio diuitias plures successiue ac/
quirere. et tandem q sic diceret exclamado
Uxor: porta de optimo vino. Ad hac au
tem eius exclamacione lep^{us} mox aufigit.
et sic pastor frustratus est tali cogitatione
sua. Unde multo magis debet homo sol
licite pro se cogitare de penitentia pro sin
gulis peccare. puta in articulo accelera
te mortis. Respondeo fm doctores moder
nos et fratrem Angelu de Clauas. in sua
summa. Q. qntum adest opporunitas
ppositionata fragilitati humane tenet ho/
mo specialiter de quolibet mortali cogita
re vt peniteat. Aliiter non remittunt pec/
cata mortalia de comuni lege que sunt co
gnita. Secus de ignorantis et oblitis. Q.

In non adest opporunitas teporis vel sta/
tus aut hmoi. vt in bello pstitur aut gra/
ui infirmitate puentis. aut subito in ma/
ri vel alibi periclitantibus. vel in articulo
mortis: tunc sufficeret generalis contritio
omniu peccator. siue optatiua vrpura vt
nam in nullo peccasset. siue implicitu po
situm confitendi et satisfaciendi. hoc est: q
licet non actualiter pponeret confiteri: ha
beret tñ displicentia talem q si ibi cogita/
ret hoc q de his confessio est facienda face
ret si adesset tempus et copia sacerdotis.

Exemplu ad id legit in sermonibz
et in Speculo exemploz. dist. ix. exem. xij.
Q. qdam nobilis sceleratus quoda tem/
pore ab inimicis captus: cum statim vel
lent eum occidere dixit ad illos. Rogo p
pter deum differte morte ad modicu quu/
qz confitear sacerdoti. Illi noluerunt. sed
pceperunt vt psterat se ad decollandum
Tunc ille dixit hoc verbum. Deus tu scis
voluntatem mea. En anima meam virgi
nis filio christo comendo. Sicqz decolla/
tus est. Erat aut quida obfessus a demo
ne in ciuitate: cui cu diceret q de ta facio
roso ocello gaudiu magnuz complices sui
in inferno haberent Respondit demo. Ne/
qua qz: vnum em verbu dum mori debu/
it. prulit. ppter quod saluat^{ur} est. Et sic pa

ter ppositum. **E**rgo magna dei pietas.
Tercio ad veram pitione formanda
requit ignozatoz pctoz et oblioz genera
lis contritio. **Q**uarto ppositu cauendi
oim mortaliu de ceto. **Q**uinto pposituz
confitendi et satisfaciendi tpe oportuoz loco
Sexto liberi arbitrij in deū mot^{us} et in
tentio. vt se oia hec faciat pncipaliter p
dei amore. **U**ltimo vna vniuersal oim
pctoz detestatio. **P**rimiz phici dicūt q
qñ in infirmo est sudor vniuersal. in oibz
ptibz corporis: signū est q talis in primo sag
nabit. Sed quando vnu membrū sudat
et aliud non sudat signū est q nō pualetur
Sic spūaliter qñ homo vniuersaliter de oibz
bus peccatis formata contritione dolet si
gnum est salutis eterne. Si aut non de oibz
bus signum est damnationis. **Q**ñ hō de
sce conterit p dicto modo.

Circa tertium de singulari
ritate pitionis querit Utrū contritio sin
gulariter et se sola sine cōfessione et satisfaci
tione sufficiat p pcti remissione. De hoc
p magistrū in. iij. dist. xvj. varie adducū/
tur autoritates p et cōtra. tamē in hoc cō/
corditer dicūt oēs doc. theologi et canonici
ste q dūmodo homo pītus habeat vol
untatem cōfitendi et satisfaciendi: statim
in cordis contritione ante factam actu cō/
fessionē et satisfaciōnē peccatū dimittitur
Probat Primo autoritate p. Dixi cō
fitebor aduersum me iniusticiā meā dñō
et tu remisisti impietatem peccati mei. p. s.
xxij. Ubi Lassidor^{us}. dixi. i. deliberaui in
corde q pītēbor aduersum me tē. et tu re
misisti peccatū. Sed di. Quare g debeo cō
fiteri cum remissum sit ante in contritiōe.
Rñdes q ppter satisfaciendum precepto.
Nam deus qui pcepit pitionē precepit
etiam facere confessionem homi dum po
test et satisfaciōnem. et cum hoc ppter ec/
clesie reconciliationē que fit p absolutio
nem sacramentalē fm Scoti. **S**ecdo. p
bat ratiōe. quia vera contritio nō pōt esse
q tollat peccatū nisi sit cum pposito pītendi
et satisfaciendi. s. ser. xij. **Q**. voluntas au
tē p facto capis. Proinde si qñ in articulo
mortis non potest confiteri quia obmure
scit. vt quia non habet sacerdotem: saluat

Feria II. post dominicā secundā.

per contritiōē habendo ppositū confiten-
di. Si autem noller confiteri et satisfacere
nō est eius contritiō salubris. **H**

Tertio pbat exemplificatiōe. Narrat em̃
Jacob de viatico. q̃ mulier quedā mor-
tuo viro viduata facta ē occulte meretrici
que cū esset antiquata. ab amatorib⁹ con-
temptra. in paupertate magna desperata
diabolo seducta iurauit si eam vitaret.
Tūc diabolus inuixit sibi pmo q̃ omnia
peccata que possz facere nō desisteret. Se-
cūdo q̃ nullā misericordiā in pauperes ex-
hiberet. Tertio q̃ nunq̃ peniteret nec co-
fiteret. Vitata ergo cepit hec omia obser-
uare. Tandē cū mortis hora aduenisset
monebat filiū pmo ad penitentiā. que di-
xit sibi nil valere nec posse penitere: sed cū
a filio cū lachrymis peteret vt confiteret.
victa illius verbis et lachrymis cepit ipsa
flendo reuelare quō confederata sit cū di-
abolo. Ad illius autē instantiā docentis
venit penitentiē repromissā. Mulier ait
Hec sacerdotē parata sū facere qd hor-
taris. Filiū abeire post sacerdotē: ecce de
mones irruerūt sup eam. quoz timore co-
cussa mortua est in gratia contritiōis cū
pposito pfitendi anq̃ aduenissz sacerdos
tunc eius filius sibi pdicta peccata reue-
lata sacerdoti confessus est et magnā peni-
tentiā pro matre fecit. Eunq̃ septimo an-
no oraret pro ea apparuit sibi mater gra-
tias agens p liberatiōe. Ergo penite-
tia felix et benedicta. o sacra contritiō. rē.
Rogemus christū rē.

Feria secundā post dominicā secundā q̃ dicitur
gesime Sermo decimus quintus de contri-
tiōe pteritoꝝ peccatoꝝ futuroꝝ et alienoꝝ.

Nō credi-
deritis quia ego sum morie-
mini in pctō vestro Joh. viij.
et in euangelio hodierno. Verba sunt sal-
uatoris nostri. qui vt ostenderet q̃ graue
malū sit esse in itani peccati pluries repli-
cari vt eadē verba et per eandē sententiā
loques iudeis peccatoꝝ. scz q̃ in pecca-
tis morerent. quaten⁹ om̃es peccatores
cognito periculo peccatoꝝ solliciti quere

rent sibi medicinā salutis p veram contri-
tiōē et penitentiā. Proinde ipse dixit? do-
minus dicit. Si non credideritis scz fide
formata p charitatē dei verā vel gratiā.
que vtrq̃ peccatoꝝ infundit in contritiōe
Quia ego sum scz xpus deus tollens pec-
cata hominū et saluans eos p passionem.
Mortemini i peccato. q. d. fm Oligentis
expositionē p contrariū hortando. Si er-
go creditis quia ego sum. nō mortemini i
peccato sed viuetis p fidem et gratiā vere
penitētiē. Et de his verbis christi loquit
euangelistū. Itaq̃ de ipsa contritiōe prose-
quemur. notemus tria mysteria pter pdicta
in hoc sermone.

Primū de contritiōe peccatoꝝ pteritoꝝ.
Secūdu de emendatiōe pctōꝝ futuroꝝ.
Tertiū de dolore pctōꝝ alienoꝝ.

Circa primū de contritiōe
pteritoꝝ peccatoꝝ p instructionē occurrūt
vtilēs questuicule. Prima questio vtrū e-
re contritus debeat dolere de peccato ori-
ginali ac penarū inflictiōe. Respondet f3
Petrū de tharā. in. iij. di. xij. q̃ peniten-
tia nō est ppter nisi de aliquo actu volūta-
rio. ideo nō requirit pterito de peccato ori-
ginali. quia nō est in nobis volūtarīū pro-
pitiū. tamē requirit in adulto displicentia
cū considerat illud. Itē fm Tho. di. xviij.
Contritiō ppter nō est etiā de penis sed d
culpīs: vt patet ex contritiōis diffinitīōe
supra sermone. xij. Q. Nā nec debemus
de penis confiteri vel emendare sed pati/
enter tolerare. vt sic per eas meritū et pre-
miū valeamus acquirere. verū tamen de
malis penes siue originalis culpe vt sūt fa-
mes: sitis: laboris anxietas: infirmitas:
mors et hmoi: siue etiā de penis culpe ac-
tualis vt sunt iudiciales penes iuste inflicte.
potest homo dolere nō ratiōe penes sed ra-
tione peccatoꝝ quibus demeruit tales
penas. Et sic accipiendū est dictū Augu-
li. de penitentiā scz Nemo vitā eternā desi-
derat: nisi eū huius vite mortalis penite-
at. Hec ille. Intelligendo scz q̃ de morta-
litate vite que est quedā pena. et sic etiā de
alijs penis debemus penitere nō ratiōe
sui sed ratiōe peccatoꝝ. **R** Secūda
questio vtrū vere contritus debeat dolere

etiā de amissione vel puatiōe virtutis per peccatū perdere. Respondet fm Tho. in iij. di. xvj. q. dolor de puatiōe virtutis nō est de essentia contritiōis exp̄sse. Un̄ sine tali dolore potest esse vera contritio d̄ peccatis. tamē talis dolor p̄inet ad p̄ncipiū vere contritiōis. sicut aliquis mouet ad dolendū de aliquo facto p̄pter malum qd̄ inde secutū est: puta dolet se luduz fecisse. quia multa ibi perdidit. Proinde bonuz est dolere de meritoy omniū z virtutū ac operū bonoy a puericia acquisitorū per ditiōe facta p̄ peccatū. Insuper de meritoy rum passionis ch̄risti ac celestiy bonoy p̄ petuoy z totius ecclesie orationū z suffragioy amissioe. quia om̄ia p̄ peccatū mo- tale amittunt v̄ p̄ tantis dānis acrius doleat de peccatoy p̄ que talia p̄didit. Un̄ de Aug. dicit. Penitens debet dolere etiā de hoc q̄ virtutes se puauit. Exemplū Coniugata debet dolere nō solum q̄ ad/ulterū cōmisit: sed etiā quia bonū matri/monij sc̄z fidei z sacramentū lesit z fregit z fructū tricesimū p̄didit. vidua similiter de hoc q̄ peccauit z q̄ fructū sexagesimūz p̄didit. z virgo de hoc q̄ tantū thesaurūz z fructū cēsimū perdidit. Ergo p̄cōr o peccatrix cogita z dole de tantis dānis.

2. Circa secundum queritur.

utrum contritus dolere debeat nō soluz de p̄teritis peccatis sed etiā de futuris. Rñ/ detur fm Tho. in. iij. di. xvj. q. contritio p̄ncipali actu respicit peccatū p̄teritūz vel cōmissum. sed ex consequēti respicit etiāz peccatū futurū. z hoc p̄mo nō quidez ad dolendū de peccato futuro qd̄ nondūz ē: s̄z ad cauēdū ab illo. Secūdo ad p̄cti futurū effectū consequendū. Nā quādoqz peccatū aggrauat ex effectū futuro consequen/ do. Nam. xj. q. ij. p̄apue B̄eg. dicit. Tot moribus quisqz dign⁹ est: quoy prauita/ tis exempla in posteros reliquit. Et pro/ p̄terea Aug⁹ dicit q̄ pena arrii nondūm est determinata. quia plures heresim eius sequūtur quotidie. Sic est z de alijs inuētoib⁹ heresuz z nouitatū mortalū p̄cōy. Proinde vere contritus tāto pl⁹ debet do/ lere quanto putat q̄ plures ip̄m imitabū/ tur in tali peccato quibus ip̄e causam vel

occasione dedit sequendū. Nam z talibus in inferno totiens augetur pena accidētis talis. Sic ergo dicendū q̄ contritio p̄p̄le debet fieri de peccatis p̄teritis. tamen cū hoc de futuris debet fieri cauēdū propo/ situm z satisfactio vel emendatio quantū talis homo potest cohibendo: ne sequatur ex suo peccato i futurū plura mala. Ergo homo ch̄ristiane discet ex p̄dictis con/ teri de tuis peccatis. Nam de similib⁹ dē ē iudiciū vt de huiusmōi casibus patebit arti. sequenti.

3. Circa tertium de contriti

one alienoy peccatoy querit. utrum vere contritus debeat dolere de peccatis nō solū p̄p̄is: sed z alienis. Ad qd̄ responde/ tur fm Tho. in. iij. di. xvj. et alios. q̄ licz p̄ritio necessaria nō sit p̄p̄ie loquendo ni/ si de peccatis p̄p̄is. nihilomin⁹ vere con/ tritus debet de peccatis alioy. z tenet ex/ hibere dolorē p̄cipue in tribus casib⁹ v̄/ delicat. Primo in casu fraterne dilectiois z correctiois. quia tenemur p̄ximū dilige/ re sicut nosipos. Ideo q̄ tenent p̄sertim p̄/ lati z ali j homies p̄ suo modulo quos pos/ sunt a peccatoy cohibere vel retrahere z do/ lere q̄ peccāt. Claret de eccle plantis. Itē de p̄ncipibus. Itē de iudiciis. Itē de patrefamilias et h̄mōi qui tenent dolere de incrementibus peccatis. z corrigere vt possunt. Nā ca. Culpā vel faciētis. lxxvj. di. Joh̄ ānes Ch̄y. ait. Culpaz p̄culdu/ bio faciētis. habet qui qd̄ potest negligit emendare. Exemplūz scripture habet de hely summo sacerdote. j. lib. Reg⁹. qui p̄ iniquitate filioy dānatus est vt dīc̄ Hie/ rony. z male mortuus est. Secūdo in ca/ su dāte occasionis. Nam scribit̄ extra de i/ iurys z dāno dato. ca. Si culpa. Qui oc/ cationē dāmi dat: dāniū se dedisse vide/ tur. Sicut exempli gratia. Qui fodit fo/ ueā in publica platea in quā cadūt boues z animalia tenet dōminū illorū ad resti/ tutionez dāmi Sic qui occasioy dāmi dat ad peccandū: ip̄e reus est animay pec/ cantū. Propterea z ch̄ristus dōmin⁹ ait Mat̄. xviij. Ne illi p̄ quem scandalūz venit. Unde talis peccator dāns scanda/ lum z occasione peccandi alijs: tenet peni.

Feria. III. post dominicā se cū dā.

tere de peccatis aliis. Exemplū de mulieribus se ornātibus ad concupiscentiam prauā. Item de sacerdotibus et religiosis maleuise alios scandalisantibus. Item de seducētibus regines vel milites ad peccatū.

A Tercio in casu male cōicationis. Unde Ps. orat dicens. Ab alienis parce seruo tuo. quia sepe quis peccat in cōmunicando alienis peccatis. et sic tenetur conteri etiam de alienis quibus cōsensit cōmunicando. Et hoc fieri potest nouē modis: iuxta verbum. Iussio cōsiliū cōsensu palpo recursus. Participans tacens: non obstitans nō manifestans. In istis peccatis alienis contritio est formanda. Exemplum habemus de salomone. qui cum multis mulieribus peccauit. et occasione ac exemplū peccandi multis prestauit. Nam singulis suis vxoribus idola deorum suorum erexit. Dicunt autē quidam doctores q saluatus sit finaliter eo q penitentiam egerit. Sed Lira dicit hoc esse valde dubium eo q idola non destruxit que erexit cum tenebatur et poterat aurozitate regia facere. Ideo q videretur q veram penitentiam non fecit etiam si penituit exteriori ostensione. sed reliquit in futurum occasionem peccandi multis. Ergo si talis sapiētissimus rex et deo acceptissimus antea adeo vt sibi deus apparuerit. Si in q tantus et talis damnatus est propter falsam penitentiam. quid fiet de miseris cōmunibus hominibus peccatoribus enormia crimina cōmittentibus. Rogem⁹ ergo christum vt det zc.

Feria tertia post dominicā secundā
Sermo sedecimus de contritionis necessitate generali et medicamine.

Quise hūiliet exaltabitur Matth. xxiij. et in euangelio hodierno. Verba hec dixit saluator noster docens discipulos suos verbo et exemplo euitare superbiam et maliciam scribarum et phariseorū et humilitatem tenere in omnibus. quia inquit. Qui se exaltauerit. scilicet in presenti superbien-

do et diuinis preceptis se non subdendo. humiliabitur. si futuro per gehenne penā. Et qui se humiliat. videlicet in presenti ad veram et humilem penitentiam. exaltabitur scilicet ad celestem gloriam. Unde Bern. super cantica sermone. xxxv. Qui puebendus est ad maxima scilicet celestia bona: humilitate meretur. Ido xps dicit. Qui se humiliat exalt. zc. vt patet in euangelio. Itaq de humili contritione per quā homo exaltatur in gratia et gloria notemus tria mysteria per hoc sermone.

Primū de contritionis necessitate.
Secundū de obligationis generalitate.
Tertū de contriti cordis sanitate.

O Circa primū de necessitate contritionis queritur vtrum contritio sit ad salutem peccatorū hominū necessaria: Ad quod ex doctorum theologorū et canonistarum sententia recolligendo ponitur talis cōclusio. videlicet q contritio vera ad salutem peccatorū hominū adeo ē necessaria. q nec cōfessio nec absolutio nec satisfactio nec quicunq penitentie opera valent ad salutem sine ipsa. Et hoc probatur precipue tripliciter.

Primo auctoritatib⁹.

Secundo rationib⁹.

Tercio exēplis et reuelationib⁹.

Primo inq auctoritatib⁹. Nam Ps. dicit. Sacrificium deo spiritus contribulatus zc. Vbi glossa dicit. Lōcritio cordis est sacrificium in quo peccata soluitur. ergo sine ea non est salus. Item q quātūcūq assint alia sine cordis contritione nullum peccatū dimittitur homini. Aug⁹ et Gratianus de peniten. dist. j. §. Contra. et ea vero testatur. Item xxiij. q. j. ca. Vbi idem Aug⁹ dicit. q vbi charitas non est non potest esse iusticia. Deniq Rom. vij. Apostolus ait. Suspendia peccati mors. gratia autē dei vita eterna. Sed qui non est vere contritus de peccato mortali non est in charitate nec in gratia. et per consequens in morte peccati manet. propterea nulla ei alia opera valent ad pmiū celeste.

Secundo pbatur rationib⁹. Nam Leo papa. xxiij. q. j. cap. Vanet inq peccati priuilegiū vbi cūq ex equitate fertur

ludicium. Ubi Glo. dicit. q. hoc dicit de
sententia qua quis ligatur quo ad deum.
Est ergo ratio talis q. nuncq. inferior iu-
dex potest absolvere quem superior tenet
ligari. Sed in absolutioe deus est auctor
principalis et superior iudex. et sacerdos e-
minister dicitur sic inferior. Cui ergo aliquis
non est vere contritus coram deo tenetur
ligatus in peccato. ergo non potest absolui
a sacerdote. Et si sacerdos talem scienter
absolvat peccat. ac ille nullo modo est ab-
solutus. Non enim tenet princeps sacerdotu-
lis absolutionis privilegium petro datum
quia non ex equitate fertur iudicium in tali
casu. Sententia enim iniuste lata non tenet.
extra de sentent. ex com. cap. Per tuas.
Alia ratio theologica. quia ad iustificati-
onem impij requiritur vera contritio: vt te-
netur pro comuni regula apud omnes do-
ctores theologos super. iij. sententiarum.
Ideo non potest peccator iustificari. et per
consequens nec salvari sine vera contritio-
ne etiam si confiteatur et operetur satisfac-
toria. Sed tamen propterea non debet desi-
stere a confessione et bonis operib. quia
nihilominus valent ad alia pur opera in
mortalia facta. **T**ertio probatur ex-
emplis et revelationibus. Nam in speculo ex-
emplor. dist. ix. c. xx. scribit. qd. refert
magister Jacobus carthusien. in li. de pec-
catis mortalibus q. romanus quidam po-
tifer fini vite appropinquans: capellano
suo auctoritate apostolicam contulit: vt sci-
licer absolveret se plenaria remissione. sic
solet fieri in anno iubilaei. capellanus pa-
pam absoluit et sic obiit. non multo post mor-
tem ipsi capellano papa apparuit cristis et
dixit se eterne morti adiudicatum. Ille in-
terrogavit. Quare: cum plenaria auctoritate
te absoluerim. Respondit. quia sumus iu-
dex absolutione illam non habuit ratam.
Hoc ideo. quia vere contritus non fui. et
sic disparuit. ergo patet etc. **I**tem simile
narratur etiam de quodam fratre apostoli-
ci absolutio. Propterea narrat etiam q. qui-
dam cardinalis pape charus cum morti
appropinquasset papa eidem absolutio-
nem plenariam liberaliter obtulit. Cui ille
ait. Sanctissime pater da potius mihi co-
nitionem si potes. **E**rgo sancta et virtu-

osa contritio utinam te peccatores agnos-
cerent.

Q Circa secundum de obliga-
tione generali querit. utrum generalis ob-
liget necessario omnis peccator homo ad
contritionem vt consequatur peccati remissi-
onem. Ad qd. respondet Scotus super. iij.
di. xij. q. i. q. quis deus posset remittere
peccatum sine omni actu hominis illius
cui remittit. sicut facit sanctificatis in vre-
ro remittendo peccati originale sine sacra-
mento. Deniq. posset etiam remittere pec-
cata homini p. aliquem feruentem motum dile-
ctionis in deum absq. actu contritionis sub
ppria ratione: vt prope in actu feruoris ad
martyrium statim sufficiens: ubi forte non
esset cogitatio de aliquo peccato mortali
prius commissio. Nam talis saluaret. **Q**d. p.
bat idem Scotus sic. quia inquit nullus
excludit a regno celorum qui facit illud qd.
simpliciter est necessarium. sed possibile e-
st ali-
que usq. ad instans. **E**xistente in pecca-
to mortali. ab instanti. **A** hoc e-
st ab isto pu-
cto hore necessitarii tunc vehementer ad ro-
to corde insistendum circa actum martyrii di-
strahentes a cogitatione de peccato com-
misso: vt prope statim exposito martyrio ar-
tissimo. **G**erbi gratia precipitando repen-
te in ignem vel in aquas submergendum et
hmoi. Sed quando deus sic remitteret ta-
li peccata mortalia: hoc faceret ex speciali
lege et non lege comuni regulariter. Regu-
lariter enim dicitur hoc fieri qd. fit fm. reglas
determinatas a sapientia diuina. **R**
Quorum inquit hec est vna scilicet gene-
ralis regula q. peccati commissum non de-
leatur sine dispensatione de peccato commi-
so. et hoc fit per veram contritionem. **H**ec Sco-
tus. **S**ed di. Quare sic ordinasse con-
gruit. Respondet idem Scotus ibidem
q. rationale multum hoc apparet vt sicut
peccati auertit a fine: hoc est a deo et con-
uertit hominem ad creaturam: ita rationa-
bile est q. non deleatur peccatum nisi p. mo-
tum oppositum. scz. auertendo a creatura vt
peccato et conuertendo ad deum. **H**ec Sco-
tus. **Q**uod p. p. uertit ad deum p. p. tritio-
nem. **E**t his claret q. dicitur de deo comu-
ni lege sic statuit et obligauit hoies. vt non

Feria. III. post dominicā. II.

remittant eis peccata nisi p contritionē vel
ram generaliter quo ad omnes adultos z
sane mentis vel rationis cōpotes: de pec
catis memorari valentes. Itaqz ab hac
generalī obligatione excipiunt tria gene
ra hoīm. Primo pueri nondū dolica pa
ces. z similes adulti vsu rōnis ca rentes. vt
fatuī z amentes quos ignorantia inuinci
bilis excusat sicut a pctō ita et a contritiōis
obligatione. xx. q. i. c. Si q̄s infantiens.

Secdo excipiunt pctā aliq omnino ob
litiōni tradentes nec recordari potentes
Nā ad impossibile nemo obligat. Si ta
mē aliq̄ in memoriā veniāt tenet. Ter
cio pctō mortali actuali p dei grām caren
tes. Nam de veniali nō est necessaria spe
cialis p̄ritio. sed sufficit generalis et impli
cita. tamē de venialibz p̄teri specialiter est
p̄fectionis. vt legitur de serō Augustino
z Francisco zc. qui etiam de minimis con
fitebantur cum dolore.

S Circa tertium de sanitate
vel medela contritiōis siue contritiō cordis
Aduertendū q̄ anie hūane vel cordis me
dela in scriptura sup oia attribuit contri
tione. Vñ in veteri testamto Esa. lxj. chri
stus dñi filius dicit sic. Spūs dñi sup me
fuit. Vñ humanitas xpi dicit hec. sequit
ad annunciadū misit me: vt mederer cō
tritis corde. Nec ibi. Vñ si grāt Que ē
medicina in toto mūdo poptima. Rūdet
Aug⁹ li. de pnia. di. Nil est qd medicamē
tū pnie pcellere possit. nā sine ea nil valent
oia alia. Ipsa aut sola valet ad eterna cō
sequenda vite pnia. Reuera si tot legeren
tur misse q̄t sunt celi stelle et maris arenę:
non pdescent hoi existenti sine vera cōtri
tione z pnia. Proinde q̄ri pōt. Quare
scriptura pōt attribuit p̄ritiōi medelaz
aie. Rūdet q̄ pmo fm Lyrā ibidē. qz con
tritiō habet sanare oia conscientie vulne
ra. Secdo qz ipsa est q̄si confectio amara
absinthiatia de q̄ Drascorides dīc qz cō
fectio facta arte a p̄thecariis: de absin
thio cū zucaro valet p̄pue ad q̄tuor. Pri
mo epati z interioribz visceribz subuenit.
Secdo stomachū p̄fortat. Tercio appeti
tū excitat. Quarto ebrietati resistit. Nec
ille. Spūaliter absinthiū significat contri

tionem amarā que si cōficiat cum zucaro
diuini amoris dulcissimi subuenit. Primo
interioribz. i. affectionibz deuotis. Secdo
cōfortat stomachū aie in suscipiendo ver
bo dei. Tercio excitat appetitū aie ad de
sideriū celestium. Quarto resistit ebrieta
ti. i. mundaliū bonoz cupiditati. Ergo
charissimū hanc medicinā salubre accipi
te. Rogemus gr̄m zc.

Feria quarta post dñicā. ij. Sermo
xviij. de contritione lacrimosa z eius virtu
ositate.

Alius homi
nis tradet p̄ncipibz sacerdotibz
et scribis z cōdemnabunt eum
morte Dath. xx. et in euangelio hodie
no. Sicut Rabanus sup hoc euāgelio dī
cit. Dñs iesus idcirco in hoc mūdo nolū
it p̄perari sed grauiā pati vt cōderet nob
bis viā pnie: quatin⁹ nos q̄ p delectatio
nē culpe cecidimus sciremus cū qua a
ritudine redire. Iad patriā celestē debea
mus. Propterea xps ipse dñs voluit con
demnari morte vt nos p pniaz discerem⁹
euadere dānationē eterne mortis. et nos
mortui pctis viuere xpo. Itē tradi voluit
xps ad illudēdū: vt exemplo sui tradam⁹
nos ad p̄temptum mundanorū: nec cure
mus illusiones hoīm. Item flagellari vo
luit z crucifigi: vt nos exemplo ei⁹ corpus
flagellamus in pnie austeritatibus: z vicia
ac p̄cupiscentias crucifigam⁹ in nob. Gal.
v. Qui xpi sunt carnē suā crucifixerūt cur
vicijs z p̄cupiscentijs. Vñ z discipulis
xps dñs passiones istas p̄dixit. Et cū mī
filijs zebedei p filijs glām regni peteret
de hmoi sequela illos interrogauit dīcēs.
Potestis bibere calicē quē ego bibiturus
sum. Et tandē hūilitatē docuit esse neces
sariā ad p̄sequendū regnū celestē suo ex
plo. vt patet i euāgelio. Itaqz de p̄ntali
p̄ritiōe q̄ debem⁹ xpm dñm p nob pas
sum z mortuū imitari tria mysteria p̄ter
pmissa in hoc sermone declaramus.
Primū de intellectuali dolore.
Secundū de sensuali lacrimatione.
Tercū de lacrimali p̄pōderatione.

ta sunt fortissima
que tñ vinctur
a uoce lacrimarum

nota

Job. 9. s. fortissim
q. d. robur affluat

Amos

no

no

Circa primū de intellectu
dolore siue voluntario vel cordiali querit.
quale dolor ē exigit vel requirit deus in ve
re contrito peccatore p peccatoꝝ remissio
ne. Ad qd respondet fm Richard. et Pe
trus d Tharā. sup. iij. di. xviij. q duplex
est dolor de peccatis. Unus est intellectu
alis siue rōnis dolor: quādo homo ex ele
ctioe del. berata peccatū dēstat: ita q nō
lit peccasse z velit nūq de cetero morta
liter peccare. z tales dolorē deus exigit ne
cessario in vere contrito vt iam pluribus
alijs sermonibus etiā tactū est. Alius est
dolor sensualis qui seꝝ exatatur ex p̄dicto
dolorē intellectuali. quando videlicet ho
mo intantū dolet de peccatis q sensibil
ter eius cor amaricat vel etiā ad fletuꝝ cō
pungit. Et de hmoi dolore tria documen
ta tradunt. Primū est. q sensualiter dole
re de peccatis nō requirit necessario in cō
tritiōe. quia sine hmoi dolore sufficit intel
lectualis dolor p peccatū remissioe. Ratio
huius est. quia generalis regula iuris di
ctat. z est dictū. Chrys. qd ponit extra de
regu. iuris. c. j. Omnis res p quascūq cau
sas nascit: p ea dē dissoluit. sed peccatū oē
sufficiēter p actū solius voluntatis pōt na
sci. ergo sufficiēter etiā p soluz voluntatis
actū contrariū potest tolli: hoc est p dispō
centiā z dolorē ratiōis q̄tuz est ex pte nō
stra. z sic concurrēte pncipalius gratia oī
peccatū dimittit. Secūdu documentū
q hō quādo nō potest de peccatis sensibi
liter dolere nō debet ex hoc timere quasi
non dimitteret sibi peccatū. si tamē habe
at dolorē in voluntate. Nā misericors de
us nō requirit ab hoīe plus q̄ pōt. Ter
tiū. q hō quādo potest etiā sensibilē dolo
rem de peccatis habere multū debet d̄s
deo gratias agere. quia hoc est sūme vtile
z signū penitētie pfecte vt patebit art. se.

Circa secundum de lachry
mis contritiōis notandū est. q lachryma
rū effusio in contritiōe est mirabilis z in
dicibilis virtutis z potētie. Un cā habe
re ē sūme vtile. Et hoc declarat sic. Nā
si querat. que sunt in toto mūdo sup om
nia fortissima v̄l potētissima. Ad id respō
det magnus Albertus sup Dissus ē p/

bando ex scriptis q p̄cipua fortissima sac
tria. Primū ē mors que omnia mortalia p̄
mit z moriet ac necat. ij. Reg. xiiij. Des
moriemur. z quasi aque dilabi. in terraz.
Un Aug. in yponosticon. responsioe. j.
dicit q mors hoc vocabulus accepit eo q
morsu venenosi serpentis. i. diaboli in ho
mines introducta omēs morietur taz po
tentes reges q̄ omēs alios. Secūdu for
tissimū est diabolus. Job. xli. Nō est po
testas que competat ei super terrā. z loq
tur de diabolo. Tertū sup omia p̄dicta ē
deus qui est om̄ipotens: Sed deus bene
dictus tantā virtutē dedit lachrymis vt
re contritiōis vt vincere possit omia hec
fortissima. **X** P̄mo nāq lachryme
vincūt mortē triplicē Unā mortē corpale
vt patet in Ezechia rege q lachrymis me
ruit mortis dilationē z vite plonationē
annis. xv. vt patet Esa. xxxviij. Aliā mor
tē spūale vincūt q aīas viuificat. Ezech.
xviij. Si impius egerit penitentiā de oī
bus iniquitatibus que fecit vita viuet z nō
mouet. Tertiā mortē gehennale vincunt
lachryme q eternā penā gehennę p̄cis
debitā aut om̄ino extinguit aut in pena z
rgalem: id est purgatoriā cōmutant. Un
de Bern. dicit. Q quāta vis p̄sistat in pec
catoꝝ lachrymis que oēm abluit culpaz
z extinguit gehennā. Secūdo lachry
me vincūt diabolū. Un Chrys. Sic aq
calida expellit canem a coquina: ita calide la
chryme contritiōis expellūt diabolū ab
ania. Exemplū habemus in magdalena
que p lachrymas pmeruit vt xp̄us ab ea
eiceret septēz demonia. Tercio lachry
me vincūt om̄ipotentē deū qd est valde
mirabile. z hoc intantū vt etiā sententiaz
latam imutare faciant. sicut patet in rege
Ezechia sup z in ninivitis. Item lachry
me vincūt deū in tantū vt quicquid postu
lat impetret. Un Chrys. Remo aliquan
do ad deū flens accessit qui nō accepit qd
postulauit. Nec ille. Propterea Bern. ec
claman. dicit. O felix penitētie lachryma
tuū est regnū: tu a est potētia. tu ante in
dicē intrare nō vereris: quicqd petieris im
petrabis. tu accusantibz etiā demonibz
silentiū imponis. Quid plura dicā de te
o sacra lachryma: tu vincis deū inuincit.

nota

Feria quinta post dominicā secū.

bilem et ligas omnipotentē inclinans dī filiū et pignus natū ad sedū peccatorū. Hec Bern. De lachrymarū valore plura sūmo ne. cxi. p. totū.

Y Circa tertium de preponderatione lachrymarū inquirendū est quales lachryme pponderant. et p ceteris meliores reputant. Ad qd respondetur qd sū sanctū Vincentiū de valen. in sermōe Alioq. Bradus valoris lachrymarū sic assignant quo ad meritū et pmiū hominis. Primo qd lachryme sū in pmo gradu bone de re pōali miseria pmiū vel corporali afflictio: puta de morte patris vel matris aut fratris vel amici. qui potest ēē meritozū conformādo se diuine voluntati. psertim si talis dolor ē ex amore dī pncipalius et recta intentione. Secūdo lachryme meliores sūnt ex cordiali compunctione. de quibus Ps. Exitus aquarū deduxerunt oculi mei quia nō custodierūt legē tuam. Iste dicunt meliores. quia lauant animā ad perpetuā salutē consequendā. et ipi homini peccatorū sūnt vtilissime. Tertio lachryme optime sūnt ex spiritali deuotione videlicet si qd desunt peccata sua iam dulciter passionē christi contemplādo deploret ex cōpassione. sicut legimus de sancto francisco qui iugiter christū dominū crucifixū quasi oculis pntē cerneret mentis lachrymabat. Et ultimo lachryme sūnt ex pietate pcedentes pro animarū zelo et saluatiōe. Proinde Bern. sup. Lantica sermone. x. et. xij. dicit. Bonū est contritiōis ynguentū. qd de recordatiōe peccatorū conficit: mittiturq. in pedes domini (scz p magdalē) quia cor contritus et humiliatū deus nō despiciet. Longe autē melius est ynguentū deuotionis factum de recordatiōe beneficiorū dei qd et capiti idoneū reputat de quo dicit. sacrificiū laudis honorificabit me. Porro vtrūq. vincto pteritis qd de respectu miseria accipit. Hec Bern. li. originaliū. et intellegendū est potissime de aīe miseris peniculis. Et exēplū de sancto ladi slao rege nostro de quo legi qd peccata populi maximis et multis lachrymis plāxit adeo qd lachrymis etiā lapides duros caualet.

Narrat etiā qd dum quidā doctor sanctus expelleret demones de quodā obfeso. Demon quesuit qd esset optima aqua super omnes aquas mūdi. Eūq. doctor ille diceret de aqua benedicta et de aq. bay prismi. Demon irridebat. Adhuc est alia aqua melior his. Unde doctor ille dixit qd aqua que ex latere christi fluxit in cruce. et de aqua que immisceat vino in calice eo qd transit in sanguine christi. Demon dixit qd adhuc p bis aqua hominibus vtilior. scz que fuit sursum a suo fonte. Qd cum non intelligeret doctor ille adurauit illū per crucifixū dicere nudam veritatē. Tūc respondit. aqua super omnia optima est lachrymarū fluentiū de cordis fonte contriti sursum in oculos. Sine em ista alie paruu valent: hoc est sine contritiōe vera etc. Rogemus ergo dñm vt etc.

Feria quinta post dominicā secundam Sermo decimus octauus de remissione peccatorū per contritiōē. et de erroribus circa hoc refutandis.

Siquis ex mortuis ierit ad eos penitentia agent Luc. xvj. et in euāgelio hodierno. In hoc sacro euangelio dñs iēsus ponit terribilē parabolā. vel sū aliquos narrat factam historiā de dā natione diuitis epulonis qui lazaro pauperi micās panis negauit. et cui esset post mortē in tormentis petiuit guttū a que p refrigerio et nō obtinuit. Item petiuit vt lazarus mitteret ad suos fratres quinq. i hac vita vt moneret illos ad penitentiam ne dānarent diceñ. verba ista themas pmissi. Si quis ex mortuis ierit ad eos penitentia agent. Et Abrahā respondit. Si moysen et prophetas nō audiunt. nec si qd ex mortuis resurrexerit credent. Et h paut de iudeis p effectū. quia lazaro resurgenti nō crediderunt. sed eū interficere voluerunt Job. xij. Et nos ergo charissimi agamus penitentia ne cū illo diuite dānemur et torqueamur ppetuo vt dicitur in euangelio. Itaq. de contritiōe adhuc tria mysteria declarabimus.

Primū de peccatoꝝ remissione.
Secundū de erroꝝ refutatione.
Tertū d penitentie post mortē dilatoe.

A Circa primū de remissione

peccati p contritionē querit. ytruz possit esse peccatū tam graue ⁊ tortens iteratuz q p contritionē nō remittat. Ad qd possz argui sic. quia potest homo maxima peccata quasi innumerabiliter facere ⁊ iterare qd die tota sua vita vt possit cū ps. dicere. Peccati sup nūerū arene maris. Vtrū q videt q p contritionē omnia ⁊ tā innūerabilia a deo dimittant. Sed ad hec rñ detur p cōclusionē q nullū potest esse peccatū tā graue ⁊ tā multipliciter iteratuz a pncipio inuā quōtidie vsq ad finē qn p verā cōtritionēz homi remittat. Et pbat

Primo autoritate.

Secūdo ratiōe.

Tertio exemplificatiōe.

Primo in qz autoritate. Ezech. xviij. Si i pius egerit penitentia ab omibz peccatis suis que opatus est ⁊ custodierit omnia pcepta mea ⁊ c. oim iniquitatuꝝ eius quas cepit opatus est nō recordabor. Itē Aug. de suma trinitate ⁊ fide catholica ca. Firmiter. dicit. Si post susceptionē baptisimi qd tēz plapfus fuerit i peccatū pverā sp penitētia poterit repari. Idē lib. i. retractationū ca. xviij. dicit. q nemini quātūcūqz pessimo in hac vita constituto est desperandū ⁊ sic patet. **S**ecūdo pbat ratiōe. Nam fm Bonauē. in. iij. di. xiiij. Pessimus est error ⁊ crudelissimus dicere q penitentia nō possit quōtidie reuerari ⁊ peccatuz tolli hoi in hac vita pstituro. qz claudit vltima diuine misericordie. cui sic oēs peccatores coheret despare. **N**ā qre peccatū nō possit tolli quōtidie. Si dicas q ideo. qz hō nō possit de pctō suo penitere. sicut ē in demonibz ⁊ dānatīs. hoc falsum ⁊ erroneū est. qz hō qd dū vtiuit habet sp flexibile libez arbitriū siue ad bonū siue ad malū. Et qd dicere q aliqd pctm sit de quo qd in hac vita penitere non possit erroneū est. Tū quia tolleret liberū arbitriū. Tum qz p hoc derogaret efficacie q sie dei qua pōt moueri cor cuiuscūqz peccatoꝝ ad penitēdiū. iuxta illud Prover.

xxi. Cor regis in manu dñi quocūqz voluerit verteret illud. Sic etiā cor oīs hominis in manu dei. Item si dicas q peccatū frequentissime iteratū nō tollitur propterea quia est homo possit penitere. tā men deus designat tam multoties iterata dimittere. Sed hoc est impossibile. qd sic peccatū homis excederet dei misericordiam infinitā qd est impossibile. qz oīs creatura finite est mensura siue in malicia siue in bonitate. sed deus infinite bonitatis est ⁊ misericordie. sed finiti ad infinitū pportio nulla. viij. phisicor. ergo ⁊ c. Itē si dicat q peccatū est infinite malicie in qtruz est contra deū infinite bonitatis. penitentia autē hominis parui valoris est ⁊ finitē bonitatis. ergo nō potest delere peccatum. Ad hoc dicendū est fm Richard. in. iij. q. qz nōstre penitentie bonitas sit finita. tñ virtus meriti passionis xpi ac sanguinis ē infinita. q seꝝ pps in qtrū de? ē bonitatis ⁊ meriti infiniti. Vtrū etiā grē splritus sancti q opat in nobis verā penitentia ē infinita. Vn Berū. dicit q vna gutta sanguinis xpi sufficeret p pctis totū mundi. **S** q peror aduertere magnitudinē misericordie diuine. pēsa xpi passionē ⁊ age penitentia. **T**ertio pbat exemplificatiōe. Nā a pncipio mudi sp de? hoibz oñdit q pct penitētibz. Primo in pntibz pimis qd monuit ad penitētiā di. Adā vbi es. q. d. Ego nosce peccatū tuū vt parca tibi i pur die Augusti. **S**ecūdo i solutio vbi paulatim ⁊ nō subito succreverunt aqꝝ hoies interim peniterēt. **T**ertio in dauid et in manasse. in achab ⁊ iudeis ⁊ c. Itē in nouo testamēto in magdalena paulo ⁊ in latrone fero penitēte. ⁊ alijs innumerabilibus.

C Circa secundū de errorum

circa hoc refutatione sciendū. q de peccatorum remissione ⁊ penitentiaꝝ veram inter alios tres errores vt plurimū vertunt in ter ignaros ⁊ infideles. pterim quos accipiunt ex scripturis non sane intellectis ⁊ huiusmodi confutant p sanū intellectū.

Primus error ē veteri testamēto accipitur Amos. cap. i. vbi scribitur sic. Hec dicit dominus super tribus sceleribz. Da masi ⁊ super quarto nō conuertam euz.

hera. 1.
170. 3. p.
q. 86. d. 1.

no

no

no

Feria quinta post dominicā secū.

Ubi Lira dicit hebrei dicunt ex hoc scz er
ronez qd si homo peccauerit bis vel ter eo
de genere peccati est remissibile. sed si qua
ter peccauerit eodē genere peccati nō erit
remissibile. sed hoc est manifeste cōtra scri
pturam. ideo est erroneū vt patet de ma
nasse rege qui nō solum quater sed pluri
es peccatū idolatrie z homicidij incurrit.
z tamē finaliter veniā obtinuit. uij. Regū
z sic de pluribus alijs legi. Propterea ad
autoritatē illam dicit Hierony. de pe. vi.
j. cap. sup. tribus sceleribus sic. hoc possu
mus dicere pmi peccatū ē cogitasse ma
la. Secūdu cogitatōibus acquiescere p
ueris. Tertiū opere cōpleuisse. Quartū
post peccatū nō agere penitentia sed vsqz
in finē vite. Et de hoc quarto intelligitur
dictū pphete. z in eius glosa dictū Hiero.
scz qd eadez peccata cōmittenti scz quarto.
nec penitentia nec indulgentia sed daturuz
deus denūciat. quia post mortē nō est lo
cus penitentie. et sic error iste refutat.

Secundū error ex euangelio acce
pitur. vbi christus Matth. xij. dicit. Om
ne peccatū remittet: sed spūs blasphemie
nō remittet hoibz. Iterū. Qui peccau
rit cōtra spiritū sanctū nō remittet ei neqz
in hō seculo neqz in futuro zc. Ex hoc erro
rem acceperunt multi quē sequuntur hūc
qz qui peccauerit contra christi deitatem
contra spiritū sanctū nullo modo remitte
tur: sed alia peccata remittunt. Perā autē
in spiritū sanctū sunt sex. scz obstinatio: de
speratio: impugnatio agnitione veritatis: p
sumptio: inuidencia fraternitatis gratie: et fi
nalis impunitia. Sed iste error pessim⁹
est z reprobatur ex sententia oim doctoꝝ. qz
xps dñs nō vult dicere qd talia peccata sic
sint irremissibilia negatiue: ita qd nullo mō
remittant. quia etiā ista penitentia in p̄sen
tiā vita remittunt: vt patet de paulo aplo.
qui fuit blasphemus cōtra christi deitatem
z psecutus fides: z tamē veniā cōsecutus ē.
j. Timoth. j. z alijs pluribz. Sed dicunt
irremissibilia ista peccata. quia difficilius
remittunt qz alia peccata: eo qd obuiāt g
nē spūs sancti. z sic difficilius tales pueri
tur ad penitentia. Aug⁹ aū de xbis dñi
accipit peccata in spiritū sanctū. p finali i
penitentia que nō habet statū remissiois

De istis latius alio qdragesimali. Ter
tius error: ex eodē christi verbo accipit qd i
futuro seculo potest homo penitere pccō
rūqz mortalū remissionē obtinere. nō xps
Matth. s. dicit. Neqz in futuro. qd. vi. q
aliqua remittant in futuro. sed hoc ē fal
sum patet arti. iij.

Et Circa tertium ergo de penite
tia post mortē querit vtz anime post mor
tem habere possint penitentialē dolorē
vel contritionē. Ad qd rñdet fm Alexan.
de ales. Tho. Richard. in. iij. dist. xij. z
alios videlicet qd in contritione tria inclu
dunt. Primo dolor de peccatis z tristitia
z hoc nō potest esse in beatīs ppter plenit
tudine gaudij. ideo in eis nō est penitentia
vel contritio. nisi actu quodā qui est gan
dere de peccatoꝝ remissioē z opibus pen
tentie: ac deo gratias agere. Secundo ē
forma scz dolorē informas gratia. z sic ase
in purgatorio habent de peccatis penite
tia: hoc est dolorē gratie informatū. tamē
dolor nō ē meritorius eo qd nō sunt in sta
tu merendi: sed tñ modo in statu soluēdi
penā fm merita in carne. Nam si possent
meritorie dolere: in tantū dolerēt qd celer
rime sufficeret ad satisfaciendū de culpa z
pena totali z sic statim euolarent in celus.
Proinde patet qd dolor penitentie ibi nō est
meritorius: sed tñ modo satisfactorius. z
sic dicit christi qd in futuro sit remissio pec
cati scz in purgatorio fm Biego. Tercio
in contritōe est efficacia scz remissionis p
dolorē gratia informatū. Sed quia hōi
remissio nō potest esse in dñatis. Ido li
cet habeant dolorē penitentie Sap. v. pe
nitentiā inquit ageñ. z p angustia gemen.
z hoc ppter penā quā sustinent p peccatō.
nō ppter culpā in q̄tū est contra deū. nec
dolent amore dei vt placent ipm. g peni
tentia ibi est sine gratia z sine fructu uite
V itaqz fatui z decepti tales qd in futurū
differūt penitere vt eis. Sed sapientes hic
penitendo vitā eternā acquirūt. Exēpluz
habemus in fenice aue regia. d e qd Aresto
teles li. aialū. et etiā beatus Amb. in exa
meron di. qd line pare viuit vsqz ad quatu
gentos annos quādoqz que auis euz sibi
finē vite aduertit facit nidū ex lignis. are

matico, s. myrrhe et hmoi mltu sicc. et fla
te vento calidissimo in estate illu intrat et
verberado alaz flatu accendit et incinera
tur inter illa ardentia ligna. ex quo cinere
infra triduu quida vermiculus nascit q
paulatim plumas recipit crescentib⁹ alis
et fit fenix aus noua. Spualiter debet
sic pctoi in pscnti ante finem vite in ligno
crucis chisti p amore seruiculus nasci in cor
de et in cinere penitentie redigere. et p tri
dnu. i. tres ptes vere penitentie. s. pccatio
ne: cofessione et satisfactione reuiuificari.
Rogemus ergo xpm etc.

¶ Feria sexta post dnica secundā Sermo
decimus nonus de tpe obligatiois ad con
terendu de peccatis et delectoe reatus.

Afferetur
a vobis regnum dei et da
bitur genti facienti fruct⁹ ei⁹

Barth. xxi. et in euangelio hodierno. Ver
ba sunt saluatoris contra iudeos obdura
ros. sic et pccatores obstinatos penite
re nolentes. Nam hanc parabola de vinea
agricolis locata. Doralit exponedo Ra
banus dicit. q vinea significat anima ho
nis opibus excolenda. Serui missi pri
mo sunt lex. Secundo Ps. Tercio pph
ria. Heres est xpi euangeliu. Isti cedunt
eijciunt: occidunt du sermões illoz a pec
catorib⁹ ptenitur. Unde a talibus vt di
cit xpus in themate: aufere regnu dei. et
vinea dabit alijs quado dona gree et glo
rie que mali pcciderut dabunt vere peni
tentibus. et sic pater euangelii. Itaqz d
pccatio in qua paupie pssit fructus acq
sitionis regni dei tria mysteria notabim⁹

¶ Primum de pccatiois tgalitate.
¶ Secundū de eius virtutis potestate.
¶ Tercium de renouatiois exēplaritate.

¶ Circa primum queritur vtruz
homo commissio mortali peccato teneat co
teri statim de facto: aut quanto tpe possit
differri eius pccatio. Ad qd respondendo
fm Alexan. de ales in. iij. pre. Ire Petru
de palud. et Angelu de Claua. aliosqz re
colligendo ponemus tria documēta.

¶ Primum documētū q conteri de pecca

to est de pcepto affirmatiuo. Generalitē
regula est q pcepta affirmatiua obligant
semp sed nō ad semp nisi solū quādo ma
teria occurrit p loco et tpe. Verbi grana.
Pceptū diligendi deu vel honoradi pa
rentes obligat quidē semp ne pccariū fa
ciat: sed nō obligat ad semp actu diligen
diū vel honorandi nisi q materia occur
rit practice i casu quo debere actu dilige
re deu. scz cū pcciderat deus vt diligend⁹
tūc teneor diligere. et cū debere actu exhi
bere honorē parentib⁹ tūc teneor. Sic etiā
peccatū mortale commissus licet sit semper
detestandū. qz semp debz displicere homi
ni pctm. tū actu conteri vel detestari nō re
net quis nisi p loco et tpe oportunis. s. q
menti occurrit practice recogitādo pecca
ta sua tūc tenet vt nō delectet in eis: s. de
testetur illa. ¶ Sed qn specialiter re
net recogitare secundū ad id documētū
ponit q recogitare pctā et pteri de eis te
net hō specialiter in die festo colēdo. quia
fm Scotū in. iij. di. xxiij. Tēpus oporu
nū ad sanctificandū p penitentiā videt ee
dies dnica. iuxta illd pceptū Exo. xx. De
mēto vt die sabbati sanctifices. Et idē est
de alijs festis colendis fm canonistas. qz
numiz vt Scotus ibidē dicit. Teneb ho
mo die dnica ex debito vacare deo vel de
um recognoscere. etsi nō tota illa die salte
in aliqua hora illius dñei. et p tūc tenet ha
bere actū aliquē illius pcepti. s. ad diligen
diū deu gratuite et ad fugiendū oppositū
ne scz insit actus odij: hoc est pctm mor
tale. aliter peccat mortaliter in hoc. qz nō
sanctificat festū. ¶ Tercium ergo documē
tū q quicūqz ē in mortali pctō tenet con
teri salte die dnico vel festo ne peccet mor
taliter denu festum nō sanctificādo. et ad
id tenet hora oportuna. pserim cū dñi mis
sa. Nam et ob hoc ecclia pcepit cūlber audi
re missā die festo. d. ps. di. j. Missas. Et
his gsequit q hō existens in pctō mortali
quorūqz festa et dnica sine pccatioe trasgig
tories mortaliter peccat. et debet cofiteri.
¶ Gxpiane disce obseruare pdicta.

¶ Circa secundū de virtute
pccatiois et prate querit. vtrū pccatio sit tā
te pccatio vt possit tollere totū reatū pctō
rū hois: Ad qd rñdet fm Rich. et p. de

par pccatio affir
obligant pccatio
pccatio ad semp
pccatio cor e pccatio
pccatio negatio
pccatio ad pccatio
pccatio in pccatio
pccatio

simile nō debet
qz pccatio e dñi

Feria. VI. post dominicā secundā.

tharañ. sup. iij. di. xviij. Tho. aliosq; p. cō-
clusionē. q. sacra p. tritio pōt intēdi intātū
q. tollat totū reatū pctorū. Et h. pōt fieri
tripliciter.

Uno mō ex pte charitatis.

Alio mō ex pte doloris.

Tertio mō ex pte frequētatiōis.

Primo mō ex pte charitatis. Nā vt dicitur. j. Pet. c. iij. Charitas opit multitudinez pctorū. Et Proverb. x. Vniuersa delicta opit charitas. Proinde rāta pōt ēē charitas in hoīe q. causat displicētiā pti q. tollat totū reatū q. in morte statim euolat sine igne purgatorij. Exēplū habet mō in magdalena de q. xps Luc. viij. ait. Remittuntur ei pcta multa qm̄ dilexit multū.

Secundo mō ex pte doloris q. ita sensitua pte tātū pōt excitari q. totū reatū pene remittat. sicut legim⁹ de b. frāisco q. tāto dolore deplorauit pcta adolescentie sue: vt sibi dñs reuelauerit q. oia pcta sua sibi forent remissa vlt. ad nouissimū q. drantes.

Sed diceret. Quid g. de illis qui multū intēso dolore desineuerūt pcta adeo vt credāt illa sibi fore remissa totalit. nun. qd. adhuc tenent p. tritū illa et penitentiā in iunctā implere. Rñdet fm̄ p. dictos docto. et Rich. di. xij. q. nihilomin⁹ requirit facienda p. fessio et penitētiē in iuncte p. viribz implētiō. Tū ppter pceptū p. fessiois. Tū vt reconciliet ecclesie. Tū ppter incertitudinē. q. nō ē q. s. cert⁹ q. sua p. tritio sit sufficiens ad tollendū totū reatū. **T**ertio mō p. tritio pōt ēē tāta q. tollat totū reatū pctorū ex frequētatiōe. Nā tā multz vicibz frequēter pōt hō sua pcta deslere et p. tritū q. satisfacc de totali reatu successiue. Vñ Alexan. de ales di. c. q. si dolere de p. tritio ē bonū. g. frequēt⁹ dolere ē mag⁹ bonū. et sp. dolere est optimū et b. m. iuxta illud Barth. v. Bn. q. luger qm̄ ipi p. solabūt. Vbi glo. dicit. Luc. p. p. cō p. solationē meret. Exēplū de h. habem⁹ in petro aplo. q. cōmen. dat in legēda de h. q. scz qm̄ culpā negationis ad gallicantū recordabatur vbertum flebat p. suetudinariē adeo vt facies ei⁹ tota adusta lachrymis videbatur. Vñ in sinu sp. sudariū portabat q. crebro fluētes lachrymas tergeret. g. p. cōtō fac similiter.

Circa tertium de renouationis exēplo notandū ē. q. penitētiā p. tritio renouat hoīem vt pater p. Aug. d. pe. di. j. s. ca. p. o. et. c. Tres sūt actiōes. Vbi in glo. dicitur q. penitētiā de hoīe vetusto. i. q. habuit p. pus culpe vetustatē. facit nouum hoīem. i. g. re nouitatē habentē. Et h. ad p. sens b. vult sufficiat oñdi in exēplis.

Primo exēplo canonico.

Secundo simul theologico.

Tertio philosophico.

Primo in p. exēplo canonico. h. est ex iure canonico accepto. Nā de pe. di. j. c. Quā obre. Tert. Hiero. cū glo. ponit exēplū de nabuchodonosor. Itē scdo idē exēplū ē etiā theologicū in li. Dan. iij. ca. q. nabuchodonosor p. supbia erat dei iudicio mentē vel rōnis vsum p. didit. et bestiis ac feris sociat⁹ ē fenū vt bos comedir donec capilli in vngues in similitudinē aqlarū et auū cresceret. et sic a regia dignitate eiect⁹ fuit. s. postea cū penituit deū et p. tritū suūz recognouit. sensus ei⁹ denuo restituit⁹ est: si gura q. faciei reuerfa ē ad eū. et sic tot⁹ renouat⁹: in regnū et regiam magnificentiā restituit⁹ ē deū laudauit. Sic ip. ual pctor p. p. niaz et g. raz renouat in aia mēte mutata in meli⁹ ad cognitiōē sui et dei. et d. ita bestialit fir denuo dign⁹ celesti regno: facies ei⁹ gratiosa in baptismo acq. sita reddit eide. **T**ertio oñdi exēplo philosophico. Nā videm⁹. et testat glo. super Ps. xlij. Ac d. i. o. sup. cātica. Cernis senio grauatur pilis et cornibz crescētibz serpētē naribz haurit et veneno estuas fontē ad bibēdū ardēt desiderat. q. hausto cornua et pilos deponit vetustos. et vñ nouū cornuaq; noua et pilos renouat. Itē aqla dū senio g. uat rostro crescēte cibū cape nō p. g. uat in meli⁹. caligat oclis. p. p. rera sp. p. res comedit q. venena calore coq. iternō. de inde ascēdit in altū vt ex calore aeris et labore volat⁹ fort⁹ icalēscat. et sic poris aptis et p. nis relaxat⁹ subito descēdit in fontē i. mutat plumas et renouat in oclis. rostrū etiā ad petra excurrit. et sic iuuenescit vt hec dicitur recolligēdo Amb. Plin⁹. et glo. p. c. sp. ual pctor g. uat vetustate pctorū debet deuorare pti venenū occidēdo et in

se decoquendo ignito calore pbi di z amor
diuini psumendo. q̄ incalesces currat ad fo
rē viuū. s̄ ad sanguis xpi in cruce effusioz
recordādo. cui se totū imergat p deuoraz
recogitatioz imorādo. z rostrū. i. on^o pec
catoz excutiat ad petrā xpi passū. z sic re/
nouabit in pnti p grāz i oclis mētis. z pl
lis vlt̄ plumis meritoz ac cornibz z rostro
id ē viribz aie. Ac itādē renouabit vt aq̄le
uiuet in futura resurrectione. Rogem^o g
christū zc.

Sabbato post dñicā secundaz Sermo
vicesim^o de p̄ritiois multiplici vtilitate.

Pater pecca
ui in celū z corā te s̄ā nō sūz di
gn^o vocari fili^o tu^o Luc. xv. z
in euāgelio hodierno. Charissimi hodie
nob̄ pponit exēplū penitētie in filio pdigo
q̄ hec p̄ba dixit suo p̄i. Nā p hūc filiū pdi
gū designat p̄ctōz q̄ bz qdē patrē. i. deū q̄
z p̄ oim creatōe z redēptōe. P̄ctōz q̄ppe
tāq̄ pdigū ille fili^o elongat ab h̄ p̄e p pec
catū. q̄ teste p̄s. Longe a p̄ctōibz salus.
Itē oia bona sua dissipat viuēdo luxurio
se cū meretricibz q̄n bona corpis z nature
ac etiā fortune expēdit in p̄uas z cupiscen
tias carnis z mundi tāq̄ i meretrices. q̄b^o
adheret sequēdo illas. Ideoq̄ fame spū/
aliū bonoz egēs adheret vni ciui regiois
ill^o. h̄ est diabolo cui^o porcos pascit. i. vi
tior multitudinē fouet in se Sz tādē per
dei grām recognoscit suam miserā z spi
ritualē egestatē di. Quāti mercenarij. h̄
fui dei mercede celestē expectāti. in domo
p̄is mei. i. in ecclia dei abūdāt panibz sez
grē. Surgā g. s̄ ad penitētiā faciēdā zibo
ad p̄ez. i. deū p p̄ritiō nē q̄bō appropin
q̄ dō. z dicā. i. in p̄fessioe p̄ctōz. p̄r pecca
ui corā te zc. vt p̄z i themate z euangelio.
Vlt̄ de p̄ritiōe q̄ p̄ctōz recogitat z cōfitef
peccasse corā deo notabim^o tria mysteria.
Prīmū de p̄ritiōis vtilitate q̄ ad inci
pientes.

Secundū de eiusdē vtilitate quo ad p
ficientes.

Tertiū de iupius salubritate quo ad de
sedētes.

Circa primū de vtilitate
p̄ritiōis q̄ ad incipientes. i. q̄ incipiūt p̄mo
ad deū p̄uerti. Notandū q̄ talibz p̄ritiō
p̄fert tres vtilitates. Primo aiam reuul
ficat. Scdō culpā expiat. Tertiō cōsien
tiā rectificat. **P**rima vtilitas ē aie reuulsi
catio. Hāc ostēdo p̄mo auctoritate rāyete
ris q̄ etiā noui testamēti. Nā Ezec̄. xviij.
dicit dñs. Si impi^o egerit penitētiā ab oī
b^o p̄ctis suis vita viuet zc. Deniq̄ Job.
v. xps ait. Amē amē dico vob q̄ venit ho
ra z nūc ē q̄n mortui. s. p̄ctis audiet vocē
filiū dei. z qui audierit viuet. i. in aia que
nūc viuit p grām. Scdō rōne. q̄ in p̄ri
tiōe infundit grā spūsc̄i q̄ viuificat aiam
Ro. vi. Si p̄edia p̄cti moris. grā aut̄ dī vi
ta eterna. et h̄ dari^o declaraf. Si ei grā
q̄liter mori vel viuificat aia. Ridet Aug
gusti. de pe. di. i. q̄. Si anteq̄. et sup p̄s.
lxij. di. Deus est vita anie. z ania est vita
corpōis. Sicut corpus viuere nō pōt nisi
p̄sente anima: ita nō nisi deo p̄sente aia vi
uere valet. Hec ibi. Sed quia p p̄ritiō
nē de^o est p̄sentialiter inhabitās animāz.
Ela. lvij. Hec dicit dñs i sancto habitās
z cū p̄ritiō z hūili spū vt viuificet cor p̄ri
toz. Ecce ḡ pater. Tertiō ostēdo exēp
lificatione in p̄bōla hui^o euāgelij vbi
xps de filio pdigo dicit. Mortu^o erat. sez
p̄ctō et reuicit. s. p̄ penitētiā. Itē p exēp
lo philosophico ad idē expimur q̄ cor hūa
nū ē p̄mū viuēs z vltimū moriēs sz p̄hm
li. d̄ vita z morte. Quis aut̄ oia mēbra ho
mis emortua videant. tñ si aia p̄sens ē in
corde hō adhuc viuit z pōt totū corp^o re
uiuificari. sec^o si aia ē corde egressa ē. Sic
spūalis q̄ diu grā p̄ritiōis manet in ania
viuit. sz separata vel deficiēte ipa grā mori.
q̄ hō obfua hec. **S**cdō vtilitas
est p̄ctōz oim expiatio. Si ei q̄raf q̄liter
et p qd tollit z totaliter expiat culpa z ei^o
pena debita. an per solā internā contritiō
nē an per actū exteriorēz. Respondet fm
Richard. in. iij. di. xij. arti. vij. q. ij. q̄per
actum interiorē. Nam actus exterior non
acceptat nisi p̄pter actū interiorē. Nā glo.
super Gen. iij. vbi dicitur. Respexit do
minus ad abel z ad munera eius dic. De
us attendit offerentē mentem non obla
tionem que placet ex mundicia offerentis.

Babbato post dominicā secundā.

Eū autē p actū exteriorē penitētie possit remitti tota pena pctō debita, multo fortius hoc pōt fieri p solū actū penitētie interiorē, q tantū pōt intēdi q expiat culpā z etiā penā purgatoriū. Hec Richard. **Tertio** utilitas est pcientie rectificationis z sanatio. Quero nāqz quō rectificari pōt cōscientia in hoīe. Audi qd rēspōdet Hugo d sancto vict. et psumiliter Bern. di. Punit pterita pctā fuge futura. et si pctm sentis: nō pscntias, z sic erit pura z bona pscntia. Exemplū ad hec. Si vis scabies manū sanare aqua salsa calida sepe lava et pferet. Et si vis carnes pferuare a feroie z putredine: sale condī. Itē medicina amara plus pferet expurgationi qz dulcis fmi. Constant. parcat in pilis. Sic salsa aqua lachrymarū vere ptritōis multū pferet aie purgatiōis: sanitati z pseruatōi.

D Circa secundum de alijs utilitatibz eiusdē. s. quo ad pscientes in vita bona. Nā tria facit. Primo p dita bōa recuperat. Secūdo amorem dei dulcificat. Tertio qz merita pseruat. **Prīa** g vilitas dicitur recuperatiōis. Querit nāqz, vtrū p penitentiā vel ptritōnē recuperet hō omnia bona p pctm amissa. s. pntes omnēs gratiā z merita pscntia. Rndet fm Rich. in. iij. di. xiiij. arti. viij. q. j. Et Tho. z alij os p pclusionē affirmatiuā. Et pbat auctoritate rōne z exēplis. Primo auctoritate. Nā in hoc euāgelio legit q iussit pater seruis dī. Eito pferet pma stolā z induite illū. s. filiū. p digū z date anulū in manu z calciāmētā in pedes z occidite vitulū. Alimur fm Aug. de qstio. euan. z doctores p stolam pma signat dignitas pma quāz habuit in virtutū meritis. Itē p anulū in manu fm Bedā significat opatio bona i fide z grā. Itē p calciāmētā frenoz cōtēptus fm Aug. sup. Et p vitulū occisū pasciōis xpī meritū qd cōicaf penitēti. Et sic pty q oīa recuperant vtrū idē pbat Rich. p glo. Esa. liij. z sic pty pclusio. **Secūdo** pbat rōne. qz p ptritōnē remittit pctā. z talis remissio eē nō pōt sine charitate z infusōe grē p quā pctōz iustificat. s. cuz grā z charitate simul infundunt oēs pntes necessarie ad rectitudinē vite spūalis. Intel

ligēdo hō de pntibz q habent p infusionez sēz fidei sēz caritate. q pntes cōnere sibi sūt. z sic fit hōis iustificatio. Iusticia autē generalis q qd dicit iustificari cōphendit oēs pntes. g. r. **Tertio** pbat silitudine z exēplis. Nā videmz q nubes auferit nob lumē solis. s. qn p vēnū tollit nubes totalit lumē solis i splēdore calore z pulchritudinē pus habita restituit. Sic facit z penitētia ita q si tu hō in charitate meruisti tā rū q esses de tertio vltimo ordine angeloz. z h pctō postea iterueniente pōdidisses. tā qz ad penitentiā redires eūdē statū meriti recuperes in q pus eras anqz caderes p pctm: puta si eras in merito pueniēdi ad tertii ordinē brōz angeloz: tā nunc penitēs eūdē ordinē recuperas. **Qd** dei clemētia. **Exēpla** ad idē ponit dī. l. c. Si post ordinatiōnē. Int alia de david q post ad ulteriū z homicidiū spūitū pphetie reacepit z in pmo gradu pmasit. Itē de achab q post pctm p penitentiā hūiliat regia i se de remasit. Itē petrus post negatiōnē xpī in aplosū pncipatu remasit. z sic de alijs. **Qd** hō vide bonū penitētie. **Scda** utilitas qz amorē dei excitat z dulcificat. qz vt Hugo de arca noe. c. j. dicit. Amor dei ab amaritudine. s. ptritōis incipit. s. vltima ei dulcedine plena sūt. ppter qd z ps. dicit. Scdm multitudinē dolor meoz. p solatiōes tue leni. a. me. **Tertia** utilitas. qz merita pseruat z accumulāt. Sic em arma pseruat in bello ptegēdo corp a vultu neriū z hostes fugat: sic ptritio frequēta aiām pseruat. alioqn vt Grego. dicit peccatū qd p penitentiā atqz nō delet mox suo pōdere ad aliud trahit. z sic vuln? infligit. **Uti** assilāt carbūculo de q diabolos dicit. q carbūculū viciat canes z fugat tenebras. Sic ptritio vincit demōes tāqz canes z fugat tenebras z lapsū pctōz.

P Circa tertium de utilitate ptritōis in fine. s. q ad decedētes nōrādū q ptritio etiā sera valet dūm sit pā vt dicit Aug. Et h ad tres utilitates. **Prīo** qz in morte etiā subitanea z iopinata affecuratur. qm pē penitēti veniā nunqz negat vt pty p Aug. z Gratianū de pe. di. iij. s. siue aut qz dicat. Scdo qz ad eterna dāna

tiōe liberat vt pater ex p̄dictis in h̄ et alijs sermonibz. Tercio qz celoz regnū cōsec̄ facit et brificat iuxta xpi p̄missione Dat̄ thei. iij. Penitētia agit et appropriat reg. celoz. Exēplū finale ponam qd narrat ex Ap̄iano. c. lxxvij. qz qdā nobilis vidit i filia sol⁹ quēdā plagā et vulneribz atrocit cruciatū clamāre. et terre mādauit ex pre dī vt loq̄ret et diceret q̄s eēt. R̄ndit. Ego fui pctōr imūdiſſim⁹ luxurie dedit⁹. tādēz in hora mortis nō p̄ſſus nec eucharistia munir⁹ obmutui. ſz enī miſericordia dī pūe tus valida p̄ritiōe p̄mor⁹ lachrymas ex cūſſi. loqui tñ nō poterā ſz corde deū et be/ atā p̄ginē cū lachrymis inuocās vt tales munit⁹ qñ qz poſſe. Ecce inq̄ deo p̄ritiā te ſic vitaz terminauit. Un̄ licz tradit⁹ ſim demonibz vſqz in diē iudicij cruciādus. tñ p̄ dei miſericordiā eo qz lachrymas penitentie in morte fudi ſaluat⁹ me in diē iudicij ſpero. Ordināte aut̄ deo tibi apui vt in me miſo exēplū ſumas penitēdi. Q̄ p̄pec caroz age penitētiā. inuoca xpm et beat⁹z mariā vt nō peas i eñū. Rogem⁹ xpm et.

Dñica tertia qd̄a geſime mane Ser/ mo v̄ceſſim⁹ p̄mus ſcz de p̄ritiōis inten ſo dolore cū ſectus ablutiōe.

Rat i eſus eū cīes demoniū et illud erat mutū Luc. ij. et in euāgelio hodierno.

Sicut Alex. de ales in poſtilla ſup̄ hec p̄/ ba dicit. Demoniu ē pctm eo qz p̄mo a de mone fuit inuētū p̄ qd̄ hoīem tāqz ſuū pe cus ſubiectū p̄tati poſſidet. Et qz natura lis p̄prietas demonū eſt. vt poſtqz hominē induxerit ad pctm inducat ad celādū illō ne p̄ſiteat ſicut fecit p̄mus pentibz in padī ſo Ben. iij. Idcirco demoniū dī mutū ab effectu qz facit hoīem mutū a p̄ſſiōe. Di cit aut̄ Hiero in omel. qz in hoc vno hoīe tria ſigna p̄petrata ſūt ſimul eo qz mutus iſte erat et cecus ſm̄ Dathēū. Un̄ cecus vidit. mutus locut⁹ eſt. et demoniac⁹ a de mone eſt liberat⁹ ad ſignificandū qz expul ſo a credētibz demone. i. pctō: tunc hō vi/ det p̄ fidei lūmē ipm̄ deū et ſe ac loquit in p̄ſſiōe. Sz phariſei hoc xpi miraculum

demonio beelzebub attribuerūt. Contra quos xpus plures rōnes ponit p̄bañ. qd̄ p̄tute diuina id fecerit vt pater in euange lio. Itaqz de p̄ritiōe adhuc plura my ſteria tractāñ. poſſum⁹ p̄ alio themate po nere illud p̄s. xxiij. Plorē⁹ corā dño qz fecit nos qz ipſe eſt dñs deus noſter. Et hec verba poſſunt accipi ſiue de ploratu i teriori p̄ritiōis ſiue de exteriori. P̄oin⁹ de tria myſteria libeat declarari in h̄ ſer/ mone.

Primū de doloris intensiōe. **S**ecundū de meroris exp̄ſſiōe. **T**ertiū de criminis ablutiōe.

Circa primū de intēſo do/ lore p̄ritiōis querit. verū vere cōritiōis dolor debeat eſſe intensior q̄ om̄is alius dolor p̄ quorūcūqz t̄paliū damno. Et ra/ tio hui⁹ queſtiōis eſt. qz allegat magiſter n. iij. di. xv. ca. p̄ enult. Aug. li. de penitē tia dicentē ſic. Satis durus eſt cui⁹ men tis dolorē oculi nō declarāt. ſ. p̄ lachrymas ſed ſciat ſe culpabiliter durū qz deſiet dā/ na t̄pīs vel mortez amici. et dolorē peccat/ ti nō oſtendit lachrymis. Hec Aug⁹ ibi. Sz ſi ſic intēſus dolor requirit in p̄ritiōe quis carnaliū et mūdanoz hoīm vere pe niteret. qm̄ rariffimi ſunt qz fortis ſeant de pctis q̄ de morte filij ſui vel amici aut q̄ de dāno mille aureoz et h̄mōi. Ad que ſhonem gr̄ndeo ſm̄ Bonauent. in. iij. Thomāqz et alios doctozes theologos et canonistas recolligēdo tres p̄tates.

Prima eſt obiectiōis ſolutiua. **S**ecūda eſt queſtiōis reſponſiua. **T**ertia eſt ex dictis correlaria.

Prima veritas. qz dolor ſenſualis in cōtri to homie nō requirit⁹ qz ſit intēſior in om̄i niū dolor alioz comparōe. Nā ſm̄ om̄es doctozes theologos. ex quo dolor p̄ritio nis eſt duplex. Un⁹ eſt in volūtate rōnis hoc eſt velle nō peccaſſe. et in hoc tota cōſi ſtit eēntia p̄ritiōis. Alius aut̄ eſt dolor in ſenſualitate vt lachrymari de peccat⁹ et cō triſtari. et h̄mōi dolor eſt p̄fectiōis et nō ne ceſſitatis. Ideo qz verbū Aug. ſup̄ in ob ſectiōe adductū intelligendū eſt vt Tho. in. iij. dicit. qz qñ in hoīe eſſet defectus lachrymaz exterior ex hoc qz i eo forer de/

Domínica III. quadragesime

fectus doloris mentalis. i. defectus displicentie peccatorum et delectationis voluntarii. Tunc enim talis dinabitur durus est. alius quoniam dolor vel fletus interior in voluntate bene ordinatur est. etiam talis si plus debeat sensibili ter spiritualia quam peccata. non gaudet. **R.**

Secunda virtus. quod quis non sit necesse sensibili ter dolere. tamen dolor quod est involuntate id est displicentia culpe debet esse interior et maximus in genere in omnibus aliis dolorum comparatione. Ratio prima est secundum divine dilectionis. Regula enim generalis est in theologia quod debet diligere super omnia. secundum charitatis preceptum. scilicet peccatum mortale super omnia est deestandum. ita quod nullo casu debet pro evitanda quocumque pena quod peccare vel peccasse velle. Unde Augustinus super Iobem dicit. De illius est deo dilecto mori quam ipso offenso vivere. Exemplum philosophi dicitur ad idem Alibi magnus liber de animalibus dicit quod avis quedam nomine arpia habitat in deserto inter raras serapades vocata iuxta mare lonicum que habet faciem quasi hominis. et est multum ferocior adeo quod stimulare fame hominem invadit et occidit. que dum sitit vadit ad aquam ut bibat. ibique imaginem sue faciei in aqua intuens recollit sibi simile. scilicet hominem occidisse. Et propterea tantum dolet et plangit quod ex dolore moritur. Exemplo hoc docemur quod homo rationalis debet intente dolere in voluntate super omnia mala deo quam animam simile deo occidit per peccatum mortale sepando a dei gratia et charitate que diligere est vita eterna.

Secunda ratio infinite offensivis. quod deus offendere vel offendisse per peccatum mortale est malum infinitum ex omni parte. ex parte dei quod offensa est contra deum infinite bonitatis et maiestatis. Item ex parte boni per dicitur quod perpetuum regnum celeste perditur. Et denique ex parte penalis mali. quia per peccatum incurrit obligatio ad perpetuum supplicium inferni. Alia autem queque mala temporalia vel corporalia finita sunt. ergo de peccato plus debet homo in voluntate dolere. quod finitum infinitum portio nulla. vii. philosophorum. Tertia ratio recte pelectionis. quod quilibet recta ratione periclitari debet minus periculum quam maius. quod inter duo mala minus malum est periclitandum. ii. Thomam. Sed bona anime sunt optima bona. vii. politicorum. et periculis virtutis vel anime summum super omnia alia

pericula. quod videtur Bernardus. et Augustinus dicunt. Totus mundus corpe vni anime peccato equari non potest de eius periculis plene dolendum. Tercia virtus. quod prout vere debet velle de malum pati quam peccando animam ledere. quod videtur per Christum Matth. xv. dicit. Quid prodest homini si universum mundum lucratur. a. pro se. parat. aut quam da. homo. cor. p. a. re. Item ad idem etiam philosophus. ethicorum dicit. quod melius est mori quam facere quod bonum virtutis. Denique etiam lex. ff. Quid mortuus causa. l. Item quod dicitur. quod scilicet bonum homo plus debet timere peccatum quam mortem. Insuper ex eis plura habemus in sanctis martyribus quod morti voluerunt potius quam unico peccato consensisse. Item quod Augustinus. li. si sicut dicitur magnum quod dicitur. Si hinc peccati pudore et illinc cerneret inferni horrore et necessario vni eorum immergi habere plus me in infernum demergeret quam peccatum admittere. et hoc intelligendum est secundum Alex. considerata pena inferni ut sustinenda sine demerito culpe. et ut non instigenda a deo. quod per peccatum est peccatum quam pena sine peccato. Sed dicitur. Quid ergo infirmus dicit magnum quod dicitur. nullo qui putant se non posse taliter velle et periclitari. Respondet secundum Thomam. in quodlibet. et durandum quod nullus contritus tenetur apud se tales comparationes facere. nec debet quis seipsum de hoc tentare. descendens. in speciali ad hanc vel illam penam periclitandam. immo stulte facit presertim infirmus ne sciens regere affectus suos si seipsum de hoc sollicitat. Sed si quis fecerit tale comparationem teneat periclitari quocumque penam quam peccare videtur periclitari est. Ergo peccator studeat voluntate firmare contra peccatum ut velis super omnia deestari quous sensu aliter dolere vel deestare nequeas. nam si potes minus tu valet.

Circa secundum de expressione meritis: hoc est de exteriori fletu contritionis querunt tria.

Primo de magnis peccatis: ibi brevis tempore penitentibus.

Secundo de sanctis iuvenibus peccata desistere ad mortem tardantibus.

Tercio de excessivis fletibus in certis hominibus per peccatis lugentibus.

Questio prima est. utrum homo quantumcumque desperat et peccatis omnibus ad summum

mū plenus obtineat veniā peccatorū fletū
bus p quodcūqz breue tēpus. Ad hāc re/
spōdet Johānes Chryf. de reparatione la/
pfi. Et habet de pe. di. iij. §. Ecce. ca. Ta/
lis. sic. Talis mihi crede. talis est erga ho/
mines pietas dei q nūqz spernit peniten/
tiā si est sincere et simpliciter offerat. etiaqz si
ad summū quis pueniat maloz. et ide m
velit reuerti ad fructus viam. suscipit. glo/
sa. i. deus eū libet amplecti. facit omia.
quaten⁹ ad ptoie reuocet statū. et qd ē ad
huc pstantius et eminētius. etiā si non pō/
tuerit quis exple in pſenti satisfaciendi
ordinē. quantulūcūqz tamē et quātūlibet
breui tpe gesta nō respuit penitentiā. Glo/
sa. i. satisfactio. Suscipit etiā ipam nec
patif qūis exigue puerſiōis pdere merce/
dem. Hec ibi. Sed hoc intellige qtrū ad
remissionē culpe et euasione dāpnatiōis
eternē. Ad hec em sufficiat quātūcūqz bre/
uis tps et modicus fletus exterior: dū vel/
ra fuerit in voluntate contritio. sed qtrū
ad penā totam remittendā nō sufficit: sed
qd deest oportet persolui vel in pſenti sa/
tisfaciendo vel in purgatorio vel saltem p
indulgentias expiando fm theologos do/
ctores. Secūda questio. Quid de sanis
iuuenibus qui solū in hora mortis volūt
peccata deslere. Rūdet q licet tales stulte
differant et pculose. tamen adhuc nō de/
bēt desperare: sed in dei misericordia cōfi/
dentes desleant saltē in extremis peccata
qz penitentiā quātūcūqz sera melior est qz
nulla: vt dicit magister in. iij. di. xx. Delt
us g est in sanitate penitere. qz Aug⁹ dicit
q in sano hoie penitentiā est sana. in infir/
mo infirma: s; in mortuo mortua. **A**

Aumiz tales sūt in casu cōsimili sicut si
yn⁹ hō haberet ynā manū palyticā et al/
qz sanā. iste pdenat p iudicē ppter delictū
ad amputationē yn⁹ man⁹ iue ipse vult
q amputet man⁹ palytica. An g sic fieri
debeat argui potest q sic. quia pene sunt
potius emolliēde qz exasperāde. extra de
regu. iuris. li. vj. Itē de pe. di. i. Hec aut.
et ff. de penis. li. vlt. Sed ptra. Van⁹ ari/
da nō est manus sicut nec reproba pecūia
dicit pecunia. ff. de pignoratitia actiōe. l.
elegat. et hoc tenet p vero. Iudex g fm
iusticiā potest illū punire in manu sana ni

si velit misericordiā facere puniēdo in mā/
nu arida. Sic spūaliter homo habet duo
tpa vite quasi duas manus scz sanitas et
infirmittas. et deus iudex iuste illū puni/
re vult p peccatis in sanitate p penitentiā
q si in infirmitate velit sibi misericorditer
penitēte gratiā infundere: magne pietatis
est. Sicut etiā si iudex fores p bñfagio
soluere bouē et pecuniā. et iudex misericor/
diter acciper debilem et falsam moneraz.

Tercia questio. Quid de illis qui
excessiuū dolorē et fletū assūmūt p peccatū
Respon det fm Bonauē. in. iij. et Rich.
di. xvij. q dolor volūtatis nō potest esse ex/
cessiuus. quia talis est peccatū contra deū
pmissi displicētia causata ex charitatē dei
dilectiōe que nimis intendi nō pōt cū de/
us sit diligibilis in infinitū. et sic peccm est
detestabile indicibile. sed dolor sensua/
littatis est passio et pōt nimis intēdi. Un/
de si aduertat hō sibi esse in derrumentum
corpis debet tpare ne pimat naturā. Ro.
xij. Rōnabile obsequiū vestrū. Si autēz
nō aduertit. et ideo non tpar nō peccat. qz
dabat operā rei licite. Un⁹ et Holkoth su/
per li. Sap. dicit. q si penites ex vehemen/
tissimo amore et dolore morietur: eēt dolor
pctuosus et pfecte penitentie opus: hoc tñ
supposito q voluntas penitentis nō fer/
ret directe in istam passiōē causandāz p
pter mortē psequendā: sed ppter displicen/
tiam peccati in qtrū offendit deū. et sic le/
gimus plures fore commendatos de per/
fectione contritionis et amoris cor: scāde/
tis.

Circa tertium de criminis
ablutiōe per contritiōē norandum. q la/
chryme pcritiōis sup omia habet abluerē
sordes criminis. Nam si queratur. Quid
sit melius ad animē emendationem a pec/
catis an lachrymas fundere contritiōis
an facere lōgiosus temporis penitentiā in
opere satisfactiōis scilicet peregrinatio/
nis: ieiunij: elemosyne mulre: orationis p
lixi tps et huiusmodi. Ad hoc rūdet Hie/
ro. de pe. di. j. ca. Dēfūrā. di. sic. Apō de/
um non tantum valet mensura temporis
quantū doloris. nec abstinentia tantum
ciborum qz mortificatio vitiōz. Decille.

Domínica. III. quadragesime

Ratio. quia alia oia opa sine vera cōtritiōe non valent ad salutē: eoq; charitas et gratia p cōtritiōē primo acq̃rīt sine q̃ nō potest hō iustificari vt dictū est sermonib; pcedentib; q̃ habet p̃p̃riū. Ad idē p/ bandū ponit exemplū de Petro. saplo d quo Amb. sup Lu. de pe. di. j. circa p̃nci/ piū dicit sic. Petrus doluit z fleuit q; erra uit vt homo. non inuenio qd dixerit: scio q; fleuit. lacrimas eius lego. satisfactionē nō lego. Sequit ca. se. Lacrimis lauāt de/ lictū. Hec ibi. Et glo. exponēs dicit q; nō inuenit qd dixerit. si forte confessus est vel cui cōfiteret: cū oēs a fide recessissent. Nec satisfactionē exteriorēz fecisse legit. sed cū fleuisse amare. Et tū hoc plus sibi valuit ergo zc. verūm p̃fessus est postea: licet nō legat vt dicit Alb. Un z August. dicit q; plus valer vnus lacrima cōtritiō q̃ ton/ mundi pegrinatio. s. sine p̃tritiōe. vel itel/ ligendo qd ad p̃mū essentiale qd debetur charitati q̃ fm Chrys. plus intendit in cō tritiōe q̃ p̃tritiōe ceterz parib;.

Exemplū finale legit in speculo h̃y. et spe. extem. ly. ij. extem. dist. iij. q; anno dñi millesimo cētesimo q̃rto quidam clericus apud Lugdunū vidit quandā vallez sub monte q̃ ciuitas pulcherrima sita videbat in visinne adeo delectabilis aspectui q; de eius aspectu satiarī nullus posset. Labor/ rabat q̃ quō ad illaz intrare posset. Intra vidit fluuiū sub pede montis currentem: quem dū circūiret q̃rens q̃ arte transinea/ ret illū. Ecce vidit sup ripā fluminis pau/ peres lauātes in flumine tunicas suas: in ter q̃s erat qdam veste cādidissima indu/ tus q̃ iuuabat illos in ablutiōe. q̃ vnus/ quisq; postq̃ esset tunica abluta ibat in il lam ciuitatē. Tunc der. p̃ interrogauit il lū adiuuante qd forent hec. Et ille respon dit. Isti sunt hūiliter penitētes z se in flu/ mine lacrimaz a p̃ctis lauantes. et ego sū fili/ dei iesus xps. ciuitas hec pulchra cele/ stis paradisus vbi ego maneo. et q̃squis lauerit tunicā suā. i. vitam: fluuius lacrima rū auxilio meo viz in sanguine passionis mee lotus intrabit in celūz. Hec est viā q̃ ducit ad patriā. Nā de latere meo trāssi/ go in cruce sanguis z aq̃ effluxit ad abluē/ dum p̃ctōres. Clericus exp̃giscens mira/

ri cepit. z omib; relictis claustrum intra/ uit. vbi videbat sibi q̃ illi fratres erāt q̃s ipse in visione viderat lauātes tunicas su as lacrimis. z ipse similiter facien saluāt/ est. Q̃ p̃ peccator accede z tu ad sanguinē eraquā fluentem de cruce chrisi z lauare Rogemus xpm zc.

Dñica. iij. quadragesime post prandī/ um Sermo. xxiij. de cōpunctionis dilecti/ one apud deum z durationis valorē.

Beatissimi nūc
fletis quia ridebitis Lu. vi. z p sermone hodierno Verba sunt ñri saluatoris in quib; beatos fore p̃dicat oēs eos q̃ desint in p̃senti p̃ctā penitēdo. Et aduertendū q; vt Chrys. sup hec chri sti verba dicit. Magnū qd b̃m est fm de um tristari de peccatis z flere. Primo qui dem q; beatitudinē eternā p̃sequit. Ideo nominat xps dicit. Beati. i. in spe future felicitatis. Secundo quia casus damna/ tionis euitat. Qui lugent in q̃r idē p. pec/ catis p̃p̃rijs vel etiā alienis: non facile la/ bent in scelus. Et subdit dī. Non dissolu mur leticia in hac breui vitā: ne fleam; in futura vita infinita. Unde xps notāter di cit qui nunc fletis. q. d. nunc breue est tem pus quod melius est in fletib; expendere q̃ eternū scetum in futuro incurere. Bre go. Velius est sufferre modicā amaritū/ dinem in fauab; q̃ eternū tormentum in viscerib;.

Tercio deniq; talis xpo confor/ matur q̃tinus cū eo gaudere in futuro va leat. Ideo q; idem Chrys. subdit ibidem. Dñm sepius reperimus lugentē. ridentē nunq;. Cum q̃ imitemur q̃ fletit sepe pro peccatis nostris: non solū lacrimas. sed qd maximū est sanguinē fundendo et aiaz in mortē tradendo. vt cum eodē simul in b̃i tudine p̃solemur. Nā z Barth. v. ipse idē xps ait. B̃i qui lugent q̃ ñ ipsi cōsolabū tur. Lyrā. i. simul cum xpo deo et angelis solatiabunt. ij. Loz. j. Sicut socij passio/ num estis sic eritis z p̃solationis. Idcirco addit xps. quia ridebitis. Q̃ g̃charissimi desleamus peccata vt digni simus beati/ tudini z dicat nobis xps. B̃i vos q̃ nūc

Aetis 22. Itaq; de contritionis fletu p peccatis tria mysteria declarem? in h sermone
Primum de diuinali compunctiois de sideratione.

Secundum de tpali ptritiois duratione.
Tercium de pnamabili compunctiois ap preciatione.

A Circa primum de compunctiois amore apud deū vel desiderio qrit
Utruz deus misericors summe desideret q peccator de suis peccatis fletat. Ad hoc respondet pāpue Chrys. sup Barth. vt allegat li. originaliu. di. sic. Nil ita conglutinat z vnit deo. s. p amore ipm peccatore sicut penitentis lacrime. Propterea etiaz Aug. libro soliloq; sic orabat: dicens. Da mihi dñe in hoc exilio panes doloris z lacrimaz quem eluz. i. desideras super oem copiam delictarū. Ex qbus daret q xps summo dsiderio optat q hō peccator sua pctā defleat. Sed qualibus signis hoc euidētius ostēdat qritus ex illis pctō: magis ad pnam z compunctio nem moueat: qñs supia sermone. v. declarauim? plurib; signis q deus amat penitentia. tñ hic specialius de compunctio nis z vere contritionis fletu agemus. de siderari nanq; a xpo talem fletum in pctō ribus ostēdit dare plurib; signis fm scri pturas z doc. Primum signum dz attra ctionis. Nam si querat quō possit hō pec cator: attrahere in suum cor xpm dominū. quē suis pctis elongauit a se. Dico q p fletum vere penitentie. Vñ Barth. iij. ipse xps ait Pnam agite appro. eim reg. celo rñ in quo caput est xps. Et circa hoc nota tria pāpua. Primum q xps intantū desi derat pnie fletu q mox inclināt z attrahit ad peccatoris hois amplexū et osculū. put edoceat in parabola Lu. xy. de filio pdigo: qñ luxuriose viuēdo dissipasset oia bona sua. tandē se recognoscens venit ad patrē suū. parer aut accurrens cecidit sup collum illius. l. amplexando: z osculatus est eum. Sic facit xps deus penitenti. Qñs z q; magna grā hec. Nā magna clemētia dei fuit q xps icarnari voluit et se pmisit a vir gine matre Maria balneari: amplexari z osculari. Nec minor grē clemētia est q a

pctōre pmittit se spūalr amplexari: oscula ri: z in aq; lacrimaz balneari. Exēplū pa ter dñi magdalene peccatrici pmisit pedes lacrimis lauare: amplexado q; osculari. i. si gnū hui? Secundū qd est maius vicz q xps dñs nō trīmmodo osculari se pmittit ho mini peccatori desclenti. sed etiā vincit z vin culari. Bern. O felix lacrima pnie tu vin cis inuincibilē z ligas oipotēte. Et sic pa ter signū desiderij. Tercium q lez xps in tantū desiderat fletu pnie vt sine peniten tia nullum velit acceptare sacrificiū. Vñ Jsid. li. de summo bono dicit. q de? in le ge phibuit sacrificiū sale nō cōditū. ad de signandū q lectio: oratio: z quicq; opera tio vel sacrificatio nō est accepta deo sine falsedine lacrimaz penitētie. Vñ nec mis se sacrificiū est deo placitū a peccatore qui nō vere penitet. Secūduz signū dicitur bñficationis. q; xps brōs fore pdicauit lu gentes p pctis vt pater Barth. v. z Luce vij. et in thēmate s. et illis violatiōē bñfici cam repro misit. **B** Sed di. Quid: si q; descler etiā pctā alioz hoim. Respōdet Chrys. z cōformiter glo. sup. j. Edece. di. Bri qui sua ppta peccata lugent quia ac cepta remissione violant. Sed beatores qui aliena pctā desclent: quales puenit esse pleros z doctores. Hec ibi. Tercū si gnū dicit condonatiōis. q; homi desclenti pctā multo plus condonat xps q ipse hō putaret. Exēplū habem? in latrone pē dente in cruce q hoc fletum petiuit d. Ve memento mei in regno tuo. Christus aut de dit padisum statim eodē die. Nam docto res cōiter tenent sup. iij. q rāt? pōt esse cō tritionis fletus q etiā si neqret cōfessiōem actu facere: sufficeret corā deo ad remissio nē tā culpe q; pene purgatoriū totalē. De nigz vt Aug. dicit. minima gutta lacrimae in plenti effusa ex vero corde sufficit decez annoz pēnas in purgatorio debitas dele re. sicut allegat hec Ludolph. pte. ij. c. lxxvij. li. vite xpi. Quid gērit de gurtz mul tis. O gē pctō: audi Ambrosiuz sup Lu. li. iij. hortantē sic Abluere o hō lacrimis: lauare fletib; si tuipse te fleueris: in futu ro nō flebis. Sed qre sic large xps con do nat penitēti nisi p signo desiderij: vt oib; pctōrib; sit pudentia q; xps desiderat oēs

no N

Domínica. III. quadragesime

saluare. sicut ait ap[osto]lus. j. Thimo. ij. Un[de] in signu[m] hui[us] cu[m] latroni in cruce pendent[em] p[ro]misisset parad[isu]m. p[er] ip[su]m p[ro]p[ri]a postea cla[m]auit. Sicut. i. salute[m] p[er]to[rum] desidero. s. p[er] p[ro]p[ri]am. Q[uod] p[er] p[er]to[rum] p[er]f[ect]a hec t[em]p[or]e p[er] christi passio[n]e p[ro]p[ri]a sup[er] p[er]tis tuis vt habeas pa[re]ntis sicut ille latro: alioq[ue] p[er] p[ro]p[ri]a cu[m] la trone altero. **¶** Quartu[m] signu[m] d[icitu]r de/lectationis. Na[m] p[er]s t[em]p[or]e et[er]n[us] angeli beati delectant[ur] t[em]p[or]e gaudet sup[er] p[ro]p[ri]e fletu. Lu. xv. Gaudiu[m] est angelis dei sup[er] vno p[er]to[rum] p[er]e p[er]ni. ag. Un[de] Bern[ardus]. sup[er] c[an]tica. Angeli gau dent in p[ro]uisione t[em]p[or]e p[ro]p[ri]a p[er]to[rum] salute[m] ho[mo] min[us] sicientes. Lacrimae em[en] penitentiu[m] sunt vna angelo[rum]: sic t[em]p[or]e xpi t[em]p[or]e t[ri]nita tis. Na[m] sicut vnu[m] leuificat cor hominis teste p[er]s. sic fletus leuificat celestes b[ea]tos. Sz quare deus t[em]p[or]e angeli gaudet de fletu p[er] nitentie Ludolph[us] li. d. medi. vite xpi dat tal[em] ratione[m]. q[uod] lacrimae ebulliunt t[em]p[or]e emanat[ur] cor de vbi est fone t[em]p[or]e sanguinis t[em]p[or]e amours. Ideo sicut sacrificiu[m] sanguis p[er] xpo effu si placet deo t[em]p[or]e angelis. sic effusio lacrima[rum] p[er] p[er]tis est placitu[m] sacrificiu[m]. p[er]s. Sa/ crificiu[m] deo ip[su]s p[ro]p[ri]a tribulatio[n]is cor p[er]t[em]p[or]e. t[em]p[or]e. Alia ratio. q[uod] p[er] hoies penitentes reparat ruina celestis. Tercia. q[uod] xpi desideriu[m] in hoie p[er] hoc implet quia ho[mo] sacrificat xpo.

¶ Quintu[m] signu[m] d[icitu]r de efficacia p[ro]p[ri]e q[uod] deus dedit ip[s]is lacrimis infinita p[ro]p[ri]a rem expiandi sordes aie plus q[uam] facere pos sent o[mn]es aque mudi. Na[m] malu[m] culpe mor talis q[uod] est infinitu[m] abluit: pena infinita. s. p[er] p[ro]p[ri]a gebene extinguit. t[em]p[or]e infinitas b[e]n[e]dictio[n]es merent. Un[de] Eccl[esiastes]. j. Arenā ma ris t[em]p[or]e pluuię guttas t[em]p[or]e dies seculi q[uod]s diuie raurit. altitudine[m] celi: latitudine[m] terre et p[er] fundum abissi q[uod]s diu[er]sus est. q[uod] di. nul lus scit hec nisi solus deus. Sp[irit]ualit[er] p[er] arenā q[uod] est p[ro]p[ri]a: grauitas p[er]ti signi ficat. p[er] pluuiā de celo veniente lacrimaru[m] vtilitas. p[er] dies lux gratie. p[er] altitudine[m] ce li b[e]n[e]dictio. p[er] latitudine[m] terre charitat[em]: lati tudo. p[er] abissum gebena. Ho[m]inu[m] q[uod]ntitate[m] solus deus nouit certa m[en]sura. Lu. ij. tale p[ro]p[ri]e idicibile xps dedit lacris pa[re]ntis q[uod] di ligat t[em]p[or]e desiderari hoie sic thesaur[us] saluificu[m].

¶ Circa secundum de dura tione p[ro]p[ri]e siue p[ro]p[ri]a tione queritur. Utru[m] ho[mo] semel vere p[ro]p[ri]a: de p[ro]p[ri]a con

trito vel remisso debeat sp[irit]u[m] vita durate co teri de cetero cōtinuādo vel aliq[ui]d repetēdo p[ro]p[ri]e de eodē p[ro]p[ri]a. Ratio q[ue]stionis est q[uod] Aug[ustinus]. de pe. dist. ij. circa p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a dicit Semp[er] p[ro]p[ri]a doleat t[em]p[or]e dolore gaudat. quia vbi finit p[ro]p[ri]a nil remanet de venia. Nec ille. Sed in p[ro]p[ri]a est. q[uod] postq[uam] ho[mo] curauit vuln[us] nō requirit vt ampli[us] vtatur medicina curatiua. sed sufficit medicia sa/ n[is]tatis conseruatiua. Sic in p[ro]p[ri]a. Ad hec r[ati]o[n]es fm Rich. in. iij. dist. iij. ar. ij. q. j. p[er]cor. Tho. ij. p. et p[er] de. Tharā. al o[mn]es recolligendo. q[uod] p[ro]p[ri]a distinguit e[ss]e du plex. Una exterior q[uod] p[ro]p[ri]a in ieiunio ora tione elemosina t[em]p[or]e fletu. Alia est interior q[uod] p[ro]p[ri]a in cordis dolore t[em]p[or]e cōp[ro]p[ri]a. Et hec etiā p[ro]p[ri]a t[em]p[or]e fletu. Sz vel fm actu. v[el] fm habitu habitante[m] hominē ad penitēdiu[m] vel fm p[ro]p[ri]a. Et notant iuxta hec q[ue]nt q[uod] docu[m]ta. **¶** Primu[m] est q[uod] p[ro]p[ri]a exterior nō requirit esse p[ro]p[ri]a. tū q[uod] nō ē p[ro]p[ri]a bile fm statu p[re]sent[is] vite: tū q[uod] nō tenet ho[mo] exteriorē p[ro]p[ri]a facere amplius de p[ro]p[ri]a se mel remisso t[em]p[or]e curato. sicut etiā de vulnere

¶ Secundu[m] docu[m]tu[m] est q[uod] p[ro]p[ri]a in terioris p[ro]p[ri]e fm actu ampli[us] facien da nō requirit necessario: nisi in duob[us] casib[us] fm Richar. Primo q[uod] nō adest p[ro]p[ri]a bilis p[ro]p[ri]a de remissione p[ro]p[ri]e. sz q[uod] nō vere p[ro]p[ri]a fuit vel nō se p[ro]p[ri]a t[em]p[or]e b[e]n[e]dictio. Secdo q[uod] actu recogitat deliberate d[icitu]r p[ro]p[ri]a carato suo: tunc em[en] tenet illud de fectari. q[uod] si placeret peccasse deliberat: statim r[ati]o[n]es fedus diuine amicitie: q[uam] delectaret in h[oc] q[uod] fuit inter ip[su]m t[em]p[or]e deum causa inimicitie. Exceptis his casib[us]. Sicut nō tenet ho[mo] ad amplius q[uam] sz semel p[ro]p[ri]a t[em]p[or]e q[uod] rite con fessus est. v[el] satisfaciēdu[m] q[uod] soluit. ita nec ad amplius actu cōterēdu[m] q[uod] semel rite p[ro]p[ri]a est.

¶ Terciu[m] docu[m]tu[m] est q[uod] p[ro]p[ri]a n[on] t[em]p[or]e p[ro]p[ri]a interior: hoc est p[ro]p[ri]a d[icitu]r splentia debet esse fm habitu p[ro]p[ri]a. q[uod] vt Hugo de sc[ri]p[t]o v[er]o. di. c. lū deus abso luit aliq[ui]a p[ro]p[ri]a ligat eum vinclo p[ro]p[ri]a de fectatiōis. Et sic etiā intelligit illd Au gusti. q[uod] vbi finit p[ro]p[ri]a. s. habitualis: nil re manet de venia. Secus de actuali p[ro]p[ri]a.

¶ Quartu[m] q[uod] p[ro]p[ri]a fm p[ro]p[ri]a cauendi a mortali culpa debet esse sempiterna. alias nō esset vera cōp[ro]p[ri]a si haberet p[ro]p[ri]a

117
de lacrimis p[ro]p[ri]a
N

peccandi in futurum. **U**ltimū q̄ p̄nia tan-
to plus est meritoria q̄nto q̄s lacrimatur
pluries z diuī p̄ p̄ctis tota sua vita. patz
ex p̄dictis. **U**n̄ p̄s. dicit. Scdm̄ multitu-
dinē dolor meoz z solatioēs tue dñe leti-
ficauerunt aīam meā. **Q**uod facer flet? zc.

Sed multi sunt heu alleuiantes sua
p̄ctā grauiora nec curant desicere: licet alie
na pōderēt. Sicut fabulose narrat q̄ leo
z lupus cū asino dum vellēt trāsire fluuiū
um ascēderūt in nauiculā in ripa beren-
tē terre. Cū fīca maneret: dixerunt q̄ p̄p̄
culpā alī. **U**n̄ illoz hoc foret. ideoq̄ debe-
rent facinora p̄fiteri. **U**n̄ leo confessus est
quō inf̄ bestias silue pinguiorē deuorauit.
Un̄ lupus alleuiauit d. Hoc nū ē q̄ fames
te coegit. **I**tē lupus p̄fessus est q̄ porcā
cum oibz suis suellis deuorauit. **L**eo dixit
Nō magnū ē p̄ fame fecisti. **A**sinus p̄fessus
dixit. Nescio aliud fecisse nisi q̄ semel ni-
mis fatigatus sū onere et famescēs vidi
straminis vnā festucā ex calcamentis do-
mī mei laceratōs extra pendere z illā co-
medi. **A**d q̄d leo z lupus dī. **H**oc maximū
est p̄ctm̄ z infidelitas. **I**tem dñm tuū dignus
ēsses morte. z sic deuorauerunt asinū. **H**u-
iusmodi exemplū idcirco inserui vt doctri-
ans populus in sermone post p̄dīū ex-
p̄gissat ad audiendū tali zolatione.

Circa tercium de p̄eama-
bili p̄ciositate in p̄dīū est. **Q**uōd possit q̄s
efficere vt cōpunctionis lacrime reddant
deo p̄ciosiores z p̄amabiliores. **A**d quod
fmi dicta doctoꝝ **H**orandū q̄ ad p̄ualorē
cōpunctionis corā deo faciūt p̄fertiz. **Q**uāq̄.

Primo dolor detestationis.

Scdo amor diuine dilectionis.

Tercio p̄positū firmū cautionis.

Quarto cōpassio crucis xpi z passiois.

Quinto obsecratio ei⁹ lacrimatiōis.
Primū est dolor detestationis. q̄ q̄nto la-
crime ex intensiori dolore cordis p̄cedunt
detestando p̄ctā: tāto sunt deo amabili-
ores. **A**ug. li. de p̄nia dīc. **C**omes p̄nie do-
lor est. lacrime aut̄ sunt testes doloris. et p̄
p̄nis deo gr̄e. quia testimoniū p̄fert q̄ cor
de p̄ p̄niam sacrificat. **E**t de infundens
homī lacrimas testat q̄ illū diligit z p̄niaz
ei⁹ acceptat tāto plus q̄nto intensi⁹ dolore
p̄bat. **S**cdm̄ est amor diuine dilectōis

Nā. **P**e. liij. **C**haritas opit̄ multitudinē
p̄ctoꝝ. **G**maior charitas exētās lacrimas
magis opit̄. z sic deo gratioꝝ facit vt patz
in **S**agdalena. **T**ercū est p̄positū firmū
cautionis q̄d q̄nto firmat in charitate
tāto facit deo acceptioꝝ. vt patz ex p̄dictis.

Quartus est cōpassio crucis xpi et
passiois. **Q**uerit em̄ hic **A**n deo plus pla-
ceat flet⁹ de p̄ctis an flet⁹ cōpassiois super
xpi passioē. **R**ndet **B**ern. sup̄ can. ser. xij.
di. sic. **B**onū est p̄ritiois vnguētū q̄d de
recordatione p̄ctoꝝ p̄ficiat. q̄ cor p̄ritit et
hūillatū de nō despicit. **L**onge aut̄ meli⁹
est id q̄d dī deuotiōis factū de recordatōe
bñficioꝝ. dī. si incarnatiōis z passiois. hec
ille. **S**ed h̄ intelligēdū est p̄missa vera cō-
tritione que est necessaria saluti. alas sine
illa flet⁹ cōpassiois nō valet. **S**ic si q̄s ho-
minū esset in veste deaurata: sordidat⁹ tñ
stercoribz sedis: nō foret placitū talis sedē-
re in mēsa regis. **S**ic i p̄posito. **N**ā aq̄ ne-
cessaria ē ad abluēdū sordes. sed aux p̄cio
si⁹ ē aq̄. p̄inde aq̄ cōpunctiōis ad abluēdū
aiāz p̄missa: si p̄ciosius aux z passiois san-
guis xpi applicet erit p̄ciosior. **Q**uantiū
ad idē facit obsecratio lacrimaz xpi sp̄alit̄
Exēplū legit in fm̄oibz m̄gī **D**effret q̄
m̄lier qdā lacrimas xpi quidē deuore hono-
rādo obsecratōes faciebat vt dñs ihs dā-
ret sibi lacrimas p̄ p̄p̄ctōis. z dedit xps si-
bi tātas q̄ totā penā purgatorij sibi dele-
uit. **D**eniq̄ legit in spe. exē. di. ix. exē. dir.
q̄ qdā fuit ferēs opa p̄nie z fletū. ecce xps
sibi appuit cū vulneribz sāguie fluētibz d.
Innige i lat⁹ z sāguine meū panes tuos et
dulcescit. q̄d ille fecit z oīa dulcescebāt. **D**
Ghō z tu unge oculos tuos sāguie xpi. cor
iuge cordi xpi. osculare ei⁹ vulnera. **P**sidera
singlas ei⁹ passioēs. z sic aiāz tuā balnea i
sāguie xpi z dulce erit penitere. **R**ogē? zc.

Postq̄ in p̄cedētibz egim⁹ de p̄ma p̄e-
p̄nie. i. de p̄ritioē. iam agem⁹ de p̄fessioē.

Feria. ij. post dñicam. iij. quadragesime
Sermo. xxiij. sequit̄ de p̄patione debita
an p̄fessione recogitādo p̄ctā amarissime

Lausū est ce-
lū ant̄ tribz z mēlibz ser. Lu. iij
et i euāgelio hodiē. **V**erba sūt
n̄ri saluatoris q̄b z p̄minādo nos admōet

q̄ lacrimaz

Feria. II. post dominicā. III.

¶ sicut in dieb' helie ppter pctā clausū su-
it celū annis trib' z sex mensib' ne plueret
sup terrā. z facta est fames magna. Sic tñ
mendū ē nobis ne spūaliter claudat celuz
ppter pctā nostra ne pluat nobis a deo g-
tia celestis z famē incurram' omīs penu-
ria infernalis. Et notāter dicit xps. trib'
inquit ānis. qz ppter defectū penitētie ha-
bentis tres pres sez pitionē: pffessionē
z satisfactiōē celū nobis claudit. Si autē
illas implem' apif. qz penitētia celū ape-
rit qd culpa claudit vt dicit Bern'. Item
addit z mēsi bus sex. quibus significat sex
opa misericordie. De qbus p. Vltimo ci-
bo potō redimo te go colligo condo. Lib-
em' z pot' sub eodē reducunt. Hinc Aug.
in sermōe dedicatōis dicit. Laboremus
fratres charissimi vt nobis bonoz operū
clauib' ianua regni celestis apire possim'
Sicut em' vite nobis ianua malis opib'
quasi qbusdāz feris ac vectib' claudit: ita
absqz dubio bonis opib' apif. Hec ille.
Itaqz de pffessiōis pparatiōe qū celum
clausuz apitur nobis vt dictū est tria mē-
stera declarem' hoc sermone.

Primū dicit admonitiōis.
Secundū dicit pparatiōis.
Tertiū dicit amaricatiōis.

R Circa primū de admoniti-
ōe notandū q ad pparatiōē faciendā an-
te pffessionē admonent nos plura ppter q
oportet diligēter pparari ad illā.

Primo scriptura sacra auctēica.

Secundū ratio theologica.

Tertio ratio canonica.

Quarto exempla plurima.

Primo scriptura. Ps. Meditat' sū. n. cū
corde meo z exercitabar z scopebaz spiri-
tū meū. Ps. lxxvj. Lyrā. Meditat' sum
nocte cū cor. m. sez recoledō culpā meaz et
diuinā iusticiā. z exercitabar. s. pparando
me in talib' meditatiōib' ad penitētiāz. z
scopebā spiritū meū. s. pffredō. z sic expur-
gan'. Itē Eccl. xviij. An iudiciū. Lyrā. sez
moris. interroga teipm. s. p diligētē co-
sciētie discussiōē. s. ltr z an pffessionē. Ido
subdit. hūilia te. Lyrā. Corā sacerdote et
in tpe ifirmatiz. s. spūalis. ostēde cōuersa-

tiōē tuā. s. p aprā pffessionē. Deniqz Eclā.
xxxvij. Ezechias i psona pctōz dicit. Re-
cogitabo tibi oēs annos meos in a. a. me.

Secdo admonet rō theologica. qz ad cō-
fessionē deo gūitā requit pā pntio vt sit
hō in charitate sine q nil valēt qqs opa. j.
Cor. xij. Sz pā pntio requit pctōz
mortalū singuloz recognitionē. z sic cō-
sciē examinationē saltē q ad pncipiū pnti-
tiōis vel do lozē attritiōis fm Tho. in. iij.
di. xviij. vt ser. xij. D. E. tactū fuit nisi i ar-
ticulo mort' excuset. gān pffessiōz debita vt
cōiter pparatiō requit. Tercio admonet rō
canonica. qz Raymū. in glo. de pe. z re. s.
Itē circa pncipes. s. sup. c. Dis vtriusqz.
Si qs ex ignorātia siue obliuiscē pcedere
a pparatiōe z notabili culpa obmittit cōfiteri
vnu pctm mortale aut et' arcuistantiā ad
pffessiōz necessariā nō excusat nec fē pffes-
sus dr. Itē si qs ex culpa sua i gnat q de-
bet pffiteri seu oblit' ē pctā pffreda. debet
de hmoi negligētia penitere vt notat i lū
ma pffessioz. l. iij. tit. xxxvij. q. xij. Vñ etiāz
pffessor: si aliquē impatū inuenerit ad pffes-
siōē accessisse debet ipm monere vt cū p-
paratiōe veniat examinando saltē de pce-
ptis z pctis capitalibus z fidei articulis.
Ex his patz qz male z piculose faciūt heu-
mili q impati ad cōfiteudū accedūt sine oī
pccogitāōe. et qd dicāt pffessori nesciūt: s.
di. Interroga pī q fecerim. z dicā de tali-
bus ser. xxxvij. R. Itēz alij dicūt. Pī audi
me. in duob' s. bis statim expedia pffessio-
nē meā: cū tñ a toto anno sine pffessioē pec-
cata multiplicat quotidiē. **Q**uarto
admonet exēpla. z pmi exēplū habet
mus in negociatoribus. Si em' vt videt
m' mercatores ratiocinij quoz obligati
summa diligentia discutiunt sua registra
quanto magis peccato: debet conscientia
am propriam examinare: pro quanto ant
ma melior est omni pecunia. z qui perdit
eam plus perdit q omēs mundi diuitias
putat dicit Bern'. et chas' domin' Dat
rhet. ca. xvj. Quā dabit hō cōmurationē
p aia sua. q. d. nullā. Scdm exēplū ad idē
in philosophicālib'. Nam Seneca de ira
dei lib. iij. dicit. Qui quotidie ad rationē
reddendam vocandus est. s. per mortē. et

710

nescit qua hora vocandus est. Faciat inquit hoc qd Sextius qui cōsummato die cum se ad nocturnā quietē recepisset inrogabat animā suā dī. Quod hodie malū tuū sanasti. cui vicio obstitisti. qua parte melior es tū. Sic xpianus debet in his tribus se examinare multo fortius. scz.

Primo q pctā sua sanauerit p penitentiam veram. **S**ecundo cui vicio in reparatione succubuerit. **T**ercio quāta bona nis moribz defecit. et sic quanta bona pdidit gratie et glie. ac quanta mala pene per peccatū incurrit tē. **T**ercū exemplū in iudicialibz. qz quicūqz vadit ad iudiciū diligenter disponit p̄cogitando qd pponat vel qd respondeat. qnto magis faciendū est in iudicio aīe. in q si homo cōuictus fuerit eterna morte pibit. Ad id habes etiā exemplū pulcrū infra ser. xxx. y.

Circa secundum de p̄cogitatione pctōz. Querit qualiter hō volens se p̄parare ad confessionē debeat p̄cogitare pctā sua ad conscientie examinationē. Ad h. **A**notādū q edocet nos scriptura Esa. xxxv. ca. vbi Ezechias sep̄sit i cātico d. sic. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritū diē anie mee. Quibus docemur q debeamus p̄cogitare modis quoz. **P**rimo cōpensatiue scz de peccatorz multitudīne et ingratitudīne ad bñficiā dei respectiue. Ideo dī Recogitabo tibi. s. dño deo: q̄t pctis p̄ra imensa tua beneficia in gratus te offenderim. Recogitabo inq̄t. i. itēz atqz iterum cogitabo quō in p̄fessione vera apiam. **H**am Grego. in moral. docet q debet vnusquisqz sollicite discutere et pensare que a deo bona p̄cepit et que mala bonis illius puerse viuēdo respondit. Quia nimirū cum omni momento r̄pis deus nobis bñficiā p̄stet multum da vel saltem conseruatiōis vite tē. Et tñ p̄r idem Grego. subdit. Nemo inq̄t sufficenter extimare poterit quāta mala p singula momenta cōmittim⁹. quia sicut nō sentimus quantū crescūt mēbra: vngues capilli et h̄mōi inuuant in caniciem tē. ita mens nostra p momenta viuēdi pmutatur. s. vicis succrescentibz. p̄pterea vigilātio studio nostros defectus p̄fectusqz pense-

mus: vt p̄niam de malis agamus et in bono p̄ficiam⁹. iuxta illud Pictagore dictū. q sapientibz duoz (inq̄t) tempoz cura habenda est. mane qd acturi simus. sero qd fecerimus. Ideoqz Berson dicit. Singulis diebz mane p̄pone. s. bene facere. et sero discute. s. qd p̄git te peccasse. **S**ecundo debemus recogitare integre. ideo dicitur oēs scz culpas singulas mortales et cōstantias p̄stendas. ita q nullū peccatū negligamus q̄ntum est nobis possibile.

Tercio seriose. ideo dī. annos meos. qz de anno in annū et de mense in mensem debet recogitare fm diuersitatē etatis. s. puerit̄e: adoleſcēt̄e. et sic de alijs. **I**te officiorū: societatiū: loqz tē. Et in singulis pōt seriose cogitare hoc ordine. **P**rimo cogitando de pctis capitalibz mortalibz. **S**ecundo de p̄ceptis decalogi que transgressus est. **T**ercio de q̄nqz sensuū excessibus. **Q**uarto de pctis alienis. **Q**uinto de peccatis in spūm sc̄m. **S**exto de op̄z misericordie neglectiōe. **S**eptimo de fidei articulis et sacramētis. **Q**uarto debem⁹ recogitare amaricate. ideo dicit. i amaritū diē anie mee. Et de hoc sequit̄ ar. patebit.

Circa terciū de amaricatione recogitatiōis peccatorz. **N**otandum est fm Bonauen. q pctōr dum recogitat de pctis carnalibz: debet cauere ne nimis morose talia excogitet p̄pter piculum delectationis euitandū. sed debet cor pctōis amaricari ne delectet. **N**ā Eccl. xij. Quis tangit picē inq̄nabit ab ea. **S**z quō peccator recogitādo pctā sua possit amaricari. **N**ota q p̄mo debet recogitare mortis sue amaritudinē et incertitudinē. **S**ecundo pctōz dānificationē ab oī bono gr̄et glie. **T**ercio eternaliū penaz indicibilem cruciationē que sibi debet. **Q**uarto debet adhibere corpis castigationē ad mortificationē. **Q**uinto passionis christi acerbitatem. **H**ec em̄ tanqz salis amara condimenta cor pctōis debet delectet in pctis. sed detestet illa. **E**xemplū legit̄ i vita patrū q qdam dum temptaret̄ d carnali vicio stanz dignū igni applicabat d. Si hunc ignē sufferre nō potes: quō sufferes ignem inferni. et sic vincebat reparationē

Feria. III. post dominicā. III.

nem. Aliud exemplū de qdam cui p̄fessor
consuluit vt q̄tiens de pctō temptaret: sc̄t
tistro suā carnē nudaz fortiter fricaret aut
vnguibz dilaceraret. z sic vinceret recogit
tando xp̄i passionē. Rogem⁹ xp̄m zc.

Feria tertia post dñicam. iij. q̄dragesi
me Sermo. xxiij. s. de regulis correptionis
p̄ p̄paratione confessionis.

Oueritis sup̄ terrā erunt soluta et
in celo. Math. xxiij. et in euāge
lio hodierno. Verba sunt saluatoris no
stri q̄bus insinuat q̄ sacerdotij maximā
dedit prātem. s. soluendi pctā in p̄fessione
vel ligandi incorrigibile peccatoe etiam
snia excoicationis. Nam talē absolutionē
vel alligationē deus in celo approbat: dū
tñ sacerdos nō errauerit in iudicio p̄scien
tie. Nam leo papa. xxiij. q. j. c. Danet in
quit Petri. i. sacerdotij p̄uilegiū: si ex equi
tate fert iudiciū. Christus itaqz docet nos
de correctione fraterna in occulto qñ pec
cata sunt secreta. vt sic illum saluare possi
mus cū integritate fame. qui si corrigi nō
vult: testes sunt adhibēdi. Et si nec sic cor
rigit: dic in q̄r ecclie. hoc est: plaro. q̄ pōt lis
gare p̄ censuram ecclasticā vel soluere cō
fiteatē. vt patet in euangelio. z de absolu
tione in verbis thematis. **U**nde
ex q̄ in themate notat mysteriū cōfessionis
et absolutionis Ideo de p̄paratione ad
confitendū tria mysteria p̄ter antedicta
notabimus fm̄ tres reglas correptionis.

Prima regula de pctōz mortaliū recogni
tione. **S**ecunda regula de venialiū deletōe. (nōe.
Tercia regula de oblatorū exq̄sitione.

Circa primum de mortaliū re
cognitione p̄ regula generali tenendum
est q̄ de pctis mortaliū nō sufficit recogni
tio generalis. sed requirit de singulis recor
datio z cōfessio specialis vel distinct⁹ do
lor: saltem attritōis iuxta possibilitatē hu
mane fragilitatis. Et hec regula p̄batur
pluribus modis.

Primo rōne theologicā.
Secundo scriptura autentica.

Tercio silitudine p̄bica.

Quarto p̄uasiōne iuridica.

Primo rōne theologicā fm̄ Scottū in. iij.
dist. xviij. sic. q̄ p̄ceptū ecclie de p̄fessō ob
ligat sic q̄ oē pctm mortale teneat q̄s p̄fi
teri de q̄ haberi potest memoria: p̄missa
diligenti inq̄sitione fm̄ possibilitatē hois.
ergo de singulis debet recordari z se p̄ cō
fessionē vel attritionē p̄parare. Hanc ra
tionē ponit etiam **T**ho. **C**onfirmat fm̄
Pe. e. dist. q̄rti. qz in oī pctō mortali vo
luntas hois actualis auertit a deo ad pec
catū. et q̄ p̄traria cōtrarijs curant: opor
tet q̄ ab oī pctō mortali mens cōuertat
ad deum. Et sic pater p̄positus. **S**ecundo
p̄bat scriptura autentica. Nam ps̄. dicit.
Lauabo p̄ singulas noctes lectū meū la.
m. strati meū z rigabo. **U**bi glo. dicit q̄ p̄
singulas noctes intelligi debet singla pec
cata lauanda lacrimis. **J**erē. Esaię. xxxviij.
Recogitabo tibi oēs annos meos zc. oēs
dicit. vt nullū excipiat pctm. **U**ndē etiam
Aug⁹. li. de pe. dicit. Dñs Iesus legione
eijciens de homie Lu. viij. neminē reliq̄t
de oibz demonibz q̄ liberatum possideret:
ostendēs q̄ si etiam pctā sint mille oportz
de oibz penitere. **H**ec ille. **T**ercio p̄bat
similitudine p̄bica. q̄ p̄bi tradūt z exp̄i
tia docet diuersoz morboz diuersas fore
necessario medicinas. Nam **H**iero. dic z
certū est q̄ nō sanat oculū medicina q̄ sa
nat calcaneū. Sic et in mendendis sp̄ualis
vulneribz vicioz z morbis. Non sanat pe
nitentia avaricia q̄ sanat sup̄biaz vel luxu
riam. nam avaricia sanat elemosine largi
tate. **S**up̄bia aut̄ hūili oratiōe. **L**uxuria
ieiunio z carnis mortificatione. **I**n aliq̄
bus etiā pctis nō pōt fieri sanatio nisi as
sit restitutio fame vel rei. **I**deoqz sicut de
singulis medicina est necessaria. sic in p̄po
sito. **Q**uarto p̄bat p̄uasiōne iuridica.
Nā de pe. dist. j. c. Porro. **P**rosp̄ dicit. q̄ q̄
pctā sua emendare noluerint deū habent
testē z habituri sunt ip̄m vltorē. Et quid
eis p̄dest vitare hūanū iudiciū. s. pctm suū
um occultando z penitere negligēdo: cui
sicuturi sunt in eternū suppliciu. **N**az z. ff.
de re militari. l. de fertoze. §. miles i. ff. no
uo. **S**iles q̄ i bello arma necessaria abij
cit vel illicite amittit: capite punit. **A**rma

milite xpiane ptra diabolum pugnantis sunt lacrimae. s. pnie fm q dicit Amb. pxiij q. viij. Eouenior. Qui eas abijcit vel tene re non curat: etna morte iuste punit a deo. **¶** G pctor: stude debite recognoscere oia.

¶ Circa secundum de venia lium deletionem p regula tenendū est. q peccatū qdams veniale manente in eo fixa voluntate non tollit ab hoie q̄uis non sit damnabile. Et hec regula habet ex dictis Rich. 7. Thome in. iij. di. xviij. Ratio eius dē est. q: non pōt tolli culpa nisi reordinet voluntas: q reordinari nō pōt q̄diu manet in deordinatōe ad volēdū pccm. als essent duo opposita simul. Ideo q nullū venia/ le pōtē dimitti q̄diu ad illud voluntas manet fixa. Veruntamē peccatū veniale nō damnat hoie in gehennā sed expiat in purgatorio saltem si hic nō tollitur.

¶ Juxta hec ergo notanda sunt q̄tuor: p/ apua documenta. **¶** Prīmū q nō est sim/ pliciter necessaria contritio 7 absolute de pccis venialibz sicut necessaria est de mor talibus. Sed tñ pfectionis est vt venia/ lia tollant in hac vita vlt dimittantur. Et ostēdit fm Tho. vbi s. tali ratione inf ce/ tera. quia ppter sola peccata venialia hō non incurrit damnationē ppetuā. nec per ea tollit amicitia dei. q̄sequit q si q̄s non sit specialiter pccatus de venialibz 7 sic de/ cedit saluus erit: licet p ignem. vt dīc glo. sup. j. Loz. iij. **¶** Sed si di. Ego vellē sal/ uari sine igne. Ideo **¶** Scdm documētū ad id est. q ad tollendū pccm veniale in p/ senti vt quis possit transire sine igne pur/ gationis: requirit displicentia pccationis. Ratio fm eundē Tho. ibidē. q: q̄diu fi/ xa manet voluntas nō dimittit pccm etiaz veniale vt dictū est. Sed voluntatē retra/ here a peccato quod prius volebat est di/ splicere ipsi quod voluit. Et talis displice/ tia qñ est gratia informata d: dolor cōtri/ tionis. Ideo q veniale in p/ senti sine aliq/ pccatione non delect: q̄uis non sit damna/ bile. **¶** Sed posset queri qualis pccatio re/ q̄ratur ad ea. **¶** Tercū ergo documētū est q ad tollendū peccatū veniale nō re/ quirit necessario distincta recognitio in/ pticulari de vnoquoq: sicut requirit ad

mortalia delenda. sed sufficit explicita cō/ tritio in generali de omnibz venialibus. vel saltem pccatio implicita. qñ scz in p/ tu/ te actus quem hō agit sequeret displice/ tia explicita pccati venialis si cogitatio ad illud ferret. p tale em actū dimitti possunt venialia vtpota p generalē cōfessionē: per aque bñdictae aspersionē p epale benedi/ ctionem: per deuotā orationē dñicaz. zhu/ iusmodi. Hec ex Thoma. **¶** Quartū do/ cumentū est q ad tollendū pccm veniale non requirit necessariū ppositum cauēdi sin/ gula in futurū: sicut hoc requirit ad tollen/ dum mortalia. sed sufficit ppositū minuen/ di p posse 7 aliqua cauēdi specialiter que essent occasiōes alioz. **¶** Q̄ hō obfua hec.

¶ Circa terciū de obliuio/ rum peccatoz in quisiōe p regula gene/ rali tenendū est q quilibet peccator adhi/ bere omnem diligentiam tenet vt de om/ nibz obliuio mortalibus recordetur. ali/ oquin de eis non excusaf. quia ignorantia crassa vlt supina non excusaf. vt patet etiaz p Aug. xxxij. q. viij. Quē admodū. **¶** Qñ nota documenta. **¶** Prīmū. Si queris q̄. Quanta diligentia in hmoi in quisiōe req/ rit. Rñder Scotus in. iij. dist. xviij. q. tan/ tam debet homo adhibere diligentia iux/ ta possibilitatem fragilitatis hūane qñ/ tam quis adhiberet circa quodcūq mul/ tum arduum. Ideo Aug. dicit. Lū gau/ diū debet facere imortalis futurus qm/ q̄s faceret p differenda morte moriturus. Hec ille. **¶** Scdm q bonū est vt pccōz re/ gistret secreto sua pccā vlt lapill aut pūctū ris nūteret. vlt alio mō ne obliuiscat. **¶** Ter/ ciū documētū q de obliuio de q̄b etia nul/ lo mō pōt hō recordari vel scire se peccasse debet pteri in generali vdictū est de veni/ alibz. **¶** Quartū q quicūq etia post pccati/ onē factā pccm mortale obliuio ad memo/ riā reuocat: de eo specialit hō pteri 7 cōfi/ teri tenet. Plura ser. xxxij. p. tōm. **¶** R. **¶** Exēplū finale legifi Spe. exē. dist. ii. exē. cly. q duo scolares intrauerūt claustrū. vn' tegni? se agēs i recognitiōe 7 emēda/ tiōe pccōz 7 cōfessione ac alijs zc. Tēpta/ tus a diabolo victus est vt ad seculū redi/ ret. Quod socio suo manifestauit. Illeg.

*nō diligētia
nra memoria
pccā ut bñ con
fiteamur*

Feria. III. post dominicā. III.

Dixit eidem Glentamus ambo ante alta-
re virginis et eam saluamus. et sic tandem re-
cedas si non vis manere. Iste autem socius su-
us feruens erat deplorans sepe in recorda-
tione peccata sua omnia. Orantibus illis vidit
in spiritu ille temptatus brachia Maria pallio
suo lacrimas socii sui illius flentis colligen-
tem et filio christo iesu offerentem. **W** dulci-
sime fili has lacrimas serui tui suscipe et
quod petit concede. **C**hristus respondit. Fiat ma-
ter charissima ut vis. Tunc ille sepe-
dens ad pedes huius fratris d. Hodie me-
ritis lacrimarum tuarum sum liberatus. Ser-
uiamus gloriam feruenti beate virgini. et sic p-
seuerauit. Et hoc et nos sperare possumus
quod si feruerit et lacrimose de peccatis penitentiam
agimus: beata Maria offeret christo etc.
Rogemus etc.

Feria quarta post dominicam. iij. Sermo
xv. scilicet de sancte confessionis veritate et purita-
te ac charitate.

Que proce-
dunt de ore de corde exeunt et
ea coinnant homines. **H**ieronymus.
xv. et in euangelio hodierno. Verba sunt
nostri saluatoris qui in hoc euangelio re-
darguit iudeos qui de suis traditionibus
plus curabant seruare quam de diuinis pre-
ceptis. et intendebant false hypocrisis et simula-
tioni. Nam ad hoc quod essent in reuerentia
in populo ostendebant sanctitatem in verbis
et exteriori uersatione. et mundicia in manu-
um ablutionibus cum manducarent: in ob-
lationibus quas faciebant doceri quod offerret
homines in templum sacerdotibus munera que de-
berent exhibere in parentes et huiusmodi sub pre-
textu diuini cultus inducendo: cum tamen essent
hypocriti et intentione ac auaricia corrum-
pti. Unde christus dominus eos redarguit ut doce-
ret redarguendos multos etiam christianos ho-
mines qui male simulant sepe sanctitatem in
opibus bonis. et quod peius est etiam in con-
fessione peccatorum. Et sic verificat in talibus
hoc verbum christi in themate. quod verba illo-
rum qui procedunt de ore de corde. scilicet malo ex-
eunt. et sic ea coinnant hominem potius quam mun-
dent tali ficta confessione. **I**tem de confessione

sione oris sanctissima tria mysteria declaramus in hoc sermone.

Primum de sancta oris veritate.
Secundum de sancta cordis puritate
Tercium de sancta amoris charitate.

Secundo de sancta
veritate confessionis in ore. Notandum est quod
hec est vna potissima peccatio correptura ad
confessionis sanctitatem quod sit veritate plena si-
ne omni mendacio. **Q**uerit ergo. **U**trum
aliqua causa saltem humilitatis liceat alicui fal-
sum dicere vel mentiri in confessione oris. Ad
hoc respondet secundum Alexan. pre. iij. et Rich. i.
iij. di. xij. ac alios theologos et canonicos
quod nec humilitatis nec deuotionis vel alie-
rius causa mentiendum est in confessione. Et
hoc probatur tripliciter.

Primo ex auctoritate canonica.

Secundo ex ratione theologica.

Tercio ex similitudine euangelica.

Primo ex auctoritate. quod xxij. q. ij. c. **L**u hu-
militatis. Aug. dicit sic. Cum humilitatis
causa metiris: si non eras peccator antequam me-
tireris: mentiundo peccator efficieris. Hec et
plura ibi. Et causa breuitatis sufficiat.

Secundo probatur ratione theologica. quia
secundum theologos qui in confessione mentitur
mortaliter peccat. Et dupliciter secundum Richar.
s. **T**um quod peccatum suum sacerdoti non ve-
re manifestat. et sic precepto confessionis est in-
obediens: occultando peccata veritatem. **T**um
quod mentis: quod sine aliquo peccato esse non potest.
ut dicit magister ea. dist. **S**ed diceret
Alundus quod omne mendacium dictum in confes-
sione sit peccatum mortale. Respondet frater An-
gelus in summa. quod non. sed solum illud menda-
cium est mortale quod est periculosum. scilicet men-
tiri contra famam suam propria vel alterius. aut
contra id quod necessario deberet confiteri.
Unde si taceret vel negaret aliquis peccatum
mortale quod fecit et de quo non est confessus
legitime peccaret mortaliter. Hoc tamen ex-
ceptum quod si quis forte timeret probabilius de re-
uelatione confessionis. vel quod sollicitaret eum
ad malum talis confessor. nec posset alium ha-
bere confessorum. In tali casu tacens vel ne-
gans mendaciter: non peccaret mortaliter.
sed venialiter. ut claret ex capitulo Primum c.
xxij. q. ij. ac notatis ibidem in glo. **U**trum

no

tamē talis in hmoi casu melius faceret cū
verbis palliatīs vtendo taliter q̄ mēda
cū nō dicat. **Hec in angelica.** Tertio p̄
bas sititudine ciuilia. q̄ fm̄ leges nō tm̄
modo ciuiles: sed etiā omēs alias nemini
licet ferre falsū testimoniū contra primū
in quocūq̄ iudicio. als̄ punit falsus testis
vt parz. ff. de testib. A simili. Sic fortius
q̄ licet contra te ferre falsū testimoniū ali
cui in iudicio p̄scientie. Vñ ⁊ dicat Aug⁹
p̄mo de ciuita. dei. ca. xxi. Testimoniū in
quit falsū nō minus reus est qui de seipso
falsum fatet q̄ si aduersus primū hoc fa
ceret. **Hec ille.** Et sic patet q̄ p̄fessio debz
esse sancta in ore absq̄ omī mendacio.

Sed di. Tamē Grego. di. v. Ad eius. di.
cit. q̄ bonaz̄ mentiū est agnoscere culpaz̄
vbi culpa non est. q̄ cur nō liceat p̄fiteri se
culpabilē in quo nō peccat. Rñdetur fm̄
Richar. sup̄. q̄ agnoscere ibi intelligendū
ē p̄ formidare ne forte defecerit in aliquo
ex pte sua: als̄ hoc esset errātis et nō bone
mētis cognoscere peccasse in eo in quo
nō peccauit. q̄ p̄ptōr veraciter cōfiteri.

A. Circa secundum de sancta
puritate p̄fessionis norandū q̄ hec ē secū
da p̄dino potissima. s̄c ⁊ sancte p̄fessiois
vt sit pura in cordis intēre: h̄c vt fiat pu
re p̄pter amorē dei. ⁊ vt deo satisfaciāt quē
offendit. ⁊ etiā ecclie recōdātes. ⁊ vt q̄ pec
catis suis veniā p̄sequat. Ad hec em̄ con
fessio sacramentalis est ordinata. Vñde si
quis confessionē faciat p̄pter aliū (inistru
finē intēdendū peccat mortaliter. Ratio
aut̄ huius. q̄ generalis regula ē fm̄ Hen
ricū de Band. in quodlibet. j. q. xxiij. q̄
h̄cūq̄ vñ aliq̄ p̄ncipaliter ad id ad qd̄ il
lud nō est ordinatū a deo in quo deū con
tēnit peccat mortaliter. Sicut exēpli gra
tia. Si q̄s p̄ncipali fine ordinaret p̄dicati
onē facere ad vanā gloriā vel alia p̄tutis
opa ad hmoi. **Gratia huius** aliq̄ hic que
runt de sacra p̄fessioe.

Primo de intēre vane glie.

Secdo de intēre infamie vitāde.

Tertio de coacte p̄fessioe.

Prima questio. vtz̄ hō p̄fices p̄pter vanā
glām p̄ncipaliter. vel etiā p̄pter quēcūq̄
malū finē peccet mortalit. Ad qd̄ ex dicit̄
rñdet fm̄ frater Ange. in sūma. q̄ tal̄ pec

cat mortaliter. q̄ puerit finē sacramenti.
imo nec sacramētū suscipit. q̄ ps̄ essentia
lis hui⁹ sacramēti q̄ p̄sistit in actu suscipi
entis ē act⁹ interior. Vñ sine eo nō est sa
cramentū suscipit. Sicut nō ēē sacra
mētū matrimoniū p̄tractū si q̄ p̄trahēdo nō
intēderet nisi in carnalē copulā ad tēpus.
Sic in p̄posito. Vñ ⁊ hō talis tenet p̄fess
ionē iterare in casu q̄ fer. q̄ xvj. **De i.**
Angelica. Vñ si q̄s p̄fiteat intēre cuius
cūq̄ p̄cti: siue p̄pter superbiā vt gloriē de
factis malis: siue p̄pter auariciā vt eis de
tur tpalia p̄vsa sanctitate frequētis p̄fess
iois: siue p̄pter carnalē familiaritatē con
trahēti: siue p̄pter vindictā a deo p̄ h̄ obit
nēdā. ⁊ sic de alijs malis intēreōibz̄ sp̄ pec
cat mortalit. s̄z̄ debet nō intēdere in p̄fess
ione finē debitū ordinatū vt sup̄ dictū est.

X. Secūda questio. Quid de illo qui
nō p̄p̄ vanā gliaz̄ p̄fiteat: s̄z̄ solūmō ne red
dat notat⁹ in p̄p̄lo. Rñdet fm̄ frater Ange
lū in sūma. q̄ si ibi p̄stituit finis p̄ncipa
liter nō valet. imo tenet iterz̄ p̄fiteri. ⁊ tūc
p̄stituit ibi finis p̄ncipalit̄ q̄ si nllō mō cō
fiteret si nō nmeret de infamia. s̄c⁹ q̄ nō
p̄stituit ibi finis p̄ncipaliter: puta q̄ cōfi
tet p̄ncipalit̄ p̄pter deū vel p̄pter p̄ctōz̄ re
missionē. innotet⁹ tū ad id ex pudore vel ti
more ⁊ hmoi. **Tertia questio.** Quid de il
lis q̄ cogūt p̄fiteri a superioribz̄ suis vel pla
tis. Rñdet frater Ange. q̄ idē est dicēdū
de talibz̄ sicut dictū ē in prima q̄stioe vñz̄
q̄ si talis nullo mō veller p̄fiteri nisi co
ge ret nō valet ei⁹ p̄fessio coacta. s̄c⁹ si p̄fiteat
p̄pter deū p̄ncipalit̄ licet timore coact⁹.

Y. Circa tertium de charitate
notādū q̄ ad h̄c vt p̄fessio sit meritoria req̄
rit q̄ fiat i charitate s̄c⁹ dei ⁊ primi q̄ feri
bit Eccl̄. xvij. A mortuo q̄si nihil perit cō
fessio: h̄c ē a mortuo. i. ab hoīe existerē line
vita gr̄e vel charitate q̄ ē vita aīe: vt dicit
Aug⁹. q̄si nihil perit p̄fessio. q̄ nulluz̄ fru
ctū meritorū vite et̄ne percipit. Aug⁹. Si
charitas p̄a nō adest nō iple p̄ceptū s̄z̄ fin
git. **Hec ille.** S̄z̄ q̄b̄ signis h̄c cognoscit̄
Rñdet q̄m̄ p̄cipuis. Primo. si q̄s non
coacte s̄z̄ volūtarie p̄fiteat. Secdo. si h̄mo
re dei facit: sancta intēreōe vt patuit. Ter
tio. si oīa dolet ⁊ p̄ponit cauere. **Sed di.**
Quid si q̄s nō vult p̄ctā sua dolere vel re

Feria. V. post dominicā. III.

linqre. Rñdet fm Alex. de ales. q talis si
pfitat. pñ h ne statutu ecclie trāsgrediat
nō peccat mortalit in h q pfitet manēs i
pctō mortali. imo bñ facit satisfaciēdo p/
cepto ecclie. qd si pñeretur peccaret de auo
rñ talis nō acquit pctōz remissioz. nec me
ritū vite etne. s; alia bōa repalia sic acqrit p
qñq; bona opa i mortali pctō facta. **S**
Exemplū ad hec narrat cesari? q in brabā/
tia qdā demō in puella hoim pctā oia nō
pffessa iprogabat. tūc vir qdā voluit vide
re s; timēs ne sua pctā turpia reuelaret cō
fessus ē sacerdoti volūrate peccadi retēta.
Quē vidēs demō ait. Amice veni huc ve
ni. certe te bñ dealbasti. z statz oia pecca
ta illi? i facie iproperā. pñdit illū numis
corā hoibz Tristis ille in seredijt ad sacer
dotē z vera pñitiōe ac pposito cauēdi oia
pctā pffessus ē. z reuersus ad demonez di/
perūt qdā circūstātes demoni. Ecce ami
cus tu? itez venit. Demō rñdit. Quis ē?
Ille inquit. Cui turpia pctā iprogasti.
Rñdit. Ego isti nihil impropaui. neq; de
isto aliqd mali scio. z sic illi extimauerunt
demonē meritū fuisse. Sicq; ille p pffessi
nē verā euasit notā pffusiōis maxime. **D**
g sancta pffessio q pctā abluis. Rogemus
christū zc.

Feria qnta post dñicā tertiā Sermoyi
cessimulser? de pffessiōis sacre pñitiōib?
sedecim a theologis positis.

Firmos va

Irijs languoribz ducebāt ad iesū
at ille singulis man? imponens
curabat eos Luc. iij. z in euāgelio hodi/
erno. In q clare oñdit pffessiōis mysteriū
qz dñs iesus miraculose tactu manū cū/
rabat infirmos. ad significandū q p ma/
nū sacerdotaliū impositionē vel pñigna
tionē signo crucis. in q cruce xps man? ex
tendēs pepēdit. sanari deberēt omēs lan
guores pctōz pñitentū z demonia vitio
rū exirēt ab hoibz. Un Lyrill? ibide dīc.
q xps q solo pbo potuit (vt de?) curare. tñ
manū tāgebat. ad significandū q sicut vas
eneū appositū igni. ab igne prāte calefaci
endū in tāgentes sumit. sic man? xpi ynite

deitati ab ea prāte habuerūt sanādi pñu/
te diuina. Sic etiā signū crucis z man? sa/
cerdotū in psona xpi tāgēdo in pffessione
sanāt aīas pñitentū. **O** g charissimū ore/
mus xps vt tangat z nos vt sanemur z a
demonū prāte liberemur i cōfessiōe. Hec
Lyrill? in sentent. z d h in euangelio. Su
pta hec de pffessiōe in q curant languores
aīaz tria mysteria p h sermōe notabim?.

Primū de pffessiōis qñficatiōe.

Secūdū de offensiōis declaratiōe.

Terciū de reuelatiōis exēplificatiōe.

A Circa primū de qualificati
one qñf. qñter pffessio sit faciēda vt sit legi
tima z pctōz remissiuā. Ad qd notandū
q fm theologos cōiter in. iij. di. xvij. tra/
tradunt sedecim pñitiōes qz de ethiēsa
era confessio q pñent his pñibz. Sit sim
plex hūilis pffessio pura fidelis. Atq; fre/
quēs nuda discretā libēs verecūda. Inte
gra secreta lachrymabilis accelerata. For/
tis z accusans z sit parere para. Has Ri
chard. in. iij. di. xvij. arti. iij. q. vl. exponit
sic. Sit simplex. i. vt nihil admisceat qd nō
facit ad pcti quātitatē. s; expmēdā. Hū/
milis. scz tā in pbo q in signo. Pura. i. re
cta intētiōe facta z nō mala. Fidelis. i. ve/
ra vt nil de falsitate admisceat. Frequēs:
scz qz frequēter pñiteri est valde vile. Hu
da. i. nō obuoluta verborū obscuritate.
Discreta. i. vt maiōra cū maiōri grauitate
dicat. Libens. i. nō necessitate coactiōis:
s; libera volūrate. Verecūda q nō cūz ia
crātia dicat. Integra. i. vt nullū pctm re/
tineat qñ pñiteat. Secreta. i. non publica
Lachrymabilis. i. ex dolore cordis. Accel
lerata. ne nimis differat de die in diē. For
tis ne verecūdia vict? dimittat aliqd pec
catū pñiteri. Accusans. s; seipm nō alios.
Parere para. scz ad obediētā confessōis
Sed di. Nūquid iste pñitiōes omēs sunt
de necessitate pffessiōis. Rñdet fm Rich.
sup concordit Tho. q non omēs sed que
dā requirunt ad pffessionē de necessitate.
quedā aut eaz sūt de pgruitate. z de hoc
clari? dicem? in sequentijs. **O** g hō dīce
bene pñiteri vt merearis vitā eternā.

B Circa secundū de offensi
one pffessiōis notādū q iuxta pñissas cō

ditiones requisitas ad confessionem possunt poni multi modi quibus potest offendere et peccare i confessione. Primum per simplicitatem peccat quod culpam leuando et alios inuoluendo. scilicet imponendo diabolo vel sue complexioni fragilitati vel fato. sicut fecit ada et eua. et tales peccant grauiter. **Ubi Aug.** li. de vera et falsa penitentia dicit. Non uelit homo se excusare ne augeat crimine ut adam. cui non sufficit peccasse sed ampliat crimen culpam dicens per hoc culpam transferes in deum. Non itaque peccantes dicamus. Non potui aliud nisi ut furarer vel raperem. quod deus fecit me pauperem. Nec mihi quod fornicator sum. quod nature fragilis creatur. suum fragilitas mea cogit me multa peccata committere. Errat qui sic fallit: natura enim talis est ut possit quicquid resistere malo si uelit. **Hec Aug.** Item idem Aug. li. l. ome lia. omel. xij. dicit. qui in confessione multa diaboli accusant: si dicat eis. Quare hoc fecisti? Respondent quia diabolus fecit ut hoc facerem. Non est uero plus gaudeat diabolus nisi quoniam hoc peccat. diabolus fecit ut peccaret et sic non se accusat. et dum peccata sua dissimulat confiteri indulgentiam non meretur accipere. Diabolus enim suadere potest cogere omnia non potest. **Hec ille.** Deu heu quod multi sic peccant: precipue coniugati in alterutrum roro quando culpam dei coniungunt mihi non seruat fidei et debent. ergo nec ego sibi seruo. Item iracundi dei. Ille mihi committit deus. ergo et ego sibi. Sed tu bone christiane confitere et stude simpliciter accusari. te ipsum ut uenia tibi detur. **¶** Secundo per humilitatem peccat quod supbiando et pompose se tenendo. Proinde querit uirtutem ad confessionem requirit quod fiat genuflectens. capite disco operto et humiliter. Respondet frater ange. quod non requirit de necessitate sed de congruitate et bene esse. Nam cordis humilitatem requirit deus potius. **Item.** q. v. Si quis. Tamen humilitate corporali meremur. ideo debemus humilitate cordis sacerdote tenere in confessione iocundum dei ut docet Bonauentura. secundum illud **Eccl.** iij. Presbiteris humilia aiam tuam. **¶** Tertio per puritatem peccat quod non recta intentione confitendo: sed per uana gloria et humiliter de hoc sermone procedit. Quarto per fidelitatem vel ueritatem peccat intendendo ut patuit ser. precedenti. Quinto per frequentiam peccat nimis ne-

gligendo: presertim si ad minus semel in anno quod non confiteretur peccat mortaliter. de pe. et re. c. **¶** Sexto contra ueritatem apertorum peccat quod obscuris uerbis obuoluendo ita quod confessor plene non intelligat. et talis confessio non ualeat. Prouer. xxvij. Qui abscondit scelera sua non diriget. Item. Sicut nullum medicamentum ualeat uulneri quod diu ferrum infixum non educit. sic nulla operatio ualeat quod diu peccatum in confessione celat. **¶** **Sed** di. Quid de turpibus peccatis que horret homo apte dicere. Respondet frater ange. quod confessor debet quidem loqui de peccatis per uerba pudica et cum honestate quantum potest dum tamen sufficiat exponere factum: ut confessor intelligat quale sit peccatum illud. Sed quid dicit illo qui dum confitetur sacerdos iterum obdormit: aut eum non intelligit. Respondet idem frater Ange. quod scietur tali confessor peccat iterum confiteri peccatum si est mortale. et sacerdos debet eundem dicere. Ratio quod confessio importat peccatorum reuelationem quod non potest fieri nisi confessor dicatur exponat factum: ut deficiente non est confessio. secus de peccato ueniali. **¶** Secundo per discretionem peccat generaliter solum se peccatorem fatendo nec in specialiter exponendo: puta di. Ego sum magnus peccator: peccauit in omnibus capitalibus peccatis. vel per omnia dei precepta feci et huiusmodi. Nam hoc non sufficit sed oportet confiteri de singulis mortalibus in speciebus specialiter. **¶** Singula iuxta congruitatem ponderari. ut latius patebit ser. xxxj. **¶** Octauo per libenter confiteri peccat coacte et non aliter confiteri uolendo ut di. h. ser. precedenti. **¶** Patuit. **¶** Nono per peccudatorem peccat quod non per seipsum sed per alium vel per scriptum confessionem faciendo per ruborem uiscerum. Contra tales Aug. dicit. Per uos peccatis per uos erubescat. **¶** Erubescencia enim maria per est satisfactio. **¶** Decimo per integritatem peccat quod confessionem diuidendo. scilicet aliquod peccatum uni. alia alteri confitendo. quod est mortale. et tenet iterare totum. **¶** Undecimo per secreti peccat quod per peccatum secreta reuelando. quod est mortale. quod per charitatem perdit et infamat seipsum. Denique aliquod incaute publicat per uanum gloriari. **¶** Denique aliquod incaute publicat per uanum gloriari. **¶** Duos si nobis necessaria: scilicet et fama. **¶** Crudeliter est fama negligit. precepta presbiteri reuelant. confessionis peccat super omnia grauissime

Feria. VI. post dominicā. III.

Quod decimo ptra lachrymabilitate peccat internas lachrymas p̄ritōis vel attritōis nō curādo vel respūdo. Lachryme aut̄ exteriores nō sūt necessarie s; de bñ eē z paret sup̄ de p̄ritōe. Tredecimo p̄ accelerationē peccat nimis tardādo. z p̄sertim in casu mortis p̄iteri nolēdo ē dāna/bile. Quarto decio q̄ fortitudinē peccat q̄s verēdū cedēdo z nō p̄stēdo. Decimo q̄nto p̄ accusatōis sui peccat altēz ifa/mādo z in crimine nominādo qd ē p̄ cha/ritatē. Ideo mortale. Decimo sexto p̄ vltimū peccat q̄s in licit̄ z rōnabilib⁹ p̄cept̄s p̄fessōis nō obediēdo qd est mortale fm̄ Scotū. Hec breuiter tacta hic sufficiant. q̄ lat⁹ de p̄fessōis istoz agem⁹ s̄eq̄ntib⁹.

Circa tertium de reuelatio nis exēplo amore breuitatē sufficiat pone re h̄ vñ exēplū. qd scribit in speculo exē/ ploz di. it. ca. cxiij. Quidā inq̄t fili⁹ pio suo p̄tē aū defūcto. xxiij. ānis q̄tidie spe cialiter orauit. Cui tādē p̄f̄ apparuit. di. se in magnis penis fore. quē fili⁹ interroga/ uit. z ille rēdit se nō eē dānatū s; in purga torio a q̄ nō posset liberari donec satisfā/ ceret vsq̄ ad q̄dratē nouissimā. Ad quēz fili⁹ ait. Tor annis orauī p̄ te cur nō p̄st̄ tibi oīones mee. Rēdit p̄r. q̄ sp̄ p̄ tantū xps in p̄cto mortali fuisse. Cui fili⁹. Quō h̄cū singlis ānis p̄fessus cōicauī. Rēdit p̄r. q̄ indigne sp̄ cōicauī. q̄ p̄ritio tua et p̄fessio nō fuit vā. Tū q̄ nō ex caritate p/ cessit. s; ex p̄suetudine vel p̄ vitāda p̄fessio ne. Tū q̄ distulisti aliq̄n vsq̄ ad vltimaz septimanā q̄dragēsimē. z sic de alijs p̄diti onib⁹ p̄ficiis intelligendū. Tū q̄ in nul/ lo te emēdare p̄posuisti. q̄ nō tibi de⁹ nullū p̄ctū in dūllit rāto rpe. Ad hec fili⁹ ille cō pūctus vereq̄ p̄rit⁹ z p̄ oīa rite p̄fessus: vanitates mūdi sp̄reit⁹ z cor⁹ deo fuenī. p̄p̄e orauit z in breui illū de purgatorio liberauit. Hec ibi. Rogemus xpm̄ zc.

Feria sexta post dñicā tertiā Sermoyi/ cū m̄sseptimus de p̄fessionis p̄cepto di uina lege z naturalī obligante.

Spiritus ē de
m̄s: z eos q̄ adorāt eū in spū z p̄t

tate oportet adorare Job. liij. z in euāgelio hodierno. Verba sūt saluatoris n̄rī q̄/ bus docet nos ad p̄cipua duo. P̄rio q̄dez vt sp̄iales eēstudeam⁹. z sic deo nos i spū p̄formem⁹ pure z sancte viuēdo. z carnis desideria non seq̄ndo. Vñ Ro. viij. Fies spūi debitorēs sum⁹ nō carni vt fm̄ carnē viuiam⁹. Quicūq̄ em̄ ip̄i dei agūt ibi filij dei sūt. Prop̄ea xps dīc. Spūs ē de⁹. q̄ si dī. s; qd exponit Aug⁹. q̄ z vos debet⁹ eēsp̄iales vt angeli mūdi z dō p̄formes. Scdō docet xps vt in oib⁹ z p̄cipue in cō fessioē veraces sim⁹. z sic deū in p̄tate xpi ana adorem⁹ vt oportet. Vñ theophil⁹ lu per hec vba et Aug⁹. di. Quia em̄ deus spūs ē sp̄iales adoratores q̄rit z victimas sp̄iales ac oblatōes diligit. Et q̄ p̄itas ē de⁹. q̄ veros orātes z p̄fitei. regit. Et q̄ bus paret q̄ de⁹ diligit sacrificiū cordis p̄e p̄riti z fidei. amor⁹ q̄s diuini ac deuotio/ nis atq̄ p̄e p̄fessiois p̄ctōz. paret in euan gelio. Vñ de sacra p̄fessione p̄ter p̄dicta tria adhuc mysteria declarē⁹.

Primū de legē naturalis indicioē vel co artatioē.

Scōm d̄ legē diuinalis in iūctioē.

Tertū de legē euāgelicalis p̄ceptioē
Ex istis p̄z vñ oīa z instituta ē cōfessio.

Circa primū de indicioē p̄fessiois p̄ legē nature q̄rit. vtz lex natu/ re a p̄ncipio mūdi obligauit hoīes ad pec catōz p̄fessionē sub necessitate salutē. Ad qd s; theologos ponit p̄ p̄clutioē. q̄ a p̄ncipio mūdi etiā in lege naturalī nūq̄ q̄s ponuit h̄ie remissioē p̄cti nisi p̄fessioē sal tē mētali. Declarat fm̄ tres doct. s̄ll colligēdo. s̄. Bona. z Alex. in. liij. p. et Rich. i. liij. Rā Bona. lucide in. liij. di. xviij. decla rat sic. q̄ p̄fessio p̄ctōz ē duplex. s̄. mētāl et vocal. Cōfessio mētāl ē recoḡitio p̄cti z of fense di. et hec ē de dictamie legē nature in sp̄eali. Rā cōscire culpā ē d̄ dictamie nature ad iu te aliq̄ mō p̄ fidē. Quō ar̄scit hō offēdis se deū quē nō vidz nisi p̄ fidē h̄ cōsciat. Cū q̄ deū cōscit hō p̄ p̄uaricationē in hono/ rasse natura dicit q̄ ab ip̄o dō misericor dia ēb̄uilliter perēda. z h̄ nūq̄ ē nisi recoḡ sciat culpa. Vocat aut̄ p̄fessio p̄or fieri du

placiter. Uno mō deo. Alio mō hōi. Vo-
caliter p̄fiteri deo nō dicitur natura sim-
pliciter: s; in casu qñ de^o exegit. Sic exem-
pli grā qñ exegit ab adā z a cayn. Bēn. iij.
di. Adā vbi es: Vbi glo. dic. Verba sūt
vocātis z ad penitētiā ac p̄fessionē indu-
cēt. Irē Bēn. iij. dixit dñs ad cayn. vbi
ē abel frater tu^{us}. De qñ de pe. di. j. c. vo-
luisse. s. Deniq; scribit. qñ nemine sine
p̄fessioe a pctō mudari ab ipi^o hūani ge-
neris p̄ncipio inqt sumam^{us} exordiu^z. seq̄
pctō trāsgressiois p̄mi penes corrupti a
deo sūt req̄siti de culpa vt p̄fiterēdo delerēt
Cayn qz de culpa fratricidi^{ij} req̄sit^{us} pctm̄
supb^{us} p̄fiteri noluit: s; mēdaci^{us} deū fallere
conat^{us} di. Nūq̄d cultos frat^{is} mei sū ego
Ideo indign^{us} venia iudicat^{us} ē. Signifi-
cat q̄ eos q̄ pctm̄ nō p̄fite^{nt}ur. misericordiaz
dei nō merent^{ur}. Hec ibi in sentētia breuia
ta. z sic ptz. Sz vocaliter p̄fiteri hōi non
erat necesse in lege nature s; Alex. s. eo q̄
de^o nō dū erat fac^{to} hō. Tñ Bonauē. dic
q̄ vocaliter p̄fiteri hōi licet nō dicat na-
tura in specialit^{er}: sic dicat in spēali hono-
re pētes. verūtn̄ dicat in generali. Di-
cat em̄ oib^{us} mōis recōciliari oporere do-
q̄b^{us} ip̄e statuit. Ideoq; natura dicat q̄ si
de^o arbitriū p̄stitueret inf se z pctōre q̄ ipi
rēt culpa reuelāda. z ita dicat in genera-
li. Tñ lex nature inducit nos ad p̄fiterēdu^z
obligāda a p̄ncipio z arbitrio a deo cōsti-
tuto. i. sacerdoti. Ad hec ex dic^{ti} Rich. s.
exēplū. Si q̄s hz vuln^{us} in corp^{is} i pte iho-
nesta: natura cōpellit vt ofidat illd medi-
co cā medēdi: licz d h̄ verecūde n̄m̄is: sic
a fortiori vulnera aie turpia sūt in p̄fessio-
ne p̄a medico spūali. i. sacerdoti manifestā-
da. Boet^{us}. j. d. p̄sol. Si opa medicā^z ex-
pectas optet vt vuln^{us} detegas. Q̄ hō q̄
nō vis p̄fiteri ecce natura tua p̄ te clamat
ad dānatōz.

Circa secundū de diuino iurē
req̄rit. vtz p̄fessio sit de iure diuino veter^{is}
leg^{is} iñtūcta: Rñdet s; Sco. i. iij. di. xviij.
q. vñca. q. sic. z p̄bat rōne triplici s; doc.
Primo rōne p̄cepti diuine dilectōis.
Secōdo rōne legalis p̄figuratiōis.
Tertio rōne leprure multiplicis.
Primo fm̄ Scotū sic. qz q̄libet tenet diuino

iure recuperare grāz dī pditā p viā facili-
rē z certiorē. z h̄ ex p̄cepto diuino q̄ dī. Di-
liges dñm deū tuū. Alit eiv^{us} p̄tēnere deū
z p̄p̄ia salutē. Sz h̄ nō p̄fiteri cert^{us} z fa-
cil^{is} nisi p p̄fessioz. q̄ q̄libz tenet ad p̄fessio-
nē. Sz di. Quō p̄bat q̄ beccia. i. p̄fessio-
nis sit sume facili^{or} z certior ad recuperā-
dā grāz. Rñdet q̄ p̄bat fm̄ eūdē Sco. sic
qz attrit^{us} p̄fiteris quis nō habeat actū ta-
lē. i. p̄tritoi^{us} q̄ sufficiat ad meritū dī z gruo-
tū h̄ns volūtate suscipiēdi sacramētūz eccl^{ie}
clēsiē z sine obice pcti mortāl actualit^{er} sibi
facto vel in volūtate iherēt^{is} recipit nō ex
merito s; ex pacto diuino effectū istū sacra-
mēti in vltimo instātū platōis i q̄ ē vis hu-
ius sacri. z sic p̄bat attrit^{us} attritōe q̄ in
re^{re} remissioe pcti si p̄fiter^{is} sine obice pcti
recipit grāz p̄niale z remissioe pcti nō ex
merito vt dixi. qz nō erat: s; ex pacto dī al-
listēt^{is} sacro suo ad effectū illū p̄tēre clausū
um. alioqñ nō apperet quō sacm̄ p̄nieef-
set scda tabula fm̄ Hiero. si nūq; p̄ ipsūz
vt sacm̄ ē possz recuperari scda grā amissa.
sz tm̄ p̄ attritōne dispositiua z p̄tritoz cō-
pletiua. Ista pōit Sco. i. iij. di. xiiij. q. vi.
et h̄ idē tenet. Tñ hō. i. iij. q. x. z Bēn-
ri. de Ban. i. q. xxiij. **T**ertio p̄-
bat q̄ nō ē alia via facili^{or} ad inueniēdu^z
grā dei q̄ p̄fessioe. qz in p̄fessioe nō req̄-
rit aliud nisi q̄ hō nō ponat obicē grē. qd ē
m̄lto min^{us} q̄ h̄z attritōz q̄ modū me-
riti dī z gruo sufficiat ad iustificatiōz. Irē
nō ē etiā via certior. qz mag^{is} pōt hō ēē cer-
tus q̄ nō ponat obicē. i. actualit^{er} peccādo
q̄ q̄ h̄eat attritōz. z sic ptz. **S**ecōdo p̄bat
q̄ p̄fessio sit diuina lege p̄cepta rōne p̄figu-
ratiōis in lege. vbi sacerdoti faciēda p̄fessio
z sacralis ē p̄figurata in h̄ q̄ sacerdoti
bus data erat prās discernēdi inf leprā et
nō leprā. z i sacrificiis p̄ pctis offerēdu^z
p̄ sacerdotes. z sic ope p̄fitebāt pctā sua hōi-
mies. **T**ertio p̄bat rōne leprure multipli-
cis. qz ois leprura tā leg^{is} q̄ p̄phaz z libro
rū sapialiū testat^{ur} q̄ tenet hoies p̄fiteri. pa-
tet inuēti. z vide. ser. xxx. Si grās. Cur
q̄ nō ē exp̄sse instituta p̄fessio sacralis i ve-
teri lege: s; tm̄mō in figura. Rñdet Bon-
nauē. q̄ q̄ p̄fessioe op̄ruit institui p̄p̄ ma-
nifestatiōe pcti z p̄pter recōciliatiōe faci-
ciēdā deo z ecclēie p̄ arbitriū z iudicē me-

ut
no me

Sabbato post dominicā. III.

diatorē. s. p̄stitutū in dēū z hoīez vt possit apponere manū in vtrūq. s. dēū ad misericordiā indinādo: z pctā hoīs redarguendo. Talis arbiter aut nō potuit eē q̄ul q̄ de' fact' ēbō q̄ sol' potuit satisfaciēdo p sanguinē dēū reconciliare pctōi: z auctoritatē absoluedi vtrūque sue passiōis pcedere sacerdotib. Iō in sola lege noua cōfessio sacralis exp̄sse debuit institui p xpm dēū.

K Circa tertium de precepto legis euāgelice ad p̄fiteūdū q̄rit. vbi z quādo xps dñs in euāgelio p̄cepit hoīb. facere p̄fessioz de pctō. Et fin de theologos marie Rich. in. iij. di. xviij. rñdes. q̄ xpus dñs h̄ p̄cepit ipliāte z explicite. Nā ipliāte in figura p̄cepit cū dixit leproso mādāto Barth. viij. Uade ostēde te sacerdotibus. S; explicite sine figura p̄cepit qñ dī scipulis dedit p̄tātē iudiciādi p̄fice. Nā petro dixit Barth. xvj. Tibi dabo clauē regni celoz. q̄d cūq. solueris zc. Et tādēz post resurrectionē oībus exp̄sse dedit hāc p̄tātē Joh. xxi. di. Accipite sp̄m sanctū q̄ rū remisistis pctā zc. S; sacerdotes nō p̄t̄ remittere nisi p̄fitebō sibi. q̄ cōfessio p̄cipit. Nūmz papa est successor petri. ep̄i aut sūt successores ap̄loz. Ceteri p̄o sacerdotes sūt successores. lxxij. discipuloz fin Soc. z Rich. z alios. Et h̄ dē h̄ in decretis. xij. di. c. In nouo. z plurib. Proinde ecclesia sacra. canonib. p̄cepit oīb. fidelib. facere p̄fessioz. de q̄. s. ecclie p̄cepto patebit ser. xxi. l. S; dī. Amb. de pe. di. j. circa p̄ncipiū dī. q̄ petrus voluit z fleuit. q̄ errauit vt h̄ o. nō inuenit aut qd dixerit. glo. id ē s; p̄fessus ē vel cui p̄fiteret cū oēs a fide recessissent. Nec ibi. Rñdes Rich. s. q̄ mltā sūt facta q̄ nō sūt septa. Vñ fr ange. dīc nō eē credēdū q̄p̄li z ecclia tale iugū p̄ictosū hoīb. iposuisse nisi xpus p̄balit ap̄lis h̄ p̄cepissz. q̄ zc. Vñ exēplū legī in cronicis mīoz q̄ p̄st' qdā dericus phica scia p̄dar' s; lubiē ifirmitatē incurrit; a locijs monit' vt p̄fiteret. vocatū p̄fessioz fr̄ez mīozē repulit vt desp̄at. vñ fr iste. p illo orauit. Et ecce ifirm' vidit iuxta lectūz ap̄tū puteū d̄ q̄ ascedebat oraco ingēs ore ap̄to sp̄rās flāmā sulphuream volēs ifirm' mīuz deuozare. Tunc ille timore p̄cussus oculis in celū leuāt; vidit iesū veluti cruci

affixū in aere. s. sanguinē sūdēre. ac p̄dicti fratre vidit ad pedes xpi orātē vt infirmo miseret. At iesus. Cōfiteat' z nō negabo veniā tū euāgelio. s. p̄cepi z p̄misi. Al le q̄ ad se reuersus mor p̄ dicto fr̄e mīuit: z plene p̄fessus ē. tandē dī nutū p̄ualuit z ordinē mīoz itrauit z sc̄re vixit. Vñ q̄ charissimi p̄fiteamini vt a crucifixo detur gratia z vnta Amen.

Sabbato post dñicā tertiā Sermo vi
cesimus octauus scz de p̄fessōe eligēdo p̄ p̄lo sacerdote z pctōz inquisitionē.

O Trinit ei iesus
Nec ego te p̄dēnabo: vade z iam ampl' noli peccare Joh. viij. z i euāgelio hodierno. Sic Aug. dīc. dñs iesus volēs oñdere q̄ venit pctōres penitentes saluare: nō p̄dēnare. Iō mulier i quā in adulterio dephēaz adduxerāt iudei ad ipm dixit hec yba. Nec ego te p̄dēnabo. vade z ampl' noli peccare. Quib. ybīs p̄mo p̄stuit iudeoz malignitatē volētū eū cape i finde vt accusaret si diceret eā nō lapidari debere q̄ legem moysi tāq̄ legis trasgressorē. Si aut diceret eā lapidādā rephēderet eū dicere z suā p̄dicatōzē d̄ pietate ac misericordia. S; xps dñs oñdit sc̄ri beñ. in terra q̄ illi eēnt maiores pctōres z iō inepti ad legē penā eeq̄ndā vtpote ip̄i poti' digni pena p̄ pctis. Sc̄do his verbis docuit i mysterio etiā p̄fessores q̄ ip̄i iponāt penitētiā fin p̄ditōz pctōz z pcti z talē poti' misericorditer inuigere curēt q̄ caueat culpa de cetero q̄ penitētē pctōz rēnimis exasperet crudeli z idiscrēta penitētiā vt dīc Chrys. xxi. q. viij. c. Alligāt fr̄e p̄fiteēs docz etiā xps oī studio conari ampl' cauere vt p̄t̄z in themate z euāgelio. Et q̄ ḡm̄ ybīs his mystico de cōfessōe z p̄fiteēs. Idcirco de p̄fiteē z p̄fessōe simul tria mysteria declarabim' in hoc sermone.

Primū de eligēdo idoneo p̄fessōe
Sc̄m de req̄rēdo p̄p̄lo sacerdote
Tertiū d̄ inq̄rēdo pctō z p̄fiteē pctōre

Circa primū de eligēdo idoneo p̄fessōe
q̄le debeat vnusq̄q. sibi p̄fess

forē eligere p salute. Ad qđ rñdet cōiter fm doc. qđlibet pñtes debet qñere sibi z eligere sacerdotē tale p cōfessore qui pñt pue tres pñtōes videt habere.

Prima ē pñte vel vite sanctitas

Secda pñtio ē scientie claritas

Tertia ē absolutōis pñtēde pñs

Primo inqđ in pñssore requir̃ vite vel con-
scie scitās vel bonitas. **Uñ Aug.** de pe.
di. j. c. Quē peniter. xpus f. di. c. Qui vult
pñteri sacerdoti meliori qđ pñt pñteat. Et
j. di. vj. c. Qui vult. idē Aug. di. c. Sacer-
dos cui offerret pñtō in nullo eo pñt iudicā
dus qđ in alio iudicat. Iudicās em̃ aliū d
eo de qđ ipse ē iudicād? itē pñm pñdenat. hec
Aug. Et idē pñbat rōne. qđ fm Bonauē.

in. iij. di. c. r. et pñt. durā. Ray. ac Tho.

sup. iij. Quicūqđ sacerdos in mortali pec-
cato existēs absoluit penitēte vel executōz

alicuius ordis opat mortali peccatō nisi pñs
peniteat de sua mortali culpa. qđ confes-

for nō dz eē in mortali. Sz qđ d illo qđ pñte
tur tali pñssori quē sit eē in pñtō mortali

Rñdet fm doc. pñpue fratre Ange. qđ ad
id f. i. facit iudicare illū mortali peccatō. Et

io si pñt hñe aliū pñssorē dz alteri pñteri. si
aut pñt? ē ille audire pñssorē dz ipse sacer-

dos nō ē notori? nec excoicō? vel pñs
hñmōi. tali licet pñteri: pñterim cū alium

hñe nō possis. Laueat qđ pñterivolūt ne
fiat pñssor iudices curiosi: sz sufficiat eis

qđ nō videt expisse in illā malā vitā. Ad hec
exēplū hñ euāgelio hodierno. vbi xps iu-

deis dixit. Qui sine pñtō ē vestrū pñm? i. eā
lapidē mittat. Quo docet vt Aug. vbi s.

c. Qui vult. di. c. qđ vult alios corrigere p
us dz se mūdare. Ideo qđ Grego. j. q. j. ca.

Necesse ē inqđ vt mūda sit man? qđ dilue-
re sordes curat ne tacta inqñet. **N** Se-

cūdo dz qñere qđlibet pñssorē hñtē sufficiē
tē sciaz. ne sibi accidat icidere in foucā. nā

teste xpo Barth. xv. **L**ec? si ceco ducantū
pñter ambo in foucā cadūt. Sic in pñssito

Sz qñtā sciaz debeat habere cōfessor ne-
cessario. Respondet fm sanctū Bonauē.

in. iij. di. xvij. et elicit ex ca. Nulli sacerdo-
tū. di. xvj. vt ponit frater Ange. hoc re-

nendū qñis diuersa sup hoc dicta sint a
diuersis. Et dicendū qđ cōfessor teneat ha-

bere salte ad minus scientiā tantā qđ sciat
discernere in peccatis cōmūibus qđ vel

ntiale z qđ mortale sit. z qđ sciat ad que pec-
cata sua potestas se potest extendere. Ra-

tio. quia alia penitētia p mortali: alia p
veniali peccato est imponēda. Et si pore-

statē extēderet ad aliqđ peccatū genus ad
qđ nō posset absoluen. periculū anime es-

set sibi z cōfessōibus. **U**nde homies quē
hoc cognoscūt debent cōsulare discretos

z scientificos. deniqz cōfessor non teneat
de singulis que in confessione audiuit de

terminare si sunt mortalia vel ne. z maxi-
me non debet asserere mortale id de quo

nō est certus ne iniiciat laqueos alteri. sed
sufficit scire qđ sunt mortalia illa de quibz

est clarum cōmūiter. nō autem de quibz
sunt varie opiniones. **U**nde optimus est

cōfessor i vt saltem sciat dubitare semper
in casibus in quibus non est certus se les-

gisse de cōfessionē. z de nouo studere vel peritōs
cōsulare. vel si nō potest saltem cōfi-

tenti dicat qđ peritōs cōsulat. nec absol-
uat quantū sua auctoritas se extēdit. Hec

in Angelica. **Q**uid si quis cō-
fiteat sacerdoti ignaro? Respondet f. An-

thon. Florentinū. qđūmodo talis pñssor
ñ sit nimis iperit? excusat tā pñssor qđ ipse

cōfiteat in tribus casibus. Primus quā
do periculū mortis imminet cōfiteat nec

alius cōfessor posset haberi. tunc quilibet
sacerdos potest z debet audire pñter effica-

ciā sacramēti ne ea pñet. Secundus est qñ
cōfiteat ē sufficiēter pñtus: ita qđ doceat cōf-

essorē. Tertius qñ pñtens spūaliter vi-
uit z crebro pñtet qui nō cōsueuit habere

nisi venialia. als pñter hos casus mortali-
ter peccat vterqz piculo anie exponēdo se

ipsū z aliū. **E**ccl. ij. Qui amat periculū:
pibit i illo. **T**ertio debet querere quis

pñssorē tale qđ habeat scz absoluedi pñtē
z iste ē pñtō sacerdos. de qđ in sequenti.

P Circa secundū de proprio
sacerdotē querit. vtruz quilibet teneatur

soli proprio sacerdoti confiteri: Respondet
cōiter fm omēs docto. theologos z cano-

nistas. qđ loquēdo de pñssōe put est sacra-
mentalē z de pñcepto iuris diuini z ecclesie

faciēda ē pñrio sacerdoti soli. vt pñt de pe.
z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

z re. ca. Omis. Nulli in certis casibus pñ

Domínica. III. quadragesime

Tho. in. iij. dist. xvij. Prim^o. si talis sacerdos esset excoicatus vel hereticus aut scismaticus et hmoi. Scds. si sollicitaret ad malum illi qd pfiteret. Terc^o si pbabiliter videtur qd sit prius ad reuelandū pfectionem. Quar^o si petm de qd cōfiteri debet commissum sit ptra illū. In his 2 siliis in qbus pbabiliter timet cōfiteus ex pfectione periculū sibi vel sacerdoti imminere: nō debet pfiteri. sed licentia petita alteri sacerdoti. quā si nō dat. s. licentia recurrere pōt ad superiorē p. licentia. vel pfitent alteri si nō potest recurrere vel mittere rē. Nec in h trās gredif pceptū ecclie. qz pcepta iuris nō se extendūt vltra vel ptra charitatē.

Sed qd dicat prius sacerdos Ricard^{us} in Rich. in. iij. dist. xvij. et pcor. theolo. et cano. s. summa angelica. Prius papa est prius sacerdos in toto mūdo. Secdo legat^{us} in tota sua puincia. Tercio penitentiarius deputat^{us} ab eisde. Quarto archieps vel eps in sua diocesi. Quinto eoz vicari^{us} generalis epi. Sexto parochial^{is} pfbis in sua parochia. Septimo oēs hñtes licentia ab aliq pdictoz. Octauo ex pūlegijs et indultris fratres minores et pdicatores. Nono ex cōi pfectione iuris sunt multi de qbus habet in summu. ideo breuitas amore ptranseo. Sic etiā in articulo mortis qlibet sacerdos qm nō potest prius hñe pōt absoluerē. et sic est prius sacerdos ill^{us}. patz. xxvj. q. vj. Si pfbiter. et c. se. Itaqz qd pfitet ali^{us} cui pdictoz: prius pfitet.

R Circa tertium de inquirendo a pfitente de petō commissio Notandū qd hoc est valde necessariū vt pffessor diligenter inquāret et interroget cōfiteatē: tñ discerne in pcculari de carnalibz qrendo peccatū cōfiteus addiscat quod an nesciuit.

Questio nanqz vsat An homo qd sic cōfiteat^{ur} respōdet sacerdoti ad interrogata satisfaciāt pcepto de pfectione. Et respōdet. Rodo. qd sic qstus ad ea de qbus interrogat^{ur} Itē sili^{us} satisfaciāt qd rogat pffessorē qd eū in terroget vt sic sciat plen^{us} cōfiteri. Uerū tamē si talis dimitteret pfiteri potius qre prius pfiteret suū petm: talis esset dānabilis. qz de supbia et hypocrisis puenit. de pe. di. v. c. j. p. Aug. qd quidē est peccatū

mortale. Un prudens pffessor qm hoc ppēdit faciat illū rectificare psciaz et dolere de tali indispositioe. Hec in angelica. Proinde Aug. de pe. di. vi. Qui vult. dicit. Sacerdos diligēs inqstitor et subtilis inuestigator sapienter et qsi astute interroget a petore qd forsitan ignorat vel ex verecūdia velit occultare. Hec et plura ibidē. Profnal^{is} g. Exemplū legit^{ur} qd dā habuit dubitationes de fide eucharistie et sic incarnatiōis diuine ex p. gine. Cōfessus est autē cuiā sacerdoti. sed sacerdos negligēs si ne inqstioe et doctrina eūdē titubantē reliquit. Doct^{us} est hō ille et post mortē ei^{us} de sacerdoti terribilit^{er} apparuit. di. Ma ledicte pffessor tu me pdidisti. Ve mihi et ve qd dānat^{us} sum. Si me docuisses diligenter ego saluat^{us} fuissē in vera fide. Et voluit interficere sacerdotē di. Vere te statim occiderē si pmitterer. s. a xpo et p. gine maria. Et sacerdos vix euasit et pniām egit. hoc ideo forte. qz bñ virgini seruierat et si bi supplicauit. Illaz aia dānatā cū magno strepitu et clamore discessit. Rogem^{us} ergo chulsum et c.

Dñica quarta quadragesime in mane Sermo. xix. scz de obligatione cōfessiois et aliquoz excusatione p impotentia.

Huīt Iesus trans mare galilee qd est tyberiadis et seqbat euz multitudo magna Jo. h. vi. et in euāgelio hodierno. Dñs Iesus i hoc euāgelio docet nos ad pniām plibz mysterijs. Primo qdem in hoc qd abiit trans mare galilee. et sic noiā a puincia galilee circūiacente. et tyberia^{dis} dñz ppter ciuitatē adiacētē vt dicit Alchuin^{us} qd tyberia des appellata fuit eo qd i honore Tyberij cesar^{is} erat edificata. Et mare hoc fm Bedā est lac^{us} magn^{us} longitudoinis. xliij. miliarū. Q. g. xps dñs dñz abijisse vltra hoc mare cum discipul^{is} et magna multitudo sequen^{is}. voluit docere qd xpm dñm seqmur p amaritudine pnie et aqs lacrimaz si volum^{us} ad celeste pniū vbi p xpm implebimur satietate oim bonoz pugnare. Ideoqz post trāitū hui^{us} ma

ris iuliuū hoc saturitatē p̄stitit. **S**ecundo docet in hoc q̄ dñs panes ordeaceos ⁊ p̄sces duos multiplicauit. **U**n d̄. Accepit Iesus panes ⁊ cū gr̄as eḡssit distribuit discipulis. Et hoc p̄t poni p̄ alio themate sermonis. **A**miruz q̄i potest q̄re x̄ps multiplicādo panes nō mutauit substantiā vt fieret triticū lapidēcū essent ordeacei ilipidi. Rūdet fm̄ Chrys. ne videat̄ deseruire gula. Et etiā vt doceret q̄ in p̄nti vita amara p̄nia debem⁹ anias nras cibare cū p̄sce. i. p̄nti p̄nti recordā. q̄. s. x̄ps tanq̄ p̄sces affat⁹ fuit in veru ligno crucis: toto sanguine ⁊ hūorib⁹ naturalib⁹ effusus arefactus. ⁊ sic cibati satiabimur a x̄po dulcedine ⁊ solatio celestis. **P**s. fm̄ multitudinē doloꝝ meoꝝ. i. p̄ntiā ⁊ solationes tue letifica. ant. m. Nā sicut panes isti fm̄ Alb. magnū erāt optimi nō simplici ter sed cū p̄sce panis ordeaceoꝝ ⁊ sic q̄dā modo amari: tñ dulcorē saporis accipiebant a p̄sce pinguedine. sic p̄nia amara sapit in x̄pi passiōe dulci memoria. ⁊ de ist⁹ vide euāgelii. **I**taq̄ p̄ p̄ntiā ⁊ p̄fessione quā docet x̄ps plurib⁹ mysterijs euāgelicis tria mysteria notem⁹ p̄ hoc sermone.

Primū de cōfessionis obligatione.
Secūdo de obligatiōis hui⁹ excusatiōe.
Terciū de verecūdationis supatione.

S Circa primum de confessionis obligatione querit̄. **U**trū oēs hoies hui⁹ mūdi obligent̄ generaliter sub necessitate salutis p̄fiteri p̄cā sua sacerdoti. **C**ū em̄ oēs p̄ccatores teneant̄ penitere ⁊ p̄fessio est p̄s principalis p̄nie q̄. s. cōfessio est de iure diuino. q̄re non obligarent oēs. Et h̄ etiā in hoc euāgelio videt̄ mystice x̄ps in sinuasse cū tūc ordeaceo pane oēs nō solū bonos p̄uit sed etiā incredulos q̄ erāt in multitudine illa. Sed ⁊ q̄re eis vinum bibere nō dedit cū tñ illud creare potuit vlt̄ ex aq̄ mutare sicut in nuptijs fecit. Rūdet aliq̄ d. q̄ tñ p̄pter ebrietatē vitandā in tanta multitudine. **T**ū p̄pter significādū penitentie mysteriū. q̄ vt dicit̄ P̄s. vinū letificat cor hois. ⁊ sic tanta multitudo fecisset dissolutiones leticie ⁊ cant⁹ ⁊ h̄mōi. q̄ cōtrariant̄ statū p̄nie lacrimabil̄. **T**um etiā quia vinū p̄fert⁹ in copia sumptū linguā

a loq̄la recta impedit. ⁊ hoc est cōtra p̄nie mysteriū. q̄ debet loq̄ recte. i. vere i p̄fessione p̄cātoꝝ. q̄. s. Sed q̄. **A**d q̄stionē rīdetur fm̄ Bonauen. ⁊ Rich. in. iij. dist. xvj. aliosq̄ simul colligēdo. q̄ duplicat obligatur hoies ad p̄fessionē. **U**no mō ex lege ⁊ institutiōe p̄maria hoc est diuina. et sic oēs hoies t̄ fideles q̄ etiā infideles regulariter tenent̄ ad p̄fessionē faciendā sacerdoti xp̄iano. ita q̄ nō cōfites p̄cā mortale cōmissum tā ante baptisimū q̄ post: si habet at copā cōfessoris ⁊ p̄cā memoriā ⁊ loq̄la ad p̄fediū oīno dānabit. Et p̄ hoc q̄ nō luit p̄fiteri speciale penā in inferno habebit. **R**atio est. q̄ confiteri sacerdoti est p̄ceptū dei ⁊ x̄pi Iesu filij dei vt dictum est sermone. xxvj. ⁊ ideo oēs obligat. q̄ deus qui habet plenitudinē p̄cātis vniuersalit̄ sup oēs hoc p̄ceptum vniuersalit̄ dedit. q̄ oēs tā fideles q̄ infideles t̄nt cōfiteri.

Secundo mō obligant̄ hoies ad p̄fessionē ex institutiōe eccl̄astica. hoc est: ex p̄cepto eccl̄ie in generali cōcilio. **P**recepit namq̄ generale cōcilium sc̄e eccl̄ie extra de p̄. et re. c. ois. sic. **O**is vtriusq̄ sexus fidelis postq̄ ad annos discretiōis puenierit: oīa sua solus p̄cā saltē semel in anno fideliter p̄fiteat̄ p̄rio sacerdoti. ⁊ iniunctas sibi p̄niam p̄ virib⁹ studeat adimplere: si sapiens reuerēter ad min⁹ in pascha eucharistie sac̄m. nisi forte de p̄rij sacerdotis cōsilio ob aliquā rōnabile caz ad tps ab hui⁹ iusmodi p̄ceptione duxerit abstinentiū. **A**lio q̄n ⁊ viuens ab ingressu eccl̄ie arceat et moriens xp̄iana careat sepultura. **H**ec ibi. Et q̄tum ad hoc p̄ceptū eccl̄ie nō tenent̄ illi q̄ sac̄m baptisimū nunq̄ suscepērunt vt sunt pagani. Sed obligant̄ omes q̄ baptisati sunt ad p̄fessionē saltē semel in anno. siue boni xp̄iani siue mali et heretici. Nam vniuersalit̄ ponit̄ p̄ceptum d. **O**is vtriusq̄ sexus ⁊ c. **Q**ui autē dicat ois nihil excludit vel excipit fm̄ philosophib⁹. Et patet etiam. xij. dist. c. **S**i romanoꝝ rum. s. Dicendo. cum glo. **R**atio horuz est. quia vt Richardus supra dicit. vicario christi non fuit potestas directe cōfessā super illos qui baptisimū sacramentum non suscepērunt quod est iānuā qua itrat̄ tur ad eccl̄iam militātem. **I**deo infide

Dominica. III. quadragesime

les vel pagani nondum baptisati non obli-
gant p̄cepto ecclesie sed tñ modo p̄cepto
pro iuris diuini ad confessionem. j. Cor.
v. Quid mihi de his q̄ foris sūt. i. extra ec-
clesiam iudicare. Yra. q̄i dī. nō p̄tinet ad
me. q̄i sūt extra forē ecclesie. Nam eos q̄
foris sūt iudicat deus. Nec apls. P̄cepto
autē ecclesie sed sedis aplice oēs baptisati
obligant tanq̄ ip̄s p̄tri diuina voce
firmato dist. xix. Sic oēs. q̄ baptisati bo-
ni et mali et heretici p̄fiteri obligant saltē
semel in anno. q̄ oibz p̄cipit ecclia. Si
ergo queris an papa possit dispensare obli-
gationē huiusmodi relaxando alicui ne teneat
p̄fiteri. Responder. Richar. supra. et p̄cor.
Tho. q̄ q̄ritum ad essentiam put obligat
ex vi sacramēti. non potest papa cum aliq̄
dispensare. quia contra ius diuinū vel cō-
tra euangelium papa nō potest dispensa-
re. xxv. q. j. Sūt q̄dam. Unde nō potest
papa dispensare q̄ aliquis nullatenus re-
neat cōfiteri. imo etiā ip̄e papa obligatur
p̄fiteri iure diuino et euangelico. Sed q̄ritū
ad circūstantiā fm q̄ obligat ex p̄cepto ec-
clesie p̄t cum aliq̄ dispensare scz vt possit
diutius cōfessionē differre. puta vltra an-
num. Ergo quanto periculo stāt q̄ non
confitentur duobus aut tribus aut pluribz
annis. O pessima christiano et taliū mali-
cia. Ne ve talibus quia digni sūt dāna-
tione eterna.

A Circa secundum de excu-
satione ab obligatione huiusmodi q̄ritur. Qua-
les hoies p̄t excusari ne teneant cōfite-
ri in casu huiusmodi. Ad quod notandū
est q̄ p̄ generali regula tenet q̄ nemo obli-
gatur ad impossibile. ff. de regu. iur. l. Im-
possibiliū. Ideoq̄ ab obligatione faciēde
confessionis excusant aliqui ex impossibi-
litate rationabili. Et isti sūt sex generuz
homines.

- ¶ Primo pueri nōdum dolicapaces.
- ¶ Secundo amentes et ratōe carentes.
- ¶ Tercio mūtū loq̄ nō potentes.
- ¶ Quarto idioma nescientes.
- ¶ Quinto sacerdotē hōre nō valentes
- ¶ Sexto innocētes nullū p̄ctm hītes.
- ¶ Isti sūt quibus modis excusentur et quibz
non: p̄sequemur de singulis.

¶ Primo inquā pueri nōdum dolicapaces
excusant. Ideo in p̄dicta decretali nō
tanter addit. postq̄ ad annos discretiōis
puenerint etc. Sed quis sit iste annus di-
cretiōis glo. ibidem. et super c. j. de deli-
ctis pueroz dicit. q̄ puer et puella septem
annoz dolicapaces sūt. et sic obligant. et
ad p̄fessionem p̄ parentes debent inducti.
Alij dicunt q̄ nō tenent nisi tpe q̄ sūt do-
licapaces vt tenēt Rich. et Hostien. q̄ hu-
iusmodi tēpus discretiōis citius accele-
rat in puero vno q̄ in alio. Ideoq̄ hō debet
aduertere parentes in illis. quia pe-
rire possunt. Sicut Exemplū habem⁹ in
libro dyalo. de puero q̄nq̄ annoz. blasphemante
deum quē demones violenter rapi-
uerunt. Sed quō possit agnosci puer
dolicapax fore Nota fm Scotū in. liij. di.
xviij. et cōmuniter doc. q̄ q̄n puer facit ista
que sequuntur vel aliqd hōz obligat cōfite-
ri et induci debet a parentibz et amicis gen-
do ad confessionē ante septennii. Primo
q̄n puer interrogat et responder ad inter-
rogationes ordinatas ordinate ad p̄posi-
tum. vt exempli gratia. interrogando qd
est p̄mū qd secundū scz in digitis vl in nu-
meris vel in ludis. et huiusmodi. vel in glo
bulis duz ab eo auferunt vel dant plures
vel pauciores si p̄cipit et dolet fraudari. et
sic de alijs. Secundo q̄n vadens ad eccle-
siam facit signa discretiōis et deuotiōis
discoopiēdo caput et hmōi. Tercio q̄n ve-
recundat de malo alijs videntibz. Naz vt
dicit Prover. xx. Ex studijs suis agnoscat
puer. Et sic patet q̄ parentes debent pue-
ros instruere et ad p̄fendū inducere etiā
q̄n septennii. si p̄ceperint eos fore dolica-
paces. q̄ oēs tales obligant ad cōfessionē
als mortaliter peccant. Q. si q̄s dicat tal-
es nō posse peccare in carnalibz peccatis.
cogitet q̄ saltē mendacijs. vitupijs et hu-
iusmodi plena est etas pueri. ideo tñ? et
p̄fiteri debere. Vñ etiā q̄uis Antho. flo.
pre. ij. ti. ix. c. viij. dicit. q̄ puer vt in pluribz
nō habet vsum rōnis nisi circa decem an-
nos. ideoq̄ de necessitate nō obligat an-
tea p̄fiteri sicut nec cōicare. Tñ p̄iū inq̄r et
laudabile est p̄dicare vt parentes affue-
sciant p̄fiteri filios septennes et q̄nquēnes
Hec ille. Secdo amentes excusant a cō-

essione. q̄a nec mereri nec demereri p̄nt. sed sunt in statu saluatiōis vel damnatiōis puterant q̄m p̄diderūt sensum ⁊ in eo dem statu p̄seuerāt. extra de baptismo et eius effect. c. maiores. obligant cū tales ad p̄fessionē quando h̄nt lucida iñtūalla.

Tercio excusant murti: q̄m nō p̄nt loq̄n do confiteri. **Quarto** idioma ignorantes eadem ratiōe. **X Sed** de v̄risq̄ Rich. s. dīc. q̄ n̄hilomin⁹ tenent tales cōfiteri signo vel nutu eo modo quo possūt. xxvj. q. vj. **Qui** recedūt. **Sed** dī. Nunquid ignorantes idioma tenent cōfiteri p̄ interpretē vel p̄ scriptū. R̄ndet fm Sco. tū in. iij. dist. xvj. ⁊ Rich. ar. q̄ licet aliqui dixerint q̄ sic tamen verius dicendum est q̄ non tenent cōfiteri nisi p̄ signū vt murti. quia nullo iure nec diuino nec positiuo est constitutum vt quis per interpretē cōfiteatur. nec videtur tutū plus artare aliq̄m ad confessionē nisi p̄ scriptū ipsa iura. Deniq̄ nec per scriptum debet confiteri. quia est contra rationē sacramētū qd̄ requirit confessionē verbo oris Ideo nullo modo debet facere confessionē p̄ scriptum. sed sufficit confiteri per signū. Hec fm Scotum et in angelica. **Quinto** excusant sacerdotes non habētes. sed sufficit deo confiteri. **Unde** si querat An cōfessio facienda sit layco quando non pōt haberi sacerdos. Respondet fm Scotū Rich. ar. Pe. ⁊ cōmuniter theol. in. iij. dist. xvj. q̄ licet magister et Aug⁹. de pe. di. j. Quē peniter. et alij dixerint q̄ debet saltem in articulo mortis confessio fieri layco absente sacerdote. Tamen verius dicendum q̄ non requiritur de necessitate. sed de congruo p̄pter meritū humilitatis licet confiteri layco solum in articulo mortis. tamē non est necesse. Als autē non licet. q̄a sine utilitate p̄deret talis seipm ei qui non potest absolvere. **Sexto** excusant innocentes nullū peccatum habentes. Sed q̄m Bonauentura dicit q̄ vix possibile est fm statum viatoris vt aliquis vnum dies vel septimanā transeat sine remorsu venialis peccati. ⁊ a fortiori q̄ transeat annū est impossibile. Nec credi potest in aliquo hoc donū fore nisi in xpo ⁊ eius matre. ideo vnus quisq̄ debet habere p̄scientiā salte de ve-

nialibus ⁊ cōfiteri. Vel saltem fm Rich. tenentur tales (vt satisfacciant p̄cepto ecclesie) se representare sacerdoti dicens se non habere conscientiam peccati mortalis. **Per** go p̄ctōres expurgantur ⁊ confitemur ⁊ c.

¶ Circa terciū de superatione verecundationis. Et quo diabolus nititur multos a confessione retrahere p̄ verecundationē pudoris de peccato: maxime superbos: hypocritas: ⁊ mulieres. idcirco hic opus est subiungere qualiter quilibet homo possit superare verecundationē ⁊ p̄rationem vt fortiter currat ad cōfessionē. **Et** pro hoc nota p̄siderationes tres multum valere. **Prima** diuinalis intuitio nls. Nam cōsiderare debes o tu peccator q̄ quantumcūq̄ celes peccatū tuū: de bene videt ⁊ punit. dō p̄fiteri vt remittat. Ambrosi⁹ li. ij. de p̄nā. c. vij. Quid vereris cōfiteri peccata tua: nouit oīa de. sed expectat vocem tuā vt tibi ignoscat. **Exemplum** ad id est quod narrat in gēsi romānoꝝ. Rex quidam videns in suo regno multos fore malefactores: talem legē statuit vt saltem aliquibus fieret misericordia. q̄ vix quicūq̄ mortū iudicatus posset dicere tres veritates tales vt null⁹ eis obicere posset: mortē illa vice euaderet. **Accidit** autē inter multos quendam deprehēdī de latrocinio. ⁊ mortū est ille adiudicatus. Ille autem cogitans quia omnes scirent suam maliciā et iam deberet occidī: dixit tres veritates se fateri. **Primā** dixit. A principio semper malus fui et mala feci. Respondit iudex ⁊ qui illum nouerant. Verum dictis: ideo nunc mori iuste debes. **Secundā** veritates ait. Vibi dixi splicer valde q̄ in ista forma mori me oportet. Respondit oēs: credim⁹ hoc. **Tercia** veritate dixit. Si hac vice euasero nūq̄ ego ad istum locum iudiciū ⁊ formā huius mortis voluntarie veniā. **Oēs** responderunt. Credimus. Et sic liberat⁹ est ab illa morte iuxta decretū regis. Sic de ista tuit q̄ hō q̄ p̄fiter peccatū q̄ licet nouit de uideret ⁊ ageli. ⁊ si eidē peccatū displicet ⁊ cauere de cetero pponit: libet a morte eterna. **¶ Scda** cōsideratio iudicio finalis p̄fusiōis. **Un** Aug. de v̄sitatione ifirmoꝝ. ser. ij. dīc

Handwritten notes in the right margin, including a large 'X' and some illegible scribbles.

Domínica. III. quadragésime

Non tunc erubescis o homo confiteri quod facere non erubuisti. Lantius est coram vno confessoris aliquantulum ruboris suscipere quam in die iudicii coram totis milibus hominum multum diuini notatu erubescere. Hec ille. Et de salubris hominibus exemplum sumamus ex sententia Ambrosij lib. ij. de apologia. qui hora extremi iudicii omnis qui celauit peccata sua clamabit dicens. Veni mihi infelici veni mihi maledicto peccatore. latere cupiui et latere non potui. Sed ecce in faciem meam nudant omnia peccata mea coram toto mundo. ergo veni mihi. Si confessus fuisset non confunderetur nec damneretur. nunc autem confensus de omnibus eternaliter cruciatur. **T**ertia consideratio crucis christi et passionis. Nam si tu o homo cogitas quod magna tibi verecundia est confiteri peccata. si tua considera quantam erubescitiam pro te sustinuit manifeste christus dominus. quia inter latrones crucifigi denudari confundit et vilipendi voluit. ergo eius amore sustine tuam erubescitiam. Si graue tibi videtur humiliari: cogita caput eius spinis coronatum et inclinatum in cruce. Si graue est tibi confiteri turpia vitia tua: cogita quot et qualia pro te suscepit christus vulnera in suo toto corpore virgineo. quod plorauit pro tuis peccatis ut et tu plorares. afflicte erit tu in penitentia te castigas. **E**xemplum legit in speculo eximio de pluribus. sicut et de Alexandro de aless. qui cum graue reputarent omnia penitentia in ordine sufferre apparuit eis christus dominus quasi sanguinolentus cruce trahens in dorso. et quasi talia illis dicens. Ecce ego qui in multo te delicatior fui utpote virginis filius: multo te honorabilior et dignior: utpote rex regum et deus. et sic nobilior et sapientior et omni bono preclarior: quantam penitentiam sustinui in cruce pro peccatis tuis. quantum sanguinem fudi. quanta passionem et verecundiam protuli etc. huiusmodi. Si tu miser peccator discas amore christi et tu penam agere et verecundiam confessionis suscipere ut euadas tormenta gehenne. et consequi premia vite eterne. Rogemus gratiam domini etc.

Dominica eadem post prandium Sermo trinitarius de confessionis diuina acceptatione et qualitate sacramentali.

Qui abscōde rit scelera sua non dirigitur: qui autem confessus fuerit et reliquit ea miserum cordiam prestat. Prouer. xviij. **I**n quibus docet quod de multum odit non penitentes et summe diligit penitentes. quod sic Aug. de pe. dist. i. ca. Que penitet. d. Justitia diuina. i. peccatorum penitente. s. dignum est misericordia quam spirituali labore. s. penitentia perit gratia. laborat enim mens patiendo in confessione erubescitiam. quam verecundiam magis est pena. Si qui erubescit pro christo. s. confitendo fit dignum misericordiam. Hec ille. **P**ro exemplo videmus sic docet Iohannes i. li. de organi factio corporis humani. qui in crucis prope mortuum aut mortuum tria fieri solent. Unum quod per solito altum eleuatur. quod ob fluxum sanguinis ad cor et ipsum adiuuare possit peccator altum in tumescit. Secundum fit quod visum frangit et introitus decidit oculum aliquantulum. Tertium fit quod os aperit. et huiusmodi difficultate respiratio. s. transguttur regionem. Ista sunt in homine agone: pro qua tempore debet se homo ad misericordiam am consequendam preparare. Sic spiritualiter omnis anima que peccato mortali mortua est: ut dicit Ezech. xviij. Anima que peccauerit morietur in peccato suo. Sed si vult se preparare ad misericordiam a deo consequendam debet primo peccatum suum eleuare ad speciem in deo ponendam. quod per se teste. Sperantem in domino misericordia circūdabit. Secundo debet oculum frangere ad fletum penitentiae. Tertio debet os suum aperire in peccatum confessionis. Proinde Prouer. vii. scribit. Qui absconderit secretum non dirigitur. sed ad salutem. qui autem confessus est etc.

Tracatus de sacra confessionis tria mysteria per sermonem declarabimus.

Primum de preceptum diuina detestatio.

Secundum de preceptum diuina dilectio.

Tertium de confessionis propria diffinitione.

Item si placet potes ponere aliud thesima ex autoritatibus subscriptis.

Circa primum de contemptu confessionis. quod opposita iuxta se lucet amplius.

Circa secundum de similitudine confessionis diuina dilectione notandum quod huiusmodi et de omni lege ostendit quod visum multum odit et diuina eos qui nolunt penitere ac summe diligit homines peccata sua libenter penitentes.

- P**rimo ostendit lege paradisi.
- S**ecundo lege nature inprosec.
- T**ercio lege diuina z pphetica.
- Q**uarto lege euangelica.
- Q**uinto lege aplica.
- S**exto lege canonica.
- S**eptimo lege pphica.
- U**ltimo lege ciuilia.

Primo lege paradisi. Nam deus Gen. ij. pcepit hoi ne comederet de ligno vetito: ne mortis necessitate incurreret. Sed hō deceptus a serpe transgressus est pceptum. Volens autē deus hoiem ad penitentiam z pfectionē inducere: dixit eidem Adam vbi es. vbi glo. dicit. pba sunt vocantis. ad penitiam z ad pfectionē inducētis. hec glo. Sz qre hoc nisi qz amauit iō optauit confessionē deus quā qz hō facere remittit sed pctm excusauit in mulierē rector quēdo. z mulier in serpente. et psequitur in deum: ideo deus illos de paradiso expulit p signo odij. qz si pfecti fuissent ex amore pnie nō expulsi esset fm doctores. Proinde de pe. dist. i. s. Deniqz. Gratian? tacitā qz fctionē mouet. scz Quare pmi parentes a dño de culpa sunt reqsiti in paradiso. serpens autē non est reqsitus. Rñdet qz ideo qd deus volebat vt pmi parētes pctm quod transgrediendo cōmiserant: pntendo de/lerent. Serpens autē. glo. i. diabolus in serpente loquēs de culpa reqsitus non est. qz p pfectionē nō reuocabat ad veniā. Hec ille. Ecce g patet qz deus instantiū diligit cōfessionē hois qz nō solū veniā pctōz pstat. sed insup paradysum celeste dat confitenti Et nō pntentes odit adeo qz de paradiso eiicit z dñat. O hō qre nunc pateris oēs miseras hui? vite: famē: sitim: infirmitates z mortē nisi qz pmi parētes nri nō sūt pfecti. qnto magis punieris in inferno si nō confiteberis. Secdo ostendit lege nature in Layn an diluuium. cui dixit Gen. iij. Vbi est Abel frater tu? Qui vt Gracia/nus dicto. s. Deniqz. dicit. ecqz supbo peccatū pnter noliuit. s. fratri cadit sed potius mēdaciū negādo dñm fallere conat? ē d. Nescio. Nunqd custos fratris mei suz ego: venia indign? extitit et desperat? vagus z pflugus. Et in signū maximi odij deus eum maledixit d. Nunc g maledict? eris

sup terram. z posuit i eo signū. Lra. hoc est tremorē horribilē oim mēbroz vt abominabilis deo erōibz hoibz redderet. Et p hec significant oēs qz pctm suum cōfiteri dissimulat vt dicit Gratian? s. Trez post diluuiū ostendit in sbis Job. x. dicentis. Loqr in amaritudine aie mee: dicam deo noli me condemnare. q. d. Si loquar pntendo in amaritudine pnie: nō pdenabis me. Et itez. xxj. dicit. Si abscondi qst hō pctm meū. Lra. i. put multū hoies solent. ifra sequit. Quis multi tribuat vt de sideriū meū audiat oipotēs. q. d. nō. g. rē. Tercio ostendit de lege diuina z pphetica qz diligit pntentes z odit nō pntentes qz Leuit. xxvj. dicit dñs. Propt pctā affligunt donec pntent iniquitates suas qbus puaricati sunt in me. tūc orabunt z recedabo: federis mei rē. Et qz patet ppositus Tre ppheta ps. xxj. Dixi pntebor: aduersum me iniusticiā meā z tu remisisti impietate pcti mei. Tre Prover. vbi s. in themate expsse hoc patet. Et Eccl. iij. Presbite ro hūilia animā tuā. nō pfundat cōfiteri pctā tua. Et c. xvij. An mortē pntere peccata tua. Tre Esa. xliij. Narra si quid habes vt iustificeris. Et qz patet qz scriptura se sacre ideo monet nos multiplicat ad pfectionē qz de? amat illaz. Quarto ostendit lege euangelica. qz in signū amoris xps pcepit pfectionē z p psequēs damnat nō cōfiterentes. z patuit ser. xxvj. R. Quinto lege aplica. Nam Jac. v. scribit sic. Infirmitas qz ex vobis inducat pnter biteros ecclesie et oiet. Et ifra Cōfitemi g alterutrū pctā vīa z orate p inuicē vt saluemini. Hec ibi Sup qz Rich. dicit. qz ostendit pfectio faciendā sacerdoti. ideo pmitit: pnter biteros ecclesie. Et sub necessitate salutis. ideo addit vt saluemini. Et fm Scotū apli nunqz hō pceptū fore ppalassent hoibz nisi xps expsse mādasset. z sic sciuerit qz hoc xps diligit. et pemptores hui? pcepti odit z eternā līer damnat. Gratia hoz querit. Quod hoz deo plus displiceat z odio habet. An pcepti dei transgressio vel peccatū cōmissum. An cōfitemi cōceptus. Ad qd rñdet fm Ludolphuz Carthus. de vi. xpi. qz pcept? cōfessionis multo deestabili? est deo. Lix. in sermōe. Pe? est nollecō

Dominica. III. quadragesime

fiteri q̄ legē cōtēnere. Sicut exemplū grā.
Brauī indignat rex de hoc q̄ seruus suus
eius grām perere p̄tēnit q̄ ante offen
dit. Et sic patet. Nā Aug⁹. li. de vera z fal
sa p̄nia. et etiā Ebr̄y. sup. Bath. 2. cor. vi
cunt q̄ hūanū est peccasse. Chustianū est
penitere z a p̄cto desistere. sed diabolicū
est in p̄cto p̄fuerare p̄tēnendo penitere
Et sic patz. Sexto lege canonica. q̄ spi
ritus sanctus voluit p̄ decreta canonica sanc
re vtz nullus possit iustificari a p̄cto nisi
p̄ctū ante fuerit p̄fessus. vt dicit Amb. d
pe. di. j. c. Nō p̄t. Et q̄ ipsa p̄fessio a mor
te liberet z p̄dissim ap̄at. ibidē. §. Ecce.
et sic canit omēs sacri canones t̄i. de p̄nia
Deniqz de pe. z re. c. Dis. statuere voluit
q̄ cōtēnentes semel in anno p̄fiteri care
ant eccl̄astica sepultura in signū detesta
tionis et dānationis. ¶ Septimo ostēdit
lege p̄fica in exēplis naturalū creaturaz.
Nā elephas cū sit maximū aialū cū cecī
derit nō veret barrire vt subleuet. Irē leo
nes legunt q̄ ostenderūt suas plagas ho
mini vt sanarent. sicut patet in legēda san
cti Hieronymi. ¶ Octez legit in vita
sancti Francisci q̄ cū hoies indigene cir
ca heremitorū Greci a deo punirent an
nua tēpestate. grandine. z lupo. rapaciū
multitudine q̄ biuta z hoies deuorabāt
z multus malis p̄pter p̄ctā nō cōfessā graua
rent. sanct⁹ Franciscus in p̄dicatiōe p̄mi
lit eis q̄ si p̄fiterent z peniterent oia mala
cessarent. qd̄ cum fecissent oia cessauerūt.
Imo cū viciis grādo p̄uaderet. istoz ter
minis appropinqs termiabatur diuer
tebat. vt dicit Bonauētura. ¶ Ultio le
ge civilica que solet in ciuitatibz bone po
licie punire eos q̄ non p̄fiterent semel in an
no. mancipādo illos corā foribz eccl̄ie i cy
pum. ne. s. ira dei descendat in ciuitatē ne
gligentē. Sed qm̄ hodie est dñica letare
plonam⁹ exemplū lenificatiū p̄ exercitiōe
dormitantiū. Legit in gēsi. romanorū ca.
clij. q̄ filius cuiusdā Alexandri impato
ris nocte Celestin⁹ magistrī norme tradit⁹
ad discēdū. Exiēti spaciatus viderūt oues
duas breui corda colligatas p̄medere her
bas p̄p̄ qndā equū scabiosum iacentē in
prato. q̄ oues in pastu vni a ad dextraz alia
ad sinistraz eq̄ trāserūt sic q̄ corda media

p̄ dorsum eq̄ ascendēs scabielem lesit. p̄pter
qd̄ equus repente surrexit. duēq̄ ille oues
dependētes calcitrare ceperūt. Un equ⁹
ex p̄dere grauatur z lesus calcitrās furios⁹
se cucurrit in domū mōledinū iuxta existē
tem apta ianua in qua ardebat ignis vbi
calabo disp̄gēti ignē. se cum ouibz z domo
cōbussit. Tūc m̄gr̄ ille ait filio impatoris.
Ecce vidisti gēta hec fac sup hac re f̄sus.
et q̄s hozz debeat damna ista soluere. al⁹
flagellaberis. At ille cū nesciret recte f̄sus
cōponere z timeret p̄berari. p̄ristat mul
tū. cui cū esset (absente m̄gro) solitari ap̄
paruit diabolus di. Promitte q̄ eris seru⁹
meus fidelis z faciam optimos f̄. Celesti
no q̄ p̄sentiente diabolus edidit istos. scz
f̄. Hecus ouē binā p̄ spinā traxit eq̄nam
f̄. Lesus surgit equ⁹ p̄ndet vtrūq̄ pecus
f̄. Ad mōledinū p̄odus portabat eq̄nuz
f̄. Disp̄gendo focū se cremat atqz locum.
f̄. Custodes aberāt singuli dāna ferant.
Lūqz attulisset hos f̄sus m̄gro: mira
tus ē. z inquisit eū. et tādē Celestin⁹ pu
er retulit quō se diabolo obligauerit pro
his. Un m̄gr̄ p̄ristat ipm̄ induxit vt cō
fiteret cū p̄ritōe magna ac diabolo abre
nūciaret. z post hoc factus est homo san
ctus. vt scribunt hec li. codē. Et sic habet.
¶ 8 p̄ctō. o peccatrix. pensa ex istz in q̄ndō
to dei odio et maledictiōe p̄manes si non
vis cōfiteri tua p̄ctā. et tādū in prāte stas
diaboli. O xp̄iana tu aia festina ad p̄fessi
onem vt sis dilecta xpo cuius sanguine es
redempta.

E Circa tercium de propria
diffinitione. s. cōfessionis querit Quid est
cōfessio sacramentalis. R̄ndet breuiter f̄m
Raymūdū et Hostien. q̄ diffinit sic. Est
legitima corā sacerdote p̄ctōz suoz decla
ratio. Unō f̄m directoriā. Confessio d̄r a
con. qd̄ est simul seu ex toto vel vndiqz fas
cio scz p̄p̄oz p̄ctōz. Ex ista diffinitione
Notandū est q̄ ad verā z sacramentalem
p̄fessionē vt sit deo grata z placita ac ho
mini merito oia eterne salutis requirunt q̄ru
or essentialia s̄m causas quorū.

¶ Primo actio sine debito regulata.
¶ Secdo materia debita.
¶ Tercio efficiens causa.

Quarto forma correptita.

Primo in qua actio debito sine regulari. Ideo dicitur legitima declaratio. Nam ad hoc quod sit sacramentalis confessio requiritur. Primo quod sit actio. I. manifestatio peccati sit expressa. Secundo quod sit p. sine debito hoc est p. venia spe randam. Propter ea Augustinus sic confessionem dicitur finire. Confessio est p. quia moribus latens spe venie aperit. Alioquin si quis confiteatur peccata sua quicquid sine debito non est sacralis confessio. Tercio quod sit modo defuncto propter sezure sui accusatio. hoc est in actu loquendi propter. Proinde quod doctores. Ut utrum confessio possit fieri per interpositam personam vel per scriptum. Et respondetur quod non: loquendo de confessione put est sacrum. vel coiter tenet theologi. Facit ad id de pe. di. i. ca. Quod penitet. quod si peccavit tenet se ore accusare propter sacerdotem. Secundo super. iij. di. xvij. dicitur quod potest sic confiteri per scriptum scilicet si sacerdos est presens et ipse peccator legit pro ore quod scripsit. Si autem sacerdos non est presens: non est necessitas ut dirigat in scriptis ad sacerdotem peccata se accusandum secundum Rich. in. iij. dist. xvij. Sacramentum enim penitentiae est in iudicio secreto in quo sacerdos tenet penitentem diligenter examinare de peccatis et peccatorum circumstantiis ut sciat prebere remedium extra de pe. 2. re. c. ois. Et fit de autem per scriptum esset defectus in huiusmodi examinatione. et etiam intrinsecus periculum. quod si facilliter possent per di vel apiri aut per maliciam sacerdotum. per di absque hoc quod posset in iudicio hominis deprehendi. Et sic. Unde non est per tendendum per scriptum ut patuit per precedentem. X.

Secundo ad confessionem sacramentalem requiritur materia debita hoc est peccatum de quo debet fieri confessio. et peccatum proprium: non alienum. id est in diffinitione: peccatorum suorum propriorum declaratione. Et sic. Sed iuxta hoc quod dicitur. Ut patet licet in confessione notare personam cum qua quis peccavit. Rides secundum Rich. in. iij. dist. xvij. quod si notatio persone est necessaria ad peccati specie expremendam puta quod peccavit cum sorore in primo gradu vel consanguinea. vel quod cum marito contra naturam. et sic de alijs. tunc oportet notare. Sicut propter consilium dandum et penam imponendam a confessore: oportet nominare. Si autem notatio non pertinet ad expressionem speciei peccati. vel etiam quando potest sufficere expremere speciem sine notatione persone. puta dicens:

do: peccavi cum quadam concubina vel concubina aut per fornicationem quadam. tunc tenet tacere de persona ne illam nominet. Alioquin ut dicit sanctus Bonaventura. peccat mortaliter peccator detractionis si personam noiat. Sicut peccat et confessor de nomine in quirentem. vel penitentem. fin eundem Bonaventura. in. iij. dist. xij. p. ij. ar. j. q. iij. et i angelica. Tercio requiritur ad sacramentale confessionem efficiens causa. hoc est: cui debet fieri confessio et quis habeat absolvere. et hic est sacerdos qui habet claves absolvere in confessione sacramentali. ideo dicitur coram sacerdote. Quarto requiritur forma. Verborum sine qua non est sacramentalis confessio et legitima. Sed que sit forma notandum quod communiter secundum theologos et canonistas presertim Thomam et Alber. forma absolutionis essentialiter consistit in hoc videlicet cum dicit sacerdos. Ego te absolvo. licet ly ego non sit de necessitate sacramenti tamen peccaret qui obmitteret. Unde qui mutant formam istam. puta dicendo sic. Auctoritate domini Jesu et apostolorum Petri et Pauli sis absolutus in nomine patris et filii etc. non absolvent sacramentaliter. Item de forma ista Johannes Berson dicit quod non debet addi ly contritus. dicendo sic. Ego absolvo te a peccatis contritus etc. quia potest esse quod contritus non sit contritus sed solum attritus. et tamen prout clauum absoluitur secundum Secorum. ut patuit supra sermone. xvij. h. Ideo nocet addere ly contritus. Nec igitur in Berson. Alii alia documenta plura tradunt doctores de forma absolutionis que ad confessores debet scire: ideo dimitto. quia communiter populo non sunt necessaria. Sed practice notemus pro instructione simplicium quod videlicet debeat confitens tali forma confiteri coram sacerdote. Primo premittat dicendo (si scit) solita confessionem communem Confiteor deo omnipotenti etc. vix ibi. mea culpa. Secundo quoque ad singula mortalia dicat sic. Dico deo meam culpam: in superbia sic et sic peccavi. Similiter et de avaricia. et sic de alijs mortalibus. Item de preceptorum singulorum transgressionibus. Item de alienis peccatis. Item de quibus etiam sensibus. Item de operibus misericordie negligentia et de articulis

forma ab
solutorie
per benenot

Feria. II. post dominicā. III.

fidei si erravit in aliq. Tercio tandē de vē
nialibz et obliuiscis dicat sic. In multis alijs
scio vel credo me peccasse. ideo de oibz di
co mea culpa. Vel cōfiteor deo et tibi p̄r.
et p̄cludēs dicat in fine. Ideo rogo bñfī
mā p̄ginez Mariā et oēs s. rē. orare p̄ rē.
Rogemus ḡ dñm Iesuz vt det nob gra
tiam rē. Amen.

Feria scda post dñicam q̄rtam q̄drage
sime Sermo. xxxj. s. de cōfiteendis peccato
roz circūstancijs.

In De Iesus

non credebatur semetip̄m eis
eo q̄ ip̄e nosset oēs Job. ij. et
in euangelio hodierno. In hoc euangelio
charissimi hoc vñū mysteriū inter alia mī
rū videt vt dicit Aug. q̄ multi credebāt
in noīe Iesu vidētes signa q̄ faciebat. sed
tñ dñs Iesus nō credebatur seip̄m eis eo q̄
ip̄e nosset oēs. Exemplū ponit idē Aug.
di. Plus em̄ nouit artifex qd̄ esset in ope/
re suo q̄ s. nouerit ip̄m opus qd̄ esset in se
metip̄o. Sic x̄ps deus plus nouit qd̄ esset
in hoīe rē. Et fm̄ Dñge. multi credentes
in x̄pm q̄bus tñ se nō credit x̄ps: designat
xp̄ianos min⁹ bonos q̄ licet fide credant
in noīe x̄pi: tñ nolūt ope pficere q̄ tenent et
incedere p̄ artā vñā penitētie. Talibz x̄ps
se nō credit dando seip̄m eis p̄ grāz et glo
riam. q̄ nouit oēs tales fore indignos vt
pote q̄ p̄fiterent se nosse deum: facti aut̄ ne
gant. Proinde charissimi agam⁹ p̄niam et
p̄fiteamur de pctis vt christ⁹ credat se no
bis ad salutē. Vide euangeliū. Itaqz de
confessione faciēda vt se x̄ps credat nob
hic p̄ gratiā et in futuro p̄ gl̄iam tria my
stera notabimus.

Primū de mortaliū pctōz exp̄ssione
Scdm̄ de circūstancijs correptione.
Terciu de circūstancijs declaratione

H Circa primū de mortaliū
pctōz cōfessione. s. exp̄ssa querit. Quō
tenet q̄s necessario exp̄sse cōfiteri de mor
tali pctō. Rōne sufficit in generali cōfiteri
talia. s. mortalia. sicut loquit Aug. in p̄so
na talū: dicēdo sic. Ego pctō inq̄t dñe. sa

cerdos peccauī p̄iurādo: fornicādo: adul
terādo: hoīem occidēdo: sacri egīū cōmī
tendo: furando: rapiendo. Hec oīa cōmī
si ope vel voluntate rē. Vp⁹ est q̄ scire quō
p̄fiteri debeam⁹. Ad hanc q̄stionē rñdet
fm̄ doc. cōiter q̄ oīa pctā mortalia de q̄bz
haberi pōt memoria necessario sunt confi
tēda singulatim in sua specie vltima et spe
cialissima. Ratio fm̄ Alex. et Tho. in. iij.
dist. xj. q̄ p̄ qd̄libet pctm̄ mortale auertit
hō a deo et p̄uertit ad creaturā ac obligat
ad penā eternā fm̄ specie et q̄ntitatē pecca
ti. q̄ ipsa cōuersio ad creaturā trahit pec
catū in sp̄z. et fm̄ diuersitatē speciei diuer
sis penis obligat pctō: in inferno vbi red
det vnicuiqz pena fm̄ culpāū mensuram
Deuter. xxx. Sed q̄ p̄fessio fit rōne pene
remittēde et p̄ sacerdotē inuigēde vt cō
mūet pena etna in t̄pale. Sacerdos aut̄
nō pōt taxare q̄ntitatē pene nisi sibi inno
tuerit p̄fessionē q̄ntitas culpe. Nec q̄nti
tas culpe pōt innotescere sibi nisi fiat con
fessio p̄ticularit̄ de singulis pctis mortali
bus in specie vltima. g. rē. Et ponam⁹ exē
plū in tribz. **P**rimū exemplū in p̄bica
libz. Si q̄s habet vulnera mortifera plu
ra. vnum sit gutture. aliter in capite. tercio
um in pectore vel corde. et sic de alijs. non
sufficit generaliter medico dicere dñe plu
ra vulnera. sed singula oportet deregere et
alligare. Sic in p̄posito. vñ Bern. Dñe
qd̄ remo: det p̄ciam cōfiteri oportet pure
et fideliter. Hec ille sup cantica. Idē sen
tit et m̄ḡ in. iij. dist. xj. **S**cdm̄ in op̄
bus. Nō sufficit dicere: peccauī in luxuria
multip̄r. sed oportet exp̄mere sp̄z peccat
ti vltimā. hoc est: si peccauit cum coniugata
q̄: sic est adulteriū. vel si cum p̄gine: sic est
stuprū. vel si cū vidua voto obligata. quia
sic est sacrilegiū. et sic de alijs speciebus.
Silt̄ dicere peccauī in auaricia nō sufficit
sed exp̄mere specie oportet. et sic in alijs ge
neribz pcti. Terciu exemplū in cogitatio
bus. q̄a vt etiā dicit Antonin⁹ in sūmū
la p̄fess. nō sufficit dicere. Ego cogitauī deli
berato p̄sensu cogitationes luxuriosas p̄
ficere ope licet nequī. q̄ hoc pōt esse multi
pliciter in diuersis speciebus. Sed opor
tet exp̄mere species q̄s se cogitatio acci
pit ab obiecto. vñ si deliberauit tale pctā

committere cū soluta ipse solutus: fornicatō est. si cū iugata adulteriū. si cū p̄sanguinea incestus. Si r̄r veliberavit de speciebus alioꝝ pctōꝝ.

I Circa secundū de circūstātijs p̄fiteri dīs querit̄. utrū corequirat̄ necessario ad p̄fessionē pctōꝝ mortaliū con/ fessio eozundēz circūstantiā. Rō datur fm Bonauē. alioꝝq; docto. in. liij. di. xvij. distinguēdo. Nā p̄mo circūstātie sūt que dā pctm̄ alleuiātes. ⁊ tales p̄fiteri licet nō sūt pctm̄: ad p̄fectionē p̄fessionis tñ nō con/ fert. nisi sit p̄pter hoc vt satisficiat inq̄stioi p̄fessoris. vel q; timer scandalū accipe ex h̄ vel p̄turbari illū p̄fessorē. Exēpli grā. Si q̄s fecit malū et ignorātia vel bona itētiōe talē circūstātia p̄fiteri ē imp̄fectōis. Si r̄ si q̄s peccasset cū muliere ab ip̄a tētat̄ et puocatus ē h̄mōi. ⁊ hoc p̄ generali tenendū est q; qñ circūstātia aliq; al' euitat peccatū vt sit fm suū gen⁹ veniale aut nullum. tūc illa circūstātia nō debet p̄fiteri. sic co/ medere carnes in quadragēsimā p̄pter in/ firmitatē. in tali calu p̄fiteat hō pctm̄: sed nō circūstantiā scz q; fecit p̄pter infirmitatē. q; habet vt accūsaret nō excusare nisi p̄pter p̄fessorē vt dictū est. Si r̄ sup̄bire p̄pter honestates: vilitas cumulare p̄pter publicā vilitatē: multex familiaritate habuisse p̄pter dei charitatē: inuidie stimulū pati p̄pter p̄speritatē illi: quē scito malū. ⁊ h̄mōi. Nā h̄mōi circūstātiās p̄fiteri est im/ p̄fectōis fm Pet̄rū de palu d. ⁊ Anthoni nū. **S**ecūdo qdā circūstātie sūt pctm̄ ag/ gūantes s; in eadē sp̄c. nec in aliā specie tra/ hētes: vt si q̄s lusisset ad taxillos nimis li/ bēter vel fuisset fornicat⁹ cū multa delecta/ tiōe. vel si cōmississet aliqđ pctm̄ ex p̄p̄a malicia nlla p̄cedere tēratōe ⁊ h̄mōi. La/ es circūstātiās p̄fiteri congruū ē: tñ non ē necessitatē. Hoc excepto fm Pe. de pal. ⁊ Aureol. plurimosq; alios vt cōmuni/ re nef q; tutū ē p̄fiteri tales circūstātiās cum notabiliter aggrauāt in eadē sp̄c. Sic exē/ pli grā. Furari cētū florenos multo graui/ us ē q̄ furari vñū. Nō sufficit ḡtali dicere furtū feci nisi exp̄mat q̄ntitatē. q; forte il/ le ⁊ oēs sui filij ex h̄ de paup̄ati sūt ⁊ iste rā

tū furat⁹ teneat ampli⁹ ad restitutionem. **T**ertio qdā sūt circūstātie ad aliā speci/ em vel genus trahētes. ⁊ tales necessario sūt p̄fiteri. q; qñq; circūstātia grauius fa/ cit pctm̄ q̄ esset in seipm̄ gen⁹ pcti: puta peccare cum p̄sanguinea grau⁹ ē q̄ peccare in simplici fornicatiōe. ḡsequit. si pec/ catū fm gen⁹ ē p̄fiteri dūa fortiori eius cir/ cūstātia. Ideo Aug⁹ de pe. di. v. c. j. dicit. Cōsideret q̄litate criminis in loco: in tpe in varietate p̄pone: in multiplici executione. Et infra. Vis ista varietas p̄fiteri ē ⁊ de/ flenda. Nec ille. S; q̄lis circūstātia tra/ hit pctm̄ in aliā specie vel in aliud genus. Notādū fm Sco. in. liij. di. xvij. arti. ij. et doct. p̄ generali regula. q; oīs circūstātia pcti q; aliq; p̄cepto sp̄cālī diuise leg⁹ phibet vl' triat trahit ipm̄ pctm̄ ad aliud gen⁹ vl' specie. Sicut patet in exēplo s; Lxā sup̄ Exod. Peccatum mortale sup̄bie vel ire vel luxurie. ⁊ sic de alijs si fiat in die festo trahitur in aliam speciem. s. violatiōis se/ sti. q; prohibetur p̄cepto sanctificatiōis festi oē op⁹ fuile: s; op⁹ pcti ē op⁹ fuile pl⁹ q̄ manuale. Illa circūstātia ē cōfiterenda. Irē furtū ē pctm̄ p̄ illud p̄ceptū. Non fur tū facies: s; si fiat in loco sacro tam p̄trari/ atur etiā alteri p̄cepto scz de veneratiōe sa/ croꝝ. ⁊ sic enoua sp̄s. ⁊ sic de alijs.

K Circa tertium de circūstātijs declaratiōe q̄rit. q̄ ⁊ q̄les sūt circū/ stātie pctōꝝ. ⁊ qñ aggrauāt pctm̄ sic q; ne/ cesse sit illas circūstātiās p̄fiteri. Ad qđ fm Ray. ⁊ Anthon. r̄ides q; sūt octo cir/ cūstātie q; p̄tinent in hoc versu. Quis qđ vbi p̄ q̄s quorēq; cur quō qñ. Et de sin/ gulis qñ ⁊ quātū aggrauāt declarat sic. Prima dī quis: hoc est q̄s in p̄sona ⁊ cuꝝ quali p̄sona peccauit vel p̄tra quā p̄sonā. Nec em p̄fiteri sūt necessario. q; alia spe/ cies pcti ē peccare solutū cū soluta p̄sona. ⁊ aliud cū iugata: aliud cū f̄ gine. Item aliud est p̄cutere laicū aliud sacerdotē. ⁊ sic de alijs. Irē aliud est p̄latū vel religio/ sum peccare p̄pter in gratitudinē maiorez ⁊ scandalū. Secūda dī qđ: hoc est qđ mali fecit. an mortale vel veniale. ⁊ q̄ pec/ cata p̄secuta sūt in vno pctō: puta in vna luxuria p̄currūt mēdacia vel p̄iuria: deca

Feria. III. post dominicā quartā.

peccātes: furta et filia q̄ sūt p̄fitenda. qz alie
spēs. Tertia dicitur vbi: h̄ eian in loco sacro
qd̄ ē p̄fitendū. Quarta p̄ q̄s h̄ ē: si nō solū
ipe peccauit: s; etiā alios peccare fecit idu
cedo: p̄sulēdo: fāuēdo: p̄cipēdo: vel occa/
sionē dādo. **¶** Quinta dicitur q̄tēs. Nota
d̄ numero q̄ q̄tēs h̄ peccatōtēs distin
cta sūt et plura peccata mortalia cōmittit.
iō tenet p̄fiteri q̄ntū recordari pōt de nūe
ro fm̄ Tho. et Antho. in sūmula p̄fessōz.
Rō. q̄uis em̄ nūer⁹ peccōrū sit eiūsdē sp̄s
tū qz multa nō sūt vnū mortale: s; q̄l bet
vice nouū peccatū mortale p̄mittit. p̄pterea
oportet exp̄mere nūer⁹ q̄ pōt q̄s etima
re p̄fiteri. qd̄ si nō pōt extimer salte q̄nto tē
pore vel q̄t̄ anis in peccō stetit. et q̄ frequē
in die vel hebdomada vel mēse peccauit.
et sic tenet cōiter. qd̄ si nō pōt recordari q̄l
de istis. tūc vt Archid. et directoria. dicat.
Sufficit dicere semultonēs peccasse. et de
bet dolere et p̄fiteri q̄ ex p̄p̄ia culpa nō p̄
recordari. Sexta dicitur cur: h̄ ē ex q̄ cā pec/
cauit: an ex igno: aua vel elatōe vel q̄l in/
tentōe. qz mortalia et etiā de genere venia
lia sepe trahūt specie a fine iō p̄fitēdū est.
¶ Septima dicitur quō: h̄ ē an naturali mō vt
p̄tra natura peccauerit etiā cū p̄p̄ia vro/
re. sic em̄ ē alta spēs. g. rē. **¶** Octaua dicitur q̄n
q̄l in die festo peccauit: duplex ē peccatū
mortale. vt sup̄ tactū ē. Idē de tpe ieiunij.
de p̄se. di. v. ca. Nil p̄dest. **¶** Exeplū a fide
digno fratre mio:re circa annuz dñi. **¶** **S.**
cccc. rex. accepit q̄ q̄daz vetula in hūgaria
ciuitate Strigoniē. duas filias inuptas
habēs. accidit illas pestis morbo infectas
vno die morte decedere. Cūqz p̄fessor vo
cat⁹ aduenissē vnā eaz pus audiuit et po
stea alterā et illis cōmunionē dedit. Post/
q̄ sacerdos recessit vna illaz deuote mor
tua ē. post horā altera illaz in agone p̄sti
tuta ait marri. **¶** O mas fctio q̄ soror mea
migravit ad xpm̄. cui in morte vidi assiste
re angelos in sp̄e auū cādīdissimaz eo q̄
purissimā fecē p̄fessionē: ego miserrima n̄
bonā feci confessionē de peccis sed peccatū
p̄re verecundia tacui. **¶** Ideo ecce aduene/
rūt demones in specie horrendoz cozo
rum qui ducent animā meam in infernū.
Sicqz statim expirauit rē. Rogemus et/
go christum rē.

Feria tertia post dñicā quartā Sermo
tricesimussecundus scz de p̄fitēdis public
petis et radicibus ac tētatōibz peccōz.

Circa hoiez sa
nū feci in sabbato Verba sūt n̄rī
saluator⁹ Jo. vij. et i euāgelio ho
dierno. Sicut Aug⁹ de pe. di. iij. c. Sunt
plures. dic. Dñs iesus nūq̄ aliquē sana
uit quē oīno nō liberauit. Toruz em̄ ho/
minē sauauit in sabbato. qz et corp⁹ ab in
firmitate. et aiā ab omī p̄tagiōe libera
uit. in dicās penitētes optere sūt dolere de
oī crimie orto in aiā et in corp⁹. **¶** Glo. i. mī/
nistrio corpis. Decibi. **¶** S; qz dñs hunc
palytēcū iuxta p̄scinā p̄baticā sauauit p̄fe
cte i die sabbati et ei p̄cepit di. Tolle gra
batū tuū et ambula in signū p̄fecte sanita
tis. Iudei maligni imponebāt xpo q̄ vt/
olaret sabbatū et q̄rebāt eū interficere. p/
pterea xps ostēdit p̄ rōnē ex lege q̄ ipe to
tū hoīem sanādo solo xbo in sabbato nō
solueret sabbatū: redarguēs illos de irro
nabili iudicio: vt patet in hoc euāgelio.
¶ Ex q̄ ista rotalis sanatio designat p̄fertif
aie curationē totale. i. ab oībz peccis vt di/
xit vbi sup̄ Aug. Que qdē fieri h̄z p̄ peni
tētiā et p̄fessionē oīm. Idcirco de p̄fessōe
p̄ter ea q̄ dicta sūt tria mysteria hic nota
bimus.

¶ Prīmū de publico et peccōz accusatōe.
¶ Secūdu de vitioz p̄fitēda radice.
¶ Tertiū de peccōz apienda tentatōe.

Circa prīmū de publico et
peccōz accusatōe q̄rit. vtz p̄ctā etiā publi
ca et sacerdoti bñ māifesta sint necessario
i p̄fessōe accusāda. Rō q̄stōis ē. qz Aug⁹
cōfessionē diffinit dic. Est p̄ quā morib⁹
la rēs pe venie apif. iō nō videt rō q̄re sit
p̄fitēdū id qd̄ nō later. Itē extra d̄ accusa
tōibz et inq̄sitōibz. c. Euidētia dicitur. Euiden
tia patrat fēder⁹ nō idiget clamore accu
sator⁹. g. rē. Ad hec rñ def fm̄ Alex. d̄ al.
Bona. in. iij. di. xvij. Rich. ibidē d̄ Tho.
q̄ oīa p̄ctā nō solū occultā s; et publica sūt
in p̄fessōe accusāda sub necessitate salutis
obligatoria. Et hec cōclusio ostendit tri/
pliciter ad p̄positū.

Primo p distinctionē theologicā.

Secdo p rōnē iuridicā.

Tertio p qstionē practicā.

Primo per theologiam distinctionem. Nam fin theologos tribus modis potest quis accusare peccata sua. Primo in foro iusticie. Secundo in foro cōscientie. Tertio in foro penitentie. Et fin hec triplex distinguitur confessio scz peccatorum. Prima pfectio ē q fit in foro iusticie. i. iudicialiter z mudane curie. z hec differt mltuz a sacrali pfectioe. qz q pccm suū in iudicio pfitet p quicquid habet. xv. q. v. p. p. f. z statim talis in pena pdenat. S. in curia vel foro iudicij dei z pfectioe sacrali pccm est. vbi q pfitet suū pccm totalit liberat statim. ppterea in pfectioe moribz latēs spe venie aperitur fm Aug. qz magis debet aperiri moribz. i. pccm patēs spe venie. Ideo qz fz Rich. illa auctoritas i. i. p. dicitur. qz scz cui dētia pccm sceleris. h ē qn crimē ē notoriū in foro iudiciali ē intelligēda qz vitz nū idiget ibi clamore testiu vel inqstōe. qz ibi sufficit euidētia vel pfectio ad quicquid et pdenādū. Nō est aut sic intelligēdū de foro penitentie. in q ex pfectiois ppte euidētia nō pcedit ad pdenādū. sz ad dō reconciliādū z iustificādū. z sic pty solutio obiectoꝝ. Secda pfectio ē in foro pscie qz hō deo se accusat in pscia. Tertia qz pfectio ē in foro penitentie qz hō se accusat nō solū dō: sed z et p vicario. i. sacerdoti. z vtraqz barz fit in spe venie ad reconciliādū dō z iustificādū. qz debet fieri de oibz pccis etiā publicis. Sz qre publica pccā debeo dicere. A. Nota qz scdo oñdit dicta conclusio p rōnē iuridicā. qz generalis regla iuridica ē q iudex dō iudicare fm allegata z pbata pnt pater. ij. q. vij. c. Iudicet. p dicta Amb. Proinde nō sufficit ad iudicādū aliqd notū ēē iudici nisi sit notū eidē in forma iudicij. Nā Euarist. papa. ij. q. j. c. De ops. dic. qz qn crimē notū ē iudici z alijs veluti si qn in pceptu iudicis z aliorū interfecit hōiem. z talis se reū negat. sine examinatione iudicij ferri nō pnt. Dec ibi. Ubi glo. dicit. qz intelligēdū est quādo iudex nō sederet p tribunali. quia si iudex p tribunali sederet z contingeret aliqquid ibi te facere posses statim puniri: ac

si pbaret p testes corā eo. Velius em pbat aliquid p ipm factū qz p testes. ff. d. de i. l. ij. Dec glo. Ad ppositū. Ex quo pfectio est iudex in foro penitentie. ideo qz uis peccatū sibi sit manifestū aliūde. quia tamē nō est notū sibi in foro pfectionis. qz oportet pfiteri. z nō tñ in generali dicitur. Pater scitis quid fecerim: sed in speciali. Tercio ostendit conclusio pdicta p qstione practicā. Querit nāqz an cōfessor q aliūde audiuit vel scit vel pbabiliter opinat de pfitente aliqd peccatū commississe qd tamen non cōfiter pccōr de se: teneat sibi ad memoriā reducere z pscientiā ponere. Et respondet fm Builb. qz sic. quia timere pnt ne scz confites sup hoc crassam habeat ignorantiā. vel qz nō adhibuerit debitā diligentiam ad recolenda sua peccata. ideoqz nō excusat. Unde in sūma Angelica dicitur. qz in tali casu si cōfessor nō faceret in/terrogatiōes a confitente: mortaliter peccaret per negligentias. Et qbus pater q publica peccata z nota sunt pfitenda.

Circa secundū de radicibus peccatoꝝ qz sunt ignorantia: infirmitas: malicia qz rē. queritur. vtruz radices peccatoꝝ necessario sint confitēde: Respondet fm Alex. de ales p conclusionē qz radices peccatoꝝ nō sunt necessario pfitende nisi quatenus sunt voluntarie tunc de necessitate sunt confitēde. Exempli gratia. quādo in aliquo homie est ignorantia affectata vel crassa: supina rē. Item quādo infirmitas vel fragilitas complacet vt ex his habet licentia quedā peccandi. tunc quodāmodo sunt voluntarie. ideo de necessitate sunt confitēde. Unde Aug. lib. ij. questionū noui z veteris testa. q. lxxvij. dicit. Illi a culpa nō excusant nec esse culpa ignoscit qui habentes a quo discerent opaz nō dederūt. Decille. Sz dō pccō ex malicia nota fm Summā Anglicā qz dupliciter potest esse peccare ex malicia. Uno modo ex malicia: id est ex electione mali ppter inclinationē habitus vicioli. z sic non est peccatū in spiritum sanctū. et vt sic sufficit homini cōfiteri peccatū qd fecit puta blasphemiam luxuriā z bndi sine hō qd dicat fecisse ex malicia vt dicit Alex. s.

Feria. III. post dominicā quartā

Alio mō peccat qđ ex malicia. i. ex pceptu
z sic esse pōt pccm in spm sanctū. ideo vt sic
necessario est pfitenda.

Q Circa tertium de peccato
rū tēratōe qđ vt vtrū tēratōes sint necessa
rio apīende in pffissōe. Rūdes fm docto.
p psumē pclutionē sicut de radicibz. q tē
tātōes nō sūt necessario pfitēde nisi qua
ten? sēz sunt volūtarie. Rō. qz nō sūt pccā
nec circūstātie illoz. s; resistētibz sunt me
ritoze. Bc. Quoties resistis: toties coro
naberis. Si autē qnerat. qñ tēratōes
reputant esse volūtarie. z p psequēs pfitē
de necessarie. Rūdes q tribz modis. Pri
mo qñ sine resistētia tēratōne qđ admit
tit. qz sic est voluntaria interpretatiue qñ ser
penitē in gremiū ascēdētē admittit: nec
aliqten? phibere sēz malas cogitationes
Secūdo qñ qđ occasione tēratōnū se ex
ponit: vt spectān. mulieres z familiariter
cum eis se habent. Tercio qñ qđ sine vlla
tēratōe pūia voluntatē vltro ad peccan
dū offert z ingerit. Ele ve talibz. Naz nisi
penituerint pbiūt in pctis: vt Aug? dicit
de pe. di. v. c. Cōsideret. Ideo tēratōes
hmoi sūt pfitēde. R. Pro exēplo fina
li legit in cronicis minor z in speculo exē
ploz dōi. vij. exē. xliij. q frater Rufinus
a diabolo tentabā de hoc q esset pscitus
ad dānationē. z apparuit sibi diabolus i
specie crucifixi di. Noli credere Frāisco:
s; mihi. scito p certo q es de nūero dānā
doz in ppetuū. t ipe frāisc? z pater ei? z
tu dānabimini. z q seqmī illum decepti
estis. Frater rufin? pstrat? de cetero no
luit ire ad sanctū frāiscū. nec pfiteri vole
bat suā tēratōnē nec orare z hmoi. s; i spi
ritus scō co gūit hec sanct? frāisc?. z voca
to illo ad se: oēm tēratōnē quā habuerat
in corde z extra sibi dixit z edocuit q ē di
abolica tēratō. Et ait. Glade fili pfitear?
z solitas oōnes nō dimittas. z si venerit
diabol? ad te dic illi. Apī os tuū z ibi po
nā ster. Cūqz ille rediēs ad cellā oraret:
itēqz venit diabol? z frāc rufin? dixit ei p
dicta. Tūc indignat? diabol? recessit cum
tāto strepitu vt lapides mōtis discanderē
tur. z saxa se collidēdo ignē emitterēt i val
lez pāpitata: ita p ad huc bodie appetibi

lapidū ruina. Tū frater rufin? culpaz re
cognoscēs pffessus est z tentationē. z cū la
chrymis tāde orātī appuit xps eidē d. Be
ne fecisti q credidisti frāisco z pffessus es
z scito me esse xpm q te beatificabo. hoc si
gno certo q donec eris in mūdo nūqz de
cetero tristis eris timore dānatōis: s; dul
cedine spūs z gaudio diuini amoris reple
beris in spe salutis eterne. Tū sanct? frā
isc? sepe fratribz dicebat. Frater rufin? iā
in celo est canonizat? z hec omīa impleta
sūt. Ergo iesu bone da nobis gratiā cō
fitendi Amen.

Feria quarta post dñicā quartā Ser
mo tricesimus tertius de pffissōe venialū
pccōz in casibz oportuna.

Ille hō quī dī
cāc iesus lutū fecit z vngit oculos
meos z dixit mihi vade z laua zc.
Joh. ix. z in euāgelio hodierno. Sicut ex
ponit Chryf. dñs iesus cecū a natiuitate
curādo ppter mysteria voluit si eāgere vt
delicer pmo expuit in terrā z fecit lutūz ex
spūto: nō ex aqua ne ascribat miraculū
tuti aq: s; pstrit oīz ei? quo expuit. nec tre
de q fecit lutū. qz lutū solet magis doctos ex
cecare qz illuminare. Et hec in mysterio
vt doceret qz ipe est q formauit pmiū ho
minē de limo vt etiā Lyrā dicit. Naz fm
Bedā p hūc cecū significat gen? hūanū
a natiuitate cecū. qz i pctō originali igno
rās nascit: s; p fidē xpi illuminat. Secun
do xps lutū factū limuit sup oculos cecū ad
significādū q hō debet se oculo mētis aspi
cere recognoscēdo. qz rota ei? vīta luto et
sordibz terrenis p pctm est sordidata. Ter
tio pcepit dī. Glade z laua in natatoria si
loe. qđ iter ppat missus. ad designādū my
steriū xpi missi ad salutē hoīm. cui? nata
toria q abluat aīa hūana elachrymosa pe
nitētia z pffessio quā xpus pcepit. z sic illu
minat ad videndū spūalia z celestia ac po
terit cū isto ceco dicere hec verba Ille hō
zc. pty in euāgelio. Itaqz de pffissōe in q
abluat aīa pter ea q dicta sunt notabim?
in hoc fōmone tria mysteria.

Prīmū de venialū pfiteri tēratōe

Secundū de casuū certoz necessitatōe
Tertū d venialū mltroz aggrauatōe

S Circa primū de venialium
 pctōz p̄fessio querit. vtrū hō de pctō vel
 niali teneat necessario cōfiteri. Et posses
 arguere q sic. qz de omī eo ē necessaria pe
 itētia qd simul stare nō pōt cū glia cele
 sti z impedit ab ea. sz sic est de pctō venia
 li qd licet nō grauat obligādo ad mortē
 eternā vel gehennā: tñ ad glām nō pōt
 hō cū veniali intrare nisi penitēdo satisfa
 ciat vel in p̄sentivel in purgatorio. q̄ neces
 saria est de eo penitētia. sed penitētie ps i
 tegralis est p̄fessio. q̄ tenet zc. Sz ad hec
 rñ def fm Rich. in. iij. d. xvj. et Bonauē.
 Petrusqz de tharañ. z alios recolligendo
 documēta breuiter tria. **P**rimū q̄ cōfite
 ri venialia nō est p̄ceptū. nec de p se pe
 nitentia agere de venialibz in speciali ē ne
 cessariū. Ratio. quia venialia peccata si
 mul possunt stare cū gratia. in cuius p̄su
 te cū ea detestatur volūtas sz in genera
 li. post mortem in purgatorio remittunt.
 Naz et sancti homies in gratia existentes
 z pmanētes de lege cōmuni veniali pecca
 to omnino carere nequeunt. m̄ta illud. j.
 Joh. j. Si dixerimus quonā pctm̄ non
 habemus veritas in nobis nō est. **S**ecū
 dū documētū q̄ ad deſenda venialia in p̄
 senti sufficit generaliter p̄fiteri z penitere
 explicitē vel implicitē: hoc est quādo i vir
 tute actus quē facit sequeret displicētia ex
 plicitē peccati venialī cogitatio ad illud
 ferret. **U**ñ ab q̄ p̄fessioe multiplici actu
 venialia remittunt quo ad hoc q̄ hō cōse
 quat celestē gloriā cū qua nō pōt siml sta
 re quātūcūqz leue pctm̄ vt paruit in obie
 ctioe. Remittunt em̄ p aque benedicte af
 persionē. p episcopale benedictionē: p cō
 mune p̄fessionē: p elemosinas z bōa op̄e
 ra. **T**ertū documētū q̄ q̄uis cōfiteri
 venialia de p se nō sit necessariū: tamen
 de p accidens videlicet in certis casibz cō
 fiteri est obligatoriu eo q̄ in illis casibz ac
 tus veniales de se sunt p accidens morta
 les. ideo necessarij sunt tūc cōfiteri. Sz
 qui sint h̄mōi casus articulo. ij. psequimur.

I Circa secundū de casibus

quibus necessario confitenda sunt venia
 lia peccata notandū q̄ ex doctoribz p̄dicti
 ctis recolligēdo sex sunt casus speciales in
 quibus tenet quis necessario confiteri ve
 nialia.

Prim⁹ casus rōne dubitatiois.

Scd⁹ rōne affect⁹ p̄ditiōis.

Tert⁹ rōne p̄ficiētie dictantis.

Quart⁹ rōne institutiois.

Quintus rōne p̄suetudinis.

Sextus rōne interiois.

Prim⁹ in q̄ rōne dubitatiois: hoc est qn
 do quis dubitat: an illa peccata cōmissa
 sint venialia vel mortalia. **U**nde p regu
 la generali ponit sz Bonauē. q̄ omis du
 bitans de aliquo peccato an sit veniale vt
 mortale tenet illud p̄fiteri ne exponat sed i
 scrimini. als moraliter peccat. concorō.
Tho. **S**ecūdu rōne affect⁹ p̄ditiōis
 qn videlicet ppendit hō aliquā affectioē
 deordinatā veniale tantū in ipō intēdi q̄
 p̄babiliter cōiunctur q̄ nisi ipam p peni
 tentiā vel p̄fessionē abiciat trahet ipam in
 pctm̄ mortale. **H**ec Rich. **U** **P**roin
 de Bonauē. s. di. xvj. distinguit tria gene
 ra venialū. Quoddā em̄ est veniale ex sur
 reptōe z ex indeliberatōe. z de tali non te
 nemur penitere nisi de p̄gruo. Quoddā
 est ex cogitatioe morosa: sine tñ opis p̄sen
 su. **U**bi gratia. **E**ū hō sentit turpē in se
 cogitatioē carnalē z p̄sequentē delecta
 tionē. z volūtas nō sufficiēter se opponit:
 sz negligēter in aio morari p̄mittit q̄uis i
 opus nō p̄sensit. z de talibz tenemur peni
 tere: p̄sertim qn delectatio intantū ē pdu
 cra q̄ nisi se homo ab ea auertat traheret
 in mortale. **T**ertio quoddā est veniale ex
 volūrate pleno p̄sensu. sicut mendaciū io
 cosum. z de talibz qn nimis multiplicat
 vt vergant in piculū p̄iurij tenet hō cōfi
 teri. **T**ertius rōne cōficientie dictantis.
 quādo scz aliqū actū veniale cōficientia
 dicitat esse peccatū mortale: tūc tenet cō
 fiteri. q̄ **A**ug⁹ p generali regula ponit. q̄
 omne quod fit contra cōficientiā edificat
 ad gehennā. xxvij. q. j. c. **O**m̄es. s. ex his
Exemplū. Si cōficientia mea dicitat q̄ se
 care ligna ad ignem de festo est contra il
 lud p̄ceptū Sab bara sanctifices. et sic de
 alijs. **Q**uartus casus ratioe institutio

Feria. v. post dominicā quartā.

nīs. quādo scz homo nō habet pctm nisi veniale cū teneat semel in anno cōfiteri ex institutione ecclesie debet illud cōfiteri vt statuto vel pcepto ecclesie satisfaciāt. et hoc est tutius. **¶** Quintus ratio cōsuetudinīs. quādo scz quis sciēt in consuetudine dūcitur venialia. quia sūm Richard. in quodā. talis interpretatio pcepti cōtēnit venialia. Sed vt de pe. di. j. c. Tres sunt. Glo. dicit. q si quis cōtēnit venialia ppter cōtēptū constituit dignus morte eterna. Unde et Bern. de pcepto et dispensatiōe ca. xxiij. dicit. Aliqua stultitia quia et otiose dicitur: facta et cogitata sunt pctā venialia: et tamē cū p cōtēptū vertunt in ysum et p̄suetudinē: criminalia reputant. Nec ille. Ad idē facit dictum Aug. xvj. di. 6. Als aut ea demū. Sextus casus ratio ne interionis scilicet dignus morte eterna. Nam quando quis p aliquē actū venialis peccati: puta p iocosa verba vel aspectum vel per tactum manū et huiusmodi intendit mulierē inducere ad luxuriam: tunc fit peccatū mortale. ideo oportet cōfiteri. Unde Barth. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam iam mechatus est in corde. **¶** Et xpiane discet cōfiteri venialia.

¶ Circa tertium de aggrauatio ne venialium multorum querit. vtrum multa peccata venialia aggrauent homines in tantū sicut vñū mortale. Ideoq; cōfiteri de illis multis sit necesse. Huius ratio est. quia magister in. iij. di. xvj. et Aug. d. pe. di. j. ca. Tres sunt. dicunt sic. Illa que humana fragilitate quous parua: id est venialia: tamen crebro subreperunt si collecta contra nos fuerint: ita nos graua bunt et opprimēt sicut vñū aliqd grande peccatum. Et ponit ibidē exemplū dicē. Quid em̄ interest ad naufragiū vtrū vno grandi fluctu nauis obruat: an paulatim subrepens aqua in sentinā p negligentia derelicta impleat nauē atq; submergatur. Hec ibi. Glidē ergo q sic zc. Sed respōdetur sūm Richard. sup eadē di. q ex istis dictis non est intelligendū q multa venialia equiualeant vñū mortali. quia deordinatio vñius peccati mortalis plus pōderat q deordinatiōes centūz milium peccatorūz

venialium simul. Nam peccatū mortale et veniale differunt in infinitū. quia mortale debet pena eterna. et sic infinita a pte post. veniale autē pena finita. et sic portio nulla. Unde venialia nō graua bunt nos in tantū vt mortale nisi dispositiue. quia multiplacata disponūt ad calum mortales peccati p̄sertim modis in casib; dictis sup. Propterea Aug. dicit. Vitasti grandia vide ne obruaris arena. s. multa. Et ex his patet q sufficit ea cōfiteri in generali: sed in p̄dictis casibus in speciali sunt cōfitenda. **¶** Exemplū finale narrat in speculo ex emplo. xlv. dist. vij. qm pūicia Lumbardie quidā frater ordinis p̄dicatoz vira et fama p̄clarus: cum erat adhuc nouit; tēpore beati Dominici confessionē fecit puram. s. omnium mortalium peccatoz suoz. postea autē cū cōfiteri in generali: paululū obdormiūssset: audiuit vocē dicentē sibi. Glade et iterum caput tuū rade. qui euigilans intellexit q iterū melius moneret cōfiteri oēs circūstācias scz etiā venialia peccata que sibi mente occurrerent. vnde accessit ad beatū Dominicū se p̄sternē. et confessus est meliori attentōe omnia q; p̄us confessus fuerat. Cumq; postea recepisset se ad quietem vidit angelū dei descendē d. celo et portāre sibi coronā aureā miro modo ornata: ac posuit in capite ei. euigilans frater ille se multū consolatus inuenit: et gratias dō egit: et tandē in gratia creuit. Rogemus ergo chustū zc.

¶ Feria quinta post dñicā quartaz. Sermo tricesimus quartus de confessiōe generali obliuioz mortalium et regulis debitis.

Besedit qui erat mortuus et cepit loqui Luc. vij. z in euāgelio hodierno. Dñs iesus resuscitans mortuoz voluit vt resederet et loqueret. Primo vt perber. pbaretur: quoniam vere foret resuscitatus: vt dicit Thytus. Secūdo quoq; vt doceret nos mortaliter in mysterio. q; quicūq; vera penitētia a morte peccati mortalis vult resurgere ad vitam gratie ne

tesse habet surgere a peccatis p̄ deestati/ onem ac loqui in confessione. Haz de pe. dist. j. ca. Non potest. Ambro. dicit. Non potest quis gratiaz dei celestis accipere nisi prius purgatus fuerit ab omni sorte peccati p̄ penitentie confessione vel p̄ donum baptisimi salutaris scz quo ad infantes. Hec ibi. Ideo dicit q̄ cepit loqui. z pater i euā/ gelio. Itaqz de confessione p̄ter p̄dicta declarabimus tria adhuc mysteria i hoc sermone.

Primū de oblioz cōmuni p̄fessione. Scdm de eo z diligēti recordatōe. Tertiū de illoz regulari obfuarōe.

Al Circa primū de oblioz confessione cōmuni querit Richard. vtz p̄ confessionez generalem delectant mortalia oblita. Et rōnes possunt accipi de hac questione ex eo dē Richard. in. iij. dist. xij. arti. iij. q. j. et. iij. sic. Primo quia p̄solam confessionē generalem factā sine contritio ne non possunt remitti venialia vt daret. quia quēcūqz confessio sine contritioe nō sufficit ad salutē. de pe. di. j. §. Ecōtra ea. Sz de venialibus debz homo in genera li contritionē habere. z sic generaliter cō/ fiteri vt sibi remittant in p̄senti vita. ergo z multo fortius nō videt q̄ remittant mortalia oblita p̄ generalem confessionē sed p̄ contritionē. Confirmat. quia regula iur. z iusticie est. extra de regu. iur. dō. scz. q̄ de sua negligentia vel dolo cōmodum re/ portare null⁹ debet. Et patet extra de eo qui duxit in matrimoniu quā polluit ca. p̄positū. vbi hoc dicit clare. Sed si homo purgaret per generalem confessionē de pec/ catis ex negligentia sua oblitis. talis cō/ modum reportaret non confitendo in spe ciali p̄pter obliuionē. ergo habet p̄positū. Sed ad questionez z obiectionez huius modi respondet fm Richard. ibidez ali/ ois doctoris recolligendo documenta tria. **P**rimū est. q̄ confessio gene/ ralis est duplex. Quedam est sacramenta lis que fit sacerdoti in occulto. Quedam non sacramentalis que fit in prima z com pletorio in publico. Illa prima est cuz ho mo de peccatis venialibus sacerdoti con fiteatur in occulto de generibus singulorū

non de singulis generum. Et per hanc re mittunt venialia dupliciter. scz. Uno mo do per modū meriti in q̄tum excitat mo tum voluntatis z feruorez charitatis per que fit venialiū remissio. Alio modo ex vi sacramenti scilicet per absolutionez sacer dotis. Illa autem secunda confessio scilicet cōmunis que fit in prima vel in missa non facit venialiū remissionez ex vi sacra menti: sed tñ modo per modū meriti. qd p̄ncipaliter consistit in contritioe ad quā habendā iuuatur homo per talem confes sionem generalem z per orationē sacerdo talem. Hec Richard. Ex quibus confes sionem idem Richard. dicit. q̄ venialia habent remitti p̄ncipaliter per contritio nem generalem q̄ per confessionē generalem vt concludit ratio p̄ma supra posita. Tā men confessio generalis iuuat ad illaz cō/ tritionē habendā z ad augendā tam ha/ bitam. Hec ille. Et suo modo intelligen dū est de remissione oblioz in obliuione manentū vt sic. Sic z de coopatione accu sū qui faciunt venialiū. remissionez scilicet aque benedictę asp̄sio z oratio do/ minica z hmoi. quia videlicet p̄ contritio nē p̄ncipaliter fit remissio: sz ista iuuat zc.

Secundū documentū. q̄ ex obliuioe p̄cti nō acquirit hō sibi cōmodū sed potius detrimentū. z p̄ hoc soluit p̄firmatio sup̄ posita. Declarat sic fm eundē Richar. qz qñ hō aliq̄ p̄ctā tradit obliuioi. mortalia. si h̄ sit p̄ suā negligentia aut doli malicie: h̄ sibi iputat in p̄ctm. z sic pena gūior dā/ nat. Sz si de ill' in spēali hō p̄tereret z p̄fi terefacili⁹ obtineret remissionē p̄ erube scētā z maior' pris pene relaxationē x̄u te clauū. z sic patet p̄positū. **T**ercū documentū. sz eundē Rich. s. qd oblioz p̄ctoz mortaliū remissioz n̄ suffic general confessio nō sacralis. si hō h̄at co/ piā sacerdotis z facultatē cōfiteendi. quia his habitis tenet de mortalibus oblitis generaliter confiteri z a sacerdote recipere absolutionē. Hec Rich. Sz quō possit

Feria. V. post dominicā. III

de talibus pñteri q̄ hō nō potest scire vel re-
colere declarabit in articulis seqñtibz hu-
ius sermonis.

D Circa secundum de obli-
tione recordatione qñt. Quod de oblitis pec-
catis mortalibz tenet hō diligēter recorda-
ri et cōfiteri. Ad quod Notandū fm̄ Pe. d.
Charā. et Tho. aliosq̄ recolligēdo. q̄ ob-
litiō de aliq̄ pctō mortali pōt fieri triplici-
ter. s. Primo nō totalit̄ sed ita q̄ pñm a
memoria exciderit: pñm maneat. sicut cū
recolo me auduisse vel egisse aliqd̄ in ge-
nerali sed nō occurrit mihi q̄ illud fuerit
in speciali. Et tūc tenet hō oī diligētia la-
borare ad recordandū in speciali. et tenetur
cōteri et cōfiteri in speciali. pur̄ sana pñscien-
tia dicitur vel putat se peccasse. Secūdo
totalit̄. ita q̄ sic a memoria exciderit q̄
nullo modo recordat̄ qñis pñcia sufficien-
ter discuntat. et tūc sufficit debmōi pñteri
et cōfiteri in generali. Nam fm̄ Rich. dñs.
xij. qñti. et etiā Tho. p. cōfessionē generalē
cum generali pñtione remittunt mortā-
lia obli- et venialia et q̄ quoz qñuz ad cul-
pam vel penā vel in toto vel in pte. Primo
ex pñtione pñtens. Secūdo ex hūilitate cō-
fessionis. Tercio ex oratione sacerdotis.
Quarto ex vi dāni. Et hoc intelligendū
est de pñfessione generali sacramentali ut pa-
tuit pñmo arti. Tercio pōt esse obli-
tio negligēter. ita vñz q̄ nō sufficienter qñtū
debit homo discussit conscientiam labo-
rando ut oīa ad memoriā reuocet mortā-
lia cōmissa in speciali. Et talis non excusa-
tur de oblitis sed damnat̄. Rō fm̄ Rich.
s. et Scotū. qz qñbet homo necessariō te-
net facere qd̄ in se est fm̄ qd̄ hūana patit̄
fragilitas ut oīa peccata in speciali ad me-
moriā reuocet et pñterat̄ ac cōfiteat̄. q̄ rē.
Et sic patet.

E Circa tertium de regulari
obseruatione in pñtendo obli- mortalia
Nota tres regulas collectas ex docto.

Prima est q̄ de peccatis oblitis debet
quis cōfiteri in generali. et cum hoc de ne-
gligētia que fuit causa illius obliuionis
tenet in speciali cōfiteri. Ratio. qz ibi du-
plex pctm̄ accidit. vñm negligētia obli-

uionis. aliud sequens obmissio pñfessionis.
Hec ex Alexandro. Proinde etiā Bonau-
uentura dicit q̄ tenet talis cōteri nō soluz
de pctis illis oblitis sed etiā de obliuione
illoz ex negligētia. Nā si placeret obliuio
pcti mortalis: mortalit̄ peccaret hoc ipso.

Secunda regula est q̄ nullū peccatum
mortale oblitū in pñfessione generali absol-
uit nisi sic q̄ si postea ad memoriā reuocet̄
pñteri vñz in speciali teneat̄. Hoc fm̄ Ri-
char. in. iij. dist. xij. ar. iij. q. iij. et Lancel-
lariū parisiē. pbat. quia de oblitis mortali-
bus qñ nō tenet hō in speciali cōfiteri: nō
si qz nō pōt recordari. deus aut̄ non requirit
ab homine ultra id qd̄ pōt: cū nō obligat
ad impossibile ut dicit Hieron. Si q̄ cōfite-
sat talis impotentia. s. cū pctm̄ ad reuoca-
riā reditūa tenet illud pñteri et cōfiteri in spe-
ciali. Si dicas. Nunqd̄ sacerdos absol-
uit me de oblitis aliq̄ mō. Rñdet Richar.
dist. xvij. ar. ij. q. vi. q̄ semp absolutio sacer-
dotis de oblitis debet intelligi sub hac con-
ditione. ut. s. qñ reducant̄ ad memoriā re-
neant̄ pñteri. et sic nō nisi qd̄ diu stant in ob-
liuione sunt absoluta. ita q̄ hō nō dānabit̄
si fecit diligētiā recordandi. Utz au-
tem teneat̄ q̄s eidē pñfessori recolūt cōfite-
ri cui antea fuit pñfessus: ob breuitate hic
translo. vide ser. xxxij.

Tercia
regula q̄ penitens de pctis oblitis nō de-
bet simpliciter oīno sub pñtione cōteri et
cōfiteri in generali: dicens. si peccauī. sed
recognitiōe filiit̄er pñabili. ita q̄ videat̄
sibi pñabile q̄ de ceteris sit oblitus q̄ debe-
ret cōfiteri. Nā quilibet pōt et debet veri-
similit̄ extimare qz in multis offendimus
oēs quoz nō recordamur. et sic ex tali exti-
matione dolere debet vere ac si certus esset
in credendo. et sic pñteat̄ se peccasse ut cre-
dit in multis. Et sic dimittit̄ sibi illa pñte
absolutiois q̄ debet fieri absolute: nō sub
cōditione. qz pñtitiō nil ponit. Hāc regu-
lam ponit Bonauen. et sufficit p breuita-
te. Pro exemplo finali. Narrat Esaiā
in dyab. q̄ iuuenis qdaz in qdragesima ce-
pit sacerdoti cōfiteri nimis enormia ad q̄
multos induxit. Qui sacerdos ait. Fili si
esses mille annoz adhuc multuz esset tibi
tor et talia fecisse. Respondit. Amplius q̄
mille annoz sum. nam demon sum et inu-

mera feci. sed confiteri volo. qz vidi q pec-
cariores p pfeffione pulcrificantz eis vita
pmittit eterna. Sacerdos dixit. Age gpe/
nitentia. Rndit demon. Facia qd mibi
impones dūmodo sit illud mibi tolerabi-
le. Tūc sacerdos ait. Glade et triba vicibz
hūiliter pstrat? dīc. Dñe deus creator me-
us peccau tibi: ignosce mibi. Respondit
demo. Nō possum me intantū hūiliare. z
evanuit. Sic faciunt multi q nolūt se deo
p oia hūiliare in pfeffione. atq multa vo-
lunt obliuisci ne erubescāt. ideo cū diabo-
lo pibunt nec mīserīdīam cōsequētia deo
Rogemus gpm zc.

Serā sexta post dñicam qrtaz Sermo
xxv. de confessione frequēter faciēda p
gratia amplianda.

O Scit ei Je-
sus Ego sum resurrectio z vi-
ta: q credit in me etiā si mor-
tuus fuerit uiuet Joh. ij. et

in euāgelio hodierno. In qbz saluator vo-
cet tria. Primo q ipse sit verus de? z do-
minus vite z mortis: d. Ego sum resur. zc.

Secdo q qñcunq hoim in ipm credit ha-
ber vitā aīe. Ideo dicit. Qui credit in me
uiuet. Aug. qz vita aīe fides est. qz iustus
ex fide uiuit Ro. i. scz in xpo. Tercio do-
cet q hō in xpm credens etiā si mortu? fu-
erit pctō mortali uiuificat a xpo et resuscit-
tat p pñiam verā z pfeffionē ad vitā eter-
nā. In cui? signū Lazari mortuū dñs Je-
sus lacrimando z fortiter clamādo dīcēs
Lazare veni foras resuscitauit: significās
q qui vult a morte pcti resurgere debet la-
crimari in cōtritione z clamare corā sacer-
dote in confessione. Unā Amb. de pe. diss.
j. c. Ecce nūc dīcīt. Cōfessio aīam a mor-
te liberat z spem saluandī tribuit zc. Et d
ista resuscitatio lazari loquit h euāgelīū.

Itaqz de pfeffione pter ea q dicta sunt
adhuc tria mysteria dclaram? i hōmōe

Prīmū de pfitendi frequēratione.
Secundū de obligandi determinatiōe.
Tercū de frequērandi gratificatiōe.

Circa primum de frequē

tatione Notandū est: qñs ecclia statue-
rit scz ad min? semel confiteri in anno sub
pcepto. nihilom? tñ cui libet xpiano mul-
tū valet z expedit frequē? cōfiteri z sepi?
Et hoc pbat pluribz ratiōibz q notant in
summa confes. li. iij. c. xxxiij. q. lxxv.

Primo ppter incertitudinē tēpis.

Secdo ppter accumulatiōē criminis.

Tercio ppter difficultatiōē pfeffiois.

Quarto ppter indignatiōē iudicis.

Ultio ppter euitatiōē pcculi obliuiois.

Primo inquā ppter incertitudinē tēporis.

Nā tps nōstre mortis est incertū. Lu. xij.

Veniet dñs serui illi? qñ nō sperat. s. ma-
lus serui? z hora q nescit: z diuidet eū. Ly

ra. s. aīam a corpe sepando in morte. pteps

et? cum infidelibz ponet. i. cū dānat. Ideo

qñ cōmode possum? pfitemur: ne pccu-

pāti die mortis qramus spaciū pñie z cō-

fessionis nec inuenire possimus. Secū-

do ppter accumulatiōē criminis. Nā qñ

to qd maiori tpe manet in peccat? sine cō-

fessione: tāto plura z maiora pctā accumu-

lat z amplius ruit. qz vñ pccm causa est

dispositiua alteri. Unā Diego. Pccm qd

p pñiaz cat? nō diluit mor suo podere ad

aliud trahit. Exemplū. Quāto diut? ma-

ner vas enei nō bñ mūdatur: tāto pl? sord-

descit z rubiginat. Propter ea Apoc. vlti.

Qui in sordibz est sordescat adhuc. Lxxa.

id est sordescit ampli? ponēdo opratiuuz

p indicatiuū. Tercio ppter difficultatiōē

nem pfeffiois. Nā quāto qd tardat pfitē-

ri tanto difficilīus cōuertit z cōfitef. Qui

dius. Qui nō est hodie: cras min? aptus

erit. Et frequēti aut actu pfeffionis habi-

tus generat: z sic facilitat. Quarto ppter

indignatiōē iudicis. Nā tanto deus am-

plius indignat quāto diutius qd in pctis

stat nec curat confiteri. Ps. Cor cōtritu z

humiliatū. s. ad pfitēdū deus nō despiciet

g p pccatū despiciet negligentē. Ulti-

mo ppter euitatiōē periculi obliuiois. qz

quāto qd tardi? cōfitef: tāto plus incur-

rere pōt pcculi obliuiois. s. peccatū mor-

talis z ei? circumstantiaz q tenet cōfiteri.

Nā vt in pcedenti sermone dictū est obli-

uio pcti mortalis cōmissi si sit ex negligē-

tia. z a fortiori si sit ex dolo: dānabilis est.

g zc. Unde plurimū laudabile est z rutilz

Feria. VI. post dominicā. III.

frequenter p̄fiteri. et satꝝ piculosus est in foro sciencie tñ modo semel in anno confiteri. Quis ex p̄cepto ecclesie nō nisi semel in anno obliget. Ergo homo attende tibi ut saltem ad festa maiora. scilicet triuitatꝝ dñi et Pentecostes. ac bñe virginis confiteri stude: ut sic grām dei et amorē p̄sequaris et periculum euites.

Circa secundum de obligatione determinatio querit. Quare ecclesia sc̄ta determinauit tñ semel in anno obligari xpianos ad faciendā p̄fessionē. cū em̄ ut p̄dictū est tunc et melius esset frequentare. quare ergo non nisi ad semel obligauit ecclesia. Ad hec respondet q̄ p̄cipue quāqꝫ sūt rationes quaz aliqꝫ ponunt de hoc quare vix ad semel in anno obligauit. Alię autē quare nō pluries cōfiteri p̄cepit. Primo namqꝫ ad semel p̄fitendum obligauit oēs p̄pter indigentia vltimā. qz omnes homines peccant et egent grā dei. Ideo debet quibet recognoscere se q̄ deus offendit et eius misericordia indiget. ac sic deū glorificare p̄ p̄fessionē. Vñ Jos. vii. Fili da gloriam deo et p̄fiteri qd feceris. Secundo p̄pter reuerendā cōsolationē quā oēs tenent eodem p̄cepto semel in anno. scilicet in pascale cōmunicare tā p̄fecti q̄ imp̄fecti. ideo mūdari debent xpiani p̄ p̄fessionē sub p̄cepti necessitate. Tercio p̄pter hereticorū in grege dñi discretionē. ne lupi. i. heretici latenter in grege q̄ deuoraret agnos. i. christianos simplices. Ideo saltem semel omnes xpiani debet ex p̄cepto se cōfiteri sacerdoti. ut p̄p̄rio ut discernant. S; heu plures nō p̄fiterent vltꝫ decē annos. et h̄mōi p̄sequendū sunt. Quarto deniqꝫ q̄re nō obligauit ad pluries cōfiterendū est p̄pter maioris piculi euitandā transgressionē. Quia ex q̄ confessione oīm p̄ctorꝝ et circumstantiarū est multū ardua: multi nō impleret h̄mōi p̄ceptum frequentē. cum exp̄timur qm̄ vix et difficulter semel in anno cōfiteant. Et ut in pluribus min⁹ pure et infideliter fieret confessio tē. Quinto p̄pter cōmōdā dā bono et deuotionē. Nam nimis durus est xpianus qui nil plus vult facere nisi ad qd p̄cepto obligat. Cōmōdabilis est autē deuotio eorꝝ q̄ plus faciūt. s. pluries in an-

no cōfitent et pluries cōfiteant. Proinde hō si tu in hora mortis excusare te velis dī. Nō sum pluries q̄ semel p̄fessus qz ecclesia nō p̄cepit. timendū est ne forte deus dicat. Et si nō pluries tenebaris p̄fiteri: tñ p̄ illo semel debebas cōfiteri oia p̄ctā illo anno cōmissa ut eodē p̄cepto habebat. Sed tu multa nō es p̄fessus q̄ oblit⁹ es a tanto tpe anni. Tu respondebis. Dñe nō potui oia recordari. Tūc deus dicit tibi. Cur q̄ nō fecisti qd potuisses cōmōde cōfiterendo pluries. et sic euasisses illa. et quia neglexisti salutē dānaberis. Vñ Aug⁹. sup cantica omel. et ait. Dic deo o hō q̄s es: p̄fiteri do. qz si nō dixeris: dānabit⁹ qd inuenit in te. Nō vis ut ille dānet te: tu dāna te in cōfessione. Et cū cōfessus fueris oia delicta tua: ex oib⁹ purgabit te. Nec illuc. Ergo xpiane accusa te in confessione frequenter ut saluet te de tempore.

Circa tertium de frequentia cōfessionis et gratificatione querit. Quales gratias p̄fert deus homini p̄fessionē frequentanti. Ad quod rñdet q̄ frequentatio p̄fessionis multas gratias p̄meret a deo amplius q̄ cōfessio illa semel in anno debita ex p̄cepto. et hoc ceteris parib⁹. Primo q̄dem sanitatē celeriorē. Vñ Jñs. de summo bono dicit. Cito corrigit culpa q̄ cito cognoscit. Tard⁹ autē sanat vuln⁹ cui iam putrescentibus mēbris lōgo post tpe curatio adhibet. Nec ille. Secundo penarū plurimū liberationē. qz pluries et frequentius erubescētia talis suscipit. de q̄ Aug⁹. de peccat. dist. j. Quē penitet. dīc. Erubescētia magna habet p̄tem remissionis q̄nto pluries erubescit p̄ christo. hec ibi. Proinde Thomas in. iij. di. xviij. dicit. q̄ q̄nto q̄s pluribus sacerdotib⁹ p̄fiteat: tāto plus ei de peccatis remittit. tñ ex erubescētia. tñ ex vi clauum. vñ torrens pōt p̄fiteri q̄ ab oī pena liberat. Tercio aie securitatem amplius oīs. p̄pter p̄ficiē serenitatē. qz nō tā habet timere de obliuionis negligētia ut tā sup̄ dictū est. Sicut Exēpligra. Si q̄s accipit ad vlturā et frequenter p̄soluit: securior est. quāto autē magis p̄rogat solutionē: tantose onerat. Quarto indulgentiam p̄mptiorē. Hugo dī. li. ij. Si voluntas

scz pfitendi pigra non fuerit: indulgentia tarda nō erit. g plus de facto. Quinto morē salubriorē. s. cū meritis z pmissis accumulat. Exemplū legit in Spe. exē. dist. x. exē. j. q. erant fratres duo verini in studio Parisien. Junior fuit deū timēs z deuor. senior peitilens moribz et totus carnalis. Junior g hūc sepe monebat ad penitentia z confessionē. sed nō curauit. Tandē cum senior foret infirmus et morti pimus vidit xpm sibi apparentē: spinis coronatus: z crucē hūcis ferentē: de vulnerebus sanguinē fundentē z dicentē sibi. Ecce quāta sum passus p te. Sed q tu iselux tantis beneficijs meis inemor fuisti. Accipe g in cōfusione tuā sanguinē meū pio sum. Et his diebus cruore de latere pfluente manu cōprehensum: in vultū infirmi picit. z sic disparuit. Tūc miser ille tremēs vocauit fratrē suum z ei oia q. derat narrauit. Cui ille cū fiducia ait. Noli frater desperare sed pponē emendā et dōle de peccatis ac confiteri sacerdoti pctā zē. Vocato g sacerdote cū in genti gemiti z lacrimis cōfessus est. Et spūscūs eidē apparēs i specie viri habentis in dextra scapula colubā candidissimā pmisit sibi veniam et pdixit q post tridū migraret. z sic factū est. Frater aut iunior in iusticia z scititate profectus ad pma pcella ppetuo possidēda. Rogamus ergo christum zē.

Sabbato post dñicam qrtaz Sermo xxxvj. de cōfessionis verecundatione z solitudine z de cōfidentis indispositiōe.

Ego sum lux
mūdū: q sequit me nō ambulat in tenebris. Joh. viij. et in euangelio hodierno. Verba sunt salutaris nri Jesu in qbus ostendit q ipse sit verus deus q est lux p essentia illuminās oēs hoīem venientē in hunc mundū. Nā ab ipso deriuat oīs nōtia aīe. Est g xps nō lux corpālis vel visibilis vt sol scz materialis. sed spūalis qua mens hominū illuminat ad cognoscendū deū z quncq sunt necessaria ad salutē. Ideo subdit dñs dices Qui sequit me. Vra. scz p fidem forma-

ram charitate: nō ambulat in tenebris scz ignorāte z culpe. Proinde oīs bonus christianus debet xpm seq p fidem sic q tenebras culpaz abiciat penitendo et pfitendo zē. z in luce grē xpi ambulet ad vitam eternā vt dicit in euāgelio. Itaqz de cōfessione pctōz qua abijciunt tenebras viciorum tria mysteria declaramus.

Prīmū de cōfessionis verecundatiōe.

Scdm de solitudinis pditione.

Terciū de pfitentis indispositiōe.

Circa primum de verecundatione pfectionis querit. Utrum homo debeat verecunde peccata sua confiteri et quali erubescantia. Ad quod rñdetur fm doc. q homo debet cōfiteri verecūde. Ratio. quia deum offendimus inuerecunde: nec erubimus eius maiestatis vultū et oculos cernentis cuncta nostra opa. ideo confundī debemus z verecunde cōfiteri vt p verecundā deo satisficiam. Vbi mo aduerte tuam dementiā in peccando. Nōne erubesceres luxuriā facere corā alijs quibz hominibz. z plus coram iudice et ciuibz. z adhuc amplius coram rege z militibz ac principibz. Sic a fortiori debes erubescere coram deo et angelis cernentibus. Sed qā non erubuit offendere dō debes erubescēdo satisficere. Unde Augustinus de pe. dist. j. c. Quem penitet. ait Qui per vos peccastis per vos erubescastis. Erubescētia em ipsa partem habet remissionis. Vultū em satisfactionis obtulit qui erubescētie dominans nil confessor negauit. Iusticia em damnat pctā. s. dignus est misericōdia qui spūali labore petit gratiam. laborat em mens patiēdo erubescētia. et quoniā verecūdia est magna pena: qui erubescit p xpo fit dignus misericōdia. Unde patet q quanto pluribus confitebitur turpitudinem criminis: tanto facili⁹ consequit grām remissionis. Hec ibi Augustinus. Sed Hora q ista erubescētia vel verecundia debet esse de peccatis: non de confessione. quia natura dicit q sicut homo non erubuit peccare: similiter et a fortiori nō erubescat pctā cōfiteri deo z ei vicario. Sz heu heu multi de cepti a diabolo ecōtrario faciunt scz q nō

Babbato post dominic a quartā

erubescit peccare corā deo et angelis: et tamē erubescunt confiteri. et huiusmodi q̄ stultē et damnablem agāt tribus rōnibz pz. **P**rimo qz stult' est q̄ in lutū cadere et oīa vestimēta fedata nō erubescit: s; erubescit surgere de luto et emūdare. Sic dicit abas: talē stulticia p̄sudarē hōi vt caderet et de casu nō resurgat p̄ p̄fessionē sicut fecit p̄mis penitibz p̄t dicit Aug'. lib. l. omet.

Secundo qz stult' ē q̄ nō verēcūda de re cōfessibili vitiosa et dānabili q̄le ē p̄tū s; verēcūdari vult de p̄ture honorabili et gl'io/ sa q̄lis ē p̄fessio. Expli ḡra. Si q̄s n̄ erubescit de h̄ q̄ vñ latrē cui posset resistere cū stercozif et occidit: s; erubescit de h̄ q̄ illuz vincit flagellar et expellit triūphās tāq̄ miles de hoste. p̄ q̄triūpho coronat a rege. Vñ Aug'. li. de p̄ua diē. Facit' a diabolo nō vincimur et sedamur nisi cum hypōcōdo illū imitamur. necychemēn' eū p̄fitemur. nec acrotes ei dolores infligit mus q̄ cū p̄cto et plagas p̄fitemur. Hec ille. Vñ legat' q̄ cūda diabol' multū de vulnerat' appuit. Qui iterro gavit q̄s sibi hec fecerit. Et rōdit. Tu inq̄. qz q̄t' ens p̄fessus es: toties cultū mibi infixit' si tē. **T**ercio qz stult' ē q̄ nō erubescit se stercore p̄p̄o sedasse: s; erubescit abluere. Vñ Bern. exclamat dī. O infamia pessima p̄der abluī et n̄ p̄der in q̄nari. abstergit caliga et nō abluī aīa. O qd stult' q̄ cū diabolo velle facere in p̄tis et in sceno cū porc' s; porc' q̄ velle iuxta regē sedere i mūdicia vestitū ad mensaz delictis plenaz aureis fulgentibz.

A Circa secundū de conditi one solitaria. qz de' sic voluit et cella sici stituit q̄ sol' p̄fites soli p̄fessori in secreto p̄fiteat. vt p̄z de pe. et re. c. omis vtriusq̄. S; circa hoc querunt tria.

Primo de causa hui' et rōne.

Secundo de et necessitate.

Tercio de et plurificatione.

Primo q̄rit q̄re benedict' de' voluit p̄fessionē sic fieri s; a solo p̄fite soli sacerdoti. Ad id rōdet Aug' d. pe. di. j. c. Quē peniter di. sic. Ex misericordia em hoc p̄cepit dñs vt neminē peniteret in occulto: s; erubescētā vinceret cū p̄ seipm sacerdoti dic.

Hec ibi. **S**ecundo q̄rit. vtz p̄fessio sit faciēda necessario solitacordō et a solo: Rñ. def fm fratre Ange. in sūma q̄ sic de necitate p̄cepti ecclie. dicto c. omis. de pe. et re. **E**t h̄ documenta duo accipiūt. Quorū scz vñ ē q̄ sacerdos q̄ plures q̄nq̄ p̄ueros ad p̄fite dū obligatos et a fortiori ad ultos insimul facit p̄fiteri: vtroq̄q̄ sūl' auidien. vñ scz dextera: aliū aure sinistra. nū si cogeret articul' mortis nō euadit mortale. qz sic facit p̄ceptū ecclie. **S**ecūdu documentū q̄ scz vt Rich. dicit. in articulo necessitat' q̄ mortis iminet d̄ p̄p̄nq̄: ita q̄ vñ post aliū nō pōt expectari ad p̄fite dū tūc licet plures simul audire in p̄fessione. nec p̄ hoc euacuat' p̄tus sacramēti. **T**ertio q̄rit. vtz p̄fessio facta pluribz sit sacerdotibz sit p̄fessio facialis. Ad h̄ Sco dic q̄ nō. quia vñ p̄ps ē quē sacerdos representat. Verūtamē fm Richard. si quis vellet confiteri duobus simul sacerdotibus p̄pter hoc vt certius consiliū haberet. vel p̄pter feruorē. et vt sit magis tranquilla ei' cōscientia. illi possunt sine peccato audire et absolucere. alts aut peccaret. qz faceret cōtra p̄ceptū ecclie.

P Circa tertium de indispōsito p̄fite q̄rit. vtz cōfessio sit acceptanda et aliqd valeat q̄ p̄fites ē indispōsit' ad ḡtē susceptionez: h̄ ē q̄ manet in voluntate adhuc peccādī. vel nō nult satisfacere qd tenet. vñ q̄ ex mala intēdō p̄fite et h̄mōi. Ad qd rōdet fm fratre Ange. in sū. et doc. p̄ tria documenta recolligen. **P**rimū qd documentū qd notant doctores in ca. qz q̄dam de pe. et re. videlicet q̄ licet penitentia et confessio talitū sit acceptanda et salubribz monitis eis penitentia indicenda. et amen absolutio non est talibz impendēda. **R**atio. quia tales nō sunt capaces absolutionis et remissionis peccati. **S**ecundū q̄ valet talis confessio ad multa. sicut valet alia bona opera i peccato mortali facta: sed non valet. s. directe ad vitam eternam et ad celestē gloriā merendā. sed ad illam indirecte valet in q̄rum disponit ad conuersionem. **E**xemplū legitur li. d. do no timoris q̄ miles quidaz taliter confessus est. cū in penitētia inuictū ē q̄ nūc q̄s

anulū in manu videret de morte et penis inferni memor esset. qđ cū pluries fecisset emollicus est ad vere penitendū.

Tercū documentū qđ tenendū est qđ talis in casu huius tenet p̄fessionē ite rare. qđ sic tenet cōmuniō opinio theolo goz. vt dicit sc̄tus Bonauē. pater in An gelica. Et hoc vix est qđ oīno tenet iterare qm̄ mutat p̄fessō. Secus si ad eundē cō fessōrē redeat et iste adhuc in memoria ha beat p̄cā qđ p̄fessus fuit sibi. v̄l saltem scit quā p̄niam ip̄oluert p̄ eis fin. De. de pa lu. Nā sic sufficeret implicite p̄fiteō dice re. De illis etiā p̄cis qđ alij vobis p̄fessus fui dico meā cū pā. Et sufficit qđ confessor idem recordet in genere de p̄cis p̄fessis et de qđ rate viret. licet nō recordet de p̄ce catis in nūero vel specie. Alioqñ tenet ite rare. Hec in angelica.

Exemplum fi nalenarrat Arnoldus qđ dā vir multuz honorabat brām Mariā. attamē qđdaz suum graue p̄ctm̄ p̄ pudore non p̄tebat. alijs p̄fessis tandē in secreto deo p̄fitebat dī. **D**e p̄p̄ia p̄fessio mibi p̄cōrī. Quādā vi cesse p̄fitei apparuit sibi diabolus in for ma sacerdotis dī. Ecce misit me de ad te vt p̄fitear hoc vni. Et statim p̄fessus est illi. At diabolus. Inūgo tibi vt h̄ p̄ctm̄ nunq̄ amplī alicui p̄fitear. scito tibi esse remissum. Tunc iste hō venisset ad extre mā horā vidit qđ angeli cū demonibz p̄te debāt de aia. Demones dixerūt. In mor tali nō p̄fesso decessit qđ nostra est. et rapue runt eā ducent ad infernū. Sed subito be ata p̄go Maria occurrit dī. Volose hunc de cepit ne p̄fiteret. ideo p̄cipio p̄ tremen dū iudiciū vt aiam ad corp⁹ suū reducar. et sic ille reuixit et cōfessus est sacerdoti de oibz et de hoc retento. et sic p̄niaz egit. Ro gemus qđ christum et.

Dñica de passione in mane Sermo xxxvij. de confessione retardāda vel accele randa in casibus.

Amen amē di co vobis: si qđ sermonē meū seruauerit mortē nō videbit in et. Verba sunt saluatoris n̄i Joh. viij.

et in euāgelio hodierno. in qđ ip̄e de no ster mirabilē erga nos amorē insinuat tri pliciter. Primo cū dicit. Amē amē dico vobis. **A**ra. i. fidelit. et duplicat ad maio rem certitudinē. Hec **A**ra. Nā in h̄ ma xima charitas offēdit qđ de ip̄e tante ma iestatis infūre qđ nulli tenet et tā ex chari rate dignat iuramēto se nob obligare. Q̄nta charitas tantū regē tā miseri p̄cō ribz qđ in nullo eger iurādo se p̄mittere. Scđo charitate oñ dicit cum subdit. Si qđ sermonē meū seruauerit mortē nō videbit qđ p̄mittit vitā qđ est summe amabilis. Nā fin p̄m. iij. de aia. oia esse et viuere appē tunt. **E** qđ p̄cōres qđ horret mortē seruare sermones xp̄i et viuere. Tercio charitate insinuat: cū addit. in eternū. qđ eterna vi ta est summe amabilis sup oia: ad quam creati sum⁹. **E** qđ dulcissimuz. o charitate plenū verbum Iesu p̄dictū. o p̄cōres au scultate dī. Amen amē dico et. pater i euā gelio. **E** qđ autē inter p̄p̄i sermones qđ debemus seruare vt efnam mortē euada mus est p̄cipua p̄fessio et p̄nīa. ideo de ip̄a p̄ter ea qđ p̄dicta sunt tria mysteria note mus in hoc sermone declarāda.

Primū de tpali retardatiōe.
Secundū de casuali acceleratiōe
Tercū de salutari eius liberatiōe.

R Circa primum de retarda tiōe tpali qñt. Vtz hō p̄cōr cōmissio mor tali p̄cō possit licite retardare vel differre p̄fessionē vsq ad tps qđ obligat p̄fiteri se mel in anno. Ad qđ nota qđ hec q̄stio ma gna et difficilis v̄eniat inter doctores. Nā **S**cor in. iij. dif. rviij. ar. iij. dicit. qđ dubiū est. alijs dicentibus qđ sic. alijs qđ non. Et

Primo Archid. et Innocē. de pe. et re. c. Ois vtriusqz dixerūt p̄fessionem differri nō debere habita opportunitate cōfiteñdī post lapsum in mortale. Alioqñ differēdo nouū p̄ctm̄ incurreret hō. qđ licet ecclia sta tuerit dic. c. ois vtriusqz. semel in anno cō fitendū. tñ illa cōstitutio nō inēdit attare ad tps. Ideo ibidem dī. saltē semel inq̄t et ad min⁹. Sed hec p̄stitutio punit negligē tiā hōim qđ nollent cōfiteri semel in anno. Sed hec opinio cōster nō tenet. Scđo qđ tutor est opinio Bonauēture in. iij.

Dominica de passione

dist. xviij. scz q religioſi habita oportuni-
tate idonei pſſionis nō pnt diſſerre ſed re-
nent ſine mora confiteri. qz eorū vita tota
eſt z eſſe debet pnie tēpus. De clericis aut
ſecularibz nō audent affirmare. ſed de pur-
laycis ſecularibz dicit q ſi diſſerūt ppter ma-
iorē oportunitatē tēpis z conſeſſionis vſqz
ad qdrageſimā: excuſant. Si ſo talē op-
portunitatē haberent ita q maiorē nō ſpe-
rant hē illo anno. tūc nō poſſunt diſſerre
vſqz annuſ. Tercio pinde pōtādū fm
theolo. doc. colligēdo qz vortū ſiue ppoſi-
tū pſtendi oēs tam laici qz cleri z religio-
ſi tenent poſt pccm habere ſtatim cū tenen-
tur pſitionē formare. hoc eſt: qn excuſant
a grā dei fm Alex. vt patuit ſermōe. xix. f
Sed pſſionē actu faciendā poſt lapſum
pccū ſcz mortalis diſſerre vel retardare po-
teſt eſſe licitū z illicitū. Sic dilatio baptiſ-
mi a cru ſuſcipiēdi pōt fieri bñ vel male ex
cauſa ex q fit. Sic z pſſionis dilatio pōt
fieri tripliciter.

Primo ex cauſa meritoria.

Secdo ex cauſa vicioſa.

Tercio ex cauſa nimis piculoſa.

S Primo in qz ex meritoria cauſa. ſ. qn
quis rōnabiliter pſſionē diſſert ex cauſa
bona que fm wilhel. piſien. pōt fieri licitū
te Primo rōne cōfeſſionis. hoc eſt: ſi qz p-
pterea diſſert vt meliorē vel prudētiore cō-
feſſore habere poſſit q ſibi melius pſulere
valeat. Secdo rōne maioris recozdatiōis
de ſuis pccis. Tercio rōne maioris deuo-
tionis z pcurade pſitōis amplioris pro
ſacro tpe zc. In caſibz hmoi diſſerre pſſi-
ſionē nō eſt pccm ſed meritoriu. **S**ecun-
do pōt diſſerri ex cauſa vicioſa. ſ. ex negli-
gentia. Si qz em in caſibz i qbz neceſſe eſt
pſtiteri ſtatim (de qbz infra dicemus) negli-
git vel obmittit pſtiteri mortali peccat ra-
lis. Tercio pſſio pōt diſſerri ex cauſa
nimis piculoſa ſcz qn quis diſſert ex cōre-
ptu: qz eſt grauiffimū. Sed di. Quali-
ter reputat quis ex pcepto diſſerre cōfeſ-
ſionē. Rñdet q hoc iudicat Primo ratione
culpe: cū idcirco diſſert vt interim liberi
pccā iteret. ſicut exēplū de tenentibz mere-
tricis. vel aliena bona z ſic de alijs. q diſ-
ſerunt pſtiteri ne quineant z cogant relin-
qre zc. Secdo rōne obſtinatae malicie: qn

dei grā hoīem efficaciter moueret ad pſſi-
ſionem z tñ obſtinata mēte pducit. ita q ſi
etiāz putaret eſſe mortale: adhuc diſſerre
veller. Ex iſtis oibz pdictis patet fm Ri-
char. in. iij. diſ. xviij. pconditerqz Alexan.
Secorū Thomā. cū qbz cōiter concurrūt
theologi. vīz qz confiteri plures qz ſemel
in anno nō eſt pcepti ſed cōſilij. ſicut et eu-
chariſtiā ſumere xpiano ppo plures qz ſe-
mel. ſ. in paſca nō eſt pcepti ſed cōſilij. Nā
eodē decreto vtrūqz pceptū. Quare ſequit
q ſi qz diſſert vel retardat pſſionem nō
peccat mortalit. etiā ſi diſſerat hita oppor-
tunitate pſſiōis. Exceptis tñ caſibz qui
articulo ſcdo ſubſeqnt. qz in illis tenet nō
retardare cōfeſſionē ſed ſtatim facere. Et
etiā excepto q dilatiōe nō faciat ex cauſa
mala. ſ. cōtemnendo. ſed ex cauſa bona vt
pdictū eſt. Sic tñ qz habeat poſitū pſtē-
di tpe ſtatuto ab eccleſia. Et ſic ſoluuntur
oēs obiectiones hic fiende qz ptereo. qā
nō eſt neceſſe ppo pdicare illas. Qz pſia
ne diſce hoc vt plures cōfitearis q ſemel.
nec diſſeras niſi cauſa legitima.

Circa ſecundum de cauſa

li acceleratiōe querit Quilibz in caſibz te-
net qz neceſſario accelerare pſſiōez actu
ita q nō poſſit diſſerre pñc ſine mortali
pccō. Ad qd nota q plures ſunt hmoi caſ-
ſus qz ſcz pſertim ex Rich. ſup. iij. di. xviij
ar. iij. q. vj. z alijs recolligim. in qbz tenet
hō ſtatiz pſtiteri habita oportunitate fm
doc. concorditer.

Primus caſus rōne ſacramēti ſuſcipiēdi.

Secds rōne miſtradi ſacm alteri

Tercio rōne actus ſolēis eccleſiaſti.

Quartus rōne dubij.

Quintus rōne inſtituti.

Sextus rōne ſtimuli.

Septimus rōne piculi.

Ultimus rōne articuli.

Quo aut iſti caſus obligēt ad accelerādū
de neceſſitate z qn qz de cōguitate zc. de-
clarabim. pſeqndo de ſingul iuxta docto-

Primus caſus rōne ſacramēti (iū dicta.
ti ſuſcipiēdi. vīz qz qz vult cōicare vel
muſſam celebrare. tūc em habita oppor-
tunitate tenet oīno nō ſolū pſtiteri ſed etiā con-
fiteri. niſi excuſet ppter ſcandalū vel pſione

vel p[ro]p[ri]a. puta q[uod] i[n] d[omi]n[u]s recolat de aliq[uo] p[ro]p[ri]o m[or]tali z sine scandalo n[on] p[ot] dimit-
ti vel p[ro]fessio b[on]i fieri. t[un]c sufficeret c[on]fite-
ri c[um] p[ro]fessio p[ro]fiteri. patet i[n] Angelica. Sil-
lale. c[um] i[n] c[on]fessio[n]e recolat i[n]tra altare exi-
tes. q[uod] t[un]c n[on] p[ot] sine scandalo dimitti zc.
Iste tenet s[ecundu]m Scotu[m] et c[on]fite[re] doc. Ite An-
tho[n]i. flo[r]z. p. ij. t. i. c. xij. §. iij. dicit. q[uod] p[er]
trus de p[ar]te extendit se etia ad o[mn]e sacramen-
tu[m] suscipiendu[m] vt sit necessaria p[ro]p[ri]a p[ro]fessio
de mortali nodu[m] p[ro]fessio. excepto baptis-
mi sacro. Nec in. iij. patet in Antho[n]ina §.
Ubi z q[uod] q[uod] habet suscipe sacru[m] ordi[n]e re-
net c[on]fiteri habita opportunitate. vt vult
Pe. de Tharaz. in. iij. dist. xvij. Et Tho-
m[as] in p[ri]mo q[uod] lib[er]o. q. vj. et Joh[ann]es. Alea. Ido-
er de alijs sacris suscipiendis p[ro]fessio[n]i videt
scz de c[on]firmatione z matrimonio z extre-
ma unctione. cu[m] n[on] videat ratio diuersifica-
tis. q[uod] si s[ub] h[oc] id[em] est iudiciu[m]. Ubi s[ecundu]m Bo-
nauent. in Angelica d[icitu]r. q[uod] extrema unctione
t[un]c debet dari infirmis qui in mortali n[on]
sunt. p[ro]pter dicta t[un]c videt vt h[oc] si habi-
ta opportunitate z c[on]mode p[ot] faciat c[on]-
fessionem an sacri suscepcionis. z hoc p[ro]fessum
q[uod] est p[er]tin[et] et manifestu[m]. Quia glo. i. p[ri]m[o]
capit[u]lo de p[ar]te. dist. v. dicit. q[uod] q[uod] p[er]tin[et] morta-
le est manifestu[m] statim h[oc] tenet p[ro]fiteri. Et
s[ecundu]m fratre[m] Angelu[m] limitat in casu r[ati]o[n]e sa-
cramenti suscipiendi v[el] m[is]trandi v[el] act[us]
solennis in ecclesia zc. Si aut[em] p[ri]us n[on] p[ot]
c[on]mode c[on]fiteri. vel q[uod] q[uod] de p[ro]p[ri]a expe-
ctat aliu[m] cut deuoti? atq[ue] securi? c[on]fiteri se
credat: sic licet s[ecundu]m Rich[ardu]m possit c[on]fessionez
differre. t[un]c cu[m] vera p[er]tione z p[ro]fessio c[on]-
fite[n]di tenet sacru[m] suscipe. **S**ecundus
casus r[ati]o[n]e m[is]tradi scz sacramentu[m] q[uod]cu[m]
q[ue] alteri. Nam p[ro] generali regla. j. q. j. c.
Dia sacramta. ponit Aug[ustinus]. d. sic. Dia sa-
cramenta obsunt indigne tractatib[us] p[ro]-
funt t[un]c p[er] eos digne sumetib[us]. Et tenet in h[oc]
casu sicut z in p[ri]mo casu i[n] dictu[m] est. et pa-
ret in Angelica. **T**ercu[m] casus r[ati]o[n]e
tione act[us] solennis ecclesiastici. Nam Lan-
dolphus sup. iij. dist. xvij. q. ij. et ponit in
Angelica dicit q[uod] q[uod] debet administra-
re sacrameta: vel aliq[ue] act[us] solenn[is] in ec-
clesia exercere. puta legere euageliu[m] z hu-
iusmodi. q[uod] tunc tenet p[ro]fiteri. Et hoc p[ro]fiteri
t[un]c si peccatu[m] c[on]m[un]is est manifestu[m]. vt in

p[ri]mo casu patuit. Id[em] tenet san. Bernar-
dinus in suo q[ua]dragesimali de epla solenni-
ter in ecclesia caneda. Id[em] etia videt de p[ro]f-
catione facienda. vt patet p[er] glo. sup. c. oia
sacrameta. j. q. j. Ubi Antho[n]i. flo[r]z. in p[ro]f-
fessionali dicit. q[uod] q[uod] q[uod] in mortali existens
p[ro]fiteat scienter: rotiens mortaliter peccat
Id[em] etia de illis q[ui] scierit in mortali existi-
tes p[ro]fessio[n]es audiuit z absoluit. Deniq[ue]
iste casus p[ot] ext[en]di etia ad illos q[ui] solenni-
ter i[n] ecclesia h[ab]it alique tenere ad baptis-
mi vel c[on]firmatione vt c[on]p[ar]atres. q[uod] est actus
solennis in ecclesia. id[em] r[ati]o id[em] iudiciu[m] q[uod]
de p[re]cedentib[us] vt v[er]o cu[m] p[ro]fessio p[er]i mortal-
sine p[er]tione p[ro]fessio tales actus n[on] exerce-
ant. z debent c[on]fiteri saltem de congruo.
Ad p[ro]bandu[m] p[ro]missa est talis r[ati]o quam
ponit Tho. in. iij. dist. xvij. q[ua]stio[n]e Utr[um]
q[uod] in p[ro]p[ri]o mortali existens possit sine p[ro]p[ri]o
v[er]o ordinis suo zc. Quia lex (inquit) p[re]ci-
pit vt homo ea que iusta sunt iuste exeq[ui]
tur Deutero. xvj. Et addit. q[uod] ius nature
est indispensabile. Hoc est aut[em] de iure na-
turali vt h[oc] sancta sancte pertractet. Qui-
cunq[ue] aut[em] in peccato mortali aliquod
sacrum officiu[m] pertractat: non est dubi-
um quin indigne z non sancte illud faciat
Concludit ergo q[uod] q[uod] in peccato mor-
tali existens scienter: exhibet se in aliquo
actu vt minister ecclesie: rotiens mortalit[er]
peccat q[uod] n[on] h[ab]et act[us] facit. Proinde
z Amb[rosius]. dicit. Veli? e diuisa sacramentalia
oio dimittere q[ui] indigne tractare. Ex[em]p[lu]m
legit i[n] spe. dist. ix. et. et. q[uod] magn[us] Karol[us]
q[uod] d[icitu]r die festiuitas d[omi]ni missaz audiret: dia-
con[us] q[uod] nocte illa peccauerat cu[m] m[is]sere nec
penitens enageliu[m] canebat. Et ecce dei iu-
dicio aranea desup in caput ei[us] filado de-
scendens in aspectu ipatoris caput illu[m] p[ro]-
pugit ac sine mora illu[m] miseru[m] extinxit. O
dei iudiciu[m]. **Q**uart[us] casus r[ati]o[n]e dubij. h[oc]
est q[uod] q[uod] p[ro]fessio[n]i videt vel dubitat q[uod]
amplius illo anno copiam idonei c[on]fesso-
ris habere non poterit qui scz ipsum possit
absoluere saltem p[ro] tempore ab eccle-
sia statuto. Ex[em]pligratia. Si quis tale
peccatum habet q[uod] ad papam vel legatu[m]
absolutio p[ro]tinet. z nunc habet copiam c[on]-
fessoris a quo p[ot] absolui: tenet c[on]fiteri: si
dubitat q[uod] postea non habebit. Sed heu

no

no

ex 3 m

Dominica de passione

X Aliq̃ cauillātes dicūt. Quid mibi de obseruandis casibz hmoi. sufficit mibi ecclie pceptū simplr tenenduz q tñ semel in anno pfitear. Sed p exēplo ad subleuationē mentiū. Ponat q Petrus accepit a iudice vineā excolendā p salariū cōpeten. si. Qui mercede accepta cū vineam colere cepisset inuenit multas lubriscas. i. silue. tres vineas: spinas z vepres: qz tedito affectus vult vineā deserere z salariū retinere. Querit q an possit hoc. Ipse petrus arguit sic. q de lubriscas et spinis nihil fuit cogitātū vel actum in paciscēdo. sed de vinea tñ fructifera. Gab hoc pacto nō est recedendū. ff. de legat. z fidei cōmissis. l. nō aliter. Sed iudex contra hoc dicit. Absqz hmoi vinee cultura nullā habebit vilitatē nec fructuū redditiōē. q hoc fuit subin. relectū. argu. ff. ad legē aquam. l. illud. ergo opus est cōplendū oīno vt pactū teneat: nō cūa auferēdo. Als salariū pdat. qā pactū nō tenuit. Et hoc est vep. ac snia sic ferf. Spūaliter sic hō in vita pñti accepit a teo aīam tanqz vineā excolendā fructibz z pñie opibz eradicaōe oēs spinas viciōū et egiēdo p tritiōē z pñtiōē. qd si si delictū nō fecerit: pder mercedē etne bñtiū dñis. q pñtiōe dñis fideliter confiteri.

Quintus casus ratione instituti. hoc ē qñ institutiōe speciali quis est obligatus ad pluries confitendū. z statutz obligat sub pcepto. sicut sunt religiosi habētes statum bis in hebdomada confiteri vel semel. tūc tenet confiteri die statuta habita oportunitate.

Sextus ratione stimuli. s. conscientie dicitātis q statim teneat cōfiteri. qz Aug. xxiij. q. j. c. Omnes. s. Ex his. dicit. Omne qd fit ptra pñtiā edīficat ad gehennā.

Septim⁹ ratione periculi. hoc est qñ quis debet exponere se ipm piculo mortis. v. ptra intrat bellū vel iter latronū piculis plenus. vel pestilentie terrā z alias piculosas infirmitates incurrit. Nā generalis regula est fm Pe. de palu. qz semp tūc est piculuz mortis cū qd est in tali casu in q frequēter hoies moriuntur. Nec in angelica. Ex q paret q mulieres in partu constitute sunt in periculo mortis. ideo ante senent confiteri de pñtiōe.

Secundus casus est ratione articuli scz

mortis. quia tunc quilibet tenet se preparare p confessionem z pñtiā verā ad dei misericordiā consequendā in iudicio tunc iminente. Unde sanctus Aug⁹. in sua legenda dixisse legit in hora mortis. q nullus hoim qntumcūqz excellētis meriti sine pñtiōe z eucharistia debeat mori. Ergo charissimi nolite pderē aīas vestras sed confitemini put tenemini in casibz pñtiōis salte ppter vilitatē pñtiōis.

Z Circa tertium de salubri liberatione. s. a morte p pñtiōē. Ex qz xps dñs in hodierno euāgelio iuxta thema pñtiōis acceptū iurādo pñtiōis dī. Amē amen dīco vobis: si qd sermonē meum seruauerit mortē nō videbit in eternum. Et inf. oēs xpi sermones obseruādos pñtiōis sermo de faciendā cōfessiōe habet hoīem liberare salubriter a morte. fm q testat Amb. in sermone qdragesime. et de pe. dist. j. c. Ecce nūc. dices. Cōfessiō aīam a morte liberat. Ideo breuitat⁹ amōre finem ponēdo huic sermoni: sufficiat notare qm cōfessiō liberat a morte triplici. viz qz.

Primo a morte aīe q fit p pñtiā a quo liberat excludēdo.

Secundo a morte nature a q sepe miraculose liberat.

Tercio qz a morte gehenne pcauendo. Nec ostendit de p tale.

Exemplū miraculosū quod narrat Esaius in dyal. di. qñ ciuitate Darbaccē clericus qdam depauperatus habēs sororē dixit cuidam aurifabro. Apporta ad domū meā vasa aurea z argētea: est em qdā mercator apd me q vult talia emere. Aurifaber lucrum desiderans: accepit plima vasa hmoi z venit. Quēz videns clericus esse solū in domo: occidit ppter habendū thesaurū illū. z cū sorore adiuvante in cloacā picat. Quēz aurifaber nō rediret domū altera die familia requirere cepit illū. Tandem suspitione mora cleric⁹ ille atqz soror captiuant. sed crimē negāt. Postea conuicti per aliq̃ iudicia res innotuit z mortē ad iudicantur ambo. Tunc soror dixit fratri. Cōfiteamur pñtiā nostrā vt si morimur in corpore: nō moriamur eterna morte gehenne. s. iuxta xpi pñtiū s. dictū. Sed clericus induratus noluit pñtiōē. Puella autem pñtiā est cū maxima pñtiōe z lacrimis

mis multis sacerdoti. Deinde colligati si mul ad pcremandū: igne magno accenso cleric' mox psumit. Puella sō frute con/ fessionis vinculis cōbustis nō aliter sensit ignis ardore q̄ ventū rois flantes. Quo viſo miraculo: oēs q̄ ibi astabant deū lau daverūt. 2 multi p̄fessionē frequentare ce/ perūt. Q̄ xp̄iane pensa valorē cōfessionis de quo subsequenti sermone plura alia di cemus. Rogemus xp̄m vt det nob̄ zc.

Dñica de passione post prandiu Ser/ mo. xxxvij. de cōfessionis fructibus 2 rei/ teratione necessaria.

Reoccupe/

Pmus faciē dñi in cōfessioe. ps. xciiij. Sc̄us ps. i spūs sancto instruit nos verbis in pmissis vt p̄ocupe mus faciē dñi dei nostri in cōfessioe. Sed qm̄ iuxta scripturas Primo qdam est cō/ fessio diuine laudis. 2 h̄ac debemus nos p/ occupare fm̄ Lyrā sic intelligēdo q̄ rēpta tione diaboli a tali p̄fessione impedire co nantis debeam' anticipare. qd̄ facim' qm̄ a petis ad deū diligendū 2 laudandū con uertimur. Nam Eccl̄. xy. Nō est speciosa laus in ore peccōis. Scdō qd̄ est cōfessio peccatōz 2 accusationis: 2 in hac debem' deū iudicē p̄occupare in p̄senti faciēdo. Nam in exēplo videm' q̄ qm̄ qd̄ extimat a iudice sententiā mortis p̄tra se ferendā iu sto iudicio. tūc festinat p̄occupare faciē iudicis anteq̄ snia lara sit 2 plara. vt nego cia sua cōponat antea q̄ sententiā dānatio nis excipiat. Sic spūs aliter debem' charis simi 2 nos anteq̄ in hora mortis iudex xps ferat dānatiōis sententiā vt cōponam' cū xpo p̄occupādō 2 pueniēdo tps iudicij et sententie in cōfessione peccōz: ne snia eter/ ne damnatiōis feriamur. Proinde Eccl̄. xvij. Ante mortē p̄fiterere mortuo q̄st nū/ bil perit p̄fessio. qd̄ pōt poni p̄ alio thema te. 2 t fm̄ Lyrā expōnit q̄ p̄fessio peccōū aū mortē valet ad salutē multiplicr. s; post mortē inutilis est sibi. Q̄ ḡcharissimi. o vi ri. o mlires. o senes. o iuuenes. o diuites. o paupes. o principes. o oēs cōiter hoies: hoito: vos 2 me iuxta pmissum thema p/

occupem' faciē dñi in p̄fessioe. Itaq; de p̄fessioe adhuc tria myſteria p̄ hoc sermo ne declarabimus p̄ter ea q̄ tacta sunt in p̄ cedentibus.

Primū de p̄fessionis saluifica iteratiōe
Scdm̄ d̄ reiterationis necaria obligatiōe
Terciū d̄ obmissiōis durissia dānatiōe

A Circa primum de confes/ sionis reiteratione querit Utp̄ confessionē factā respectu eorūde peccōz debeat hō rei terare. Rñdet fm̄ Rich. in. iij. dist. xvij. et cōiter doc. q̄ vere 2 legitime cōfessus non tenet de necessitate de eisde petis cōfessio/ nē reiterare. Floranter d̄z vere et legitime cōfessus. q̄ in certis casib; qbus p̄fessio nō fit rite vel legitime: tenet necessario p̄fessio nē peccōz iterare vt fiat legitima confessio de qbus patebit ar. ij. Als nō tenet quis obedire etiā p̄fessioi p̄ipienti sibi vt iterū eadē peccā consistat de qbo rite cōfessus est fm̄ Petz de palu. Ratio Richardi est. qz nō est rōnabile vt p̄ eadē causa necesse sit hoīem bis iudicari in eodē foro. Si tñ qd̄ ex bono p̄silio velit iterare cōfessionem de eisde petis laudabile ē 2 meritozū. de pe. dist. j. Vensurā. Necm̄ Angelica. **P**roinde Alex̄. de Ales in. iij. nō tñ p̄ necessitate sed qdā p̄gruitate laudat illos q̄ sepius iterū consistēt peccā 2 statim: asse res frequēte p̄fessionē valere ad plures vri

- P**rima est culpe cognitio. (litares.
 - S**cdā erubescētie satisfactio.
 - T**ercia mens' securatio.
 - Q**uarta pene diminutio.
 - Q**uinta intercessōz multiplicatio.
 - S**exta gr̄e augmentatio.
 - S**eptima remissiōis p̄secutio.
 - O**ctaua offensionis euitatio
 - N**ona dei glificatio 2 demonū p̄fusio
- Prima utilitas d̄z culpe cognitio. q̄ sacer dos instruere debet p̄fiterē et ei ostēdere peccōz grauitatem si est mortale v' veniale vt sciat se cauere. 2 sic sepe p̄fessioe clarius agnoscat peccā sua 2 p̄fiaz sit rectificare. Scdā d̄z erubescētie satisfactio. Aug'. de pe. dist. j. Quē penitet. dic. Erubescen tia mag' ps ē satisfactiois. Tercia d̄z me t' securatio q̄ fit ex cogitatioe venie accepte

Quarta pene diminutio q̄ fit ex vi clau

Domínica de passione

um. Quinta intercessorū multiplicatio
qz cōfessores tenent orare p illis q sibi con
fident. z sic pluribz pntendo plurificatur
orantes. **Sexta** grē augmēratio. qz qli
bet p̄fessioe grā acqrit. **Septima** remis
sionis p̄secutio. Un̄ m̄gr in. iij. di. xviij. c.
iij. di. c. Quāto plibz p̄stebit q̄s in spe ve
nie turpitudinē criminis: rāto facili⁹ p̄sequi
tur grām remissiois. **Octava** dī offen
sionis euitatio. qz de⁹ auget grām vt pos
sit cauere peccā. **Nona** dei glificatio z de
monū deieccio. qz tōies de⁹ p hūilitatem
p̄fidentis glorificat z diabolus confundit
z deijcit. **Un̄ Aug. l. de peniten**
tia dicit. Nec vehement⁹ diabolū p̄sternat
mus q̄s cum hūilitate sequimur. nec acro
res ei dolores infligim⁹ q̄s cū peccōz n̄roz
plagas p̄fendo sanam⁹. **Hecille. Exē**
plū narrat **Cesar. in dyal. et in Spe. di.**
vi. c. lxxij. q. qdā m̄gr **Thomas theo**
log⁹ cū in castro qdaz mortu⁹ esset: vidit
diabolū stantē in anglo. **Eui dicit. Quid**
hic stas cruenta bestia. **Adiuo te p deus**
viuū dic mihi qd vobis maxime noceat.
Ad qd demō respondit. Nihil nobis tan
tū nocet et p̄tutes nostras sic enervat qn
tū frequēs cōfessio. **Quo audito docto: il**
le lēl⁹ expirauit. **Q̄ ḡpiane dīscē cōfessio**
nē frequētare. **Sed vt p cōsolatione ali**
quod inserā **Exēplū ad exercitiū a somno**
Nolite cōfiteri fite: vt narrat de qdam q
iuit ad macellū volens vitz carnes astute
rape. et prius intrauit ecclesiā: viditqz ibi
sacerdotē p̄fessiones audientē. **Accessit qz**
z secreto qū facta p̄fessione dixit eidē. **Dñe**
habeo qndā socū pessimū q nro est cōfesi
sus a mult⁹ annis. nūc induci eundē vt cō
fiteat. audire ḡeundē z corrigire dure qā
auarus est. z de pecunia poti⁹ vobis loq
tur q̄s de alijs. **Sacerdos ait. Adduc illū**
ad me. **Tūc ille in macello accept⁹ carni**
bus dixit carnifici. **Vente seruū tuū meū**
z illi p̄soluā in hospitio. **Quē adduxit ad**
sacerdotē: cui susurraū dicit. **Iste est hō de**
q̄ dixi vobis. **Sacerdos simplex nesciens**
dolū: dixit illi seruū carnificis. **Expecta fili**
q̄usqz p̄ficiā iā ist⁹ cōfessionē. s. quē audire
cepit z postea disponē. **hoc ille de soluē**
do putauit. **Iste aut̄ interim cū carnibus**
abscessit. **Postea q̄ sacerdos dixit illi seruū**

Cōfiteri fili peccā tua. At ille. Quid mihi
de p̄fessioe: p̄solue peccā p carnibz. **Sacer**
dixit. **Diser. audiuit de te qz totus es au**
arus z sp pecuniā somnas. scato qz nunc te
p̄sterni oportet q̄ nō es p̄fessioe a mult⁹ an
nis vt dixit mihi soc⁹ tuus. **Sicqz alca**
tione mota mag⁹ rixa est inf eos exorta zc.
Sed iam p̄uertamur ad sermonē.

D Circa secundum de reite
rāti obligatiōe **Querit in qbz casibz neces**
se sit iterare p̄fessionē de eisdē peccis factā.
Ad quod rñdet fm doctores q multi sunt
hmoi casus **Ex qbz trimō illos q cōmū**
ni⁹ app̄obant z tūc vident teneri h p̄fesi
ōe. **Primo p̄f absolutiois ipotētā qmur.**
Secundo p̄f p̄fessionis ignorantia.
Tercio p̄f diuisionis maliciā.

Quarto p̄f obliuionis negligentia.
Quinto p̄f debite dispositiois carentia.
Primo casus p̄f absolutiois impotē
tia. **hoc est: qn cōfessus est pmo aliq̄s cōfesi**
ōi talitē q̄ illum nō potuit absolvere. **vt**
qz ille cōfessor: nō habuit iurisdictionē eoq
fuit sacerdos alien⁹: nō aliq̄ mō p̄p̄. vel
qz excoīcat⁹ aut interdict⁹ vel suspens⁹. vel
qz confites habuit tale peccū qd sacerdos
nō potuit sua auctoritate absolvere. **p̄feca**
debet ad supiorē recurrere p absolutionē.
et illi tenet iterato p̄sterni. **In p̄dictis casibz**
qn cōfites postea audit vel capit talia: te
nēt iterare p̄fessionē. **Ratio. qz absolutio nō**
valet ab eo qui nō pōt absolvere. extra de
sen. exco. c. **Nō dubiū. Un̄ fm Rich. opoz**
ret tunc recurrere ad supiorē z iter⁹ p̄sterni
illa de qbz nō potuit absolui. **Alia aut̄ peccā**
a qbz potuit absolui: iterato p̄sterni nō re
nēt de necessitate. si tūc integre oia cōfessus
est p̄prio sacerdoti p oia rite z absolut⁹ ē le
gitime. **Alis tenet. Quia qd nō est rite fa**
ctū p nō facto reputat. ff. **Quid de his q**
sac⁹ dare cogunt. l. **Quoniam. Secus ca**
sus p̄f p̄fessionis ignorantia. **Nā si q̄s**
scienter p̄sterni ignorat p̄fessionē in casu pe
riculosi peccā q̄ ille nescit absolvere: tenetur
p̄fessionē iterare alicui confessori **differet**
ne se p̄fesso exponat. **Tercio casus p̄f**
diuisionis maliciā. **q̄s q̄s nō confiteri inte**
gre oia vnt cōfessori ex malicia sciēter tace
do aliq̄s mortale vele⁹ circūstātiā q̄ esset

necessario pñtēda. tūc tenet iterato oīa cōfiteri. Et de hēreplū ponem⁹ in fine hui⁹ sēmonis. **E** Sed quid: si aliqd pñtē mortale tacuit nō ex malicia sciēter. sed ex obliuione yllignōratia. Rñdēt sūm Rich. in. iij. dist. x. vij. et in summa Angelica. q. si pñtēs adhibuit debitā diligentia sufficiēter. put ponit vt memoriaz haberet oīm pñtōz mortaliū: tūc nō tenet pñtē alia pñtā pñtē. sed sufficit pñtē solū hoc peccatū de q. recordat. s. qd fuerat oblit⁹ cōfiteri pñtē. Sed an debeat hoc cōfiteri eidē sacerdoti cui pus fuit cōfessus qñ fuit istō pñtē oblit⁹. Rñdēt sūm eundē q. de necessitate non tenet. sed sufficit cōfiteri alteri. Si autē cōfiteus non adhibuit debitā diligentia ad memorandū sed fuit ignorans ignorantiā crassa vel affectata: tūc tenet oīa pñtā sua pñtē r taliter oblita cōfiteri vni sacerdoti. Excepto sūm Bonauē. q. si pñtē sacerdotē haberet cui fuit recentē cōfessus: ita q. in memoria haberet pñtē peccata. vel saltē pñtiam imposita. tūc sufficeret pñtē oblitū cum sua negligentia et de illis pus pñtē dicere culpā implicite. vt s. lxxvj. **E** Ex his docuimēntū est sūm Pe. de pat. in. iij. q. qñ pñtē cōfessor habebat auctoritate absoluerit ab oīni excoīcatione r oībz casibz r sic inrendebat absoluerē ab oībz cōfiteat: tūc licet pñtē oblitū ex negligentia esset casus reseruatus vel excoīcatio: poterit nihilominus cōfessor secundus eum absoluerē. q. non potest esse amplius casus reseruatus nec excoīcatio sed solū pñtē simplex. Aduertant ergo illi q. eligūt cōfessōrē auctoritate aplice. vel qui intrant religionez: vt sezfaciāt se absoluerē sic q. in absolutiōe cōfessor intendat ab oī excoīcatione r oībz reseruatis casibz absoluerē qñtum auctoritatis eoꝝ se extendit. Alioquin oporteret recurre ad euz q. de iure posset a tali absoluerē. facit extra. de sen. excoī. c. officij. a contrario. r de rescrip. c. Sup. lras. **Hec Angelica.** Quartus casus scz in q. tenet q. iterare pñtē non est ppter obliuionis negligentia. hoc est qñ q. cōtēmpnit vel neglexit implere inunctā pñtiam p mortali. et ita oblit⁹ est illa. Si autē recordat: nō tenet iter pñtē cōfiteri: nisi de negligentia vel con

temptu obmisit pñtē. **Exapit sūm Bonauē.** qñ rediret ad eundē cōfessōrē qui recordaret de pñtē vel pñtā quā inuenerat: tūc sine iteratione sufficeret illā pñtiam reacceptare. **Quint⁹ casus** pñtē dispositiōis debite carentia. s. qñ fuit cōfessus sine debita dispositione pñtēis vel attritiōis. De hoc vide s. lxxvj. **Q.** Alii qui ponūt plures alios casus circa hoc. s. qñ nō approbāt illos doctores moderni cōiter: ideo dimitto.

S **Circa terciū de obmissiōis** dānatōe durissima. **Horādū** est q. in pñtēione aliqd pñtē obmittēs sciēter sūm theologos tā durissime damnat a deo q. nullū pñtē etiā qd pñtēs est tūc sibi remittēt. sed p oībz penā habebit. Excusati sū si ex ignorantia inuincibili obmittēt. sic pueri r puellae faciūt plura pñtā. s. mentiēdo vel piurando vel blasfemando vituperando maledicendo. r hmoi modis alijs. similiter fatui r amentes qui cum ad cōfessionem inducunt plura sepius cōfiteri do dimittunt. et tales excusant a dānatōe ppter ignorantia inuincibilē sūm oēs doctores cōiter. **Et sūm qd dicit in Angelica sūma.** tales etiā quando adulti facti cognoscūt illa commisissē mortalia r obmissē in confessione: ppter talem ignorantiam non tenent iterare confessiones pus factas a principio. sed sufficit de illis cōfiteri solum quando talia cognouerunt fore mortalia. Sed qui sciēter talia dimiserunt: cōfiteri tenent iterato quo ad oīa qñtum recolunt. alioquin damnabuntur et punientur pro oībz confessis in tali cōfessione non legitime facta. quorū annis sic steterunt sine vera confessione. **Et patet per D.** **Exemplū** notabile quod legitur in libro dicto Scala celi. et in Speculo ex. dist. lxx. lxxj. q. duo fratres quorū vnus habebat auctoritatē penitentiarij pape. r alter erat innocens. Cum irent p viam venerunt ad castrum cuiusdā nobilibilis matrone: que peccatum quoddā euz suo consanguineo commissum in adulescentia vsq. ad annos vñdecim pie verecundia cōfiteri nō fuit ausa. hec cogitauit d. Isti fratres non cognoscunt me et forte

Exemplum tribuli

Feria. II. post domi. de passi.

nunq̃ de cetero videbūt me: s̃o secure ist̃
p̃stebor. Cūq̃ p̃stere p̃mo istoz fratrū
secūds stās ex opposito ad orandū vide
bat q̃ ad singula q̃ p̃stebat būs de ore il
l̃? exhibat: salta p̃ ecclīaz exīes. vltio oim
vidit bufonē teterimū ex ore ill̃? pluries
caput extēdēte q̃si exiret. s̃ se itez retraxit
Ad qd̃ oēs alij bufones tūmatis reintro
uerūt salien in os eiusdē mlier̃. Facta ab
solutioe. s̃ eo q̃ hec p̃fessor nesciuit: recessit
mulier. Et tandē fratres cū incederent in
vias q̃ vidit talia narrauit cōfessori. q̃ ex
hoc intellexit q̃ nō fuerit bñ p̃fessa mulier
Redeūtes q̃ repererit eadēz mlierē ecce
subitanea morte mortuā. vñ p̃tristari exo
rauerūt deū vt reuelaret statū ill̃? Et ec
ce mlier apparuit eis equitans sup oraco
nē: et duo serpentes accingebant collū illi
us sugen vbera illius. duo bufones erant
super oculos. duo canes deuorantes bra
chia. sagitte ignite per aures exibant. et de
ore ignis sulphure? spira bat. in capite la
cerie stabāt. Quā sic vidētes fratres terri
ti interro gauerūt. et dixit. Ego sū ista mu
lier infelix q̃ celauit p̃ctm̃ z sūm dānata p̃
petuo. Tūc frat̃ p̃nari? dixit. Per deū ad
iuro te dic qd̃ significat ista q̃ in te video.
Rōdit. Serpētes i vbera dati sunt mibi
p̃p̃ tactūmūdos. Bufones i penas ocul
loz aspicientiū prauē. Canes in penaz q̃a
elemosynas q̃s debuissē paupibz dare
dedi canibz z amatoribz carnalibz. Sagit
te ob cātilenas z dīraccōes auditas. ignē
vrentē spīro p̃p̃ p̃cupias z oscula z turpi
loq̃a. Lacerte i penā ornat? capis. Draco
ni data sūm q̃ ierriabili dolore me cruciat
p̃p̃ p̃ctā. q̃ oia cruciant me eo q̃ vñ p̃ctm̃
tacui. Tūc frat̃. Iter dic mibi p̃p̃ qualia
p̃ctā plures dānant. Rōdit. Uir dānant
p̃p̃ mltā vario mō. sed mulieres p̃fertiz p̃
q̃tuor p̃līme dānant. Primū fornicē. Se
cūdu ornat? vani. Tercium p̃ctm̃ lingue.
Quartum p̃fessiois tacite ex verecundia.
His dīctis draco subito leuās eā clamāte
U: ve mibi maledicte: ad infernum por
tauit. Rogemus ergo domini iēsum pro
gratia zc.

Predicta mysteria de confessione suffi
cientialijs q̃ nō p̃tinent ad sermonē po
pularē obmissis.

Feria. ij. post dñicā de passiōe Sermo
xxxix. de satisfactionis diffinitione: distin
ctione z inunctione.

Sabat Je
sus z clamabat dices. Si q̃s
sūt veniat ad me z bibat zo
han. vij. et in euāgelio hodierno. Dñs ie
sus (sicut L̃zys. sup hec p̃ba dicit) nemi
nē violētia vlt̃ necessitate cogere vult ad sa
lutē trahēdo. Sed si q̃s habet desideriu
salutis hūc vocat. p̃pterea dñs ipe stabat z
clamabat dī. Si quis sūt. i. ardētī amore
desiderat diuiaz grāz: vēiat ad me z bibat
s. i. aia aquā hāc. Spūalr z nūc dñs iēsus
stat expectādo p̃ccōres ad p̃niaz. clamat. s.
vocādo oēs dī. Si q̃s sūt. i. salutē etnā: ve
niat p̃ p̃uersionē verā ad me vt habeat po
tū grē zc. vt patet in euāgelio hodierno q̃
hoc dixit de spūscō. Et q̃ aut nemo pot
venire ad xpī grām habendā post p̃ctm̃
mortale nisi p̃ verā p̃niam q̃ p̃stīt in con
tritiōe cōfessioe z satisfactioe. z q̃ de p̃mis
duobz sufficiēter egim? in p̃cedentibz Re
stat tā agere de satisfactioe. De hac gr̃ia
mysteria notabim? p̃ sermone.

Primū de satisfactiois diffinitione.
Scōm de satisfactiois diffinitione.
Terciū de satisfactiois inunctione.

Circa primū de satisfactio
nis diffinitione: vt sciam? qd̃ sit satisfactio
Ad qd̃ est Notandū fm̃ Pe. in. iij. dī. xv.
q̃ satisfactio facit p̃cipua duo. Primo q̃a
p̃terita p̃ctā curat recōpēlando. Scōdo q̃a
a futuris p̃seruat cauēdo. p̃pterea varie dis
finit a doctoribz theologis. Primo nāq̃
fm̃ Anselmū l. j. Cur deus hō. ca. xij. dis
finit sic. Satisfacere est deo debitū hono
rē reddere. s. quē honore hō per p̃ctā p̃teri
ta abstulerat. Nā fm̃ Alexan. hō peccādo
facit deo iniuriā. et eius honore q̃stuz in se
est aufert. qz ipm̃ non honorat vt deberet
obediendo eius p̃ceptis. sed cōtemnit eri
gendo se cōtra creatore suū peccando. Sz
cum homo penitens humiliat se deo p̃ pe
nam recōmpensando deo honore debitū
reddīt. z sic satisfacit. Secūdo quo q̃s q̃
ad peccata futura p̃ Augustinū de ecclē.

asticiis dogmatibus. et habet in. iij. di. xv. diffinit sic. Satisfactio est peccatorum causas excidere et eorum suggestionibus aditum non in indulgere. Et fmi Bonauent. ac Tho. vocat causas scilicet intrinsece motiua ad peccandum. ut est cupiditas peccandi. consuetudo et huiusmodi. Suggestiones autem vocat occasiones extrinsecas vel opportunitates ad peccandum ut sunt loci tepus societates et huiusmodi. nam vere satisfaciens vel penitens debet talia remouere et cauere. puta eijcere a se male mulieris societatem: declinare locum et tepus opportunum. alioquin non vere satisfaciunt. Sicut si quis non vult reddere alienum per quod tractum est peccatum. Nam. xliij. q. vj. Si res. Aug. dic. Peccatum non remittitur nisi restituat alienum.

Tercio dicitur Rich. in. iij. dist. xv. diffinitur ambobus illas complectens sic. Satisfactio est per illam iniuriam voluntaria recondensatio secundum iusticie equalitatem cuius proposito non committendi nouam iniuriam. Dicit in hac diffinitione. voluntaria. quia alioquin non esset ex charitate nec meritoria. Unde de pe. di. vij. Nullus. Aug. dicit. Nullus expectet quod peccare non potest. arbitrio enim querit deus libertatem ut delere possit commissam non necessitate tunc. Item dicit. secundum iusticie equalitatem. quia debet fieri secundum debitum iusticie ut qui plus peccauit plus satisfacere velit. unde Barth. iij. facite dignos fructus penitentiae. Greg. In hoc vniuiscuulq; conscientia conuenit ut quanto quisque maiora sibi dona intulit per culpam: tanto ampliora lucra querat per penitentiam tunc. opando bona plura. Item dicit. cuius proposito non committendi tunc. Nam de pe. dist. iij. Item for. dicit Isidorus. Item for. est et non penitens qui adhuc agit quod penitet. Ergo peccator discit quomodo satisfacias per peccatis.

Circa secundum de distinctione satisfactionis Notandum quod secundum doctores satisfactionis accipiuntur intelligi potest tripliciter. Primo per satisfactionem quod fit homini hoc est per restitutionem rei alienae. et hec est necessaria ut patebit alijs sermonibus. Secundo per reconciliationem. Et sic ex quibus omnes partes penitentiae. scilicet contritio et confessio ordinantur ad reconciliationem faciendam cum deo: quolibet earum dici potest satisfactio. ut patet in summa Angelica secundum Bonauenturam.

Tercio modo accipitur pro pene debite solutione. Et sic est una pars penitentiae: quod est assumptio siue adimpletio penitentiae quam sacerdos iungit in confessione. Et consistit in tribus. scilicet oratione: elemosyna: et ieiunio principaliter. quam alia omnia quod possent in penitentia iniunguntur ad hec tria reducuntur. Isti modo tercio quibus satisfactio sit distincta pars penitentiae de per se in penitentia quod accidit penitentiae cum alijs partibus penitentiae. quia sicut satisfactio soluit penam debitam per peccatis: ita et contritio per dolorem seculi sibi iungitur satisfactio. et confessio per erubescencia. Hec ex Bonauent. in. iij. dist. xvj. circa istam. Et de ista satisfactioe in sequenti.

Circa tertium de iniunctione satisfactionis. scilicet per penitentiam queritur Utrum vere penitens teneatur de necessitate acceptare et explere per satisfactionem quancumque penitentiam iniunctam a confessore. Ad hanc respondet secundum Rich. in. iij. dist. xviij. et alios recollegendum tria documenta.

Primum de indiscreta penitentia. Secundum de discreta iniuncta. Tercium de penitentia commutanda.

Primum est quod quicunque confessor iungit in indiscreta penitentiam: non tenetur confitens illam acceptare nec explere. Ratio. quia taliter iniungitur penitentiam. scilicet indiscretam confessor abusus clauis sua. viz clauis scilicet et preteritis. Item.

Secundum documentum quod quoniam sacerdos iungit penitentiam discretam et rationabilem: penitens tenetur et debet eam recipere et pro viribus adimplere. Ratio. quia penitentiam imponendo discretam sacerdos recte utitur clauibus. Quilibet autem tenetur sui iudicis iustitiam seruare. Unde si penitens talem penitentiam scienter et ex deliberatione obmiserit implere: mortaliter peccat cum facit absque legitima causa. **H**oc dicitur. Ergo per alium peccat mortaliter potest sacerdos imponere penitentiam septennem peccatis: quod potest Hostien. patet de pe. et re. Et. xxxij. q. ij. c. Hoc ipsum. et. s. sequenti. et. xxxij. q. j. Predicandum. Si tenetur accipere tantam penitentiam homo per singulis peccatis: quod potest saluari. cum vix inueniatur qui taliter peniteat. Ad hec respondet quod quoniam regulariter deberet septennis penitentia secundum canones antiquitus factos imponi. tamen hodie penitentia

Feria. III. post dominicā de passi.

sunt arbitrarie vt tenet cōmuniter fm doctores de pe. et re. c. Deus q. et de pe. dist. j. Mensura. Ita q. Iohes Andree extra d. emptioe et venditioe. c. Ut mensura. tenet q. canones pniales hodie de nihilo seruunt nisi q. bonum est vt sacerdos sciat fm eos se ppare et pctori innotescere qd mereatur. Idcirco sacerdos pōt recedere a dictis canonibz imponēdo pniā quā vult ppter fragilitatē hoīm. et ex causa dispēcia vt vt pater in Angelica. Immo fm Hostien. de pe. et re. §. Ad qd valēt. Ex q. de est largus dimittēdo penitēti penam eternam: seruus. i. sacerdos nō debet esse parcus in mitigando pniā pēale. quia melius est ppter misericordiam reddere rationē q. ppter seueritatē. vt dicit Chryf. xxvj. q. vij. c. Alligāt. Vñ cōfessor discretus debet esse vt imponat talē pniā quales verisimilit. pōt pñtes pōitare ne deterius eide continūgat postea nō impleat. Et si videt illū non inclinātū ad pniā magnā: imponat qn tūcūq. parū pniā quā sponte velit. vt si non potest gaudere de oīdo ad illū purgationē in pñenti: salte gaudet illuz liberatum a gehēna ad purgatoriu transmittere. Caueat tamē confessor vt sic arbitretur: ne vilescat sez ecclesie auctoritas et necō teminat pñas clauium: atq. ne venie facilitas pbeat incentiuum culpe. Ad id dist. l. Abbit. **O** Tercium documentū fm Rich. s. q. si penitēs sentiat pniā sibi inunctam fore nimis graue et ad obseruandū piculosam: debet ad eundem confessorē vel ad aliū si illum non potest habere: recurrere. et allevationē vel cōmutationem petere. et confessor debet concedere. Sed quid: si confessor nō cōcederet. Respondet fm Donal. et Angelicam. q. confessor tenet ex ratioe charitatis (ne periculo illum exponat) talē pniā cōmutare et talem imponere quam sine murmure ille velit pōitare. et concedere vt ieiunia imposita possit redimere. Unde p regula est fm Innocentiū et Scotū. dist. xv. **A** nullo modo confessor debet pmittere peccatōrē a se desperatū recedere. etiam si noller aliena restituere vel in futurū a peccatis abstinere. Sed debet eidem cōsiliū dare et penitentiā iniungere et hortari

vt nō desistat benefacere quicquid potest et illuminabit eum dñs. Et valēt ad multa bona fm doc. de pe. et re. **A**d quidam. Tamen talem qui non vult abstinere vel restituere non debet absoluerē: als mortalliter peccaret tam absoluens q. penitēs fm Richar. in. iij. dist. xvj. Hec in Angelica. Exemplum narrat in bystorijs fore q. quidam ebriosus confessus est: cui cōfessor imponere voluit vt non biberet: vñ num. Ille nō acceptauit pniā. Cui cōfessor. Quid ergo vis pñis facere. Respondit. Imponē mibi nunq. aquā bibere et hoc implebo. Quo imposito: ille suscepit. Tandem cum longam viam qdaz tēpore itret nimis situit. Et cum fontes ppe viam repperisset noluit aquam bibere ppter penitentiā licet in tali articulo nō teneret. Ex quo accidit q. infirmatus est et mortuus pro vera pñis obseruatione et saluatus est. Rogemus gr̃m zē.

Feria tertia post dñicā de passiōe Sermo. xl. de restitutione alienorū necessario debita.

Quidā dicebant q. bonū est. Alij autē dicebāt nō sed seducit turbas. Ioh. viij. et in euangelio hodierno. Scdm Chryf. multitudo ppli dicebat de dño iesu q. bonū est. Sed pñs pncipis sacerdotuz et pharisei inuidia mori ipm infamabāt oī. esse pctorē et seductorē. Sic et mō vnusq. q. de altero loquit fm qd afficit. Nā q. diligit laudat. Qui autē odit et inuidet detrahīt et vituperat pñm et infamat. Et tales detrahētes sunt in piculo maior. q. nō soluz mortalit. peccant. sed etiā tenent ad restitutionem fame. alioqn non vere penitent. Nā fm Scotū in. iij. dist. xv. et Rich. ibi dem. ante oēm pñie partē requirit restitutio: vel voluntate siue pposito vel actu. qd est valde rāp et difficile. Ideo pñicator dicit. Diffamare caue nam reuocare graue. Vñ pharisei et sacerdotes iudeorū xpo detrahēti demeruerūt cadere in mai. pñm. sez homicidij innocēt. et tādē obstatināti pñi diderūt. regnū et vitā et incurrerūt etē rāp

dānationē. & sic qz non restituere famā xpi
sed extinguere voluerūt: in inferno obli-
gati sūt penas restituūt: & nunq̃ p̃soluunt
sed in p̃petuū cruciānt. De q̃bz euāgeliz
hoc r̃thema loquit̃. Itaqz de restitutōe
ad quā p̃ oī dāno obligant homines decla-
rabimus tria mysteria hoc sermone. (Et p̃
hoc aliud thema poterit assumi ex auctori-
tatibus subscriptis.)

Primū de legali obligatione.

Secundū de damnabili neglectiōe.

Terciū de exemplari ostensione.

P Circa primū de legali ob-
ligatione. scz ad restitutionem in quouis
dāno illato generaliter. siue fame siue rei
siue p̃sone vlt̃ p̃fice r̃c. Notādū q̃ oīs lex
obligat ad restitutōez vlt̃ oīm alienoz.

Primo lex diuina & p̃phetica.

Scdo lex euāgelica & applica.

Tercio lex canonica & civilica.

Quarto lex intrinseca et p̃phetica.

Primo inq̃ lex diuina veteris testamenti et
p̃phetica. qz scribit̃ p̃ceptū duplex in deca-
logo. Vni scz nō furti facies. Duo fm̃
Aug. & doc. phibet oīs ṽsūp̃atio rei alie/
ne cuiuscuqz. Aliud est. Non p̃cupisces r̃e
primi tui. q̃ phibet r̃etētiōē et affectiōē illici-
ta. Deniqz Exo. xxi. p̃ceptū d̃r̃. Si q̃s
furat̃ fuerit bouē aut ouem & occiderit vlt̃
ṽediderit. qnqz boues p̃ vno restituet. & q̃
tuor oues p̃ vna oue. Nec ibi. Et fm̃ do-
ctores. Nota: p̃cipue fm̃ Rayne. in sumā
q̃ p̃ hec designat̃ restitutio faciēda in oīm
dāno primi. Quare nāqz. v. boues p̃ vno
reddi p̃cepit nisi ad r̃ecōpensandū dānū
illatū. Nam bos vtilis est ad qnqz. quia
imolat. carnibz pascit. lac dat. cornū diuersū
ṽsibz ministrat. & arat. Sed ouis vtilis est
ad q̃tuor p̃ma dīcta. & non arat. g̃ r̃c. Itē
Leuiti. xxiij. & Deuteri. xix. lex mandat dī.
Qui irrogauerit maculā Lyra. deformatē
notabile in mēbro mutilādo: cui libet
cuius suoz. sicut fecit. sic fiet ei. fracturaz p̃
fractura: oculū p̃ oculo: dentē p̃ dēte resti-
tuet. Qui p̃cussit iumentū reddat aliud.
q̃ occidit hominem mouet r̃c. Itē Thob. iij.
Quicūqz aliqd̃ nbi opatus fuerit statiz ei
mercedē restitue. Alias auctoritates cau-
sa breuitatis transeo. **S**cdo obli-

gat ad restitutōez lex euāgelica & etiā apo-
stolica. Barth. xxi. Reddite q̃ sunt cesar̃
cesari & q̃ sunt deo. Et Luc. xxi. Stas
aut̃ Iachens alienoz restituro. Ecce dimidiū bo-
me. do pau. & si qd̃ ali. defrau. reddo q̃dru-
plū. Dixit aut̃ iesus Hodie salus huic do-
mū facta est. Per qd̃ insinuat xps q̃ ad sa-
lutē req̃rit alienoz restituro. Vtinā mo-
derni redderent simplū cū ille reddidit q̃-
druplū. Itē ap̃lus Ro. xij. dicit. Reddite
oibz debita. Cui tributū tributū. cui ve-
tigal vect. cui timorē timo. cui honorem
honorē r̃c. Itē Jac. v. ca. Ecce merces
opariōz vroz que fraudata est a vob̃ cla-
mat. scz vos accusando vt exponit̃ Lyra.
Et ibi notat̃ q̃tuor p̃cā clamantia ad de-
um p̃tra p̃ctōrem accusando & vindictam
petē. Primū sanguinis innocēt̃ effusio.
Secundū viciū p̃tra naturā. Terciū pau-
perū opp̃ssio. Quartum mercenariōz de-
fraudatio. vñ pater p̃positū. Tercio lex
canonica & civilica. Nam vt Aug. ait. xij.
q. vj. Si res inq̃ p̃pter quā p̃ctm̃ p̃tractū
est reddi possit & nō reddat̃: p̃nia non agit̃
sed simulat̃. non em̃ remittit̃ p̃ctm̃ nisi res-
tituat̃ ablatū. Itē extra de vsur̃. c. Lum-
tu. & c. Qua nos. ad restitutōez tenent̃ etiā
heredes. Et. xij. q. v. c. Forte. Aug. dicit.
Sulci sunt qui dicunt̃ iusseram a diuī-
te & paup̃ibus dabo. sed hoc diaboli cal-
liditate suggeritur. quia si etiam totū pau-
peri tribuat̃ quod abstulerat: auget pot̃
peccatum q̃ minuat̃ Nec ille. Plura alia
pertransio pro breuitate. Itē ex lege ci-
uica siue imperiali et politica vbi habet̃
tur q̃ non liberatur quis a debito rei ma-
le ablato si seut cui est restituēda: q̃uis det
pauperibus vel indulgentiarijs. sed insu-
per peccatum auget. quia ille qui scienter
recipit furtum cōmittit. ff. de furtis. l. fal-
sas. Et hoc est intelligendum nisi verus
creditor r̃atum habeat. Itē penitentibz
am agunt in corpore sed peccatum det̃i-
nent in anima qui volunt de rebus ma-
le acquisitis facere ecclesias vel clemosy-
nas et nolunt restituere. ff. Quibus mo-
dis pignus vel ipotheca soluitur. l. frerū
liberatur. §. i. **Q**uarto lex intrinseca
et philosophica. Nam lex nature dicit̃
vt quod nbi non vis fieri alijs non fac.

Feria. III. post domini de passi.

sed nemo vult suū p̄p̄tū ip̄o invito detine-
ri. q̄ rē. Unde Polierates li. iij. ca. iij. dic.
Philosophi gentiū iusticiam que politica
dicit informantes vniūq̄q̄ suis rebus z
studijs voluerūt esse contentū. Nam ma-
nus non vsurpat id qd est pedis. i. ambu-
lare. z si ex causa vsurpauerit statim cessan-
te causa illud restituit pedi. qd si restitue-
re nō pōt. quia forte pes nō potest ambu-
lare. ideo manibus replet: tamē semp as-
sectat vt restituat. V ergo peccato: q̄ nō
restituīs scito. quia veraz penitentiam nō
agis. V infelix p reb⁹ aīam pedis.

R. Circa secundū de damna-
bili neglectiōe scz restitutionis notanduz.
q̄ restituere nolens est in multiplici peri-
culo damnatōis. ideo q̄ totius debet ho-
mo aliena restituere z nō differre. Primū
p̄culū diaboli captiuitatis. q̄ vt Aug.
dicit. Quādiū tenes alienū: tamdiū tene-
ris a diabolo. Secundū ire dei z maledi-
ctiōis. Nam quia scriptū est p̄ Ps. Ma-
ledicti qui dedinānt a mādatis tuis. Te-
nens aut alienū facit contra p̄ceptū di tri-
plex. Ideo triplici maledictioni subiacer.
Nam p̄mo facit contra illud p̄ceptū. Dili-
ges p̄mū tuū sicut teipm. quia cū se nō
lit dānificari: tamē p̄mū dānificat.
Secundo contra illud p̄ceptū. Nō furtuz
facies. Tercio cōtra illud. Nō cōcupisces
rez p̄mū tui. vt sup dictū est de istis. Un-
de exp̄sse deus maledixit talibus Deut.
xxvj. di. Maledictus qui transfert termi-
nos p̄mū sui. Yra. vt sic partē terre illū
habeat z teneat. Tercū periculū puni-
tiōis multiplicis. quia ex quo nullū pecca-
tū remittit q̄ diū alienū nō restituit vt su-
pra dictū est p̄ Aug. Ideo p̄ omib⁹ z p̄
singulis puniet in inferno etiā de quibus
cōfessus est interim. Quartū lesiōis cru-
delis. quia talis crudeliter ledit nō solū p̄-
p̄iam animā dānādo: sed etiā vxores z
filios z p̄ sanguīneos quib⁹ dat occasione
succedere in alienis. z sic periculū eis isere
dānatiōis. quia omēs scīēter tenētes dā-
nant etiā heredes z succedētes vt dictū ē
supra. secus si nesciēter. V ergo christiane
p̄timeſce talia pericula z noli perire.

S. Circa tertū de exemplari

ostēſione notanduz q̄ pluribus exemplis
ostendit q̄ homo obligat ad restitutionē
faciendā: alioquin damnabit. Primū ex
emplū legit in veteri testamentō de dauid
qui adulterū cū berſabee z homicidium
vrie faciēns redargutus a deo p̄ p̄phetaz
nathan parabola p̄posita q̄ diues tulerit
paupis ouem vnicā. dauid sententiā tulit
di. filius mortis ē vir qui hoc fecit z ouē
reddet in quadruplū. ij. Reg. xij. Et sic fa-
ctū est q̄ diuino iudicio quatuor filios ex
hoc amisit scz filiū parvulum de berſabee
natū. z amon z abſalon z adonij. Secū-
dū exemplū de diuite epulone Luce. xvj.

Tercū q̄ de finali iudicio Barth. xxv.
In quo xps iudex diciturū est sententiā
damnatiōis contra eos qui p̄p̄ia non de-
derunt paupibus. Proinde si diues epu-
lo z alij reprobi traduntur diabolo igni
p̄petuo eo q̄ nō dederūt p̄p̄ia paupibus
q̄to magis damnabit qui nō dat alteri
illud qd de iure illius est. Quartū exem-
plū d iuda traditorē discipulo. de quo dz
Barth. xxvj. q̄ retulit triginta argēteos
q̄bus vēdiderat xpm z se suspendit. z in h
q̄ reddidit melior est vsurario. eo q̄ nihil
reddit quod male acquisiuit. Si ergo iu-
das dānatus est ergo male retinens alie-
na peius dānat q̄ iudas. peior est enim
talis etiā diabolo z inferno qui sanctos
quos detinebat in ly mbo xpo iubēte red-
didit. iste aut nō reddidit aliena ad xpi p̄ce-
ptū. Ule q̄ z ve talibus. Vnderogemus
dominū iesum zc.

Feria quarta post dominicā de passiōe
Sermo quadragesimus primus de restitu-
tiōe qm̄ z cui debeat fieri: z quid de impo-
tente.

Oves mee
voce mea audiunt z ego co-
gnosco eas z vitam eternam
do eis Joh. x. z in euangelio hodierno.
Verba sūt saluatoris nostri. in q̄bus edo-
cet quales xpianos eligit ad vitā eternā.
Ideo dicit. Oves mee. i. xpiani q̄ debent
esse tanq̄ oues simplices z innocētes qui
a xpo bono pastore pascunt corpe z s̄gū.

ne suo p̄ciolo. Isti in q̄ vocē xp̄i debēt au-
dire. **Uñ** Alchui⁹ expōnēdo dīc. Ques
mee vocē cōs audīūt. p̄ceptis meis ex
anīmo obediunt. Et ego cognosco eas: id
ē eligo approbādo z ad vitā eternā intro-
ducēdo. z patet in euangelio. Sed quo-
niā inter om̄ia p̄cepta dīxisti que debem⁹
audire vt pueniamus ad vitam eternam
est vox penitētie vere. z p̄ consequēs satīf-
factiōis z restitutiōis. sine qua nō habe-
bīs vitā eternā: vt patuit p̄cedenti sermo-
ne. Proinde de restitutiōe declarem⁹ in
hoc sermone tria mysteria.

Primū de tpe q̄ tenemur restituere.

Secūdu de hōie cui debem⁹ p̄soluere.

Tertiū de impotēte q̄ nō valet reddere
Aliud theima **Barth. v.** Nō exibis inde
donec reddas nouissimū quadrāte.

Z Circa primū de tēpore quo
fiat restitutio notandū s̄m Scotū in. iij.
di. xv. z docē p̄ regula generali tenendū
q̄ restitutio faciēda est sine tēpore dilatio-
ne q̄ totius poterit fieri cōmode. Ratio.
quia tenere alienū est peccatū mortale cō-
tra dei p̄ceptū vt dictū est p̄cedēti sermōe
Sed p̄ nullam morā tēporis licet in pecca-
to pmanere. q̄ zc. Verūtāme s̄m eundem
Scotū z alios doctores excipiūt aliqui
casus in quibus potest differri restitutio
cū p̄posito tali. q̄ restituet q̄ totius pote-
rit in futuro. Primus casus ex pte dñi cui
debet. si vīz ille dñs rei volūtariē facit di-
lationē vel relaxationē vt patet in Angel.
Secus si hoc fieret p̄ meritū aut p̄ fraudez
vel desperationē: hoc est qñ dñs rei rela-
xauit. q̄ timent ne incurreret indignatiō-
nē istius q̄ tenet. Vel q̄ desperauit se ha-
bere posse aliqd ab isto vlt̄ p̄mū. Vel quia
iste p̄ fraudē obtinuit ab illo relaxationē
aut dilationē tūc tenet reddere cit⁹. Se-
cūds casus ex pte incōmodi qd sequere-
tur vīz q̄ statim reddē. noceret illi dño.
Sicut exempli gratia. si reddere ei gladi-
um statim occideret in furia aliq̄. vlt̄ ali-
ud malū sequeret cōmunitati vel alicui p̄-
sone. tūc pōt differri ad tēpus restitutio.

Tertius casus ex pte restituentis q̄ obli-
gat vīz qñ statim restituendo incurreret
magñū damñū aīe vel corporis aut fame:

z h̄mōi. Nam restitutio sic pōt differri q̄
dñi cessent h̄mōi p̄cūla. Ratio. q̄ ordine
charitatis aīa z corpus z fama debent p̄-
poni rebus tpalibus. **Uñ** fur occult⁹ nō
tenet seipm̄ prodere: sed tēpore congruo z
oportuno potest p̄ alium caute restituere.
excipit extrema necessitas. Quartus ca-
sus ex vtracq̄ pte colligit vīz quando sta-
tim restituere esset ipi restituti nimis dā-
nosum z onerosum: ac cū hoc dilatio non
esset multū damnosa dño rei cui debetur.
tunc sufficit statim affectu vel in p̄posito
reddere z postea etiā actu cessante impe-
dimento vt hec patet etiā ex Angelica.

U Documentū ex istis ibidē tradit
q̄ confessor in h̄mōi sibi formare p̄sciētiā
nō debet dūmodo intēdar negociū vtili-
ter gerere p̄ creditore eo q̄ non ita cito vel
ira cōmode vlt̄ nūq̄ possit rem suāz recu-
perare. **Uñ** sic dare pōt absolutionē p̄cō-
ri dūmodo bona fide p̄mittat satisfacere
certo die. vel altam cautionē faciat. nec de-
bet suramentū exigere nisi in casibus iure
exp̄sis. Hec p̄bant in Angelica. **Uñ** i-
mus casus est ratio impotētie: sed d̄ hoc
articulo tertio patebit. **Q**uestio ergo hic
orī. vtrū ille qui possit sed tamē restituere
nō vult. attamē hereditib⁹ vel successorib⁹
bus vt restituat post mortē imponit sit in
statu salutis. R̄ndetur s̄m fratrē Ange.
cōster doctores. q̄ p̄ hoc nō est in statu sa-
lutis: sed si sic moriet̄ omnino damna. si ta-
mē ob hoc imponeret heredi restitutionē
quia melius p̄ heredes poterit fieri q̄ p̄ se
ipm̄. dūz tamē p̄poneret p̄ seipm̄ facere si
sic posset: ita erit in statu salutis. Hec in
Angelica. **E**rgo peccato: disce cit⁹ res-
tituere ne pereas in eternū.

X Circa secundū de eo cui de-
bet restitui querit. vtrū res aliena sit sem-
per dño vero restituēda. Ad hoc s̄m Sco-
tū in. iij. di. xv. concord. **Tho. ij. q. i. lxxij.**
Itē s̄m iura. iij. q. j. Reintegrāda. Et ex-
tra de restitutiōe spoliatoz q̄ quasi p̄ totus.
atq̄ s̄m Rayne. z cōster doctores r̄ndēt.
q̄ restitui regulariter semp faciēda ē do-
minio a quo fuit alienata vel iniuste acce-
pta. Ratio. quia hoc iusticie equitas req̄-
rit. Et s̄m **Tho. sup̄.** Sicut accipere alic-

Feria. III. post dominicā de pas.

nā est contra iusticiā: ita ⁊ detinere ac non restituere ei cui⁹ est. Un de restitutiōe spoliatorū ca. Sepe ꝑingit. dicif. Nō multū interest quo ad periculū anie inultū detinere ac inuadere alienū. ⁊ sic patet ꝑ ꝑꝑositiū. Recipiūtur tamen ꝑ ꝑꝑue lex casus fm doctores ꝑdictos.

Primus rōne nociue sequele.

Secūds rōne inhoneste cause.

Tertius rōne ignote ꝑsone.

Quartus rōne ꝑsone remote.

Quintus rōne indigne.

Sextus rōne mortue.

Y. Casus primus quando res illi domino fieret nociua. sicut gladiū reddere furioso tunc non illi sed tironi vel curatori debet restitui. **Secundus** casus quādo non ex causa honesta res illi inererat: puta qā furatus erat vel rapuerat ille rem istam ab alio. tunc nō illi debet restitui furi: sed illi a quo rapuit. si tamē illius fuit iuste: alis debet restitui ei cuius erat iuste vel causa honesta. **Tertius** casus quādo ꝑsona ē ignota ⁊ etiā heredes vel cōsanguinei sūt ignoti. tunc ꝑmissa diligenti inquisitione lēz ꝑclamari faciēdo si scierit heredes ei⁹ vel ꝑsona reddi debet ei⁹ vel heredibus dum nescit ꝑsona ipā alioquin furtuz cōmittit. Si autē nec ꝑsona nec heredes sci ri possunt faciēda est nihilominus restitutio in pias causas vt ꝑbat clarius in Angelica. **Quartus** casus quādo ꝑsona est remota. tunc si res est minoris valoris q̄ sumptus sine q̄bus non potest transmitti tunc pōt reddi cōsanguineis ꝑꝑe existētibz. qui si nesciunt ⁊ ille cui debet ē abūdans. tunc fm Rodonen. possit dari pauperibz ꝑ anima illius. Si vero res est magni valoris debet transmitti ei⁹ etiā sūpribz huius qui causa damni fuit si non pōt aliter reddi. **Quintus** casus quādo ꝑsona ē indigna sēz recipere. sic ille qui sūpmoniacē dedit nō pōt rehabere nec q̄ accēpit retinere potest: sed debet in pios vius erogari. Similiter quādo meretrices et hmoi ab ecclesiasticis ꝑsonis aliquid accēperunt debet in vtilitate ecclie expēdi. vel si ecclia satis abundat dabit paupioribz fm Hostien. ⁊ De. **Sextus** casus quādo ꝑsona est mortua. tunc debet reddi he

redibz: nisi dñs in testamēto legasset in vltus pios. tunc debz in illos dari. Si autē heredes nō sciunt debet dari pauperibz ꝑ illius salute consilio confessoris. et sic patet.

Z. Circa tertium de impotens te restituere quērit. quōd dānificans aliū ⁊ nō habēs vnde possit restituere: possit ve reꝑentire ⁊ ad salutē eternā puenire. Ad qd fm Richar. in. iij. di. iij. ar. v. q. iij. ar. q̄ fm Scotū ⁊ doct. recolligendo rādes. q̄ tenet talis hec q̄nq̄ obſuare. **Primo** tenet dñm dī ex corde volere ꝑſiteri ac fir mū ꝑpositū restituēdū habere: alis nō est i statu salutis. **Secūdo** quantū pōt tenet q̄ totius reddere cōmode cū ꝑposito ꝑleu narte restituēdū cū puenit. t. ad ꝑinguiorē fortunā. Un fm Boh. de Heapol. i. qd libet. ij. q. xxiij. si pōt annuatim aliqd restitueret: tenet. Si autē est omīno impotēs ex cular. Nō em̄ ad plus q̄ qd pōt tenet. ff. de cessiōe bonoz. l. iij. Et hec faciat caure ꝑ se vel ꝑ aliū. nec debz ꝑdere seipm. ꝑꝑꝑ ex dictis. **Tertio** q̄ a sup̄ſis in victu et amicu fm lēz decētā sue ꝑsone ⁊ familie tenet cauere vt possit restituere. q̄ nō ē lūcū de alieno viuere cū seculari honore sēz Rich. ⁊ in Angel. **Quarto** q̄ debet nō solū de sua sēz ⁊ de illi⁹ necessitate cui tenet ꝑsiderare: sic q̄ si ille cui teneris ē abūdās ⁊ tu egēs: ita q̄ nō potes restituere nisi cū magno tuo dāno tꝑali. s. q̄ oporteret te vēdere artis instrumenta vel libros vel capitale ex q̄bꝑvictū q̄r tibi ⁊ familie tue. tūc nō teneris statim restituere ⁊ te ac familiā tuā ad mediātatē ponere sēz deberes dilationē petere vel ꝑ te vel ꝑ aliū si pōt fieri sine ꝑiculo. Nā nō solū extrema: sēz etiā alia magna necessitas hoīem excusat a statim restituēdo vt s. patuit. Sēz tñ si ille cui tenet ita eget sicut ⁊ tu. nec pōt cōpetēter trāſigere vitā sine eo qd sibi debet. tūc tenet q̄ totū cōmode restituere. q̄ nō lēz cū incōmodo alieno facere meū cōmodū de alieno. qm̄ ordinata charitas incipit a seipō. lxxvij. di. Nō sans. nisi is cui teneris liberaliter relaxaret. **Ultimo** tenet q̄ si ipē in vitā nō potuit satisfacere debet i te statim restituēdū legare ⁊ heredibz iur.

berene z illi damment. Hec in Angelica.
Exēplū de q̄daz legi in speculo exēplo.
di. ix. exē. cxxij. Quē q: nō restituit nec pe-
nituit p̄dictis mōis vidit in vīsiōe q̄dā fr̄
q̄ iacebat in p̄fundo inferni z ex ei⁹ vētre
in alta arboze p̄ ramos illius suspēsi oēs
de illius genealogia q̄ facerēt renuerunt
succēssive torquebant p̄ flāmā p̄cedentēz
ex illo patre eoz. Rogem⁹ xpm zc.

Feria quinta post dominicā de passio-
ne Sermo quadragesimū secundus de re-
stitutione debita in dāno aie z castitatis
ac dāno corpis.

De debito

res erāt cuidā feneratori. vnus
debebat denarios q̄ngētos. et
ali⁹ q̄nquaginta Luce. vii. z in euangelio
hodierno. Verba sūt saluator⁹ p̄abolice
dicta. q̄b⁹ dare insinuat q̄ hō debitor ad
restitutionē tenet fm̄ varietatē debiti ma-
ioris vel minor⁹. z quāto alicui pl⁹ de de-
bito donat a feneratorē: tāto pl⁹ illū vili-
gere tenet. Sic z respectu dī quāto plura
petā alicui de⁹ remittit: tāto deū diligere
talis tenet. vt patet in euāgelio d̄ magda-
lena z simone. Vbi de restitutione in dāno
aie erit fmo iste. Et pōt poni aliud thema
ex. iij. Reg. xx. h. Si lapsus fuerit erit aia
tua p̄ aia ei⁹. s. obligata ad restituēdū. Et
circa h̄ tria mysteria declarabimus.

Primū de restitutione in dāno p̄cie.
Secundū de restitutione i dāno castimonie.
Tertium de restitutione p̄ dāno in corpe.

A Circa primū de restitutione
in dāno p̄cie notādū p̄ generali regula q̄
dānū in aia vel p̄cia alicui⁹ inferre est su-
per alia dāna grauissimū. ideo q̄ de hō ob-
ligat fieri restitutio. Nā pbs. vii. politico-
rū dicit. q̄ bonū aie ē optimū bonū super
alia bona. Nūc q̄ querit de dāno aie q̄re
obligat vīz q̄s restitutionē facere de dā-
no aie vel p̄cie cū hoc videat impossibile.
sed null⁹ obligat ad impossibile. ff. de regu-
lur. l. impossibile. S; manifeste patz op-
positū. q̄ vīz cū hō teneat restituere bōa

rerū temporalium que sunt multo minora
multo plus tenet restituere bona anime
que sunt portiora vt dicit Bego. vi. q. i. c.
Sunt plurimi. Ad hec respondet tria do-
cumenta recolligēdo fm̄ Richard. in. iij.
di. xv. art. v. q. ij. et Sco. e. di. q. ij. z alios

Primū de aie lesioe.
Secundū de modificatiōe.
Tertium de satisfactiōe.

Primū documētū q̄ anima potest ledi du-
pliciter. Vno modo in naturalib⁹ bonis
indirecte: puta f; Bonauen. in. ij. di. xrv.
arti. j. vbi ratiōis puando sicut quis po-
culū daret vel alio modo quo amētē red-
deret aliquē. Alio modo ledere pōt quis
animā in bonis accidentibus vt sunt bo-
na gratie z virtutū ac morū. z hoc indirec-
te vel dispositiue. s. inducēdo ad peccatū

Secundū documētū. q̄ multis modis
potest quis alterū ledere in anima indire-
cte vel dispositiue. Nam licet nemo potest
directe alterius animā ledere nisi ille ve-
lit. quia peccatū esse nō potest nisi sit volū-
tariū. xv. q. j. Nō est. per Aug. Tamē dis-
positiue z indirecte potest corrumpere aliū
peccato vel suadēdo ad peccandū vel p̄ci-
piēdo vel adulando vel exemplo malo in-
ducēdo scandalizando retrahēdo z h̄mōi

Tertium documētū. q̄ ledēs aiam alteri
us q̄uis satisfacere vel restituere non pōt
dignā recompensationē faciēdo cū hoc sit
impossibile vt tacitū ē in obiectōe. qm̄ bōa
aie sunt incōmutabilia bona p̄ciosissima.
nihilomin⁹ tñ arbitrio boni viri. s. p̄fesso-
ris satisfacere tenet quātū pōt. nec libera-
tur qn̄ nō teneat satisfacere saltē quantū
pōt fm̄ Scotū. Unde ad arbitriū boni
viri tenet petere veniā p̄ se si potest vel per
interpositaz p̄sonam z deinde satisfaciāt
fm̄ posse de damnis etiam que sequuntur
lesio. scilicet ex tali lesiōe z etiam alijs suis.
p̄pterea tenet p̄suasione: doctrina: auxilio:
consilio: oratiōe z huiusmodi quantū pōt
z in se est p̄ seipm̄ z per alios diūmodo pec-
catū non pandat si est occultū ipi lesio ipm̄
ad bonū reducere. Unde z p̄o regula
traditur a doctoribus vt notat Richar.
vbi supra. q̄ quādoq̄ res male ablata
non potest in seipsa restitui: restitutio fiat
in equiualentē si est possibile. quando autē

Feria. v. post dominicā de passi.

restitutio non potest fieri in equalenti fm dānū datū: tūc arbitrio boni viri relinq̃t. Hec p̃bant in summa Angelica etiā p iura. Sed qm̃ p̃cipuū bonum anīe est inter alia castitas ⁊ continentia fr̃uosa, nā scribitur Eccl̃. xxxj. Dis ponderatio nō est di/gna cōtinentis aīe: quod etiā potest poni p̃ themate hui⁹ sermonis. Proinde circa bona aīe restituenda de hoc cōsequē agem⁹.

Circa secundum ergo p̃incipale sc̃z de restitutione faciendi in dāno castimonie: eo q̃ heu multi in talib⁹ peccāt ⁊ p̃sciam p̃dunt tam suam q̃ alior⁹. Querit. Quomō teneat restituere qui stuprauit virginē. Respondet in sum. Angelica fm Alex. sc̃da sede. tractatu d̃ stupro. et Seco. in. iij. dist. xv. ac Rich. ⁊ alios. Itē fm Panor. in ca. j. de adulterijs. p̃ tria p̃cipua p̃ūcta recolligendo. **P**rimum est q̃ si seduxit eam vel decepit eā: teneat deorare eaz. et vltra dotationē accipe eā in vxorē si pater voluerit eam sibi dare. Vñ sola p̃stitutio doct⁹ nō liberat eū fm Pa. s. si parētes volunt eam sibi dare. Si nō lūdare: salte ad dotationē teneat etiam in cōscia. nisi fm Rodo. cōponeret cū ea. vel illa sibi remitteret. **S**ecundū est q̃ p̃fessor non debet absoluerē illos q̃ sub deceptōe accipiendi in vxorē puellas decipiūt: aliter q̃ p̃dictū est. quia tales ex q̃ acceperunt eas vel p̃miserunt accipe in vxores ⁊ sic habuerūt copulā carnalē: teneat eas de necessitate accipe. licet tunc habuerūt animū decipiendi ipsas ⁊ habēdi copulā. **Q**uod si p̃traxerūt matrimoniu cū alia vel pater non vult eā sibi dare: salte teneat ad dotē. nisi fm Thomā esset tanta inequalitas q̃ pon⁹ decipi se finxit q̃ sit decepta. Vñd aliter absolui non possunt anteq̃ p̃trahāt cū alia veruz matrimoniu: si penes volunt sibi eaz dare nisi vere eā accipiat in vxorē ⁊ faciat dotem: nisi ipsa dotē sibi remiserit. **T**ercium punctum est. q̃ si non seduxit eam sed sponte illa accevit in peccatū: sufficit in foro conscientie q̃ querat eam in bonuz statū reducere q̃ntum in ipso est. vt p̃bantur hec in Angelica. vñ debet opam dare vel aliquis accipiat illam. vel saltem verbo ⁊ auxilio inducere ne omnino exponat se ad

publicum meretriciū. quod heu sepe fit in huiusmodi. **E**rgo peccator. o peccatrix: stude vere penitere ne peas in eternum.

Circa tercium de restitutione damni corpis querit. Quomō teneatur ad restitutionē ledēs aliquē in corpore. Ad quod fm Scotū in. iij. dist. xv. ⁊ Rich. et Randul. ac in summa Angelica colligendo Rūdes p̃ tria p̃cipua documēta vt p̃ūcta notabilia. **P**rimū est. q̃ homicida teneat totā vitam suam expendere cōtra infideles vel hereticos in satisfactionē occisi. Vel si nō potest vel non vult: teneat in orationib⁹ ieiunijs ⁊ hmoi tota vita faciēdis. vel saltem ad aliquam restitutionem arbitrio boni viri teneatur. et vltra hec teneatur placare lesū q̃ntum potest. **S**ecundū documētū. q̃ si occisus aliq̃s sustēbat. puta patrem vel matrē pauperes vel fili⁹ os ⁊c. teneatur vltra premissa illis etiā ⁊ ad tantam satisfactionem quantam vtilitatem siue lucrū occisus illis dedisset. ⁊ extimabitur fm tempus quo verisimiliter fuisset victurus opaturus. sicut extrimat. l. hereditatū cōputationem. ff. ad legem facidiam. ⁊ l. Lum hij. §. de transactionib⁹. Considerabitur ergo ars quam faciebat qualitas persone: etas: et lucrū quod acq̃rebat et huiusmodi. vt fiat digna restitutio. Et hec documēta limitantur intellegendā fore vera: nisi quis aliquem occidisset qui eum aggressus est et occidisset causa sue defensionis: licet aliquantulum excessisset. quia talis non sic stricte teneatur. quia difficillimū est iustū tempore rare dolorem. Excipit etiam nisi quis odine iusticie occidisset. quia talis non teneatur restituere. Et sic patet. **T**ercium documētum. q̃ de vulnerante idem est iudiciū. vīz q̃ si vulnerauit irremediabiliter. puta abscindendo membris vel mutilando: teneatur non solum ad placationem lesi ⁊ expēsas in medicos. sed etiā ad omne lucrum quod potuisset acquirere. Si autē vulnerauit remediabiliter: nō teneatur nisi ad placationem et ad expēsas. Ad lucrum autem omne nō teneat sed ad solum lucrū qd̃ p̃didit tpe infirmitas. hmoi si fuisset lucratur⁹. Hec i Angelica.

Exemplū habemus de Constantino imperatore qui cū multā stragē martyrum decessisset et plurima mala fecisset a deo lepra percussus est. et cū horruisset sanguinē inno centū fundere misericordiā et gratiā baptisimū pmeruit et restitutionē fecit ecclesiaz xpianā exaltādo. ut habet in legēda sancti Siluestri. Aliud ē exemplū in legēda habet q̄ sancte beatrix virginis p̄dium Lucrecius pfectus ambies fecit eā teneri quā noctu fecit p̄focari. post hoc Lucrecius p̄dium intrauit ipm. ybi facto conuiuiū cū amicis ecce infantul⁹ quidā in gremio matris lactens ibide: cunctis audientibus miraculose exclamauit dī. Audi Lucreci occidisti et inuasiisti: ecce datus es in possessionē infimici. moxq; Lucreci a demone veratus p̄ tres horas mortu⁹ est ibidem. qd̄ viden. qui aderāt querū sunt ad xpm. Rogemus ergo etc.

Feria sexta post dñicā de passione Sermonis quā dragelsumustertius de restitutione rerū q̄ tenent restituere cū fructibus.

Collegerunt pontifices et pharisei zeluz aduersus iesum Joh. xi. et in euāgelio hodierno. Dñs iesus postq; suscitauit lazaro a mortuis pontifices et pharisei collegerunt zeluz aduersus eundem. et dī. Quid facim⁹? q̄ hic hō multa signa facit: si dimittimus eū sic omēs credēt in eum et veniēt romani et tollent nostrū locū et gentem. Aug⁹. Isti p̄diti homines plus cogitabāt quō noceret xpo q̄ quō sibī ipsis cōsulerēt ne perirēt. s. in xpm credēdo. nec tamē dicebāt credamus. Timebāt q̄ tēpō ralia p̄dere se et locū et templū et gentē et vitā eternā p̄dere nō cogitauerūt. et sic vtrūq; p̄diderūt. Alii postq; xpm occiderunt romani tulerūt eis locum et gentes expugnando et transferebant. Hec Aug⁹. Sic multi christiani mali timēt p̄dere res male acquisitas nec volunt reddere et non timent p̄dere vitā eternā p̄ eas retinēdo. et sic in morte vtrūq; p̄dunt. Tales colligunt sepe conciliū in sua mēte cogitā. tenere aliena qd̄ est contra iesum sicut et cōtra

tra eum collegisse iudeos dicit euāgeliz. Itaq; de alienarū rerum restitutione de qua multi malo consilio decepti peribūt negligēdo tria mysteria hoc sermone declarabimus.

Primū de illis qui tenent restituere. **S**ecundū de emēte an teneat reddere. **T**ertiū de fructu rei an quis tenet et facit.

Et Circa primū queritur qui et quales homines tenent ad faciendā restitutionē. Ad qd̄ s̄m doctores cōmunit theologos et canonistas respondēt p̄ conclusionē q̄ nō solum p̄ncipales: sed etiā causam dantes in dānis efficacē tenent ad faciendā restitutionē. Ratio. q̄ famosissima regula est q̄ habet extra de iniurijs et dāno dato. c. Si culpa. et ff. ad l. aquil. l. qui occidit. ac plurib; alijs. Hic qui occasione damni dat: damnum dedisse videt: puta si equus te instigante recalcitrauit et aliquē lesit. Vel si quis lapidē p̄iciat ybi homines transeunt et h̄mōi. S; qui sint in relligendi causam dantes sic q̄ teneant ad restitutionē vel in toto vel in parte. Thō. ii. q. i. q. lxx. Alb. et Gualt. et alios ponūt. s. Iustus consiliū consensus palpo recursum Participas mur⁹ nō obstat n̄ manifestas. **P**rimo tenet iubes. Ideo dicit in versu Iustus. Talis em̄ tenet ad restitutionē de omī damno quādo ex hoc secuta est ablatio rei iniusta. etiā si nil utilitatis inde habuit. Similiter tenet etiā ereques furtuz vel rapinā vt in Angelica. **S**ecundō cōsilium p̄bens. s. quādo nō aliter nisi ex suo consilio credit p̄babiliter tale damnum secuturū: alis non tenet. In p̄dicis casibus tenet q̄libet in solidū. **T**ertio tenet p̄sentens s̄m Rich. in. ii. q. di. xv. et in Angelica intelligendū est si consensit exp̄sso cōsensu sine quo consensus nō fuisset factū damnum tale tūc tenet: alis consentiēdo mortaliter peccat: sed restituere non tenet. **Q**uarto palpans. id est adulatorie laudans vel blādiens q̄ ipse actor strenue et bene hoc facit vel q̄ ille est dignus damnificatione vel spoliacione et huiusmodi. talis tenet in solidū s̄m Richard. ybi supra. si credit p̄babiliter q̄ ex tali adulatorie motus est ille ad dā

70

Feria. VI. post dominicā de passi.

nificandū primū in iuste: alio nō tenet in/
q̄tum ex domino acquisiuit. Quinto re/
curius. i. receptans recurrentes ad se ma/
lefactores tuendo vel celando rem: ita q̄ si
p̄b impediat restitutio tenet in solidū: si se/
cit sciet. Sexto participas. scilicet i cri/
mine furti vel rapine sociādo eos: ita q̄ il/
le vel illi sine isto nō fecissent tale furtū vel
dānū tenet soluere in solidū: alio tenet pro/
portioe sua. Similiter p̄cipans comedē/
do vel bibendo et hmoi sciet faciendo te/
net ad restitutionē in q̄tum p̄cipauit: ni/
si in casu extreme necessitat. secus si igno/
rante. Septimo mutus. i. dolose taces/
cū possit impedire ne fieret tale furtū. Et/
si ex officio obligat ad hoc tenet restituere.
Si autē ex officio non obligatur: non te/
net. Octauo nō obfians. i. qui posset ob/
sistere et non facit. et de hoc eodē mō dicen/
dū sicut de mutō patuit. Ex his claret q̄
in periculo sunt p̄ncipes qui p̄mittūt per/
ysuras nimis grauari paupes cū possent
p̄hibere. similiter iudices iudiciā. reddi/
vltus. Nam tunc re habent q̄ fiet
eis sicut accidit cuidā de quo exemplū ter/
ribile legi contra hmoi in Apiano et spe/
culo exemplorū di. v. exem. xli. q̄ quidam
ysurus per se et alios multos paupes spo/
liauerat supra modū: petebat frequenter
religiosos quasi cū lachrymis orari pro se/
sz in nullo se penitus correxit nec cessauit:
szis sepius redargutus fuisset. Accidit
ergo vt repentina infirmitate cor rept⁹ ad/
exitū appropinquaret. Et ecce subito duo
canes magni tenebraz: hoc est demones
lectū iacentis circūstibus ambiebant. ipe
vero protracta lingua prope ad longitu/
dinem pedis et hoc in penā. quia tacuit p̄/
hibere: sic debiliens expirauit. et sic demo/
nibus traditus est in damnationē eternā.
Ue ergo talibus. Non tenet restituere/
re nō manifestans. i. qui scit vbi res fura/
ta vel rapta est et non manifestat requisit/
us in iudicio vel extra cū potest dicere si/
ne periculo p̄prie persone et etiam alteri/
persone. quia tenetur in solidū nisi sciret
hoc in confessioe. Similiter tenetur dice/
re veritatē quādo product⁹ in restem: alio
tenetur in solidū ad restitutionē. Hec fm/
docto. et in Angelica. Q̄ ḡ christiane ob/

serua hec.

S Circa secundū de emente
rem queritur. vtrum emens rem raptam
aut quomodocūq; male ablatam teneat
vero dñō restituere. Respondet fm doc.
recolligēdo p̄ tria p̄pua documenta fm
q̄ potest esse emere tribus modis talia
scilicet: aut bona fide: aut scienter: aut re/
tra intēione. Prīmū documentū. q̄ si q̄s
emit tales rem bona fide scilicet. quia cre/
didit non esse rapta vel furata: aut male
ablatam: nō tenetur restituere bona fide
durante. Si autē postea comperit rem fo/
re furtiua vel rapta aut vitiosā tenetur
restituere ei cuius erat. Et quia ipe prius
bona fide emit: hoc confert sibi quicq; vt/
patet in Angelica. Prīmū si durante bo/
na fide perijt res ipsa nō tenetur quicq; p̄/
ea restituere. Secundū. q̄ scilicet expen/
sas quas interim sub bona fide fecit circa
rem conferuandā vel meliorandā renne/
re sibi potest. Tertiū. quia fructus consu/
ptos bona fide durante nō tenetur resti/
tuere. Quartū. q̄ fructus qui non sunt
adhuc consumpti: sed extrant ex quo incit/
pit habere malam fidē: tenetur quidez re/
stituere: sed non rem ipsam. si iam aliena/
uit vendē. vel alio modo nec precii vel
aliud pro re tenetur nisi lucrū quod extrat
vel aliquod ex quo factus est locupletior.
Quintū. q̄ agere poterit in iudicio cōtra
venditōres si ipe rem ipsam coactus fuerit
restituere. Hec p̄bantur in Angelica.

H Secundū documentū. q̄ si quis
emit rem male ablatam scienter: siue sit p̄/
mius emptor: siue secundus et quicq; ali/
us in infinitū: tenet restituere. Et in hoc
tenetur ad quicq;. Prīmū si nō perijt res
netur om̄ino eaz reddere. Secundo si pe/
rijt vel aliquo modo alienata est qualiter
cūq; amisit etiā violenter eam: tenetur p̄/
cium eius restituere fm optimū statūz res/
sz quantū valuit quādo emit eaz. Ratio.
quia furtū commisit rem alienam inuito
domino cōtractando cūz scienter emit. ff.
de furtis. l. j. Tercio p̄cium non poterit
petere a domino rei. nec enaz a venditore
in foro contentioso. secus in foro consien/
tie. quia bene potest a venditore p̄ciū recu/
dere.

perre et rem eidem restituere, quia potest potius sibi consulere quam alteri secundum Alexandrum. dicitur in. iij. nisi ex officio tenere et redimere non vero reddere. Quarto fructus percipere et qui percipi potuerunt intermedio tempore restituere et ex ipsa patebit. Quinto expensas voluntarias perdit. Secus de expensis quas fecit ad conservandam rem ut patendo equum et huiusmodi vel ad oportunitatem meliorationem ut curando animal morbosum vel impinguando potum et huiusmodi, quia tales expense etiam a male fidei possessore deducunt secundum leges et in foro consuetudine etiam secundum Doctorem. titulum. y. Et probantur hec in Angelica et sic patet. Tertium documentum, quod si quis emittit rem male ablata recta intentione scilicet ut retineat ad reddendum domino vero quod alias non posset tam bene habere ipsam: potest licite pretium quo emit a domino reperire secundum Hostienensem et Doctorem, quia utiliter gestit negotium eius scilicet cuius res erat, similiter et expensas moderatas. Hec in Angelica.

3 Circa tertium de fructu rei restituendo queritur. Vtrum homo qui male fide possidet rem teneatur restituere non solum ipsam rem, sed etiam fructus rei. Respondet secundum doctores theologos et canonistas per tria documenta colligenda. Primum est, quod si res de sui natura non est lucrosa sicut sunt denarii, frumentum, vinum, oleum et similia, tunc non tenetur quis restituere lucrum, sed sufficit restituere principale acceptum, et hoc in foro consuetudine est tenendum ut patet per Scotum et Richardum, in. iij. distinction. xv. nisi in casu si directe dedit damnum: puta quia propter carentiam talis rei necesse fuit illius rei domino possessionem distrahere pro minori precio vel accipere sub usuris ab alio et huiusmodi tunc dandum tenetur satisfacere. Secundum documentum est, quod si res est de sui natura lucrosa vel fructuosa, tunc tenetur restituere non solum rem, sed etiam eius fructum vel proventum quem percepit ex eadem, et etiam fructus quos ipse dominus percepisset interitum si eam possideret. Exempli gratia, sicut domus est lucrosa locando et vinee agri et velle et similia fructum vel proventum

faciunt. Item equus bos et homini per laborem lucrum faciunt. Hec in Angelica. Tertium documentum, quod si aliena dedit, mox non vult restituere est in statu donationis perpetue.

Exemplum legitur in Apiano et in speculo exemplorum. dist. v. exemplum. cxxij. quod mulier sancta nomine Maria de Quines cum lachrymis petebat deum ut de sua matre ita ante mortua redderet eam certam. Unde die quadam missam audientem apparuit tenebrosus spiritus stans prope se, interrogatus respondit, Ego sum anima tue matris eternaliter damnata: eo quod vixi in his que per iniquam mercinam et usu quas acquisita fuerunt: nec restituere curavi, arguentem me de eis spreui. Ideo preces tue me non iuvant, et sic disparuit. Rogemus ergo Christum etc.

Sabbato post dominicam de passione Sermo quadragesimus quartus de restitutionis legitima actione: et de inductione.

Cogitave- runt principes sacerdotum et lazarus interficerent quia multi propter illum abibant ex iudeis et credebant in Iesum Iohannem. xij. et in euangelio hominem. Sicut Augustinus dicit. Ex quo mirabilis domini in lazari resurrectione tanta evidenter erat diffamatus ut non posset occultari vel negari: cogitaverunt ut interficerent et lazarus. Quia scilicet quasi dominus qui suscitavit potuit mortuum non possit suscitare occisum. Ecce ergo dominus utrumque fecit et lazarus mortuum et seipsum suscitavit occisum. Hec ille. Distinctio per lazarus significat hic qui a morte peccati surrexerunt ad penitentiam ut dicit Alcuinus. Sed heu multi ex malicia crucifigentes Iesum in se ipsis per peccatum ut dicit Apostolus ad Hebr. vi. volunt sepe lazarus quosque cum hoc interficere in seipsis quando propositum restituendi et satisfaciendi obmittendo perimunt animas suscitatas a peccatis in contritione et confessione, quia multi confitentes cum proposito restituendi postea non implent restitutionem facto, et sic lazarus volunt interficere, id est penam mortificare ne credant fide

ex. n

Babbato post dominicā de passi.

formata charitate in iesu. De hoc ergo lo
quitur mysteriū euāgelij. Proinde d restitū
tione debita post p̄dicta restant adhuc tria
mysteria declaranda hoc sermone.

Primū d restitutionis legitima executio
da tentioe.

Tertiū de restitutionis inductiua mo
nitione.

K Circa primū de iusta et le
gitima executioe querunt aliqua edificat
ioia p populo. Primū est utrū is qui nō
potest rehabere rem suā p viam rectā iusti
cie: poterit sibi ppi restitutionē facere vel p
occultū furtū solvere. Ad hoc respondet
Henri. d. Gand. in quodā. et alij. q. fm re
gulā cōmunē debet quilibet recuperare de
bitū suū p viam rectā iuris et iusticie pub
licā. Nam Aug. xiiij. q. v. c. Nō sane. dīc.
Nō sane quicqd ab invito sumit: iniurio
se auferit. nec qd ab invito accipit: p inu
riā iuste accipit. Hec ille. Si aut nō pōt
p iusticiā publicā rehabere: tunc conside
randa sunt tria p̄cipua fm doctores. Pri
mū. si suū debitū potest bono modo si
ne omni periculo recipere in occulto. et sic po
test sibi satisfacere i duobz salicet casibus.
Primo quādo rerum spūs debitoris effi
atur disp̄sator. et sic bono modo pōt suū
debitū recipere sine scitu illi dñi. si tamē
aduerit q dñs non vult ynqz sibi restitu
ere: alio si restituet non debet accipere: euz
iam sibi plene ip̄e met satisfecit. Secūdo
casu quādo res aliqua debitoris ad ipm
per aliam viā licite deuenit potest retine
re sibi ppi. **S**ecundū debet considerare
q si quis nō potest debitū suū sine peri
culo sibi furtiue restituere nullatenus de
bet sic satisfacere vl recipere. **T**ercū
autē quatuor pericula que possunt occur
rere in huiusmodi. Primū est scandalum
sui vel p̄imi innocētis. quia potest p fur
to imponi sibi vel p̄imo cui erat res com
mendata. Secundū periculū est in fama.
qua quis fur potest credi de facili. Tertiū
est periculū lesionis in corpore vel mor
tis in torquendo talem ex suspitioe. Vel
quia si per testes p̄bare: iuste puniretur.
Quartū est periculū anime p̄curando. qd

posset sibi imponi vt iurer se non abstu
lisse nec scire quis abstulisset. et sic de facili
periuurius incurreret in anime periculum.
Unde in talibus tenet homo suū debi
tum nō accipere etiaz si posset: ne talibus
periculis se exponat. Immo si etiā suū de
bitū occulte accepisset et immineret tale
periculū aliquod p̄dictorū tenet restituere
fm iusticiam naturalem. quonias contra
eam esset retinere sic in periculū sui et pro
ximi vel fame pprie. vire quoqz et anie. yn
de tenetur hec cauere. **T**ertiū debet cō
siderare q si clarum est hoc q debeat suū
debitū rehabere potest p̄dictis modis
sibi satisfacere. Si autē est dubiū non de
bet facere. quia in dubio se periculo expo
neret qd est peccatū. **S**ecundū
queritur. quare nō licet vnicuiqz suū de
bitū extorquere quomodocūqz potest ac
cipere. Respondet q̄ideo. qz statutū est. q
nemo sibi debet iusticiā facere in causa p
pria. **N**e quis in causa ppria. i. j. Alii s̄z
Innocentiū. quādo quis non habet co
piam sui superioris: tunc em̄ potest ppria
autoritate sibi ius dicere: vt patet di. j. §.
Ius gentiū. in glosa. Hoc autem iustiz
ē pluribus rationibus. Primo ne raptor
vel fur quilibet dicat. ego rapui id qd mi
hi debebatur: sed iudicet ab alijs qd ius
stū est. Secundo ne iudicet plus debito suū
extimaret de facili. et sic peccaret immode
rate plus accipiendo qz deberet. Tercio
querit. Quid si quis hec p̄dicta non con
siderans sibi ppi soluit. Respondet q pec
cavit moraliter furādo nisi vt in q̄stione
prima supradicto pmo mō faceret. sed re
stituere nō tenet. quia sibi debebatur qd
accepit nisi plus debito accepit.

A Circa secundū de multis
moda tentioe restitutionis notandus q
multi sunt casus et modi in quibus tenet
homo restituere facere i particulari. er
go de singulis hic agere nō possumus: s̄
sufficiat p breuitate aliquos modos gene
raliter tangere. Nā pmo vt in p̄cedentibz
actū ē tenet hō restituere d oibz dānis aie
rōnalis. Itē scdo d oibz dānis corporis et ef
fusiōis sanguinis vt patuit sup. Tercio qz
de oibus dānis rei rpalis vt etiam patuit.

Quarto d'oibz damnis fame exterioris. **E**t d'o h' restat questio **Utrum** infamias aliu min' iuste teneat famā restituere. **A**d qd' rñdet fm doc. vt pz etiam in angelica eluciendo plura documēta. **P**rimus ē q' quicūq' aliu iniuste infamauit teneat d' ne cessitate restituere. **R**atio. q' ex q' necesse ē restituere rem tēporalē iniuste ablataz: vt patet ex pcedentibz sermonibz multo fortius teneat quis famam iniuste ablataz vel denigratā siue p cōtumeliā vel cōuiciū aut vituperiū siue per detractiōes. quia fama est tante dignitatis vt omnibz bonis tēporalibz pster. **P**rouer. xxi. **V**el? ē nomē bonū q' diuine mulre. **S**z d'it. **Q**uid si verū crimen de primo q's d'ixit **A**d hoc. **S**cōm g' documētuz est. q' si quis infamauit aliu de vero crimine imponēdo nō seruatis ordine z modo debitis scz id qd' occultū erat manifestādo. talis lz grauitē peccet. tamē non teneat dicere q' falsū dixit. q' sic mētiret qd' est peccatum. et non sunt faciēda mala vt eueniāt bona. **R**oma. iij. sed teneat aliquo modo licito reddere famā sic dicēdo. **N**ō credatis hunc hominē esse talē. quia male dixi vel fatue dixi. **V**el dicat sic. **N**ō reputeris euz esse malū. **B**onus est enī. **R**atio. q' quilibet psumendus ē eē bon' donec pbeet contrarium. **E**xtra de scrutinio in ordine faciēdo ca. vnico. excepto scz nisi tale verū dixerit causa iusta vt p'it. **I**tē de detractore lat' tractabit in alio quadragesimali sermone de detractiōe. **T**ertium documētum q' si quis infamauit sciēter imponēdo falsū crimē. etiam si remaneret ex fame restitutione faciēda infamat'. tenetur retractare z famāz reddere scz dicēdo se mēdaciter: vel non verū dixisse corāz illis q' bus dixit: z sicut dixit in publico vel ioculto. **R**atio ē. quia magis teneat famā iuste suare primo suo q' iniuste sibi. excepto si matus periculū infamie illius primi ex h'mōi restituat vel peccati mortalis. vel mort' corpalis seqret. vel qñ dixit talia q' non sunt infamatoria de sui natura scz vt esse iracūdū vel auarū. z h'mōi. **A**lijs etiaz casibz certis exceptis. de q'bz in alio q'dra' gesimali. vide sermonem de detractore.

Quartū documētū q' si quis nō pōt

reddere famā infamato. teneat reddere ali qd' equa lens in rebz ad arbitriū boni viri fm **R**ich. z **T**ho. i. iij. di. xv. z i angelica.

P **C**irca tertium de inductione restitutionis **N**otandū est vobz **D** peccatores q' omīs scriptura. omēs p'dicatorū voces z in p'sona oīm: ego indignus monēo z exhortor sicut ille monēt. **N**olite decipi a diabolo aliud suggerēte sed considerare primo vt restituatis aliena si vultis habere vestrū deū in aia. **S**cdo moneo restituite aliena si vultis vt nō pereat aia v'ra propria: lz restituatur ad celestia gaudia. **T**ertio moneo. restituite aliena vt vobis restituat grā z omnia merita q' fecit ab infantia. **Q**uarto restituite aliena vt restituantur vobz oia passionis xpi z sanguinis p'mia in celesti gloria. **A**d hec exemplū legi in speculo exemplorū di. ix. exemplo q'. q' quidem puer nouē annorū satis facetus cecidit i infirmitatē: z obijt. post mortem matri sue apparuit lamētabiliter dicens se i maximis penis esse adeo q' si oēs carbonēs totius mundi a p'ncipio in vno cumulo arderēt. et tu inq' o mater in meo arderes tantū ignis. nō sentires tātas penas sicut ego in purgatorio. **M**ater interrogauit di. **U**n tu fili hec demeruisti cum libetē vt videbā orabas. nec male dicitus eras. nec iurās. z h'mōi. **P**uer rñdit **E**go cōsueuerā accōmodare denarios a familia. z inde emi pira z fruct'. z hospitibus aduentantibz dabā sepe mihi ab eis denarij quos retineās non p'soluebā familiā plenarie accōmodata. ideo talē penam sustineo. **S**i ergo talia debita exsolueres p me liberarer. z sic disparuit. **M**ater autē vocauit familiā z inquisiuit ac omnibus cōputat' repit q' puer tenebat nouē denarijs. et mater statim p eo p'soluit. accodē die puer matri secūdario apparuit dicens. **M**ater grās tibi ago: q' p me restituiti. z sic me a purgatorio liberaſti. ecce iā celos introibo. z p te ac pro p'sanguine deū exorabo. hec ibi. **S**i g' pro nouem denarijs ballensibz tantū cruciatū sustinuit puer vsq' ad restitutionis tēpus: quantū patiet q's p multis debitis. et insuper pro damno i fama p'ximi illato cū fama p'ster

Domínica ramis palmarum

diuitijs. Rogem? Gdnm iesum. vt det no
bis gr̃az vere pnie z restitutiõis. Amen.

Ite de restitutiõe hec p̃dicta expedien
tia p sermonibz sufficienter. p alijs p̃cila
ribus casibus occurrentibus recurrẽdũ
est ad sumas edicas.

Dñica ramis palmarum. Sermo. xlv.
In mane scz de satisfactiõis. necessitate p
se vel p alium implende.

O Banna filio

dauid. Bñdict? q̃ venit i noie
dñi. Ite aliud thema. Ecce rex

tu? venit tibi mansuet? sedes sup asinam
z c. Verba hec scribũt Mat. xxi. z i euan
gelio hodierno. Charissimi dñs nr rex re
gũ z dñs dominantũ scz dñs iesus veni
ens in hũc mũdũz mira humilitate. sedes
sup asinã in intradũ hierusalem ad passio
nem sic laudari voluit: vt dicerent ofana qd
fm lryã hebraicũ e cõpositũ ex osi. id e sal
ua. z anna id e vrynã vl obsecro salua nos.
Sz z letis cantibz tristia quedam miscuit
amara: qz vidẽs ciuitate fluitet? futuraz
destructionẽ. Et qz a sacerdotibz z phari
seis iniuriã p̃tradictionis z insidiaz p̃tu
lit patiẽter. et qz ad mortẽ parat? vltro se
obtulit ascẽdendo in eã ciuitatẽ vbi se oc
cisurum p̃ndit z ante p̃dixit Ideoqz ho
die ecclia duas p̃cessiões recolit scz vnam
letã de xpi suscepciõe: z in hierusalẽ deduc
tiõe cũ laudibz diuinis ramoz z vesti
mentoz stratu i via. Aliã tristẽ z flebilem
q̃ facta e feria sexta in xpi eductiõe ad cru
cifigendũ. p̃pterea hodie legit passionẽ.
z sic hodie p̃ponit diuã cõtraria scz gl̃iam
diuinitatis. z ignomĩaz passiõis. Hoc
ideo fm Berni. voluit xps pro amore nro
quaten? ex p̃cedẽte honore amariõ: fieret
passio ignomĩie p nob suscepte. Q xpi sã
guine redempti xpiani. cogitate quõ xps
dñs p nob voluit ignomĩiã pati in oibz
honozibz suis. Nã hodie ipm vt regẽ susce
perunt i hierusalẽ. Sz feria sexta magna
euidẽt latronẽ crucifixerũt. Hodie ipm
regẽ cecinerũt: feria sexta negauerunt dñi.
Nõ habem? regẽ nisi cesarẽ. Ite hodie dñi
terũt saluatore. postea dixerũt seductore.

Hodie bñdictũ postea maledictum. Ho
die vestimenta sua strauerunt. postea vesti
mentis p̃rijs spoliauerunt. Hodie ramos
in via ponebat. postea spinas i capite po
suerũt. Ecce qz multipliciter dñs satisfec
it p p̃ctis nris. q̃ten? exemplo suo discat
mus nos satisfacere p p̃ctis nris p̃rijs.
Itaqz ex quo xps dominus p gratiam pe
nitẽtialis satisfactiõis saluat z venit i nos.
Ideo de satisfactiõe tria mysteria hic no
tabimus.

Primuz de satisfactiõis necessaria obli
gatione.

Secundum de satisfactiõis aliena ad
implẽtiõe.

Tertiu de satisfactiõis sic alterutra
liberatione.

Circa primuz de necessitate
satisfactiõis Querit vtrum satisfactio sit
adeo necessaria vt sine aliqua satisfactiõe
nulli veit deus p̃ctm remittere. Ad qd re
spondet fm Rich. in. iij. di. xv. z alios. q
de remissione peccati possum? loqui di
p̃liciter. Vno mō de lege comuni. Alio
mō de p̃uilegio speciali. Et fm hec elici
mus tres p̃clusiões doctrinales pro p̃plo
vtiles vt scz tales penitẽtiãz sciant agere.

Prima cõclusiõ qd de lege cõmuni non
pot dimittere p̃ctm mortale sine ali
qua satisfactiõe vt tenet oēs doc. qz sem
per ad hoc vt p̃ctm remittat: requirit actus
penitendi in q̃ p̃ncipalio: ps satisfactiõis
p̃sistit. Vñ p̃ctm sine aliq̃ satisfactiõe vel
interna scz p̃ritiõis vere: vel externa: vel i
p̃senti: vel in futuro scz in purgatorio di
mitti non p̃õr. Ratio. qz vt Anf. li. j. Cur
deus homo. ca. x. dicit. In deo quodlibet
parũ incõueniẽs e impossibile. Et post
ea. xij. ca. dicit. q non decet deũ dimittere
p̃ctm impunitum. qz sic dedecus culpe re
maneret sine decore iusticie: et dimittere
p̃ctm sola dei misericõdia sine omni iusticia qd
est incõueniẽs z impossibile. Ad id e ver
bum Grego. in moral. sup illud Job. ix.
Verebar omnia opera mea sciens q non
parceres delinquenti. vbi Greg? dicit. de
linquẽti nequaqz parcat. qz peccatum sine
omni vltione nunqz desinit sed aut homo
penitẽdo in se punit. aut de? hic vel in fu

nuro ferit. **R.** Scda delusio q de lege seu priuilegio spali bene de? posset dimittere pctm mortale si vellet sine omni satisfactioe. q hoc no derogat sue iusticie alicui ex priuilegio speciali facere. Et h rarissime qd tame cōter facere derogaret vt pbat Rich. vii. s. Et ponit exemplū dī. Sicut qñ rex vt ostendat sue potentie plenitudinē z benignitatē misericordie vt magis tīmeat z diligat? parcat aliqui hoi scelerato. hoc non derogat iusto regimini regni sui. imo pferit qñq qd tame sepe multis factū vel iteratū derogaret. qñq etiam in casu iuste potest facere filio scelerato cuius patet voluntarie morte sustinuit p veritate regni. Sic z deus pōt ad ostendendū suā bonitatem z misericordiam z potentiam aliqui dimittere alicui pctm sine satisfactione. si cur z fecit mulieri in adulterio dephense. Aut aliud insigendo nisi. Glade z amplius noli peccare. Joh. viij. Sic fecit etiā Paulo q cum esset in actu psequendi de ipm iustificauit. Act. ix. Et h ex priuilegio speciali. vel forte tūc deus imisit illi gram pfecte pnie. Qñ aut sic facit de? non relinquit pctm totaliter impunitū sz iusticie satisfactioe fit ex merito passionis xpi. qd christus non tm p nro pctō originali sed etiaz pro peccat? hoim actualibz z pteritis z sequētibz morte sustinuit. hec Rich. Sz qm priuilegia paucor? nō faciūt legē cōmunem xrv. q. j. ca. vlti. Ideo nobis de h nō ē cōsidendum. **Tertia** g delusio ponit q sim pliciter deus pctm nō vult dimittere sine aliqua satisfactioe. et ideo satisfactio necessaria est p salute. cuz sit vna ps vere penitentie. Un scriptura papit Luc. iij. Facite dignos fructus pnie. **S.** Sed dī. Ex q p tritione z pfessione sufficiēter delerur pctm. et in his est exterior simul cum interno dolore pnia. cur requirit amplior satisfactio p penitētia. Rndet q requirit primo ppter integritatē penitentie. qz deus pcepit penitētia integrā agere. penitētia autē integrā ex istis tribus scz p tritione pfessione z satisfactioe fm omēs theolo. z canonistas. Scdo ppter remissionem penie. quia contritio z confessio sepe non sufficiunt ad remissionē tōtalem reatus vl pe-

ne peccatorū. Ideo satisfacere oportet vel in pnti p bona opa z indulgēcias vl saltem quod deest in purgatorio soluet fm docto. Tercio ppter pceptū ecclie qd habetur de pe. z remis. ca. Dis vtiusq. Hā Hosti. ibi. s. ad qd valent. dicit tenendū q videlicet pro quolibet pctō mortali dūplex pena debet. Una eterna que p cōtritionem dimittit. Alia tēporalis q per ecclēsiā imponit z remouet scz in pfessione. Proinde vnusquisq peccator debet satisfacere vt potest de peccatis videlicet a cōfessore rationabiliter impositā z susceptā penitētia implendo. **¶ Exemplū** ad id ex lege ciuili. ponatur casus q Petrus telo vulneratus ferro infixō. conueniat cum medico vt ipm sanet pro certa mercede. is bene curari non potest nisi ferrus extrahatur prius ad quod requiritur vulneris z carnis incisio. sed Petrus dolores incisionis non admittat. Medicusqz ipz vulnus sanat ferro intus manente. si post sanitatem peius infirmitatē incidat. queritur an ille medicus p eodem salario teneatur ipm curare iterum. Respōdetur ex ff. de regulis iuris. l. si quis ex culpa sua. q p generali lege habetur scilicet q quādo ex culpa infirmi redit infirmitas medicus non obligatur eundem curare nisi pro noua mercede. et nouo pacto. alioquin si redit ex culpa medica tenetur. et sic patet ad ppositum q non tenetur quia Petrus fuit in culpa. Spiritualiter. si peccator nō admittit nec facit pcepta medici. id est confessoris explendo satisfactioē quasi ferro peccati reatu manente sibi imputabitur acerbior pena in futuro. Ad quod tollendum oportet de nouo penitētia suscipere a confessore si oblitus est illam prius in iunctā pniā vt patuit fm dōc. xxxviij. s.

¶ Circa secundū de aliena impletione satisfactionis qñs Ulrū vn? ho? mo possit p alio satisfacere. vel impositaz alteri satisfactionē adimplere. Ad qd rēspōdet fm doctores cōmuniter Bona ueturā in. iij. di. ix. ibidem Rich. z Seco. ea. di. durā. Tho. alioqz. q duplex est scz satisfactiois effect? vn? est excidere causas

N. de statu
parte

Dominica palmisramarum

peccatorum futuroꝝ. ⁊ sic p̄seruare a futuris
culpīs. Ali^o est recoꝑensatio iniurię illare
hoc ē soluere debitum pctōꝝ. ⁊ sic satisfā/
ctio accipitur varijs modis fm quos tria
p̄cipua documēta tradunt breuiter h. qm̄
cogit hodie breuiare sermonē p̄ solitas
passiones ⁊ ceremonie misse. Prīmū est
q̄ satisfactio intelligēdo p̄ p̄seruatōe
et cautela culpe future. vel p̄ cause pctōꝝ
exactione. Sic vn^o p̄ alio non pōt satisfā/
cere. Ratio. qz p̄ ieiuniū istius nō domat
caro alterius. nec affligit corpus alterius
vt uiuat caste. nec p̄ hoc q̄ iste dat elemo/
synam pro illo. ille affluebat sua largiri nec
isto orante ille orat: nisi forte p̄ bonū hui^o
exemplū ille inducere ad similia faciēda.
vel nisi iste merere augmentū gr̄e p̄ talia
illi: vt facit ille eueret pctm̄ ex gr̄a dei ad/
iuuare. Scōdū documētū q̄ satisfacti
onem intelligēdo p̄ recoꝑensatioē illare
iniurię p̄terite bene pōt vnus p̄ alio satisfā/
facere. sicut hominē cui iniuriā fecit: pōt
alius p̄ isto recoꝑensare. sic etiam ⁊ deo
pōt vnus satisfācere p̄ iniuriā illatā p̄ ali^o
um peccantē. dūmodo ille qui cōmisit pec
catum sit vere p̄tritus de peccato. als nō.
Et sic sancti dei suis orationibz ⁊ meritis
p̄ nobis placant deū ⁊ satisfaciunt dūmo
do nos simus p̄triti. Tertiū docu
mentum q̄ satisfactioē accipiēdo p̄ peni
tētiā a p̄fessore iniuncta tenet quilibet per
seipm̄ satisfācere si est potens. sicut etiā re/
netur p̄ se p̄teriri ⁊ p̄teriri. Et si non pōt ad
huc tenet habere paratū animū ad satisfā
ciendum pro seipso ipsemet. alioqñ satisfā
ctio alteri^o sibi nō p̄deset directe ad uitā
eternā si nollit p̄ se satisfācere etiam si pos
set. Ratio: qz ad satisfactioē p̄ uinibus p̄
seipm̄ tenet quilibet ex p̄cepto de peni. et
re. ca. omnis vtriusqz ꝛc. Necesse est enī vt
penitens recognoscat peccatū suū per
aliquem actum satisfactiois vt patz per
Aug^o de pe. di. j. non sufficit. ergo tenet
per se si potest. qui si nō pōt iuuari potest
per alterz p̄ satisfācere. sic p̄ his qui sūt in
purgatorio impotentes p̄ se satisfācere: sa
tisfaciūt alijs uiui. et hoc maxime potest p̄
alterum scz satisfācere quis cuz interuenit
auctoritas cōfessoris que in hoc potest di/
spensare cum eo qui p̄ seipm̄ non potest sa

tisfacere. hec etiam i angelica. Ergo ho
mo chustiane discite ex dictis q̄ quādo non
potes p̄ teipm̄ penitentiā implere p̄cipue
in mortis hora. dispone ex tuis bonis vt
alter faciat p̄ te.

Y Circa tertiū principale de al
terutra liberatione. id est vnus ⁊ alterius
vel amborū per satisfactioē ab alio im
plendaz. Primo queritur de principali
Utrum ille cuius satisfactioē penitentie
alter suscipit in se: si statim moriat libere
euolabit in celum. Ad hoc r̄ndetur in an
gelica fm̄ Bonauē. in. iij. di. xx. q. j. q̄ nō
Sed oportet q̄ pius iste qui suscipit sa/
tisfactionem impleat quia nemo paradi
sum ingredit nisi sit extra omne debitum
ita q̄ nec ipse nec alius p̄ eo sit debitor. U
iesu bone vere formidada est tua peccato
ribus iusticia. Scūdo queritur de su
scipiente Utrū talis suscipiens satisfacti
onem alterius libere scz per hoc. et satisfā/
faciat etiam p̄ seipso cum implet p̄ altero.
Respondet vbi. s. fm̄ Rich. di. xx. q̄ri q̄
h̄ alij aliter sint opinati. tamen satisfacto
rium est etiam p̄ seipso non quidem ex de
bito fm̄ rigorem iusticie: quā eadem solu
tio non parit duas liberationes. sed p̄ diu
nam misericordiā que magis attrēdit cha
ritatem q̄ opus. Et etiā per modum me
riti de cōgruo. Nam fm̄ Bonauē. in. iij.
di. xv. credendū est q̄ diuine misericordie.
benignitas tanta ē q̄ acceptat totū p̄pter
charitatem quasi p̄ se fieret. et q̄li p̄ nihilo
saluat nos. hec vbi supra. Tercio
ergo exemplum finale subiungam^o qd̄ le
gitur i speculo exemplorū di. viij. exemplo
ij. q̄ sanctus Dūstānus in mane diei ascē/
sionis dominice existens solus in oratioē
in ecclesia. ecce vidit candidatorū multitu
dinem innumerā coronas capite aureas
gestātes ⁊ fulgore micantes di. Salue in/
quunt Dūstanne noster salue. mandat ti
bi filius dei. clus venire li paratus es no
hiscum hodie gaudia celebratur^o. Ad qd̄
iste r̄ndit interrogans. Qui estis. dixerūt.
Cherubin ⁊ seraphin sumus. Responde
qd̄ velis. Dūstānus r̄ndit. Hodie sollemn
sim^o dies est ⁊ incūbit mihi p̄dicare poplō
⁊ ostendere quō ad gaudiū celeste possim

peruenire scz p contritione p fessione z satisfactionem pnie. ad qd pdicandū multi cōtulerunt z nolo deice illos. ppter ea ho dle non possū venire. hec dixit ex charitate z zelo aiaz vt plures secum saluaret per sermonē. dixerūt g eidē. Etā parat? esto i die sabbati. Tūc Būstān? pdicauit p pōsaliter q nūqz an sic pdicauerat vt non hoīem sz angelū putares. Tandē dixit sui obitus instare diē. Et ecce facies eius resplenduit sicqz nemo euz aspicere posset: tandē locū in q voluit sepeliri designauit. **H**or pō languor eum inuasit feria sexta oēs aduētares penitere z xpi vestigia seq horitabatur cōmuntionez acceptē. Et ecce subito cum lecto in q iacebat eleuāt? ē vlt qz ad trabes dom? Et h tertio factū ē in die sabbati. Sicqz oēs horitabaf ad sequēdū xpm i celū p pniām z p opa satisfactōria p q ipe incesit ac sic ipe felicitet in xpo quieuit. Rogemus g dñm iesum zc.

Dñica ramispalmarū post prandium Sermo. xlvj. de satisfactōis modo regulari z iteratione.

Accite dignos

fructus penitentie. Matth. iij. et etiam Lu. iij. et pro sermone hodierno in qbus verbis penitentie pdicator Johānes baptista hortat omnes ad dignam penitentiā agendā qd facim? p veram contritionē p fessionem z satisfactionē. alioqn timendū est illud qd scribit Eccl. ij. Si penitentiā non egerim? incidemus in man? domini. qd potest poni p alio themate in hoc smone. **L**yra. Si penitentiā non egerimus scz de peccatis veraciter. incidem? in manus domini. id est in diuinā punitiōnem valde grauē. **H**eb. x. Horrendū est incidere in manus dei uiuētis. **U**e ergo z ve peccatoribz impenitētibz. Propterea charissimi discam? facere dignos fructus penitentie satisfaciendo. quoniā vt de pe. di. j. ca. nō sufficit. **A**ug? dicit. Nō sufficit mores inquit in melius cōmutare et a pteritis malis recedere nisi etiaz de his que facta sunt satisfaciatur homo p penitentie dolorē cooperantibz elemosynis z ie

unjs. hec ille. Sed heu lz multi faciūt penitentiam: tamen rari faciūt dignum fructum penitentie. **N**az Bieg? dicit. dignos fructus penitentie facit qui omnia deo in sacrificium offert per que in culpa eum mēminit offendisse. **L**um autē offendimus deuz corde. ore z opere. ergo hec tria debemus deo offerre scz cordis contritionem. oris cōfessionem. z operis satisfactionem qd rari faciunt vt debent pferim satisfactionem. **N**os igit charissimi audiamus et opere impleam? scripture hortamenta dicens. facite dignos fructus penit. vt in themate. **I**taqz de satisfactione vt sciamus facere dignos fructus penitentie tria mysteria declarabimus in hoc smone.

Primū de regulari modificatiōe.

Scōm de diuināli acceptatiōe.

Tertiū de salutari reiteratione.

A Circa primum de regulari modo satisfactionis Querit quali modo debeat regulariter fieri satisfactio p peccatis debita ipsi deo. **A**d qd ex dicit **S**coti in. iij. di. ry. **I**re Alex. de ales. **B**ona uen. **R**ich. z alioz recolligendo: eliciunt p cipe regle sex fm quas debet modus satisfactionis observari.

Prima regula dicitur bone opationis.

Scda dicitur integre pfectionis.

Tertia dicitur placande intentionis.

Quarta dicitur aliunde non obligatiōis.

Quinta dicitur laboriose conditiōis.

Sexta dicitur amorose executionis.

Prima inqz regula dicitur bone opationis quia ad hoc qd de peccatis aliquis deo satisfaciatur requirit vt faciat p bona opa recta z bona intentione facta que possūt cedere in gloriam dei vt sunt ieiunium oratio elemosyna. z huiusmodi. **U**nde p opera mala vt etiam opera bona de genere facta. tamen sinistra intentione puta ex vana gloria vel hypocrissi non potest fieri satisfactio. qz vt ait **A**ug. li. iij. **L**urdeus homo satisfacere est deo debitum honorē reddere. talia autem opa scz malefacta non sūt i honorē dei sz i offensionē. **B** **S**cda regula dicitur integre pfectionis. **N**ā que rit **R**ich. in. iij. di. ry. **U**trum homo potest satisfacere de vno peccato sine alio. **E**t rñdes

Dominica ramis palmarū

dicēs q̄ dupliciter possumus loqui de satisfactiōe. Uno modo de eius actu exteriori. et sic potest quis satisfacere d̄ penā p̄tē poenali debita vni p̄tē sine alia. et de vna parte pene sine alia. q̄ existēs i charitate potest sibi remanere debitor pene pro alio peccato habendo ppositum satisfaciendi de illo. postea scilicet in elemosynis. et nūc p vno potest soluere per ieiuniū vel orationem. qui si postea ppositū mutet ita vt nolit postea satisfacere in elemosynis. nihilomin⁹ solutio p̄cedens remanet acceptata. Alio modo autē loqui possum⁹ de satisfactiōe in eius actu anime interiori et sic non p̄t homo satisfacere de vna culpa mortali sine alia sed oportet q̄ integre de omnibus peniteat sicut et de omnibus tenetur p̄teriri et confiteri. vnde qui implet ieiunia iniuncta a confessorē sed non vult restituere aliena cum posset non vere penitet vt patuit in p̄cedentibus. **T**ertia regula dicit placandē intentionis. hoc ē vt opera satisfactiōis sint ad placandū deū intentā. Vñ ipse Scotus vbi. s. diffiniēs satisfactiōem dicit. q̄ ē operatio bona exterior penalis voluntarie assumpta vt tolerata ad puniendū peccatum a se commissum et ad placandū deum offensū. Vñ si quis facit bona opera non intentionē punitionis peccati: vel vt deus placeat quem offendit peccatis: lz sit bonum meritorij gratie et glorie tamen non d̄ opus satisfactiōis de se et directe: puta si quis dat elemosynā ex pietate non intentionē tali q̄ p penitentiā ad placandū deū hoc fiat. Si militet euz aliquis malefactor punitur si patienter sustinet bene facit. sed si vult vt satisfaciatur se p peccatis directe. debet intendere vt sufferat ad placandū deū p p̄tis s̄m Sco. Exemplum. si quid offerat regi p exēnio non satisfaciatur p debito nisi fiat p illo expresse. **Q**uarta regula d̄ aliū de non obligationis. hoc est vt satisfactio fiat per talia opa ad que homo aliunde nō obligatur facere. quia alis non correspondet p satisfactiōe huius peccati. sicut si quis ex voto tenet ieiunare feria sexta. tali iniungeret cōfessor ieiunare feria sexta. et sic de alijs. Similiter q̄ quis non furat vel non latrocinat cum posset benefacere p̄ce

ptum implendo. sed nō ē satisfactorij cultus peccati. quia ex p̄cepto ad hoc tenetur. **Q**uinta regula dicitur laboriose conditionis. hoc est vt operatio satisfactiōis sit penalis et laboriosa vt afflictiva vt per illam subtrahat homo sibi aliquam carnis delectationem vel commodū quaten⁹ per carnis castigationem p̄seruetur a futura culpa. Vñ Aug⁹ de vera et falsa penitentiā dicit. Penitentiā grauiore expostulat dolores vt mortuus impetret vitā. Et ratio est s̄m Alexan. et Bonauen. et Rich. quia homo per delectationē culpe infirmatur. et s̄m lege dei culpe debetur pena cōtra delectationem vt curetur et reordinetur. ac de futuro p̄seruet. Vnde. ij. ethicorū p̄bus dicit. q̄ pene sūt quedā medicinē. non t̄m curatiue sed etiam p̄seruariue. Et quo patet documentū q̄ qui penitentiāle ieiuniū sic implet q̄ delicatissimi et sumptuosa cibaria comedit et pleno ventre non satisfaciatur ad reatus delectationē. similiter qui dat elemosynas de eo de quo ipse nullo modo indiget. **S**ed d̄. Aun⁹ quid ergo avarus homo qui plus affligitur dando decem denarios: q̄ larg⁹ dan⁹ do centus. magis satisfaciatur. R̄ndit Rich. et Ambaldus q̄ro scripto s̄m Aug⁹ d̄. xv. q̄ opus dupliciter p̄t intelligi penale. Uno modo rationē operantis: quādo ipse operas difficiliter facit et dispositionē mala in ipso. sicut auarus difficiliter dat elemosynā. et talis penaltas nō magis satisfaciatur. nec p̄pter eam avaro min⁹ elemosynā iniungenda ē q̄ larg⁹. sed potius maior debet imponi q̄ larg⁹. Alio modo potest intelligi opus penale rationē operis et ei⁹ generis et sic satisfaciatur opus plus penale. sicut ieiunium in pane et aqua penalius ē et magis satisfactorij q̄ ieiunare cum cibis coctis. et elemosynā maior q̄ minor. **S**exta regula dicit amorose executionis. hoc est vt homo exequatur satisfactiōem in charitate et amore dei. et de hoc in sequentibus dicemus. Sed p̄ccatōdo populo dormitante inferam⁹ consolatorij Exemplum qd̄ legit⁹ in Scala celi. et in Speculo ex. vi. ix. exemplo. clxvij. q̄ miles quidā facinoribus plen⁹ iuit vt dicit p̄uasu vroz ad confessionē: sed penitentiā p satisfactiōem

W
X
dixit se non posse facere. vnde confessor q̄/
fuit dicens. Posset ne in illa ecclesia deserta
ape castrum tuū vna nocte vigilare p pec
catorum tuorū remissione. R̄ndit. hoc be
ne possum ꝛ faciam. Tūc hac penitētia in
iuncta intrauit sero solus ecclesiā. et ecce
nocte vnus demon in specie fororis mili/
tis: cuius cōsilio sepe yrebat: apparuit di
cens. Quid hic stas: exi cito ad castrū. qz
statim inimici tui supuenient ꝛ occidēt h
te. alioquin nec vnq̄ ego amplius tibi cō
siliū dabo. Ille aut nō acquieuit dicens.
Globo h̄ gmanere. p penitētia ista nocte.
Sc̄do alius demon postea aduenit in spe
cie ypois sue: deferens in brachijs duos
illos filios paruulorum quasi nudata vesti/
bus ꝛ laceratis crinibz dicens. Ecce hostes
tui domine iuaserūt castrum: ceperūt oīa
ꝛ sic turpiter eiecta sum cum filijs. sed si ci
to exieris psequi potes illos alioquin ꝛ te
hic interficiet ꝛ me. Sꝫ miles noluit exi
re. Tūc illa dixit. Nisi veniatis. ecce filios
vestros p̄iciam. ꝛ illis illos ad pavimen
tum: ac in faciem militis p̄iecit. sed ille in
deo cōfortatus non curauit. Et sic confusa
illa euauit. Tandē postea tertio al^o de/
mon venit in specie hostiū cum multis ec
clesiam vallans ꝛ expugnans ac accēdēs
igne ex lignis circūcirca aggregatis. ita q
flāma videbat p fenestras ꝛ ianuas irra/
re ꝛ cogere milite vt effugeret. Sꝫ ille im/
mobilis p̄māsit. Postremo venit quart^o
i specie sacerdotis quasi missam dicere vo
lens ꝛ officium legere. Prospiciēs qz air mi
liti. Tu excommunicatus es: exi hinc ne im
pedias diuina. ꝛ cepit musitādo alius q̄/
si oret dicere. der der zē. R̄ndit miles s̄/
cut ꝛ p̄ionibus. Ille cepit cum hasta cru/
cis p̄cutiens expellere ip̄m. sed miles oīa
sustinuit: ꝛ diabol^o pfusus discessit. Da/
ne facto egrediens cognouit ꝛ reperit ca/
strū: ꝛ p̄orē: ꝛ oīa illesa. sꝫ t̄m nō fore fātal
marū delusiones illas factas sibi in nocte
apparitiōes. et cū retulisset confessori. ecce
audiuit qz reuelati fuerit sanctis patribz
qm̄ miles iste quattuor coronas acq̄siuit i
celis: q̄rtuor dicitas rēptationes vincendo.
ꝛ sic miles postea i bona vita firmat^o fuit.
E Circa secundū de diuinā ac
ceptatione q̄ritur. Vtrū satisfactio peni/
tētie in toto vel in parte expleta in statu
mortalis culpe. vel sine charitate sit acce/
pta diuine clementie. Ad hoc cōmuniter
fm̄ doct. r̄ndet q non acceptatur directe
valēdo ad vitam eternā nisi p q̄nta parte
sit satisfactio in charitate ꝛ in grā expleta
tamen talis satisfactio valet ad ea ad que
valēt opera facta i peccato mortali. Ideo
qz etiā si homo sit in peccato mortali nō
debet dimittere talia opa satisfactoria sꝫ
debet implere. Et huius ratio fm̄ Rich.
quia cum deus nō eget bonoz nostrorū.
ideo opa non acceptat ad vitā eternā res/
munerandam: nisi operante acceptet ip̄m
et sic nec acceptat ad satisfactiōē placāre
deum ꝛ gratuitā ad p̄mū vite eterne.
Ad id ponamus exemplū de illo qui se
minat vel plantat in solo alieno ip̄o domi
no nescio vel inuito. totū illd perditū erit
seminanti quoniā illius est cuius ē solus.
Instat. de rez diuisione. s. et aduerso. Sic
sp̄ualiter homo cum sit ip̄e de solo ꝛ terra
diaboli per peccatū. Ideo eorum qd i se
sic manente seminat bene agēdo ē diabolus
licita q non p̄ficiat ad vitam eternā directe
sed t̄m ad temporalia.

Circa tertium ergo de reite
ratione questio restat. Vtrū necesse sit ad
salutem reiterare talem in peccato morta
li expletam satisfactiōem. Ad qd̄ respo
detur q diuise sūt opinioniones. Aliqui dis
serunt q si penitētia est talis q ex ea per
acta manet aliquis effectus sicut est ieiū
niā ꝛ elemosyna. ꝛ huiusmodi. postq̄ se
mel quis satisfecit licz in peccato mortali.
non est necessario iteranda. Si autē peni
tētia non reliquit aliquem effectum vt ē
oratio modica. opozet iterare. quia talis
videtur esse imposita potius ad impetra
tionem reconciliationis diuine qz ad satis
factiōē pene. Recoiliari autē quis deo
non potest nisi p opa i charitate facta. Gra
tis in pctō pacta debet iterari. Seco. autē
in. iij. di. xv. q. j. circa fi. quē in h̄ cōiter ses
quiunt doctores moderni. vt p̄z i Angeli
ca dicit q sic dicere ēēt magna occasio scz
deferendū p̄nāz iniūctā. ꝛ sic p̄asgrediēdi
ꝛ desperādū. Nam cū q̄s reciduat interim
q expleuit p̄nāz audiens q nō satisfecit
in peccato. sed tenet iterare non explebit

Feria. II. post dominicā palmarū

eam sed dimittit: et sic peccat mortaliter. aut desperas nūq̄ faciet penitentiā nec iterabit. Ideoq̄ ex dictis Scoti ibidē dant documenta pulchra. Prīmū est. q̄ q̄ vere semel penitet et recipit penitentiā cōdignāz impositā clauē nō errāte q̄ntūcūq̄ postea recidiuer nō tenebit. p̄ illis pctis eisdēz nī si ad illā penitentiā sibi impositā. et si illaz implet in charitate scz p̄ tritionē forman/ do pus de recidiuo: sic implendo non tñ soluit penā: s̄ etia meret gratiā. Si autēz implet extra charitates scz nolens conteri de recidiuo: rñc soluit penā: s̄ nō meretur gratiā. **S**ecūdu documentū q̄ satisfactio est duplex. Quedā est soluens de bitū et placans simul offensū vt ē illa q̄ fit in charitate. Alia ē soluēs debitū: sed nō placās offensū vt est illa que fit extra charitatē scz in pctō mortali. Ideoq̄ patet q̄ q̄ satisfecit semel etiā si in pctō mortali satisfecit: soluit. nec tenet iterare. Nam et ff. de regulis iur. l. bona fides. d. q̄ bona fides nō patit vt bis ab eodē idē debitū exlgat. Et Scot⁹ ibidē ponit exemplū dē eo q̄ offendit aliquē: puta dādo alapā. si cō/ ponit cū eo ita vt trib⁹ diebus fodiat in vinea illius. et postq̄ fodit vno die: secundo die iterū illi dat alapā: et tñ fodit secundo et tertio die. talis soluit penāz p̄me alapē: s̄ nō meret gratiā vel amicitia illi⁹ offē/ si. Sic in pposito. Tertiu documentū q̄ si talis ppter pctm in qd de nouo recidi uauit dānare et anq̄ totā penitentiā imple uisset. talis p̄ ista pte inep̄leta penitentie nō puniet eternaliter: s̄z penitenter soluz pē/ na correspōdente illi p̄n penitētie q̄ nō fu/ it hic expleta. qz ex quo p̄ iusticiā punitiua imposita est sibi pēa tpāl' sel' hic p̄ peccato de q̄ p̄cruit nūq̄ ei debet nisi pēa tpāl' et illa soluta nulla pena debet alia. p̄ ill' peccatis: sed tñ p̄ alijs q̄bus peccauit recidi uādo puniet eternaliter. Hec tibi. Quarta documentū elicit ex istis q̄ confessor dī seruetur ad vitand⁹ tales ambiguitates debet penitentiā imponere talem peniten/ tiam quā statim erequat in statu gratie et declararet eidem q̄ si i statu peccati explebit nō tñ valebit sed festinet implere in gratia. et sic patet. **I**n ultimū documentū q̄ quis homo nō teneat iterare satisfac

tionē semel expletam: tamē si quis iterabit illa que in mortali p̄fecit valet ad multa fm Alexan. de Ales. Prīmo ad iocūditatē mentis. Secūdo ad purgationē peccatoris. Tercio ad refrenatōem diaboli: et potestatis. Quarto ad victoriā p̄p̄tatiōis. Quinto ad cōfirmatōem charitatē. Sexto ad augmentū gratie et gl̄ie celestis. Conſulo ergo iterare. **E**xemplū narrat Desret in suis s̄monib⁹. q̄ iuuenis i luxuria recidiuās iuit ad meretrices. Cui ob q̄ inuauit diabol⁹ scz in specie hominis dicens. Glade bñ tibi erit. Postea in via occurrit sibi christ⁹: et ostendit vulnera cruciatu in manib⁹ et latere dicens talia. Ego sum pater tuus creator: et redēptor tu⁹. Ecce quilib⁹ vulnerib⁹ redemi te. vt qd ergo das te diabolo p̄ peccata. At iste cōterit⁹ dī. Dñs meus et dēus meus. Cui dñs. Glade cito p̄stere et penitentiā forte age: alioq̄n ille diabolus qui tibi occorrebat expectat te vt frangat collū tuum. Qui cū iter ad confitendū vidit diabolu in via expectantē in specie qua pus. Et dixit diabolo Quid tu hic expectas. Rñdīr diabolus. Eerte non tu es ille quē expecto. quia ille erat tot⁹ noster et poterā ipm occidere. tu nō alter es. nescio quis. hoc ideo dixit q̄ iste in pposito p̄stendi et satisfaciendū fuit mūdāt⁹. Qui ex his circa se intellexit dei misericordiā et intravit claustrū et sancte vixit. Rogemus ergo christum et.

Feria secunda post dñicam palmarum Sermo. xlvij. vitz de satisfactōis deo soluende possibilitate et p̄mensuratōe p̄ peccatis. ac iniunctiōis utilitate

Venit iesus be thaniam vbi Lazar⁹ fuerat mortuus quē suscitauit iesus Johannis. xij. et in euāgelio hodierno. Scdm q̄ Lyra in postilla hui⁹ euāgelij dicit. immedie post suscitatiōem Lazari: que facta esse dicit feria sexta ante dominicā de passionē. Iudei diffinierunt occidere christum vt putat ipa die dominica de passionē. Iō q̄ dñs Iesus recesserat i regionē iuxta desertum in ciuitatē que dicit Effrem. et ibi

morabat cū discipulis quousq; appropin-
quaret pascha in quo imolabat agn^{us} pas-
chalis: scz feria quinta cene vt sic christus
qui est ver^{us} agnus imolaret p nobis ime-
diate post imolatōem agni paschalis. scz fe-
ria sexta. Unde appropinquante pascha ante
sex dies pasce: hoc est. sabbato ante diem
palmarū venit in Bethanā que est prope
hierusalē ybi fuit Lazarus. z inde postea
ascendit in hierlm ad patiendū. Ibi autē
sezin Bethania fecerūt domino cenam z
Martha ministrabat. Lazarus vero vnus
erat ex discipulis: vt veritas eius resur-
rectōis clareret. Nec aut mystice signifi-
cant q dñs iesus libenter venit z cenat de-
lectabiliter in anima vere penitentis z sa-
tisfacientis de peccatis. Nā Lazar^{us} a mor-
tuis resuscitatus significat peccatōis p pe-
nitentiā a morte peccati resurgētē vdiē
Aug^{ustinus}. Bethania etiā interpretat dom^{us} af-
flictionis z domus gratificata dño vt di-
cit Hiero. Ideo significat satisfactōis pe-
nitentialis afflictioē que gratum facit deo
hominē. Ideo quoniam dicit q venit Jhe-
sus in bethaniā z cenauit ibi cum Lazaro
quia diligit manere in corde penitentis z
cibari pane penitētie vere z potu lachry-
marū. De istis parz euangelij. **Itaq; d**
satisfactōe tria mysteria hic declarabim^{us}.
Primū de eius possibili recōpensatōe.
Secūm de eius pfoluēdi pmesuratōe.
Tercū de ei^{us} efficaciori expiatiōe

I Circa primū de possibilitate
recōpensandi vl satisfaciēdi qrit Richar.
in. l. ij. c. l. x. ar. f. q. ij. Vtrū homo possit
deo satisfacere p culpa recōpensando. Rō
quia deus est in infinitū honorād^{us}. Quo-
modo ergo hō peccator q rapuit honores
dei soluit quia vt dicit Anf. pmo lib. Cur
deus homo. c. xij. Omis qui peccat ho-
norē deo quem rapuit soluere debet. quia
fm Augu. libro. lxxij. q. lxxij. z Bet.
de diligēdo deo. Omis creatura dz deo
totū id quod est. ergo hō nil habz pter de-
bitū deo de quo libere possit satisfacere p
peccato. Virū est ergo quōd possit. Sz in
contrariū quia de^{us} est misericordissim^{us} et
mādauit satisfactōem qui nihil impossibi-
le pcepit vt dicit Hiero. ergo pōt homo

satisfacere. Respondet ergo ex eodē Rich.
ibidem eliciēdo documenta tria pūpua ad
sciendū vtilia p populo simplicī. **Primū**
est q homo p seipm sine adiutorio alteri^{us}
scz christi nō potest satisfacere deo p pctō.
vt patuit p ratiōes p̄tactas. Et hoc claret
in exēplo. quia p peccato pmo z parentz
nulla pura creatura sufficit satisfacere sed
oportuit esse deū z hominē qui p merita i/
finita posset deo satisfacere p peccatis in/
finite grauiteris: sicut pater p Anf. lib. ij.
Cur de^{us} hō. ca. vij. Unde si homo per se
posset tātas lachrymas fundere sicut ma-
renō sufficeret satisfacere sine merito chri-
sti. **Secundū** documentū q hō cū adiu-
torio dei in virtute scz meriti christi potest
deo satisfacere de pctō. quia hō potest esse
particeps meriti christi p verā fidei z cha-
ritatem. et cū sic satisfactio hois pūgnat
merito christi potest hō reddere deo debi-
tum honore faciendo qd in se est z qd re-
netur. Sic em fit satisfactio fm equalitate
iusticie nō compensati. solū meriti penitē-
tis sed fm condēcantiā diuine bonitatis. et
virtutē infinitā passionis xpi dei. Sic exē-
pli gratia. Si ego deberē regi decem milia
florenoz. nec haberem vnde possem soluere
re. tūc si filius regis ex pietate p me appen-
deret thesauroz. equialerē z facerē qd ego
possem vtq; liberarer. Sic in pposito.

Tercium documentū q deus miserē
cordissimus ex liberalitate cōdescendens i
firmitati humane nō exigit plus qd homo
bene potest. imo nec totū posse exigit d ne-
cessitate. Nam mensuraz posuit z pstituit
eorū ad que homo de necessitate teneat. h
est ad obseruantia p̄ceptor. vt sic de reliis
quis opibus. s. superogatiōis cōsine ho-
mines satisfacere p peccatis cōmissis. que
opera z si debeamus deo ex cōgruo tamē
nō vult (tanq; nobis parcēs) vt sibi talia
debeant^{ur} debito necessitatis. nisi ratōe vo-
ti vel inuētiōis p satisfactōe. Proinde d
lege cōmuni ex talibus opibz superogati-
ōis requirit deus aliquā satisfactōez pe-
nitētis. non ppter ipseccatiōē meriti xpi passi-
cum illud sit sufficiētissimū. Sed qz deus
vult cum ppter sui honorem. Tū ppter no-
strā vtilitatē vt p nostris excessibz volum^{us}
tate propria satisfactōem aliquā faciam^{us}

Feria. II. post do. Balmariū

Hec ex Richardo. O peccator discite hec.

I Circa secundū de persoluē di commensuratione querit quantā satisfactiōnez debeat quisq; commensuratiue p quolibet peccato psolvere. Ad hoc fm Hostien. de pe. 7 re. et cōmuniter docto / res dicit q; p quolibet peccato mortali deberet quis regulariter satisfacere in penitētia septe annoz magis vel minus asperit put peccati requirit grauitas. Ratio. vt sicut peccati sepius foris spūsancti gratiam amittit ita p sepienem penitentiā recuperet. sed tamē ppter hominū fragilitatem 7 vite breuitatem hodie penitentie sūt arbitrarie vt patet fm Johanne Andre. 7 Anthoni. de Bus. aliosq;. Quapropter confessor non peccat si minoꝛē penitentiā imponit. Tum quia non potest determinare quantitatē pene cognoscere. Tū q; quādoq; ex industria minoꝛē penā imponens plus pdest penitenti qui forte ppter penitentie magnitudinē posset impediri ab implendo vel desperare. vel quia paulatim confortatur in penitente diuin⁹ amor ad plura peragēda opera. Et hec patent per Tho. in. iij. di. x. concord. Petrum 7 in Angelica. **¶** Unde circa hec tres regule generaliter tenēde sunt. p documēto. Prima fm Tho. supra. Confessor siue discretē iniūgat penitentiā siue non semp tamē remanet reatus ad penā eiusdē quantitatē. Et ideo si eā hic nō implet in purgatorio exiget. Et hoc sequitur secūda regula doctrinalis. q; quilibet homo licz nō necessario: tamē de congruo debet se exercere in opere bono multiplicando intēroē satisfaciēdi p pctō. Nam hoc valde confert vt si penitentiā imposita nō sufficeret taliter suppleret. Unde Grego. sup illo s; bo facite dignos fructus penitentie. dic In hoc vniuersisq; consciētiā conuenit vt tanto bonoz operum lucra querat per penitentiā: quāto quisq; sibi maiora damna intulit per culpā. Hec ille. **¶** Exemplū legit de philosofo q; dicebant vitaz hominis currere debere per quattuor rotas In pma rota sic scribit. Legō quid feci. i. reuolus in memoria peccata que feci. In secūda legō quid facio. scz vere peniten-

do. In terciā legō quid faciā. i. satisfaciēdo dictim. In quarta legō quō vadā. q; scz in breui transeo ad futurā vitam vbi ppetuus ero. **¶** O christiane pensa hec. **¶** Tercia regula q; omis cōfessor in cōfessione sp post iniunctā penitentiā debz iniungere penitenti q; omnia bona que fecerit 7 omia aduersa que sustinuerit cedat in satisfaciēdem 7 remissionē peccatoꝝ suoz vt sic liberet a reatu peccatoꝝ. Hec fm Ray. Hostien. 7 cōmuniter doc. 7 patz in seqn.

¶ Circa terciū de expiatōne efficaci querit Utrū bona opera que penitens facit sunt magis efficacia ad expiandam culpā pteritam quādo p confessorē ei iniungunt q; si ille ppio arbitrio facerz. Respondet fm Tho. in qdlibeto. 7 Ray. Hosti. aliosq;. q; sic. nam multo pl⁹ valent ex iniunctōne cōfessoris opera bona ad expiandū peccata pluribus modis. Primo ex ipa vi 7 natura opis. Secūdo ex pte clauis sacerdotalis ppter quā plus habet expiare culpā pterita. Tercio ex pte obedientie: vtz ipsius penitētis. Nā fm Bonauen. libro de pfectu religiōis. omē bonum quod fit ex obedientia est meritorium dupliciter. scz ex ipso opere: 7 insup ex obedientie virtute: que vt dicit. j. Reg. xv. melior est obedientia inq; v; victime ipse. Sequit ergo q; talis ex obedientia ecclie 7 cōfessoris faciēs bona opera pl⁹ expiat pctā. 7 sic patet ppositū. **¶** Unde p documēto tradit in Angelica sūma q; pffessor laudabiliter 7 bn facit qū post iniunctā penitentiā penitenti dicit sic. vtz. Omnia bona q; facis vel que intēds facere: 7 etiā quicqd mali passus fueris omnia sint in remissionē peccatoꝝ tuoz. Et addit ibidē q; hec imponi debent a pffessore penitenti ita q; intellegant 7 nō secrete put aliqui pffessores faciūt per modū absolutiois hec dicēdo. quia sic nō valet nisi ex vi op̄is. Sed si imponitur hoc intelligibile plus valz vt dictus est. scz faciēdo bona opa ex iniunctōne 7c. hec ex Angelica. **¶** Exemplū legit in hystorijs romanoꝝ. gestis. c. xviij. q; qdā Julianus nobilis iuuenis dic qdā venationi insisēs ceruū psequi cepit. Cui dixit ceru⁹ miraculose. Tu me insequeris

qui patris & matris tue occisor eris. Hoc ille vehemēter extrinxit. & ne forte sic pūn- geret relictis omnibz clam remoti⁹ fugit. vbi pūncipi seruientis cōplacuit adeo vt ca- stellā quādam viduā ei in pūgem trade- ret & castellū p dote sibi donaret. Tūc ipi parentes Juliani eū requiren. vagabūdū puenierunt tandē ad idē castellū. Julian⁹ nō tūc absente. Quos vxor benigne susce- pit audiens qd essent parētes viri sui & in le- ctum ppiū reclinari fecit. Hanc illa ad ec- clesiā trāscūte interim Julianus redi- ens: & in thalamo illos domiētes videns suspiciatus qd aliqz cum sua vxore esset fili- ter ambos intererit gladio. Tandē rede- ſtante vxore d ecclēsiā dū hec vidiāz flēuit amare dicēs. Heu heu mihi ecce impletū est quod ceruus mihi pēdigerat. Unde ad p- fessionē cucurrit & talem penitentiā iniū- cram acceptauit vt iuxta quēdā fluiūz vbi multi periclitabant hospitale statuerz & omnes q volebāt trās fluiū duceret. et hospitio reciperet. Post multū ipis qdam nocte media frigidissima audiunt quēdā voce lugubri: Julianū vt trāsdūceret ad- uocantem. Conat⁹ de lecto surgens illuz in domū duxit & in lectū propriū cooptuz calefecit. Post paululū intuens in illuz lei- prosum viderūt Julianus & vxor ei⁹ q cū splēdore nimio in celū ascendit: & dixit eis dñs q penitentiā eoz acceptauit deus. Et ambo in breui in celū migrarēt pmiā la- borū accepturi. Et sic factū est. Rogemus ergo christū zc.

Feria tertia post dominicā palmarum. Sermo. xlvij. de partibz satisfactōis & de pualore eaz ac dispensatione.

Ego quasi ag- nus mansuetus qui portat ad victimā. Verba sūt Hierem. ca. xj. in persona christi pūnciata & canun- tur in epistola hodierna. quibz insinuat qd dñs Jēsus quasi agnus mansuetus volu- it occidi & imolari pro nobis vt satisfac- ret deo pro peccatis nostris. Et cū hoc ex- emplum nobis daret quaten⁹ pro pecca- tis nostris satisfacere studeam⁹ in cruce ve-

re penitentie. & sic imolemus deo animam & corpus ac sanguinem attediando p opo- ra penitentie. Unde j. Petri. iij. hortatur ad id scriptura dicens sic. Dominū chri- stum sanctificate in cordibus vestris: para- ti semper ad satisfactōem. Et hoc potest poni pro alio thēmate in hoc sermone. Et ibidem paulo infra beatus Petrus dicit. Christus semel pro peccatis nostris mortu- us est iust⁹ pro iniustis vt nos offerret deo mortificatos carne viuificatos autē spiri- tu zc. Idcirco charissimi discamus exem- plo christi penitentiā agere & satisfacere p peccatis. Itaqz de satisfactōe preter ea que dicta sunt in pcedentibz restant adhuc tria mysteria declaranda.

Primū de satisfactōis integratōe
Secundū de valoris pponderatōe
Tercium de solutōis dispensatione.

Primū de integratio- ne partū satisfactōis siue constitutōe ali- qua querunt.

Primo de principalibz partibus satis- factōis
Secundo de alijs operibz (satisfactōis) secundarijs.

Tercio de flagellis & aduersis
Prima quēstio que sunt partes satisfactō- nis: vel in quibus operibus cōsistit satis- factio. Ad quod respondet fm Bonauē- turā in. iij. dist. xv. q. principales et prima- rie partes satisfactōis sunt tres. scilicet. Oratio ieiunū et elemosyna: vt concordat ter dicunt omnes doctores theologi & ca- noniste. Et assignat talis ratio precipua. Quia tres sunt radices omnium peccato- rum. vt scribitur. j. Jobānis. ij. capitulo. Omne quod est in mundo aut est concu- piscētia carnis: aut cōcupiscētia oculorū aut superbia vite. Ideo tres debent esse partes satisfactōis que militant con- tra illas. scilicet. Contra concupiscētiāz carnis est ieiunium. Contra concupiscē- tiāz oculorū. id ē avariciāz est elemosy- na. Contra superbiāz vite est oratio que debet esse humilis. De istis pūbz satisfac- tiōis dicit: Thob. xij. Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna. Vere bona est quia bene ordinatur homo p ista tria. scz p ora- tiōem quo ad deum. per ieiunium in seipso

Feria .III. post dominicā pal.

et p elemosynam ad primum. et sic patet ad pumum quesitū. **¶** Secūdo querit Nunqd alia pter hec opa sunt etiā satisfactoria. Rñdet fm cosdē docto. q sunt pter tria illa etiā alie partes secundarie vlt ope ra satisfactoria. Sed illa omnia reducuntur ad tria illa principalia. exempli grā. omnes afflictiones carnis reducunt ad ieiunium sicut sunt vigilie. cibitum. disciplina. peregrinationes. et similia. Item omnia opera misericordie reducunt ad elemosynam vt sunt visitare infirmos cibare potare regere etc. Item omnia opera spiritualia reducuntur ad orationē: vt sunt lectio. meditatio. doctrina salubris. psilium. consolatio tribulatio. et huiusmodi. vel aliqua horū ad elemosynā reducunt. **¶** Tercio querit Utroz flagella et aduersa a deo imulsa. vel etiā ab hominibz illata. sint satisfactoria. Rñdetur fm Rich. in. iij. di. xv. q flagella potest quis sustinere tribz modis. Uno modo impatiēter remunurādo. et sic non habet rationē satisfactionis sed vindictiōis. Alio modo pōt quis ea sustinere patiēter tolerādo. et vt sic inq̄ritur est tātmōdo patiens si talis est in charitate vel sine peccato mortali meretur grām et gloriam. sed non satisfaciunt directe per modū meriti. quia actiū principii meriti est voluntas illius hominis qui meret. Voluntas autē patientis put est tantūmodo patiens non opatur ad flagella p modum satisfactiōis p peccatis nisi id intendat. Unde tertio modo potest qd flagella sustinere patiēter volūtarie acceptādo vel sustinere volendo intentiōe remissiōis pene debite p peccatis. et sic flagella vel aduersa quecuqz sūt satisfactoria. **¶** Ergo iesu bone tibi laus et gratiā actio quia facis vt diligentibz te omnia cooperetur in bonum tam flagella q opa.

¶ Circa secundum de preponeratione valonis Querit que ps satisfactoriōis inter hec tria p̄dicta p̄ualeat satisfacere p peccatorū pena. et pponderet fore magis satisfactoria. Ad qd aliquis posset arguere q precellar oratio. quia p alijs in ipsa mens plus eleuatur in deum et quasi p̄sens deo loquitur. Itē alī posset argue

re q plus sat̄ facit ieiunium. qz est p alijs penalius opus. penaltas autē debet esse in ope satisfactorio. sed his obuiat q scriptura p ceteris appropriat satisfactiōne elemosyne. quia postqz Tob. xij. dictū est. *Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna. Ita tim simpliciter de elemosyna subiungitur dicens q elemosyna a morte liberat et ipsa est que purgat peccata et facit inuenire vitam eternam. hec ibi. Et fm 2yā ibidē est ratio. quia per ieiunium sanant pestes corporis. sed per orationē pestes mentis. sed per elemosynā simul vtriusqz pestes sanantur. ergo videtur q sit plus satisfactoria. Respondet q ad hec recolligendo ex Rich. in. iij. di. xv. alijsqz doctorū dictis q tria sunt in satisfactiōne. Primum est vitatio culpe. et ad hanc maxime valet oratio. Secundum est augmētatio gratie ad quod elemosyna p̄ualeat. Tercium est solutio pene. et hoc est infimū in satisfactiōne. **¶** Ad hoc autem plus valet ieiunium. quia per penaltatē magis exsoluit culpe penaz. Subdit Rich. di. q ex quo augmētum gratie nobilius est q vitatio culpe. quia non vitatur malum nisi ppter bonū scilicet ad cōseruandum bonum gratie et augēdum. Finis autem melior est ordinatis in fine. i. p̄phico. **¶** Ideo elemosyna vtilior est ad satisfaciendū q oratio. et oratio q ieiunium inter partes satisfactiōis. nam quodlibet istorum scilicet tā augmētatio gratie q etiā vitatio culpe. melius est q solutio pene. Ideo qz vt p̄dictum ē scriptura plus attribuit elemosynē p alijs ipsam satisfactiōnem p peccatis. et h patz etiā per apostolū. j. Timof. iij. dicētes. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. pietas autē valet ad omnia p̄missiōnem habens vite presentis et future. **¶** Unde documentū ex dictis accipit amicus triplex. Primum fm Rich. sup. q quis oratio fm suam essentia sit dignior q elemosyna. quia oratio plus eleuat mentem hominis in deum p contemplationē quasi p̄sentia liter deo loquatur. tamen q̄rum ad vsum satisfactiōis vtilius est dare elemosynā q orare. sicut exempli grā q̄uls aurum sit p̄ciosius et dignius aqua. tamen aqua vtilior ē ad abluendū q aurū*

sz elemosyna est aqua extinguens ignem pec-
cati. *Eccl. iij.* Unde elemosyna dicitur ab ely
quod est deus. et moyses ait. quasi aqua dicitur. *Se-*
cundum documentum quod p[ro]fessor per penitentiam de-
bet ceteris paribus et quod potest inuigere elemosy-
nam magis quam orationem vel ieiunium per satisfactionem
ne nisi causa aliud requirat in tali iniunctio-
ne penitentie. *Rō.* quod elemosyna in se includit
fructum orationis et etiam ieiunij tamquam vniuersal-
medicina peccati plus quam alia. Propterea plu-
rimum dicitur *Luc. ij.* Date elemosynam et omnia mun-
dalia sunt vobis. *Et Dan. iij.* Petra tua elemo-
syna redime. Et secundum doctorem ponitur. quod ele-
mosyna in se includit fructum orationis et ieiunij
propter duo scilicet propter quod plu-
rimum meretur augmentum tui gratie. Primo quod constituit eum cui datur debi-
tor ad orationem per eo cui dedit. Item quod elemo-
syna est quasi oblatio deo facta et exoratio de-
um ut patet *Eccl. xix.* et sic dupliciter habet vim
orationis. Veneris elemosyna habet fructum ie-
iunij. quod bona sibi subtrahendo et alijs lar-
giedo tunc proprio corpori minus satisfaciunt. et sic
macerat corpus. Unde patet quod elemosyna com-
pletur habet vim satisfactionis. Tertium quod
quis ieiunium sit penalis? simpliciter quam ele-
mosynam dare. tunc in satisfactione plu-
rimum attendenda est bonitas operis quam penalitas. quoniam plu-
rimum valet utilitas elemosyne quam ieiunij. Hec
et Richardus. *De christiana anima discite hec.*

Circa tertium de dispensatio-
ne penitentie queritur. utrum vniuersus p[ro]fessor possit
relaxare vel dispensare aut commutare penite-
ntiam satisfactoriam quam alter imposuit. R[es]pon-
detur breuiter in Angelica per certa documenta.
Primum est. quod si talis p[ro]fessor habet autori-
tatem absoluedi a tali peccato scilicet propter quod fu-
it illi imposita penitentia sacramentalis potest
dispensare vel commutare penitentiam tale scilicet pe-
nitentia. etiam si ille qui imposuit esset superior. Unde
glossa. *xxij. q. vii. c.* Papa tenet. quod episcopus potest di-
minuere penitentiam quam papa imposuit intel-
ligendo quoniam non potest haberi recursus ad superio-
rem commode. Et ex causa presertim si euidenter sit
penitentie non posse ferre iniunctam penitentiam
alio modo. Et hec etiam tenet *Aluarus.* y
Excepit tamen quoniam alicui in penitentia fuisse
set imposuit ut iret ad terram sanctam. quod tunc si-
ne autoritate pape non posset commutari si
iniunctum esset ut iret in subsidium terre san-

cte. alio possit ut patet in Angelica. *Se-*
cundum documentum quod si p[ro]fessor non habet au-
toritatem absoluedi a tali peccato propter quod fuit
penitentia imposita non poterit eam relaxare
nec commutare nisi necessitas urgeat vel pie-
tas suadeat. Primum enim tunc esset interpretari quod
superior in huiusmodi casibus acceptet dispensationem
secundum Rodonem. Tertium documentum
quod quicumque p[ro]fessor vult facere commutationem vel
dispensationem penitentie quam alter imposuit debet
examinare causam propter quam fuit penitentia im-
posita ut dicit Ray. in professione. scilicet noua ge-
nerali vel particulari ut differre sciatur relaxa-
re vel commutare. et non nisi ex causa debita re-
laxet. et sic patet. *Exemplum finale legi-*
tur in speculo exemplorum. *di. iij. ex. p[ro]p[ter].*
quod quidam p[ro]fessor multa peccata religionem intravit
et continuas lachrymas per peccata fundebat ie-
iunia vigiliis orationibus et magna opera penitentie fa-
ciebat. Ecce autem nocte quadam vidit dominum iesum
qui indutus sacerdotilibus indumentis intravit
celebrante. et quicquid iuxta ritum misse ad popu-
lum se conuertebat manibus calicem videndum offe-
rebat cunctis qui aderant. Cui frater ait. *Ob-*
secro domine ut quod ostendis nobis calicem istum
Respondit iesus. Ut videant inquit et sciant
vniuersi quantum mihi placet peritiosis fletibus
et penitentia. Nam in hoc calice sunt lachryme quas
fudit Maria magdalena secundum pedes meos
os penitentes In hoc ostendit quod libenter debemus
penitentiam facere et flere per peccata. et quod est hoc sa-
crificium penitentie acceptabile adeo quod satisfactio per
sanguinem christi fuso quod consecrat in calice. Et
sic frater ille hoc viso plura opera penitentie et lu-
ctus cepit facere. Rogemus ergo christum etc.

Seria quarta post dominicam palmarum.
Sermo. *xlj.* de sacratissimis indulgentijs
quas facit ecclesia in remissione pene peccato-
rum.

De autem. scilicet
christus vulneratus est propter ini-
quitates nostras. attritus est propter
scelera nostra. *Isa. liij.* et in epistola hodierna
Olim *Isaias* hec de christo predicauerat: quibus
ostendit quod passio christi esset nobis valde fru-
ctuosa. Nam non est passus christus pro peccatis
propter quos peccatum non fecit neque inuenit esset

Feria. III. post Palmariū

dolus in ore ei? s. passus ē p pccis nostris
expiatis. et attritus. i. afflicto? et p satisfactōe
nostro pccōz vt hec p eple hui? patent pas
sus. Un ex q dñs ielus demeritissime nob
puidit z disposuit vt de thesauro merito
rū passiois z sanguinis ei? ministri ecclie
pccōribz dispēsarent indulgētiās ad pena
rū pccōz remissionē z purgatoriū acerbis
simi euasione. Nā ipis ecclie pccōs dedit
in hoc potestare Job. xx. di. Quoz remi
seritis pccā remittunt eis. Et hoc pōr po
ni p alio themate hui? fmonis. Et qm p
istis sacris diebz cene dñi z subsequētibz cer
tis ecclēsijs indulgētie pccesse pmulgāt vi
sitatibz fidelibz vt claz. c. Ideo de indul
gētijs puenit hodie facere fmonē. in quo
mysteria tria declarabim?.

Primū de indulgentia p vigore.

Secundū de eaz valore.

Tertū de indulgentia p psecutioe.

A Circa primū de indulgenti
arū vigore. querunt pcpue tria. p simpli
cibz vtilia. Pmo querit qd sit indulgen
tia. Ad qd breuiter respōdet fm Fran. de
Baro. tractatu de indulgētijs. et etiā in
Angelica summa. q accipiēdo p indulgen
tijs que dant i ecclēsijs diffinit sic. Indul
gentia est quedā remissio pene debite pro
pccis post pccitōnez habitā de eis. Ex q
patet q ista remissio ē pene tpalis ad quā
pccōr remanet obligat? post remissionem
culpe z pene eterne factā in pccitōe. Nā
in ipa pccitōe remittit culpa q ad penaz
eterna: s. nō remittit tota pena nisi eēt cō
tritiō feruētissima sufficiēs delere totā. re
manet itaqz obligat? pccōr sepe ad satisfā
ciendū tpaliter p residuo pene quā cōtri
tiō nō sufficit expiare. z debet soluere vel
hic p opa z indulgētiās vel in purgatorio

B Secūdo querit vnde assumunt in
dulgētijs z habēt vigorez liberādi aias a
purgatoriū penitis debitis. Rndent cōmu
niter docto. in. iij. di. xxi. q ex abundātia
meritoz oim sanctorz pserim beate ma
rie pgnis. z maxime xpi ac eius passiois.
fm Fran. Baro. Nam multa superoga
uerunt sancti vltra mensurā debitoz suo
rū quoz merita tanqz thesauri ecclie. z p
maxime christi merita sunt in tanta abun

dantia q omia peccata hominū q sunt fu
erunt z erunt nul sunt respectu illius. cū mē
nima gutta sanguinis vel sudoris xpi suffi
ceret ad expiandū omnia. Nam christ? qz
deus est z hō infiniti meriti est. Et hec pa
rēt extra d sum. trini. c. damnām? cū fia
z de cele. mus. c. cū marthe. Sed qnā hui?
thesauri dispensatio tradita ē pccōs ecclie
sic sup terrā q habent prātem z curā sup
fidelibz militibz christi. Un Bar. xvj. di.
xat christ? petro. Tibi dabo clauēs regni
celoz. qd cūqz solueris sup terraz erit solu
tū zc. Ideo ex hoc papa habz prāte plena
rie indulgentie vniuersalit vbiqz z omes
vt dispēset meritoz xpi thesaurū p neces
sitate z vtilitate filioz ecclēsie. Alij autē p
lati inferiores habent prāte limitatā. Un
de patz q indulgētie valent nō solū in foro
ecclie sed etiā in foro dei fm doctores.

Tercio querit. quali modo indulgē
tie habent liberare a penis debitis in pur
gatorio cū ad illas obligat homo ex diuina
iusticia. Virū ergo est q inferior deo mi
nister: hoc est platus ecclie possit facere in
dulgētie remissionē de obligatōe penaz
ad quas supior. deus hominē ligauit. q
nā dicit. xxi. di. c. inferior. in qd sedes nō
potest absolvere potiorē. Rndetur fm Rich.
in. iij. di. xxi. z Tho. q inferior. sedes vlti
dex a pena imposita a supiore bene potest
absolvere auctoritate supioris sibi cōcessa.
Et sic qn platus habēs auctoritatē a chris
to pccssam dat indulgētiās z homo susci
pit. talem nō simpliciter absoluit platus a
debita pena. sed sic q de thesauro ecclie. s.
de meritis passiois christi p eo prelatus
soluit qntū debet. z sic liberat ille p soluti
onem alteri? p ipso. Sicut obligatus regi
liberat dum thesaurari? habens prātem
sup regis thesauro dispēsando solueret p
illo ex vultate regis ppter fidelitatē illi
satisfaciēdo ex eodē thesauro regio

D Circa secundū queritur qn
tum valeant indulgentie. Rndet fm Bo
nauē. z Tho. in. iij. di. xx. ac in Angelica
z doc. breuit obmissis opmōibz diuersis
certa documēta ponēdo q magis valēt p
populo. **P**rimū documētū est p regu
la generalis. q indulgētia tantū remittit

pena q̄tū sonat de p̄nia. declaraf. qz si in/ dūlgētia est data ad certū nūm̄p̄ dierū. scz. xl. vel annor. z h̄mōi. tantū habz remu/ tere de p̄nia taxata siue a p̄fessorē siue a iu/ re siue a iusticia diuina. Unde si p̄fessor ali/ cui imposuit p̄niam. vij. annor. z ieiunādo/ rū vel. xl. diez. zc. talis si suscipit indulgē/ tiam. vij. annorū vel. xl. dierū absolū⁹ est. Tamen meli⁹ est sibi penitētiā implere et indulgētiā refuare ad purgatoriu. p̄ res/ duo. qz forte illa p̄nia iniuncta nō sufficit cō/ digne sibi. z sic p̄ residuo p̄soluere habz in purgatorio. ḡ zc. **E** Si p̄o indulgē/ tia est data plenarie ad oim̄ p̄cōz. remissi/ onē tūc qui eā suscipit z in eodē statu mori⁹ statim euolat sine purgatorio in celum f3 Host. z doc. de pe. z re. §. ad quid. qz talis nullū habz impedimentū euoladi cū p̄ in/ dūlgētiā sit p̄ eo totū solutū. nisi forte post q̄ indulgētiā suscepit in vita postea p̄mi/ serit aliquod peccatū. **S** cōm̄ documen/ tum qz quis in indulgētiā q̄ ad augmentū gratie z gl̄ie tanto pl⁹ valet q̄nto quis eaz maiori deuotiōe suscipit. tamē q̄tum ad re/ missionē pene debite in purgatorio vel im/ posita a cōfessore non valet pl⁹ q̄ sonat in forma: viz iuxta dierū vel annorū nūm̄/ rum vel quantitātē. Unde de pena valet dimittere tantū vt sonat z non plus. **F** Ideo nota qz dies sine anni indulgentie n̄ sunt anni celi nec purgatorij sed huius vi/ te vel mundi. quia nec in celo nec in pur/ gatorio est huiusmodi distinctio dierū: sed in hoc tm̄ mundo. Et hoc est dicere: qz in/ dūlgētie tantū diminuunt de pena quā/ tum diminuere penitētiā si per tot dies vl/ annos implexer penitētiā in presenti. **T**erciuū documentū qz indulgētiā q̄n/ doqz datur de omnibz peccatis vel de cen/ tū annis de penitētiā sibi iniuncta. z tunc restricta ad penitētiā iniunctā solum re/ mittit penitētiā imposita a cōfessore: que si nō est eque digna penitētiā iniuncta nō statim euolat cū moritur. Als scus si sim/ pliciter indulgētiā de omnibz est data fm̄ Hostien. vt predictū est. Itēz quādoqz in dūlgētiā daf de omnibz peccatis de qui/ bus cōtritus z cōfessus est. z tūc pena ob/ litor p̄cōz vl/ ḡtorz nō remittit. Un̄ p̄

ba forme sunt inspicienda.

S Circa tertius de consecutio ne indulgentie qu erit. Que requirunt ad hoc vt aliquis consequat indulgētiā. de hoc breuiter p̄lequar hic: quia latius tra/ ctavi sermonibz de dedicatiōe eccle. **U** de ergo ibi si tibi placet de hoc latius age re. **N**otandū ergo qz p̄ valore totali in/ dūlgētie requirunt p̄cipua quinqz vt q̄s consequatur eas

Primo auctoritas in cōcedente

Secūdo causa licita p̄ fine

Tercio fides p̄ deuotione

Quarto veritas penitētie

Quinto effectus in iniuncto op̄re.

Ista posui p̄ ampliori expressiōe ad popu/ lū in particulari: licz doctores tm̄ ad qua/ tuor: hec red ucat.

Primo requirit auctoritas in cōceden/ te vel dante. Nam si quis nō habz autori/ tatem dandi indulgētiā tales vel tantas nulla est talis concessio. **A**resi quis prela/ torū concederet indulgētiā nō suis sub/ ditis nō potest valere: quia nō habet auto/ ritatē in eis nisi in certis casibus. Sed q̄ p̄ nia hec scire p̄inet ad prelatos nō ad po/ pulū ideo dimitto. **S**ecūdo requi/ ritur causa licita p̄ fine p̄ qua sunt dande i dūlgētie. **E**t fm̄ doctores cōmuniter hoc potest fieri p̄io pro dei laude z gl̄ia z san/ ctorū honore in quibus deus honoraf in constructiōe ecclesiā. et celebranti bz eoz festa z visitanti bz ecclesias z predicatiōes. **E**t pro operibus pietatis z peregrinatio/ nibz z huiusmodi. **S**ecundo quoqz da/ ri possunt pro cōmuni vtilitate et defensi/ one fidei: terre sancte: extirpatione hereti/ corū. et huiusmodi fine meritorio. Si au/ tem daret quīs pro causa illicita. vt trans/ seuntibus ad duellū vel iniustum bellum vel ad forum et huiusmodi: non valent

Tercio requiritur fides vt homo habe at deuotiōem fidei: qua credat tantaz po/ testatem esse apud ecclesiam zc. **Q**uar/ to requiritur vera penitētiā vt sit homo ve/ re contritus. Nam existē in peccato mor/ tali nō valent indulgētie fm̄ Rich. §. qz si potest esse remissio pene manente culpa.

Feria quinta magna

Sed tñ vtile est etiā pccōi facere illa quia valent ad plā alia. Itē ad psequendū etiā sufficit fore psequi semel in anno. vt patu-
let supra fmo de dedicatōis. ¶ Quidē req-
rit effectus vt faciat hō illud p quo daretur
indulgentie. als nō consequit licz habeat
bonā voluntatē: vt volūt p munit doc.

Sed qd si facit tñ minus q̄ deez Rñ
det fm Bona. in. liij. di. xi. qñ aliqd impo-
nit generaliter tñc debet illud impleri fm
qd cōcedet homi facere. pbi gñ. qñ indul-
gentia data est porrigentibz man⁹ adiut⁹
ces ecclesie: tñc si paup dat vñū denarium
psequit sicut et diues q̄ dat vñū ducatum.
Si autē diues dat vñū denariū nō habet
tantū de indulgentia vt ille paup qz non fe-
cit fm suā condecētiā. meli⁹ tñ facit dan-
do modicū q̄ nil. hec in Angelica. ¶

Sz restat adhuc q̄rendū. nūqd valz si ali-
fac id qd iponit i indulgētijs pro aliq viuo
vel etiā mortuo existēt in purgatorio. Rñ
det qz p mūis est opinio doctoꝝ. put ponit
tur etiā in Angelica q̄ si indulgentia pce-
dens sic expmit valebit viuo p quo facit
recte p modū indulgentie. sed mortuo va-
let p modū suffragij. ita tñ q̄ hoc facit et
p q̄ facit sint in statu gratie. alioqn si non
expmit nō valebit vel si etiā expmit. Sz
is qui facit p alio nō existēt in gra tñc il-
li nō valebit. Sili⁹ dum is q̄ facit est i pec-
cato mortali: p mortuo p quo facit existē-
ti in purgatorio nō valebit. nisi illud facerz
vt pccatōis minister dei z ecclesie. puta mis-
sam diceret z hmoi. hec sufficiat. ¶ Exēplū
applicare poterz de scō Francisco q̄ a xpo
apparēte simul cū brā virgine z angel⁹ i ec-
clesia sancte Marie de portuicula Assisij
impetrauit plenarias indulgētijs offerē-
do rosas q̄ miraculose excreuerāt ex aspsi-
one sanguis beati Francisci inter vepres
z spinas. vt patz in actibz Francisci. ¶ Ita
qz pccōies agite penitentiā zc.

Feria quinta magna in mane Sermo
l. 1. de pace sanctissima quā christ⁹ hodie
discipulis reliquit.

Pacē relinquo
vobis pacē mēdo vobis. Jobā.

¶ Verba hec dixit ipse dñs iesus hodie
in vltima cena qñ erat recessur⁹ a discipul⁹
p mortem. Tūc enī quasi vltimū vale i tes-
tamēto pacē reliquit et p mēdauit vt dñs
Ambro. Et in hoc docuit qz xpiani max⁹
me debēt amare pacē cū fratre suo. Ad qd
qdē etiā hortat ratio. s. necessitatis quia
vt Aug. li. de p̄bis dñi dicit. Pax est ferēti-
tas mentis: vincū amoris: pfortiū chari-
tatis. hanc q̄ habz teneat. qui nō habz re-
petat. qñ q̄ in ea rebus nō fuerit exheredi-
tatur a patre. negabit a filio z alien⁹ effici-
a spūscō. hec ille. Hortat etiā scriptura apst-
ce autoritat⁹ Ro. xij. di. ¶ Qd ex vobis ē cū
omnibz hoibz pacē habētes date locū ire.
Et hoc potest poni p alio themate fmo is
Deniqz exēplū hortat qz sum⁹ mēbra xpi
gdebem⁹ esse pccōies sicut mēbra eiusdē
corporis. Vñ Aug. Non pōt esse pccōis cū
xpo qui fuerit discors cū xpiao. p̄p̄ea xps
ait. Pacē relinq vobis tanqz caput impe-
rans membz. Proinde de pace tria myste-
ria declarabim⁹.

Primū dicit discretiue distinctōis
Scōm dicit inductiue p mēdatōis
Tercū dicit diuine acceptatōis.

In Circa primū de distinctiōe
paci⁹ discernēda vt sciamus discernere qñ
lem pacē vult xps in suis. Notandū qz col-
ligendo ex scripturis pacē est diuersa. Primo
quedā est pacē in q̄nata. sicut est pacē illorū
qui sunt pccōies in malo vt latrones z ma-
li hoies. nam talis pacē est etiā inter demo-
nes in pdendo aias pccōiditer satagentes.
Cōtra hmoi pacē xps dicit Mat. x. Noli-
te putare qz veni mittere pacē in terrā. non
enī veni mittere pacē sed gladiū. hoc est. vo-
lo qz nec pater filio nec aliqz alteri p̄sentia-
at in pace tenēda cū diabolo. s. in p̄cā faciē-
do vel aiam p̄p̄iā aut p̄p̄m pdendo Se-
cundo quedā est pacē simulata. de qua ps.
Qui loquit pacē in ore suo mala aut i cor.
hec etiā nō placet xpo. Tercia est pacē ordi-
nata. de ista christus supra loquit i theme-
te. ¶ Sed querit qualis pacē dicit ordinata
quā xps vult in suis z reliqz illis. Ad hñ
ta fm Fran. maro. fmo de natiuitate qz
pacē ordinata Quedā pmo dicit rhearchica.
de qua Leo papa fmo de natiuitate quē

Incipit Excedit quidez. dicit xpiano vera
 par ē a dei voluntate non diuidit. nō dī/
 cordari. s; in his solis q̄ de diligit delecta
 ri. hec ille. Sed heu modo hanc pauci ha
 bent. Nā nulli in pctō mortali exīssēs ha
 ber hāc pacē. q̄m vt dīc Aug⁹. Dis crimi
 nosus ē inimic⁹ deo. **Sēdo** q̄daz dicit
 par hierarchia. i. hoīm cū angelis videli/
 cerdū morē gerim⁹ angelis nris custodi/
 bus. Ad q̄d hortat Berni. di. In quīs dī
 uersio. in quolibet angulo reuerentiam
 exhibe tuo angelo. nec audeas facere corā
 illo q̄d me p̄sente non auderes. **Tertio**
 q̄dā dī par monastica. i. vni⁹ ad seipm dū
 ratio tanq̄ supior impat suis inferiorib;
 virib;. In iste obediunt rationi pater in san
 ctis. Nā dicente pho. ip. et hīcōz. mal⁹ nec
 ad se habet amicitiaz. nec ad aliū. z sic nec
 habet pacē. qz caro ē z spiritū. **Quarto**
 q̄dā dī par iconomica. h est habitantū in
 vna domo sicut p̄ngatorum z fratrū. de
 hac Eccl. xij. In tribu beneplacitū ē spī
 tui. meo q̄ sunt grata deo z hoīb; amor
 fratrū. **Secundo** p̄mo z. vir z mulier bñ
 sibi p̄sentēs. **Et** hō p̄sa hec. **Quinto**
 q̄dā ē par politica. i. habitantū in aliquo
 vno regno vel in vna ciuitate. q̄ dī quasi
 ciuiū vitas. **¶ Querit** b. Un ē q̄
 aliq̄ ciuitas magna discordia patit in suis
 ciuib; z dissensionē. nec pōt pacari. sicut
 aliq̄d regnum vel cōtras q̄nq; a deo per/
 mittit discordia desolari. Rñdēf recolligē
 do ex scripturis. talia p̄mittit deus p̄pter
 pctā vt dīc etiā Aug. v. de ciuitate. ca. xxiij.
 Et p̄mo aliq̄ p̄pter supbiā hoīm illorū
 sūt. **Sēdo** aliq̄ p̄pter iniusticiā. **Prouer. x.**
 Regnū de gēte in gēte trāssert p̄pter inu/
 sticias z dolos. **Tertio** aliq̄ p̄pter homi
 cidii z luxuriā. pater in dāuid cū dicitur
 ē. Nō recedet gladius de domo tua. z ita
 factū ē q̄ filij sui sese occiderūt. **Quarto** ali
 q̄ p̄pter opp̄ressionē iudicij iniquā. sicut fit
 sepe in ciuitate p̄ iudicia falsa q̄bus oppri
 munt paupes z vidue a diuitib; iniq̄ au/
 ferēdo illis bona. **Est. xxxij.** Ue q̄ preda
 ris. nōne z ipe predaberis. **Quinto** aliq̄
 p̄pter p̄iuria z fidei fracturam. pater de Se
 decchia rege z regno israel desolato a ba
 bilonijs. **Jer. xxxij.** Sexto aliquando

p̄pter multoz publicā maliciā impunitā
 Prouer. xij. In bonis iusto z exaltabit ci
 uitas. z in p̄ditio impiorū erit laudatio.
 hec sufficiat. **¶** S; xpiani cauete hec vt pa
 cem habeatis.

¶ Circa secundum de inductio
 ua cōmendatione. Nota q̄ pacē amplecti
 z tenere inducimur ex omī lege q̄m omīs
 lex eam cōmēdat tanq̄ bonū maximū. et
 breuiter p̄sequēdo. **¶ Primo** ostēdit ex le/
 ge nature hoīs intrinseca ex p̄ditione p̄p̄
 maria. Nā Aug⁹. xij. de ciuitate dei hanc
 p̄cipuā questionē. quare deus ex vno hoī
 mine scz Adā fecit oēs hoīes cū hoc non
 fecerit in alijs aialib; soluit dīcēs sic. **Dei**
 us fecit ex vno hoīe oēs homīes vt eo mo
 do vehementi⁹ cōmendaret societatis et
 vnitatis vinculū. z sic in multis concors
 vnitatis nature seruares in pace. Unde et
 p̄pterea de⁹ hominū nō dedit talia mem
 bra scz q̄bus posset lacerare vel tanq̄ ar/
 mis vulnerare sicut dedit animalib;. pul
 ta dentes z ungues acutos ad significan/
 dū q̄ sicut dī. enas. j. politicoz. **¶** Nō est aial
 naturaliter mansuetū z sociale. z sic pacis
 secretū. alio q̄n p̄tra naturam peccat.

¶ Sēdo ex lege theologica q̄ phibet in/
 iūicias z odia ac discordiā. z dīcat ex p̄
 cepto xpī **Dat. v.** etiā inimicos diligere
 z recōciliari offēso fratri. z sic pacē habē
 re. **Ratio** p̄cipua ē. qz debem⁹ tendere ad
 celestem patriā z ad deū p̄petuo possiden/
 dū in q̄ beatificamur. sed ad hec nō ē alia
 via nisi par. **Prouer. iij.** **¶** Oēs semite illi⁹
 pacifice. **Hec** patria regnat aliud nisi sū
 ma par z p̄cors oīm voluntas. **Est. xxxij.**
 Sedebit popul⁹ me⁹ in pulchritudine pa
 cis. **¶** Un cūes illi⁹ patrie scz angeli q̄bus
 associabimur: pacē cecinerūt. **Gloria** ē
 excelsis deo z in terra par. **Gr̄c.** **¶ Tertio**
 ostendit ex lege canonica. Nā Aug⁹. xxiij.
 q. iij. ca. j. **Et** ca. **Ecce**. dīcat q̄ p̄ pace ser
 uanda etiam mala q̄nq; sunt toleranda.
Et idem se. ca. **Quisq;** dīcat q̄ pacific⁹ il
 le dīcīt q̄ corrigit q̄d potest z q̄d saluo vin
 culo pacis corrigere nō potest equanimi/
 ter supponat. nam z. xxiij. q. j. ca. **¶ Qui** cō
 tra. dīcīt q̄ diuersis penis puniendi sunt
 pacē ecclie turbantes etiā exilio p̄petuo.

Feria. V. magna

Quarto ex lege civilica que etiā punit malefactores et pacē cōmunitatē turbantes. **Item.** **L.** de fideicomiss. l. amplius ita cuius q. heres nō fuas testamētū patris de functi ē exhereditatō. sic q. nō seruat testamētū pacis quā xps nob. legauit. put. pat. tuit in themate exhereditatur a celo.

Quinto ex lege p̄bica. q. oīa naturaliter appetunt pacē. Nā s̄m p̄bm p̄mo celi. **O**me graue tendit deorsū. et omne leue sursum. Et h̄ ideo vt quiescat in suo loco naturaliter. **Proinde Aug.** **xix.** de ciuita. dei. dicit. Sicut nemo ē q. gaudere nolit. ita nemo ē q. pacē habere nolit. Quare etiā sanctus **Tho.** **ij.** **q.** **xix.** art. **ij.** pbat q. oīa appetunt rationali vel naturali appetitu pacē vt p̄seruent in esse et vita et oīa cōgaudent paci. Ad hec exempla p̄bicalia pponamus aliq. Primum de apib. **Quā** enī apes inuicē strepūt et clamorem ac discordia faciunt. signū est q. rex vult alieare dimittere. **Item** in auib. dicit **Solin.** in li. rerū. q. eo anno quo videtur aues in alto acre pugnare futurū ē pestilentiam et strages et neces in inferiori regione fieri. q. in finctu naturali aues terrā et aerem inferius sentiūt esse corruptioni. primā. ideo in altis leuant se. Sic spūaliter. q. homines discordat strepūt vel p̄tra sese pugnare vident. signum ē q. rex xps recedit ab eis et pestilentia vītorū ac dānatōis sequet in eis. **Item** **Aug.** **li.** de ritu eccl̄astico dicit. **Bella** et litigia hoīm p̄stigia sunt dānatōis oīū eternalium. Ergo homo p̄timece.

Sed di. Quid ḡ faciā cū ille p̄tra me iratus fuerit ad rixandū. nec vult mitigari. Ad h̄ r̄ndēdo consulo cū ap̄lo **Ro.** **xij.** dicere. **Ad** ex vob. ē pacē habere cū oīib. salte date inq. locū ire scz declinando vel fugiendo. q. si h̄ non poteris. quia forte obligat. illi es sicut vxor marito. nūc mittem te prebeas et humiliter loq̄re. q. re sponsio mollis frāgit iram. **Prover.** **xv.**

Sexto ex lege poetica. Nā **Salust.** in iugurtino ait. idemq. et **Hiero.** dicit. **Cō**cordia pue res crescit. s̄ discordia marie dilabunt. **Item** **Seneca** li. **liij.** fr̄m dicit. **Satis** honestum et magnanīmū vindicare gen. esse oīe ignoscere. Propterea etiam qdaz sicut allegat **Hugo** de claustro aie.

dicit sic. **Quattuor** sūt. necessaria viro bono. Prīmū vt oēs faciat sibi amicos si p̄ s̄cōm q. si nō pōt facere amicos nō faciat sibi inimicos. **Tertius** q. si nec hoc pōt q. ille vult eū ledere tūc recedat et fugiat. **Quartū** ē q. si eū leserit non vindicet. hoc ille. **Ad idē** scz de pacis cōmēdatōe **Priscian.** volumine minorū dicit. **Si** q̄rit quid est sumū bonū in hac vita. **R̄ndet** inq. q. pax. **Eccē** ḡ charissimi p̄t̄z q. debem. amare valde pacē. **Septimo** ostēdit ex lege politica. **Naz.** vt p̄bm. **liij.** politicor. et. v. etiā libro docet ad policiā bonam regit̄ ordo i p̄ncipādo et subijciendo. et seruāda est iusticia eq̄litas p̄ bono pacis scz vt minores reuerent̄ maiores. et maiores adiuuent minores. et eq̄les eq̄lib. iura sua reddant. alioq̄n vbiq. seditio erit. hec ex p̄bm. **Idēq.** **Aug.** **xix.** de ciuitate dei. dicit. q. in rebus creatis nō ē gratiosius. nil fecurius bono pacis solet audiri. **Tolle** bonū pacis qd sunt regna nisi qdam latrocinia hec ille. **Item** ex p̄dictis claret cōmēdatio pacis. **Item** vīnā hoc regnū nīm et hec ciuitas p̄faret bonum pacis. et illam teneret. **Sed** de inimiciis quot mala q̄ cedē sequat̄. **Heu** **heu** de magne a p̄ncipio mūdi quot iter hoies secuta sūt hominū acia. q̄s enumerabit. **Clere** res horrēda nimis si cōmemorāmur ex h̄storijis. **Naz.** **Paul.** **oro.** **li.** **ij.** refert q. sub tribus regibus perfax succedētib. sibi. videlz **Lxx.** **ro.** **Arthamire.** et **Xerse.** decies nonies centena milia hoīm in bellis pempti sunt ex peris. **Demig.** **Eutrop.** narrat. q. roma cōq̄sita dominio orbis postea in vrbē subortis discordijs et p̄tialitatibus facta ē cōdes hoīm sparsim p̄ varia bella intantuz q. plures q̄ sedecim milia hoīm occisa sūt p̄ter captiuis et fame mortuos. et h̄mōi. **Item** in biblia quot centena milia hoīm legunt pempta per discordias. Et in varijs cronicis gentiū quot legunt. Et in nostro regno etiā. solus de nouit. **Utrius** si oīa simul colligere possem. ex tanta multitudine interfectoz posset p̄strui mōtes ex celsi. et ex sanguine eoz larga flumina fluere. **O** ḡ maledicta discordia. **O** b̄dita pax que tanta mala cōpelas. vere males dictus q̄ te respuit.

Tabula

R Circa tertium de acceptatio
ne diuina. Nota q̄ deus ostēdit plurib; si
gnis q̄ diligit pacē hoim. Prīmū signum
natiuitatis. q̄ xps tpe pacis nati voluit
Scōz angelice exultatiōis. q̄ angeli exul
tātes in xpi natiuitate pacē in terra hoib;
bone volūtatis adesse cecinerūt. Tertius
beatificationis. q̄ xps beatos fore p̄dica
uit pacificos dī. Mat. v. Beati pacifici
qm̄ filij dei s̄z dilecti vocabunt. Quartū
testamētalis legatiōis. q̄ discipulis pacē
legauit vt paruit. Quintum emptiōis. q̄
charo p̄cio sāguinis sui pacē hoib; emere
voluit recōciliādo nos deo vt dicit apls.
Sextū salutiōis. q̄ post resurrectionē
apparēs discipulis pacē annūciādo salu
tauit: et apls pacē salutare mādauit. Lu.
x. In quācūq; domū intraueritis primum
dicite: Pax huic domui. Septimū oratio
nis et sacrificatiōis. Un̄ Chry. sup. Mar.
dicat. Perpēdite qm̄ malum sit discordia
q̄ a discordantib; non vult de⁹ acceptare
sacrificiū nec oratiōes exaudire. plus enī
diligit zcordiāz fidelīū q̄ munera. hec il/
le. **S** Propterea exemplū legif q̄ de
mones multum gaudent de hoim discor
dia. Cum enī beat⁹ Franciscus Grecium
venisset vidit demones exultare de illius
ciuitatis intestino bello. et p̄ sociū man
dauit ex pte dei vt exirent demones de ci
uitate. Et ecce statim recesserūt et ciuitas
zcordiā fecit. Ergo pax benedicta q̄
demonēs expellis et deū in hoie habitare
facis. et celestē patriam pmereris. quā no
bis p̄stare dignet iesus xps qui cūz p̄re et
spiritu sancto viuit in secula. Amen.

Item p̄ cena domini et p̄ alijs sequen
tibus diebus plures sermones feci alijs
partibus pomerij.

Expliat hoc q̄dragesimale de p̄nā in
laude xpi et beate p̄gintis matris. beatisq;
frācisci. ac oim̄ beatorū. Amen.

In nomine do
mini iesu christi Incipit tabula de mate
rijs contentis in hoc quadragesimali po
metij de penitencia fm̄ alphabetum.

Abstinentia moderari debet.
Abstinentia coſectio (vij. R.
valet ad plura. xvj. S
Adam et Eua requisiti sūt de
culpa sed non serpens diabolus et q̄re.
Adolescentia habet plures (xx. B
casus mortis q̄ senect⁹. iij. Z
Anima quō leditur. xliij. A
Aie p̄ mortē an possint penitere. xvij. E
Anni in partibus quomodo corpus ho
minis variat. ij. H
Annus discretionis q̄s sit. xxx. U
Aquila quomodo renouatur in senectute
Arbor quomodo iudicatur fore (xix. Z
alicuius. v. z
Arpia auis qualis est p̄prietatis. xxj. R
Attritio quid est et quomodo differt a cō
tritione. xij. Q
Eati dicuntur qui lugent. xxij. in
b Bibere plures (p̄ncipio et. B.
an liceat die ieiunij. vij. R
Bibētes immoderate die ieiunij an pec
Bona aie sunt optima et (cēt. ibidē
incomutabilia. xliij. A
Bona opa efficaci⁹ satisfaciūt p̄ peccat⁹
et iniunctiōe p̄ssoris. xlvj. A
Budam castoris an liceat die iei
c iunij comedere. ix. S
Ceru⁹ quō renouat. xix. Z
Eibi q̄les phibent vel p̄mittunt in ieiunij
Einez die hortamur ad (nio. vij. Q
pniam cerimonij. j. A
Einez de p̄secutiōe (ibidē. Item de con
tempnū ibidem
Circūstātie p̄cōz q̄lter aggrauant et sūt
p̄fende. xxxj. J. R. et p̄ totum
Ite zcordia hoim et pax inf̄ fideles cōmē
datur multipliciter. l. p̄ totū
Logitatiōes quō sūt p̄fende. xxxj. H
Comedere et bibere quotiens licet die iei
iunij. vij. R
Confessio quomodo ad eam fiat p̄p̄a
ratio. xxxj. p̄ totum

Tabula

In p[re]fessione an liceat m[er]eri. **xxv. S. T.**
 De c[on]fessionis puritate. 2 q[ue] in charitate
 fiat. **xxv. U. 2. xxxvj. P.**
 C[on]fessio[n]is p[re]dictio[n]es sedecim. **xxvj. A. p. to.**
 C[on]fessionis p[re]dictio[n]es facere leges quales ob
 C[on]fessionem facere q[ue] ligat. **xxvj. p. totu[m]**
 o[mn]es ho[m]i[n]es g[ra]t[ia]l[ite]r obligant. **xxix. S. T.**
 De confessione an papa possit dispensare
 A p[re]fessione qui excusant. **(ibidem. T.)**
xxix. U. et quid de illis qui ignorat ideo
 o[mn]ia. **(ibidem. X.)**
 Confessio q[uo]d sit 2 q[ue] requirit[ur] ad eam 2 de
 forma. **xxx. E. B.**
 Confessio an requirit[ur] etia[m] de manifestis
 peccatis. 2 d[icitu]r p[re]dictio[n]is radicib[us] 2 d[icitu]r p[re]dictio[n]is
 quibus. **xxxij. P. esse.**
 Confessio an requirit[ur] de venialib[us] et q[ue]b[us]
 casibus. **xxxij. S. T.**
 Confessionem frequenter p[re]dictio[n]is ratio[n]ib[us] debe
 mu[s]. **xxxvj. B. 2 de vtilitate ibidem. J.**
 Confessio generalis. de h[is]. **xxxvij. A. B. C.**
 Confessionem facere semel in anno q[ue] ob
 ligauit ecclesia. **xxxvj. B.**
 Confessionem dimittere p[ro]pter verecundiam
 Confessio facienda. **(stultu[m] e[st]. xxxvj. L. B.)**
 e[st] i[n] sacro soli sacerdoti. **xxxvj. A. D.**
 Confessionem an liceat retardare vel differ
 Confessionem accelerare te. **(re. xxxvj. R. S.)**
 nec q[uo]d nec differre in octo casib[us]. **xxxvj. T.**
 Confessio semel facta an sit iteranda. et de
 valore iterationis. 2 de casibus obliga
 tionis. **xxxvij. A. B. D.**
 Confessor q[ui]s sit eligendus. **xxxvj. p. totu[m]**
 Confessor cu[m] obdormit in audiendo p[re]fessi
 onem quid faciendu[m]. **xxxvj. D.**
 Confessor nu[m]q[uam] debet peccato[r]e a se despe
 ratum dimittere. **xxxix. D.**
 Confite[n]s q[ui] non vult p[re]fiteri nisi ad in
 terrogata an sufficiat libi ad salutem.
 Confiteri nolle an sit deo. **(xxxvj. R.)**
 p[ro]dabile q[uo]d ip[s]e p[re]fessionem p[er]missu[m]. **xxx. E.**
 Contritionem an possit habere peccato[r]
 qui e[st] co[n]suetus sepe recidivare. **xj. H. et**
 Contritio quid sit. **xij. D. et**
 plura ibi p[er] totu[m] 2 in sequenti.
 Contritionis de modicitate. **xij. A. B.**
 de formatione ibidem. **D. et de contri**
 tionis in extremis ibidem. **E.**
 Contritio sine confessione 2 satisfactione
 an sufficiat. **xxij. B.**

Contritio an requiratur de peccato origi
 nali 2 eius penis. **xx. J.**
 Contritio an requiratur dolere. d[icitu]r p[ri]uatio
 ne virtutis. et de futuris etiam peccatis
 2 de alienis. **xx. R. v[er]o. A.**
 Contritionis de necessitate. **xxj. D. P. 2 E.**
 Contritio q[ue]l[ite]r dolore requirit. **xxij. T.**
 Ite[m] de contritionis lachrymis. vide infra
 sub lra hui[us] tabule. **L. 2. F.**
 Contritionis de vtilitate. **xx. B. et sequet[ur].**
 Contritio an debeat omne peccatu[m] quo
 tielcunq[ue] iteratum. **xxvij. A. B.**
 Contritio an possit tollere totu[m] reatu[m]
 Contritio an post p[re]fessionem
 commissu[m] sit differenda. **(xix. H.)**
 Contritio[n]e formare sibi ho[m]i[n]e in die festo
 an teneat. **xx. B.**
 Contritione de peccato facta an teneatur
 q[uo]d penitere postea. **xx. J.**
 Contritionis dolor an debeat esse inten
 sissimu[s]. **xxj. D.**
 Contritionis de duratione vel continua
 Contritio specialis req[ui]ritur de singulis mortalibus. **xxij. E.**
 Conuersionis de modo. **iiij. D. de dilati**
 one. **(ibidem. D.)**
 Crescunt in hoib[us] p[er]ta[m] imprecibiliter si
 cut vngues 2 capilli. **xxij. B.**
 Culpa an per actum iterio[r]e tollit. **xx. A.**
 Estimatio vite n[ost]re e[st] annualis ob
 D[eu]s diligere p[re]fessionem ostendit
 omni lege. **xxx. B.**
 Deo displicet no[n] p[re]fiteri p[re]fessionem. **xxx. E.**
 Dilatio penitentie est nociua. **iiij. p. totu[m]**
 Discretionis ann[us] quoru[m] **(2. xxj. U.)**
 reputat. **xxx. U.**
 Dolica pax puer quo agnoscitur. **(ibidem)**
 Dolor p[re]fessionis. de hoc vbi de p[re]fessionis.
 Dominica dies in quadagesima quare
 non ieiunat. **J. D.**
 Buertas an fragit ieiuniu[m]. **L. D.**
 Elemosyna an melio[r] sit ieiunio
 vel econuersio. **x. B. et. xlvij. S. T. U.**
 Exempla plurima tota hac p[re]fessione descripta
 Exemplum de carnifice p[re]fessione cunctis
 res p[re]fessionis. **J. F.**
 Exempla de fieri co[m]passio[n]is xpi vtilissimo
 Exemplu[m] q[uo]d seruit[ur] beatemarie **(iiij. A.)**
 inducit ad p[er]nitentiam. **iiij. T.**

Tabula

Exemplum de penitentie dilatione exem-
plum ciuicum. v. z
Exemplum quomodo heremita vidit cru-
ciari in inferno patrem suum cum filio
propter ysuram. vi. f
Exemplum qd pluries qd semel in die co-
medere brutale est. viij. f
Exemplum de damnatione fratris non
ieiunantis. ix. f
Exemplum de ceruo z aquila quomodo
renouant. x. f
Exemplum de visione qd peccator p pecca-
ta ignem sibi auget. xi. f
Exemplum qd abstinencia sanat infirmi-
tatem. x. f
Exemplum qd spes debet fiduciam habe-
re cum timore. xij. f
Exemplum qd penitencia attritionis in ex-
tremis valet. xij. f
Exemplum qd contritio fortis delet pecca-
ta omnia. xij. f
Exemplum qd facienti quod in se est salus
datur. xij. f
Exemplum consolatorium ad excitandu
populum. xij. f
Exemplum de contritione generali in ex-
tremis. xij. f
Exemplum qd contritio sola dum no pot
pfiteri saluat. xij. f
Exemplum qd indulgentia plenaria non
valet sine contritione. xij. f
Exemplum de aqua qd dicitur optima. xvij. z
Exemplum de fenice. xvij. in fine.
Exemplum de pnia serotina. xx. f
Exemplum de differentiis penitentia z
exemplum legale. xx. f
Exemplum qd pccm abluit p pnia. xx. f
Exemplum de his qui culpas pccas al-
leuant z alienas gnat fabulosu. xxij. f
Exemplum qd vtile est memorari de lachry-
mis christi. xxij. f
Exemplum qd penitencia dulcescit ex me-
moriam passionis xpi. libide. z. xxix. f
Exemplum qd carnalis temptatio vincit
castigatione. xxij. f
Exemplum qd lachrymas acceptat christus
tanq sacrificium. xxvij. f
Exemplum qd lachryme fufe p alio proxi-
mo valent. xxvij. f
Exemplum qd fictam pffessione demon con-

fundit. sed vera pffessioe pfundit. xxv. f
Exemplum qd opera facta in mortali no
iunat exstetates in purgatorio. xxvj. f
Exemplum qd xps pccat pfiteri. xxvij. f
Exemplum qd periculosum est cōfiteri sa-
cerdoti ignaro ve cōfessori negligenti
Exemplum qd homo p pffes (xxvij. f
sione pccator liberat a morte. xxix. R
Exemplum qd beatus frāsciscus dixit p pe-
nitentiam liberari a malis teporalib
diuersis z cladi. xxx. f
Exemplum de Celestino filio imperato-
ris quomodo versus a demone editos
accepit. pfolatorium. xxx. f
Exemplum de sancto frāscisco et fratre
Rufino tēptato a diabolo. xxxij. f
Exemplum qd confessio iterata diligenter
valet. xxxij. f
Exemplum qd diabolus pmisit se pfiteri
si nequirit se humiliare. xxxij. f
Exemplum qd negligens cōfiteri a xpo ex-
pbiat in morte. xxxv. f
Exemplum qd diabolus toties vulnerat
quotiens homo pfitet. xxxvj. f
Exemplum aliud ad idē. xxxvij. f
Exemplum qd quidam soli deo confitebat z
non sacerdoti. et damnabatur. nisi beata
virgo liberasset. xxxvj. in fi.
Exemplum de vinea excolenda exemplum
legale. xxxvj. f
Exemplum qd cōfessio liberat a morte tē-
porali z eternali. xxxvj. f
Exemplum de fraudulento confitente. fa-
bulosum. xxxvij. f
Exemplum qd peccatum vnus scienter ta-
centi in confessione nec alia remittunt
Exemplum de diacono (tur. xxxvij. f
no peccatore z euangelium mala pscitia
canente in missa quo perijt. xxxvij. f
Exemplum de ebrioso qui noluit suscipe-
re penitentiam aliam nisi qd aquam non
biberet. xxxix. f
Exempla plurima de restitutione facien-
Exemplum de heredibus (da. xl. f
ysurario qd no restituentiu. xli. f
Exemplum de Lucrecio occupate posses-
sionem sancte Beatrix. xli. in fine. et
de Constantino.
Exemplum de mala morte ysurarij et op-
presso. xliij. f

Tabula

Exemplum de matre sancte marie de o g/
Exemplū q puer punit? (nies. xliij. i. fi.
est in purgatorio p obligatiōe. xliij. p
Exemplum de medico curante. exemplū
legale. xlv
Exemplum de sancto Dūstanno feliciter
migrāte in pnia. xlv
Exemplum de muliere penitēte p seuerāter
in deserta ecclia. xlvj
Exemplum q confessio facta celat pecca/
tum diabolo. xlvj
Exemplum q vita hominis currit p qv/
tuor rotas. xlvj
Exemplum de Juliano parētes acciden
te quomodo satisfecit. xlvj
Exemplū de indulgentia porciuncula a
christo obtenta. xlvj. in fine
Exemplum de pace q eam turbant de/
mones. l. in fine

Enticis ante prietas. xvij
Fagella an sint satisfactoria p pec
catis q infligunt. xlvij
Flere pro peccatis placet deo et angelis.
Flere p peccat? an sit me (xxij. A. L.
lius q flere sup passiōe xpi. xxij
De fletu Petri apli. xxj
De fletu excessiui p peccatis. xxj
Fortissima p oib? tria sūt. xvij
Frangentes ieiunium qualiter peccant.
ix. L. Ibidem plures qstiones de hoc
Frangit ne gula ieiunū. vel cum aliquid
sumit desero die ieiunij. x
Frangit ieiunū quattuor modis. vij. S
Fructus de realiena perceptos an teneat
restituere aliquis. xlvj
Furari rem ppriam ab alio an liceat cum

Gnō potest aliter rehaberi. xlvij
Auduiz an habeat aliquo modo
infernales ex societate. xj
Generalis confessio est duplex. xxxij. B
De hoc plura ibidē psequenter.
Genus humanū a principio vixit tm de
his que terra sponte gigneat. vij. D
Gula an frangit ieiunium. x

Homicida quomodo tenetur face/
re restitutionem. xlvj
Hora comedendi in ieiunio que
sit. vij
Humilitas qualiter debet haberi in con
fessione. xxvj

Humilitatis causa an mentiri liceat i cō
fessione peccator. xxvj
Ieiunium quadragesimale quare
est institutum verno tēpore. ij. B
De eodem quo sancti patres dis/
interunt cel ebria ri. ibidem
Ieiunandi varia est intentio. de quo ver/
sus. vij
Ieiunū quō sit moderandū. vij
Ieiunium non est laudabile in quinq? ca
sibus. ibidem.
Ieiunium a principio mūdi cōmendatur
est ab omnib. vij
De ieiunij obligatiōe et plura d h. vij. A
De ieiunij violatione. vij
De fractione plura vide vbi frangere.
A ieiunando quales excusant. ix
Ieiunium quib? sanctificatur vt deo pla
Ieiunij fructus septem (ceat. x. A
ponuntur. x
Ieiunium in peccato mortali factum an
valeat. x
Ieiunij die an liceat sero aliquid sumere
Ieiunū an sit melius q ele/ (x. D
mosyna. vel ecōuerso. x
Indulgentia quid sit et plura d ea. xlvj. A
De valore ibidem. D. L. An valeat mor
tuis. ibidem.
Pro indulgentijs consequendis que re/
quiruntur. xlvj
Item p indulgentijs quomodo porrigē
de sunt manus adiutrices. xlvj
Infamans primū quomodo tenetur re
stituere. xlvj
Inferni penas quomodo debet quis pre
eligere q peccare. xj
Iudex debet iudicare fm allegata et ap/
probata. xxxij
Lachryme contritionis sūt virtut
mirabilis. xvij
Lachryme quales sunt meliores
alijs. xvij
Lachryme breui tpe delēt pctā. xj
Lachryme an plus valeant q diuturna
opera. xj
De lachrymis excessiuis et plura d lachry
mis. supra vbi flere.
Lex multiplex obligat ad pnia. vij. A B
Legis casus de manu paralitica ampu/

Tabula

landa. xij.
Regis casus & vinea excolenda. xxxvij. X
Regis casus de medico curante vulnera
Educa tēpore ver/ (xlv. T)
no cōuenit homini. ij. S
Medicina que est optima p om/
nibus. xvi. S
Medicus an teneat reciduantē eodem sa/
lario curare. xlv. T
Dorem & omne malū debet qd pēlige/
re qd peccare. xij. S
Douturi i pmo vl mortui tria signa p
ferunt. xxx. A
Dulieres multe propter qualia peccata
dammantur. xxxvij. finali exemplo

Negligentia penitentie est damna
bilis. iij. p totum
Negligentia restitutionis pericu/
losa est. xl. R
Negligens se pparare ad pessionem peri
culo se exponit damnatiois. xxiij. R. et
Negligentia confessoris (xxxiij. D. E
in inquirendo peccata a cōfite pericu
losa ē. de hoc exemplum. xxvij. R

Obedientia in bono duplicat augē/
do meritū. xlvij. A
Obligatur homo ad ieiuniū quā
doq. viij. A
De obligatione pitionis. xvi. S
Obligatur ad restitutionem quis omni
lege. xl. P.
Oblita peccata. quomodo teneat quis pe
nitere de obliis. xxiij. Q. r. xxxij. p. ro.
Item de talium detrimentis & regulis cō
fitendi. ibidem

Pecis multiplex commendatio. l.
per totum
Parentes pūm quo tempore an
ni peccauerunt. ij. F
Peccata sunt precogitanda ad confiten/
dum. xxiij. D
Peccata crescūt imperceptibiliter sicut on
gues. ibidem
Peccata mortalia singillatim sunt dete
standa. xxiij. D
Quid de venalibus et quid de obliis.
ibidem. P. D
De peccatorum venalibus cōfessioe. xxiij

per totum.
Pro peccato mortali quanta debetur pe
nitentia. xxiij. A. et. xlvij. A
Penitentia de taxata in canon e. ibidem.
Penitentiam facere admonet chris^{us} mul
tipliciter. iij. A
Penitentie dilatio ē pīalosā. iij. P. et se.
Penitētia deo fore accepta ostenditur sig
nis pluribus. v. A
Penitentia quid sit. et q mirabilia opera
tur. et an pōt omnia facere. v. X. F
Penitentia pfertur multiplici gratia. v. y
Ad penitentiam obligamur multiplici
lege. vj. A. plura ibi
Penitentia vera & falsa quibus signis dis
cernitur. vj. D. E
De penitentie impedimentis & remedijs
ij. S. et. xij. per totum
Penitere an possit hō p^o mortē. xlvij. E
Penitentia renouat hominem. xij. R
De penitentia sera. xj. P
De penitētie duratiōe cōtinua. xxiij. E. F
Penitentiam impositā ab vno confessore
an aliū potest relaxare. xlvij. X. y
Penitens an teneatur suscipere quācūq
penitentiā que imponitur a pessore. &
plura vbi satisfactio.
Petrus fleuisse legitur. sed an sit pessus
& satisfecerit. xj. y. et. xxvij. A

Quadragesima cur sub tali nume
ro celebratur. j. E
Item quare verno tempore cele
bratur. ij. S. et sequen.
Quadragesimarius numerus a christo est
consecrat^{us} multipliciter. j. E
Quattuor temporum de ieiunio et insti
tutione. ij. B

Recogitanda sunt peccata cū ama
ritudine cordis. xxiij. A
Regule tres de penitentia vera &
falsa. vj. E
De regulis ad contritionem correquisit^{is}.
Regule de satisfactione (xij. R. S
xlvj. A. & se. r. xlvij. D
Remissio peccato an debeat homo iterū
penitere. xij. F
Restituere an possit contritio omne gra
tiam & virtutes. xx. D
Restituere dō dāno oīs lex obligat. xl. P.

passa resurrectione qmō asinobitue
instituta et i quidā galio. quere i pūpūli. & z. h.
teria. v. & z. h. de institutione
ieiunij. / . iij. parte de pūpūli. / .

Tabula

Restitutio qñ z cū faciēda ē. xli. **XY**
 Restituere nolens in vita sz post mortē i /
 ponēs heredi bñ an saluet. xli. **U**

Restituere qñ nō pōt. xli. **U**
 Restitutio quō faciēda sit in damno con /
 scientie. xli. **A**

Frē quō in dāno castitatis. ibidē **B**
 Frē quō in dāno corpis. xli. **ED**

Restituere qui tenent: z an emens teneat /
 tur. xli. **E. et B. D**

De restituēdo fructu rei. xli. **I**

Restitutioē an quis possit facere sibi p /
 Restitutioē de qñ? te. (xliij. **K. L. D**

neq̄ qñ facere z d̄ iductioē. ibidē **A. z P**

De restituēdo fame. xliij. **AD**

Restitutatus an re habeat possessiones p /
 oies. xliij. **y**

Sacerdos ppius p audiēda cō /
 fessione qñ dī. xxvij. **P. D**

Sacramēta omia dū suscipiunt /
 pcedere dī? p fessio de nōdū p fessis. xx /
 Salomō rex an saluat. sic. ly. **A** (vi. **A**

Sanitas cōscieētiē quō possit acquiri vel /
 Satisfacere deo faciliter (haberi. **xx. A**

pōt qñ p penitētiā. xj. **I**

Satisfactio quō diffinit. xxxix. **I. K. z. xl.**

Satisfactio diuersimode acci /
 pitur. xxxix. **(v). B**

Satisfactioz a p fessore ipositā an teneat /
 penitēs sp̄ suscipe z explere. xxxix. **D**

De satisfactiois necessitate. xlv. **D**

Satisfactio penitentie quare requirit post /
 p ritionē z p fessionē. xlv. **S**

Satisfacere vn? p alio an possit. xlv. **U**

De satisfactiois modo regu /
 lari. xlvj. **(X. y**

Satisfactio extra charitatez an valeat et /
 an iterāda sit. xlvj. **A. B. z. xlvj. D**

Satisfacere p culpa an p r qñ. xlvj. **E. F**

Satisfactiois de p r bñ z valore z an possit /
 dispesari de eis. xlvij. **P. y. sz finem.**

Scia qñta ē p fessorū necaria. xxvij. **AD**

Spē quō dī? qñ hie i mortē hora. xij. **OP**

In spm̄ sc̄m p c̄tā q̄ z q̄t sūt. xvij. **D**

Strulicia eoz qui differūt penitere ad fi /
 nem q̄dragelime. ij. **D**

Accens p c̄m sc̄ct̄er in cōfessione /
 damnat. xxxvij. **B**

Tri bñ anni variatur corpus ho /
 minis. ij. **A**

Tempus hore comedendi in ieiunio qñ ē

Temporatiōes quō cognoscū (vij. **D**

tur fore volūtarie. xxxij. **D**

Tri bñ de sceleribz damasci z de q̄rto. xvij. **D**

Turpia verbis honestis sunt con /
 fitenda. xxxvj. **(E**

Enialia multiplicata an equaleāt /
 mortali. xxxij. **y**

Uerecūdia quō supat in p fessioē. **xxix. y**

Uia facillima z certissima ad salutē est per /
 confessionem. xxxvj. **B**

Uini potus quare nō phibet in ieiunio. **(viij. P.**

Uirginem seducens quō te /
 netur restituere. xli. **B**

Uita boīs dī? currere p q̄rto: rotas. xlvij

Volūtate fixa manēte in p c̄to (D

etiam veniale nō remittitur. xxxij. **P**

Uouere nimia maceratōem an licz. vij. **A**

Api honorabilis susceptō z ignomi /
 na passionis quare sunt recolitur

dī? palmar. xli. in principio

Xps pluries esuriuit et sitiuit. vij. **B**

Xps quō panes multiplicauit z huiusmo /
 di plura. xxx. in principio

Xpi passio recogitata ad penitentiā indu /
 cit. xxxix. **S**

Xpi ploratus z lachrymas recolere valet **xxx. I.**

Finit ad laudem christi tabula fm ordi /
 nem alphabeti. Deniqz tabulā aliam fm

ordinem sermonū nō est necesse describere /
 quia satis patet intueni in hoc ipso ope oza

dinate p titulos conscriptos

In nomine do

mini Jesu incipit Quadagesimale secundum suum sermonarium Pomerij scilicet de vicijis. Et primo in generali. Secundo de septem capitalibus peccatis. Tercio de filiabus eorum aliquibus cum pertinentijs certis. ut patet discursive.

In capite ieiunij. scilicet die cinerum Sermonis primi De peccato deestitudo: quod placet diabolo: nocet homini et displicet deo.

Wautē cū

ieiunas unge caput tuum et faciem tuam lava. Mat. vi. et in evangelio hodierno.

Verba sunt saluatoris nostri iesu. In quibus monet et docet nos ad faciem ieiunij: quod iam istat faciedum. Quod dicitur. Ieiunium ut hominem eleuet in celum debet habere alas duas precipue. scilicet opus pietatis. et mundicia ab omnibus peccatis. Un Leo papa super hoc euangelio dicit. Impleri debet ieiunium non abominabilium modo paritate sed maxime vicioz purgatione. Propterea Christus dominus dicit. Tu. scilicet christiane cum ieiunial unge caput tuum et faciem lava. Chrysostomus. Caput nostrum Christus est quem debemus venerare oleo misericordie pauperibus erogando. Per faciem autem conscientia signat spiritualiter. Si cur enim in conspectu hominum grata est facies pulchra. sic in oculis dei speciosa est munditia conscientia. hec ille. Quia peccatrix que multis foridibus peccatorum sedasti faciem. conscientia audiam prophetam Hieremiam. iij. clamantem. Lava a malicia cor tuum ut salva fias: quod poterit poni per alio themate. Audi et christum moventem. Lava faciem tuam. Sed qualiter aqua lavabis. utique aqua lachrymarum. Iuxta illud psalmi. Lavabo per singulas noctes. i. vicia. lectum scilicet conscientie. lachrymis meis stratum meum. ut sic requiescat in te deus christus. Iesus qui nos monet in hoc euangelio. patet Itaque de peccatorum omnium deestitudo et emendatione in hoc sermone tria mysteria declarabimus. scilicet per tres rationes ad id inducunt generaliter.

Primum dicitur diabolice concupiscentie.

Secundum dicitur humane nocentie

Tercium dicitur diuine displicentie

Circa primum de diaboli concupiscentia Notandum quod peccatum omnium summum conatu est fugiendum et cavendum. quia diabolus summe placet ut perdat hominem per peccatum. Quod daret precipue tribus signis.

Primum assidue laborationis

Secundum multimodam reparationis

Tercium congratulationis

Primum inquit signum. quia diabolus licet sciat quod quanto plures homines decipit tanto et ipse accidentaliter penam sibi acerbiorum acquirit dei iudicio: tamen assidue laborat ut hominem peccare faciat. I. Per. v. Adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens circumdat querens quem devoret. Gregorius. Nil fecisse se extimat cum animas non salvat. Mira diaboli invidia ut se velit cruciatibus maioribus exponere ut peccet homo. Nam hoc proprium est invidiosum sic naturatur quod quidam invidiosus perivit sibi erum oculum quatenus alteri eruant ambo oculi iuxta regis edictum. scilicet quod qui prior rogaverit alteri dupli detur Si queratur. An diabolus possit dici causa peccati directi hominem peccante. Ad quod responderetur secundum Thomam prima secundum. q. lxx. quod cum omne peccatum sit voluntarium ut dicit Augustinus. nil est directe causa peccati nisi sola voluntas hominis: que non necessitate movetur. Sed diabolus est causa peccati solum per modum proponentis et persuadentis appetitibus. Et sic Augustinus dicit. iij. de trinitate. quod diabolus sue societati malignos affectus in spirat. sed in homine est consentire vel dissensire. Ergo homo debet seculpare et accusare: non diabolus inculcare. Secundum signum quod peccatum hominis placet diabolo est multimodum temptationis. temptat enim semper multimodum ut mille artifex. Gregorius. Assidua temptatione nos diabolus temptat vel saltem tedio vincat. ergo etc. Unde Dionysius libro de divinis nominibus dicit. quod multitudo demonum est causa omnium malorum sibi et alijs. et Damascenus dicit et quod omnis malicia et immundicia a diabolo sunt exogitata Sed diceret. Numquid aliquod peccatum sit sine instigatione diaboli Responderetur secundum Thomam prima prima. q. xlv. brevis

In die Cinerum

dicēdo q̄ sicut ille qui secat ligna ad ignē dat occasionem combustionis lignorū. sic diabolus occasionalis causa est omnium peccatorū nostroꝝ. quia ip̄e instigauit primū hominē ad peccandū ex cuius peccato constituta est in toto humano genere quedam pronitas ad peccandū quocūq̄ peccato. & sic intelligenda sunt verba p̄ dicta Dionisij & Damascē. Verū tamen multa peccata committuntur sepe ex carnis corruptione & libertate arbitrij non a diabolo instigante. Unde August. li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. q̄ nō omnes male cogitationes a diabolo excitantur: sed aliquotiens ex motu liberi arbitrij emergunt. Et Origen. dicit. q̄ si diabolus non esset: adhuc homines appetērent cibos & venēras. **D.** Tertiū si gnū congratulationis quia locundatur de peccatis hominū. Sed quomodo possint iocūdari in aliquo demones cum sint pleni tristitia que expellit omne gaudiū velut contrariū. Sicut enim angeli beati pleni gaudiō nō possūt tristari: sic nec angeli mali pleni tristitia damnatois possūt letari in aliquo. quia primo ethicorū delectatio fortis expellit omnē tristitiā & e conuerso. Respondet fm Richard. in. ij. dist. vij. q̄ demones ante iudiciū quibus sint in tristitia grauissima: tamē non ita complete quin sint capaces alius vani gaudiij de malis scz euētibz que desiderant euenire. Nam vt Aug. sup. de ci. di. dicit. Prælia docent turpibus gaudere: sed post iudiciū erit completa pena eorū: adeo vt in nullo possint letari. Beati autē angeli iā sunt p̄fecte pleni beatitudine substantiali ideo in eis nulla potest esse tristitia. Et istis patet q̄ peccatuz diabolo complacet sūme. **E**rgo qualis dementia hominis qui vult peccando complacere diabolo. o peccatores execrati nō consideratis q̄ diabolus p̄ peccatū vos trahit in infernuz & quāto eorū complacentiā impletis soluet tormentis. Exemplū ad hec habemus in euangelio q̄ diabolus totū mundū offerebat dny. Hec omnia scz regna mūdi tibi dabo si cadens adoraueris me qd̄ erat vñ peccatū. Et patet q̄ diabolo summe placet peccatū p̄ toto mundo.

E Circa secundum de humano nocumēto p̄ peccatū Querit vñ possit probari q̄ peccatū sit summe nocuū hominī. Respondet q̄ ex regulis generalibz p̄cipue tribus que clarent in theologia. Prima regula negatiua est. q̄ nihil in toto mūdo potest nocere hominī nisi p̄ peccatū. Un si solū ab isto hoste. Iam p̄cto cauetur tibi hō nō sunt timendi alij hostes. nec diabolus nec homo mal⁹ nec infirmitas. nec mors nec infernus. Hec regula patz p̄ illō **E**clesiastes. vij. Qui custodit mandatū nō eripietur quicq̄ mali. Lxx. si futuro. & si in p̄senti eripietur hoc erit ad augmentū gratie & glie. Et sic patz. Propterea Greg. in collecta dicit. Nulla nocebit aduersitas si nulla domiet iniquitas. Bern. Q̄ io eundū dei iudiciū q̄ ille supbus. s. diabol⁹ humilitū malleator eis coronā fabricat p̄ peccatū cum impugnat & succūbit. Secūda regula affirmatiua est q̄ peccatū est in tantū nocuū q̄ quicq̄d est hominī saluberimū efficit noxium. Declarat. nā vitā istā ad salutem a deo datā cōmutat hōi peccatum in mortē & damnatōem p̄petuā. Itē meritū passionis christi et sacramentū eius charistie & merita beate marie ac omnium sanctorū que sunt saluberrima peccatū faciūt vt in igni sint ad hec homines. et eucharistia indigne in p̄cto accepta fit talib⁹ in damnationē. Præterea ipm deum qui est totus benignus & māsternissimus peccatū nostrū reddit nobis adeo furibundū vt p̄iciat in ignē perpetuū. Q̄ ita ira dei filiū os p̄ peccato p̄icere in ignē. nec vnq̄ reuocare. Tercia regula pemptoria q̄ peccatū in homine omne bonū perimit et oē malū inducit. Nā peccatū ideo dicitur mortale quia mortificat omne bonū. perimit enim animā. Ezech. xviij. Anima que peccauerit ip̄a morietur. Perimit etiā corp⁹. q̄a p̄ peccatū incurrimus mortē anime & corporis. Et p̄ peccatū demerent quidam ciuitius mori. ps. Viri sanguinū nō dimidiabunt dies suos: præterea aufert deū & omne bonū. et p̄uat meritis passionis christi & beate Marie & totius ecclesie. & oē malū inducit: vt patebit in sermonibz sequentibus. **E**rgo p̄cto p̄misse peccatum & age penitentia. alioquin melius tibi fuisset

linatus non fuisset

S Circa tertium de displicentia peccati apud deum queritur. unde probatur qd deus summe odiat peccatum. Respondet qd hoc probat. Primo per scripturam sacram. *Eccli. xij.* Nullum est odio habet peccatores. *Et Sap. xlij.* Odio est deo impius et impietas eius. Et hoc intantum: qd nec videre vult peccatores ppter peccata. *Abachuc. j.* Undi sunt oculi tui domine ne videas malum et respicere ad iniquitatem non poteris. Secundo per rationem claram. quia summe odit quis interfectorem sui filij vt pater. sed p peccatum crucifigit homo dei filium ad *Hebre. vi.* Rursum crucifigentes christum in se. hoc est pro tanta iniuria de re putat peccatum ac si crucifigeret christum. Sequitur ergo qd deus summe odit peccatum. Tercio per signum vel exemplum evidentia patet per plura mirabilia signa. Primum in christi passione. Nam magis voluit deus coronam maiestatis et glorie sue deponere et inter latrones suspendi in cruce tanq. vilissimum omnium hominum qd peccatum sine pena dimittere. Vnde *Aug. sup. Col.* Du innoceus christus occidit peccatum crucifigit. Tercio querit deo homo. nonne mirabile esset odium dei quis diceret se itantum odire aliquem qd vellet se et propter matrem gladio transuerberari qd illum suum finire impune. Sic christus fecit se occidit et matri sue gladium compassiois acerbissime inferri: qd qd non puniret peccatum hominum. Secundu signum mirabile creaturam destruxit in odium peccati. Etenim angelos nobilissimos de celo ppter peccatum eiecit in perpetuum. Tercio homines de paradiso eiecit. sicut splendore diminuit. vt dicit *glo. sup. illud Esa.* Erit lux lune sicut lux solis et lux solis septupliciter lucet sicut lux septem diebus. Tercio totum mundum diluvio perdidit. ciuitates sodomorum submersit. Tercium signum in perpetua damnatione. qd pro peccato vnico perpetuo damnat cruciatu. non mille vel centum milibus annorum: sed sine fine seculorum. Quia infinita dei maiestas ubi est dulcedo tua. cur tibi dure damnas homines quos creasti nisi propter peccatum. nam

potius deus descenderet in infernum qd peccatum dimitteret impunitum. Ergo charissimi fugiamus peccatum ne peamus. Rogemus ergo xpm dnm nrm.

Seria quinta post cinerum. Sermo. ij. De malis que facit peccatum homini in vita presenti.

Alii regni e-

ficiuntur in tenebras exteriores. *Matth. viij.* et in euangelio hodie. Verba sunt saluatoris nostri quibus insinuat qd indicibile malum sit peccatum pro quo damnantur homines et de celo eiciuntur in tenebras infernales. Quam debet terrere hoc verbum christi peccatores christiani nos qd dicit filij regni. *Chrys.* Filij regni sunt quibus regnum dei est pparatum. s. p. fidem et dilectionem vt erant iudei et nunc sunt christiani: qui ppter peccatum demerentur vt eiciantur in tenebras. hoc est finis Hiero. excludentia vero lumine deo. Et quanta mala ibi sunt passuri subdit. Ibi erit fletus et stridor dentium. Tali peccatori dñs Hic remic. ij. c. dicit. Scito et vide quia malum et amarum est reliquisset deum tuum. quod potest poni per alio themate huius sermonis. Reuera qui noluit nunc intelligere malum culpe videbunt per experientiam in futuro. quia vt. xxxvij. di. c. Qui ea. Grego. dicit. Si uult culpa erit sapiens in pena. Ergo peccatores perueniunt peccatum qd eiciuntur in tenebras inferni vt patet in euangelio. Ex quo ergo peccatum demeret hominem in tenebras exteriores de peccato quanta mala in presenti facit vt cauere sciamus tria mysteria declarabim.

Primum de malis que facit in animo vel mente. Secundum de malis que facit in toto homine.

Tercium de malis que facit in cuncto opere.

S Circa primum de malis que facit peccatum in anima. Hieronymus qd recolligendo ex scripturis et doctorum dictis multa mala facit peccatum in anima. Primum quia animam maculat. Terciorum. Denigrata est super carbones facies eorum. Nam diabolicam effigiem facit in anima. quia diabolicam facit eam. Propterea christus de iuda dixit *Job. vi.* Unus ex vobis diabolus est. Secu-

Feria. V. post Cinerū

do quia animam occidit & vitā priuat scz deo. Unde Aug⁹. xij. de ciuitate dei ca. ij. dicit. Quāuis anima humana veraciter immortalis phibeatur. habet tamē quādā etiam ipā mortem suā. mors anime fit cū id deserit anima. hec ille. Ergo hō pen/ sa hoc. nōne crudelis est in seipm qui occidit corpus pprium. quāto crudelior ē peccator qui occidit animam que omī corpore est preciosissima. Nam Sap. xvj. Homo p maliciam occidit animā. Tercio cor indurat Prover. xvj. Peccator cū in pfundum peccatorū venerit cōtēnit. Pro quo nora q ptractatur a doctoribus qui busdā. ¶ Quēstio scz qūmodo peccator induratur & gradatim ruit in pfundum peccatorū & infernorum. Et ad hoc dicunt q hoc fit septē gradibus. Primo gradu peccator qd homo facit videt graue onus quasi esset in inferno talis cū primo cepit peccare. Et hoc ppter consciētie remorsum. Un̄ Aug⁹. li. j. confessionū dicit. Iussisti domine & sic est yr pena sibi sit omīs inordinatus anim⁹. Sic ergo i primis peccatum est graue. In scdo gradu cum iterat peccatū videtur minus graue. In tertio reparat leue. In quarto p nullo videtur. In quinto videtur delectabile. In sexto fit insup desiderabile vt sine omni temptatione diaboli querat cōmitti. In septimo fit defensabile tanq̄ bonū & iustum. & sic impius cum in pfundū peccatorū venerit ptemnit dei iusticiam et iudicia ac ludens & ridens facit peccatū. Cōtēnit redarguētes excusādo & defendendo. Quot sunt ysurarij. o quot fornicarij &c. sic faciētes. ¶ Tertiū malū peccati est q deū elogat. Ps. Rōge a peccatoribus salus q iustificaciones tuas nō exquisierūt. ¶ Sz dī. quomodo elogat deus a peccatore cū semper equaliter est vbis deus. Rñdet Hiero⁹ in epistola ad Damascū de filio pdigio dī. Quia nullus absq̄ deo locus est. Igit sciendum est nōn locoꝝ spacijs sed affectu vel amore aut nos cum deo esse. aut ab eo recedere. hec ille. Exemplum ponamus iuridicum Si quis de familia vel domo epi excommunicationē incurrit maiorem ppter faci-

nus vel pemptum sz sit episcopus cū eo in eadem curia vel domo. quādoq̄ tamē eundez vitat yr debet iuxta versus. Os orare vale cōmuni mensa negatur. yr patet. xj. q. ij. excommunicatos. Et ca. se. et sic longe distare se facit ab illo amoris signis. sic cum peccator sit maledict⁹ a deo p omne peccatum mortale. Juxta illd Ps. Maledicti qui declinant a mandat⁹ tuis licz sit in eadē domo ecclesie cum christo sumo pontifice. tamen longe se christus facit eidem. quia odit ipius maliciam. nec orationē eius gratā habet. nec osculū patris. nec salutationē gratie sue. nec cōmunionem corpis sui eidem dare vult nisi peniteat. ¶ Quarto malū facit peccatū. quia excecāt intantū q nec malūz culpe. nec penas eis debitas sentiat. Sap. ij. Eccecauit eos malicia corū. Un̄ Aureo. in cōpē. dicit. Sicut bestia in aquis submergeta non sentit lapidem in collo donec in aquā extra nauem piciat. sic peccator nō sentit on⁹ peccati donec in morte de corpore eijct. ¶ Quintū malū fatuum fore demonstrat Nam stultus est qui volūtariē ad laqueū diaboli & suspēdiū. aut in ignē currit & se precipitat et ignem sibi accumulāt dicitur. sic facit peccator. Item Greg⁹. Stultum est seruire diabolo qui nullo placat obsequio. sz quāto magis quis ei seruerit tāto amplius cum ille torquebit. Itē insā⁹ est q se emptū a xpo p̄cio charissimū vedit diabolo pio stercore peccati fedissimo ad eterna supplicia. ¶ Uē ḡ & ve peccatori impenitenti. Exemplum hic occurrit de visione Arsenij q dā ligna supad debat fari sine importabili.

K Circa secundū de malis que facit in toto hoīe ipm p̄ctm Notem⁹ plurā prinuando ad dicta. ¶ Sextū malū i ordie ad p̄dicta p̄ctm q p̄ctm fallendo totū hoīem necat scz in aia & corpore. sicut esca in hamo piscem vlt in laq̄o auem. et quod per⁹ dēcepit inopinata morte. Ecce. ix. Nescit homo finem suum. sed sicut pisces capiūt hamo & aues laq̄o. sic hoīes in tpe malo cū exti. sup. &c. ¶ Septimū qz gehēne etnālī obligat tā i aia qz i corpore post resurrectionē. Dgr i. xij. dī. p̄ctm mortale

est qđ ad penā eternā obligat. **U**t tibi g
o pctōr. ve. qđ in eadē aia z eodē corpe quo
peccas ardebis ppetuo. **O**ctauū qđ ho/
norē humanū sūme deurpat. **Nā** Ps. re/
ste. **Hō** cū in honore esset nō intellexit cō/
parat^r est iumentis zc. Immo plus qđ bru/
talē facit. qđ **A**reol. viij. ethicoz dīc qđ hō
pauus peior est omī bestia cētes z mille/
sies. qđ dignus dānatōe eterni cruciatus
Deniqz vt fortius dicā peior z vilior ē om
ni stercore. iuxta illud Sap. xij. Luto vil/
or est vita ei⁹. qđ p trariat deo z inimicā.
sz nō lutū. **N**onū qđ infernū in hoie facit
z parat. **A**ureol⁹ in cōpendio dicit Pctm
ex hoie infernū facit inqđ. qđ in pctōre ē ig
nis inextinguibilis auaricie sicut in infer
no. feror luxurie. tenebre ignorātie. pms
mordēs conficiēte demones p effectū. sup
bia ira z odiū z hmoi que sūme sunt in in
ferno. **D**ecimū malum. qđ calamitati s/
uitutis subiungat. **J**oh. viij. Qui facit pec
catū: suus est pcti. **A**ug⁹. Pctōr seruus ē
tor demonioz quoz vicioz. **E**br̃f. Dia/
bolus potestate habet sup pctōre sicut ho
mo i subiungato pecore. **Q**đ infelix pecca/
tor vide malū pcti z querere.

In Circa tertium de malis que
facit pctm in ope notādū. qđ pctm fac plu
ra mala hoī in ope z ptiuādo ad pdicta
Endecimū maluz in ordine ponit qđ la/
bores oim opēū pmijs euacuat vīcz que
hō fecit a puericia orādo: missam audien/
do z sic de alijs. **A**ureol⁹ in cōpēdio li. iij.
ca. vij. ponit exēplū. qđ cur ait ram⁹ preci
sus ab arboze arefuit cū fructibz habuī in
eo: sic excisa aia p pctm a viroze grē z pmi
oz arefuit z ad incēdiū inferni abilitatur.
Sz di. Quo g depereunt illa: **R**ndz **A**u
reol⁹ ibidē qđ ne aliqđ bonū inqđ peat illa
bona opa qđ qđ peccando mortificat alijs
saluādis dabunt. sicut qđ mortuo aliquo
corpuliter i bonis suis alijs succedūt. **H**oc
autē intelligēdū ē sūdocto. qđ illa alijs da
bunt ad gaudiū in celo inqđm beati omēs
gaudebūt nō solū de bonis opibz a se fa
ctis: sz etiā de illis qđ alijs fecerūt ad laudez
di. **D**eniqz duodecimū malū facit. quia
mortificat qđq opa i pctō facta: itayt nūqđ
reuiuiscant ad vitā eternā. **U**n Ray. di/

cit s. Illa reuiuiscūt que nata vīua fuerūt.
p. **N**on poterūt viuere qđ mortua nata fue
re. **D**ecimūterciū malū qđ naturalibz in
bonis vulnerat. ita qđ intellex^r obscuret i
cognitōe veri z affectus replecat i opatōe
boni ac memoria in recognitōe bñficioruz
dei ebetet p pctm. vt hec dicit **A**ureolus.
Decimoqrtō qđ omnibz grē z gñe bonis
expoliat. vt patuit ex dictis. **U**ltimo qđ
oia dei opa z hoīem puocat. **N**am **A**ug⁹
dicit qđ offēdo creatore offēdit omīs cre/
atura. **I**deo ad vindictā ptra pctōrem ar
mabit in fine mūdi i iudicio. **S**ap. v. Ar
mabit creaturā ad vltōem inimicoz z pu
gnabit cū illo orbis terraz cōtra insensā
tos. **E**rgo miserrime pctōr quid facies
qñ terra z aqua clamabūt p te di. **S**ubi
mergat in pfundū inferni. **I**gnis dīc. cō
burat iste maledict⁹ in eternuz. **D**emones
clamabūt. **M**aledicite veni nobiscuz ad
penas. **A**ngeli dīcēt. Discedite maledicti
ad penas sempitnas. **C**reatura oīs dīcet.
Ad infernū ad infernū. ad mortē z ignem
o maledicti pctōres qđ offēdistis deū no/
strū creatore. **U**e ve miser. **A**ge ergo cha
rissime pñiam. vide xpm passum te vocan
tem zc. **R**ogem⁹ g ipm xpm zc.

Seria sexta post cinex. **S**ermo. iij. de
peccatorū nouementis alijs. s. in morte et
post mortem in omnibz.

Sitis filii pa/
tris vestri qđ in celis est. qui solē su
um ori facit sup bonos z malos
Mat. v. z in euangelio bodierno. **U**erba
sunt saluatoris nři: quibz docet nos tanqđ
bonos filios dei imitari ipm in dilectōe
primoz etiā inimicoz. **E**t quōd hoc faciā/
mus **A**ug⁹. **I**saussū edocet qđ sicut de⁹ sic
diligat hoīes qđ odit in eis peccatū: licz dili
gat id qđ bonum est in hoie. s. rōnalē crea
turā tñ odit illi⁹ inqđtatē. pñ qđ aliquos
odire dī ob pctm qđ sūme odit. **S**ic nos
debem⁹ primos diligere sz pctm odire vt
simus filij dei. **U**n in pximo naturā debe
mus diligere z nō nisi pñ pctm odire. **I**te
Ebr̃f. sup **M**at. ad id dīat. qđ de⁹ oia
bona dat. et solem ori facit pñ bonos n

Feria sexta post Cinerum

propter malos. s. flagella et oia mala dat. p
propter malos non propter bonos ut sic ostendat
amorem ad iustitiam et odium ad peccatum. S. qre
de interitum odium peccati nisi propter malum quod
facit peccatum homini peccato creaturam dei nobiliss
simam. Sic ergo et nos debemus proximum diligere
reodidit et corrigendo. s. illos peccata et cauere
do propter mala quod inferunt. De his in euange
lio etiam dicit dictum fore antiquis. Diliges pro
ximum et odio habebis inimicum. Et hoc s. b
Augustinus. intelligit de diabolo et peccato quod sunt
odidit. Itaque de malis que facit peccatum
homini tria mysteria declarabimus. prout dicta.

Primum de malis que facit in hominis morte.

Secundum de malis que facit morte in peccatore
Tertium de malis que facit leuicio ois creature
Item aliud thema per hoc sermone ps. cxxij.
Vox peccatorum pessima. s. propter mala que facit
peccatum in morte.

Circa primum notandum quod
peccatum facit multa et maxima mala et nocu
menta homini tam in vita quam in peccato sermone di
ctum est quod etiam in morte et post mortem ut patet
hoc sermone. Primum namque quod peccatum mor
tale solatio omni in morte prout ut patet per
Aureolum in preditione. li. iij. c. vij. Et declara
tur quod prout hominem primum solatio reus vi
sibilium quod dilexit. s. cibo et potui amicis: ut
ore: rebo: diuitijs et corpe. Si dicas. quod non
solum peccatores: sed etiam iusti fruabunt talibus
in morte. Respondet quod verum est: tamen iusti ex
hominum prout ratione non habet totale meror: de
solatione. quod iustificat eos spes maior: bo
no: obtinendo: in futuro s. cibo et po
tui eternas delectationes felicitatis celestis. p
amicis habebunt ipsum beatam virginem et oes
angelos et beatos: p diuitijs et rebo indefi
cienter thesaurizant regnum celestis. p vxore et fi
lijs sempiternum gaudium. Corpus autem quod
corruptioni relinquit sperat resurrectionem
in gloria. S. peccator totali merore plenus erit
quod non habet spem bonam celestis: s. penas
debitas pro peccatis. Secundo ergo prout peccatum so
latio fiducia aie et cordium. quod timere habet
homo ob peccatum super se deum iudicem quem precepit
infra se infernum quem demeruit. ante se vitam
futuram ad quam ibit ubi nisi sibi congrega
uit. retro se omnia peccata preterita pro quibus
s. ratione reddere debet et penam incurrit.

Hec Bre. finaliter. Tercio peccatum prout
solatio bonis debito in morte pro bona opera
quod oia perdidit pro peccato. ut in precedentibus sermo
nibus dictum est. **E**xemplum habemus ex
euangelio de diuitie epulone Lu. xvj. qui ex
oibus bonis que habuit et que gesserat nec prout so
latum vni gutte aque obtinere potuit vniquam
in futuro. Item audiamus a narratum fidei dignis
quod in hoc regno stipendiarum quodam dum mo
rere faciam suam alloquebatur taliter. **E**gre
dere maledicta anima mea egredere: noli me
cruciare. nullum bonum fecisti in hac vita.
vade ergo cum diabolo. et sic infelix expirauit.

Secundo quod peccatum in morte turbat. Au
res. ubi super dictum. Turbabit peccator in morte
quod videbit cursum demonum ad animas rabi
piedas et cursum propinquum vel aliorum ad dicit
piedas res suas cum maximis laboribus acq
sitas. Tamen. i. Non est quod solus est ex oibus
charis suis. omnes amici eius spreuerunt eam
et facti sunt inimici. Quod etiam etiam eleosynas
tunc faciet peccator: trisarie oia sua dabo. s. cor
pus raris et inimicis. res hominibus mundi: et
animam demonibus. **T**ercio peccatum. **U**bi
mo super Apoc. dicit. Nulla maior acerbi
tas quam mors ipsa in peccato mortis. **T**er
cio peccatum in morte hominem accusat et testio
nio suo reprobat. sicut furtum reus apud
rem ipsum damnat et accusat. ps. In opibus
manuum suarum prebatus est peccator. **B**er. **Q**
quod faciet miser peccator cum stabit oia peccata
eum dicentia. Tu nos egisti. tua opera sumus
iam te non deferemus sed ad iudicium tecum pro
genus et testimonium contra te prebent. ope
ra enim illorum sequuntur illos Apoc. xij. **E**
ergo homo fuge peccatum. **U**ltimo quia
sententia damnationis expostulat sicut et ius
sticia dei dicat ut nullum malum sit impunitum
s. dictum August. in enchiridion. Ecce quanta
mala facit peccatum hominibus. **Q** male
dictum peccatum utinam non esset quod bene sine
te essemus.

Circa secundum de malis que
facit peccatum post mortem Nota precipua quorum
indicia sunt. Quito peccatum post mortem oia
mala penalia incurrere facit. s. famem: sitim
igne verum estum frigus cruciatum et mortem eternam
et in summo gradu penalarum. **D**eut. xxxij. **L**o

gregabo sup eos. i. pccōres mala. z sagittas meas pplebo in eis. h est. plenarie vsqz ad summū pficiā in eis vt amplior cruciatus esse nō possit in mūdo. Quis nāqz dicet quor sunt cruciat⁹ in h mūdo z amplius in inferno. Sexto qz suffragia ecclesie oia infructuosa sibi reddit. Vn nō valebit pccōr mortuū illi canē ecclesie. Requiem eternā dona eis dñe. nec obolarū misse. deniqz nec merito passiois epi qd est indicibilē nec alijs gaudebit. Septimo qz nihil qd desiderat habebit h p pñū oē qd nollet sustinebit. vt patz p Aug. Vñ ps. Peccator videbit scz q boni saluati sunt i celo z ipse nōz irascet. dentib⁹ suis fremet z ta bescet desiderii peccatorū pibit. Octa uo quia in inferno sine releuatiōe omī imitigabiliter ppetuo manebit: sciens illd Esa. vlti. Uermis corz nō moriet⁹ z ignis eorū nō exstinguet. Bern. Ille pene infernales nō habebūt momentaneū interval lū nec finale terminū. Heu ergo qz amarissima z indicibilis illa pnia.

P Circa terciū d malis que facit peccatū in vniuerso. Nota qz pro regula generali theologica habet vitz q peccatum toti vniuerso mūdo nocet in multiplici malo. ideoqz cauendū est conatu sumo. Declarat fm Aureo. vbi supra. z docet. alios in omnib⁹. Primo em nocet viatori bus vniuersis. Pmo qz sepe de irat⁹ ppter peccata maloz hominū mūdo z certis regionibus vel ciuitatib⁹ flagella infert. qbus etiā innocētes z iustos ferit vt patz in diluuiō z sō domit⁹ vbi plures infantes sūt pempti. Et in peste multiplici. z in extirpatione regnoz et iudeoz z hmoi. Sicqz nocet omnib⁹ creatur⁹ mundi: quia omnia plagan⁹ sepe vel multa etiā bruta z insensibilia ppter hominū pccā grandinibus et alijs dadib⁹. Secūdo quia p eo q homines peccant acies demonū magis inolefcūt z inualefcūt fm Aureo. ibidem supra. Sicut exemplū cū hostes inolefcūt qndo bella cōtraria in pncipio depmunt. Tercio qz peccatores multos scandalizant ad peccanduz z inficiunt. et sic dei ira contra omnes puocat. Scdo peccatum nocet in purgatorio expiandis: quia peccatores nō

possunt eos tam efficaciter luare suffragijs sicut si essent in gratia. vt patet zc. Tercio nocet damnatis. Sed quō Aureolus supra respondet qz per modū cōunctionis. Quanto enim plures erunt in inferno tanto maior horro: et maior illoz pena erit. Subdit. Fallit enim in inferno regula illa. Solaciū est miseris socios habere penarum. Exemplū quanto plura ligna sunt in igne tanto fortius ardere habebunt. Sic inposito. Quarto nocet saluatis. Sed quō pōt peccator nocere saluatis z beatis angelis ac sanctis in celesti beatitudine pfecta. Respondet Aureolus vbi supra qz per modum abstractōnis. quia si peccator ipse abstrahendo se a gloria cōtūm ad se minuit illorū gloriaz accidentalē. Sed si queras. Nunquid ergo beati minus gaudebunt p eo qz ipse vel ille peccator non saluatur. Respondet fm doctores qz in nullo minuitur illorum gaudiū. quia quod ipse peccator perdit coronam gaudiū alius accipit. Et sic dicitur Apocal. iij. Tene quod habes vt coronaz tuam nemo accipiat. Unde nō minuitur gaudiū illorum sed erit de alio qui accipit coronam z nō de isto peccatore qui perdidit illorum gaudia quo ad seipm: et beate Marie ac christi merita zc. Exemplum ad id legitur de pluribus euntibus ad peccandū q obutauit christus domin⁹ vulneratis: et sanguine recenti fluens singulis sic dices. Miser ecce quomodo rediit oīes christianos redemi: vt quid reditis odiū pro dilectione. Quare vos p dicitis. et sic precium sanguinis mei vilipenditis zc. Ergo peccator christiāe cur inofelix in peccato viuens nō parciat tibi: non amictis tuis. nō purgandis: nō beatis. nō creaturis. deniqz non christo passio. Miserere cur viuis vt omnibus noceas: et sic teipm cum demonibus p das. miserere saltem tuij pñis et passionis christi ac beate Marie compassionis vt penitentiam agas. Rogemus ergo christū vt det nobis in pñi grām z i futuro gliaz. Amē.

Sabbato post Cinerū

Sabbato post Cinerū. Sermo quartus.
De nouementis alijs peccati. scz que facit
etiā penitenti post veniā z recidiuanti

Rat enī cor

Eilloy. s. discipuloz obcecaturum.
Mar. vi. z i euāgelio hodierno
Quibz p̄bis insinuat p̄cti malū graue: q̄a
obcecat cor etiā in ip̄is p̄ctm̄ deferentibz:
vt fuit in discipul̄ xp̄i z q̄to plus in alijs.
Ecce em̄ vt dicit euāgelii dñs iesus post/
q̄ q̄nq; milia viroz satiauerat de q̄nq; pa-
nibz z duobz piscibz p̄cepit discipul̄ vt p̄ce-
derent cū trāsiret. nam ip̄e sol⁹ ascendit i
montē orare. Et cum sero essz erat nauts
in medio mari. z vento fūrio flante labora-
bant remigādo. ac circa q̄rtā vigiliā noctis
h̄ est añ aurorā venit iesus ambulās super
mare. Illi autē turbati sunt putātes eē fan-
tasma. Et iesus dixit. Confidite ego sum
z ascendit ad illos in nauim z cessauit vent⁹
Et stupebāt. nō em̄ intellexerāt de panibz
Erāt em̄ cor eoz obcecaturū. Vbi Beda di-
cit. Carnales adhuc discipuli stupebāt de
magnitudine miraculoz. needū tñ i xp̄o vi-
tate diuine maiestatis cōgscere valebāt. erat
em̄ cor eoz obcecaturū. s. p̄ctis p̄cedentibz
Sic multi xp̄iani instanti obcecant p̄ctis
q̄ licz q̄tidie audiāt ex sep̄turis mala pecca-
ti z damnatiōem reprobōz. ac etiā p̄missa
xp̄i penitentibz z ei⁹ mira mysteria q̄b do-
cet fugere vicia sed tñ nō valent effectu co-
gnoscere. Deistis patz in euāgelio. **Un-**
de de nouemētis peccati tria adhuc myste-
ria declarābim⁹ h̄ sermone. Pro q̄ aliis ih̄e
ma. j. Cho. xv. Vigilate iustz z nolite pec-
care. **Primū** de malis q̄ facit etiā in (care
peccatore penitēte

Secūm de malis q̄ facit etiā post obten-
Terciū de malis que facit (tñ venie.
in homine recidiuante

R Circa primū notandum
est p̄ generali regula s̄m Aureoli in 3p̄/
dio li. iij. c. vij. q̄ peccatū est tale malū q̄ nō
tñ modo nocet in p̄ctō existenti ac in eo mo-
rienti: sed etiā multiplicat nocet homi pecc-
catū deferenti z de illo penitenti. Declara-
tur in pluribz nouemētis q̄ facit etiā peni-
tenti. Primū nouemētū facit quia oculū

cognitiōis etiā in penitēte obscurat. Hoc
claret manifeste. Primo ex rōe. qz q̄nto q̄s
est mūdior: a p̄ctō tanto pl⁹ illuminat i co-
gnitiōe diuinōz. iuxta illd̄ Barth. v. Be-
ati mūdō corde qm̄ ip̄i deum videbūt. et/
go ampl⁹ mūdī ampl⁹ videbūt. iuxta rō-
picā maximā. Sicut simpliciter ad simplici-
ter sic magis ad magis zc. Et h̄ p̄z in rel-
gione dēctus minus de luce habebit etiā
mūdior ceteris vtpote s̄go pilluminat⁹ fu-
it. Sic z p̄ p̄riū q̄ntū quis in p̄ctō pecca-
uit tanq̄ oculus p̄debilitatus vel in tene-
bris dēctus minus de luce habebit etiā
post liberationē. Aug. Egri⁹ ocul⁹ odiosa
est lux. **Secūdo** claret ex discipuloz xp̄i ob-
cecatōe vt patz i euāgelio. In hui⁹ etiā fit/
gura z xps dñs quēdā cecū illuminauit ex-
puens in oculos illi⁹ tñ nō vidit p̄fecte s̄z vī-
debat homies q̄si arbores ambulātes. et
postea ip̄osuit itez sup oculos illi⁹ manus
z cepit videre clare. vt patz Marc. viij. ad
significandū q̄ p̄ctō: penitēs min⁹ vider q̄
si esset mūd⁹ nisi a xp̄o ampl⁹ illuminetur

S Secūdo q̄ ad penā t̄pales obligat.
Nam licz peccatū q̄ ad penā eternā remit-
tat p̄ penitentia tñ obligat homo ad satisfi-
ciendū vel in p̄nti vī in purgatorio. iux-
ta illud Barth. v. Nō ep̄bis inde donec
reddas nouissimū q̄dāntē. **Terciū** q̄a
regnu⁹ celozū intrare retardat. Nā tā diu
differtur a gl̄ia quousq; d̄ omnīū p̄ctōz
mortaliū z venialiū reatu satisfaciāt vī hic
vel in purgatorio. z fit hō sine om̄i macula
sicut in baptismo. Hec Aureo. z doct. in
iij. **Quarto** quia innocentie p̄me-
gliaz nunq; recuperat. Idē Aureo. dic. Sic
inquit virgo si corrupta fuerit de cecō nūq;
q̄ virgo erit. ita z semel peccās nunq; se n̄
peccasse gaudebit. Verūtāme saluabit⁹
penitentia sed gl̄iam innocentie nō recupa-
bit. Nam s̄m p̄hm. iij. p̄ber. P̄ctitū ip̄ossi-
bile est postea fore nō p̄teritū cū implicat⁹
dictōem. Exempla plā ponit Aureo. ibi
dem q̄ post sanatiōem etiā vulneris sp̄ ma-
nem cicatrix vel q̄ fuerit vulnerat⁹. Irē q̄ se-
mel furat⁹ z de hoc quincit semp dicit fur.
Irē Symon quē dñs a lepra mūdauit
vocatus est Symon leprosus. Et Mag-
dalena peccatrix zc. Sic in p̄posito. **De**
go quale z quantū malū est p̄ctm̄ q̄ sic

Dominica. I. quadregesime

exemplū vincendi pberet ad omne peccatum vitandū. vide euāgelium. Nota q̄ vt Greg⁹ in omelia dicit. quib⁹ modis inq̄t diabolus primūz hoiem pstrauit eisdem modis secūdo homini scz xpo temptator ipse succubuit. hec ille. Et quo videt q̄ idē diabol⁹ sūmus scz lucifer temptauit chri⁹ stum. qui t̄ primū hominēz tēptauerat in cuius signum eisdēz modis temptauit christum sicut t̄ illum vt declarat idē Grego. ibidem. quia primū hominēz temptauit de tribus scz de gula vt comederet de ligno vetito. et de vana gloria dī. Eritis scz gloriosi sicut dīj. Ac de auaricia scz de sciētie boni. et mali appetitu. Nā auaricia est omnis rei insatiabilis cupiditas. sic et sciētie. Sed t̄ ipm xpm de his tribus tēptauit scz de gula dī. Si filius dei es dic vt lapides isti pa. Et de vana gloria dī. Vite te deorsum. Nā fm Lyrā. Intra debat demon illic xpm portans scz ad tēplū pinna culuz vt ipse iesus a populo ciuitatis quasi volare videret. t̄ sic illis collaudantib⁹ in vana glia ferretur. sed christ⁹ diuina virtute fecit q̄ nullus eū vidit. nec qd̄ suadebat demon fecit. Itē tandē temptauit eum de auaricia oia regna mundi sibi ostēdendo scz ad intellectū. t̄ enarrando glia illoz. t̄ pmittendo dī. Hec oia tibi do. S. christ⁹ vicit euz t̄ angeli accesserūt ministrā. xpo tanq̄ vero deo fuit. Sane⁹ Vincē. de valē. dī. q̄ ministrauerunt appōtates olus coctū a beata virgine maria pro refectione. t̄ astantes tanq̄ regi milites prompti obedire adorantes christuz. Q̄ beatum illud fuit prandiu christi post ieiuniū. et p̄ euāgelium. Gra q̄ ex quo christus p̄uisiones demonis respuit p̄ omnia tēptamenta. exemplum nobis p̄buit petā cauere si volum⁹ cum xpo t̄ angelis i celesti iuiuiū gaudere. Idcirco de peccato in generali tria mysteria declarabim⁹ hoc sermone.

Primum de summo peccato cauēdi circumspectione.

Scdm de eludē rationali pbatōe.

Tertiu de eiusdē exemplari ostēsiōe.

B Circa primum de cauendo peccato summo Notandū est t̄ p regula

vel p̄clusionē generali tenendū. q̄ mortale peccatū est tam pessimū q̄ ppter nullum comodū assequendū. vel etiā incōmoduz vitandū. debet homo ipm cōmittere vel i eo stare per modicu. v̄ declarat per plures consideratiōes.

Prima de bonis mūdialib⁹.

Scda de viuētib⁹.

Tertia de sententiis.

Quarta de humanalib⁹.

Quinta de cōmunitatib⁹.

Sexta de celestib⁹.

Septima de opationib⁹.

Prima p̄sideratio de bonis mūdialib⁹: que sunt aurū t̄ argentū. lapides preciosi. t̄ omnia elemēta. t̄ omnes stelle celi sol luna que sunt pulcherrima. Ponam⁹ casum p̄ impossibile. q̄ si omnia hec t̄ q̄cūq̄ creata a deo posses obtinere t̄ dominatū omnū ac mūdi totū. nūquid deberes p̄ his omnib⁹ peccare vnūz peccatū mortale vt posses habere. V̄ aia christiana. respondēo tibi q̄ non deberes facere etiā si mille mūdi forent millesies pulchriorēs isto mūdo. t̄ si iam de facto habuisses t̄ deberes omnia perdere nisi peccares i vno mortali siue mendacio. siue supbia vel luxuria. t̄ alijs. debes dimittere omnia vt peccatū potius q̄ p peccatum recuperes vel cōserues. V̄ homo obserua q̄ dicū. t̄ infra p̄bābimus. **Scda p̄sideratio de viuētib⁹:** vt sunt herbe. plāte. flores. t̄ huiusmodi que habēt vegetari t̄ quodāmodo viuere. et sic naturaliter p̄cellunt omne aurū t̄ omne celum que sūt inanimata vt dicit Damascen⁹. Rich. et Bonauen. in scdo. ac cōmunit̄ theologū. ista aut̄ sunt viuētia anima vegetatiua. ideo sūt naturaliter nobiliora. lz illa sūt vtiliora. t̄ sic p̄ciosiora. Ponam⁹ ergo casum q̄ si omnia hec posses habere cōmittēdo vnūz peccatum mortale. nūqd deberes peccare. Respondeo vt prius q̄ nō. t̄ si omnia deberes p̄dere. non debes p̄ peccatū recuperare.

Tertia cōsideratio de sententiis vt sunt aialia scz sensū habentia irrationabilia. oues. boues. equi. pisces. t̄ huiusmodi. t̄ aues. t̄ volatilia de q̄bus idē vt de p̄cedentib⁹. **Quarta cōsideratio de humanalib⁹ rebus que sup omnia**

p̄dicta sunt p̄ciosissima. vt patet de liber-
 tate humana. de vita. ⁊ de fama. ⁊ h̄mōi.
 nimirū vt Rich. in. iij. dicit. Si vn⁹ esset
 tam magnus debitor q̄ toto auro nō pos-
 set satisfacere adhuc nō digne vendit se il-
 li in feruū. Iuxta illud poete. Nō bene p̄
 toto libertas vendit auro. sed poti⁹ debe-
 ret ad tēpus seruire p̄ satisfactione nec in
 p̄petuum se oīno vendere. Itē vita huma-
 na est tam p̄ciosissima q̄ p̄ totius mundi
 auro non est p̄denda. q̄ est p̄ciosior om̄ib⁹
 t̄palibus sed p̄ deo ⁊ p̄ celestib⁹ bene ē ex-
 ponenda. Un⁹ Scot⁹ dicit q̄ in lege vete-
 ri Exo. xxi. furē nocturnū vel effodiente⁹
 domū si q̄s occidisset. nō erat sāguinis re-
 us sed si orto sole h̄ fecisset. reus ēēt mortis.
 Et huius rationem dat. q̄ latro vel fur i
 nocte p̄supponit fore homicida. ideo iuste
 occidit. sed fur diurnus non putat homi-
 cidā. p̄pterea non est occidēdus p̄pter p̄cio-
 sitate vite illi⁹ respectu t̄palib⁹ q̄ furaret.
 nisi i iudicio prius morti iudicaretur. De-
 niq⁹ fama fm̄ Fran. mayro. p̄ualet q̄ om-
 nes diuitie. ⁊ etiam q̄ vita corp̄alis. Sic
 ergo ponamus casum talem: q̄ si tu cū pa-
 tre matre filiis et om̄ib⁹ p̄sanguineis in
 carceribus perpetuis astricti es. ⁊ man-
 daret rex di. Facite vbi fac tu vnum pecca-
 tum mortale vel idolatriam. siue aliud qd
 cuiq⁹ peccatū mortale. ⁊ sic liberabo vos
 nūquid p̄pterea deberes peccare. R̄ndet
 Q̄ anima xp̄iana q̄ nullo modo debes fa-
 cere sed potius in captiuitate oēs mori q̄
 peccare. Itē ponam⁹ q̄ aliquis rex vltim⁹
 parator mittat pro vna dñā pulchra di.
 vt sibi in peccatū p̄sentiat. alioq̄n occidet
 eam ⁊ patrē ⁊ matrē. debet om̄ia sufferre
 q̄ peccare. Similiter nec p̄pter famā vl⁹ dig-
 nitates acq̄rendas vel p̄seruandas nec p̄-
 dendas debet quis vnus peccatū mortā-
 le cōmittere. Ergo peccator iusane q̄ le-
 uiter peccas p̄sidera hec. **¶** Quinta
 cōsideratio de cōmunitate populi scz ciui-
 tatis vl⁹ p̄uincis patriā regno. ⁊ h̄mōi.
 Ponam⁹ casum q̄ aliqua p̄uincia vel re-
 gnum aut ciuitas obsidet ab inimicis ⁊ ro-
 galiter regnū depopulabit. ⁊ occidentur
 omnes populi in eo nisi vnus p̄ re publi-
 ca moriatur. nūquid debet homo mori.
 Dicit doctores q̄ si hoc fieret sine pecca-

to mortali. p̄ bono cōmuni facere deber.
 nam instituit. de autoritate tutor. s. j. dicitur
 q̄ qui pro re publica occiduntur in
 p̄petuum per gloriā viuere intelliguntur.
 Sed si non posset aliter fieri nisi com-
 mittas vnum peccatū mortale nullo mo-
 do debes peccare. sed potius totam rem
 publicam permittas perire om̄es occide-
 re ⁊ mulieres violare q̄ pecces. **¶** Forti⁹
 ponam⁹ q̄ totus mundus esset hereticus
 ⁊ omnes homines quos fuerunt ab Adā
 damnabunt nisi tu pecces mortaliter. an
 debes peccare mortaliter vt omnes saluē-
 tur. Respondent theologi q̄ non. quia bo-
 num cōmune non p̄ponitur bono parti-
 culari in salutem anime p̄prie. licz enī
 omnes ille anime sint plures. non tamen
 ita sunt tibi p̄ciosae sicut anima tua que si
 damnabitur. om̄es sancti non liberabūt.
 nam p̄prium animam teneris ad salu-
 tem diligere super om̄ia alia citra deū.
¶ Sexta cōsideratio de celestib⁹. Po-
 namus casum per impossibile q̄ tot⁹ mū-
 dus ⁊ beata maria angeli ⁊ etiam sancti
 sint in paradiso omnes. ⁊ diceret de⁹ non
 tamen p̄cipiendo. quia si p̄aperet de⁹ scz
 hoc non esset peccatū mortale facere. si-
 cut filij israel nō peccauerunt ex p̄cepto
 dei furantes vasa aurea ⁊ argētea ab egi-
 ptijs. nec etiā Samson peccauit occidēs
 seipm̄ instinctu spiritus sancti. Diceret ergo
 deus non p̄cipiendo omnibus in celo ex-
 stentibus sed annunciano dicens. An-
 nuncio vobis q̄ om̄es ibitis ad infernū
 ⁊ exules eritis a gloriā celesti nisi vn⁹ pec-
 cet mortaliter. nūquid deberet peccare
 quis. Respondet franciscus mayro. q̄ ta-
 li casu posito christus caput omnium bea-
 torum coram deo patre responderet pro
 omnibus genuflexo. q̄ potius vellent ire
 de celo ad infernū sine peccato q̄ tene-
 ri vel manere in celo cū vno peccato mor-
 tali. Ratio huius est quia per peccatū
 inq̄tum est contra voluntatem dei offen-
 dimus deum quem tenemur magis dilige-
 re q̄ nosmetipsos. ideo potius debem⁹
 eligere vt ponamur in infernū amando
 deum q̄ in celo stare in dei odio. vt sic pl⁹
 diligamus deū q̄ nos. et certe tenemur
 deum infinite diligere si possemus.

Dominica. I. quadragesime

Item ponam casus alii p impossibili
le. Si diceret quis tibi. q xps iterum tra
de fa deo patre in manibz iudeoz ad cru
cifigendum. et peccado mortaliter posses
eum liberare a rara passione. nunquid p
amore xpi deberes peccare. Rident theo
logi q non. sed pmittere deberes xpm ite
rum crucifigi etiam centies q peccare.

Septima consideratio de opationibus
et casum ponam q si posses omnes pau
peres mundi alere. z omnia monasteria z ec
clesias pstruere. missas celebrari facere. et
omnia bona opari de rapina vel furata re
z hmoi non deberes tale furum vl rapina
facere. Nam regula apli e Roma. iij. Non
sunt facienda mala vt inde eueant bona.
Et extra de simonia. ca. ad aplicaz. glo. di
cit Sub preteru pietatis no est ipieras co
mittenda. Et. j. q. j. No est putanda elemo
sina. Inquit Greg⁹ q ex illicitis rebus di
spensat. Ergo peccatores redire ad cor
dece audistis q p nullo comodo vel in
comodo e peccadu. Na audite pbanem.

F Circa secunduz de probatiõe
pdictoz. Notandũ q pdicta pbantur p
cipue triplici via.

Primo auctoritate scripture.

Secdo ratione.

Tertio doctoz dictamine.

Primo auctoritate scripture tã veteri q
noui testameti qbus habet q de diligen
dus e sup oia: iuxta pceptũ dei Deutero.
vi. Diliges dñm deum tuũ ex toto corde
tuo. Et idem allegat Bar. xij. per chri
stum pfirmatũ. Ido p dei charitate oia
sunt sustinenda vel ptemnenda poti⁹ q de
um quis offendat. Ad idem auctoritas est
xpi Bar. xvj. di. Quid pdest hoi si vni
uersum mundũ lucret. aie fo sue detrimẽ
tum patiat. aut quaz dabit hõ comũ. pro
aia sua. q. d. nulla. Vñ ex ordine charita
tis tenet hõ diligere deũ sup oia. etiã sup
aiam ppriam. et post deũ aie pprie salutez
diligere sup oia. z sic patet. Secdo pba
tur rone. quia quãto aliqd bonũ e meli⁹.
tãto eligibile. et rãto olp p rariũ malum
est magis euitadũ quãto pessimũ. Ponã
tur goia bona mundi cũ oibz comodis p
dictis ex parte vna. et ex parte altera po

na deus benedictus. qd hoz est melius.
certũ est q de⁹ q est infinite bonitatis per
essentiã. Vñ anf. li. monolo. dicit. De⁹ e
quoddã bonũ quo nil mai⁹ cogitari põt.
Et phus. xij. metaphisice. Deũ dicim⁹ eẽ
sempiternũ z optimũ. Alia aut oia simi
lunt finite bonitatis. nec habet eẽ bonuz
nisi a deo. Relinquĩt q ppter nullũ cre
atum bonũ vel comodũ totius mundi deo
bet hõ separari a deo qd sit p pctm. Et per
p rarium. nec ppter qdẽũqz incõmodũ
qz separari a deo sume bono p pctm grau
malũ est incõpabiliter p omnibz incõmo
dis z supplicijs. hinc Aug⁹. xxiij. q. v. ca.
Ita ne. ait Poti⁹ debet quis mala qlibet
tolerare qz malo culpe cõsentire. z sic pr.
B

Tertio pbat doctoz dictamine. Na
Anf. pmo li. similitudinũ dicit. Si hinc
infernũ horrore z illinc cernerẽ peccati feto
rem z necessariũ vni comũ imergi debere
prius me i infernũ mittere qz peccatuz in
me admittere. malle enim purus z inno
cens gehẽnã intrare qz sordẽ pollutus cel
lestia regna tenere. hec ille. Itẽ sub eisdez
verbis dicit etiã Aug⁹ in finonibz comũ
nibz. smone pmo. deniqz. xxiij. q. ij. ca. fa
ciar. Aug⁹ li. de mendacio. ad idem facit
Itẽ ibidez Idid⁹ ca. omne gen⁹ mēdacij
z. et in pluribz passibz decreti patent simi
lia q p raseo. Ergo peccatoz miser qui
p nullo duas peccatũ aduerte bec.

H Circa tertium de exemplari
offensione. Nota plura ad hec exempla rã
in veteri qz nouo testameto. **P**rimũ ex
emplum in Abiaaz patriarcha q potius
voluit occidere filium vni genitũ qz nõ ser
uare dei pceptum. Gen. xxiij. **S**ecũdũ
exemplum de tribus pueris q potius vo
luerunt mitti in caminũ ignis ardẽtis qz
idolũ adorare. Dan. iij. **I**tem tertiu de
Susanna que potius voluit lapidari cũ
infamia qz peccare Dan. xij. **Q**uarta
timens deũ. **Q**uarta de Eleazaro. ij.
Bachab. vj. qui dixit velle se premitti in
infernũ qz p ralegem carnes porcinas
edere. **Q**uintũ exemplũ in nouo testa
mento habemus in euãgelio hodierno q
xpo pmittebat oia tabolus oia regna mun
di si adoraret illum. sed xps potius voluit

mori p nostra salute. Sextum in apo/ stolis Roma. viij. Tertius sum eni q nul/ a creatura nos sepabit a charitate xpi. Septimus in omnib sanctis martyri/ bus qui elegerunt mori z queq tormen/ ta pati q̄ peccare. Rogem? gōm zc.

Domínica eadē post prādiz. Sermo vj. de peccati descriptione. z de septem ca/ pitalibus peccatis periculosus.

Exhortamur vos fratres ne in vacuum gra/ tiā dei recipiatis. Verba hec dicit apostolus. ij. Cor. vj. z in eplā hodi/ erua. Discretors z pius dominus iesus p suū apostolū hortatur nos omnes christia/ nos. quaten? gratiam dei in vacuum nō recipiamus. Quid nempē accipere. qd aliud est gratiam dei in vacuum suscipere nisi gratiam baptismi susceptam perdere per peccatum mortale. z sic in vacuum di/ citur recepta gratia quia non attingit fi/ nem suum scz beatitudines eternam. Si/ cur medicina dicitur i vacuum vel frustra accepta que nullam confert sanitatem. ij. ph. cop. Frustra est qd non attingit suū finem. Unde scriptura hortat nos omnes ptra peccatum vt caueamus ne gratiam dei perdamus vt claret in veteri et nouo testamento. Etenī dicit Tob. iij. In mē te habeto deum z caue ne aliquādo pecca/ to cōsentias z p̄mittas p̄cepta dei. hec tibi. Et hoc etiam potest poni p themate huius sermonis. Deniq in nouo testamēto p̄cipue in eplā hodierna hortat nos vt pater in verbis p̄missis. sed z in euāgelio hodierno pponitur nobis in exemplum quomodo diabol? tēptator volebat chri/ stum inducere in peccatum gula. et vane glorie. ac auaricie. sed christus nullo mo/ do cōsensit. z sic diabolus deuicit. in q no bis exemplum vincēdi dedit. Audiam? ḡcharissimi aplm dī. Exhortamur vos scz viros z mulieres ne zc. Itaqz d̄ pec/ cato qd habet euacuare gratiam dei z ex/ tingere. tria mysteria declarabim? i hoc sermone.

Prīmū de peccati descriptione.

Scdm de radicali pgressionē. Tertiū de piculi pponderatione.

In Circa primum de peccati de/ scriptione vt nouerim? quid cōfiteri debe/ amus. Po quo notandū q vt Bonauē. sup. ij. di. xxxv. docet. multis modis pecca/ tum describit. scz obmissis alijs accipiam? Augustini descriptionē li. 3 faustū quam ponit magister ybi. s. di. Peccatū est omne dictum vel factum vel cōcupitū qd sit cō/ tra legem dei. Et ibidē magister dicit qz hec assignatio intelligit de peccato actua/ li mortali. z nō de veniali. exinde quadru/ plex elicitur regula. Prima generalis re/ gula. q omnis volūtas. z omnis locutio. z omnis opatio que est contra p̄cepta de/ calogi est peccatum mortale. ideoqz confi/ tendum. propterea etia Ambro. li. de pa/ radiso ait sic. Quid ē peccatum nisi legis diuine p̄uicatio z celestiu. in obedientia p̄ceptorū. hec ille. Ad hec p documēto no/ ta p̄cepta decalogi breuiter epilogo dō qz qd qd dēscūq illorū peccat. mortalit peccat. z cōfiteri necessario tenetur. Secū/ da regula q quicūqz facit aliquid contra legis nature z gratie p̄ceptū. peccat mor/ taliter. Nam Bonauē. ybi. s. di. dicit qz p̄e/ dicta in notificatione lex dei non est accipi/ enda stricte p lege scripta scz decalogi. sed large. p̄t cōphendit triplicem legem scz tam legē scripturę qz legē nature. qz etia legē gratie. qz quilibet harū ē lex dei. z sic peccat qui facit contra p̄ceptum legis na/ ture. qd est duplex. vnum affirmatiū scz qd cūqz vultis vt vobis faciāt homines z vos facite illis. aliud negatiū. qd tibi non vis fieri alijs non facias. contra hec directe facit odiens. primum fraudans z huiusmodi. Item qui etiam facit cōtra p̄ ceptū legis gratie. i. euāgelij. peccat mor/ taliter. vt exempli gratia de tenentibz herē/ sim. z de cōtemnentibz sacramēta ecclie baptismi. confirmationis. eucharistie zc. Tertia regula general. q quicūqz facit illicitū p̄ceptū plari vlt ecclie peccat mor/ taliter. z talis per psequens de hoc confi/ teri tenetur. Ratio fm Bonauē. ibidem sup. qz totum hoc pender ex mandato dei z eius scz legis. quia diuina lex mandat q

Domínica. I. quadragesime

obediāt hominī prelato sicr ecclesie Dar. xviij. Si quis ecclesiaz non audierit sit tñ bñ sicut ethnicus et publicanus. unde peccant mortaliter non confitentes semel in anno. similiter non comunicantes. Itē q non audiunt missaz die festo nisi sit causa excusabilis. et huiusmodi que pcepit ecclesia. **R.** Sed di. quid de peccato obmissionis. Respondet Bonauē. ibidem q lz qs obmittendo peccet mortaliter et non minus q̄ faciendo. sed tale peccatum oriatur ex amore videlicet malo. sicut exempli gratia. non surgit quis ad matutinas vel missam. ideo quia vult quiescere in lecto cum deberet ex pcepto surgere. Item non corrigit filium peccantem. quia diligit illum carnali amore. Item nō facit iusticie penā. qz amat filiū vel ppter pecuniā. ideo talia quecumqz reducuntur ad peccatum cōcupiti contra dei legem. et sic patet qbus modis quis peccat mortaliter. et tenetur cōfiteri. et de his plura patebunt sermone. **iiij.** Quarta regula. q quicūqz facit aliquid qd non est contra legem dei lz sit ppter legem dei aliquo modo nō peccat mortaliter sed venialiter. exempli gratia. si quis diligit deum sic q non facit contra eius pceptuz sed tamen facit aliquid veniale amando honores diuitias. et huiusmodi citra deū. Item si quis assumit nomen dei in modico. sed nō in mendacio Item si quis colit festum missis auditis sed postea solaciatur vel spaciatur vadit Item si quis non vult mechari. tamen nimis delectatur cum pproa vxore. et huiusmodi. **V.** Pro exemplo consolatorio ad excitandum dormientes Hora q homo q nimis sollicitus est de mundialib⁹ peccat saltē venialiter et idcirco faciente deo fraudabitur spe. Contingit enim sibi vt fabulose narrat de quadam puella que nimis sollicita fuit vt traderet nuptiū: ppter qd sepe etiam de hoc somniabat. Cum ollaz lacte plenam ad forum duxisset vt venderet et refecisset. cogitauit q de precio lactis calceos pulchros emeret quibus se posset ostentare vt viro placeret in matrimoniu in hac cogitatione obdormiuit et vidit in somnis calceos sibi pulchros emptos qz cum conaret ad pedes trahere. ecce lac to-

tum in olla calcaneo eliso repente pfudit. et excitata flere cepit qz lac⁹ pñum perdidit nec calceos habere poterit. sed verberari demeruit. sic erit omnibus q non confidunt in deo vitiqz somniat. nam in morte videbūt transisse omnia mundana sine fructu. et flere habebunt tēpus pñum et pñum vite eterne. i. merita bona et verbera infernalīa incurrūt.

B. Circa secundum de peccati ortu radicali et pgressionē restat inquirendum. quomodo oritur et ex quali radice pgregitur peccatum. vt nouerimus ipm in principio extinguere. nec pmitram⁹ pululare in nobis. sed pferri. Ad qd fm Aureo. in compen. li. iij. ca. xiiij. alioqz doc. re colligendo notemus q omniū peccatoruz actualiū est vnus initiū. sed duplex radicalē fundamentū. Itē triplex fomentū et qdruplex incrementū. Itē quintuplex ligamentū scz ad infernum. et sextuplex supplīcium. deniqz septiforme caput et innumērabile nocumentū. hec doctores. Pro declaratione ex istis nota quattuor documenta. **Primum** est q omniū peccatoruz actualiū est vnū initiū. sed duplex radicalē fundamentū. Nam Anselm. li. similitudinū x. et. xj. caplis dicit q sic deī voluntas bona est origo omnis boni. ita hominis mala voluntas per contrariū est origo omnis peccati. de isto fonte qui biberit morietur scz de volūtate praua. Nam vt narrat Solinus de mirabilibus mundi. varro dicit q est fons in Achaia cuius haustus se bibentes interimit. Et Isidor⁹. xij. ethimologiaz dicit q sit⁹ est aqua quā appellata q potata interficit hominē. sic facit mala voluntas peccati. Roma. xj. Stipēdia peccati mors. Iste fons male volūtatis ouit et duabus radicibus fm Aureo. scz ex amore male accendente. et ex timore male humiliante ad peccatū. **Un** homo ad uerte q deus summe odit malaz voluntatē. quia vt Berni. dicti ser. de pasca. Via q dei sunt aufert et diripit et qm in se ē deum perimendum nō vult puniri. et sic deū fore iniustum. Ergo chustiane depone malā voluntatē et penitere. **A.** Scōz documentum est q omne peccatūz habet

triplex formentū scz concupiscentiā carnalē concupiscentiā mundiale. z supbie cōcupiscentiā vel elationē. iuxta illud. j. Job. ij. Omne qd est in mundo aut est cōcupiscentiā carnis. aut oculoꝝ. aut supbia vi/te. deniqz per talia fomēta vel nutrimenta pctm crescit z ingrauatū qdruplici gra/du. primo in cogitatione. scdo in delectati/one. tertio per cōsensum in opere. quarto per iterationē in actione. et sic tanto plus grauat quāto iteratur. **T**ertium docu/mentū q omne peccatū quinqz cathenis ligat hominē ad infernum. ita vt non eua/dat. prima est cōsuetudo scz in peccato. se/cunda ex hoc sequit necessitatio. tertia de/speratio. quarta obstinatio. qnta finalis impenitētia. hec **Hugo**. Deniqz omne peccatū facit homini sextuplex suppliciu. primum est puniti tēporali pena vel i mū/do vel in purgatorio. secundum est separi eternaliter a dei visione. tertiu torqueri a diabolo. quartum affligi a verme cōscien/tie. quintum vri igne gehēne. sextū ledi vl/tione omis creature. hec patent in scrip/turis. Ne g peccatoribz ve multiplex. qz ver/mis corūz non moriet z ignis non extin/git. **Eccl. vi.** Quartum documentū q om/nū peccatorū actualiū est sepriforme ca/pit sub quibus capitibz cōphendit omne vitium generaliter. qd habet inferre inu/merabile nocuementū. hec patent fm lute/ras huius dictionis saligia. Prīmū caput est superbia. secūdū avaricia. tertium lu/xuria. quartum ira. quintum gula. sextuz inuidia. septimū accidia. de his omnibus cōfiteđū ē. Si eni mortifera vulnera sūt omnia medico ostēdenda vt medicina ad/bibeat. sic ista peccata mortalia cōfessōri. nam supbia est quasi vulnus i capite ani/me mortiferum. avaricia quasi vulnus in pectore. luxuria in lūbis. ira feruens in ve/nis z sanguine. gula in gutture. inuidia i corde. accidia in stomacho. ecce mortalia vulnera ista tam i corpe q in anima. **Un/Orig. glo. Numeri. xij. dic.** Si possem/ videre quomodo p vnu qdqz peccatū ani/ma vulneratur vsqz ad mortem ptra pec/cata resisteremus.

D **Circa tertium de periculi p/ponderatione inquirendū est quibus rati**

onibus vel signis pbantur singula pecca/ta capitalia fore sūme periculossima z p/cōsequens sūmope vitanda ac per penite/tiam expianda. Ad qd ex scripturis et do/ctorū dictis ponimus plura signa. **Pri/mum** signum abominabilis redditionis qz quodlibet peccatū morale redditho/minē sūme abominabile deo z angelis et hominibz z omibz creaturis. **Ps** dicit. Corrupti sūt z abominabiles facti sūt in iniquitatibz suis. Et hoc adeo q nulla res fedissima est tā abominabilis sicut peccat/or stans in peccato. vt p/z p exempluz scz in vitalpa. q angelus cuz quodā heremiz/ta dum irē simul z reppissent quēdā vul/neratum in fecibz feridū lacente. quem he/remita nec aspicere poterat. sed angelus eundē amplext/ ē z cōsolatus illum. tan/dem obuiauit eis quidā iuuenis pulchre vestitus z angel/ obturauit nares. dixitqz q feridē peccati illi/ non posset sustinere. et q de/ z angeli oēs abominant pctm super oia. **Un/ scribit Eccl. xij. Altissim/ odio** habet peccatores. g z oēs sacri p cōsequēs z angeli. **P** **Sz h qnt vtr de/ z xps** dñs beata vgo z oēs sacri atqz angeli ma/gis odiāt z abominēt peccatores hoies i/penitētes q demones. an ecōtra. **Rūdes** q si hō in pctō vult pmanere pl/ odibilis ē qz diabol/. **Primo** qz passionē xpi z bñfi/cijs ē pl/ ingrat/. qz xps nō fecit talia bñfi/cia demonibz. **Scdo** qz diabol/ ideo non penitet de pctō: qz non pōt sz hō posset. **g z.** **Tertio** qz p pctōres finalit i iudicio in/surget de/ z oēs beati z angeli. z oēs crea/ture. **Sap. v. Pugnabit p eo orbis ter. z** insensatos. z dānabunt ad penas i corpe simul z aia. sz demones sine corpore. **g z.** **Q** **Scōz signū bestial/ vilificatiōis.** **Un/ Chrys. sup Bar. di.** O hō si peccator es nō possū te dicere rationale hoiez sz manseste bestia. Nam etiā. vij. ethicōz dī q hō bestialiter viues z nō fm dictamen recte/rōnis cōies millesies peior est bestia. hinc **Aureol/** vbi. s. dicit q seprē vitia assimil/ant hoiem seprē bestiis. supbia leoni. aua/ricia rane que in terra repit z timens defi/cere terrā nō audet comedere sar/ ex ea vt dī. Item luxuria porco assimilat. ira viso/gula lupo. inuidia canē. accidia asino zc.

Feria. II. post dominicam. I.

Tercium signum preceptus xpi et crucifixionis Heb. vi. Rursus crucifigentes in seipso filium dei. Aug. Per oem peccatum mortale quod committitur in nobis est ipsum crucifigimus id est tale iniuriam xpo facimus ac si crucifigeremus. et persequens indicibile penam in inferno demeremur nisi penitentiam egerimus. Quapropter xps dominus seipsum passus fuit ut septem vitia curaret et vitia ostenderet. Nam contra superbiam caput inclinavit in cruce et spinis coronari voluit. Contra avaritiam nudus pepedit. Contra luxuriam torum corpus hyemum flagellis cedi et dolores pati voluit. Contra iram per inimicos oravit. Contra gulam felle et aceto potatus est. Contra invidiam contraxit permissit. Contra accidia crucem suis humeris portare voluit. Hec Aureolus. S.

R. Unposito casu. si universi homines tyranni et omnes demones et omnes fere atque venenosissimi serpentes et bimidi et elybanii ignis ardentes essent congregati ex una parte et ex alia parte unum peccatum committerent vel in eo per horam standum magis deberet homo timere et cauere peccatum quam omnia mala et perditis omnibus cruciari mille annis minus esset malum quam hora stare unica in peccato: cum istud sit stare in maledictione dei: illud non. Quartum signum dicitur bolice possessionis. Nam ut dicitur. glo. Numeri. xvi. dicit. Per omnia peccata quod studio committi demonibus precamur et tot demonibus per habitaculo erimus. Quod peccata facimus. Et Aug. dicit. quod si peccator se cruce signat potius includit in se diabolum quam excludat nisi peniteat. quod iam in eo per effectum diaboli habitet. Veritatem bonum est se signare cruce etiam peccatori. quod valet sicut opus factum in mortali ad plura. Pro finali conclusionem notemus quod peccata ista mortalia sunt horredissima quod per singula periculose demonia possident hominem in anima inhabitando effectum. scilicet superbie diaboli: luxurie: avaricie: mamor: luxurie: avaricie: ire: sathan: gule: beelzebub: iudie: leuiathan: accidie: vehemoth. Isti enim in scripturis nominantur capitales demones. Proinde adverte o homo quam periculosum malum sit peccatum. quoniam per peccatum est quasi mille legiones demonum corpus veritatem in se haberet. Hec enim solus corpus perderet: sed peccatum animam periosissimam perdit occidendo in eternum. Breve peccatum est homo stare per horam in peccato mortali uno quam si

ne peccato mille annis cruciari in inferno quia peccatum separat a deo. non autem pena si ne peccato. Ergo tu anima christiana penitere et luge per peccata ne peas in illis. Omnia misera considera christi sanguinem quo es redempta et noli locum dare diabolo. Rogemus ergo christum etc.

Feria secunda post dominicam primam Sermon. vii. de peccatorum reprobatione pmissa et cautela observanda.

Istus hic in supplicium eternum. Iusti autem in vitam eternam. Math. xxv. et in evangelio hodierno. Dominus Iesus per Origenes dicit communem peccatorum futurum districtum iudicium. in quo damnabunt ad eternum supplicium: ut cognoscant in quem finem perducunt peccata et penam agere evadant eterna tormenta. per preterea dicit. Istus hic in supplicium. Sed iusti qui per penitentiam sunt a peccatis iustificati ibunt in vitam beatam. Unde manifeste patet quod finis peccatorum ad quem perducunt est separari in iudicio ab omnibus. Id est electis christi et maledictis ac discessio in ignem eternum cum diabolo ac supplicium eternum. Sic per contrarium finis iusticie est regnare cum christo et angelis: benedictio et celestis beatificatio. ut patet in hoc evangelio. **S.** Tractus de peccatis per que quis ibit in supplicium agere ex quo actuale peccatum frequenter ortum habet ex temptatione. et de christi temptatione dominica hesternam in evangelio egit. idcirco et ipsa temptatione persequendo tria mysteria in hoc sermone declarabimus. Pro quo alio thesma. Ecce. ij. Sta in iusticia et timore et prepara animam tuam ad temptationem.

Primum de temptationis permissione.
Secundum de cautionis observatione.
Tercium de valoris exemplificatione.

Circa primum de permissione temptationis Queritur quare misericors deus permittit et vult quod homo reprobationes graves perire possit. Ratio quod finis. Bona. sup. ij. di. xj. ar. ij. q. j. temptare est aliquem probare certitudinaliter de aliquo verum sit humilissimi. et sic est experimentum noticie alicuius.

accipe vt etiā **Lyra** dicit. Cū autē deo sint oīa nota z sciat q̄tū possit homo: mīz est q̄ hominē temptari p̄mittit. Ad q̄d rīde tur fm̄ doctores q̄ p̄ generali regula tenē dum est theologia scz vt ait **Aug⁹** in en/ chiridion. q̄ de⁹ benedictus est adeo ho/ nus q̄ nīl vult nec p̄mittit fieri in mundo nisi aliqd melius exinde eliciat saltem pro vniuerso. Unde etiā dāmnatōem maloz angeloz et hominū vult et p̄mittit ad de/ corē iusticie diuine. Sic ergo ad p̄posi/ tum deus p̄mittit hoīes temptari p̄pter fi nem bonū qui exinde eliciat vt pater rōibz.

Primo p̄pter aīe ad deum exatationē.

Secūdo p̄pter bassam humiliatōem

Tercio p̄pter culpaz expurgationem

Quarto p̄pter demonū p̄fusione.

Quinto p̄pter exercitandū ad p̄mīatōem.

Et iste ratōes pluribz alijs dīmissis acci/ piūt ex **Bona. li. de p̄fectu religiōis** z alijs doctozibz. **Prima** ratio p̄pter animā exatā/ dam ad deū. Cū em̄ homo sentiat aduersis tēptatōibz grauari recurrit ad deū p̄ au/ alio petēdo. Unde **Hiero.** Quis in vitā serpentibz z scorpionibz plena secure dor/ mitat aut torpēis lento gradu incedit. q̄n potius festinat z ad deum suspirat vt eua/ dat. sic homo in p̄senti vitā tēptatōibz vici orum plena debz festinare ad patriā z deū orare dī. Et ne nos inducas in tēptati/ onem sed libera nos a malo. **¶ Pro** exemplo li. collationū dicit q̄ sc̄ti p̄res i de/ seruo adeo in tēptatōibz recurrēbāt ad deum sollicitē vt etiā dum aliq̄ eoz dormi/ rent alios vigilātes z orantes interūm sta/ tuerent p̄pter tēptatōis atrocitatē nec audebant simul oēs dormire sed viciissim.

Scda ratio p̄pter bassam. i. p̄fundā hūi/ liatōnem ne. i. ex dono gratie diuine quis extolleret si nō temptaret. z sic grauius p̄ supbiām caderet. Ideo. j. **Thoz. ix.** ap̄ls dicit. Ne magnitudo reuelatōis extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee an/ gelus sathane zc. **¶ Tercia** ratio p̄pter cul/ paz expurgatōem. **Brego. dicit. vi. q. j. c.**

Sunt p̄simi inquit qui vitam bonorum fortasse amplius q̄ debent laudāt. et ne q̄ elatis de laude subrepat p̄mittit omni/ po/ tens deus malos in obrectatōez z obiuu/ gatōez illis p̄cipere vt si qua culpa ab ore

laudantiū in corde nascitur ab ore vitupe/ rantiū suffocet. Hinc doctor gentium se i predicatōe restat currere inter infamiaz et bonā famiam. Nec ibi. Idem **Brego.** Ho/ liō homo de tēptatōne deficere cū tur/ baris: quonā si ferrum es purgari. si au/ tem aurū pbar. quod enim facit lima fer/ ro z foras auro hoc facit tribulatio viro iusto. hoc est purgat. **¶ Quarta** ra/ tio p̄pter demonū confusione. **Uñ Breg⁹** solt. i. omelia dicit. Ideo deus a tēptati/ tione nō phibet vt diabolus experientia certa cognoscat q̄ p̄fecte ab eo recessisti. et per hoc fortior reddaris contra eundem. Sicq̄ diabolus confunditur adeo q̄ non audebit ceteros de vicio simili temptare. vt dicit **Hugo** de sc̄to vicio. adden q̄ mul/ tum p̄sunt nobis sp̄uales viri p̄fecte vin/ cēti diaboli. quia cōfundunt demones in hoc z potestas tēptandi in eis debilitatur.

Sicut in exemplo patz de christo q̄ vincē/ do diaboli tēptante debilitauit ei⁹ po/ testatem ligans vsq̄ ad tēpora antichristi. quādo soluet vt dicit in **Apocal.** Etenim idem diabol⁹ postq̄ vicerat p̄mos parem res acti⁹ tēptabat et vincebat prius ho/ mines in idolatria. sed p̄ xpm̄ deuictus est debilitatus intantū vt idolatria cessauerit iam per mundū. **¶ Q** ergo **Iesu** bone tibi laus. **¶ Ultima** ratio p̄pter exercitandū ad p̄mīatōem. Unde **Brego. xxiij. mo/ ral. dicit.** Nemo vires suas in pace cognos/ cit. improvidus miles est qui se fortē in pace gloriatur. Et glo. super psal. lx. dicit. Nemo sibi innotescit nisi temptat⁹ sit. nec potest coronari nisi vicerit. nec vincere nisi cōtra tēptatōes certauerit. **¶ Proide** **Bef.** in medita. dicit. Demonū est malas sug/ gestiones imittere sed nostrum est illis nō consentire. nam quoties resistimus diabo/ lum supamus: angelos lerificamus. deū honorificamus. z totiens coronamur i ces/ lestibus.

¶ Circa secūdū de cautōis obseruatōe inquirendū restat quō homo debeat obseruare caute tēptatōes ne ca/ dar z picdetur in eis. Ad hoc fm̄ theolo/ gos recolligendo nozemus cautelas ge/ nerales. **¶ Prima** cautela est attendere d

Feria. III. post dominicā primā

origine scilicet a quo oritur sibi talis tentatio: an scilicet a diabolo: an a carne vel a mundo: vt sciat quale remediū adhibeat. quia contra tentationē carnis requiritur mortificatio concupiscentie. Item contra tentationē a mundo. scilicet quādo allicif homo per honores et prosperitates: vel de terref persecutiōe et huiusmodi. considera/re debet exempla christi et sanctorum contēntiū mundi et omnia eius bona. valz etiam consideratio mortis. Contra tentationes autē diaboli requirit oratio ad deū et sanctos. Sed queritur. qualiter agnoscat si vitz tentatio est a carne vel a diabolo. Respondet fm Aureol. in compendio li. ij. ca. vlti. q. hec est differentia inter tentationes. q. tentatiōes que sunt a diabolo sepe oriunt ppter rationē: vt nuper satiatam famem patiat. et post longā domitiationem somno pgraueatur in oratione vlt diuina laude et huiusmodi. Sed tentatiōes que sunt a carne frequenter surgunt ppter necessitatē: s. iterdū insurgūt in supfluitatē sicut dū cibis ppter ieiuniū immoderate et sine mensura appetitur. Secūda cautela in omibz se humiliter gerere cū dei timore. Nam Hierony. dicit. q. tunc maxime impugnaris si te impugnari nescis: sed victores te confidis. Item Bern. In veritate comperi nil tam efficax remediū fore ad gratiā acquirendā et retinendā q. te humiliter semp gerere i dei timore. Nā sicut in duello pugnantes dum interim q. esunt cogitant quomō noceat alterutro. Et sicut bellantes dum post aliquā victoriāz sedant quieti secure vel piede sepe debellantur a victis. Sic in pposito. Tercia cautela obseruare de peccatorz palliata specie. quia vt Grego. xij. moral. dicit. Hostis antiquus que nō potest in malo aperto decipere conat palliando sub bōi spē fallere. Et fm Aureol. declaraf sic. Quia superbia dicit. Adhuc volo preesse vt possim pdesse. Item dicit auaricia. Adhuc sunt plurima congreganda propter familiam ne ppter inopiam cōmittatur furtum vel rapina. Luxuria dicit. Ad tempus lasciuie satisfaciāz. postea fortiter penitebor. Ira dicit. Non debet iniuria tolerari ne confuscat inferri. Gula dicit.

Adh est corpus delicate nutriendū vt possit esse fortius ad deo seruiendū. Inuidia dicit. Alijs bona nō cupio ideo q. in successibus non eleuent. Acedia dicit. Ad hoc i laboribz mihi parco ne temeritate indiscerionis arguar. Hec ibi. Hec debet homo obseruare ne decipiat. Quarta cautela causam temptationis quōtius in puncto rescare. Unde Isidor. Lubric. ē antiquus hostis nisi capite teneatur tot illabitur. Item Hiero. Ille pducatur beatus qui statim vt ceperit cogitatus allidit eos ad petram qui christi est. hoc est ad christi passiōē fortiter eam cogitādo vt sic fortel mor. amoris xpi et ppassiones expellat pti os motus minores.

Z Circa tertius de exemplificatione sufficiat causa breuitatis exemplum ponere quod ponit Grego. liij. dyalogor. q. scz misericors deus quēdā magnis temptationibz pmisit tribulari. et cecitatem illi oculorū. xl. annis pmisit vt penitus i te nebris esset. Quēz et misericordia dei ab impatentia tot annis custodiuit et consolabatur in corde consolatiōe spūs sancti. Tandem post completū annū. xl. domin. eidēz lumen reddidit et vicinū suū denūciauit obitum. atqz vt in monasterijs verbus vlt te pducaret admonuit: quatenus corporis accepto lumine fratribz lumen cordis aperiret. Qui iussa pficiens tandem predicatiōe circūquaqz finita ad monasteriū suūz reuersus ibiqz fratribz conuocatis astans in medio eucharistiā sumpsit et psallēs cūz fratribz ac orans moranumz reddidit. Et ecce omnes fratres qui aderant ex ore eius columbā exisse viderunt in celū ascendisse. Et sic patet q. temptatio si quis bene sustineat patietē et constanter multū valet omnibus. sicut dare ostensum est in predicto miraculo. Rogem. ergo xpm zc.

Feria tertia post primā dominicā quadagesime. Sermo. viij. de multimoda temptatione diaboli et eius aggrauatione ac victoria.

Istrauit Iesus i templum dei. et cycebat

omnes vendentes et ementes in templo. **D**icitur et in euangelio hodierno. Sic dicit Augustinus in omel. 7. etiam Origenes super hoc passu docet. quod christus dominus eiecit improbos de templo mystice instruit per peccatores in ecclesia in peccatis viuentes eiecit in horam mortis de templo ecclesie militantis et etiam patrie celestis in gehennam. Nam templum dei est ecclesia christi in qua qui in peccatis viuunt domum orationis faciunt spiritum sanctum latronum. id est demonum actibus suis. diabolus enim latitat in malo corde per potestatem. Unde Augustinus. Peccator est seruus tot demoniorum quot viciozum. Ideoque summo pere debet christianus cauere peccata ne cadat in temptationem. et per christum eiciatur in damnationem flagello ultionis. pater in euangelio. Unde christus dominus docet nos orare dicens sic **M**atth. vi. Et ne nos inducas in temptationem sed libera nos a malo. quod potest poni per alio themare huius finis

Item de peccato temptationis preter predicta tria alia mysteria notemus. per finem ut caueamus eici de templo christi

Primum de multimoda diaboli temptatione
Secundum de inualefcenti aggravatione
Tercium de salubri remediatione

A Circa primum de multimoda temptatione diaboli Notandum quod diabolus mille artifice innumerabiles habet modos temptandi ut dicit Bernardus super Qui habitar. adeo quod diu viuunt anima in carne nisi quod potest omnino temptatione carere usque ad ultimum punctum separationis a corpore. Et quod ab una liberat expectet protinus alteram. Hec ille. Non sufficimus ergo omnes modos exprimere sed hic presequamur aliquos tamen generales modos ut ex istis sciamus plura particularia discernere et cauere. **P**rimo modo temptat animam subito motu incitando. Gregorius. xiiij. moral. dicit. Quendam temptationem estrepentina quando in mentem iusti hominis per repentinum euentum agitur quatenus hunc subito et inopinato euentum concutiat et sic persternat ut casum suum non nisi postquam ceciderit videat. Hec ille.

Queritur ergo quomodo quis peccat in primis moribus. Respondet finem Aureolus in compendio. li. iij. ca. x. quod motus pri-

mus non est aliud quam motus sensualitatis finem impulsu fornicis impetuose tendentis ad fructum creature delectabilis. Et diu distinguitur. quia quidam est motus primus primus. et iste est motus naturalis nec in tali est aliquod peccatum eo quod non sequitur imaginationem sed solummodo naturalium qualitatatum actionem. Item quidam est motus secundo primus. et tales motus sunt peccata venialia. Sunt enim peccata quia mouent ad illicitum. et habent annexam delectationem. et quia non impediuntur a voluntate. Et sic anima per delectationem creature obtenebratur. maculatur et peioratur. Sicut per contrarium dum deo heret per amorem illuminatur et melioratur. Sed tamen tales motus sunt veniales: quia voluntas non habet plenum dominium super huiusmodi motus. utpote qui non per imperium rationis procedunt preuentione iudicii rationis. Sed quia voluntas potest terat quidem impedire tales motus: vel statim respuere et non fecit. ideo sunt peccata venialia. Proinde regula Augustini est quod omne peccatum adeo peccatum in quantum voluntarium. Si autem voluntas deliberate consentiat in tales motus peccati mortalis tamen erit peccatum mortale. **B**

Secundo ergo temptat diabolus carnali delectatione morosa incogitando. Et qui in talem cogitationem peccati mortalis consentit peccat mortallyter: etiam si opere nolit perficere. Unde Aureolus ubi supra capitulo. xj. dicit. Delectatio carnalis morosa peccatum est mortale. Sed nulla dicitur morosa nisi quando ex consensu rationis est. Unde hic non intelligitur morosa temporis sed consensus. Sciendum ergo quod si delectatio sistit contra consensum veniale est peccatum. si vero accadat consensus non per deliberatam rationem: sed ex sola corruptione carnis subito: talis consensus dicitur surreptio et adhuc veniale peccatum est. Si vero procedit ulterius consentiendo in cogitationem solam. ita quod homo vult intra se cogitando delectari nec tamen vult in opus procedere: mortale peccatum reputatur maxime in carnalibus peccatis. denique si procedit ulterius consensus cum deliberatione proponen-

Feria tertia post dominicā. I.

do opus cōsummare. tunc voluntas pro fa-
cto reputat. hec ibi. **E** Juxta hec cri-
tur. cui temptatio sit difficilis resistere.
an temptatio carnis an diaboli. Rūder
Bonauen. sup. ij. di. xij. q. ex quo omnis
caro corrupta viam suam homines p. ma-
iori parte carnales sūt et desiderijs carnis
obsequiunt. ideo difficilior est resistere tem-
ptationi carnis. vt cōmuniter in homini-
bus. q̄uis in p̄culari q̄busdam homini-
bus qui sunt magis inclinati ad vitia spi-
ritualia pura sup̄biam inuidiam iram et
huiusmodi. difficilior sit resistere diabolo
in istis q̄ carnalitati. et ratio. quia caro ē
hostis familiarior et amabilior homini. ideo
minus ei resistunt homines vt cōmunis.
sed diabolus lz sit perētior homine. tamē
non p̄mittitur a deo temptare q̄tus pōt.
sed tūc est debilitatus per christum vt vin-
cere non possit nisi violentem. et sic patet.

D Tercio temptat diabolus obdura-
tione culpe in non penitēdo vt sic efficiat
homines diabolicum. Hinc Helinādus
dicit. cadere hominē in temptatione hu-
manum est. sed non resurgere diabolicus
est. cuius tota vita ruina est. Idē dicit q̄-
tuor puncta. p̄mo scz stare in temptatione
absqz casu angeli boni est. Itē cadere hu-
mane fragilitatis. Item resurgere post
casum. est gracie dei in homie. sed quarto
scz cadere et nō resurgere solus diaboli ē.
hec Helinādus in sententia. Ergo ho-
mo noli fieri diabolicus. sed resurge a pec-
catis. **Q**uarto bona opera nostra pol-
luendo. Unde Greg⁹ p̄mo li. moral. dicit.
Bona nostra tribus modis hostis inseq-
tur. quia aliquando initium et intentionē
in bono opere polluit vt actio sequatim
munda. exempli gratia. facere bonum in
tentione vane glorie. Item aliquando in
medio operis facit q̄ laus humana q̄uis
non quesita tamen oblata delectat. aut
vt opus reddatur tediosum et difficile re-
p̄tetur quaten⁹ homo a bono cepto de-
fistat. sic temptauit filios israel de redio la-
boris in itinere p̄pter qd volebāt non in-
trare in terraz p̄missionis. Exo. xvj. et ali-
bi. Deniqz aliquando bonum opus in fi-
ne illaqueat. vel per impatientie stimulū
vel per blasphemie spiritum. Unde magi-

mus dicit. Quādo incipit mens in chari-
tate dei p̄ficere. tunc et demon blasphemie
incipit inquietare. hoc facit inuidens deū
amanti vt in desperationem inducat vt q̄
pote. quia talia cogitauit non aud eat am-
plius per consuetam orationem oculos ad
celum leuare. hec ille. Unde hmoi rēpta-
tiones non sunt curande sicut latratus ca-
num. quia signum dilectionis dei est.

Quinto temptat aduersitate flagellan-
do vt Job. **S**exto mala sub specie bo-
ni suggerendo vt ieiunium indiscretum. et
huiusmodi. Similiter et de virijs pallia-
tis vt patuit sermone. vij. y.

E Circa secundum de aggraua-
tione inquirendum restat quomodo dia-
boli temptatio in homine inualescit et ag-
grauatur vel per oppositum quomodo al-
leuiatur. Ad qd fm Fran. maio. notan-
tur quattuor modi. Primus est quādo in
temptatione quis diutius imoratur tūc
temptatio roboratur. vt patuit sup de co-
gitatione morosa. sed si statim in p̄ncipio
rescinditur alleuiatur. Eccl. x. Languor. p-
lixus grauat medicum. breuiem languore
p̄cedit medicus. **S**ecundus modus
quando temptatio non diligenter obser-
uatur. sed si attenditur cito eijatur. ideo
Prover. xij. Omni custodia sua cor tuū
resistendo vincit. Un Greg⁹ di. Diabol⁹
cū ei fortis resistit debilis ē vt fornicia. cū
ho eius suggestio recipit fortis ē vt leo.

Quart⁹ modus ē qñ frequēter succubi-
tur. qz sic in homie firmabitur habit⁹ ad mi-
nus resistēdū. sed qñ frequenter resistit ge-
nera fex p̄suetudine habit⁹ bon⁹. nam de
memoria et remi. sz q̄ cōsuetudo ē altera
natura. Exempluz ad id de bellis q̄ sepe
victi desperāt vt nō audeāt resistere. patet
Judic. xv. q̄ iudei sepe sup̄ati a philisteis
nō audebāt resistere. **E** xpiani dicā vo-
bis illud Jac. iij. Resistite diabolo et fu-
giet a vobis.

F Circa tertiu de salubri reme-
dio. et sup̄atione rēparationū. Notādū qd ad
vincēdū rēparationes plima remedia salu-
bna tradūt a sac̄s. de q̄b breui p̄f̄q̄mur
Primū ēi corde passionis xpi recognitio

Exemplū ponit Aug⁹ dī. Sicut ipse q̄ mordebas a serpente in heremo intuebat serpente enūz et sanabatur sic et mō quēcūq; momorderit astutia satbane intueat xpm in ligno pendente. et sic patet. **S**ecūdu est i ore. deuota oīo. **U**n̄ Dat. xvj. **U**l gularē et orate ne intretis in tērationē. Ad h̄ legi exemplū i vitasparrū q̄ beat⁹ pach o/ mius dicebat se audisse demones collo quētes de artib; suis deceptorij; quida z demō dī. Ego imitto cogitatōes hoī z suscipit eas. et sic inualesco in hoīe. Alius demō dī. Quēdā durissimū ego tēpto qui cū sentit statim surgit z p̄sternit se in oīo/ ne cū gemitu z ego mor⁹ p̄sus⁹ ab ipso egredior. et sic patet. **T**ertiu est in ope ut hō nō sit in ocio. **U**n̄ in vitasparrū qdā dī. q̄ hō occubat⁹ in bono ope ab vno diabolo tēptat. ociosus aut ille a mille demonib⁹.

Quartū est in carne fortis lesio z mortificatio. Ad id legi exemplū in speculo exēploz. dī. i. exē. ecj. quidā monach⁹ **L**ystericiē. qdā nocte carnali tēratione grauiter tēptatus resistit fortiter disciplinā. se z vicit. **E**cce ali⁹ frater in remor⁹ exstans vidit in somnijs colūnā altā z in ea coronā regiā. z quidā pulcherrim⁹. s. angelus attulit coronā; deditq; in man⁹ huius fratris dī. Accipe hāc coronā z defer illi monacho. q̄ hac nocte meruit illā per sue tēptatōis victoriā. et sic patet q̄ victoriā coronat in celis. Rogem⁹ xpm zc.

Feria quarta p̄me dñice Sermo novus de pctōz gravitate pōderāda mōis plurib; z ex circūstātia.

Ad sunt novissima hoīs illi⁹ peiora pōtib; **D**at. rj. z in euāgelio hodierno. **V**erba sūt saluatoris nri. q̄bus onidit gravitatē pctōz iudeoz. Nā vt in h̄ euāgelio dicitur qm̄ peccauerūt iudei q̄ xpi p̄dicatōz z fide p̄p̄serūt q̄ niniuite pctōies q̄ sub mergi demerēbant. s; penitētiā egerūt ad p̄dicatōz **J**one pph̄e. z sic saluari meruerūt. **J**ō inq̄t. **U**ni niniuite surgēt i iudicio z p̄denabūt generatōz istā. s. iudeorū. **J**de dī. z de regina austru z p̄denabit

eā. **P**ostea xps ponit pabolā p̄ra iudōs fm̄ Remigū z Hiero. q̄ inuidus sp̄rit⁹ exiit a iudeis qm̄ acceperūt scz iudei leges ambulauit p̄ loca arida. i. gētilium corda ab humore salutarū aquaz. i. sc̄pturarū z ḡraz alienarū nō iuenit ibi requiē. q̄ dē filio appente gētilitas credidit. **R**euerlus gē in iudeos scopatos z ornatos leg⁹ ob seruatiā z sacrificij. **E**t assūpsit septe sp̄rit⁹ neq̄ores se. i. septe pctā criminalia contra xpm blasphemādo. et sic xpm occidendo gravissime peccauerūt. de his patet in euāgelio. **I**taq; de pcti gravitate q̄ p̄ponderat vnu vicz pctm̄ fore gū⁹ altero z pcti⁹ ius tria mysteria notabim⁹.

Primū d̄ gūitatis inf oīa p̄pōderatōe. **S**cōm d̄ gūitatis inf capitalia dijudicē **T**ertiu de gūitatis in circū (catione. stantia compeliatōe.

SU Circa p̄mū de gravitatē p̄pōderatōe. ex q̄ h̄ p̄ generali z cerra regula habet in theologia. q̄ vnu pctm̄ sic gū⁹ ut⁹ alio. z fm̄ h̄ gū⁹ puniri meret in inferno. sic habem⁹ etiā in canonicis. xvij. q. iij. **S**icut. q̄ sacrilegiū ē gū⁹ pctm̄ q̄ fornicatio. z adulteriū gū⁹ ē simplici meretricio. z stupriū q̄ adulteriū zc. **I**te exemplum habem⁹ in p̄ph̄is q̄ vna infirmitas ē gū⁹ or altera: sic ē etiā de infirmitatib; aīe. i. peccatis. **P**reterea i theologicis xps exp̄sse dē xit **J**oh. xij. pylato. **Q**ui me tradidit tibi mal⁹ pctm̄ h̄z. **R**ō fm̄ **L**yrā. q̄ iudas occidēdo xpm peccauit ex cupiditate. p̄m̄ pes aut sacerdotū peccauerūt ex inuidia: s; pylat⁹ peccauit ex hūano timore qd̄ fu it min⁹. **Q**uerit q̄ h̄b mōis vnu pctm̄ p̄ pōderat alteri vt sciam⁹ de grauiori plus penitere. **A**d qd̄ recolligēdo ex plurib; doctōib; p̄stīm Aureol⁹ in cōpē. li. iij. c. v. rñdēt q̄ mult⁹ mōis pctm̄ vnu dī z p̄ponderat fore mal⁹ altero z gūius. **P**rimo dē vnu pctm̄ grau⁹ altero z grauissimū sup peccata inter se compando causalitate. et sic peccatū luciferi iudicat grauius omib; quia vt dicitur **S**ap. ij. **I**nuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarū. **L**yrā. quia per tentationē ipsius p̄mi parentes mandatū transgredientes mortē incurrerūt. deniq; morte culpe omēs mali angel

Feria. III. post dominicā primā

li corrueſt p luciferū. Secūdo vñū peccatū dicit alio grauius generalitate. ⁊ sic peccatū Ade inter homines reputat graui⁹ quia omnes generalit⁹ hoies leſit ⁊ corru⁹ ppter cō originalit⁹ ⁊ a⁹ penis. **Uñ** Bona uen. in. ij. di. xj. ex hoc arguit dices. q ex reſiue loquēdo peccatū Ade fuit maximū. quia nullū peccatū eſt qd tot pſonis nocuerit ⁊ in tot ptraſcat. ſ. vſq ad finem mūdi p contractōem originalis peccati. Nā etiā peccatū angelī nō traſit in poſteros. **Tercio** dicit graui⁹ remiſſiōis difficultate. Et ſic peccatū in ſpiritūſanctū dicit grauiſſimū oim. qd difficult⁹ eſt remiſſibile eo qd recte obuiat gñe p quā poſſz remitti pctm. **H.** Pro declaratiōe querit vtrū omne peccatū qd ſit in mūdo ſit remiſſibile. Ratio qſtionis eſt qd xps **Mat. xij.** dicit qd cū q peccauerit ⁊ tra ſpīſanctū nō remittet ei neq in hoc ſeculo neq in futuro. **G.** vide tur irremiſſibile. **R.** deſt ad hec fm **Alex.** de ales in. ij. pte ſūme tractatu de incar natiōe dei q aliqua peccata dicūt irremiſſibilia negatiue q nullo modo remitti poſſunt. **E**iſta ſunt ſolū duplicia. **Unz** eſt peccatū demonū. aliud pctm hominū dā natorū. **A**lia omnia pcta ab iſtis nō ſunt irremiſſibilia negatiue. **Ite** ſecūdo aliq peccata dicunt irremiſſibilia pſatiue. i. habēt aptitudinē ex ſe vt nō remittant⁹. ⁊ ſic omne peccatū mortale habz talē aptitudinē ex ſe vt nō remittat⁹. eo q vt **Hieron.** dicit p minimo peccato nō poſſent ſatiffacere omnes hoies vniuerſi niſi in xtute paſſionis chriſti. ex qua habem⁹ ſatiffactionē ⁊ pccōrum omnium remiſſionē. **Deniq** tercio aliq dicunt pcta irremiſſibilia cōtrarie. eo q ptra rie diſponunt ad gratiā p quā poſſent remitti. **E**t ſic peccata in ſpiritūſanctū ppe dicunt irremiſſibilia. vt etiā xps dicit ſup **No** ſic intelligēdo q nō poſſunt remitti penitent. qd hoc modo remiſſibilia ſunt: ſed ſic intelligēdo q difficult⁹ poſſunt remitti. eo q contrarie diſponūt hominē ad remiſſionē. **N**am peccatū in ſpīſanctū dicitur quādo quis ex malicia cōtendit abijcere illud quod peccati electionē poſſz impedire. ⁊ hoc eſt cōtra remiſſionē. **E**t ſunt eius ſpecies ſex. **P**rima pſumptio q pſumit qd de dei miſericordia impune peccare ⁊ niſi

lominus ſaluari. **S**ecūda eſt deſpacio. ſc. de venia. **T**ercia eſt obſtinatio. ſ. in peccādo. **Q**uarta impugnatione xitatis agnita ſc. in hijs que ſunt fidel. **Q**uinta inuidia fraterne gratie quā dolet in pſimis creſcere. **U**ltima eſt finalis impenitētia ⁊ hec eſt grauiſſima. **Q**uarto vñū dicit pctm altero graui⁹ deſormitate. ⁊ ſic pctm **Iu** de xpm deum tradentis dicit grauiſſimum omnium fm **Aureo.** ſupra. **Q**uinto piculoſitate. ⁊ ſic ignorantia culpa eſt grauiſſima p ſerum affectata. qd eſt mater oim errorum di. xxxvij. c. **I**gnorantia. **S**exto diuitiatis offenſiōe. **E**t eni generalis regula theologica qd omne peccatū qd eſt directe cōtra diuitatē grauius eſt pccō quod eſt cōtra chriſti humanitatē vel ptra primum. vt patet ex **Lyra** ſup **Mat. xij.** **Uñ** idola tria ⁊ dei blaſphemia ſunt grauiſſima. **S**it peccata ⁊ primā tabulā decalogi. hoc eſt ptra pma tria pcepta ſunt alijs grauioza. puta purium graui⁹ eſt qd furtū vñ adulterium: et ſic de alijs. **E**rgo pccōz fuga talia. **S**ed videam⁹ p capitalib⁹ peccatis.

Circa ſecundum de grauitatib⁹ exceſſu inter ſepre capitalia pcta **Que** rit quod eo ⁊ diiudicat⁹ fore grauius alijs. **A**d qd fm **Aureo.** vbi ſupra alioſq doct. **N**otandū eſt qd inter ſepre capitalia eſt exceſſus fm varios modos. **P**rimo em ſupbia excedit initiali radice. **E**ccl. x. **I**nitiū omnis peti eſt ſupbia. qd ex ea oriunt⁹ oia. **D**eclarat ſic. **S**upbia em quia vult omis excellere dolet ſi aliquis ei equat⁹. ⁊ ſic naſcitur inuidia. **I**nuidia ſo qd de facili iraſcit ei cui inuidet ideo ex ea naſcit⁹ ira. **S**ed ira cum nō poteſt ſe vindicare triſtatur: et ideo ex ea ori⁹ accidia. **A**ccidia autē cōſolacōem querēs in exteriorib⁹ facit auaruz. **A**uaricia vero quia in tēporalib⁹ abundat poteſt magis exercere gulā. **G**ula autē ex ventris repletōe et ebrietate de facili cadit in luxuriā. **A**d hec **ſilidous** libro de ſū. bono. li. ij. ca. xxvij. dicit. **O**mnē peccatuz pcedit ex cōtemptu diuino ⁊ pceptorum. ideo initiū omnis peccati ſupbia eſt. **Uñ** de omnis peccās ſuperbus eſt. eo qd ſe ex tollit ⁊ non ſubdit obedientie pceptorum. **S**ic ergo ſuperbia grauius eſt peccatum

causali perditione. Secundo auaricia vt Aureolus dicit vbi supra grau^{us} est peccatum p^{er} supbia et alijs innouatione. q^{ui} sp in nouat vlti iuuenescit et nunq^{ue} senescit. Hieronymus. Cum omnia vicia in homie senescant sola auaricia iuuenescit. Nam senes sunt plus avari fm Pbm. Tercio luxuria fm Aureoli sup grau^{us} peccatum est alijs prouitate et maculatione. Nam no solum anima sed et corpus et famam polluit. Ideo Irido. xxxij. q. vij. c. Non soluz dicit sic. Inter cetera septe vicia viciu fornicationis maximu scelus est. quia p carnis immundicia templu dei violat. hec ibi. Glo. ibidem dicit esse maximu. quia comue viciu ob prouitatem. adeo q^{ui} vt Grego. dicit. l. c. Quia sanctitas. dicit pauci inueniant sine luxuria. Ergo maledictu hoc viciu q^{ui} multas p^{er}dit animas. Hec sufficiat

Circa tertiu de grauitate peccati ex circustantia. quia Chryso. super Lucam. xij. dicit. Non similis in omnib^{us} oia iudicant sed fm dignitate p^{er}one et loci et t^{em}poris et numeri iterati et scientie et hmoi fit maioris pene materia. Querit^{ur} vtrum p^{er} byteri prelatiq^{ue} ecclesiastici et religiosi in statu pfectionis existentes grau^{us} peccent eadem specie peccati q^{ui} laici comues. Respondet fm Tho. scda scde. q. clxxxvj. cor. Aureo. q^{ui} pfectionis status non mutat speciem peccati. vt peccatu veniale in laico fiat mortale in pfecto vel religioso. sz tame quantitate auget. et sic grauius peccat religiosus vel ecclesiasticus in tribus casib^{us} quib^{us} etia potest fieri mortale. Primo si illud sit contra votu religionis. Secundo si ex cotemptu peccet. Tercio ppter scandaluz quia plures ad illos respiciunt. Alioqn illi spuales minus peccat^{ur} quia leuius in eis absorbet^{ur} peccatu fragilitate factu. q^{ui} grauius iudicent^{ur} a deo omnes hmoi scandalu dantes et etiam principes et p^{re}stamul^{os} as pro scandalo Exemplu narrat Cesari^{us} et in spe. di. vj. exemplo. xij. q^{ui} quidam religiosus vidit in spiritu vici. q^{ui} quenda sacerdos exemplo malo parochianos suos corruptentem in locis infernalib^{us} satis iactent^{ur} imperebant imitari illi di. Tu es occasio nre damnationis. Sic et omnes scan-

dalosos religiosos sequaces sui. Sic et p^{re}cipies malos et patrefamilias. Tales etia vili narrant^{ur} q^{ui} lucernis accensis ad infernum p malos cofessores deducebantur. Hec nota bene. Rogemus ergo dominu nostrum Iesum xpm etc.

Feria quinta post dominica pma. Sermo decimus de iniuria multiplici que fit deo in peccato. et dei detestatione.

Respondens Iesus ait. Non est bonu sumere panem filioru et mittere canibus. Mat^{th.} xv. et in euangelio hodierno. Dominus Iesus vt ostendat q^{ui} summe deus abominatur peccatores in peccatis iacentes. et q^{ui} summe diligit humiliter penitentes sic egit q^{ui} cu mulier chanaanica sup^{er}plicaret vt filia suam a demonio vexatam liberaret. peccatores idolatras cotemptibiliter appellauit canes fm Hieronymu et Rabanu dicens. Non est bonuz sumere panem filioru. hoc est. gratia et miracula et huiusmodi que ad salute electorum vel filiorum pertinent. et mittere. id est proicere canibus. id est peccatorib^{us} impenitentibus et infidelibus. Qui bene assimilant canibus. qui sicut canes dediti sunt elui cadauerum mortuoru animaliu. ita peccatores operibus mortuis dediti delectant^{ur} in peccatis mortalib^{us}. Item sicut canes sunt viles et contempnibiles. sic peccatores coram deo et angelis. Deniq^{ue} vt scribitur. ij. Petri. ij. Canis reuertitur ad suum vomituz Sic peccator post baptismu et confessio^{nis} nem ad peccatu couertit. Unde peccator si vult gratiaz dei consequi humiliet se ad penitentia et oratione sicut fecit hec chanaanica mulier. et sanabitur filia eius. id est conscientia a diabolo. id est peccato. Patet in euangelio. Exquo ergo christus do minus peccatores reputauit contemptibiles in peccatis. Ideo vt ostendam^{us} q^{ui} deo summe abominabilis et contempnibilis est peccator impenitens tria mysteria declarabimus in hoc sermone. Existis enim id clarescit

¶ Feria. V. post dominicā. I.

¶ Primū dicit diuine contrariatiois
¶ Secundū dicit diuine iniuriatiois
¶ Tercū dicit diuine detestatiois

¶ Circa primū de diuina cō-
trariatioe Notandū est p. regula generali
q. pctor in pctor manes sup oia contrari⁹ et
p. pctor est deo. vii Sap. xliij. Quid ē dō
impi⁹ et impietas et⁹. hec p. themate. De
clarat p. p. uenica breui rōe. s. incōpassio
nis. q. p. rior est hec natura q. sese nūq. sit
in eodē subiecto p. patiūf. ij. p. iher. Exēplū
grā. calidū et frigidū s. nō stant s. vnu ex
pellit reliquū. S. ita vita mors. et sic d. alijs
Est h. hec rō incōpassibilitat⁹. q. de nūn
p. pot sit stare in aia cū pctor. sed q. diu q. s.
stati pctor tādū longe est a deo. Hinc ber.
Galede strictū est cor hūanū: nō pnt simul
in eodē stare de⁹ et diabol⁹. si habitat in re
diabol⁹ p. peccatū nō est in re de⁹. Si aut
habitat in re de⁹ p. charitatē longe abest a
re diabol⁹. Nam deus charitas est et q. ma
ner in charitate in deo manet et de⁹ i. eo. j.
Joh. iij. ca. Qū p. exēplo scitū ps. dauid
psal. xli. lachrymas digit. Fuerit mihi la
chryme mee panes die ac nocte dū d. m
bi q. tidie. vbi est de⁹ tu⁹. Q. aia peccatrix. o
infelix audī hec q. p. didisti deū tuū. vbi nā
q. est deus tuus q. re creauit: tot bñficijs
dixit. re passioe sanguine et morte redemit
Quid agis o ferreū cor: si p. didisses manū
vel pedem v. pecuniā p. ioras vtiq. et re
media q. res. nūc autē cū p. dideris deū
cur nō p. ioras. cur nō req. ris. Ne ve tibi si
nō req. res. q. sine deo in eternū p. ibis. Sed
quare hec clari⁹ patet in subsequentibus.

¶ Circa secundū ergo myste
riū de iniuriatioe querere aliq. possit. q. re
deus summe odit peccatū. nec vult dilige
re hominē q. diu manet i. eo. Et respondet
q. ideo q. in q. libz pctor mortali summa ac m
tiplex iniuria irrogat deo altissimo p. q. d.
merito et iuste damnat pctor: eternaliter.

¶ Prima iniuria dicit abnegatiois: quia
deū autē in baptismo p. misim⁹ abrenūciare
sathane et omnibz opibz eius. i. peccat⁹
abnegam⁹. et fidem frāgentes diabolo sa
crificā⁹ nosipos. Unde Aug. glo. Numē
ri. xxv. dicit. Per omnia peccata q. p. mitteri
mus maxime si nō surreptōe aliqua s. s. su

dio peccamus. demonibz culturā exhibe
mus et ipis cōsecramur. et tot demonibus
p. secramur quor peccata cōmittimus. hec
ibi. Q. quāta hec iniuria deo et. ¶ Secū
da iniuria dicit vilipensiois. quia deū sum
me bonū p. ter vilissimū stercus pctor de
spiciunt. Aug⁹ de li. arbi. Peccatū est bo
no incōmutabili sp. iro bono cōmutabilē
adherere. Et sic patz. ¶ Tercia d. inobedi
tionis. quia cū ois creatura obediat deo
magna iūria est q. sola rational⁹ creatura
quā p. omnibz nobilitauit nō obedit vt d.
cir Richar. Quarta dicit crucifixiois scz
xpi. tantā em iniuriā facimus deo p. pecca
tū ac si iterato christū crucifigerem⁹. De
bre. vj. Rursū crucifigentes christū ille
menpis. Et hoc patz. ¶ Quinta d. iniuria
dicit expulsiōis. quia cū deus diligit ma
nere in anima tanq. in hospitio g. ssimo.
iuxta illd. Prouer. viij. Deū me esse cū
filijs hominū. tanto regi maxīma iniuria
est q. miserrim⁹ homo ipm de tali hospitio
expellit et dat diabolo tale dei templū san
ctum. iuxta illud apli. Templū dei sanctū
est quod estis vos. ¶ Sexta dicit frustrati
onis. quia p. peccatū mortale frustra om
nis labor christi et meritū passiois ac mor
tis eius que p. nobis saluandis sustinuit.
Omnia em quod ad ipm peccatorē frustra
tur vt sibi nō prosint ad vitā eternam cum
se indignū ad hec facit per peccatū. Vide
mus autē q. quāto quis plus laborauit. p.
acquirēda re aliqua et precia chariora pro
eadē exoluit tāto pl⁹ dolet de illi⁹ rei amif
sione. Sic in proposito. Hinc. j. ad Ebo
rin. vj. hortat omnes ap. l. dices. Empti
estis pctor magno glouificate et portate deū
in corpore vestro. Sed heu q. multis pec
catoribz dicit christ⁹ illud Esa. xliij. Inua
cū laborauit (fm Yrā) scz patiendo in
carne assumpta. docendo: patiendo et bu
iusmodi p. ficiendo. Sequit. sine causa et
vane fortitudinē meā cōsumpsi. scz pro sa
lute talīū peccatorz. ¶ Peccator: declina pec
care saltē p. ter labores christi. saltez ne
crucifigas iterū christū. ¶ Septima iniuri
a dicit auerſe fornicatiois. Ponam⁹ casū
q. rex accipet sponsam de ignobili genere
quā summe non nōbitaret vt reginā. Et illa
si auersa a rege tante maiestatis cōtemp

ipso p tanto beneficio tam ingrata esset q
vellet magis fornicari cum vno larrico vi
lissimo. vtiqz maxima iniuria esset regi. sic
est in ipso. cum anima sponsa dei altis
sini ipso corepro fornicatur cum vilissimo
diabolo. ppter ea Dicit. iij. Tu autem for
nicata es cum amatoribus multis scz de
monibz per vitia. tamen reuertere ad me
dicit dominus et ego suscipiam te. Ver
bum pietate plenu. reuertere o peccatrix
anima. noli tot in tantis iniuriis vt dictu
est facere deo in peccatis. Reuertere et ec
ce pius iesus suscipiet te in gratiam.

A Circa tertiu de diuina dete
statione et punitione. Notadu fm Antho.
Roze. scda pre sume i. phemio q deus om
nipotens in signum q sume detestatur et
odit peccatum. omnes peccatores qui in
presenti non penituerunt maledicet et odi
bilibus demonibus associabit perpetuo
cruciandos. Dicit. xvj. dicite. Ite ma
ledicti in ignem eternum qui paratus est
diabolo et angelis eius. Deniqz iuxta se
prem capitalia peccata torquebuntur se
ptupliciter. Primo quia per supbia se
erexerunt ponuntur in pfundissimo carce
re sub terraz. et ibi a demonibus pculan
tur. Secundo ppter auariciam insatia
bilem cruciabuntur igne inextinguibili.
Tercio ppter luxurie fetorem fm ps.
Ignis sulphur et spiritus peccatorum pars
calicis eorum. Quarto ppter inuidiaz
quia non libenter viderunt bona aliorum
ideo nunq videbunt sumum bonum de
um et factos dei. Esa. xvj. Quinto qz
gulosi fuerunt vt diues epulo nec guttam
aque habere poterunt. Luc. xvj. sed per
petua fame et siti cruciabunt. Sexto ira
cundi ex ira ibi blasphemabunt deum et lin
guas proprias mordebunt. Apocal. xvj.
Septimo accidiosi. qz tristes fuere et te
diofi i bono. ideo vermis corrodet corda
eorum. Esa. vlt. Vermis eorum non mo
riet zc. Ad hec legitur exemplum in cesa
rio et in speculo di. vj. exemplo. v. q deric
quidam nigromanticus ad iurauit demo
nem vt ostenderet sibi animaz domini sui
ducis. adductus autem a demone ad os
scilicet inferni vidit teterrimuz demonem

tuba enea immissa buccinare tam valide
vt videretur clerico totus mundus treme
re et pte? eructabat flamas sulphureas
horrendissimas. in quibus vidit cruciari
animam illius ducis clamantem. ve mihi
vitiuz nunq natus fuisssem. Quibus scz
penis vllis tantum extimuit vt vix q non
mortu? fuerit. tamen tam pallidus et laeu
dus redijt vt vix etiam a notis agnoscere
tur. et relictis omnibus factus est mona
chus ordinis astercei. omnibz laborem
subijt tepalem vt penas vllas euaderet.
Rogemus ergo dominu iesum zc.

Seria sexta post prima dominica. Ser
mo. xj. de peccati grauitate infinita et per
missione.

E Rat quidaz
e homo ibi triginta et octo annos
habes in infirmitate sua. Joh. v
et i euangelio hodierno Sicut Ehyf. sup
euangelio dicit. Isti homini ex suis pec
catis nata fuit hec egrotudo paralisis. ex
quo eni anima sepe in nobis inquit egro
tat insensibiliter. ideo deus punit corpus
p his que anima deliquit vt ostendat pec
cati grauitatem. pro quo scilicet peccato
demeretur homo in presenti longum et in
futuro infinitu supplicium. Proinde chri
stus dominus permisit huic paralitico ta
lem languore tam diutinu scilicet. xxxvij.
annorum. nec vncq curari potuit nisi per
ipm christuz quatenus doceamur q tam
grauis est anime infirmitas hoc est pecca
tum: q valde diutinu hoc est infinitu
in inferno demeretur supplicium si hic no
fuerit per penitentia emendatum. et talis
actante etiam grauitatis est peccatum q
non nisi per christum et eius passionis me
ritum potest sanari vt remitti. ideo chris
tuz huic paralitico de peccatis mentione fecit
et solus eum sanauit vt patet in euangelio.
Itaqz ex quo per infirmitatem hanc gra
ue grauitas peccati significat de ipa tria
mysteria notabimus.

Primum de grauissima dei offensione.
Secundum de infinita mali incurfione.
Tertium de iustissima peccati pmissione.

Feria. VI. post. I. dominica

D Circa primus de grauissima offensione dei Queritur unde probatur offensa dei per peccatum mortale fore grauissima. ad qd respondet qd hoc omni lege patet. s; precipue hic probari sufficiat triplici regula.

Prima ex lege summi theologia.

Secunda ex lege canonica z ciuicula.

Tertia ex lege philosophica.

Primo inq; ex lege sacra theologica sumitur quod dicitur qd de diligat super omnia vt in veteri testamento z etiam nouo continetur scz Deutero. vi. et Mat. xxij. ergo sequitur qd deum offendere est super omnia gravissimum. p maximas theopicas. Sicut positum in opposito. sic oppositum in opposito. propterea Ps ait. Si mei scz affectus sensuales. no fuerint dominati scz rationi. tunc immaculatus ero z emundabor a delicto maximo. H est a mortali peccato quod est maximum. Secunda regula ex lege canonica z ciuicula qd tanto offensa z iniuria est grauior quanto persona que offendit e dignior. institut. de iniurijs. s. atrox et detera sententia excommunicatiois. cu illorum. Exempli gratia dare alapam grauius est iudici qd rustico. z regi dare grauius est qd iudici. sed quia deus est infinite maiestatis z dignitatis. qd qd quate grauitatis est tate maiestatis deum offendere. nulla certe capit mens. nulla explicabit lingua. **T**ertia regula ex lege phica que dicitur qd cuius habitus melior. eius priuatio est peior. et e conuerso. vt patet. ij. theopicoz. et. j. metaphisice. vbi phus que stionem. ytrum melior sit visus qd audit? determinat ex hoc qd priuatio visus e peior qd priuatio auditus. quia habere visum e melius eo qd plures rez differentias ostendit qd habere auditum. nam si homo vnus sit iustus tamen videns. iudicare potest p visum de coloribus. z de gustandis. z tangendis. z odorandis rebz. z etia quodam modo de his que audiiri deberet. sed si ipse homo sit cecus tñ audiens no pot iudicare nisi ex auditu. ergo zc. Sic ad positum. ex quo deus e obiectum infinite bonitatis. ergo deum habere est summe bonum z ipso priuari per peccatum est summe malum su per omne quodcuq; malum etia pene infer-

ni. Hinc z phus. viij. ethicoz dicit. pessimum est contrariu esse principi optimo. id est deo. Peccator peia hec z caue peccatum. nam spiritualiter iuxta qstionem phica pmissam. peius est carere visu fidei vere qd videtur deus z celestia ac salubria: qd si qd credens careat auditu verbi dei. Iset hoc sit malum: tamen illud peius. **S**al? enim est christianus ignarus nolens audire verbum dei. s; peior e infidelis nolens credere.

Circa secundum de infinito malo scz peccati mortalis Notandum qd peccatum mortale pluribus ex causis reputatur infinite malicie z grauiter. adeo qd nulla creatura etiam angelica possit comprehendere vel effari qd malum sit peccatum ideoq; summe cauendum. **P**rimo namq; quia ab infinito bono. hoc est a deo separatur. hoc autem peius est homini qd qd cuq; qd malum. ideo Aug? xxij. q. v. ca. ita ne. ait. potius debet quis mala quater tolerare qd peccato consentire. Exemplum habemus i aplo qui Roma. viij. dic. Quis nos separabit a charitate dei que est in christo. tribulatio an gladius an fames an periculum zc. Certus sum eni qd neq; mors neq; vita neq; creatura aliq potest nos separare zc. **S**ecundo qd infinito bono. id est deo iniuriam irrogat vt patuit primo articulo. ideo peccatum est viliissimum et pessimum. Vñ Seneca di. Si scirem deum ignosciturum z demones non nosciturum: adhuc peccare erubescerem ppter peccati vilitatem. Exemplum bonus filius non lederet patrem. etiam si sciret illum ignosciturum. simuliter z fidelis seruus regem.

Tertio quia infinita felicitate celesti priuat. nam fraternitas illa est perpetua z sic infinita a pre post. **O**h ob qd malum e peccatum qd non quidem vnum comitatur non vnu temporale regnum. non diuitias dicam totius mundi. sed quod summum est eternum regnum z eternas diuitias z omnia bona eterna perdere facit. Ecces. ix. Qui in vno offendit multa bona perdet. **Q**uarto quia infinita ad supplicia infernalis obligat. que etiam sunt perpetua et per cosequens a parte post infinita. vnde Bern. Q miserabiles miseri quos huius vite miserie seducunt vt in bonis dies du

cant et in puncto ad inferna descendat ubi non vno die aut anno nec decem aut centum milibus annorum cruciabantur. sed sine fine seculorum. **U**e ergo et ve tibi peccator nisi penitueris. **Q**uinto quia infirmos in portis homines morte damnat. nam fm Bonauen. in. ii. di. xx. q. iij. con. cor. Rich. si deo placeret indiuidua humana multiplicari in infinitum. omnia illa per peccatum Ade vnicuique corrumpere tur. et in potentia essent corrupta ac morti damnata Item si ponere. casum q omnes homines quos fuerunt a principio mundi fierent sine fine. consentirent in vnu peccatum commissum a b aliquo. omnes digni essent morte et damnatione Roma. j. Dig. ni sunt morte non solum qui faciunt sed etiam qui consentiunt facientibus. **E**rgo charissimi ptimeamus quia ecce omnes mortui habemus p peccato lz in baptismo remisso. quid ergo erit p actualibus peccatis. **U**ltimo quia peccatum infinitum meritum passionis christi et beate marie ac omnium sanctorum et totius ecclesie ab alienat vtpote ab inimicis dei et occisoribus christi. Aug. super Heb. Per omne peccatum mortale qd committimus qm i nobis est christum crucifigimus. et sic omnia bona que fecimus et bona ecclesie pdim. **Q**uis sufficiat enarrare quanta mala infinita facit peccatum.

R Circa tertium ergo de permissione peccati queritur Cur de bonus p mittit tantum malum. hoc est peccatum fieri per mundum. Ad qd breuiter respondeatur fm Bonauen. in principio di. xlvij. q. deus ordinatissime permittit. Primo ppter hominis liberum arbitrium et peccare potentem. decet enim vt vnaqueque rem proprios motus agere sinat. et no cogat libertatem arbitrii quam codidit. vt dicit Augustinus. vij. de ciuitate dei. nam si cogeret et non permitteret peccare iam non esset liberum arbitrium. Secundo ppter electorum gloriā et maiorem iocunditatem scz quam habebunt ex hoc q peccare noluerunt cum potuerunt. Tercio propter misericordie dei claritatem in penitente vt manifestetur. Quarto propter iusticie equitatem in reproborum punitione. **E**xemplū

q peccatum est grauissimum et damnabile. Legitur in vita sociorum beati francisci et in discipulo de quodam apostata ex ordine cui. apparuit christus fundens sanguinem quasi recentem et quinqz vulneribus abundanter dicens. Ecce quomodo peccatum tuum vulnera mea renouat et me crucifigit ad tuam damnationem. Et ille territus veniam petijt et fidelis in ordine permansit. Rogemus christum etc.

Sabbato post primā dominicā. Sermo. xij. scz de peccato et venialiū euitatione et discernendis eis.

Recepit eis

Plesus di. Remini dixeritis visio nē donec filius hois a mortuis resurgat. Matih. xviij. et in euangelio hodierno. Dñs iesus tam verbis q factis in seipso docuit nos cauere omne peccatum non solum mortale sed etiā veniale qm possumus. licet conari debet bono xpianus. ideo apłs in epla hodierna. j. Thessal. v. oibus dicit. Ab omni specie mala abstinete vos. et h p themate alio. Proinde dñs iesus exēplū nobis pbens. dū discipulis ostēdit in morte gliaz suā i trāfiguratiōe rāde de descendēdo illis de morte pcepit eis ne visio nē illā dicerent. h ideo nei populo h foret incredibile pro rei magnitudine. fm Hiero. Et etiā ideo fm Remigium. ne si maiestas xpi in populo diuulgaret populi resistendo pncipibus sacerdotū impedirent ei passionē. et sic redēptio humani generis retardaret. insup ideo etiā vt nobis exemplū daret occultare bona nra ne saltem venialiter in vana gloria eleuemur. ideo pcepit vsqz in diē mortis nō publicari. vt patz in euāgelio. Ex qd docet xps cauere etiā venialia. idcirco de peccatis venialibus tria mysteria ihsmō declarabim.

Primū de venialiū diligēti euitatione. Scdm de hoim sine veniali vireductioe. Tertiū de venialiū a mortali discretioe.

S Circa primum de diligenti euitatione peccati venialis Notandum q valde vtile est scire quare quislibet christi

Babbato post. I. dominicam

anhus debet diligenter cauere non solum peccatum mortale sed etiam peccatum veniale. p. posse. Et ad id notat fm Aureo. in compen. li. iij. ca. xij. plures rationes q etiam ab alijs doctoribus simul colligunt.

Primo qz animā maculat.

Secundo qz boni opis impedimentū pstat

Tertio qz charitatē seruore lassat.

Quarto quia dispositionē ad mortale causat.

Quinto qz exsoluere penā obligat.

Sextimo qz a felicitate celesti retardat.

Primo inqz quia peccatus veniale animam maculat. et si nō totaliter obtenebrādo. tamen aliquāter obscurādo. Unde sanctus Bieg^o dicit qz veniale peccatum obscurat mortale obtenebrat. Exemplū aliquando denigratur imago aliqua de pietate tantū vt videri non possit. aliquādo pō sic obscuratur qz videri quidez possit sed non plene discerni. sicut in pposito fm Aureoli vbi. s. Item aliud exemplū de armis totaliter rubigine denigratis. et de partiali eorum rubigine. Itē de sordida veste in parte vel in toto in qua non licet ppectui regis apparere. **S**e cundo veniale cauendum est. qz boni operis impedimentum pstat. sicut quādo pōdus graue ponitur super equum minū pmpetus erit ad currendum. et sic premiū acciderale qd debetur bonis operibus in celo minuit. nō quidem illud qd habem^{us} tam repositum per merita. sed qd meremur per bona opera quē medio tempore faceremus si venialia non fierent. ppter ea post venialium ppetrationē oportet nos opera quedam conuētere ad solutionem huiusmodi debitorū per que nobis deberet crescere cumulus eterni premiū in celo. hec Aureolus. **T**ertio quia charitatē seruorem lassat et dimittit. sicut aqua in ignem pecta. et si ignem nō extinguat feruorem tamen illi temperat. Aug^o. **V**idius te dñe amat qz reuz aliquid amat qd nō ppter te amat. **Q**uarto qz disponit ad mortale. nam venialia sepe sunt occasionē mortalium peccatorū. et hoc accidit quādoqz ex cōsuetudine. quia vt Aug^o dicit. omne qd fit contra conscientia edifi cat ad gehēnā. Secūdo quādoqz fit ex cō

placētia. Aug^o. Nullū peccatum ē adeo veniale qd non fiat mortale dū nimis placet. glo. scz vsqz ad pemptūz dñi. xij. s. crī minis. Tertio ex itētionis malicia Dat. v. Qui viderit mulierē et. Quarto dispositiue ex frequētia. nam p lapsum frequētem in venialia disponit homo ad mortalia. sicut exempli gratia frequēter sine causa iurans labitur in purium. nam et gura cauat lapidem non vi sed sepe cadēdo. Ideo Bieg^o. Ultraſti grādia vidēne obruaris arena. Quinto quādoqz fit ex pgressus inualeſcētia. naz lz peccatū veniale in substantia nō possit fieri mortale sz ex veniali occasionalit potest fieri pgressus ad mortale si non prohibetur. Exemplū patet in pmissis moribus venialibus quādoqz delectatio inualeſcit qz pſensus accedit et tunc mortale erit. Item post baptis mium in paruulis pūmo surgūt venialia puta vituperia. mendacia. et huiusmodi. postea mortalia. hec Aureo. s. **Q**uinto quia exsolutioni pene obligat. nam lz non obliget ad penam eternam. tamē obligat ad ſeporalem satisfactionē vel in pſenti. vel si hic non soluit grauius soluet in purgatorio. **S**extimo qz a felicitate celesti retardat. nūqz enim ab aliquo faciēs dei videbit donec soluat minimū quadrante venialium peccatorum vel hic vel in purgatorio. vel saltem per indulgēcias plenas. oportet enī quēlibet ita mundum esse ante introitū paradisi sicut fuerat in innocentia baptismali. hec Aureo. s. **V**erūgo hō christiane cohibe in te peccata etia venialia qtuqz potes. quia penam lues p omnibus.

Circa secundum de vite du ctione sine peccato veniali. querit ytrum aliquis hominum possit vitam ducere in presenti sine peccato veniali. Rñdetur fm Aureo. vbi sup. ca. xij. aliosqz doctores qz si loquimur de tota vita hominis qui peruenit iam ad etatem adultam de excellēti et specialissima gratia est qz talis sine veniali peccato sit sicut dicit Aug^o de beata virgine. nec exapitur aliqz alius post christum nisi sola beata virgo. sed omnes alij peccauerunt quādoqz venialiter in vita

unde. i. Joh. i. Si dixerimus quia peccati non habemus veritas in nobis non est. Item si hoc loquimur de aliqua particula vite presentis. sic ad aliquod tempus potest aliquis vivere sine peccato veniali. Ista parent per exemplum. quia nauta potest singula foramina navis ad horam obstruere ne aqua intret. sed non potest simul omnia obstruere sic per aqua naves et naves subintret. Unde si in aliquo homine sit charitas etiam perfecta. hec non facit quod peccatum veniale non adueniat. sed facit quod non duret. quia quod admodum caminus ignis guttas aque appositam autem consumit. ita perfecta charitas statim inflamat hominem ut de veniali peccato doleat et peniteat. quod non facit charitas imperfecta. sed imperfecti aggregant multa venialia per que disponunt ad gratiam usque. hec ubi supra.

¶ Circa tertium de noticia venialium et discretionem a mortalibus peccatis. queritur quomodo discerni habeant et differant venialia peccata a mortalibus. ad quod nota quod per pluribus differunt et discernunt. Primo in gratie comparabilitate. quia peccata venialia sunt simul cum gratia spiritus sancti. etiam in sanctis. sed mortalia non.

¶ Secundo in obligationis gravitate. quia ut magister in. ii. di. xlii. describit utrumque Mortale inquit est per quod homo. mortem eternam meretur. sed veniale est quod hominem usque in reatu perpetue mortis non gravat. verum tamen penam meretur sed facile indulgetur. hec ibi. Tercio differunt remissionis qualitate. quia mortale non remittitur nisi per speciale petitionem et confessionem. sed ad venialis peccati remissionem sufficit generalis contritio et huiusmodi. ut dictum est de penitentia. Quarto in causalitate. nam mortale plerumque fit ex certa malicia sed quandoque etiam quod peccatur mortaliter ex fragilitate ut cum fornicatur. sed peccatum veniale ut communius fit ex ignorantia vel infirmitate. fit etiam veniale peccatum ex eventu finem quod de peccato mortali fit veniale. id est venia dignus. et sufficit. Quinto ultimo in offensione moralitatis. Unde Augustinus ut habetur. xxi. di. 8. alibi ea demum dicit. Que sunt minuta peccata

etiam omnia nota sunt tamen quia longum est ut omnia replicent. opus est ut ex eis aliqua nominent. Quotiens ait alii quis in cibo vel potu plus accipit quam necesse est. quoties plus loquitur. plus tacet quam expedit. quoties pauperes importune petentes exasperat. quotiens sanus aliis ieiunantibus praedat. aut somno dedit? ad ecclesiam tardius surgit. ad minuta peccata novit pertinere. quotiens excepto filiorum desiderio iracundiam suam cognoverit. in carceratof tardius requisiverit. infirmos tardius visitaverit. discordes concordare neglexerit. plus quam oportet suos exasperaverit. aut amplius blanditus fuerit. si maior adulari voluerit. si fabulis otiosus se occupaverit et. hec et plura ibidem Augustinus. quod inducitur ponantur per exemplo. Nam legitur in cesario et speculo di. vi. exemplo patris. quod quedam inclusa vidit in nocte lucem magnam quasi diei fulgere. et ecce vidit iuxta sepulchrum cuiusdam clerici beatam virginem mariam stare. et anima clerici statim beatam virginem in brachia accepit. iter rogavit inclusa illa que esset. et respondit. ego sum mater christi. et animam huius clerici in celum asserre venit. quia innocenter vixit. Rogemus christum et.

¶ Dominica secunda in quadragesima. Sermo. xii. in mane. de regulis cognitionis peccatorum mortalium.

Respiciens iesus ait illi. O mulier magna est fides tua fiat tibi sic vis. et sana est filia eius ex illa hora. Mattheus. xv. et in evangelio hodierno finem consuetudinem ecclesiarum plurium. super quibus verbis Rabanus dicit sic. Si quis conscientiam habet alicuius vitii sordide pollutam filiam habet male a demonio veratam. Item si quis bona que gessit peccatorum peste fedavit. filiam habet imundi spiritus furis agitatus. ideoque necesse est ut ad preces lacrymarumque confugiat. sacrorumque intercessionem et auxilia querat. hec Rabanus. et nos ergo charissimi qui multis peccatis lesimus

Domínica. II. in quadragesima

ánimas nostras ⁊ demonijs subieciamus
recognoscamus nos ipsos exemplo huius
mulieris ebananee ⁊ accedamus ad christi
misericordiā postulā. forti fide ⁊ humillī
me penitendo. quatenus audire valeam⁹
pissimuz iesum dicentē verba predicta. si
at tibi sicut vis ⁊ sancti filia. id est conscien
tia nostra ⁊ omnibus peccatis. Itaqz vt
agnoscere valeamus peccata mortalia. ⁊
de eis sanitatē a xpo querere per peniten
tiam ⁊ cōfessionem. ac de cetero cauere de
clarabimus certas regulas theologicas:
in tribz mysterijs distinctas p h finone.

Primus de regulis ex pte cognitionis.

Secū de regulis ex pte dilectionis.

Tertius de regulis ex pte volitionis.

A Circa primum de cognitiōe
peccatorum mortalium ⁊ venialū. Nota
qz precipue tres regule traduntur a theo
logis circa cognitiōem.

Prima dī inquisitionis.

Secū dī dubitationis.

Tertia dī ignorantis.

Prima regula quā ponit Antho. flor.
parte pma sume ti. ix. ca. j. fm cancellariū
parisiē. scz qz cuilibet hominī multuz ex
pedit inquirere ⁊ scire d qualitate sue cul
pe. qz quis non quilibet teneat scire de quo
libet peccato an sit mortale vel veniale de
clarat. quia cōmunes homines de singu
lis scire non possunt. sed iuxta vires vniū
cuiusqz ⁊ statum put possunt tenent ⁊ pl
ecclesiastici qz laici. ⁊ inter ecclesiasticos p
lati ex officio plus obligāt vt pr. xxxij
di. per totum. Et huius regule ratio ē. qz
Seneca ad Luciliū dicit. Nō est extrinse
cus maluz nostrum. intra nos est. in visce
ribus nostris sedet. sed ideo difficulter ⁊ d
sanitatez venimus. quia nos egrotare ne
scimus. hec ille. Ideoqz opus est inquirere
⁊ verba dei audire vt sciamus curare ⁊
cauere. Si enī inquirimus ⁊ consulimus
medicos de infirmitatibus corporalibus
quāto magis debemus inquirere ⁊ consu
lere d peccatis. Ad id ē autoritas Aug.
xxj. de ciuitate dei. ca. vlt. dicentē sic. Que
sint illa peccata que impediunt peruentio
nem ad regnu dei. difficillimū est inueni

re ⁊ periculosissimū diffinire. Ego inquit
certe vsqz ad hoc tempus cum inde satba
gerem ad eorum indaginē puenire nō po
tui. hec Aug⁹. **S**ed potest queri
quare voluit deus peccatorū qualitatem
occultam nobis fieri quo ad plurima eoz.
Ridet ibides Aug⁹ sic. Fortassis inquit
ppter ea lateat ne studium proficiendi ad
omnia peccata cauenda pigrescat. quonā
si sciretur que vel qualia sint delicta. p quibz
etiam pmanētibz nec puectū vi
te melioris intercessio sita sancti inquirē
da ⁊ sperāda eis secura se obuolueret hu
mana segnitia. nec inuolui talibus implē
camentis vilius virtutis expeditiōe cu
raret. hec ibi. **E**rgo homo discet que pec
cata sint cōfitenda. ⁊ quere tales cōfessio
nem q melius nouit discernere. **S**ecun
da regula qz quicūqz facit aliquid de quo
dubitat esse peccatum mortale. peccat ra
lis mortaliter. quia discrimini mortāl pec
cati exponit seipm. **Vñ** Bonauen. super
iij. di. xvij. dicit. qz dubitans d aliquo pec
cato cōmisso. si est mortale vel veniale: tes
netur psteri. ne discrimini se exponat. hec
regula ponitur etiam p Antho. vbi. s.

Tertia regula qz ignorantia nō sem
per excusat hominez a peccato quin illud
sit mortale. Declarat fm Bonauē. super
ij. di. xxij. et Rich. Aliosqz. quia ignorantia
quedam est inuincibilis: vt in infantibus
⁊ amentibus. ⁊ huiusmodi ignorantia ex
cusat a toto. Similiter in ebrijs quādo si
ne culpa incidit quis ebrietatem. quia nō
aduertit fortitudinem vini vt **N**oe excusa
tur. als si ex culpa non excusatur a toto sz
a tanto vt **L**oth. Itē ignorantia quedā
ē vincibilis sed crassa et supina cum quis
ex negligentia non curat veritatem discere
cum posset. ⁊ hec excusat a tanto scilicet
qz non est tam graue peccatum. sed non ex
cusat quin sit mortale in his que sunt de p
cepto diuino ⁊ nature. xxvij. di. **Q**ui ca.
Deniqz alia ē ignorantia affectata. qz quis
non vult scire veritatem vt liberi⁹ peccet.
et hec non excusat nec aliterius peccatū vt
dicitur i Angelica. quin potius grauatur. si
cur exempli gratia. si seruus nec vult audire
verba domini sui nec facere grauius of
fendit qz q audire. tamē nō implet. **E**x his

patet quomodo sit p̄tendum de h̄mōi.

D Circa secundum de regulis peccatorum in que accipiuntur ex parte dilectionis. Et sic ordine ad p̄dicta. Quar-
ta regula dicitur contrarietas diuine charitatis. et est talis. Omne qd̄ directe contrariatur diuine charitati est peccatū mortale. et hanc ponit Tho. ij. ij. q. lx. ar. iij. Ratio. quia charitas et peccatum mortale sunt contraria que se mutuo non cōpa-
riuntur vt dicit Aug⁹ super Joh. naz fm Rayne. in summa per charitatem mens cō-
uertitur ad deum et deo cōiungit. j. Joh. iij. Qui manet in charitate in deo manet et de⁹ in eo rē. Sed per peccatum mortale mens auertitur a deo. sicut ergo conuerti ad deum et auerti a deo non possunt in eo-
dem homine esse simul. sic charitas et pec-
catum mortale. Proinde omne qd̄ est contra charitatem directe. sicut odire deum. blasphemare. idolatrare. piurare in nomine eius. et huiusmodi est de genere semp̄ pec-
catum mortale. Si autem aliquid non sit directe contra charitatem dei sed sit contra feruorem charitatis veniale est. puta si q̄s nimis diligit diuitias. et huiusmodi. tamen extra deum ita q̄ ppter amorem talez creature nullo modo veller facere contra dei preceptum. veniale peccatū est. Alioquin si intratū diligeret q̄ ppter amorem scilicet diuitiarum vel honorum vel filiorum. et huiusmodi. paratus esset facere cōtra dei preceptum. esset contra charitatem et mortale.
Quinta regula dicitur offensa fraterne dilectionis scilicet q̄ omne illud in quo notabiliter offenditur proximi dilectio est mortale peccatū. Dicitur notabiliter. qz fm Tho. ij. ij. q. lxxj. ar. vj. id quod modicum est ratio apprehendit quasi nihil. ex. ij. phicoz. ideo in modico offendere veniale reputatur. puta furari obolum vel aum. sed notabiliter offendere cōtra charitatem proximi mortale est. Exemplū de singulis pceptis scōbe tabule scilicet de p̄mis. si quis patrem vel matrem notabiliter exasperat. vel primuz in corpore v̄resbus vel v̄rore vel fama ledit. aut ledere intendit notabiliter in aliquo. similiter si q̄s minus iuste iudicat proximo vel calūnia-

tur vel opprimit illuz. omnia huiusmodi sunt contra preceptū charitatis. ergo rē.
Sexta regula dicitur cōtrarietas cōscientie proprie aliqd̄ dictātis. scilicet q̄ omne quod sit contra cōscientiam edificat ad gehennam. hanc ponit Augustin⁹. xxvij. q. j. omnes. s. ex his. et intelligitur si cōscientia sit fixa et illud sit mortale. Similiter si est cōscientia dubitans de hoc vt patuit ex secunda regula. Si autem cōscientia est timida de hoc et scrupulose titubās dūmodo sub conditione actualiter v̄l habitualiter nolit peccare moraliter nō peccat fm Anthoñ. floren. vbi sup. et Aureo. in compen. nisi esset in his que sunt manifeste contra legem dei et nature. Ratio regule est fm Tho. in quodlibeto. iij. q. an⁹ repenult. quia actus humanus iudicatur fm id in qd̄ voluntas fertur. nam et Hieronymus. xxij. q. j. ca. odi. dicit. q̄ deus iudicat causas potius q̄ opera. sicut ex⁹ emplī gratia. si quis volens occidere patrem occidit ceruum. parricida est coram deo rē. Et econuerso. si quis volens occidere bestiam occidit hominem debita diligentia adhibita. non est homicida. Sic ad propositum. qui in cōscientia dicit hoc non esse faciendum. quia mortale est. si contra cōscientiam facit iudicatur reus. Unde. O tu peccator. disce q̄ d̄ omni-
bus que fecisti cōtra charitatem dei et etiā proximi. et contra cōscientiam debes cōfiteri. Exemplum legitur in speculo di. iij. exemplo. ix. q̄ quidaz non tenens cōscientiam rectam in cauendis vitis infirmus coram affantibus dicit. Ecce video infernum apertum et sathā et Caypham cum ceteris qui occiderunt christum in profundis et flammis tartari. inter quos heu mihi infelici locuz perditionis conspiciatur. Lūqz exhortaretur ad penitentiaz et spem. Respondit desperā. nō ē mihi tēpus penitendi cum iam viderim iudiciū meum. et sic exspirauit.

S Circa tertium de alijs regulis que accipiuntur ex parte voluntatis. et in ordine ad p̄dicta. Septima regula dicitur consensus rationis. et ponit cāccellarius parisiē. et Anthoñ. vbi supra

Dominica secūda quadregesime

videlicet q nullū est peccatū mortale actu
ale absq̃ consensu deliberato rationis ve
ro vel interpretatiuo. Et declarā. sub dit.
Interpretatiuū autem consensum esse dici
mus dum habuit ratio tempus sufficiēs
deliberandi ea circa que vitanda eē per
uigil tenebat. ⁊ non resistit dum repugna
re debuit. Nam sicut qui tacet consentire
videtur. vt dicitur de regulis iur. sic qui
non resistit dum debet interpretatur cōsen
tire. quemadmodū qui non resistit serpen
ti intranti sinu eius. Ad idē de pe. di. j. c.
ca. Voluissent. Biegor. dicit. q quicunq̃
nunq̃ peccare desinunt dum viuūt tales
ostendunt scilicet interpretatiue q̃ semper
in peccato manere cupiunt. ⁊ p consequē
iuste in perpetuū in peccatis damnari di
gni sunt. Ratio autē huius regule dicte ē
quia vt Aug. xv. q. j. ca. j. dicit. Peccatū
vsq̃ adeo voluntariū malum est q̃ nisi sit
voluntariū nullo modo peccatū est. ergo
parat regula. **S**exta regula dicit
tur finalis intentionis videlicet q̃ omnis
actus intentus ad peccatū mortale princi
paliter est mortalis etiam si non sequatur
intentū. Et hoc fm Anthoii. siue intenda
tur actu siue habitualiter. quod scitur per
hoc. q̃ si talis operans interrogatus cur
hoc facit Responderet. Ad hunc finez fe
ci ⁊c. Hec regula pbatur p verbum chri
sti Barth. v. dicens. Qui viderit mulie
rem ad concupiscendū eam iam mechat
est in corde suo. Ex hoc patet primū docu
mentū q̃ deliberare cogitat ad peccandū
cum aliqua. ⁊ quotiens ad hunc finem il
lam alloquit vel aspicit vel mancipat vel
amplexatur ⁊c. peccat mortaliter totiens.
Dūmodo interior intentio ⁊ actio exterior
sunt separata fm tempus. ⁊ sic sunt diuer
sa peccata. ⁊ ideo singula cōfitenda fm do
ctores: vtpote plura deordinata ⁊ deordi
nationes. Secus si sunt coniuncta fm tē
pus ⁊ coordinata vt causa ⁊ effectus quia
sic sunt vni peccatū formaliter illa plura.
Secundū documentū q̃ ex quo cogita
tionis ⁊ intentionis species ex obiecto iu
dicat. ideo debet homo p̃ferri si illud pec
catum voluit exercere cum virgine vel cō
iugata vel vidua. Nam si quis deliberare
intendit peccare cum virgine est stupri spe

cies. si autem cū cōiugata est adulterium.
si cum vidua voto cōsecrata est sacrilegiū.
Si cum cōsanguinea incestus est. Si con
tra naturam sodomitici est. Et sic debet
confiteri. **N**ona regula dicitur nimie af
fectionis. que accipit ab Augustino. xv.
dist. 8. Trinitis. et docto. videlicet q̃ nul
lum est adeo peccatū veniale q̃ fiat mor
tale dum nimis placet. hoc est dum cōsen
sus sit vt in mortale vel dū cōtēptus seq
tur. quia sic fit mortale per contemptum.
Unde de pe. di. j. tres sunt. in glo. scribit
sic. Si quis cōtēnit venialia propter con
temptum eorū constituitur dignus mor
te eterna. Sicut si quis cōtēmit obstrue
re foramina nauis submergit. Et eodē
so nullum peccatū est adeo mortale quin
fiat veniale dum displicet. i. non placet cō
sensu deliberato. **H**ec hoc claret ex
regula septima predicta. Nam nec pecca
tum mortale nec etiā veniale dicitur peccatū
actuale nisi sit voluntariū. quia nemo pec
cat etiam venialiter nisi cum habet volun
tatis vsū. Et nemo etiā venialiter pec
cat in eo quod nullo modo potest probi
bere nec etiā potuit precauere. vt patet fm
Bonauen. super. ij. dist. xij. **O** ergo homo
nō potes conueni contra deū. quia si vis
portes deo auxiliante cauere omne pecca
tum. Nam licet omnia venialia precauere
vel phiberi nō possint quin in aliq̃d eorū
tota vita incidat quis: tamen nullum ē sin
gulariter quod non possit precauere. Hec
Bonauētura. **D**ecima regula dicitur pe
nitentie actōnis: videlicet q̃ omne peccatū
q̃tūcunq̃ mortale graue per penitentiam
veram sequentē fit veniale. id ē venia di
gnum. Unde Barth. iij. Penitentia agi
te appropinquabit em regnū celoz. Et
ad p̃missa ponemus finale Exēplū in spe
culo exem. di. vij. exemplo. liij. q̃ i Anglia
rector cuiusdam ecclesie pecuniosus ⁊ lu
xuriosus infirmatus grauitē ordinē p̃di
catorū intravit. Et cum aliquantulū con
ualuisset exiit: et multis se criminibz ex
posuit. Unde vidit in somnis christū do
minū in aere sedentē ad iudicandū. et om
nia peccata sua super caput suum esse scri
pta ⁊ infernū subitus hiantē ad se recipien
dum. Quis territus ad christū respiceret

vidit terribile et intolerabile p[er] q[uod] infernū
et dicentem. Aut soluat precū p[ro] peccatis
aut in infernū vadat. Euigilans cum la-
chrymis cōfessus est et habitū ordinis re-
sumpsit. et dimissa sunt sibi peccata. Post
mensē migravit sacramētis munitus in
christo. et saluatus est p[ro]ut reuelatū ē cō-
fessori suo apparēdo. Rogemus ergo Je-
sum christū rē.

Dominica secūda quadragesime. post
prandiu. Sermo. xiiij. de alijs regul' pec-
catorum

Non vocavit
nos deus in immundiciā s[ed] in san-
ctificationē in christo iesu dño
nostro. Verba sunt apli. j. ad thes. iij.
et in epistola hodierna. **I**tem aliud
thema. A peccato meo munda me deus.
Quoniam iniquitatē meam ego cognosco.
ps. l. Eubalissimi si diligēter aduertimus
summe necessariū est hominē cognoscere
sua peccata. et illa summo studio d[eu]m cetero
cauere. ac de commissis penitentiā agere:
vt misericordiā a deo possit obtinere. Nā
ad id monet nos ratio nostre vocationis.
Quare enim nos deus vocauit et elegit ad
christianitatē nisi vt q[uod] yr sumus sancti et i
maculati ab omni peccato. et digni gratia
ac gloria dei. vt docet aplus in epla hodi-
erna dicens. Hec est voluntas dei sancti-
ficationis vestra. id ē emūdatio ab omni pecca-
to. Et infra. Non in passione desiderij si-
cut et gentes que ignorant deū. Et infra.
Non em vocauit nos deus in immundiciā
scz peccatū: sed in sanctificationē rē. Sed
quoniam initij sanctificationis est noticiā pec-
cati proprij et sup[er]ius. put dicit Bernar-
dus. Unde et Seneca in eplis. Qui pecca-
re se nescit. nescit nec vult corrigi. ergo rē.
Secundo quoq[ue] monet ratio curatio-
nis. scz a peccatis. Unde Aug[ustinus] super ps.
l. dicit. Nemo est insanabilior eo qui sibi sa-
nus videtur. Sicut enim infirmus q[ui] non
cognoscat infirmitatē et piculum nō curat
querere sanitatē Sic in p[ro]posito mltē an-
te christi sanguine redempte beu vt vi-
demus pereit in peccatis quia nō cognos-

scunt sua peccata nec pericula perpēdunt.
Quocōtra Bern[ardus] in sermone. et Aug[ustinus] in
soliloquio docent. q[uod] nulla breuior et meli-
or oratio esse potest q[uam] illa oratio a sanctis
tradita. scz Deus da vt nouerim me nō
uerim te. Ideoq[ue] et psal. orat dicens sup[er].
Amplius laua me ab iniquitate et a pecca-
to meo munda me. Subdit. Quoniam in i-
quitatē meā ego cognosco rē. **I**temq[ue] de
peccatoz cognitione preter p[re]dictas supra
regulas ponemus adhuc plures alias i h
sermone vt melius sciamus discernere in-
ter lepram et lepram. scz mortale et venialez
Et hec in tribus articulis mysterioz.

Primū de regulis delictorū in sacris
Secundū de regulis transgressionū in
Terciū de regulis of[fer] (preceptis.
fensionum in p[re]missis.

R Circa primū d[icitur] sacramentū
suscipiendū Notandūz fm doctores tra-
duntur certe regule ad cognoscendū deli-
cta mortalia vel venialia. Et de istaz regu-
larum primis duabus plurima scripsi et
am in quadragesimali de penitentiā. fmo
ne. xxvij. **E**t vide si placet ibi. **P**ri-
ma regula dicit indigne susceptōnis. viz
q[uod] quicūq[ue] aliquod sacramentū ecclie su-
scipit indigne. hoc est cū cōscientia morta-
lis culpe. toriens quotiens sic suscipit pec-
cat mortaliter. Et hanc ponunt et tenent
cōmuniter doctores super. iij. Declarat
ex auctoritate. j. ad thes. xj. de eucharis-
tia. Qui inquit māducat et bibit indigne
iudiciū sibi māducat et bibit. Unde de
alijs etiā sacramētis generaliter Aug[ustinus].
p[er] Permenā li. j. dicit. q[uod] mali omnes d[omi-
n]i cū polluerent sacramentū q[ui]ntum in ipsis ē
cum tamen illa sacramēta impolluta p[er]ma-
neant. Sed hoc p[ro] tanto quia in bonis d[omi-
n]i gne suscipiētib[us] p[er]manet ad premium. i
malis autem ad imāducat. Hec ille. **I**tem
Bern[ardus] sup[er] cantica. fmo. xliij. exp[re]sse d[icitur]
cit q[uod] absq[ue] spū sancto sacramentū omne ad
iudiciū sumitur. **I**tem hoc idē pa-
teret ratione. quia quicūq[ue] indigne cū cō-
scientia mortalis culpe sumit sacramentū
facit sacramēto iniuriā et irreuerentiā. Sz
vt Aug[ustinus] li. de vnico baptismo exp[re]sse d[icitur]
cit sic. Nulli sacramento faciēda est iniuria.

Dominica secūda quadagesime

z patet li. originaliu. ergo zc. Deniq; exē/
plificatiōe patet. Nonne iniuria fieret re/
gi si quis eum susciperet in hospitium ster/
core plenū. Sic qui regem christū suscipit
in sacramento quocūq; in peccatis. Exē/
emplū de singulis sacramentis pone. Pri/
mo de baptismo. Si quis adult' baptis/
mū suscipit in voluntate peccati existēs
Similiter secundo de confirmatiōe. si q's
in contritiōis accedit zc. Tercio de ordinis
susceptiōe. Quarto de eucharistia. Quin/
to de penitētia ficta. Sexto de matrimo/
nii sacramento cum conscientia mortalis
peccati suscipiendo. Et ultimo de extre/
ma unctione similiter in peccato suscepta.
Unde in Angelica summa fm Bonaue/
turā dicitur q' unctione debet dari infirmis
tū qui in mortali peccato non sunt. ergo
zc. Unde quotiens quis aliquid sacra/
mentū indigne suscipit tenetur confiteri.
¶ Secunda regula dicit indigne admi/
nistratiōis. videlicet q' quicūq; indigne
hoc est cum conscientia peccati mortalis:
vt minister ecclesie aliquid sacramentū
administrat vel pertractat: totiens mor/
taliter peccat: quotiens huiusmodi actus
indigne facit. Et patet auctoritate Augu/
stini ad Parmenā. vbi habetur. i. q. j. cap.
Omnia sacramēta inquit obsunt indigne
tractantibus: profunt tamen digne p' eos
sumentibus. Item Dionysius. j. ca. eccle/
siastice hierarchie dicit. Immundis nec
symbola: id est sacramentalia signa tange/
re phas est. Proinde Ambrosius. Veli/
us est sacramento z celebratē omīno di/
mittere q' indigne tractare. Unde p'sby/
ter tenetur confiteri quotiens immūds
tractauit vel ministravit quodcūq; sacra/
mentū. Nota fm Patrē de palud. z An/
thon. par. ij. tit. ix. ca. xij. ad omē sacramen/
tum suscipiendū p'req; ad baptismū ne/
cessaria est vt sit p'us confessio de mortali
nondū confesso. Hec illi. In administrā/
te autem cum ip'e non suscipit requiritur
saltem contritiō. Item ratione patet. Nā
Tho. in. iij. di. xxiij. querit. vtrum aliq's
in peccato mortali existens possit sine pec/
cato yri ordine suscipere. Et respondet di/
cens q' ex quo lex precepit Deut. xvj. iuste
quod iustū est exequaris. Ideo quicūq;

hoc quod sibi cōperit ex ordine facit indi/
gne quod iustū est iniuste exequitur: et sic
contra preceptū legis facit. ac per h' morta/
liter peccat. Quicūq; autē in peccō mortali
existens aliquid sacrū officium pertra/
ctat: nō est dubiū quin indigne faciat. er/
go zc. Addit idem Tho. q' de iure natura
li est vt homo sancta sancte p'tracter. ideo
nullus contra hoc potest dispensare. Un/
cōcludit q' quilibet minister ecclesie existēs
in peccato mortali quoties scienter exhibz
se in aliquo actu: vt tangit res p'tracter qua/
si suo officio yres totiens peccat mortalit'.
Secus si aliqua necessitate aliquid sacrū
p'tingeret vel exequeret. Sic exēpli gratia.
si baptisaret in articulo mortis. hec Tho.
Ex istis pro exemplo patet q' sacerdos in
mortali existēs quoties scienter missam cele/
brat vel sacramentū administrat alteri: vt
absoluit vel baptisat articulo mortis. nec Tho.
sitatis. vel matrimonia cōsecrat. vel uncti/
onem extremā dat: mortaliter peccat. Itē
si dyaconus euangelīū legit vel subdiaconus
epistolaz solēnter in ecclesia. Item epī/
scopus quotiens cōfirmat in peccato pec/
cat vel ordines confert zc. Itē opinari for/
sitan pōt idem iudiciū de leuante in bap/
tismo vel cōfirmatiōe cū sint actus solēnes
Ad hec exēplū de 3a sacerdote quē subē/
to percussit dñs eo q' archā tetigit indigne. ij.
Reg. vj. **¶** Tercia regula dicit p'te/
pus euāgelij z gratie sacramentalis. i. q'
cōtempus de suscipiendis sacramentis z
etiā de cōsilijs euāgelicis est culpa morta/
lis z damnabilis. z ideo confiteri est neces/
sitas. Declarat quia fm fratre Ange. de
claus. et docto. aliqua sunt sacramēta oī/
no voluntaria. quia sine ip's pōt homo sal/
uari si ea non vult suscipere. vt sunt matri/
monium z ordo. Tamen z ista tenet ho/
mo nō contemnere quasi nō essent salutife/
ra. vt patet per Anthoniū in summa. qz
hoc ad heresim pertineret. Itē alia sūt sa/
cramenta omnino ad salutē necessaria. vt
baptismus: et maxime penitētia post pec/
catū mortale. Similiter necessaria est saltē
in voto confirmatiō z eucharistie sūptio.
z extrema unctio. j. q. i. ca. Remissionem.
§. 3. notandū Et ista si ex p'tepto obmittū/
tur cum haberi p'nt damnabile peccatū ē

Denique in Scoti in. liij. di. xv. Consilia omnia evangelica: pura castitatis. obedientie pauperatis et alia quibus non astringant omnes ad seruandum: nisi qui se voto ad ea obligauerunt. ut religiosi. tamen omnes obligant ad non contemnendum tanquam non esset salubrior observatio eorum quam oppositorum. Unde patet quod contemnere talia est peccatum mortale et confitendum.

Sed pro exortatione dormitantium dicam? consolatorum Exemplum quod narratur confituisse in regno vires istas. quod quidam predicator ues cum multis florenis auri congregasset in aulam desuper foramen habentem: per quod immitteret semper successive plures. Quidam eius pauper conuincens picam tenebat. que sepius per fenestram dimittis illius abiens intrans: rostro per foramen de florenis extraheret quorquor poterat. Et ascendens ad pilam cucurbite istius que pendeat in signum medonis propinati (ut moris est) raptos florenos reponebat. Post multum temporis homo ille pauper deficiente medone deposuit pilam suam. scilicet cucurbite. et inuenit in ea aliquot centenos florenos. Admirans hoc iterum exposuit pendentem pilam. et considerans sepius vidit picam sibi reponentem florenos. Tandem diues ille quadam die effundens de astra florenos et numerus vidit in multis deficere. Et nesciens quod deperissent tristatus est et ob dormire cepit cogitando. Interim pica superueniens rapuit unum ex florenis effusis in mensa. Excitatusque repente diues vidit illam rapientem: et cogitauit ut in iudicium attraheret illum pauperem conuincens. Tunc in iudicio interrogatus ille pauper dixit se nolle pro illa pica in suis factis et rapinis respondere. Quid plura. Iudicium diffinit picam suspendi debere. Et data est in manus diuitis ut suspendat. Ille autem turbatus contempsit sententiam. et picam illam elisit ad parietem. Tunc pauper ille reconueniens diuitem de hoc quod picam contra sententiam iudicij tam dire occiderit aliter quam diffinitum fuerat. Ecce in iudicio de homagio quadraginta florenos auri diues condemnatus est pro contemptu. Sic erit in iudicio diuino quod homo pro contemptu

gravius punietur.

De Circa secundum de regulis transgressionis in preceptis notabimus breuiter hic solum pro memoria et fortiori mentis indagacione tres regulas supra. videlicet sermone. vi. late descriptas. Unam in ordine ad predicta. Quarta regula dicitur transgressio decalogi legis. videlicet quod omnis transgressio contra quodcumque preceptum decalogi est peccatum mortale. Pro exemplo enarra precepta decalogi. et quod de singulis est necessarium ostendere. Quinta regula dicitur transgressio ecclesiastice iniunctionis. videlicet quod omnis transgressio contra quodcumque preceptum iniunctum ab ecclesia est peccatum mortale et confitendum. Unde saluator dicit. Mat. xvij. dicit. Si ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Exemplum gratia. ecclesia precepit quod quilibet in anno semel confiteatur et comunice. de pe. et re. Omnis vtriusque. Item die festo missam integram audire. Item in quadragesima ieiunare: et in vigiliis apostolorum etc. Item precepit manus violentas in clericum non inferre sub excommunicatione. xv. q. iij. Si quis suadente. Item precepit ecclesiam non infringere. Item cum hereticis et excommunicatis non participare: et huiusmodi plura. contra quod facere est mortale. Sexta regula dicitur transgressionis precepti liciti presidentis. videlicet quod omnis transgressio contra quodcumque licitum preceptum pertinens ad officium cuiuscunque presidentis siue ecclesiastici siue temporalis dum sit ex contemptu est peccatum mortale. Nam ad Roman. xij. dicitur. Qui resistit potestati dei ordinatio non resistit. Qui autem deo resistit damnationem sibi acquirit. Unde Scotus li. iij. dist. xv. dicit. quod non implens penitentiam iniunctam rationabiliter a confessore mortaliter peccat. Item si quis ad mandatum episcopi non exsoluit iussu decimas quas tenetur. vel non seruatur interdictum impositum. Similiter si quis prouentum iustis parochiali non reddit cum posset etc. Similiter si licito mandato regis vel domini sui. aut patris aut matris contemnit obedire preceptum in hijs que ad salutem pertinent mortali peccat.

Feria. II. post dominicam. II.

P Circa tertium alie regule se-
quētur z in ordine. **S**eptima regula di-
citur periculose expositiois videlicet qd
cūq; seipm vel primūz ex ppta culpa ex/
ponit pculo peccati mortalis peccat mor-
taliter. Ratio quia facit contra charitatē
Un Eccl. ij. Qui amat periculū. Yra.
Id est occasiones peccatorū. in illo peribit
sicut aucta volitans circa laqueum. hec
ibi. Exempli gratia. dum qs aduertenter
inebriat se vel pimum peccat mortaliter
fm Lho. ij. ij. q. d. Item dum qs ociose
viuit. Latho. Diuturna quies vitijs ali/
mēta ministrat. Item dum quis ad salutē
necessaria adducere nō vult. z verbūz dei
audire ptemnit. Item qui cum mulierib;
sine causa rationabili icautē familiariter
puersatur. Item mulier vicina partui dū
non pfitetur. similiter qui bellum ingressu
rus non pfitetur. z huiusmodi periculo se
exponit. **O**ctaua regula dicitur. cōsen-
sus aliene offensionis videlicet qd quicūq;
consentit peccanti mortaliter primo pec-
cat z ipse mortaliter. Roma. i. Digni sunt
mor. non solum qui faciunt sed etiam qui
consentiūt facientibus. Dicitur autēz qs
cōsentire pluribus modis. iuxta illos ver/
sus. Iussio consilium consensus palpo re-
cursum. Participans mutus nō obstitans
non manifestans. **H**ona dicitur scāda/
lisationis videlicet qd quicūq; ex se prebet
scandalum alteri vel occasionem mortali/
ter peccandi. etiam si non placeat sibi pec-
cat mortaliter. naz extra de insurijs z dā/
no dato. ca. si culpa. scribitur qd qui occasi-
onem damni dat. damnuū dedisse videt.
Un z Mar. xviij. De homini per quem
scandalum venit. **E**x hoc pty qd
Aug. xxi. q. v. ille qd dicit qui puocat ho-
minem ad iurandum quem scit falsūz iu-
raturū esse. vincat homicidā. quia homici-
da solum corpus occidit. ille autem duas
animas sez suas z illius. hec ibi. Aliud ex/
emplum de iugatis facientibus dormi/
re puellas in eadem domo in qua cū ma-
ritis copulant. Item aliud de mulierib;
se ornantibus vt pcepiscatur. z sic d alijs
Item de platis male viuētib; quorū ex/
emplo alij scādakant. **U**ltima dicit ne-
glectiois. videlicet qd quicūq; negligit cor

rigere peccatum mortale quodcūq; dū ex
officio tenet obuiare z posset facere. etiaz
si scandalū non dedit ipse. nec sibi placeat.
mortaliter peccat. z pater per Innocētiū
di. lxxxiij. ca. error. et per Grego. Aliosq;
ibidem pluribus ca. Exemplum habem;
primo li. Regū. de heli sacerdote qd p iniqui-
tate filiorū suorū eo qd non corripuit vt
debiuit damnatus ē vt dicit Hieronymus.
Aliud exemplū legitur ad idē in libro
de septem donis. et in speculo di. ij. exem-
plo. lxxxiij. qd i ordinis cisterciē. pncipio
quidam ipm ordinem intrauit z rempta/
tus. exire pposuit. cui apparuerūt pater et
mater diu iam antea mortui redarguētes
eum ne exiret. z tandē cum tertia vice om-
nino exire vellet. apparuit sibi mater mul-
tū tristis querēs quare vult exire. Respō-
dit qd asperitatem ordinis nō potest suffer-
re. mater ait. et quomodo poteris asperita-
tem inferni sustinere. cuius vide modicūz
experimentū. et ecce audiuit horridū grū/
nitum porcorum vt videretur quasi celūz
sādi z cadere super caput eius. et cum p
timore deficeret ipsum confortauit mater
Post hoc audiuit ineffabilez suauitatem
omnis armonie celestis. tūc mater ait. si vis
infernum euadere z celum tenere pseuera
z sic pseuerauit. **S**peccator elige z tu ce-
lum cauendo a petis. Rogem; xpm zc.

Post sermones pmissos de vitijs in ge-
nerali. iam restat agendum in speciali de
vnoquoq; pctō capitali cum filiabus.

Feria scda post dominicā scdam. Ser-
mo. xv. de superbie detestatiōe z remedio
contra eam.

In peccato
vestro moriemini. et quo ego
vado vos non potestis veni/
re Joh. viij. z in euangelio hodierno. veni/
ba sunt redemptoris nostri domini iesu lo-
quentis ad iudeos. sup quib; pbs Orig.
dic qd qamq; nō credit in xpm moritur in
pctis suis. et qui intēdit ad p̄traria eorū q
cōsiderāt in xpo in peccat; suis mori. hec
ille. Sed quid aliud considerā. reperim;

in xpo: nisi maximā humilitatē. Nā deus ipse sume humiliauit seipm carnē mortale in vtero virginis assumendo: humiliterq; de matre humillima inter bonē & asinum nascendo in stabulo. deniq; tota vita christus humilitate tenuit & tādē humillima morte inter latrones mortuus est in cruce: vt sic nostrā superbā cōfunderet & humilitatē suo exemplo nobis cōmendarer. Quare hec nisi quia qui vult habere gratiaz dei & gloriā celestem per humilitatez solam promereri. quoniam Jac. iij. Deus superbis resistit: humilibus autē dat gratiam. s. iustificante. Unde dicit. In peccato moriemini. & quo ego vado. scilicet gloriā per humilitatē passionis & mortis. vos superbi & increduli nō potestis venire etc. vt patet in euangelio. Itaq; de superbia q̄ animā mortificat & gloriā celestem perdet: refacit tria mysteria notabim⁹.

Primū dicit deestimationis.

Secundū dicit de extirpationis.

Tertiū dicit de remediatiōis.

R Circa primū de superbie deestimatione inquirendū est. quare quilibet fidelis debet superbā summe inter omnia vitia deestari. Ad quod fm̄ theologos traditur plures rationes. **P**rima ratio diuine execrationis. In tantū em̄ deus execrat superbā q̄ a principio mundi nūq̄ aliqui superbi placuerunt deo. Iudith. ij. Superbi non placuerunt tibi dñe ab initio. Et in tantū q̄ pre ceteris peccatis grauius a principio vitus est. vt patet primo in angel. quoꝝ innumerabilē multitudinē de celo eiecit ppter vnam superbā perpetue damnando etc. Item in primis parentibus qui voluerunt esse vt dii. quos cum omni posteritate innumerabili de paradiso eiecit & innumerabilibus miserijs huius vite subiecit omēs vt discamus nō superbire: sed humilitatis causam ex his habeamus. Unde Eccl. x. Odibilis ē coram deo & hominibus superbia. Et infra Sedes ducū superbōrū destruxit domus: radices gentiū superbarū arefecit a principio. Item deniq; deus intantum odit superbā q̄ ppter eam etiā si lateat in homine spiritali. & qui sanctus videtur pri-

uat illum gratia & pmitte cadere. Bern. sup̄ cantica. sermōe. xij. Argumentū superbie priuatio est gratie. Isidorus de summo bono. li. ij. Deus nōnunq; de iact occultitaz mentis superbā per carnīs manifestā ruinā vt humilietur superbus per id quod em̄ desat etc. Ergo homo caue.

Sed diceret. quare deus psequit in tantū superbiam. Respondet fm̄ Aureolū i compedio li. iij. ca. xv. quia supbus id qd̄ dei est usurpat sibi. scz gloriā. cum tamen dicat deus Isa. xlij. Gloriā meam alteri nō dabo. In bonis em̄ operibus que facim⁹ duo sunt. scz honor & vtilitas. sed primū deus sibi reſeruat. secundū nobis tribuit. vnde debemus deo partē suam relinq̄re si nostrā parte nolumus spoliari. hec ibi. Et sic patet ratio. **S**ecundū dicit de extirpatione: quia vt Aug⁹ dicit pur allegat Aureolus vbi supra. supbia omnib⁹ inuidet. scz maiorib⁹ quia eis non equat. inferiorib⁹ quia eis equari timet. paribus quia ei equant. hec ille. Et ppter ea omnes per turbare nitit. Unde odibilis est deo & ceteris hominib⁹ supbus vt supra. **T**ercia ratio dicit diabolice designationis: quia per superbiam signū certū habetur q̄ hō a diabolo possidet. sicut in castro erecto vexillū alicuius designat castrū illius vel sitio ab eo cuius est vexillū. Unde qñ i hoc mine depositū est vexillū crucis christi qd̄ est humilitas penitentiē & erigit vexillū diaboli signum est q̄ talis est castrū & possessio diaboli Job. xij. Ipe est rex. s. diabol⁹ super omnes filios supbie. Unde Grego. Euidētissimū signum reproborū est supbia. **Q**uarta ratio dicit infatuatiōis qz hominē supbia infatuat & fatum demōstrat. Patet hoc. quia vt dicit Bre. xxvij. morat. Stultus est omnis supbus. qz cuius alia multa scit et seipm̄ nescit. et qz magna scz celestia gaudia p vili stercore p̄prie voluntatis & paruo vento glorie vendit. et quia credit se posse cū sua supbia celū obſtinere quod diabolus in celo existens superbiendo p̄didit. In huius exemplū Nabuchodonosor supbus infatuatus fuit ratio nem amittenti. & vt bos fenū comedit Dani. iij. **Q**uinta ratio dicit exemplū

Feria. III. post dominicā secundā

cationis. Nam videmus naturaliter omnia etiam animalia ferocia superbis esse infesta. et humilibus mitiora ut claret de leone. qui superbos et rubea veste pomposos inuadunt. prostratis autē parcat. Si male dicitur de vrsō et de apro. *fm Amb.* in *exameron.* Item *Arestores.* ij. *rheto.* rice ca. vij. dicit. q. canes non mordent eos qui resident. et sic patet q. etiam bruta detestantur superbias. Deniq. et ipsi superbi plurimi dum congregantur scz detestari mutuo in seipsis ostendunt eo q. sese mori dent. *Prouerb. xij.* Inter superbos semper iurgia sunt. et hoc ob superbiam singulorum. Preterea omnis creatura detestatur superbiam. quia ut dicitur *Tob. iij.* Ab ipsa sumpsit initium omnis perditio. scilicet in omnibus creaturis mundi. Cum enim pmo angelus peccauit superbiendo et tandem homo omnia creata punita sunt a deo quodammodo. Ergo detestabile vitium pessimum. o maledicta superbia que totius perdidisti mundū.

Circa secundū de superbie extirpatione queritur. utrū superbia possit aliqua industria humana ex corde penitus extirpari. Respondet *fm Johanne Climacu li. scale sue.* q. superbia ē duplex in homine. Una interior que est in mente et hec extirpari vel curari non potest nisi a solo deo qui solus habet dominium plenum super cor humanum. Unde *Prouerb. xij.* Sicut diuisiones aquarum: ita cor regis in manu domini quocumq. voluerit inclinabit illud. *Lra.* Sicut diuisiones aquarum que sunt supra firmamentū ab his que sunt sub firmamento facte sunt a dei voluntate: ita cor regis. et per consequens aliorū hominum in potestate est dei. Ideo a deo debemus petere. Item *Hieremie.* scribitur. Scio domine quia non est hominis via eius. *Lra.* id est non est in potestate hominis recte ambulare in via iusticie: sed a deo est. Alia est superbia exterior. et hec potest curari facilius dei gratia adiuvante per remedia que subscrībemus.

Exemplū ad id in *Antiocho* superbissimo. *h. Dabab. ij.* qui licet esset humiliatus exterius quando apprehendit eum do-

lor viscerū et vermes scaturienē et fetor intolerabilis: tamen in corde veritatē humilitatis plene non habuit ut debuit. Ideo nec venia promeruit peccatorū. Item exemplū aliud legitur in *Speculo* *exemplo.* vij. *exemplo. xxxj.* q. quidam miles victorias multas fecit et postea ordinē militum intravit. et adhuc etiā in ordinē tēprabatur de supbia. et dixit militib. Cum fuerim haeculis fortis alios impugnādo de cetero volo esse fortis meipm impugnādo deo iuvante.

Circa tertium de remedijs supbie Notandū q. plura tradunt remedia *fm Anthoniū in secunda pte sume* q. valent facere ne in homine dominet supbia. Primum est christi exemplū et instructio. patet in euāgelio. Secundū est exercitijs vilibus occupatio. ut abluere ollas et scutellas in coquina: vel infirmis seruire etc. Tercū est visitatis proprie ac miseriarū anime et corporis consideratio. Quartū est vnde supbiū homo: cuius concepitio culpa. nasci pena. viuere miseria. mori necessaria angustia. post mortē vermis fetor et horror etc. Quartū ē aliorū vite melioris intuitio. Grego. Sicut incentiuum elatōis est consideratio deterioris: ita cautela humilitatis ē consideratio melioris. Vltimū est iudiciū dei animaduersio. quia deus nullo modo patitur superbos quin humiliet et confundat. *Psal.* Retribuet dñs abundāter. s. penas facientibus supbiam. et patet ex p̄dictis. Ergo charissimi caueam⁹ supbiam deo et angelis ac omnib. creaturis odibilem. et hū: illime p̄sternam⁹ nos Rogantes xpm dominū nostrum ut det nobis in p̄senti gloriam et in futuro gloriam Amen.

Feria tertia post dominicā secundam. Sermo. xvj. De supbia pessima quid sit. et de eius speciebus et filiabus.

Quāsi autem se exaltauerit humiliabit. *Dabab. xxxij. c.* et in euāgelio hodierno.

Verba sunt christi iesu qui suos discipu-
los et omnes nos sepe tam verbo q̄ exem-
plo monuit fugere superbiam et sectari humi-
litate, pponens penam supbie dicēs. Qui se
exaltat. i. p̄ supbiā in p̄sentia et humiliabit
se in futuro p̄ penam inferni. Item econ-
trario pponens meritū humilitatis dicit.
Et qui se humiliat exaltabit. s. in celo. pro
pterea et redarguit scribas et phariseos q̄
vacabant supbie ambirōni et glorie vane
p̄ omnia. vt patet in hoc euāgelio. Unde
de supbia pessima p̄ter p̄dicta aduēctia
in hoc sermone declarauimus mysteria

Prīmū dicit diffinitionis

Secundū dicit specificationis

Tercū dicit germinationis

A Circa primū de diffinīti-
one superbie inquirēdū est quō diffinitur.
quid sit supbia vt cognoscen melius scia-
mus ipam cauere. Ad quod norandū q̄
Aug. xliij. de ciuit. dei diffiniens dicit. Su-
perbia est puerile celsitudinis appetit⁹. vñ
supbius dicitur qui supra vult videri q̄ ē.
s. in glorio. li. et bimol. Superbus em̄ di-
citur quasi sup id quod est iens vel vadēs
scz extollēdo. Sed queritur. Quare ap-
petitus proprie excellentie reputatur pec-
catum mortale et graue: cum huiusmodi
appetitus pertinet ad bonum virtutis et
etiam naturalis rationis: quia homo na-
turaliter desiderat perfectionē boni quod
cōsistit in quadā excellentia et honorabili
existētia. **R**esponderet ad hec s. m.
sanctū Thomā scda secūde. q. cxiij. et in q̄
stionib⁹ de malo. ac Anthoninū secūda p̄-
te. titulo. iij. q̄ appetit⁹ p̄prie excellentie q̄n-
do fit s. m. regulam recte rationis. scz debi-
tis modis et medijs in operādo magna et
ardua virtutis et sanctitatis opera et ad de-
bitum finem: iuxta suam conditōnem ad
virtutē pertinet magnanimitatis. Sicut
per contrarium deficere et retrahere se ab
opere magno et honore sibi proporciona-
ro timore deficiendi pertinet ad viciū pu-
sillanimitatis. Sed quando quis appetit
propriā excellentiā excedendo regulam re-
cte rationis supra suam conditōnem: vel
non ad debitū finem: hoc pertinet ad vi-

cium superbie. Sicut cum quis sacerdos
veller agere ea que sunt temporalis auctori-
tatis: et rusticus ea que sunt iudicarie vt
regie dignitatis. Item sicut etiam cū p̄-
mi parentes voluerit fieri vt dicit. et mali
angeli noluerunt subesse deo et eius regu-
lis obediētie. Et huiusmodi appetitus
est peccatū graue. immo p̄ alijs grauius
mortale plurib⁹ rationib⁹ s. m. Anthoninū
vbi supra. quarū aliquas ponamus.

Prima ratio cōtempnis et oppositi-
onis. quia superbus cōtempnit deum eo q̄
non vult subijci p̄ceptis et regulis eius.
Ideo assimilatur diabolo Job. xij. Ipse
scz diabolus est rex super omnes filios su-
perbie. Deniq̄ p̄ alijs vicijs opponit se
deo superbia. Unde Boetius dicit. q̄ cū
omnia vicia fugiant a deo: sola superbia
opponit se deo. Patet in filijs Nemroth:
qui cum vellent edificare turrim pertinge-
tem vsq̄ ad celum vt possent defendi a di-
luuio cōtra deum. deus confudit linguas
eorum. Idem patet in Pharaone super-
bo bellante contra deum. **S**ecunda ra-
tio aggrauationis Nam grauius est a deo
auerti et peccare ex superbia q̄ prout est
in alijs peccatis. scilz auerti ex ignorantia
vel ex concupiscentia vel ex fragilitate. q̄
per superbiā plus homo iniuriatur excel-
lenti maiestati diuine quasi appetens eq̄-
litate dei. Et contrariatur pie ceteris
charitati dei Ideo ex suo genere superbia
mortale peccatū ē. Hinc etiam est q̄ vñ
quodq̄ peccatū quod fit ex superbia res-
putatur grauius. ideo ipsum est grauissī-
mum. Nam s. m. Aristoteli primo posteri-
orum. Propter quod vñ quodq̄ tale et ip-
sum magis. **T**ercia ratio p̄mi-
sionis. quia minora mala permittunt pro-
pter maiora euitanda. Iuxta illud Philo-
sophi in Topicis. Inter duo mala mi-
nus malum est eligendum. Sed in reme-
diū peccati superbie sepe videmus q̄ de-
us permittit hominem ruere in peccata al-
lia turpia. Quia vt beatus Gregorius i
moralibus dicit. Deus permittit etiam
spirituales viros cadere in luxuriam vt re-
cognoscant ipsi suam superbiam. et sic hū-
liantur. Ergo sequitur q̄ supbia grauis ē.

Feria tertia post dominicā. II.

Exemplū in vitā patrū de quodam tan-
te sanetitatis vt quoridie pasceret ab an-
gelo. Cūq; supbire cepisset in se ita fuit de-
uictus a stimulo carnis q; ad seculum fu-
gere cepit p; perficienda luxuria. sed in viā
apud duos germanos religiosos hospita-
tus dum ad eorum instantiā eos instrue-
ret in se reuerlus penitentia egit. Quar-
ta ratio animatois. scz demonis. Nam di-
abolus in nullo sic prostermit sicut in hūili-
tate. ita in nullo plus animat et pficit vin-
cere hominē q; in supbia prout dicit Au-
gustinus li. de penitētia. Unde legit etia;
Exemplū i speculo exē. vi. exēplo. xxiij
et Cesarj dialogo q; cū qdā magne opini-
onis monachus virgo corpe vellera qdāz
obfesso demonē eicere: demon respondit
Iustus nō timeo castitatē nec opera supb;
est cū. ergo rē. V ergo charissimi. o vere
xpiani dilate detestari supbiā.

Et Circa secundum de specie/
bus supbie Notandū q; fm Grego. xxiij.
moral. quem sequunt doctores supbia ha-
bet quatuor species in quib; est pctm mor-
tale fm genus quādo fit fm deliberatōez
ratiois vt dicitur Anthonina vbi supra. ali-
oquin si nō fiat deliberate venialis est sup-
bia. Nam qn homo nō vult subijci deo et
regulis eius deliberate animo mortale est
vt patet ex p; dictis. alias motus supbie dū
eis ratio nō consentit deliberate veniales
sunt. Species aut supbie a Gregorio enu-
merantur et sunt cōfitende. Prima speci-
es cum quis extimar bonū quod habet a
seipso habere. Hoc declarat sic a doctorib;
et in angelica summa atq; Anthonina: q;
ex quo recta fides tenet q; omnia bona sūt
a deo auctore Jaco. j. Omne datū optimū
et omne donū pfectū desursum est descen-
dens rē. aliud tenere infidelitatis esset. Sz
q; aliquis ppter inordinatū appetitū ppe
excellētie ita gloriatur de suis bonis acti-
ea a seipso haberet hoc p; tinet ad supbiam
vt quādo quis bonūz naturale. i. ingenū
fortitudinē pulchritudinē et hūmōi. vel tem-
porale vt diuitias potētias honores dig-
nitates et hūmōi. vel etia; spūi tuale vt sa-
pientia p; dicationē pphetiā grām et huius-
modi sibi attribuit quasi a se haberet non

a deo: hoc est supbia. sicut fecit Antioch;
qui a se extimauit non a deo q; potestatem
haberet in iudeos. Sic multi ex superbia
elati sunt intantū q; extimant se habere di-
uitias dignitates et huiusmodi ex sua idu-
stia nō a deo. Similiter q; sapientes sunt:
vel bene p; dicant vel pphetant et hūmōi.

Secunda species supbie est cum qs bo-
num quod habet ascribit a deo suis pro-
prijs meritis obtinuisse vel obtinere. Cū
supbus extimat q; meritis suis bona que
habet a deo acquisierit. i. diuitias et alia p;
dicta. Et supbo videt q; deus sit sibi obli-
gatus. cōtra illud ad Tyti. iij. Nō ex ope-
ribus iusticie que fecimus nos sed fm mi-
sericordiā suā saluos nos fecit. Tercia spēs
cum quis iactat se habere bonū quod nō
habz vel apud se existimat. aut plus habe-
re q; habeat in veritate. vt prudentiā ma-
gnam in agendis. vel industriā aut inge-
nium aptissimū vel scientiā. vel se sanctio-
nem putat ppter bona opa. Quarta spe-
cies est cum despectis ceteris singulariter
vult videri. sz tanq; melior p; alijs. sic scri-
bitur Lu. xxiij. de phariseo dicēte. Nō suz
neut ceteri hominū rē.

Sed Circa terciū d; vicijs que na-
scunt ex germine supbie tāq; ex radice no-
ta q; q;uis generaliter ex supbia habeant
oīrt omnia vicia. vt dicit Bre. Propterea
Cassiod. sup psal. xxiij. ait. Superbia ex
angelo diaboli fecit et hominī mortem in-
tulit. omnū maloz mater. scelerū fons. ve-
na nequicie. Nec ille. Tamen specialit ex
supbia nascunt filie criminosę. vt patet p;
doctores. Prima est seculi ambitio. Secū-
da vana gloria. Tercia psumptio. Quar-
ta excessus curiositatis. Quinta rixosa cō-
tentio. Sexta beneficiorū igratitudo. Sei-
prima irrisio. Octaua alioz temerariū
iudiciū. de quibus cōfitendū est Et idem
alibi de certis earū vt videbit necesse po-
pulo tractabimus. Nec ad plens sufficiat
Et p; finali concludamus q; omis hō doli-
genter debz cauere supbiam in singul' spe-
ciebus et filiabus. quia deus semp destrui-
xit et confudit supbos. Unde beata virgo
dicit Luc. ij. Deposuit potentes de sede
et exaltauit humiles. Item legit exēplū

etiam in Anthon. vbi. s. q. dū quidaz do-
ctor magnus legeret eplā Pauli. et ex su-
perbia dixisset q. melius itelligeret q. ipe
Paulus apostolus. statim deus eum sic pu-
nit q. oblitus est penitus omnis sciētie
ita vt nec litteram cognosceret. Rogem⁹
ergo christum zc.

Feria q̄rta post dominicā scđam. Ser-
mo. xviij. de ambitione q̄ nascit ex supbia.

Q̄ui volue

rit inter vos primus esse. erit
vester seru⁹. Barth. ix. et in
euāgelio hodierno. verba sunt saluatoris
nostri. in quibus reprehendit z cōstituit
ac fugiendū docuit ambitionis vitii⁹ pe-
riculosum. Cum enim christus predixisset
suam passionem z resurrectionem putā-
t. illico christum in mundo regnaturū mun-
dialiter. filij zebedei iohes z iacob que-
runt per matris intercessionē habere pri-
matu⁹ sup ceteros in regno christi vt vn⁹
ad dexteram sederet alius ad sinistram. sa-
piebant enī adhuc aliquid terrenum atqz
carnale. et de hoc alij etiā discipuli adhuc
carnales indignati fuerūt. propterea chri-
stus dominus humilitat⁹ magister redar-
guīt tam illos duos dī. Reſcitis quid pe-
tatis. et omnes alios vt ambitionem p̄ſi-
dentie et honoris euitaret admonuit. pa-
ter in euāgelio. Itaqz de ambitionis vi-
tio ppter qd multi periclitantur tria my-
ſteria in hoc sermone declarabimus.

Primū de culpabili offensione.

Secundū de mortali grauatione.

Tertiū de eius mali abominuatiōe.

S Circa primū de offensiōe cul-
pabili ambitiois Querit vnde ambitio
reputatur offendere deum culpabiliter et
grauiter. cum enī honor sit premium vtrius-
q. iij. ethicoz. ergo saltem virtuosus
poteſt licite ambire honores. quia q̄libet
licite poteſt appetere illd qd sibi debetur
p premio. mirum est ergo q. pbo viro nō
liceat honorem appetere: cum etiā vt idē
phus. vi. thopicoz dicit q. omnes homi-
nes honores appetūt. Sed ad hec respon-

detur fm fratrem Angelū in ſūma q. ſc̄z
honor bene poteſt licite appeti quādo nō
ppter ſeipm homo appetit honore sed ad
gloriam z laudem dei. vel ppter salutē ani-
marum. z sic ſoluitur obiectio. alis autem
appetere ſemp eſt peccatum ppter inordi-
nationem. Vñ fm Alex. ij. parte ſūme. z
Tho. ij. ij. q. cxxij. ambitio diſtinguitur ſic.
Eſt inordinat⁹ appetitus honoris vel po-
tentie vel dignitatis. Et quia inordinat⁹
appetit⁹ opponit ordinato. ergo ambitio
p̄m eſt. et hoc declarat ex triplici rōne.

Prima ratio originationis.

Scđa p̄ariationis.

Tertia inordinationis.

Prima ratio originis. quia a peſſima
radice p̄agatur. Nā Aug⁹ li. de vera reli-
gione dicit: q. ambitio p̄cedit ex ſuperbia
z cupiditate. que ſunt grauia peccata. ſed
quia om̄is arbor mala fructus malos fa-
cit Barth. vij. ergo ſicut fructus eſt infe-
ctus qui ex infecta radice vel arbore gene-
ratur. ita z actus humanus qui p̄cedit ex
peccato oportet q. ſit peccatum. hec Alex.

Secunda ratio p̄ariationis. quia ge-
neralis regula eſt q. om̄e illud eſt peccatum
mortale qd contrariatur directe charitati
dei vel p̄mi vt patuit ſermone dñice. ſed
ambitio eſt huiusmodi. vnde. i. Cor. xij
Charitas nō eſt ambitioſa. vbi glo. dicit
id eſt non vult alijs p̄poni. charitas enim
diligit. p̄mi⁹ ſicut ſeipm. z ideo nō vult
p̄mum ſubḡere ſibi ſz ſocum eſſe. imo
appetit ſeruire p̄mo z non ſibi ſeruire. ſi-
cut filius hominis non venit miniſtrari ſz
miniſtrare. Deniqz ambitioſus facit etiā
deo iniuriam contra charitatē dum vult
dignitatē vel honorem aut p̄ſidentiam
ab homine. quia ſicut iniuriam faceret rei
gi qui ſine reg⁹ conſenſu ab aliquo veller
p̄fici in regno vt eſſet loco regis. ſic q. dig-
nitatez querit ab aliq alio q. a deo Heb.
v. Nec quiſqz ſibi ſumat honorem ſed qui
vocatur a deo. **T**ertia ratio inor-
dinationis. quia fm Tho. vbi ſup. honor
ordinate debet exhiberi pio reuerentia ex-
cellentie virtutis vel dignitatis hominis
hoc autem q. homo excellit alium hoīem
non habet homo a ſeipso. ſed eſt quoddaz
diuinum in eo donum a deo datum ſibi.

Feria. III. post dominicā secundā

ideo q̄ ex hoc non debetur sibi principaliter honor. sed deo cuius est et a quo. Itē hoc q̄ homo excellit datur a deo homini propterea vt alijs p̄sit. propterea non ordinate appetit homo honorem vel presidentiam nisi appetat propter deū ei deseruiū. vel utilitatem aliorum. et quia ambitiosus inordinatē appetit. quia nō propter p̄missa. ideo ambitio peccatum est. et eo ipso quo appetit se indignū honori reddit vel presidentie. quia eo ipso vitiosus est et prauus qui non est dignus honore. itē. ethicorū. Exemplum fm̄ Berni. de ymbria que in sequentē fugit. et fugientē sequitur. Proinde. j. q. j. ca. p̄ncipatus dicit. q̄ ambitiosus ad plationē etiā si sanctus sit reprobatur.

Circa secundū de mortali grauatione queritur Utrum ambitio semper grauat hominem mortaliter. Respondet fm̄ Anthoni. ij. parte. ii. tit. ca. v. et etiā in Angelica. q̄ non semper sed appetitus honoris vel p̄sidentie vel potentie inordinatus potest esse tripliciter. et sic grauari potest mortaliter. Primo quando appetit honorem de excellentia quā non habet qd̄ ē appetere honorem supra suam proportionē vt si malus vult honorari tanq̄ bonus vel ac si esset sanctus et tamen nil curat de virtute. vel si desideret regimē et p̄sidentia que non debetur nisi virtuosus. vt est p̄latio ecclesiastica. Unde p̄ generali regula tenendum est fm̄ Angelicā. q̄ quicūq̄ appetit aliqd̄ beneficium ecclesiasticū vel etiā officium seculare aut principatum sciens se indignum ad illud ratione criminis vt ignorāte et huiusmodi. peccat mortaliter. et ratio. quia deliberate vult quod lex phibet. dī. lxx. miramur et alibi. Secundo quando appetit honorem per illicita media vel periculosa. puta quādo quis appetit plura beneficia ecclesiastica extracursum licitum mortale est. patet extra de p̄bendis ar. ca. quia instanti. Itē si etiā licitum tamē simoniacē vult acquirere. similiter si appetit tale officium seculare qd̄ est periculosum. vt sūt rebellia iniusta vel exactiones et officia vsuraria et huiusmodi. Tercio quando appetit fine illicito scilicet quia in ipso honore constituit finem nō re-

ferens ad honorem dei vel utilitatem aliorum. Unde si quis appetit dignitatem q̄ habet curam animarum vel etiā aliud beneficium principaliter propter honorem videtur mortale. similiter si appetit officium seculare principaliter propter honorem vel principatum. paratus quodcūq̄ mortale committere p̄ consequēda tali potentia vel honorificentia mortale peccatum est. et sic patet. sed magnanimitas vtriusq̄ tendit ad honores ordinate. cū quis virtuosus accipitur intendens principaliter ex illis honorare deum vel seruire deo. et prodesse p̄mis. h̄ ex consequenti sibi pueniat honor de quo gaudet et p̄tetur. Ex istis patet quomodo ambitio p̄stenda sit.

K Circa tertium de abominatiōe Honorū q̄ ambitiosus virtutē a bonis nandum est et fugiendū propter tria.

- P**rimo q̄ multa crimina inducit.
- S**ecundo q̄ quierē mentis tollit.
- T**ercio q̄ ois iustus illud fugit.

Primo inq̄. quia multa crimina inducit. Nam Anthoni. vbi sup̄. allegat quēdā phm̄ dicentem sic. Hoc maximū malum habet ambitiosus quia non respicit deū vel se vel alios. sed per fas et nefas et p̄ mille pericula ad dignitatem tendit quā appetit. mentitur. adulatur. humilitatem simulat. nulli parcat etiam suorum vt solus regnet. nam propter hoc Romulus occidit fratrem Remulū vt solus regnaret. Similiter Athalia occidit fratrem suū Budā q̄ ciuitatem suo nomine budā nominauit. Itē Julius cesar plurima bella gessit contra Pompeiū multis occisis. vt sibi imperium vsurparet. Itē magnus Alexander ex ambitioe multa bella fecit. preterea Absalon patrē propriū dauid de regno ei ceptare voluit. vxoresq̄ illi publice cognouit et male ipse in quercu pendens occubuit. ij. Reg. xvij. Itē Athalia vt sola regnaret omnes filios regis occidi fecit p̄ter Joas absconditū. iij. Reg. x. Quis possit enumerare quāta mala fecit ambitio. Secundo quia mētis quietem tollit. Unde Berni. li. ij. de p̄sideratione ad Eugenium dicit. O ambitio ambitium cruc-

quomodo omnes torques. et omnib⁹ pla-
ces. Nil acius cruciat. nil molesti⁹ in quie-
tar. et nil apud miseros mortales celebri⁹
negocijs eius. hec Berni. propterea fugien-
da est ambitio. Tercio quia omnis iust⁹
illud fugit. pater hoc pmo in domino ie-
su qui fugit cum eum vellent facere regez
Jo h. vi. Grez moyses cum dominus vel-
let eum mittete ut esset dux populi israel
excusavit se. Exo. iij. Et Hieremias euz
mitteretur ad annunciandū super regnaz
reges. Rndit. a a domine deus nescio lo-
qui. Hiere. j. Item Marcus euāgelista
pollicem amputavit sibi ut facerdotio re-
probis haberet. Et Greg⁹ magn⁹ fugit
cum in papam acclamaret. sic innumera-
biles iusti ambitionez detestati sunt. Ro-
gemus ergo dominum iesum zc.

Seria quieta post dominicam secundā.
Sermo. xvij. de vana gloria pompaz va-
riarū. z pserim in ornatu.

Homo qui
dam erat dives et induebat
purpura et bysso. Luc. xvj.
z in euāgelio hodierno. Verba sūt domi-
ni iesu. qui in hoc diuite plurima vitia in-
sinuat ppter que damnatus est. naz pmo
insinuat q^d erat valde superbus pompo-
sus z vanigloriosus in hoc q^d dicit. quia i-
duebatur purpura scilicet ad pompā glo-
rie sue. Secūdo q^d erat carnalis z delicio-
sus in hoc q^d dicit. Et bysso indutum pro
delitijs carnis. Tercio q^d erat gulosus. qz
epulabatur inquit splendide. Quarto q^d
peccatis lingue erat plenus. scilicet mēda-
cijs iactantijs falsidicijs. detractionib⁹ p-
iurij⁹ z huiusmodi. ideo dicit christus q^d i
lingua cruciabat⁹ acius in qua refrige-
rari petebat. ut hoc dicitur Berni. Deniqz
quinto q^d erat in misericors pauperibus.
quia Lazaro medico nec micas dabat.
ut hec patent in euangelio. Ex quo autē
dives iste damnatus iter alia vitia deno-
tatur de pompa vane glorie in vestiu⁹ or-
natu. de hoc tria mysteria in hoc sermone
declaramus.

Primo de detestabilitate.
Secundo de mortalitate.
Tercio de varietate.

I Circa primū de detestabili-
tate pompaz in vestibus et ornatu vel
apparatu. Notandum q^d plures sunt con-
siderationes que corda hominū retra-
hunt ab affectione pompe et huiusmodi
vane glorie i vestibus v⁹ ornatu z detesta-
ri faciunt. sicut hortatur etiam scriptura
Eccl. ij. In vestitu ne gloriaris ynqz. nec
in die honoris tui extollaris scilicet in su-
perbiā pompasam. et hoc pro alio the-
mate. Prima cōsideratio est primordia-
lis offensio. quia deus cum hominē creaz
uit preciosam animam eius ad imaginē
suam factam sub yli carnis sacco abscon-
dit ad ostendēdū q^d corpus nostrum vi-
le non debet preciosum tegumētum habe-
re. deniqz deus quando elecit primos pa-
rentes de paradiso non fecit eis tunicas
sericas sed pelliceas d⁹ pellibus scilicet ani-
malium Gen. iij. ut cognoscerent se simi-
les bestijs effectores. z viliter induēdos ad
tegendū nuditatem z frigus arcendū.
Sed vnde adinuēte sūt tor preciose ve-
stes modo Respōdet Anthon. flor. pre. ij
rl. iij. ca. v. q^d adinuēit presumptio noui-
tatum que est filia vane glorie et vanitas
hominū que prius pannos laneos ex la-
na ouium confecit. Postea secundo line-
os i molliciem carnis ex torticibus herba-
rum adiunxit conterendo. his non contē-
ta Tercis superinduxit serica ex stercori-
bus vermiū. Quarto adiunxit varia ex
pellibus muniū scilicet hermellinis sabel-
linis vulpinis. z huiusmodi preciosis. po-
stremo addidit gemmas aurum z argen-
tum ex vanitate. sed tūcendum est q^d i in-
ferno cū reprobis dicant tales illd Sap.
v. De nobis quid pfuit nobis superbia
aut diuitiarum iactantia quid cōtulit no-
bis. **S** Secunda est verecūdalitatis
confusio. quia fin veritatem homo debe-
ret potius verecūdari z erubescere de ve-
ste q^d gloriari. qz vestis ē signū peccati parētuz
nroz ppter q^d itroduit⁹ ē vilius vestiu. Un
Berni. Qui gloriatur de veste filis est furi
glanti d⁹ cauterio v⁹ aurū absfusione. Gre

Feria. V. post dominicā secundā

Guilhelm. in sūma vitiōrū dicit. Sicut ad gloriam loripedi non cedit q̄ pedem ligneum habet. etiam si ip̄m pedem ligneū de/pingeret vel deauraret. cum sit remediū infirmitatis. sic non est ad veram gloriā ornatus vestium sed ad cōfusionem hominū. quia signum est q̄ homo habet ex peccato turpitudinis erubescētia. Beñ. iij.

Tertia ē diuinalis debonoratio. quia per hoc q̄ si homo se ornat. ostendit quasi deus non satis bene et pulchre fecerit hominem. et sic iniuriam facit deo. ideo In/nocentius de vilitate capli. lxx. dicit. Artificialis species hominū dum supducitur siue in fucatione siue in veste hominis artificialium artem supare cōfēdit creatoris.

Quarta cōsideratio est irrationalis infatuatio. Nam fatuitas ormandi se ostēditur ex multis. Primo q̄ animam preciosissimam ornare non curant. et tamē vileni sacrum stercoreū scz corpus magnis expensis ornant vt aliorū oculos in aspectibus stercoreū taliz pascant. a quibz scz stercoreibz corporū nil aliud q̄ vermes et serpentes hereditabūt. Unde Guilhelm. in sūma. allegat q̄ quidam p̄bus cuidam militi turpia verba pferenti ait. aut vestes aureas depone. aut teip̄m mundicie tuarū vestium conforma. Alii quoz dicit. Valde mirabile est q̄ homines maiores habent oculos q̄ ventrem et ora. quia p oculo scz vt videantur gloriosi in vestibus multas expensas perdunt. sed p ore famelico et ventre acanima minus curant.

Secūdo fatui sūt tales vt Seneca. iij. epistola ad Lucill. dicit. Quemadmodū stultus est qui equū empturū non ipsū aspicit. sed stratum et freno. sic stultissimū est qui hominē ex veste existimat et sic ē i pposito. Tercio quia stultus esset quis ad mortem damnatus qui eū duceretur ad suspendium potius cogitaret de ornatu vt feriis funibus suspendatur q̄ quomodo animam a morte tali liberaret. sic in pposito. quia vt Aug. dicit. Nil aliud ē tempus p̄sentis vite q̄ quidā cursus ad mortē. Ergo demētia sūma vane gl̄e.

Quinta p̄sideratio est ruinalis occasio quia ornatus vanus multos ad lasciuiaz p̄uocat et occasiōē prebet ruine animaz

Unde cōsideret homo q̄ vt Greg. dicit. tot mortibus dignus est tot penis in/ferni. quot animabus prebet ruine occasiōem. extra de inlurijs et dāno dato. ca. Si culpa. Qui occasiōē damni dat. dānum dedisse videtur. et talis fortius damnatur q̄ occasiōē corporalis mortis dāret. Exemplū narrat Anthoñ. vbi sup de quadāz comitissa que l̄ erat liberalis ad omes pauperes et orationibus dedita sed in ornatu vana. et post mortem apparuit cuidam deuote mulieri sibi familiarī habens caput plenum serpētibz mordētibz. et dixit se dānatā p̄t ornatū capitis.

D Circa secundum principale de mortali culpa queritur in quibus casibus sit licitus viri vel mulieris ornatus. ac etiam aliorū scz domoz et suppellectilium cultus. et in quibus illicitus. Respōdetur fm̄ fratrē Angelum de clauas. i. sūma et doct. q̄ ad hoc vt sit licitus requirūt p̄cipua sex. Primo recta intentio. naz si fiat p̄pter libidinem. indubitatē est mortale. et si p̄pter superbiam vel aliam causā que est peccatū. tale erit quale peccatū intēdit. Naz fingere pulchritudinē non licet. s̄ occultare turpitudinem licitū est nisi si talis occultatio fieret intentione p̄uag. Unde p̄pter causam rationabilez etiā fūcare moderate licet. vt quādo per hoc alīqua turpitudine in facie non naturalis. sed ex aliqua egritudine accidens occultatur sicut dicit Tho. ij. q. clxx. et i Anthoñ. et p̄sertim vt coniuges sibi mutuo placeāt scz vir vxori et ecōuerso. Item cum mulier innupta ornat se vt placeat alicui accipere eaz in vxorē non est peccatū. et similiter cum quis se ornat vt nō sit in cōtemptum honestis personis. sed faciās vt vix sit sine peccato fm̄ Alexā. ideo tutus est cauere vt in Angelica. Secūdo requiritur honestatis obseruatio. vnde quādo alīqui vestimenta breuiā portant sic q̄ turpia viliā apparent. vel in mulieribus pectus et mamille videntur. tales non excusantur a mortali quādo notabiliter excedūt: nisi aliqua ex necessitate hoc facerēt alīqui. vt intra domum suam coram p̄pria coniuge quis faceret. hec latius in Angelica.

Tertio requiritur persone conuenientia et conditio. nam alium habitum debet habere religiosus. alium clericus. et similiter alium vir alium mulier. vñ quādo sine legitima causa mulier ornaret se veste virili vel vir veste muliebri peccaret mortaliter vt patet ibidē secus si causa legitima.

Quarto requiritur moderatio. nam in simplicitate nonabiliter excessiua tam quo ad multitudinem et diuersitatem q̄ quo ad p̄ciositatem et curiositatem peccatū est mortale vt cōmuniter volunt doctores. et iste excessus considerari debet fm̄ Alexā. ij. ij. fm̄ cōsuetudinem et morem patrie vel terre illius. et fm̄ nobilitatem persone. et dignitatem officij. ita tamen in omnibus intelligēti. q̄ assit intentio sacra. Quinto vt euitetur nimia sollicitatio et scandalisatio. nāz si quis nimis sollicitus est circa ornatum et pompā vt p̄pter hoc dimittat necessaria ad salutem. vel non curet q̄ euitetur scandalum ruine in concupiscentiaz mortale est. Sexto vt nouitatis caueat adinuētio que se3 lasciuia esset. p̄uocatiua hec etiam Anthoñ. in p̄fessionali.

P Circa tertiu3 de varietate p̄parum. Notanduz fm̄ Anthoñ. ij. parte vbi sup̄. Sulti sunt et varij modi peccandi in pompis et ornatis. Nā primo alij qui gloriuntur in vestimentis et fusa pulchritudinis vt dictum est. Secūdo alij in equis et equireturis et apparatu in illis. s3 aduertant q̄ angel⁹ domini de hoc redarguit heradium imperatorē euz crucē ch̄risti portaret in hierusalem et portas clausit ac humilitatem ch̄risti super asinam sedētis in exemplum p̄posuit. Tertio alij gloriuntur in conuiujs et vasis aureis et huiusmodi. sed aduertāt q̄ diues epulo splēdide epulans damnatus est. Quarto alij in edificijs et palacijs. sed aduertant maledictionem dei. Hierē. xxiij. Ue qui dicat edificabo mihi domum laram et spaciōsā. Quinto alij in nobilitate generis et potētia ac diuitijs. sed aduertant ilud Apoc. xxiij. Quātum se gloriificauit tantuz date ei tormentum. Ultimo alij gloriuntur in lectis et lectisternijs. sed audiant v̄e maledictionis eterne a deo Amos. vj. Ue vo-

bis qui dormitis in lectis eburneis et la3 scuitis in stratis vestris. Deniq3 tales aduertant q̄ vt Aug⁹ dicit. ch̄ristus lectum suum in quo dormiuit p̄ mortem se3 crucē in testamento dimisit discipulis. qui ergo vult cum ch̄risto quiescere in celo iaceat in crucis lecto. moriatur in cruce si vult ch̄ristum videre. considerent etiam tales qualem lectuz habebunt in futuro. Sicut exempluz narrat Anthoñ. ibidem q̄ frater quidam visitans quēdā mundanū scholarem cōpatriotam suum: vidit in illi⁹ camera pompam lecti delicati et ait ei. Charissime recorderis quid dicit Esa. xliij. de talibus. Lēcidit cadauer tuum se3 i mortē. subter te sternetur tineā et operimentuz tuuz ē. vermes. Et hoc verbum adeo impressum est cordi illius q̄ non potuit desce-
re sed religionē itrauit. Rogem⁹ xpm̄ zc.

Seria sexta post dominicam secundaz. Sermo. xix. de peccato contentionis que nascit ex vanitate sup̄bie.

Malos male perdet et vineam suaz locabit alijs agricolis. Math. xxi. et in euangelio homierno. Hāc sententiā p̄tulerūt contra seip̄os iudei et ch̄ristus doctus approbavit eam tāq̄ veram vt dicit Ysa. cum enim sacerdotes iudeorum scribe et pharisei p̄uenissent contra ch̄ristū et superbia pleni ac inuidia cōtentiose agerent contra dominum. ip̄e dominus ch̄ristus p̄posuit eis parabolam de vinea locata agricolis. qui seruos domini occiderūt et heredem. sic fecerūt iudei p̄phetis domini et tandem apostolis. ac ip̄m fillum dei ch̄ristū occiderūt. Interrogauit ergo ch̄ristus dices eis. Euz venerit domin⁹ vinee id est ecclesie se3 ad iudicandum quid faciet agricolis. Rēpōderūt malos male perdet. et hoc fecit per romanos p̄den. iudeos et vineam. id est ecclesiam suam tradidit alijs se3 discipulis et conuersis ex gētibz patet in euangelio. Ex quo autem hec peccata vinosa superbe contentionis ex vana gloria nascitur. et ē valde periculosa ac dānabilis. ideo de ip̄a vt cauere studeamus

Feria. VI post dominicā secundā

tria mysteria hoc sermōe declarabimus.

Primū dī effugationis.

Secūm dī diuersificationis.

Tertiū dī circūspecctionis.

Item aliud thema p hoc potest poni illū
Phil. ij. Nihil facietis per contentionem
neq; per inanē gloriā.

D Circa primum de effugatiōe
contentionis. nota q; cōtentio litigationis
reprensibilis est z fugienda ppter plures
rationes. Primo propter assimilationē
nam contentiosus assimilatur diabolo. vñ
Zug vñ allegat in summa vi tior dicit q;
videt; nihil ē ita simile actib; demonū q;
litigare. Ratio quia sicut diabolus semp
supbe z ptnaciter contradicit deo z suaz
sententiā falsam defendit sic talis zc. Vñ
Prouer. xvj. Semper iurgia qrit malus
scz homo. angelus autem crudelis mitte
re contra eum. **Lra** scz yr a iudice occi/
datur tanq; sediciosus. **Exemplū** etiā ha
bem; d iudeis qbus ait **Moys.** Deutero.
xxij. Scio pentionem vestram z ceruicē
maximā. z adhuc me viuente semper
contentione egist; contra dominū quāto
magis cū mortuus fuero scz quia conten
tiose ptra chrisū egerunt. vñ ē tunc om/
nes intersecti sunt in deserto deo ordina
te qui exierāt de egypto pter Josue z La
leph fideles. z post xpi aduentū oēs sūt
p romanos pīm occisi partim captiuati.
R. Itē inf bestias assimilatur fm cōmesto
rem in summa ipsi canis. **Raz** si querit. Cur
vel vnde est q; canis statim yr strepitū au/
dit vel sentit alicui; latrare incipit. **R**ndet
magnus **Alber.** d animalib; q; ex innata
sibi melancolia canis statim yr sentit ali/
quid latrare incipit non cōsiderās siue sit
amicus siue inimicus vel extraneus sit il/
le de quo scz latrat. sic facit homo cōtētiō/
sus. statim enim yr fatu; canis postq; ali
qua verba audierit loqui incipit z pten/
dere non curās an sit ad ppositum vñ nō.
hec cōmestor. fugego homo zc. **Secū**
do fugiēda ē ppter purbationē. qz homo
pentionis alios pūrbat et in se pūrbat
Prouer. xvj. Homo peruersus suscitatur li/
res. Et ratio. quia in seipso ptradictiones
habet carnis ad spiritū. z vitioz ptra sese

pntendunt; nam pntentio signū ē q; talis
sit carnalis et caro non obedit rationi. **Lra.**
Cor. ij. Eū sit inter vos zelus z pntentio
nōne adhuc carnales estis. **S** Proin
de **Egidius** d roma. li. ij. pñ. j. ca. viij. tra
ctat quare mulieres pl; q; viri sūt pntentio/
se z in litigando pseuerāt. Et respondet. qz
in eis minus viget ratio que posset homi
nes retrahere. si q; q; retrahunt hoc est
ex verecundia. Itē fm alios q; vir factus
ē imediāte de terra. sed mulier de costa viri
ri. si autē costa cōcussa fuerit sonāt. nō sic ē
de terra. ergo zc. Pro exemplo ptra hec i
vitalpa. quidā pater remediū docuit dī.
Si q; loquitur de quacūq; causa nōlit
pntendere cū eo. si bene dicit dic bñ. si ma/
le dicit. tu scias qd loqueris. z sic mens tua
erit pacifica. **T**ertio pntentio fugienda ē
ppter vitioz deriuationem. ab ea enī sepe
deriuantur plurima scādā odia dissensi
ones rixē. z quādoq; post verba veniūt ad
verbera. z aliquando tota cōmunitas tur
batur vsq; sanguinis effusionem. **Eccl. xj.**
Ab vna scintilla augetur ignis z a dolo/
so augetur sanguis. **Vñ** phus. v. politico
rū ca. vñ. docet q; cōtentiones in qualibet
policia sunt sume vitande tanq; cōmuni/
tatis destructiue. **Q**uorū pncipes z mi/
lites inter se dissidēt. z cōtēdēt. mouent
bella in quibus sequit pauper oppressio
z plura mala. **H**eu iam impletur videm;
illud **P̄s.** Effusa est contentio super prin
cipes et errare fecit e. **Lra.** id est iusto iud
icio deus pmitit errare illos in iniurio de/
uiando a iudicio rōnis recte. z non in via
supple dei esse que est via charitatis z mā
dato: iuz a qua deuīat. **Q**uarto fugiēda
est ppter acq̄sitionem scz honoris digni et
grē des ac glorie. nam **Prouer. xj. di.** Ho
nor ē homini qui sepat se a pentionibus
Item **Roma. xij.** Nō in pntentione z emu/
latione scz ambuletis. sed induimini oīm
iesum xpm inuitādo eius humilitatē. z sic
habēt. in anima chrisum per gratias zc.
de hoc exemplum in fine smonis.

T Circa secundū de diuersitate
pentionis. Notandū q; contentio pur est
vitium pte diffinis fm **Alexā. in. ij. sume**
z in Angelica sic. Cōtentio est impugna

tio veritatis cum confidentia clamoris. vñ nascitur ex vana gloria supbie. quia vult vincere cum clamore propter apparere. et pōt fieri diuersis modis et causis. Primo mō p̄ defensionē veritatis pōt fieri p̄sentio. q̄a vt scribitur. xlvj. di. In p̄ncipio. Rusticoꝝ arrogantia garrulitateꝝ putat autoritate. Unde quādo cōtra hereticos q̄s non p̄tenderet rustici scandalifarent in tali disputatione. sic narratur fuisse craco me in disputatione cum bulcatis eozꝝ re/ge. q̄s magister kozlinczki sagaciter p̄ho/rum multitudine et argumentorū p̄uicē et huiusmodi p̄tentio meritoria est vt dīc Anthoñ. ij. p̄te. Secūdo modo potest fieri causa correctionis s̄m Alexā. nec hoc est peccatū quando sic necesse est fratrem corrigi. Tercio potest fieri causa disputationis vel eruditionis. et hoc licet non sit peccatū si fiat modo debito potest tamē ibi p̄currere veniale peccatū ex inordina to clamore vel ex aliqua titillatione vane glorie vel honoris sicut legī de apostolis Luc. xx. q̄ facta est contentio inter eos q̄s eorum videretur maior. Quarto causa emulationis sicut discipuli Joh. cōtendebant de suo magistro scz baptista. et de christo. sic et modo p̄tendunt aliqui de religiosis et eorum fundatoribus vel dōctoꝝibus et p̄dicatoꝝibus. et hoc etiam licet sit veniale de se tamē sepe concurrūt moꝝtalia puta detractiones et huiusmodi. Tṛe simile est de illis qui p̄ferre cōtēdunt aliū quē sanctum in celo alijs. Ultimo pōt fieri contentio causa male litigationis vt cum quis contendit contra fidem vel contra bonos mores vel contra veritateꝝ notabilem peccatum mortale est. Si autem cōtenderet contra veritatem aliquam in his in quibus nullum esset periculū et ex quadam leuitate non esset peccatum mortale. Item si quis etiam in notabilem iniuriā vel dāmnū p̄ximi contenderet sicut faciunt sepe aduocati et p̄curatores vel litigarer contra iusticiā mortale peccatū est scienter talia facere. Ergo homo dīce talia confiteri dē.

¶ Circa tertium de circūspectiōe Notandū q̄ recolligendo ex scriptu

ris plura sunt genera hominū quē valde circūspecte debet homo obseruare vt non contendat cum talibus. Primo cum viuite et potente Eccl. cap. viij. Ne litiges cum homine potēte ne forte incidas in manus illius. non contendas cum viro locuplete ne forte cōtra constituat litem tibi. dec tibi. Secundo non est cōtendendū cum verboso garriente Eccl. viij. Ne litiges cum homine linguato ne struas in ignem illius ligna. hoc est fomenta rixe amplioris. Tercio cum pestilente infamāte. quia talis conuitia et infamatoria obprobria obijcit tibi. Prover. xxij. Ne contendas cum pessimis. Vra. incorrigibilibus. y. Nāz talis et si tunc non dicat infamatoria postea dīc. Sic de lupo p̄hs viij. de animalibus dicit. q̄ cum magis irascatur dissimulat et se inuadentes abire permittit ac si non attendat quousq̄ im̄premeditatum illum inueniat et tunc eum occupat ne euadat. Quarto cum vxore non tacere p̄sertim coram aliquo p̄sente. nam sepe scandala exoriantur inter patrem et filium. et inter fratres vel vicinos p̄pter contentionē mulierum. sed vir sapiens ratione debet vti non litigio. et vnus quisq̄ debet suam corrigere in secreto. iuxta illud apostoli. Cum patietia suppoꝝtates inuicem in charitate. Ephē. iij. Sic enī melius scandalū aliorum cauetur et pax tenet. Quā magni meriti sint iuges sine contentione viuē. Exempla legitur in vitā patrū q̄ s̄cto Zachario orante vox insonuit ad eum dicens. Non dum ad mensuram peruenisti duarū mulierum habitantium in p̄xima ciuitate. vnde Zacharius veniens iterro gausit illarum cōuersationē. Responderūt q̄ erāt mulieres duorū fratrum et quindecim annis simul habitā. nec verbū contentiōis nec factum contristationis vnq̄ sibi inuicem fecerāt. hoc caudiēs Zacharius. edīficatus recessit. Rogemus ergo christum dominum n̄r.

¶ Sabbato post dominicā secundā. Sermo. xx. de superbiorum ingratitudine ad deum et ad homines.

Babbato post dominicā. II.

Adoleſcen

tior filius peregre pfect⁹ est in regione longinquā: et ibi dissipauit substantiam suam. Luc. xv. et in euangelio hodie⁹ no. Verba sunt saluatoris nostri parabola dice⁹ta. in quibus designat ingrati tudinē hominū ad deū. Proposuit namq³ parabola⁹ talem dicens. Homo quidaz habuit duos filios etc. Lira. id est deus pro nob⁹ humanat⁹. duos filios: id est iustos et peccatores habet. qui peccatores licet nō sint per gratiaz filij dei: tamen sunt ad imaginem dei et per baptismū adoptati. et sic filij dei. adoleſcentior: id est peccator: qui moribus est iuuenis peregre pfectus est longius per peccata elongādo se a deo. et ibi dissipauit omnia bona gratuita: et etiā nature ingratum per peccatū peiorauit luxuriādo cū diabolo. facta fame verbi diuini adheſit vni ciui: id est diabolo: pascat porcos id est vitia que immūda sunt. et tandem in se reuerſus ad penitentia rediens suscipit a deo in gratiā. et de hoc gaudere oportet omnibus angelis et bonis hominibus put debis patet in euangelio isto. Ex quo autem iste adoleſcens filius ingratiſſim⁹ patri relinquens illū significat ingratos peccatores vt dictum est. et videmus istis temporibus multos factos ingratos ad deū ad parentes et quoscunq³ benefactores. quod onis ex radice damnabilis superbie Idcirco de ingrati tudinis superbia in h⁹ sermone dedaremus tria mysteria.

Pro hoc sermone aliud thema vide ex infra scriptis.

Primū dī qualificatiōis.

Secundū dīcī mortificatiōis.

Tertiū dīcī periclitatiōis.

A Circa primū de qualitate ingrati tudinis notemus tria pcpia.

Primo qd sit ingratitudo.

Secūdo qd mōis cōmūit ingratitudo

Tertio de exemplari documento.

Primo ergo notandū vt nouerimus qd sit ingratitudo q³ fm Tho. ij. ij. q. cxiij. sic diffinit. Ingratitudo est vitium quo bene

ficiatus non retribuit benefactori qd debet. Et pro hoc aduertendū est q³ primo omnū et principalis quilibet debet deo eo q³ ipso est primū principū a quo est omne bonū nostrū. Ab ipso namq³ rationalis conditi sumus. ab ipso omne creaturā subiectam habemus. et sustentatiōem vite recipimus quoridie. Ab ipso toleramur in nostris malis equanimiter. cū tamē vt Augustinus dicit peccator nō est dignus etiā pane quo vescitur. ergo nec veste. Itē ab ipso deo post grandia peccata reuocamur et venia datur. Ab ipso gratia dat⁹ et auxiliū vt p⁹ficiamus in bono. Ab ipso regni celestis gloria p⁹mittitur et reddit⁹. Ideo ip si debemus et tenemur reddere amorem et maiorem laudem et gratiaz actiōem. Tūc apostolus. i. Thes. v. ait. In omnib⁹ deo gratias agite. Et Col. ij. Omne quodcūq³ facitis in verbo aut in opere in noīe dñi Iesu christi facite gratias agētes deo et patri etc. Cum ergo homo peccat mortalit⁹ p⁹ra deum offendit et non reddit et debet amorē et honorem. ergo ingratus est. Secūdo debet homo parētib⁹ a quib⁹ ēē et educatiōem accepimus. Tercio debet prelatis et rectoribus ac psonis digniorib⁹. ex quib⁹ cōmunia beneficia hominū cōmūitaci pcedunt. Quarto debet homo quib⁹ cūq³ benefactorib⁹ a quib⁹ aliqua specialia beneficia pcepimus p quibus particularit⁹ tenemur esse grati. Unde si hīs non reddimus quod debem⁹ ingratitudo est.

Sed dī. Quid et qualiter debemus reddere. R⁹ndetur fm doctores theologos q³ homo ex virtute gratitudinis tenet primo beneficiū recognoscere. Secundo pro ipso gratias agere et laudes. Tercio retribuere. p loco et tēpore fm suam facultatē. et patet infra ex dictis Seneca. libro de beneficijs tercio. Secundo restat notandū. qd modis cōmūit ingratitudo. Respondet i angelica fm Tho. supra vic. ij. ij. q. cxiij. q³ in toto sex modis qui accipiunt ex istis dictis in pcedentibus. Primo quādo quis beneficia dei vel hominū vt debz non recognoscit. Secūdo quādo gratias et laudes benefactori nō agit. Tercio quādo nō re compensat benefactori dum possit videlicet faciendo honore vel seruitiū vel auxiliū

Lunqꝫ multi transgredierentur consuluit
Virgiliū qꝫ petiuit vt arte sua faceret qꝫ
transgressores acculerent. Virgilius ergo
arte magica fecit vt statua erecta i medio
ciuitatis omnia hmoi in ciuitate facta oꝝ
culte in illo festo violando reuelaret. et sic
plures occidebant. Erat autē quidā fa/
ber noīe focas qꝫ laborabat in nocte festi.
maneqꝫ focas pperans cū malleo cōmina/
bat dicē. Si tu me pdideris confringā
caput tuū. z sic domū redibat. Quodam
mane festi misit imperator ad statuā illā
vt requireret de transgressoribꝫ. z statua
ostendit illis tria metra descripta in fron
te suo sic. Tempora mutant homines qꝫ
deteriorant. Qui veritatē dicit caput fra/
ctum habebit. Audi vīde tace si vis viue
re in pace. Itaqꝫ impator: venit ad statuā
interrogans quis sibi minaret. Et tandē
respondit qꝫ Focas. Captus est ergo z ad
ductus. inquit entiqꝫ imperator cur con
tra legem ageret: respondit. Domie: hāc
legem nō possum seruare. quia omī die og
to denarios optet me acquirere quos nō
possum sine labore habere. quia duos de
marios soluere habeo quotidie. duos ac/
cōmodare. duos perdere. duos autem ex
pendere. Lunqꝫ hec verba nullus intelli/
geret iurauit imperator qꝫ nō occidere
si edīsseret. z sic ille explanauit dicēs. du
os debeo soluere quia patri meo qui me
enuitruis dare teneoꝫ. p victu eius paup/
tatiz. duos accōmodo quia filium habeo
in scholis discentem. p quo soluo. qui tan
dem cū ego senuero me nutriet. Item du
os perdo quos in vxorē que mihi contra/
ria est quotidie expendo. duos autē in vsū
necessitatis mee expendo. z sic liberatꝫ est
Focas per sapientiā. z a senatu commen/
datus. tandē post mortē imperatoris ele
ctus est imperator. in cuius corona capis
in imagine depicti sunt octo denarij.

E Circa secundum de legali
punitiōe nota q̄ ōm̄is lex punit trāsgres
siōē festi. Pater p̄mo lege intrinseca sci
licet nature in anima. quia ratio ip̄a natu
ralis dicat vt homo aliquando intendat
vite contemplatiue deū z dei beneficia re
cognoscendo. z per consequēs conscientia

remurmurando, p transgressionem punien-
dū decernit. Propterea de sancto Job, q̄
fuit tempore legis nature dicit, q̄ cum in
orbem transiissent dies: id est in capite heb-
domade quod est dominica die mittens
sanctificabat filios suos Job. i. scilicet ad
monendo de gratitudine beneficiorū dei
et corrigendo de peccatis. Ideo subditur,
dicens. Ne forte peccauerint filij tui. Se-
cundo lege moysaica. Numeri. xx. vbi do-
minus pcepit lapidari euz qui colligebat
ligna in sabbato. Deniq; tertio lege p-
phetica. Hieremie. xviij. Ezech. xx. et plu-
ribus alijs dominus ponit multiplicē cō-
minationē penaz contra transgressores.

Quarto lege euangelica. Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata ⁊ sic per contrariuz si non seruas damna⁹ beris. Quinto lege apostolica. Ab apostolis em exorta est diei dominice celebra⁹ tio ppter multa eius pūlegia vt in specia⁹ li sermone parte de tēpore tractauimus. Et p̄sertim quia christ⁹ resurrexit die dōmīnīco ⁊ discipulis apparens gaudiuz fecit. Sed malus discipulus scilicet Judas traditor: fm quod Aug⁹ dicit. eodem die se suspendit audita chasti resurrexōe: lēz euāgeliste per anticipatiōē scribant hoc factuz in serie passiōis. Sic fiet malis q die dominica scilicet nostre resurrexōis finalis suspendēti corpore ⁊ anima ad p̄petuam damnatiōē in iudicio. Itēz die dominica apostoli spiritam sanctū acceperunt. g. 2c. Sexto lege canonica que p̄cipit. extra de ferijs. ca. omēs dies dōmīnicos celebrari omī ueneratione. Itēz de conse. dist. ij. ca. Peruenit. Grego. decet nō q violatores dominice diei sunt anti christiani. Septimo lege ciuili. Nam L. de ferijs. l. vltima precipitur sub pena amissionis militie ⁊ p̄scriptiōis patrimonij non fieri in festo iudicia et spectacula. Et sic patet 2c.

F Circa tertium de modo vacandi ex quo sermone de tempore latius egi non oportet hic repetere. Sed restat questio. vtrum christianus die toto vel maiori parte diei in festo vacare salubribus rebus excepto. Respondet fm Cancellarius.

Feria.III.post domica ramispa.

in parisiensi. et in Anthonina. par. ij. titul. viij. ca. vij. q. licet hoc facere esset bonum: non tamen obligat. immo potest quis in festo assumere aliquam recreationem vel spaciari vel solariu dummodo sit honestu et taliter fiat q non committat peccatu mortale. Unde si quis audit missam et postea tota die solariat vel ocia honeste non peccat mortaliter sed venialiter: alias sermo esset nimis durus. et multu pter commune credere damnarent. Unde ex precepto non teneatur nisi missam audire et ab operibus seruilibus abstinere. et sic peccat. Sed qn totu plus vacat: tanto p meret. Hec Anthonina. Exempu legitur in speculo. di. vij. exem. lxxij. q festa quelibet quida deuote celebrauit diuturnis vacan. orationibus et in festo omniu sanctoru migravit de uoce: ac post mortem cuidaz apparuit in glorioa pulchritudine dicens ob hoc se sanctis associatu. Rogemus g xpm etc.

Feria quarta post dnica ramis palmaru
Sermo qn quagesimus de remissione peccatorum et eius regulis generalibus ac signis.

Iesus lautez

dicebat. pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt Lu. xxij. et in passioe euangelica que canit in missa hodierna. Dns iesus charissimu pietate et misericordia plenus orauit p suis crucifixoribus vt nullus peccator quantu cunq in peccatis pfundatus desperet de peccatoru suoru remissione si conuersus fuerit ad penitentia. Proinde diligenter aduertamus charissimu q christus dñs hanc oratione p remissione nostroz peccatoru fudit quando erat cruci affixus et tribus clauis vulneratus ac sanguine sacro perfusus vt doceret q per meritum crucis et sanguinis christi omnia peccata quantumcuq graua nobis donant vel dimittunt. si tamen compatiatur imitando ipm in cruce penitentie in qua et nos debemus configi tribus clauis scilicet contritiõis vere et confessionis et satisfactionis quibus vulneramur amore christi. de quo Biego. dicit. Mala est sa-

nitias cordis que nescit dolore huius vulneris sed charitatis que operit multitudinem criminis et introduct in regnum eterne beatitudinis. Unde ppheta Ps. cxxj. dicit Beati quoru remisse sunt iniquitates et quoru tecta sunt peccata. qd potest poni p alio themate. Ecce beatos dicit penitentes in charitate. quia scz remissione habet peccatoru p sanguine christi et in spe beati sunt et si re nondu existant cu sint in gratia q earra beatitudinis future. Hec Lyra.

Ita g de remissione peccatoru mortalium omnium de quibus p totum hoc quadragesimale egimus restat tanq p medela infirmitatu aliquid salte generaliter pponere quis auez in alio quadragesimali plurima specialius egerimus de penitentia: tamen et in hoc quadragesimali necessitas cogit breuiter iuehere p populi doctrina salubri. Unde de ipsa peccatoru remissione declarem tria mysteria p hoc sermone.

Primu de remissionis notificatione.

Secundu de regularitatis obfuatione.

Tertiu de cognitionis ptecuracione.

Circa primu de notificatione queritur quid sit peccatu remitti aut qualiter fiat a deo remissio peccati. hoc vtile est vt nouerimus quomodo a nostris peccatis debeamus expiari. Respondet fm Tho. in questionibz disputatis de malo questione de peccato veniali articulo. xi. q peccatu remitti nihil aliud est q peccatu homini non imputari. et ostendit ex scriptura sic. Nam cum Ps pmisisset dices. Beati quoru remisse sunt iniquitates et quoru tecta sunt peccata. Exponen. hec subdit. Beatus vir cui non imputauit dñs peccata. et sic peccatu remitti non est imputari.

Pro clariori intellectu nota fm intentione Scoti super. iij. di. xij. q postq quis pfectu actum peccati licet iam actus transierit: tamen anima que peccauit manet in dei voluntate obligata ad penam peccati. qz pmissio correspondente vt dicit Aug. sup ead euerba pdicta Ps. Expleu postq qs offendit regem vel iudicem licet actus offensiois iam transierit: tñ in offendere remanet imputatio ad penam. Sic et in proposito manet post peccatum iam macula peccati ppter quam non e digna dei

amore vel grā nec vīdē diuina tāq̃ inq̃
nata stercore pcti. Sicut em̃ nō decet nec
admittit q̃s ad cōspectū regis facie sterco
risata. Sic in pposito. **Uñ** Apoc. xij. Nil
comēdātū. s. pctō intrabit in illud. s. celuz.
Ite post pctm̃ manet etiā reat⁹ pcti ad pe
nā quā oportet soluere anteq̃ pueniat ta
lis. s. aīa ad bñtudinē. Tūc ḡ dī pctm̃ re
mīti. Primo qñ talī anīe peccatrici nō im
putatur talis. s. pcti macula. sed infusa dei
grā delect vlt̃ tollit. Scđo qñ etiā nō im
putat eidem illa pena a deo ordinata ad quā
fuit obligata. ita q̃ deus nō reseruat talē
aiām ad penam p̃ illo pctō. nec vult vin
dicare p̃ penam ipm̃ pctm̃ cōmissum.

3. Secundo quōq̃ ex his q̃rit Qualī
hoī de⁹ nō imputat pctm̃. Rñdet fm̃ Cal
sido. sup. e. s. bā Ps. q̃ oī agentī verā pe
nitentiā. Propterea cū dīc Ps. Beatus
vir cui non imputatur dñs pctm̃: subdit.
necest in spū e. v. dolus. **Ubi** glo. Cui non
imputat dñs pctm̃ nisi illi in q̃ non est do
lus false pñie sed se vero corde. s. penitēdo
accusat in confessione z satisfactionē intē
dit pficere. Exemplū in Dauid q̃ cū pec
casset cum Harabee vxore Urie pus im
putauit de⁹ pctm̃ sibi p̃ pphētā Nathan. q̃
pposuit pabola q̃ diues qdā pepercit suis
ouibz. z ouiculā paupis hoīs mactauerit
pegrino aduenientī. Et data snīa a Da
uid q̃ fili⁹ mortis est vir ille diues q̃ hoc fe
cit. subiūxit ppheta. Tu es ille q̃ Uriam
occidisti z vxorē ei⁹ tulisti. q̃ obrem non re
cedet gladius de domo tua zc. Sed cuz
dauid vere penitūisset p̃fiteñ. peccauit do
mīno. ppheta mox eternā dēnūciāuit re
missionē dī. Dñs trāstulit pctm̃ tuum. ij.
Reg. xij. **Q̃** sacra pñia que pctā deles.

R. Deniq̃ tercio querit Quō p pñiam
regit deus in aīa peccatū vt dīcīc Ps. vbi
s. i. q̃z tecta sunt pctā. Quō em̃ sit in bñfi
cato hoīe vt cōmissa in hoc mūdo pctā nō
sint ap̃ta deo: cuz deo nil pōt celari vel te
gendo abscondi cui oīa ab eterno nota sūt
z ap̃ta oculis eius Heb. iij. Et p̃ p̃seq̃ns
mirū est q̃ nō videāt etiā bñ. Sed respon
det fm̃ Lyram z doc. cōiter. q̃ pctā hoīm
cōmissa nō sīdīcānt regi vt nullo mō vi
deant vel cognoscant fore facta. q̃ hoc est
impossibile vt p̃teritū nō sit p̃teritū. vel q̃

deo sit ignotū. Sed dīcunt regi vel tecta
p pñiam. q̃ nō videt deus ad puniendūz
illa. nec erūt ad p̃fusionē hoīs in p̃ria brā
q̃z videbunt tanq̃ dei misericōdia z gratia re
missa. hoc aut̃ p̃ charitatē pñie annexam.
Al. j. Pe. iij. Charitas opit multitudi
nē pctōz. Sicut em̃ ferrū cū in se sic turpe
z rubiginosum: si ignitus fuerit totaliter
splendore ignis induit z fit pulcrū nec ap
paret rubigo in eo. sic erit in aīa igne cha
ritatē z glā splēdente in celo. Et sicut mi
liti qui in bello cecidit si postea surgēs ho
stes strauit magnifice: casus nō est ad con
fusionē. Sic in pposito. **2.** Itē ex dī
cris Hug. sup. Eccle. Exemplū pōt poni
tale. Si gram reo hō quēdā est p̃fūdus
in inferno. Rñdet Hugo ibi. q̃ pctm̃. nam si
non esset pctm̃: non esset infern⁹. et pei⁹ est
esse in pctō q̃ in inferno sine pctō. vt patet
p̃ Anf. li. similitudinū. Item si grā Quid
est altius celo z angelis q̃ sunt in celo. Re
spōdet ibidē Hugo q̃ iusticia. q̃ angeli p̃
iusticiā ascenderūt supra celū. s. ad dei vīstī
onē. in q̃ celo a principio fuerūt creati. Et
subdit idē Hugo. Quātū ḡ descendit q̃ de
celo ad infernum descendit: tantū descen
dit q̃ de iusticia in iniquitatē ruit. Et qñtū
ascendit q̃ de inferno ad celū ascendit: tan
tum ascendit qui de iniquitate ad iusticiā
am redit. Nec ille. Sed q̃z de celo i infer
nū cadere est summe confusionis vt patet
in demonibz. Et p̃ p̃trarium de inferno si
q̃s posset in celū ascendere: hoc esset sum
me glorie. vt patet in christo resurgente vī
delicet z ascendente cū sanctis patribz. Sic
in pposito non cōfusio sed virtutis glōria
magna erit in celo eis q̃ p pñiam de p̃fun
ditate. s. pctōz tanq̃ de inferno ascende
runt in celestē bñtudinē. **Q̃** sacra pñia
q̃z mirabilis virtutis es. **Q̃** qñtum ama
ri deberes.

De Circa secundum de regu
lis obseruandis p remissione pctōz oba
nenda Notandū q̃ plures regule genera
les tradunt de hoc a doctoribz recolligē
do ex dictis Lancellarij parisiens. z aliorū
Prima regula fidelitatis Heb. xj. Si
ne fide impossibile est placere deo. Unde
Aug. xxiij. q. i. c. Ubi sana fides non est

Feria. III. post dominicam pascha.

non potest esse iusticia. quia iustus ex fide
vivit. Exemplum de hereticis et schismaticis.
Item de fornicariis et homicidis. Nam qui
dem sanam non habent: non consequuntur
peccati remissionem. Secunda regula
dicitur integritatis. videlicet quod peccatum mortale
vniuersum non remittitur sine alio. ideo integra est
penitentia agenda nullo mortali retento.
Nam de pe. dist. iiij. §. His autoritatibus
Leo papa. et dist. v. c. Fratres. Innocentius ex
posuit dicitur hanc regulam. Rō fm Lancel
larium. quia manente vnicuique mortali reman
et inimicitia peccatoris ad deum. g. pnia de
vno vel pluribus retento aliquid mortali non
valet ad remissionem etiam illorum. Unde con
trarius tenere est heresis. ut ibidem dicit Lan
cellarius. Exemplum de homine qui licet de
alijs peccatis peniteat: tamen non vult re
stituere alienum. talis penitentia non fa
cit remissionem peccatorum. ut patet p. Au
gustinum. xliij. q. vi. Si res. Tamen valet ad
alia temporalia retribuenda. sicut opus bonum
in mortali factum. Similiter est dicendum
de penitentia iram retinentis vel meretrici
tem et. Tercia regula dicitur venialis
qualitatis. scilicet quod peccata venialia existen
te homine in mortali non remittuntur nisi re
missio peccati mortali. Et patet fm Richar.
in. iij. di. xvj. q. 2 ar. fi. Quia homo quod diu
est in peccato mortali est inimicus dei. Au
gustinus. Scio deum esse inimicum omni crimi
noso. inimico autem quod diu est inimicus non
remittitur offensa nec magna nec parua. quia
remissio culpe non fit nisi per gratiam spiritus san
cti a quo talis est alienus. ergo manente mor
tali quo ad culpam: non remittitur veniale.
Nec potest dici quod veniale possit remitti per
penitentiam sine gratia. quia talis penitentia est
informis non accepta deo illa acceptatio
que requiritur ad remissionem peccati. Verum
tamen mortale remitti potest sine veniali. et
vniuersum veniale sine alio veniali. Nec Rich.
Exemplum. Quando tu contritus es de
mortali: non tamen tanto feruore ut etiam
venialia tollant. nam mortale tollitur per
contritionem solam. sed venialia per fer
uorem contritionis vel charitatis qui im
plicitate vel explicitate contritionem continet
ut per aquam benedictam: dominica ora
tionem et huiusmodi fm quantitatem fer

uoris tollunt plus vel minus de venialibus
que sunt innumerabilia. nec potest homo
omnia memorari. Ad predicta ex
plum naturale. Si manibus sit ferocibus
stercoris sordidatus: feroces non tolluntur
nisi stercus abluatur. Et quandoque ablu
to stercore adhuc fetor manet. Quarta
regula dicitur necessitate veritatis. scilicet quod ad
remissionem peccatorum necessaria est ve
ra contritio. Nec autem consistit in pecca
ti detestatione et proposito cauendi et propo
sito ostendi ac satisfaciendi. ut patet ex dif
finitione contritionis. Sine contritione
autem vera nec confessio nec satisfactio va
let remittere peccata. puta si quis habet vo
luntatem peccandi: licet confiteatur. Quin
ta regula dicitur totalitatis. id est cuiuslibet
partis videlicet quod penitentie vna pars con
tempra altera non sufficit remittere pec
cata. puta si quis confiteri vere non vult
vel satisfacere: licet desceat. Nam cum non
potest quis confiteri sufficit habere propo
situm. similiter de satisfactione. Sed si con
temnit: ita quod non vult confiteri vel satisfac
ere: etiam si posset. hoc damnable est. et
patet de peni. dist. i. §. Et his. et c. Veni
suram. Sexta regula dicitur amoris et
charitatis. scilicet quod ad remissionem peccati
requiritur ut homo agat penitentiam ex
amore dei et charitate sine qua non est sal
lus. ad Corinth. xij. Septima regu
la dicitur sempiternitatis. videlicet quod sem
per velit dolere scilicet dum menti occur
rit peccatum commissum. Unde Hugo de
sancto vict. dicit. quod deus quemcumque ab
soluit a peccatis ligat eundem vinculo per
petue detestationis. scilicet habitualiter. et dum
recoardatur tenetur etiam actualiter. Pro
inde si quis penitet sic quod propositum habet
in posterum aliquando recidivandi: non
consequitur remissionem. Si autem penitet
cum proposito non peccandi de cetero: tunc
vera penitentia est et remittitur peccatum. licet
postea contingat recidivare. Nec talis da
natur pro peccatis de quibus prius peni
tuit. sed solum pro recidivando de quo non
dum penituit morte preuentus. De istis
omnibus in alio quadragesimali latius
Quod peccator agnosce quod misericorditer ti
bi parcat deus et age penitentiam.

Ali tēpore suo. Ad hec Seneca. iij. de beneficij ordine retrogrado dicit sic. Ingrat⁹ est qui accepit beneficiū z non retribuit. q̄ ad terciū. Ingratior est qui dissimulat. q̄ ad secūdu. Ingratissimus omnium ē qui oblitus est. scz vt nec velt recordari. hec ille. z hoc quo ad primū. **Quarto** quādo q̄s in corde cōtemnit beneficiū receptū vl' spz benefactorē quasi ei non benefecerit sz male dādo beneficiū tale. **Quinto** quando murmurat vitupando benefactorē vel beneficiū yllificando. **Sexto** quādo facit iniuriā vel contemptū illi benefactori vel aliquid reddens malū p bono. z hoc ē diabolicum. **¶ Tercio** in exemplorum documento Nota q̄ coram deo ingrat⁹ est nimis z damna⁹ quādo quis patrē suū vl' matrē cōtēneret cognoscere sed negaret ppter paupertatē vel defectum corp⁹ sz cecitatē vel claudicationē zc. Itē similit̄ licet qn quis nō subuenit parētibz z alijs benefactoribz cum potest vel nō laudat in quibus laudādi sunt. hec Anthoñ. Deniqz quando quis patri matrēqz maledict̄ ē vel iniuriā facit. Preterea quādo quis summo deo cōtemptū facit maledicē. scz in tribulatione di. Unā non creasset me deus. vel de filiis etiā tale quid loquendo vel dum blasphemando zc. Heu q̄ multi sic peccant.

¶ Circa secundū de mortali offensa Queritur primo vtrū ingratitudo sit peccatū mortale: z confitendū specialiter. Ad quod respondendū fm Perrū aureo. in. iij. dist. xij. q. ij. in fine. q̄ ingratitudo potest cadere in hominem dupliciter. Uno modo tanqz circūstantia actus. scilicet cum quis recepit multa beneficia a deo tamen cōcupiscentia ductus fornicatur. et sic nō est per se speciale peccatū sed circūstantia peccatū aggrauans. z tunc licz bonum sit cōfiteri q̄ ingratus fuerit deo tamen nō est necessariū: quia non peccauit ex tali fine. scz in intentione ingratitudinis. sz sufficit cōfiteri peccatū fornicatōis quod cōmisit. z hoc tenetur omnino cōfiteri. Alio modo ingratitudo considerat⁹ z cadit i hominem per se. sicut quādo non alio fine mouetur ad tale faciendū nisi quia despiciat vl'

paruspēdit beneficiā dei vel nō recogitat z sic est peccatū speciale z confitendū. Nam fm Thomā secūda secūde. similit̄ Anthoñū parte. ij. ti. ij. z summa angelicā qn⁹ do quis ex contemptu p̄termittit recognitionem beneficiōrū vel beneficiū. puta patrem matrē z quēcūqz benefactorē cōtemnit mortale peccatū est. Similit̄ qn⁹ do quis nō recompenſat sed subtrahit recompensationē debiti quod necessario tenetur benefactori a benefacto. puta nō subuenit ei i magna necessitate cum possz subuenire mortale est. Itē cum quis obmittit laudare benefactorē qui est laudand⁹. z ex tali obmissione sequeret̄ illi vituperiū vel infamia mortale est. Et a fortiori tum non solum p̄termittit sed contrariū agit: vt predictū est. Sed quādo p̄ter hos casus dictos esset aliqua obmissio sola. puta quia non recognoscit vel nō retribuit i his ad quē nō tenet necessario veniale est. hec vbi supra. **¶ Secūdo** queritur quid de ignorante. Respondet fm Anthoñū supra cum Thoma. qui ignorat beneficiū sibi factū non est ingratus si beneficiū non recompenſat dūmodo sit paratus recompenſare si nosceret. Unde a peccato excusatur qui oblitus est quis fuerit eius pariter ignorans defectu rationabili. **¶ Tercio** queritur quid de impotēte. Respondetur fm Anthoñū vbi supra q̄ non potest aliquis se excusare a vicio ingratitudinis ex impotētia. q̄ scz nō possit recompenſare benefactori. quia ad debitū gratitudinis reddendū magis attendit volūtas q̄ opus vt dicit Seneca lib. de beneficijs. et ideo sufficit volūtas recompenſandi cum factas deest. Unde nec obliuio ex negligentia facta excusat.

¶ Circa tertium de periculo ingratitudinis Nota q̄ ex ingratitudine multiplex periculū incurrit. Primo qz gratia dei aufertur. Augustin⁹. Quod de⁹ de derat gratis aufert ingratis. Exemplū in primis parentibz quos deus in paradiso posuit z gratia impleuit sed ppter ingratitudinem eiecit. **¶ Secūdo** quia infirmitates z alia mala immitit. Nam Ezechias rex post p̄uisionē exercit⁹ sennacherib ab

Dominica tertia quadragesime

angelo dei. j. 8000. q: pro gratiarū actōne
nō fecit canicū egrosauit ad mortē vt dī/
cit Zyra. **Et** xxvij. **Tercio** qd christo
maxima iniuria irrogat. Glude Berni. in
pſona christi dicit. Glide homo que pro te
pator. ad te clamo: pro te morior. vide cla/
uos quibus cōfodior. z cum sit cātus do/
lor. plus tamen crucior. q te ingrātū experi/
or. Et p consequens sequitur q etiā beate
virgini matri maior fit iniuria. **Ultimo**
quia aduersario sup ingrato potestas cō/
ceditur z pessime piclatur. sicut pater fa/
ctum in absalon i gratissimo suo patri va/
uid qui male perijt in corpore z anima.

Exemplū ad idē narrat ex libro apū in
Spe. dist. v. exemplū. xl. q in partibz gallie
quidā iuuenis ab adoleſcētia semp parē/
tibz ingratus z inobediens illos z alios
ad amaritudinē pducebat. Tandē postqz
mortui sunt parentes eius: ipse post aliqz
annos infirmat⁹ est. z in agone sumpt⁹ sa/
cramentis ecce demones vidit turmatim
ingrediētes. quos q assitebant licz non vi/
debant tū quasi turmas strepē. audiebāt
Exclamauit iuuenis infirm⁹ horribil⁹ dī/
cens. Accipite omnes arma luuate me. qd
ecce pater meus conat me occidere. Hec
dicens exiliuit. videbatur em sibi q in specie
patris sui diabolus eū occidere veller pro/
pter rebellionē z ingratiudinē ad patrem.
Hec mora cadens in terrā terribiliter cla/
mans expirauit. Rogemus xp̄m zē

Dñica. iij. qdagesima. Ser. xxj. d. exē
ctāda vana glia q est primogenita supbie

Qm eiecistis

Cscz Jesus demoniū locutus est
mutus z admirare sunt turbe.
Lu. ij. z in euāgelio hodierno. Serā ecclē
sia p pſenti dominica legit euāgelium qd
modo ch. iij. dñus eiecit demonium
mutū ad significandū q multi sunt qsd dī
abolus p hoc tēpore quo deberent christi
ani loqui in peccatorū cōfessione facit mu
tos vt non confiteant. z sic in pctis peant
nam vt Zyra z doctores dicāt. diabol⁹
nō i se sed ab effectu dicit mutus qz mutū
efficit hominē peccatorē quē possidet vt nō
confiteat. Et quonā fm Bonauen. super

ij. demones habent diuersa maledictōns
officia inter se quis eoz. quid efficere ha/
beat. Taciturnitatē autē confessiōis pec/
catorū maxie facit demon supbe vane glie
ne pctō: seipz hūillet z acculet. iō demōiste
q fecerat hūc mutū fuit demon vane glo/
rie et supbie. Sed si liberari quis vult a ta/
li dmonio z quocūqz alio accedat ad chri/
stum dominū petarqz vt liberet z sic loq/
tur in confessiōe. Et si peccator q habebat
demoniū mutum supbie z vane glie. i. lu/
ciferū ab hoc fuerit liberatus tūc p confes/
sionem poterit liberari gratia xpi ab alijs
etiā demonijs. scz māmona auaricie. Sa/
than ire. beelzebub gule. Amodeo luxu/
rie. leuiathan inuidie. belial accidie. Glide
amus itaqz euangelij. **Et** quo aut vā/
na gloria est primogenita filia supbie: ex q
oriuntur seprē alia fm Grego. xxj. mora.
z tanqz pncipali electa alia consequent fa/
cile eijciunt. Idcirco de ipa in hoc sermōe
agen tria mysteria declarem⁹.

Prīmū de modali notificatiōe

Secūdū de execrabili conditione

Terciū de mortali offensiōe z cōfessiōe.
Itē p alio themate hui⁹ smonis pōr accit
pi illud apū Gal. vj. Spū ambulem⁹ nō
efficiamur inanis glie cupidū.

S. Circa prīmū mysterium scz
d modali notificatiōe vane glie fa pſiderē

Primo qualis gloriatio reputat vana.

Secūdo quid sit diffinitive vana glia.

Tercio quō differt vana glia a supbia.
Primo inquam considerandū est vt discer
namus qualis gloriatio reputat fore va
ua. Pro quo notādū fm doc. z scripturas
q gloriatio distinguit sic.

Primo quedā em est diabólica

Secundo quedā est beatifica.

Tercio quedā vera z sanctificatiua

Quarto quedā est vana z dñificatiua
Primo quedā est gloriatio diabólica quā
do quis gloriat de malicia sua de qua ps
Quid gloriaris in malicia qui potens es
iniquitate. Psco. d Zyra. quasi d. Hec est
pessima gloria. z per consequens diaboli
ca. Nam vt Detrista ait. Duplīcter pec
cat qui se de crimine iactat. z hoc est diabo
li proprium. quia peccat ex certa malicia.
vynde diaboliū facit hominē. Propterea

ibidem Ps. dicit. Dilexisti maliciā z iniquitatem magis q̄ loqui equitatem. p̄pterea deus destruet te in finem. scilicet p̄den do auz diabolo et eueller te de tabernacu lo tuo scilicet per mortē. **S**ecūdo que dam est gloriatio beatifica scilicet que da bitur iustis in patria. Ps. Exultabūt sancti in gloria. Et idem. Glorabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuū. q. r. bene di. zc. **Q**ui stulti qui illam p̄ caducis per dūt. **T**ertio quedā est gloria vera z sanctificatiua que est conscientie sancte testi moniū. iuxta quod Apostolus. ij. Cor. j. dicit. Gloria nostra hec est testimoniu con scientie nostre. q̄ in simplicitate. scilicet re cre intentionis. z sinceritate. id est puritate vite sancte. in gratia dei conuersati sum. **H**ec ibi. quasi di. fm Tyram. In his con sistit vera gloriatio hominis z sancta non in ore hominū zc. **Q**uarto est quedam gloria vana z dānatua vt est gloria mun dana siue de corporalibus scilicet pulchri tudine sanitate fortitudine z huiusmodi siue de spiritualibus. scilicet ingeniosita te vel scientia vel sanctitate siue de exteri oribus scilicet diuitijs pompis et hmoi. in talibus gloriari vanū est. Tu quia non sunt vero gloriosa cum sint stercorea. Ideo j. Macha. ij. Barabthias dicit. Gloria peccatorū stercorea z vermīs vt patet si pro spic sepulchra. Et etiā quia grauiori sup plicio obligant Apoc. xviij. q̄rum se glo rificant tā. d. i. cor. zc. Unde non licet glo riari de hoc q̄ quis alijs ceteris suspen ditur z torquet. Propterea Aug. v. de ci uitate dicit. Sanius videt qui amorē lau dis vitū esse cognoscat. **S**ed secū do videndū quid sit. Alexand. ij. par. diffi nit sic. Vana gloria est appetitus inordi natus z delectatio inordinata hūane lau dis. Unde dicit gloria fm Tyram quasi clara ē mutata in g. quia est clara. i. mani festationis ad laudem delectatio. Amb. de offi. Gloria est clara cum laude noticia. scz coram hominibz. **T**ercio autē de differe tia eius a supbia Nota fm Anthoninū. ij. parte. si. ij. q̄ vana gloria sue genitrici sup bie multū assimilata vt quasi vnum sint. qz vtrobiz est appetitus p̄ptie excellentie. p̄pterea aliqui doctores ponunt vtrūqz pro

vno capitali. tamē realiter differunt in s q̄ supbus appetit excellentiā et sibi appa ret magnus intus. sed vani gloriofus ap petit excellentie huius manifestatiōem exte rius vt laudet in ore hominū z fametur.

Sed di. quare talia appetere sit peccatū: cū tamē dicat Eccl. xij. Curam habe de bono noie. i. fama. Et Prover. xxiij. Vell us est nomen bonum q̄ diuitie multe. Re spondet fm doctores. q̄ bene curandū est de bono nomie in q̄rū est vtile ad dei glo riam z p̄ptimoz edificatiōem z salutem. sed p̄pter solā laudē p̄ptiam appetere viciū est fm Tho. ij. q. q. xxiij. qz est ordinatiōes diuinam.

Pro q̄ notem fm theolo gos q̄ de bndictus est mēsus hoibz regu las ne q̄s sup id qd p̄fixum est a diuina re gula excedat p̄ supbia z vanā glām. Pro pterea ap̄lus. ij. Thoz. x. dicit. Nos autēz nō in mēsum glāmur s̄ fm mēsurā glie quā mēsus ē nobis de. P̄ia regula ē obe diētie p̄ceptoz ne q̄ ea trāsgrediam. Scda est p̄minētie p̄ptimoz i honore z dignita te ne q̄s talia appetat nisi ad seruiciū deo z ad vtilitatē p̄ptimoz licitjs modis. j. Cor. xij. Charitas nō ē ambitio. nō q̄rit que sua sunt s̄ q̄ iesu xpi. **T**ri p̄ctū ē ambitio. Tercia regula ē inotescētie bonoz operū. vt nō ad p̄ptiā laudē ostentem? opa n̄ra s̄ ad dei laudē z p̄ptimoz vtilitatē vl edificati onē. **D**at. v. Sic luceat lux v̄a corā hoibz vt videāt v̄a bōa opa z glificēt zc. Quar ta regula ē glie diuie i attributiōe oim boz noz. qz oia a deo sūt tā bona tpalia q̄ spū alia. Iaco. j. Sō nō pōt hō facit de q̄cumqz bono glari cū nō sint sua. s̄ vt d̄z p̄ apo stolū Regi seculoz soli deo honor z glia i oibz ē attribueda. **S** peccat hō gliaz p̄ptiam q̄res in q̄cumqz. **I**n Bern. sup can. fm de xxiij. Quicqd capras fauoris qd ad deuz nō reteras p̄re dei furar. z crimē lese maiet statis incurris.

Circa secūdum de execratil one vane glie nota q̄ detestada ē z execratil da p̄pter plura. **P**rimo propter altissimam defectiōem. Quia vt Chryso. dicit. Letra vicia tantūmodo in seruis diaboli habitāt. vana glia autē etia i seruis dei. habitaculū repert z altissimos deicit. p̄a ter in angelis de celo in infernuz deiectis

Dominica. III. i quadagesima

z primis parentibus de paradiso. Ratio autem fm Anthoñ. s. u. uij. est quia ex rationalis creatura facta est ad gloriam perpetuam: ideo naturaliter appetit gloriam z cum non potest in vita perpetuari eo q mori oportet querit per famam in hoim memoria ppetuari. Ideo etiam viri alte scitatis de glorie appetitu temprat z cum offertur delectantur nisi per gratiam se cohibeant. Pro exemplo ergo dum sancti simus aplicus creatur quidaz elevas stupam accensaz in arundine positaz clamat dicens. Pater sancte sic transit gloria mundi. yrlz caueat. **¶** Secundo ppter bonorum operum z meritorum deperditionem Unde Chryf. super Barth. dic. Sicut ex ligno nascit vermis qui lignum exterminat et ex vestimento tinea que comedit illud. sic de bonis operibus nascit vana gloria pedes illa. Hinc Aug. questio nem pulchram quis hominum sit melior solvens li. de vera innocentia dicit. q melior est in malefactis humilis confessio q in bonis superba gloriatio. hec ille. Exempluz patet de phariseo z publicano orantibus Luc. xviij. **¶** Tercio detestanda est ppter crebriorem infestationem. nam yeluti musca canina ingerit se crebro operi bono. **¶** Sed qritur an ppter vane glorie infestationem debeat homo dimittere opus bonum. Respōdet fm Chryf sup Bar. q vana glia tripliciter ingerit se bono operi. **¶** Primo pcedendo scz per preuiam intentionem malam. z tunc Chryf di. De lius est non facere bonum puta elemosinam z huiusmodi q ppter vanam gloriā facere. quia qui nō facit in celo nil inuenit z in terra nil perdit. qui autem ppter honorem facit z in terra perdit z in celo nil inuenit. hec ille. ergo tunc dimittendum est. **¶** Secundo ingerit comitatio et tunc opus non est dimittendū sed pficiendum opus bona intentione inchoatum. sicut seminator non dimittit seminare ppter aues deuorantes plura ex semine. Exempluz narratur de sancto Bern. pdicante. cū in medio sermonis videns populū fientem incideret sibi vana glia. cogitauit vt dimitteret pdicationes. sed spūs sancti instinctu ait. non ppter te cepti nec ppter te pficiam.

z sic sermones non dimisit. **¶** Tercio subsequendo. z tunc oratione vincenda est fm Chryf. **¶** Quarto vana gloria detestanda est ppter difficiliore remediatioē Chryf. vbi sup dicit. Quāto plura bona facis vana gloriam non cōpescis sed exasas. qz cum omne maluz ex malo nascit. sola hec de bono pcedit. ideo non extinguitur per bonū sz magis nutrit. hec ille. **¶** Quæritur ergo quid faciendum sit pro remedio. Respondet fm doct. q primum z summu contra vanam gloriam remedium est orationis humilis supplicatio vt dicit Chryf. sup. **¶** Scdm est bonorum omnium z glorie deo attributio. vt cū tibi gloria offertur dic cuz ps. Nō nobis domine sz nomini tuo da gliaz. **¶** Tertiu est mortis z penarum futurarū consideratio. nā pauo gliaz penarū extēsarū deponit viso pede sic tē. **¶** Quartū ē exerationis dei recognitio. nā tam in veteri q in nō. te. deus ostendit q summe odit vana gliaz etiā in regibz vt patz pci pue in sancto rege David q cuz numerasset populū ex vana glia. ij. Regz. xxiij. deus p pphetā Gad penā denūciauit vt eligeret. aut septē annis famem in terra sua. aut tribus mētibz fugere coram aduersarijs. aut tribz diebus pestē. z hoc tertio electo. 70000. mortui sūt ex ppo tē. deniqz i nouo testamēto. piz in xpo dei filio q contempsit gliam mūdi omnē z discipulos q de miraculis factis gloriabāf redarguit exemplo sathane Luc. xj. **¶** Ergo homo tu chustiane caue.

¶ Circa tertium de mortali offensa. Notanduz fm doc. vt in Angelica cōpen. z Anthoñ. habet q vana glia ex se venialis est fit mortalis z pfitēda necessaria. **¶** Primo casu ex preopis scz de qd q glatur. nā si qd gloriat de ope qd ē pcrim mortale z deliberato animo peccat mortaliter. secus si de veniali vt de mendatio iocoso. **¶** Secdo casu ex pre affectionis. vt si qd tantū afficit ad aliqd bonū puta diuitias scientiā z hmoi. z ad eorū gliam q pfert deo mortale est. qz ppariat charitati. **¶** Exemplū si quis ppter talia bona z eorum gloriā nō pdēda nō pfitet deū vel fidē aut nō pdicat vel nō dic veritatē dī tenetur.

Tertio casu ex pte intenti finis. Nam laus potest queri aliquando propter vitandum malum infamie. sic samuel se laudauit. i. Reg. xij. et aliquando propter dei gloriam et proximi edificacionem. et in istis casibus nullus est peccatus. Nam et Paulus sic commendauit se. ij. Cor. ij. Denique aliquando laus queritur propter lucrum auaricie sicut pharisei faciebant. et tunc est mortale secundum Aureolum in compendio. Et ibi per regula generali ponitur quando cumque laus constituitur per fine ultimo. et que rit quis eam propter se patius facere etiam contra preceptum vel assequatur laudem mortale peccatum est. Secus quando quis in aliquo actu venialis peccati vult laudari per eo quod venialiter in laude delectatur. quia sic veniale est. Quarto casu ex parte boni spiritualis cum fit propter laudem vel gloriam vanitatis principaliter. ut si quis predicat vel missas dicat vel sacramenta confert principaliter propter gloriam suam propriam: mortale peccatum est. similiter faciendo alia opera virtuosa. Hec in Angelica. **P**er Insup confitendum est de filiabus vane glorie quod de cenodoxia secundum Papiam. Et enumerantur iste secundum doctorem. videlicet contentio: electio: principatus: nouitatus presumptio: obediencia nolle: discordia: ornatus vanus: christi a fide error: hypocritis: iactantia adulatio. De his latius practica subscribitur per placet sequere eam. Rogemus. Item per ipsum. **N**otemus finaliter per documentum simplicium practica de modis quibus debeant homines confiteri vel confessores interrogare sciant. prout videbitur expedire. et si confites intelligat talia vicia de peccato superbie et eius primogenita vana gloria cum filiabus earum que sunt mortalia in casibus istis. Primo querendum de superbie speciebus. de quibus sermone. xvij. **S**ecundo de vana gloria. ut in sermone presenti. Tertio de superbie filiabus per ordinem sermone. xvij. **F**. De seculi ambitione. xvij. sermone. **I**. De presumptione querendum est sic. Si presumptus facere talia que sunt super conditionem vel potestatem suam: puta iudex secularis iudicat clericos vel non subditos: mortale est secundum Anthon. Item si existens medicus ignarus medicat. vel professor ignarus professor audiat et absoluit quod non potest. Item si iudex ignarus vel aduocatus ignarus fuit et ex hoc damnum accidit alicui

minus iuste. De curiositate. si quis vult scire altiora que non capit. ut de trinitate vel predestinacione. et sic in errore cecidit mortale est. Item si scire vel expiri de effectu incantationis vel artis magice vel phibite et huiusmodi vult. Item si quis videre vel audire vult quod agit peccatum mortale delectant mortale est. De contricione. ser. xij. **D**. De ingratitude. ser. xij. **D**. De irrisione. si irrisit sacramenta vel alia diuina vilipendens ea mortale est. Item si irrisit platos aut sanctos aut deo seruientes vel religiosos ut sic retrahat eos mortale est. Item si irrisit quicumque intendens ex hoc iniuriam notabilem vel perturbationem illius mortale est. secus si ex leuitate vel causa iocum. De aliorum temerario iudicio. Si deliberate aliquid facta dubia que nescit quo animo facta sint vel fiat in mala parte interpretatus est. et sine signis sufficientibus iudicauit eundem peccasse mortaliter ex proprio. ipse sic sine signis sufficientibus entibus ad maliciam illum ostendendam iudicans mortaliter peccauit. Secus si de veniali iudicauit. idem si iudicauit de mortali sed non sic quod ille intendit tale fecisse proprio deliberato peccatum mortaliter veniale est. Quarto tandem querendum de filiabus cenodoxie. De contentione supra tactum est. De electione principis. si quis eligit tenere sententiam aliquam vel opinionem tam principis tunc per nec doctoribus nec si ecclesia determinaret contrarium crederet mortale est. De nouitate. Si quis adinuenit nouum modum peccandi mortaliter vel inducendi ad tale. vel taxandi iniuste. vel fraudandi proximum mortale est. De inobedientia sermone. xiiij. **D**. De discordia. Si quis discordat in necessariis salutis: preteritum tenendo heresim. vel si ex odio in notabilibus mortale est. Secus in opinionibus de hijs que non sunt necessaria ad salutem. De ornatu. sermone. xvij. **D**. De chustia si dei errore. Si quis dubitauit de fide vel errorem secatur est mortale. De hypocritis. Si quis simulauit sanctitatem: vel virtuosam fecit opera ad decipiendum aliquem vel assequatur prelationem. vel per ventur ei elemosine sicut sancto viro cum sit malus mortale est. De iactantia. Si quis iactauit se de aliquo facto mortali. Item si iactauit

Domínica terciá quadragesime

se in vituperiū notabile aliorū mortale est.

De adulatione. Si adulatus est alicui de peccato facto. scz mortali. vel si adulando prouocauit ad faciendū tale mortale ē. Item si laudando adulatione intendit de capere illum notabiliter in reſporalibus vñ ſpiritalibus mortale est. Secus si aliqd iustum intendit ab illo habere per modū doni vt hiſtriones. Nec ſufficiant p bñtate epilo gando poſuiſſe quatenus ſciat quis predicta fore vt cōmuniter mortalia z conſitenda. Et ſic de alijs etiā vicij tractabimus ſuis locis. Rogemus ergo domnū noſtrū ieſum chriſtū zc.

Domínica eadem poſt prādiū. Sermo viceſimū ſecūdus. De periculoſiſſimo vicio ire.

Ambulate in dilectione ſicut z chriſtus dilexit nos. ad Ephē. v. z in epiſtola hodierna. Sanctus Paulus apoſtolus i hijs verbis hortat nos omnes chriſtianos vt exemplo chriſti diligamus inuicē deponētes iram et odiū. **A**duerſendū ergo chariſſimi qd chriſtus domnū dilexit nos Primo dilectione pleniffima. qz omnia nobis dedit que pro noſtro amore in ſe aſſumpſit. videlicet ex virgine Maria felicz carnem in cibū. ſanguinem in potū. animā in preciū redemptionis. deſertatē autem promiſit in pñiūm eterne felicitatis. Sic z nos debemus pñimos diligere vt i omnib⁹ ſalutē eorum pleno corde velim⁹. Sicut etiā pater de pe. diſt. ij. Charitas. **S**ecundo chriſtus dilexit nos dilectione ſanctiſſima. quia dilexit nos: ſed non dilexit imo redarguit et reprobauit noſtra vicia. Sic et nos debemus pñimos diligere. Aug⁹. Sic diligant homines vt eorū non diligantur erroes. id ē peccata. Tercio dilexit nos chriſtus dilectione paciſſima. quia cū eſſemus inimici reconciliauit nos deo z angelis. Exemplū dans vt omnem iram z odiū deponamus z pacē cum deo et pñimis teneamus. Et ad hec apoſtolus hortat in verbis pñictis dicens. Am

bulate in dilectione zc. patet in epiſtola. **I**raqz de ira que contrariat dilectōi tria myſteria declarabim⁹ p ſmone

Primū de retentiōis piculoſitate. **S**ecundū de offenſiōis mortalitate. **T**ertiū de pductionis vitioſitate.

Circa primū de periculoſitate ire retente. quoniam multi ſunt qui ſaciliter irascuntur z diu iram tenent contra proximos nec volunt pacificari. tales ergo audiant quorū periculis damnatio nis ſubſunt. **P**rimū periculum a boſ minationis diuine. Eccl. xxiij. Ira et furor: execrabilia ſunt. Gloſa. in cōſpectu dī. **S**ed quare. Dicendū qd primo quia trinitatis ſanctiſſime ima ginem deſtruit: et diaboli imaginem in ſe ponit. Gregorius ſuper Job. v. dicit. Vanſuetudo ſeruatur in nobis imaginem dei qui ſemper tranſquillus eſt. ſed ira diſſipat zc. Si ergo qd crucifixi imaginē de eccleſia eieceret z deſtrueret loco illius diaboli imaginem poneret. ſic zc. **S**ecundo quia diuinam maiestatem de ſuo habitaculo deturbat z diabolo locum dat. **U**nde Bern. et Auguſtinus ſuper Pſ. Sicut in pace factus eſt locus dei: ita in ira z diſcordia non niſi locus eſt diaboli zc. **U**nde ſi quis regem de ſuo grato hoſpitio exturbaret z inimicū introduceret. ſic zc. **T**ertio quia quod ſolius dei eſt ſibi viſurpat ſcilicet vindictam quam ſibi ſoli deus ſeruauit. Roma. xij. **U**bi vindictam z ego retribuā dicit dominus. Sicut ergo viſurpans coronam regis offendit. ſic zc. **E**xemplū legitur in vita patri. qd quidam ſanctus pater dixit qd iracundus etiam ſi mortuos ſuſcitaret non poſſet deo placere. z hoc Antho. par. ij. ti. vij. cap. j. ponit intelligēdo de eo qui leuiter irascitur z tenet iram. **S**ecundū periculum breuiationis vite hoc oſtenditur Primo ex lege theologia Eccleſiaſtici. xxx. c. Felix z ira minuit dies. **S**ecundo ex lege phica. quia philoſophus primo de anima dicit. qd ira eſt accenſio feruidi ſanguinis circa cor. Et ergo Damascenus lib. ij. cap. xviij. diſtinctam ſic dicens. Ira eſt feruor ſanguinis

circā cor: ex euaporatione fellis vel per re/
turbationem fellis. Hec ille. Ex tali autē
passione corpus maxime transmutatur vt
pater per Gregorū. v. moral. dicentē. Ire/
stimulus accensum cor palpitāt: corp⁹ tre/
mit: lingua se prepedi: facies ignescit: ex/
asperantur oculi. non recognoscuntur no/
ti. quid loquatur ignorat: licet ore sermo/
nem format: veluti arrepticius vite. Hec ille.
Et consequēter ex hijs sequitur dimini/
tio vite. Unde et Philosoph⁹ dicit q̄ ani/
malia iracūda sicut sūt canes de facili mor/
dentes et latrantes sunt breuīs vite. Item
narrat Augustin⁹ de ciuitate dei. q̄ qdaz
consul romanorū nomine Silla: cum pre/
ira turbulentissim⁹ esset fracta est sibi ve/
tra sanguinis in corpore vnde mortuus est
Tercio declarat ex lege canonica. xij.
q. j. ca. j. Et extra de iudeis. c. et si iudeos.
vbi dicitur sic. Dus in pera. ignis in si/
nu. serpens in gremio male suos remunē/
rant hospites &c. Sic facit et ira que cor/
rodit cor tanq̄ mus peram: et accendit et
mordet ac sic consequēter vitam breuiat.
Et hoc videmus in multis q̄ pre ira fer/
uidi nec sibi p̄is parant sed morti se expo/
nunt. Nec etiam curant proximos: nec vt
orem nec filios nec parentes. sed contume/
lijs omnes afficiunt et in illis se vindicant
cum in taberna vel alibi cōmoti se vindica/
re nequiuērūt. et sic quādoq; tale nocumē/
tum alijs inferunt q̄ per leges occidentur
Et sic patet. **S** **Quarto** ostenditur
pieterea ex lege poetica. Nam fm Gale/
rium de naturis rerum. Antiqui ire viciū
sub specie martis depingebant sic. Erat fi/
gura hominis furentis in curru sedentis:
flagellum in manu gerentis. ante quē lu/
pus stare depingebatur &c. Hec autem si/
gnificabant primo q̄ ira est ifana furia. vt
dicit Seneca lib. ij. de ira. Ideo in figura
furentis hominis erat. Secūdo q̄ volu/
bilis foret. et homo talis vite breuīs. ideo
in curru. Tercio q̄ vindictiua esset ideo
flagellum tenebat. Quarto lupus depin/
gebatur coram eodez. quia sicut lupus di/
lacerat oues. sic irati principes dilacerant
et devastant paupes: etiam per calumniā.
Sicut ad idē Esopus ponit exemplum
parabolici. videlicet q̄ dum lupus iret cuz

oue quadam et venissent ad fluuiū bibere
ceperunt. Lupus a parte superiori fluen/
tis aque: ouis autē ab inferiori. Et impo/
suit ouis. scz calūniōse q̄ turbauerit aquas.
Ouis simplex respondit vritatē. Domi/
ne tamen ego sum ab infra. si a me esset q̄
que turbatio ista deflueret et vos non inis/
pediret. Lupus respōdit. Ab tu loqueris
sic superbe sicut et pater tuus semper p̄tra/
me superbit. Et sic deuorauit eā. Sic mul/
ti diuites et p̄icipes falsa calumniā deuo/
rant pauperes. **Tercium** periculū in ira
est crucifixionis christi et iniurie. Nā adeo
ira facit iniuriā christo passio: vt videat sin/
gulas eius passiones renouare. Iuxta il/
lud Hebre. vj. Rursus crucifigētes chri/
stum in semetip̄is. Nam christus capiti/
uari voluit vt nos liberaret a diabolica ca/
ptiuitate. Contra hoc christianus per irā
captiuari vult a diabolo. Guilbel. in sum/
ma. Teneas iram cum proximo tamdiu te/
neris a diabolo. Item christus flagellat⁹
est et sanguinem fudit. iracundus mem/
bra christi. id est proximos flagellat et san/
guinem fundit illorū vindicant. Itē chri/
stus iniuste iudicatus est et condemnat⁹ a
Pilato: qui debuit potius penam inferre
iudeis cum sciret q̄ illi christū per inuidi/
am tradiderant. Sic iracundus non pu/
nit quem deberet. id ē seipsum iratum. sed
proximū qui est christi membrum: et sepe
innocens. Item christus in cruce orauit
pro inimicis vt conuertantur: nec se vin/
dicauit. Sed iracundus vindictam expe/
ctat. Ergo iracunde compaterē salē chri/
sto et noli cum in membr⁹ persequi cuius
sanguine redemptus es a diabolo. **Q**
Quartū periculum damnationis iuri/
dice. Nam in hora mortis diabolus pos/
test allegare contra iracundum et iuridi/
ce illum possidere in eternum. Primo ex re/
gula iusticie euangelica. que habet Ma/
thei. vj. vbi christ⁹ dicit. Si non dimiseri/
tis hominibus: nec pater vester dimittet
vobis peccata vestra. Secundo ex regula
canonica simul quoq; et Tercio ex lege ci/
uili. quibus concorditer sancitum est q̄
heres non seruans testamentum defuncti
exhereditatus est. x. q. j. c. Siluester. et L.
de fidei cōmissis. l. amplius. Sed q̄ chri/
-

Dominica. III. i quadagesima

Itus legauit hereditatē celestem illis q̄ ob
seruant charitatem et paces fraternā ideo
iustum est vt exhereditet et damnentur is q̄
iram tenuit. ¶ Quintū periculum
exorationis cōtra se impetratorie. quia tal
orando dominicā orationē cōtra se impet
catur. Unde Athanasius sup̄ dñicā oratōe
dicit. Si nō dimittis iniuriā que tibi fa
cta est nō orationē pro te facis sed maledi
ctionē sup̄ te inducis cū in oratōe domini
ca dicis. Dimitte nobis debita nostra sic
z nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris. ¶ Si
dicas. nōne ergo melius est talib⁹ nec ora
re pater noster. Respondet fm̄ Alexan. d
ales z Aster. q̄ non debēt p̄pterea dimittē
re quin orent. quia si nec orant nec quic
quid boni faciūt diabolus maiorē potesta
tem in eis habebit. Sed tales orant pater
noster in p̄sona ecclesie z nō in p̄sona pro
pria. q̄ sic mentirent⁹ z sup̄ se maledictōez
implicarent⁹ vt dictū est. Ecce ergo p̄z q̄n
eo in piculo sunt positi iram tenētes. Ne
ergo z ye talibus. ¶ Christiane noli in re
fouere diaboli p̄ iram z odiū ex q̄b⁹ innu
mera mala oriunt⁹. scz homiciidii z huius
modi. Itēz bella maledictōez z rixē. z q̄n
q̄z recursus ad sortilegia. ¶ Exemplū cō
solatorii pro excitatione dormitantū nar
ratur q̄ yro. cuiusdā yri recurrit ad mu
lierē sortilegam voluit maritū suū vt in
cantatiōib⁹ puocaret illum ad amorē suū
Et illa cōmisit vt sibi apporaret de pilis
oculorum mariti. Lūq̄z yir ille ad mercā
dum cū socijs deberet ire longius yro ei⁹
dixit ei. ¶ Mi dñe da mihi aliquid de pi
lis oculor⁹ tuorū vt teneam interim apud
me p̄ memoria tue dilectōis. Yir astutus
dedit sibi de pilis faretre sue quā sup̄ se ha
bebat. Lūq̄z p̄trāsita diēta cum socijs ho
spitaret⁹ forent in hospitio z sero lete cōuer
santur. ecce faretra illius pendēs in gom
fo cōmota strepitū fecit. Dixerūt omnes.
Quid hoc. Yir ille recognoscēs dixit. For
sitā vias vult currere. z sic tercio cōmo
ta reuerfando sagittis excidentib⁹ hic z il
lic exiuit p̄ ostium donec domū peruenit.
Unde illius yro. confusa contra intentū
verbera incurrit.

¶ Circa secundū d̄ mortali of

fensa ire Querit quare ira reputat⁹ peccatū
tum graue z mortale. Cum enim vt Au
gustin⁹ dicit. nullus peccat in eo quod vt
tare nō potest. sed iram nullus homo vita
re potest cum sit naturalis passio hominis.
Unde psal. iij. scribitur. Irascimini z no
lite peccare. Vbi glo. dicit. Potius ire nō
est in potestate nostra. ergo nō videt⁹ pec
catum. Sed ad hoc respondet fm̄ Tho.
secunda secūde. q. clyij. et Anthoninuz. ij.
pte. ii. vij. z etiam Angelicā summā Aure
olū in cōpendio z alios regulas certas re
colligendo. ¶ Prima de passionē qua quis
turbatur q̄ nulla passio ire vel alteri⁹ cu
iuscunq̄ est peccatū sub ratōne passionis
pure sed habet potius ratōne pene. Ra
tio q̄a inest nobis a natura. sicut passio fa
mis sitis z tristitie mentis z huiusmodi.
Unde. iij. ethicor⁹. Passiōib⁹ naturalib⁹
nec meremur nec demeremur. Et qm̄ ira
pprie loquēdo est passio naturalis aie sen
sitiue a qua vis irascibilis denominat⁹. idō
vitari nō potest. vt patz p̄ obiectōem iaz p̄
fatam. z sic nō est peccatū. Nā vt sic etiā in
brutis est ira. z omēs hoies inclinati sunt
ad iram. magis tamē colerici ratōne ignee
complexionis. z mīlites ratōne debilis ra
tionis. Eccl. xvj. Non est ira sup̄ irā mu
lieris. ¶ Secūda regula de ipsa passionē
dum ratōne regulat⁹ q̄ omnis passio inq̄
rum ratōne recta regulat⁹ est bona. z in quā
tum ordinē ratōnis excludit⁹ est mala. Pro
inde passio vel motus ire in hoīe potest ēē
quādoq̄ virtuosus z bene meritorius. sicut
cum quis rationabiliter irascit⁹ p̄pter pec
cata subditoz vel alioz. Et hec est ira p̄
zelum. Nam sic christus etiam iratus con
tra phariseos redarguit eos et eiecit emē
tes z vendentes in templo. Item potest
ira esse viciosa quādo non ēē fm̄ ordinem
rationis. et talis dicit⁹ ira per viciū. q̄ dis
finitur sic. Est inordinatus appetitus vici
dictē fm̄ doctores supra. Et notanter di
citur inordinatus. quia si ēē ordinat⁹ ap
petitus vindictē nō ēēz petm̄ sz zel⁹ lauda
bil⁹. Sz quō fit inordinat⁹ tal⁹ appetit⁹. ¶ Vi
cēdū q̄ trib⁹ modis p̄no ex pte mali qd̄ al
teri appetit⁹. Secūdo ex parte modi q̄ d̄s i
tra se irascit⁹. Tercio ex parte facti quod ex
tra ostendit⁹ vt patet in regul⁹ subsequētib⁹.

Tertia regula q' ira pōt esse mortalis culpa ex pre mali qd' alteri appetit vindicta videlicet si appetit q's iniustā vindictā vel p'untionē p'rimū notabilē delibere. hoc aut' fit p'mo si puniri vult eum q' nō meruit. Secūdo si p' q' meruit. Tercio si nō fm modū legitimū p'cessit ad puniendū illū. Quarto si nō p'pter bonū iusticie p'seruandū hoc. s. voluit. s. p'ncipalit' p'pter vindicandū vel p'pter malū illius vt ex eo satiet quodlibet horū mortale ē. quia p'tra charitatē z ira iusticiā intēdit: als veniale est. vt p'untre in modico sicut trahere puerū capillis z h'mōi. **Quarta regula** q' ira potest esse mortalis culpa ex p'te modi quo quis irascit ab intra. s. cum quis tanta vehementia ire feruet vt decedat a dilectiōe dei z p'imi qd' p'tingit quādō ira transit in odiū. tunc em' fit mortale. **Hec Anthon.** **Quinta regula** de facto vel signo qd' ostendit ē s. q' ira potest esse mortalis culpa ex p'te signi vel facti qd' quis ostendit ab extra vt quis cū quis ex ira ostēderet signa odij: z ex hoc scādalisaret notabiliter p'imos. q: negat signa cōmuniā charitatis vtz salutarē nō resalutat interrogātī dū deberet nō respōdere. v' cū cōmuniter orans illū inimicū excludit ab orōne. **Hec fm Richar.** Secus de signis sp'cialib' ad que q's nō tenet ostēdere. q'a veniale est. Sitr est de ira eoz q' gerūt curam domoz z subditoz in q'bus accidit quotidiana ira z p'turbatio aliqua. sic dicit xps marthe **Luce. x.** q' venialis z non mortalis est talis ira. vt cōmuniter. **Hec Anthon. s.**

Circa tertium de filiabus q' pducit ira querit. quales sūt filie ire criminose de q'b' p'fiteri tenent hoies ex necessitate. ad qd' fm **Biego. xxxj.** moral' ponūtur aliq' q'bus in Angelica sup'ad dū plures: aliter t' p'sequemur p'actice. Et p'v' ma' d' indignatio. **Scda rixa.** Tercia animi tumor. **Quarta p'tumelia.** Quinta vituperij clamor. **Sexta maledictio.** Septima dū vel sanctoz blasphemia. **Octava iniustū bellū.** Nona sanguinis effusio. De aliq'bus horū p'p'o magis. s. necessarijs agemus etiā in sp'calib' f'monib'. S. hic dicit

u'ius notem? p' p'acta p'fessiois q' p'fite dū ē. **De indignatiōe.** Si q's ex ira nō loquit' p'mo in casu q' tenet ex p'cepto mortale ē. vel si h' facit cur' scādalo notabili vt dictū ē q'nta regula. **De rixa.** Si rixat q's p'cedēdo p'rimū alio vindicādū vel nocēdū notabilē mortale ē: als veniale vt i puer. **De animi vel mētis tumor:** h' ē q' q's i p'licat mentez deliberare excogitādo vias diuersas z modos q'b' posset se vindicare z de h' iudicādū ē eo mō q' de ira ex q' procedit vt patuit. **De p'tumelia** vel cōuitio. Si dicit talia p'ba. s. q' sūt infamatoria corā alijs mortale ē. de h' sermōe. **xxij. k.** **De clamore:** h' est fm Aureo. dū q's exaltat vocē p' vituperiū: idē vt de p'tumelia. **De maledictiōe.** ser. **xxv. Q.** **De blasphemia** dei z sc'dū. ibidē. **De bello.** Si q's mouet bellū iustū. z ois q' dat auxiliū p'siliū z fauorē mortaliter peccat. z ad resitutiōnē tenet. secus de iusto. **De sanguinis effusioe.** s. notabili vel enor'mi si sine iudicio iusto fecit vel homicidio p'siliū vel causaz dedit. **Hec sufficiat ad p'sens** Rogemus aut' dñm iesū vt det zc.

Feria secūda post dñicā tertīa Sermo vicesimū tertius de ira pessima capitali z ei' remediatiōe.

Repleti sunt

oēs in synagoga ira **Luce. iij.** z in euāgelio hodierno. Sic **Lyra** dicit dñs iesus multis miracul' suā deitātē p'firmā. inter suos p'p'ns q's pauca miracula fecit. q' erāt idigni eo q' miracula xpi nō credebāt eē p'a. z sp'z despiciēbāt p'f' paup'ratē suā z p'entū suoz. q' h'z forēt nob' les crāt tñ paupes. **Uñ** p'bar: sei illi de nazareth dixerāt ad iesū d'spectiue. **Quāta** aut' diuim' facta in caphar. fac z hic in patria tua. ac si dī. Si faceres p'a miracula citius faceres inter p'p'ns z in ciuitate tua q' i ter extraneos. S. ipe xps dñs r'ndit ostēdē. p' exēpla helie z helysei q' n' nisi ex ipso r'ū malicia eēt q'nō faceret inter eos talia. Sicut nec helias missus fuit ad mulieres alias eo q'nō essent ita deuote: sed ad sareptanā gētilē deuotā. nec heliseus munda

Feria. II. post dominicā. III.

dauit alios leproſos ppter ingratitudinē erga deū. qz declinauerat regnū ſrael ad idolatriā. ſed naaman mūdauit gentile q erat bon⁹ z ad deū puerſurus. Tūc illi d nazareth repleti ſūt oēs ira: hec audien. ſez q pponebat eis gētilēs z voluerūt occidere eū. ſed dñs p̄tute deitatis p mediū illoꝝ illeſus trāſiuit. Eꝛe Beda dicit. de ſcendens de monte ſub rupe latere voluit vbi ſaxum illud tanq̄ cera ſoluta ſinū ſecit. in q̄ xp̄us ē receptus z om̄ia lineamēta z ruge veſtis ibi adhuc apparēt. d his in euāgelio. Itaqz de ira in qua z mō mlti pleni ſunt z peccant ptra xp̄m reſtāt ad huc tria myſteria declarari in h̄ ſermōe.

- P**rimū de eius pcti grauitate.
- S**ecundū de capitali ſublimitate.
- T**ertiū de remediali qualitate.

A Circa primū de grauitate pcti ire querit. vtrū ira ſit grauiſſimū omniū peccatoꝝ ptra primū cōmiſſoꝝ. Naz Chꝛyſ. omel. clviij. ſup Joſh. videt dicere q ſic. Nil inq̄ turpius viſu furētis. ire em̄ z inſanienſ eſt mediū. Sed r̄ndetur fm Rayne. in ſūma iuxta dicta ſancti Tho. ij. ij. q. clviij. q circa grauitatē pcti p̄nt tres attēdi cōſideratiōes fm quas iudicaf graui⁹ vniū alio. Primo pōt cōſiderari grauitas peccati ex eius nocumētū illatione Nam illud peccatuꝝ grauius eſt qd mai⁹ nocumētū infert. p̄mis. z ſic ira in effectu exteriori videlicet rapina homicidio z bello achmōi poteſteſte graui⁹ peccatuꝝ q̄ internū odiū. Sed ſi cōſiderem⁹ irā p ut t̄m modo manet in corde z ſimilit̄ odiū. Sic grauius peccatū eſt odiū q̄ inuidia. z inuidia eſt graui⁹ q̄ ira. Ratio. qā odiū appetit primo malū vel nocumētū ſub rōne mali. ſz inuid⁹ appetit ſub rōne p̄prie glorie. iratus aut̄ ſub rōne vindicte. qd habet aliqd iuſtiacie q̄nqz. ideoqz min⁹ malū eſt ſic ira q̄ inuidia. qz ira appetit vindictā ſub rōne cuiuſdā boni iuſtoris qd eſt vindicta. ſed inuidia ſub rōne p̄prie glorie vt ip̄e ſit felicior altero cui inuidet. odiū ſo qz appetit ſub rōne mali maluz. qd eſt peſſimū z ptra charitatē. **B** Sedo pōt cōſiderari ſuitas pcti ex charitatis oppoſitiōe. Et ſic ceteris paribus

inter om̄ia peccata que cōmittunt̄ in p̄miū odiū eſt grauiſſimū ppter directā contrarietate charitatis. Sicut em̄ charitas eſt virtutū potiſſima ita a contrariis odiū eſt omniū vitiōꝝ peſſimū. Et ſic claret q odiū multo graui⁹ eſt q̄ ira. Primo quia odiū p̄triat charitati directe. ideoqz ex ſuo genere eſt mortale. ſed ira non ſemper nec ex ſuo genere ē mortalis. Un̄ p̄hs. iij. per illud P̄s. Iraceſmini z nolite peccare dicit. Venialis eſt ira que nō ducit ad effectū. ſ. notabile. Secūdo qz qz paſſio ire citi⁹ tranſit: ſed odiū p̄manet. Un̄ p̄hs. iij. rhetorice dicit q odium eſt magis inſanabile q̄ ira. Tercio pōt cōſiderari grauitas pcti ex modalī deordinatiōe. z ſic illud peccatū grauius eſt qd magis aufert rōnem hominis z minus habet de miſericordiā in p̄miū. z ſic ira eſt grauiſſimū pcti qz ſup om̄ia alia aufert rationē hoīs. Laſtho. Ira impedit animū ne poſſit cernere verū. Et qz eſt ferociſſima z impetuoſa ſi ne vlla miſericordia. Prouerb. xxvij. Ira nō hz miſericordiā nec erūpēs furor. z ſic i telligendū ē dictū Chꝛyſ. ſup in obiectiōe z ſic patet. **C** Sed dī. Quid de cōcupiſcentia an graui⁹ peccatū ſit q̄ ira. Rñ detur fm p̄dictos doctores ac alios cōiter q ex quo ira rēdit in vindictā q eſt iuſtiacie bonū. ideo eſt min⁹ malū q̄ cōcupiſcentia q rēdit in bonū delectabile qd nō habet rōne iuſtiacie. Un̄ p̄hs. vij. ethicoꝝ dicit. q in cōtīnēs cōcupiſcentie eſt turpior q̄ in cōtīnēs ire. Veritatem ſi ira deducit ad odiū p̄ſeuerās eſt grauiſſimū oim pctōꝝ in p̄ximū cōmiſſoꝝ ceteris p̄ibus. qm vt Auguſt z Chꝛyſ. de cōpunctiōe di. Hūianus eſt peccare: ſed diabolicū in odio p̄ſeuerare. Ergo homo xp̄iane noli fieri diabolus per iram.

D Circa ſecundū de capitali ſublimitate inquirendū eſt quare ira magis ponit̄ p vitiū capitali q̄ odiū: qd tamē q̄ uis peccatū eſt cōiter. Reſpondet ſz Anthon. p. ij. cl. vij. c. j. Quia inquit ira habz finem multū appetibile. quoniam appetit malū ſb rōe boni: id eſt iuſti magis q̄ odiū qd appetit ſub ratiōe mali. Itē qz ia habet plures ſpecies. z odiū ac alia multa

ta vitia ex ira tanq̃ ex p̃ncipali oriunt̃: vt patuit sermone p̃cedenti. Sed quor̃ que sunt species ire philosophus. iij. li. ethico/ rum ponit tres.

Prima acuta.

Secunda dicit̃ amara.

Tertia dicit̃ grauis.

Prima dicit̃ acuta quia quis cito z subito irascit̃ z leuiter cessat ab ira. z hoc est opti mū in talibus q̃nō retinent iram in corde quia dicit̃ Eccl̃. c. vj. Ira in sinu stultī req̃ escit. z tales sunt sepe cholericī fm Alber. li. j. de morib⁹ animalū tractatu. ij. **S**ecūda dicit̃ amara que p̃manet z i. vetusta tem ducit. z sunt amarissimi in se donec diutius iram digerāt ad quā maxime dis ponunt melācolici fm Alber. sup. **T**er tia dicit̃ grauis vel difficilis que obstat tēpus ad penam inferendāz faciat. z h̃ est pessimū.

Notandū autē q̃ vt p̃hs vij. ethicoz. z sup eodē Alber. di. q̃ ira su per omēs alias passiones corporales ē val⁹ de naturalis. quia frequēt̃ innascit̃ a pa rentib⁹ z transit ab eisdem in genitū. cau sam quā ponit dimitto. **E**xemplū recitat ibide Alber. q̃ quidā accusatus de hoc q̃ patrē p̃cusserat excusauit. se dixit. q̃ ira foret sibi ex patrē igenita. in cuius signūz pater suus patrē z auus pauū p̃cusserat. z ostē dit filiū suū p̃uep̃ dicens. Et iste filius p̃ cutiet me cū increuerit. om̃ibus inquit no bis fm totā genealogiā ira est. z alius per filiū suū tractus ad ostiū dixit filio. Ute r̃ius iaz nō trahē. quia z ego ipe antea pa trem meū nō vltra q̃ ad ostiū traxeram. z sic ira a parētib⁹ contrahit̃. licet inqua liter sit in patrē z filio. Hec Albert. Ecce ergo pessimū hoc vitiiū quantū debent ca uere omēs.

Circa tertiiū de remedioz q̃l tate nota p̃ima remedia ire tradita a do/ ctorib⁹ q̃z hō p̃siderare vt irā possit vice re z patiēs fore. Prīmū dī aduersē ire a dō admissio. q̃ Aug. p̃ generali reglā pōit q̃ nil sit in mūdo q̃ nō ex aula impiali diui ne maiestatis p̃cedat. Sic q̃ cogitās q̃ de us p̃misit tibi talia aduersa z pati vult vi sēs ne irascas. sicut ymait dauid se cum

maledicere a semet̃ di. Dñs misit euz vt maledicat dauid. ij. Reg. xij. Scdm dī be antudinis future p̃miano quā xps p̃mī/ sit patiētib⁹. Tertiū dī cruc⁹ xpi cogitatio Grego. Si passio xpi ad meōiā reuocet̃: nil tā dūz q̃ nō ēq̃ aio toleret. Quartus dī defectū p̃p̃oz z recognitiō. q̃z facit q̃z portat defect⁹ alienos dñ. p̃p̃os agnoscat Aug. Irascens tuo tuo ne peccet irascere tibi ne pecces. Quintū dī elocutiōis cura tio. Ps. Posui or̃ meo custodiā dñ p̃siste/ ret p̃ctōz aduersū me. **S**extū legi⁹ exē plū in vitā p̃hoy q̃ Progenes silentio irā viciat. Nā cū qdā in eū cōpulsisset p̃terue: z ipe nil diceret interrogat̃ an p̃tra illū esset irat⁹. Rndit. Nō irascor: s̃z dubito an ira/ ta oporteat: vt narrat Seneca li. iij. d. ira. Rursū cū al⁹ eū p̃bis dehonestaret z ta/ ceret interrogat̃ cur nō rnderet. Rndit. Nolo p̃cedere cū hoīe sup re in q̃ ille q̃ ob tinet vilior habet. Itē Theodosi⁹ impera tor cū se iratum sentiret nūq̃ sententiā fere/ bat nisi p̃s xpiū. Iras morose intra se dī ceret. z p̃cepit ministris vt nil p̃dōrosū q̃d sero p̃cepiss̃z exequrent nisi mane idē cō firmaret. Q̃ntuz xp̃iani deberēt se ab ira cauere. Sertū dī future moris incerta p̃ditio. Vñ Eccl̃. xxvij. Demēto nouit̃ sumoz z desine inimicari. Exēplū in vitā patrū legi⁹ d̃ sc̃to isaac abbate. q̃ req̃sist⁹ q̃ re demones eū timerēt z fugerēt. Rndit Ex quo facit⁹ suz monach⁹ statui in me vt ira extra guttur meū nō p̃cederet. ideoq̃ sic me timerē demones. Et p̃ p̃rū ad iracū dos accediūt p̃sertim in morte. q̃z ius pos sessionis habet in eis. Vñ Galib⁹. Rogemus christum zc.

Seria tertia post dñicā tertiāz Sermo vicesimus quartus de p̃timelijs z p̃uitijs ac vitup̃ijs q̃ nascunt̃ ex ira.

Domine quo t̃ies peccauit in me fr̃ me⁹ z dī mittā ei. Bar. xviij. z i euāgelio. Hanc questionē fecit pet⁹ chri/ sto. z ipe dñs christus docuit eūz z oēs dī sapulos. i. xp̃ianos q̃ nūq̃z debeant irā re nere s̃z dimittere p̃p̃is septuagies septies. i.

Feria. III. post dominicā. III.

rationes quæ. qz numerus determinatur ponitur p indeterminato. Docuit etiā quod de beat qfqs corrigere fratrem suū peccatē. Primo in occulto. Secūdo in alioz cōspectu. Tertio in publico peccatū et ei plures vt d istis patet clare in euāgelio. Sz qm multi solent qndie peccare in ira ptra pti mos p ptumelias et puitia ac vituperia et hmoi quasi p suetudinarie. Idcirco d istis vitijs vt sciat pferri tria mysteria. declarabim⁹ in hoc sermone.

Primū d sollicitē cohibitiōis.

Secundū d mortificare offēsiōis.

Tertiū d pacifice tolerantiōis.

Aliud thema p hoc sermōe. Prouer. x. Qui pferit cōtumeliā insipiens est. Lira. id est ostēdit se insipientē p puitia. qz cum ex abūdantia cordis os loquitur. Mat. xij. patet talē esse in corde malū.

Circa primū de cohibitiōe contumeliæ vel conuictioz et vituperiōz oīū vt nouerim⁹ talia vitia fore valde de testabilia notemus tria. Primo de noticiā quid sit contumeliā. Et fm Anthoñ. ij. pre. ti. vij. ca. vij. ac fratres Angelū. alioz qz. Cōtumeliā est expōsitiō defect⁹ alterius corā eo p verba vel etiā p facta ad ipm de honorādū. Vñ Glo. Ro. j. dicit Cōtumeliosi sunt q dicitis vel facitis iniurias et turpia alijs inferunt. Exempli gratia de verbis. Si quis dicat alicui in vituperiū qē larricus fur et hmoi. Si autē pñciat latus vel spūm et hmoi in illis factis irrogat cōtumeliā. Secūdo de differētiā. quō vitz differūt contumeliā et conuictiū. Et fm Alexan. et Tho. ij. ij. ac theologos. contumeliā ppiē est solum culpe. vt si dicat aliq quē furem adulterū et huiusmodi. Sz cōuictiū extendit se generaliter ad omne vitz defectū culpe vel etiā pene. vt dicendo aliq quē flauū spurū. mendaciū. cecū. cū sit cōuictiū dicit tñmō. Sed dicēdo illū furem. iniuriose contumeliā simul et conuictiū infert. tamē vñ p reliquo sepe accipit idif. ferēter. Et apud nos cōmuniter vituperiū nōnauit. i. zythok. **T**ertio ergo de malicia detestabili talis peccatō rū notandū. q pluriū ratiōibus debent homines detestari et se cohibere ab hmoi vit

tij. Prima dicit vulneris charitatis. qz talia verba multū vulnerant et ledūt charitatē et amicitia hominū quia penetrant et vulnerāt cor amici. Vñ Eccl. xxij. Dicens lapidē in volatiliū deijcet ea. Sic q puitiat amico dissoluit amicitia. Unde si cut debet quis cauere ne lapidibus impetatur. pxiū vel puitiat illū baculo aut vulneret saculo. sic nec putere debet cōuitiū.

Secūda ratio dicit infernalis idiōmarz. Nā Chyff. dicit. Unusquisqz de qua gēte sit p linguā. i. idiōmate cognoscit. Sic qui est de terra vel gente infernali p talia maliloquia et conuicta agnoscit. quia hec habēt esse in inferno. Sicut p contrariū verba laudis diuine habent locum perpetuum in celo. Ideo Prouer. x. Labia iusti considerat placitū deo. os autē impiū oīū pueria tē. Sed heu mō videm⁹ q curiales multi gloriānt et gaudent de hoc nouo et inaudito modo vitupia formare norunt. Sed hoc quid aliud ē qz gaudent de diabolica similitudine et dānatione. Nam pmo omniū diabolus dixit vituperiū mendax ptra deū in paradiso di. parētibz pñtis. Nequa qz moriemini. scit enim deus q quacūqz hora comederitis apientur oculi vñ. et e. sicut dñj tē. et sic iudū deum esse dixit. Tertia ratio dicit pcurrentis culpe multiplicē. Nā in talibz pcurrentiū innumerabilia mēdacta dicēdo filiū anti qui canis vel alini vel filiū meretricis et huiusmōi. Itē qfqs pcurrit infamia. qñqz p iuriū et dei blasphemia. bella iniusta. homicidia. et sanguinis effusiōes. qz inde pxi mus cōitaf ad irā. rixas. verbera et prelia. Deniqz talibz assuet⁹. nec sufficit pñteri omia hmoi pēta: vitz corrigi. iuxta illud Eccl. xxij. Hō assuet⁹ verbis improperij oībz diebz suis nō erudiet. Uē g mlti plex talibz cū moraliter in hmoi peccauerunt. **S**z qñ. an liceat correctiōis causa dicere alicui hmoi puitiā vel cōtumeliā siue vitupia. Rñ dē fm Tho. ij. ij. q. lxxij. et in Angelica. q sicut licet verberare vel in rebus dānificare causa disciplinē. ita et puitiā dicere. Nā xps dñs dixit discipulis. Stulti et tardi corde. Et paulus insensatos galathas dixit. Tñ Aug. li. de sermone dñi in monte dicit q raro et

magna necessitate obiurgatōes sūt adhi-
bēde. in qbus nō vt nobis: sed vt dñs fer-
uiat instem? Deniq; in Angelica. c. inter
rogatōes. circa irā dī. Aduertere hoc qd li-
cer qd nō dicat qutitū vel qumeliā vt illi
auferat honorē s; causa correctōis. si tñ dī
cit talia qd de se notabiliter ledūt: puta mu-
lieri dicit qd est putana. i. meretrīx pessima
vel alicui qd est traditor: z hmoi. z audien-
tes scādalisant dī tali cui dicit. qd sic credūt
eē nō excusat a mortali pctō. **Hec Angel'.**

I Circa secundū de mortali
offensioe querit. vtrū qumeliā vel qutitū
sit mortale pctm. Rñdet fm Tho. s. Ale-
xan. z Antho. z Angelicā. q; p generali te-
nendū ē hoc vtz q in pctis verbor; marie
attendēdū est quo aio verba pferant. Po-
test aut verbum hmoi dici tripliciter. Pri-
mo aio inuertiādi. vt p verba q pferat ause-
rat honorē alteri? z hoc pprie z p se ē dice-
re cōuitū vel quteliā. z sic loquēdo ē pec-
catū mortale nō min⁹ q; furū. q; ledit p/
ximū in honore ptra iusticiā z charitatez.
honor aut diuinit; pferit. Sz si quis talia
alio aio dicat nō est qutitū formaliter z p/
prie sed p accēdes z materialiter inqstū. i.
dicit id qd pōt eē qutitū Un potest hmoi
dici. Secūdo ex aio solatiādi. z tñc est ve-
niale pctm sez cū verbū pferit ex aliq ani le-
uitate vel leui ira absq; firmo pposito de/
honestādī: vt puta q; intēdit qristare leui-
ter solū illū. Si aut etiā aio solatiādi ex le-
uitate vel ludo pferret verbū tale qd esset
ptra honorē alteri? vel de q extimare pos-
set ipm notabiliter irasci z odiū incurrere
vel aliqd graue pctm nō excusaret a mor-
tali etiā si hoc nō intēderet. Sic cū q; i lu-
do grauitur pcuteret mutilādo nō excusa-
ret a culpa. Proinde debet hō esse mode-
rat⁹. q; xp̄us dicit Matth. v. Qui dixerit
fratri suo fatueris erit gebēne. Sz h p/
cipue intelligit si dixerit aio inuertiādi. z ta-
lis vltra mortale tenet ad satisfaccionem.
Sed dī. Quō tenet quis satisfacere propi-
mo quē verbo lesit. Respondet fm Tm/
bertū in expositiōe regle. z Anthoñ. ti. vij.
ca. vi. §. v. p; secūde. q; tenet. put offēdit i
secreto vel in publico. Nam si offēdit ver-
bo i secreto z offensus qrat sibi satisfactōz

fieri in publico nō tenet offēdēs sic fur q
latēter accepit nō tenet publice s; in ocul/
to restituere. Exapit si factū in occulto est
publicatū. deniq; si offēdit in publico nō
sufficit satisfacere in occulto. Sed qd si of-
fensus nō vult cōterari nisi offēdēs di-
cat se fuisse mentitū. Rñdet q; si vez dixit
nō tenet. nec ille debet exigere. sed si scit vt
credit esse falsū vel incertū aut dubiū pōt
dicere aliq verba alleuiātia: puta q audi-
erat z tñc credebatur. nūc aut nō credit vt q
ex ira dixit si sic est. nec debet dicere se fuisse
se mentitū si nō fuit mentitus. **Hec in An/
tho. Tercio** pōt dici tale verbū ex aio cor-
rigendū. si tñc nulluz est pctm si fiat debito
mō vt dictū est supra nec debet satisfacere

Circa tertium de toleran-
tiae querit. vtrū hō teneat ilaras qume-
lias semp tolerare patiēter. Respōdet fm
Tho. vbi supra. z Anth. z in Angelica. q
qutū ad pparatiōē animi scz qñ ep⁹ esset
semp sustinere debz sicut z alia dāna Un
xp̄s dicit pcutiēti maxillaz pberē. Et fm
Aug. hoc qd tenet fm pparatiōē animi
quādo opus esset. sed qutū ad actū non sp
tenet sustinere. sed

Aliqñ tenet nō sufferre.
Aliquādo aut debet tolerare.
Aliquādo pō satisfaccione exigere.
Primo aliqñ tenet quis nō sufferre sed
rephendere. Nā z saluator contumeliat⁹
facto cum pcellus est in faciem pcellorēz
rephendit Joh. xix. Et ad hoc tenet ho-
mo triplici casu. Primo quādo talis rep/
hensio cedit in bonū qumeliātis vt puta
ad repmendū eius audaciā. Secūdo qñ/
do ex sufferentia alioz pfectus impediret
Un Brego. sup Ezech. dicit. quozv vita
in exēplo imitatiōis est posita debēt si pnt
verba detrahentū sibi cōpescere ne eoz
pdicatiōem nō audiāt qui audire pore-
rant z in prauis moribus remanentes be-
ne viuere cōtināt. Decille. Tercio quā-
do ex taciturnitate cōtumeliatus in fami-
am incurreret. q; vt Aug⁹ dicit crudelis ē
qui famā negligit ppriā. xij. q. j. ca. Nolo.
Secūdo aliquādo debet tolerare scz ra-
tiōe euitande temeritatis ne mag⁹ ad irā
accēdat contumeliāntē. z ratōe cōseruā/
n 3

Feria. III. post dominicā. III.

de virtutis patientie. et etiā ratioe incorrigibilis. Cū em̄ contumeliās est incorrigibilis nec in eū habes auctoritatē sufferre debes. Sicut et xps corā herode et pilato obstinatis iudeis contumeliātibz nō respondit. Tercio aliquādo licet satiffactionē exigere in iudicio. quia fm̄ Lyrā et in Angelica. Contumacior vltra peccatū tenetur p se vel p interpositā psonam contumeliato culpā suā dicere et veniā petere satisfaciendo vt pmo articulo dictum est.

A Ecce p̄platus et paterfamilias qui corrigēdo licet exceserit nō tenet petere veniam a subdito: sed a dño deo. ne dum nimū seruaf humilitas regendi frangatur auctoritas vt dicit Aug⁹ in regula. Intellegendū tamē hoc est dūmodo platus vel paterfamilias non exceserit nimis luo⁹ re vindicte ex pposito. quia sic tenet petere veniā. Exemplū legit in sūma Anthon. par. ij. ti. vij. c. vi. §. ij. in fine. q quidā cōtumeliā intulit cuidā fratri noie Nicolao nec veniā petiuit. post paucos dies ille mortuus est. et post mortē ecce idē apparuit ipi fratri Nicolao petens veniā de contumeliā. Cui Nicolaus ait. Veniāz pete a christo in cui⁹ stas iudicio. Et ille. Xps mihi nō vult dimittere nisi p̄s veniāz a te petam humiliter. Qd Nicolaus libenter fecit. et sic disparuit et veniā xpo obtinuit. Rogemus christū rē.

Feria quarta post dñicā terciā Sermo vicesimus q̄ntus de maledictiōe creaturā et dei blasfemia vel sanctoꝝ.

Qui maledixerit p̄ri vel matri morte moriatur. Matth. xv. et in euangelio hodierno. Hec verba deus dixit in veteri testamento et allegat xps in euangelio vt homines caueant a maledictiōibz quā rucūq; creaturāz: p̄cipue autē patrē et matris carnalis et spūalis. et maxime a maledictiōe blasfemie dei et sanctoꝝ eius. Nam deus est summus pater omnium. ideo ipm blasphemare est super omnia pessimū. Sz ben horrendissimū est q tam in vsum venit etiam apud christianos maledictiōes

facere vel dicere contra creaturas vel filios aut filias ex ira vel patrē et matrē. et qd est pessimū deo maledicūt a pio deo impicant. malum. Hugo. Blasphemia est euz obprobriosa iactis in aliquē maledictio: q fit deo contumelia. Eaprop̄ter in hoc sermone agemus de peccatis maledictiōis et blasfemie vt audita grauitate peccati caueant homines ne morte moriant̄ eterna. Nam euangeliū hoc dicit. Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Itaq; de ipa maledictiōe et blasfemia declarauerit mysteria hoc sermone. Pio quo ai dthema. Benefacite persecutibz et nolite maledicere Roma. xij.

Primū de creature maledictiōe. Secūdu de hui⁹ culpe offensiōe. Terciu de blasfemie euitatiōe.

D Circa primū de maledictiōe creature tam rationalis q irrationalis notandū. q fm̄ Aug⁹. xxij. q. ij. c. de uis. et doctores. Maledictio p̄prie est impicatio mali facta alicui sub ratiōe mali: hē intendens malū inq̄strum malū. Hoc autem qd pessimū sit vitiiū ideoq; cauendū ostenditur ex pluribus ratiōibz. Primo ratiōe amissionis regni celestis. Nam j. Cor. vi. Apostolus dicit. Nolite errare quia neq; fornicarij neq; idolis seruietes neq; maledici neq; rapaces regnū dei possidebūt. ecce qd grauibz peccatis cōnumerat. Secundo ratiōe diuine vltiōis. quia deus sepe vlciscit hoc peccatūz ita q maledictionē quāz aliquis impicat alteri super caput maledicentis conuertit Bēn. xxvij. q maledixerit tibi sit ille maledict⁹. Et Eccl. xxvij. Qui in altū mittit lapidē Lyrā. s. directe p̄iciendo sursum: super caput eius cadet. et plaga doloso diuidet vulnē. s. plaga a doloso homine imprecata diuersa mala super eū multiplicabit. Un̄ Bern. Inexcusabilis es o homo. in quo em̄ aliū iudicas. s. maledicendo: teipm cōdemnas. Tercio ratiōe crudelissime malignationis. Nam cū quis maledicit agētibz contra se est magna crudelitas. qā potius compari deberet illis tanq; infirmis in animā. Item euz pater vel mater maledicit filio est maior crudelitas. q im q

precat malus filio qđ non liceret imp̄cari etia3 diabolo. Similiter nec cuiusq3 ini mico diceñ. Deus perdat te. 7 hmoi em/ p̄icas maxima. Ratio. quia se cōstituit iu dicem. 7 deum vult esse suū tortorē qđ est iniuria deo. Ides Aug? in quodā sermo ne in p̄sona dī dicit. Tu miser homo ira sceris 7 dictis. Deus perdas vel occidas illum meū inimicū: ille malus est. 7 tu im p̄cando malū plus malus factus es. ergo petis vt p̄mū te occidat: cum sim deus tu/ us tortorē tuū me cōstituis. 7 sic mihi in iuriā facis. Preterea tales sunt etiā cru delissimi contra seipsos. quia animā p̄p̄iā occidunt ex ira. Similes ergo sunt apus seuissimis qui impingunt in lanceā vena toris vt illum ledant 7 se in lanceā magis 7 magis intrudunt. 7 sic pater. **P**

Quarto ratio de inibitōis. quia sacra scriptura inibet maledicere omi creatu/ re etiam diabolo. Eccl. xxi. Cum maledi cit impius diabolu maledicat ip̄e animāz suā: hoc est fm Lyras cum peccator ho/ mo dicit diabolu iuste condemnātū male dicit animā. i. denūciat damndā eo qđ in factis diabolu maledictū imitat. Un/ de nec diabolo debemus maledicere in/ q̄tūm est creatura dei. quia vt sic bona ē. sed per culpā incurrat maledictionez. 7 sic culpam tñmodo illius possumus maledi cere non naturā. Exemplū in epistola iu/ de dicitur. qđ michael archangelus cum al tercaret cum diabolo de corpe moysi scil/ cet quia diabolus volebat illud reuocare p̄pter idolatriam filiis israel. quod micha el occultauerat. tunc michael nō est ausus diabolū maledicere: sed ait. Imperet ti bi deus. **S**ed dī. Quid ergo de sanctis de quibus legim? qđ dauid maledixit mō tibz gelboe. ij. Reg. j. et Job dīci suo. Item christus maledixit ficulnee. Prete/ rea noe maledixit chanaan. Gen. ix. et he/ liseus pueris dī. irridēdo. Ascende calue. 7 huiusmodi. Respondet cōmuniter fm doctores. qđ sancti qui leguntur maledixis se creaturis in hoc non peccauerunt. quia non nisi licitis modis ex inspiratione sp̄i r̄tūsancti hoc fecerunt. ideo non est trahē/ dum in consequentiam vt vnusquisq3 pro suo libitū creaturis maledicat. 7 patet in

sequentibus.

Circa secundū de offensio ne queritur. vtrū maledicere sit semp pec/ catū mortale. Ad qđ fm doctores cōmu/ niter: p̄sertim Alexan. 7 Tho. ij. q. lxxvj et Anthoñ. ij. par. ti. vij. respondet. qđ ma ledictio potest fieri p̄cipue quattuor: mo/ dis 7 causis. Primo ex animi indelibera tione scz ex subita ira 7 quasi causa correcti onis vt talis terreaf sicut quotidie faciūt parentes erga filios 7 magistri discipulis 7 dñi seruis: qui tamē non oprāt illis ma/ la illa. 7 hoc est veniale. Nam 7 Aug. xxy. dist. 8. Ali ea demū. hmoi inter venialia computat. Verūtamen cauendū est ne in consuetudinē ducant. quia fm Alexand. possunt fieri mortalia p̄pter contemptum 7 quādoq3 deus tales punit. sic Aug. dīc de quadā vidua habē. decem filios. 7 cū vna dierū ex aliquo illoz opere sibi displi/ cente maledixisset omnes effecti sunt toto corpore tremuli vt videntes omes mirā/ rentur de eis. **D**e dei iudiciā terribilia in talibus. Secundo ex animi deliberatōe 7 lūore vindictē vel odiū vel inuidie. 7 sic ē contra charitatē 7 mortale: puta cum op/ fando malū dicit. Vols pdat te vel infir mitas accedat tibi: vel pes frangat. vel di abolus accipiat animā tuā 7 huiusmo/ di. Et tanto grauius peccatū est: quāto p sonaz cui maledicat plus deberet diligere 7 reuereri: vt sunt pater mater 7 plati. Si nūlīter si quis seipm maledicit ex impatiē tia mortale est 7 confitendū. **R**espon/ sio ex dei p̄formatōe 7 amore iusticie. qđ talis videt deum velle tale malum homi/ ni illi. 7 sic ex instinctu sp̄itus sancti vtrū cti legūf aliqbus maledixisse: vt petrus si moni mago dī. Pecunia tua sit tecū in p/ ditionē. 7 paul? helime resistēt verbo dei dī. Percutiat te d? cecitate filij diaboli. 7 hmoi oia qđ legūf dixerūt sc̄i p̄nūciādi aio nō autē impcando vt cōiter tenet. Item sic noe maledixit chanaan. qđ Cham derisit ip̄m patrē. 7 heliseus pueris deridentibus se qđ erat filij idolatrantūz patrū fm Ly. iij. Reg. ij. et dauid montibus gelboe p p̄ter cedem israel ibi factam. et Job dīci suo dī. Maledicta dies in qua nat? sū 7c.

Feria. v. post dominicā. iii.

intendēs q̄ dīes natiuitatis nō possit dici
dīes gaudiū sed meroris eo q̄ contraxit pec-
catū originale. Sic etiā x̄ps maledixit fi-
culneē ad significandū q̄. s. p̄p̄lus iudeoz
p̄pter peccā suā maledictiōi subiiciēbatur.
Sicrū aliq̄s malediceret alicui oprādo
v̄l p̄nitiādo aliq̄uā egritudinē v̄l aliū im-
pedimentū: nō p̄pter aliud nisi vt p̄ h̄ bo-
nus efficiat. vel a bonoz alioz impedimē-
to cesset: p̄t esse sine peccō. quia amore iu-
sticie facit. Hec in Antho. Quarto po-
test q̄s maledicere irrationali creature v̄l
demoni vel alteri cuiusq̄ future. Et hoc
potest etiā esse mortale si facit i detestatio-
nē dei in tali ope. nā blasfemia esset. Simi-
liter mortale est si faceret referēdo in pos-
sessorē illi? ex malivolētia q̄ vult vt dānifi-
cet p̄ximus. s. p̄ mortē equi: bouis z h̄mōi
notabili damno. Si autē maledicit crea-
turā fm̄ se tm̄ respiciendo. vt q̄ aliq̄d bru-
tū nō mouet vt vult vel nocet sibi. z h̄mōi
ex quo irascit appetēs ei penā: veniale pec-
catū est. sicut vanū z ociosum z p̄ tanto il-
licitū. Hec oīa Anthōnina.

S Circa tertium de blasphemā
Notandū q̄ sup̄ oīa debet hō cauere
blasfemiā dei z sc̄toz. Primo q̄ ē crimē
grauissimū. Vñ gl̄o. sup̄ Isa. viij. dicit.
Vñ peccm̄ blasfemie copatū leu? est. vñ
patres veteres testamenti nec audire vole-
bāt eā. Nā fm̄ Tho. ij. ij. q̄. xij. blasfemia
grau? peccm̄ est infidelit paganismō. q̄ pa-
ganus loquit de deo q̄ credit esse vera: l/
cet sint falsa. sed xp̄ian? blasfemās loquitur
cōtra veritatē quā credit. Graui? etiā dī-
cit esse q̄ homicidiū in q̄tū est directe con-
tra bonū deū. homicidiū autē ē p̄ximū tm̄
modo sepe intendit. Itē graui? est pecca-
to crucifigentiū xp̄m. Aug? Magis pec-
cant blasphemātes deū triumphāte in ce-
lis q̄ q̄ crucifixerūt ambulātem in terris.

S Secundo q̄ est mortale peccm̄ fm̄
genus suū. Nā fm̄ Alex. z Antho. i. p̄fēs.
Blasfemia siue sit i ore dīcēdo siue in co-
de credēdo deū nō esse iustū in oībz vel nō
curare de actibz hoīm vel nō posse hoc vel
illud: si est mortale. nisi ex surreptōe h̄mōi
diceret. vel nō aduerteret aut nō intellige-
ret q̄d dicit. q̄ tūc nō haberet rōnem blas-

femiē. sed esset veniale. vt in Angelica.

Tercio q̄ est oī lege dānabile graui? pe-
na dignū. vt patet etiā apud saracenos et
alios. Quarto q̄ mirabilis a deo est pu-
nitiō in oīm exemplūz. vt patet. iij. dyalo.
Gregorij in puero q̄nqz annoz. Aliud
Exemplū refert Petr? Damiani q̄d ha-
bet in Speculo dist. j. q̄ in Bononie pri-
bus duobz viris amicis in mēsa cōsedenti-
bus: affato gallo oblato vñ? in frusta illuz
dissecuit pipato liquamie sup̄fuso. tunc al-
ter ait q̄ sc̄tis Petr? hunc gallū reintegra-
re nō possit. Ali? dixit. Sed z si ipse deus
impet hīc nō surget. Vox ecce gallus vi-
uus z plumis plen? exiliuit: alas percussit et
cecinit. et plumis percussis totū ligē super
puerescēs aspsit. in q̄ aspersione mortē lepra p-
cussit sunt. Quā plagā nō tūmodo ipsi v̄l
q̄s ad obitus perulerūt sed z posterz suis in
omnes generatōes velut q̄dam heredi-
tariū reliquerūt. Rogemus ḡ zc.

Feria q̄nta post dñicā tertiā Sermo
xviij. de peccato luxurie turpissimo canen-
do z eius occasione.

Exibāt demonia a multis clamātia z dīcē-
tia quia tu es fili? dei Lu. iij.
et in euāgelio hodierno. Charissimi si dīl-
genter aduertim? apte cognoscim? qm̄ dī-
abolus libenter diligit habitare in luxu-
riosis. vt patet tā in ve. q̄ no. testamento.
Nā Job. xl. dicit q̄ vehemoth. i. diabolus
libēter dormit in locis hūentibz. i. in luxuri-
osis vt exponit Gregor? et doctores. Et
Matth. viij. legiones demonū q̄s x̄ps vo-
luit eijcere de duobz demoniacis petiuerūt
vt mitterent in porcos. z sic factū est. per
porcos nos q̄m? penitēti eijcere curaremus
Idcirco x̄ps dñs volēs nos in aīa curare
a peccis oībz: curauit in signū hui? varios
corpoz lāguozes z demonia eiecāt: vt do-
ceret nos qm̄? penitēti eijcere curaremus
demonia victoz p̄ grām xp̄i. Vñ h̄ euāge-
liū dicit q̄ x̄ps varios languozes curauit
z exhibāt demonia. s. ad ei? impiū a multis.
Itaqz de peccō luxurie vt sciam? ei? a no-
bis demoniū eijcere z cauere tria mysteria

in hoc sermone declarare? Aliud thema.
Hec est voluntas dei scificatione vestra vt
abstineat a fornicatione. j. Thes. iij.)

Primū de nocuementi multa lesione
Secundū de ruinali praua occasione.
Tercū de diuiali mira punitioe.

Circa primum Notandū
q luxuria et eius ꝑcupiscentia si consentit
eidē multa mala et nocuēta infert hoibz
idcirco sūmo studio est detestanda et vitā/
da. Primo q aie rōnem obnubilat et i/
fatuat. Qd patet pmo auctoritate Ps. lviij
Supercidit ignis et nō viderūt solē. Glo.
ignis prauē ꝑcupiscentie super cor cadēs
nō sūt videre solē iusticie xpm. Ido Gre
go. in dyal. dicit. Carnalis delectatio mē
te quā inficit obsecrat vt videre claritatē
veri lumis nō valeat. et ꝑ psequens nec picu
la dānationis eterne et alia q incurrit ad/
uertat. Un et Seneca in plogo declamān
ait. Nil est tā mortiferū in genijs q luxu
ria. siq dē rōnez ꝑturbat. in intellectu eberat.
memoriā eneruat. obliuionē et ignotiāz
inducit. Hec ille. Secdo patet ratioe fm
Egidii de Roma. li. ij. p. j. ca. xx. q aie ra
tio cinatio viger in ipso cerebro qd est istru
mentū aie sicut marcellus fabro vel dola
brū carpentario. et q sicut debilitato illo de
bilitat actio carpentarij in fabricando. sic et
debilitato cerebro et alijs mēbris nobilibz
tūc impedit aia ab vsu rōnis vt nō possit
sez bene ꝑsiliari de expedientibz ad salutē
Propterea etiā phs. vj. Eth. dicit q ac/
venereus intantū ipsam ratioē aborbet
q impossibile est aliqd intelligere in ipsa de
lectatioe tali. Et fm qdā relinquit ꝑ. xxiij
horas in ania hmoi ꝑturbatio. Tercio
patet exēplaritate. Nā rex Salomō sapiē
tissimus fuit ꝑ luxurias infatuat adeo vt
in senectute idola coleret singularꝝ vxorū.
Itē Samson amore Dalide fuit decept/
ita q pluries vincular ꝑcula nō aduertit
et captus est ac excecatus. Iudic. xij. in figu
rā q luxuriosus excecatus in mente a demo
nijs. Secdo q bestijs assimilatur et fedi
dissimo stercore inquinatus. Iob. i. Lōpu
truerūt iumenta in stercore suo. qd Greg.
xiiij. moral. exponens dicit. Qui carnali
affectione succubunt nō hoies sed iumen/
ta narrant.

Iumenta qppe in stercore suo
cōputrescere est carnalis hoies i sterore lu
xurie vitā finire. Hec ille. Q ꝑpessimū vi
ciū. **X** Sed qualibz brutis assimilatur
hoiem Rndet fm Chrys. super Barth. et
doctores ac phos q potissime assimilatur
luxuriosus porco hyrcanos oculos hnt in fe/
tidissimo stercore iacenti. Rō. qz porcū est
aial luxuriosum et delectat in stercorebus
vel luto iacere fetido. Sic hō luxuriosus
nō libenter vult exurgere de sceno luxurie
vt dicit Grego. moral. q s. Oculi autē hyr
cini libidinosi sunt vt dicit Ihd. xij. ethim.
et significat illud Augustini dictū. qm ipu
dicus oculus impudici cordis est nūcus.
Q ꝑ hō caue tibi rē. Tercio qz corpus
debilitatur et fortitudine eneruat. In Hu/
go de scro vit. Luxuria est venenū delecta
bile q hūanū corpū debilitat et virilitati an/
imrobatur eneruat. Exēplū habem in
pluribz fortissimis qz luxuria infirmauit.
Primo in Samsonē. de q Hiero. ad Lu
stoch. dicit. Samson leone fortior q vnus
et nudus nulle ꝑsecutū est armatos. in da
lide mollescit a mplexibz. Hec ille. Secun
do in David q leonē viciat et in oibz bellis
triumphū habuit. vnt mulier. s. Bersa/
bee ꝑcupia vntē amittit. vt dē Amb. Pro
inde etiā Anthoñ. in sūma. p. ij. ti. v. c. i. s
xiiij. rationē huius scz Quare antiq ꝑlus
viuebant homies et robustiores erāt. nūc
aut parū viuunt et pleni sunt debilitate di
cit hanc esse. q erant magis continentes.
Nā tarde ꝑtrahēbāt matrimoniū. s. circa
xxvij. vel. xxx. annos. vt dicit phs. interz
seruando castitatē. nunc autē ab adolescen
tia ꝑtrahunt. et ab etate adhuc puerili in/
cipiunt luxuriari. ideo non sūt fortes nec
mtrū viuunt. Quarto qz diuitias et oia
tpalia dissipat. vt patet de filio pdigo qui
oem substantiā suā dissipauit viuēdo lu
xuriose Lu. xy. Iob. xxx. Qui nutrit scot/
tum ꝑdit subam. Q qz et quanta expēdi
tur in hmoi stercore ad ꝑsequēdū etna tor
mēta. ꝑ que possent lucrari celestia regnā
si erogarent in pauperz subsidia. de qb rō
exiget. Ultimo vt plurima cōprehēda
mus Luxuria vilis exterminat omnia bo/
na et expoliatur ac extremis malis obligat.
nam aufert hominis rationē. corpus. glo.

Feria. VI. post dominicā. III.

riam: famā: diuitias: honores: vitas. Et quod maius est oia spūalia. i. fures merita gratiā et gloriā. et insup ad eternā penam obligat. De q̄b hic cā breuitas p̄rāsiē in alijs sermonibz tangemus.

Circa secundum de occasiōe ruine in luxuriā Notandū q̄ Robertus Holkot sup li. Sap. ponit plures occasiones luxurie. Ex q̄b p̄cipue septe p̄se/ quif Antho. p. ij. ti. v. Et hec bonū est sci re vt caueamus. **P**rima occasio dicitur ocio sitas. Bern. Oim septationū malay causa et sentina viciorū est ocio. Exemplū de sodomis Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas. i. causa iniquitatis sodomie: supbia: saturitas panis et ocio. Ideo Hiero. Sp aliqd faci to vt te diabolus inueniat occupatum.

Scda dicitur somnū et q̄s diurnitas. Latho. Nā diuturna q̄s vicia alimenta ministrat. Tercia mulierū familiaritas Prover. xj. Nunqd hō pōt ignē abscondē re in sinu suo vt nō ardeat sua vestimenta. sic q̄ querat cum muliere familiariter etc.

Ideo Eccl. xlij. scribit q̄ddā mirū dictū. sic vitz. In medio mlier noli cōmo rari. melior est em iniquitas viri q̄ bñfaciēs mulier. Hec ibi. Sed h̄ exponit Ysa sic. Melior est iniquitas viri. i. minus mala q̄ bñfaciens mulier. i. ad cōhabitandū. Magis em piculosus est homi cōhabita re cū muliere extranea. i. bona q̄ cum vi ro inq. Hec ille. **Q**uarta dicitur vini supflu itas. Ideo Eph. v. Nolite inebriari vino in q̄ est luxuria. Exemplū de Loth etc.

Quinta scilicet cunoscitas q̄ est in aspe/ ctu pulcre rei vel choraz vel i auditu tur piū cālenaz et hmoi. Ideo Eccl. ix. Quer te faciē tuā a muliere cōpta. **S**exta car nis deliciositas p̄sertim in abis: veste et le ctisternijs. Bern. Periclitat castitas i de/ licijs. **S**eptima dicitur elationis prauitas. vñ Hugo. Sepe hō intra se superbit et ne scit. Ideo q̄ p̄mittit cadere in luxurie viciū manifestū qd̄ erubescit. et patuit s̄. sermo ne de supbia.

Circa terciū de punitione luxurie Notandū q̄ bñdicit̄ iustus deus vt ostendat detestabile fore luxuriā hoibz

et damnabile atq̄ euitādā: mirabilia exē/ pla fecit et mōstrauit p̄ mundū. **P**rimū in diluuiō. In q̄ totū mundū istū inferio/ rē dissipauit. et oia aialia fressia ac volatilia et hoies occidit. p̄ter illa q̄ in arca Noe fuerunt collecta Terrāq̄ totam steriliore reddidit ex salis aqs maris ex q̄b diluuiū p̄ maiori pre efferebunt fm Ysa. et sic oia terrenascentia et plāte et semia et herbe de/ fecerūt in furs. valore. Et hec oia fecit de us in punitione detestabilis luxurie vt patz Gen. vij. **S**cōm exemplū in sodomita/ rū incendio. Gen. xix. Sup q̄s pluit deus ignē et sulphur de celo. ad significādū q̄ lu xuria fetidissima punit p̄petuo igne infer/ ni fetidissimo. vt pote sulphureo. et sic etiā sodomitay puulos et boues et oia q̄ habe bant in detestatiōez pdidit. **T**erciū exē plū pater in hystoriarū documēto. Et inf multa legif in dyalogo Gregorij. et in spe/ culo. dist. j. exē. lxx. Q̄daz peccauit cū q̄ dā iuuecula. et intrauit eccliam subsequē/ ti festo pasce. et sex p̄tinuos dies sub octa ua. die aut septima subitanea morte defū/ ctus est et sepulture traditus. Et ecce vi/ dentibz cunctis de sepulcro eius flāma exu/ bat p̄ longū tempus. et rādiū ossa eius cō cremauit q̄sq̄ oē sepulcrū illū p̄sumeret et terra q̄ in tumulo collecta fuerat defos/ sa videret. Subdit ibidē Grego. q̄ in hoc exemplo nobis formidabilē ostēdit de⁹ vt cōsiderem⁹ nos qd̄ aia sentiens p̄ reatu suo in iferno patit. si rāto ignis supplicio etiā insensibilia ossa cremant. Ue itaq̄ et ve luxuriosi q̄ nolūt penitere qz punient p̄/ petuo igne in aia et corpe. Rogem⁹ q̄ etc.

Feria sexta post tercā dñicam Sermo xxvij. de luxurie graui offēsiōe et de eius speciebus.

Scit ei. id ē.

D mulieri Iesus. Bñ dixisti q̄ nō habeo virū. q̄nq̄ em viros habuisti. et hūc quē habes nō est tuus vt Joh. iij. et in euāgelio hodierno. Dñs te/ sus ostendit pietate fore plenus p̄ omnia in hoc euāgelio. Primo quia discurrebat p̄ hoim salute pedester vsq̄ ad fatigatiōē

nem nimia itineris: etiam in estu maxio dicit esuriens et sitiens. Ideo dicit hoc euangelium quod fatigat christus ex itinere venit ad fontem hora sexta. meridiei quod solis estus fuerit. et petiuit a muliere bibere propter sitim et estus refrigeraret ut ait Chrysostomus. Secundo quod maxime pietate ostendit. quod a tali muliere qua sciunt fore adultera bibere petiuit et eide sermone de alijs mysterijs fecit ut eam a peccatis peruerteret. Et etiam in hoc exemplum dedit quod predicator libenter predicare debet paucis cum non habet sufficientem populum.

Tercio quod non dure oburgando sed peccata illius secreta reuelando ex responsione illius piosime et quicquid reuera ostendit. et eam a peccatis luxurie: adulterij: et ficti mendacij de marito illegitimo redarguit et conuertit. Vtina et nunc tales peruerterent de istis. Patet euangelium. **Itaque** de luxurie vicio in qua sicut hec mulier: sic et multi nunc peccant tria mysteria declarabimus in hoc sermone.

Primum de eius mortifera offensione.

Secundum de eius specifica variacione.

Tercium de eius maligna perditione.

Aliud thema per hoc sermonem potest poni illud Eph. v. Hoc scitote intelligentes quod ois fornicator aut immundus non habet hereditatem in regno christi et dei. Et secundum Yraz per hoc quod dicitur: aut immundus. includunt omnia ad viciu luxurie pertinentia ut species eius et filie.

A Circa primum de offensione queritur. Unde luxuria probatur esse mortalis culpa semper extra legitimam matrimoniam. Ad quod breuiter respondet secundum doctores. quod secundum omnes leges scripture patet luxuriam semper esse peccatum mortale: nisi excuset matrimonij lege. Vbi maxime errant qui dicunt heretice quod simplex fornicatio que est soluti cum soluta: non sit peccatum mortale. imo semper est mortale secundum omnes leges. **Primo** quod est contra legem diuinalem Exo. xx. Non mechaberis. Super quod Augustinus dicit. quod nomine mechabe ois illicitus concubitus. scilicet extra matrimonium atque illorum meborum non licitus usus intelligitur fore prohibitus. ut patet. xxxij. q. iij. **Heretrices.** Item Isidorus ibidem. q. v. c. non mechaberis. nec quisque preter matrimonium federa alijs seminis miscet ad explendam

libidinem. nec ob aliam causam ut addit glossa. Et sic patet propositum. **Secundo** quia est contra legem propheticalem Thob. iij. Atten de tibi. i. caue ab ois fornicatione et propter vocationem tuam nunquam patiaris crimine scire quod prope mortale dicitur.

Tercio contra legem euangelicalem Math. v. Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est etc. Ecce contra dicitur: mulierem. ergo intelligenda est non solum de coniugata sed etiam de soluta quam solo visu concupiscere est peccatum mortalis mechie. ut patet per Gregorium. xxxij. q. v. Qui viderit. Et intelligitur de visu ad concupiscendum turpiter delibere. **Ad fortiori** ergo mortale est opere fornicari.

Quarto contra legem apostolicalem. Nam in primo concilio per apostolos hierosolymis facto mandatum fuit conuersis ad fidem ex gentilibus ut abstinerent se a fornicatione Act. xv. quia pagani putabant sibi hoc licere. Et apostolus Gal. v. dicit. Manifesta sunt opera carnis que sunt fornicatione: immundicia: impudicia: luxuria. Vt. Sic omnia que pertinent ad hoc viciu sub nomine generali scilicet luxuria includuntur que non sunt etiam annumerata. Et subdit apostolus. Que predico vobis sicut predixi: quoniam am qui talia agunt regnum dei non consequentur. Sed non excludit homines a regno dei nisi peccatum mortale. ergo etc.

Quinto quia est contra legem canonicalem. simul et Sexto contra legem civilem. ut patet. xxxij. q. iij. per Ambrosium c. Nemo. dicentem. Nemo sibi blandiatur de legibus hominum. scilicet civilibus tolerantibus meretrices in lupanari. quia non excusantur per hoc a peccato mortali. Idcirco ibidem subdit Ambrosius dicens. Nulli licet scire mulierem preter vocationem. Item in Angelica summa probatur per Hostien. et Joh. andree et Panormita. quod non licet concubinari etiam de iure civili Ideo secundum iura non debet absolui concubinaris nisi a se abiciat mulierem malam. xxxij. q. ij. c. Legatur.

Exemplum narrat Antoninus. par. ij. ti. v. c. ij. Quidam concubinaris cum esset infirmus et confessor nollet illum absolui nisi concubinam de domo emitteret

Feria. III. post dominicā. III.

ille assensit. sicq; cū lachrymis sacramētis susceptis decessit. tandē p̄fessor p̄ eo orantiv possit illū liberare ex purgatorio quo putabat trāsisse p̄pter penitentiā. Ecce apparuit eidē assensere se fore damnatū p̄pter hoc solū. qz intēdebat p̄cubinā reassumere si euasisset. **S**eptimo qz est p̄tra leges naturalē. qz deus ab initio fecit homines sic qz ynā ynī mīmōvoluit copulari ad generationē plis legitimo matrimōio. Unde p̄tra dicamē legis nature est vag^o cōcubitus vt patet p̄ exēpla naturalia etiā in aīalib; plurib;. Nā vt **I**sid. iij. ethy. dicit palūbes. i. colūba siluestris fm̄ Latholicon que in arborib; nidificat amisso corporali forte solitaria incedit nec p̄ter illū carnalem copulā requirit. Itē de turbine li. p̄prietatū. et p̄ **B**ern. sup̄ cāntica sermōe lx. dicit p̄fite. qz vno p̄tēta cōpare illo amisso aliū nō requirit z nūq; in viridi ramo resideret sed vbiq; gemit. Deniq; fm̄ **T**ho. ij. ij. q. liij. in oībus aīalibus generaliter certū qz in eis nō est vagus p̄cub^o sed certū maris ad certā feminā ynāz vel plures. **Q**uō agnosce qz mītras leges violat luxuria tua z caue.

D **C**irca secundū de speciebus luxurie varijs querit p̄ simplicib; edocendis quot z que sunt species vel modi differētie ipsius peccati luxurie. de qbus tenetur se hō accusare in p̄fessione. Ad qd̄ r̄sidentur recolligēdo fm̄ docto. p̄cipue **A**ureo. in compend. qz sunt octo differētie quas p̄ capto ponem^o fm̄ lras hui^o dicatōis luxuria resolūdo x in c. z s. **P**riā spēs vel differētia dicitur ab libidinosis excessus coniugalib; qz qñq; ē venialis qñq; mortalis: vt cū amor talis delectatōis p̄ponit deo: puta cū qz pat^o ē facere qñq; turpia p̄tra deū in talib; sine vllō timore dei. z tūc est mortale: alis sec^o si fiat vt debet naturalit. De his p̄dicatoz nō ē loq; in p̄dicatōe. p̄fessorū em̄ ē in puato docere. **S**ecda spēs vel differētia dicitur ab u. vaga. i. fornicatio simplex qz ē soluti cū soluta. i. a vinculo matrimonij: p̄ sanguinitatē: ordinis: voti z huiusmodi. sicut sunt meretrices vel cōcubine vel corrupte. **T**ertia ab r. z et^o sono cōditō cōtra naturā. vt sodomia. z hoc vitiū ē

grau^o oībus alijs spēsbus luxurie. de qz cōfessores habēt interrogare modos. **Q**uarta ab eodē r. z sono et^o s. i. sacrilegiū qz p̄tinentia deo dicata ledit vt in clericis z religiosis viris z monialib; vel alijs qñq; em̄ serūt votū p̄tinerē. z tales grauiter peccāt. **Q**uinta differētia ab u. dī virginis stuprum vel defloratio. **S**exta dicitur ab r. r. p̄tus siue p̄ginū siue nupte alteri. **S**eptima ab i. dī incestus qz vinculū cōsanguinitatis vel affinitatis vel saltē cōpaterinitatis corūp̄it. **H**ec **L**ompē. **O**ctaua ab a. dī adulteriū qd̄ est alieni thori violatio. De istis oībus z singulis p̄teriti qz tenetur peccauit. qz singula mortalia sūt. Itē de filiā luxurie nūq; p̄fendū est de qbus causa breuitatis h̄ p̄tāseō: s; in subsequētib; sermōib; p̄sequimur vt patebit intueti.

E **C**irca tertium de luxurie malignitate notandū qz gl̄iosus **H**ierony. in eplā quadā eā assimilat igni infernali. **S**imiliter z **H**ugo de sancto vict. vt per hoc clarescat malignitas. i. mala igneitas et^o. **P**rimo quidez p̄pter insatiabilitatē. qz sicut ignis infernalis nunq; satiatur animaz periculis. sic z luxuria. **U**bi p̄hs. iij. ethic. dicit. Insatiabilis est concupiscentia quāto quis plus se dat venerit: tanto amplius excitatur appetitus ad illam. **I**deo **P**roverb. xxx. **T**ria sunt insatiabilia. infernus z os vulue: id est luxuria. z terra que nō saturatur aqua. **I**deo fatui sūt qui dicit nūc satissiciam concupiscentie z postea abstinebo. **S**ecūdo p̄pter feriditatem. quia sicut ignis infernalis ē fetidus: ytpote sulphureus: sic luxuria feret. **P**s. **I**gnis sulphurēt. **T**ertio p̄pter maloz multiplicitatē. qz in infernali igne omnia vitia habēt penas suas. **S**ic in luxuria p̄currunt plura. **U**nde **H**iero. in epistola sup̄ exclamā. dicit. **O** ignis infernalis luxuria. cui^o materia vel ligna gula. cuius flāma sup̄bia. cuius scintille praua colloquia. cuius fumus infamia. cuius cinis inopia. cuius finis gehēna. **H**ec illo. **E**xēplū narrat i. ser. wān qz qdā sodomita dū in extremis admone ret ad p̄fessionē z spēs r̄didit. qd̄ mihi dō ecce video ap̄tū mihi infernū z demōes patos ad rapidēdū. z sic cū diabolo expirauit.

Sultimo ppter demonū localitatē q̄a sicut ignis inferni paratus est diabolo purgare. **Matth. xxv.** ita luxuriosi corpus et anima tradēda est demoni p loco habitatio- nis nisi peniteat. et subiicit eius potestati. **Exemplū** legit in Specto exēploꝝ. dist. ix. exē. xxiiij. q̄ iuuenis q̄daz luxuriosus cū vidisset mulieres malas intrantes rubeum: intravit et ipse intentione peccandi cum illis. Dixit ei diabolus accepta in eū potestate occurrit eidē di. Glade bñ tibi soluiam. Cui vltre? p̄gredienti ecce occurrit xps in habitu religionis di. Quo vadis fili. Et ille. Quid ad te? nō es tu pater me? Tūc xps apte ostendit ei manus cruentas et latus et pedes. Ecce vide q̄ ego suus pater tu? p te crucifixus. At ille. Dñs deus meus. Dixit ei xps. Glade cōfiteri cito q̄ diabolus q̄ tibi occurrit expectat te potestate hñs vt iā frāgar collū tuū. Disparuit q̄z xps. Et ille cepit exire statim de rubro et festinare ad p̄fessionē. Cūq̄ exisset: diabolus expectās ibidē eū non agnouit. sed re piciens in eū dicebat. Certe tu non es ille sup q̄ ego acceperā potestate vt occiderē eū vitz ppter intētiōē luxurie. Qui cōpunct? confessus est. et dei misericordiam talē circa se pensā: intravit religionē et sancte vixit. Rogemus q̄ rē.

Sabbato post terciā dñi cam Sermo xxviij. de p̄culoso vicio luxurie et filiabus eius ac de remedijs.

Mulier modo dephensa est in adulterio **Joh. viij.** et in euangelio hodierno. Hec s̄ba iudei impij plebi iniquitate dixerūt dño Iesu tēptantes eū vt possent accusare eū. **Un̄ fm̄** **Lyrā. ma.** ligne insidiabant xpo in ista interrogatio- ne. Primo in hoc q̄ mulier h̄c in adulterio dephensam adduxerūt ad Iesū. sed eius adulter nō adduxerūt: cū fm̄ legem eadē pena vtriq̄ essent plectendi. Et h̄ fecerunt ex malicia. vt sic possent ponere in corde populi suspitionē q̄ ille adulter fuerit aliq̄s discipuloꝝ xpi et ideo non adduxerunt illum ad iudiciū xpi. Scdo q̄ p

posuerunt q̄stionē brigosam cui? responsio ad quālibet p̄te videbat esse d̄ christū. Nā si diceret non lapidandā: accusaret q̄ esset transgressor legis. **Do.** que mādauit tales lapidari. Si autē dixisset lapidandam illi imposuissent xpo q̄ faceret p̄ra sua dicta et p̄dicaciones d̄ miscōia et pietate. **Sz** xps sapientissimē illos cōfutauit scribens in terra illoꝝ peccata vt eos ostēderet in eptos ad accusandū illam mulierē. quia grauiora ipsi fecerant. et sic confusi exierūt pater in euangelio. **Itaq̄** ex istis claret p̄iculositas luxurie. **Idcirco** de ea in h̄ sermone tria adhuc restāt p̄fero dēdarā.

Prīmū de cōdēnatiua p̄cūlaritōe. **(da)** **Secundū** de maledicta generatiōe.

Tercū de saluifica remediatione. **Itē** aliud thema p hoc sermone pōt pōt illud. **j. Cor. vj.** Fugite fornicationē. **Itē** aliud eiusdē. **x.** Quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderūt vna die. **xxij. milia.** Ad id hystoria patet **Aueri. xxv.**

Circa primum de periculo damnabili luxurie. **Notandū** q̄ multiplici ratione p̄batur luxuria fore p̄culosissima et damnabilis culpa sup alia peccata. et p̄sequens detestanda. **Primo** rōne amplioris infectionis. **Nam** **Grego. vi. l. c.** Quia scitis. in fi. dicit. q̄ pauci inueniuntur sine carnis luxuria. et sic pater q̄ oēs in fiat et p̄dit p̄ter paucos. **Un̄ etiā** **Aug. li. de agone xpiano** dicit. Inter oia xpianoꝝ rū certamina q̄tidiāna est pugna castitatis et rara victoria. Hec ille. pater q̄ amplius do vltis infectionis hoim. **Secundo** ratione breuiationis vite hois et accelerate mortis. **Nam** triplicē mortē accelerat.

Primo mortē naturalem.

Secundo mortē casualē.

Tercio gehennalem.

Primo mortē naturalem. q̄ vt **Arest. liij. et vj. pbleu. l. li.** de lōgitudine et breui. vite dicit. Luxuria calore naturalem et humidum pingue minuit et desiccāt. corp⁹ nimis debilitat. et sic mortē accelerat. **Un̄** animalia luxuriosa sunt breuioris vite vt patet de pascibus. **Et** mulus est longioris vite q̄ equus et asina ex quib⁹ generat⁹: p̄ter hoc. quia equus et asinus sunt luxuri

Sabbato post dominicā. III.

osa vt ibidem deducit phus. Nam etiā de hoibz legunt plures fore repēte mortui in luxurie actu. vt narrat Valerius li. viij. de duobz. s. de Cornelio balbo. z de Cicerio romano. Narrat etiaz Petrus Damianus de qbusdā. Idē legit z de Athila rege huno rū in cronis. z sic de alijs. Secundo morte casualē accelerat. Quot em ppter luxuriam intopiant. q̄r violēter occidunt. q̄r infatu/ ant. quot a dño in punitiōe peste z cladi bus priuant vita celerē? certe innumeri. Patet in diluuiū. in sodomitis. in sichiuitz pculsis ppter dynam. in tribu Beniamin deleta p vxore leuite. Itē ppter helenā per decem annos troja fuit destructa z mil/ ta milia hoim occisa vt Boetius tangit. nūj de pfol. Tercio accelerat mortē gehennale. Hiero. ad matrē z filiā. dicit. Qui luxuria viuens mortuū est. s. morte culpe et gehēne. Vt ē ve luxuriosis. Tercio pe riculosa est luxuria rōne coīgnationis: ne dū aie sed z corpis z insup etiā fame. Vñ j. Loz. vi. Qui fornicat in corp⁹ suūz pec car. Et ca. iij. Rescit⁹ qz tēpluz dei est. Si q̄s aut tēplū dei violauerit dispdet illū do min⁹. Quarto ratione diabolice subie ctionis. Nā in luxuriosis diabolus prārez habet sicut in peccore suo habet q̄s ad occi dendū. vt parer Thob. vi. exp̄s. vbi legi tur qz demoniū occidit. vij. viros Sare p prer luxuriā. Quinto rōne expoli/ ationis grē ois. Bēn. vi. ca. Non pmanet bit spūs mē in hoie qz caro est. i. carnalis. Nā luxuria aufert nō solū grām gratū fa/ ciente frut. sed etiā grat⁹ datāz. Ad qd Breg. li. dyal. Exemplū narrat qz cū qui busdā p̄dicātibz vitarē fidei lingue p van datis fuissent absceisse radicē? postea mi/ raculose loq̄bant ore vacuo pfecta verba formādo. Sed yn illoz in luxuriā postea cadens p̄didit h̄ donū Itē narrat Petrus Damiani qz qdā sanctus p̄biter dū missam celebraret p̄sueuerat angelus ad/ uenire z corp⁹ dñi ex offerentis manibz as/ sumebat videntē p̄ncipe cui⁹ erat capella nus. Sed postea cecidit in luxuriā z ab eo tpe grām hanc amisit. Et sic parer.

Ultimo rōne fortioris inhesionis. Vñ Gregorius dicit qz luxuria est turpioris in quinationis p̄re alijs vicijs: infamēqz gra/

uoris z adherētie fortioris: ita vt raro eaz quis dimittat vsqz ad senium ob delecta/ tionē assuetā. z sic raro tales vere penitēt. Ergo periculosissimū viciū.

Circa secundum de malez dicta generatiōe filiaz luxurie inq̄renduz restat Que z q̄r sint filie luxurie. Ad qd re spondet. fm Gregorū in Doral. ponunt octo. Prima dī cecitas mēt⁹. qz vt Au/ gustin⁹ dicit p luxuriā tota ratio absorbe tur. Et sic cognitio nē dei z sui p̄suis z ne/ cessarioz ad salutem aufert. vt patuit ser/ mone. xxi. U. Secunda dī inconfide ratio sez mortis inferni z alioz nouissimo rū fm Aureo. in compēdio. Proinde taq les inuerecunde se omni luxurie dant sine timore. Tercia dī p̄cipitatio qua quis currit p̄cipitante exponendo se etiā p̄ci/ lis mort⁹ ppter luxuriā faciendā fm Aur. Quarta dī amor sui quo q̄s desiderat longā vitam ad hoc vt ampli⁹ expleat vo lupratem suam. ibidem Aureo. Quinta dī futuri seculi horror vel desperatio ex qua homo veller nunq̄ mori. sed dicit sibi sufficere vt fruere bonis hui⁹ seculi. vxore diuitijs h̄mōi i ppetuū. mortle ē fm An tho. in confes. Sexta dī inconstantia. sez quando quis non stat cōstanter in bo/ no quod deliberauit agere. sed facit p̄tra riū amorē vel passiōe luxurie. Hec in An gelica. Septima dī mundanoz affe ctio. sez quādo quis toto corde affectat p̄ sentis seculi bona. hoc est: diuitias: sanita tem: fortitudinē z h̄mōi. vt per hec volu/ pratem sue luxurie quam optat p fine cō/ sequatur. Hec Aureo. Octaua dī odi um dei. s. quando quis odio habet deum vel eius legem eoqz p̄hibet cōcupiscentiā vel punit. Et hoc est grauissimuz fm p̄di/ ctos simul.

Circa tercium de remedio luxurie Notandum qz plima valent cō tra eam. Prīmū dīat abstinentia ieiunij et afflictio. Nam omne castrum expu/ gnari potest cum subtrahit abus et pot⁹ illi. Sic quantumcūqz fortiter teneat q̄s a diabolo per luxuriā: expugnari potest ieiunio p dei grāz z vigilia orationis affli

due. Unde et christus dñs dicit Dar. it. Hoc genus demonioꝝ nõ egiçitur nisi in oratione et ieiunio. Ideo q̃ Gregori⁹ ad Celantionē dicit. Ardentes diaboli sagittæ. scilicet concupiscentie carnis: vigiliariū et ieiuniorū frigore sunt restringende. Secundum dicitur bonorū operum occupatio. Unde Hieronym⁹ ad Rusticiū dicit. Nunq̃ quis ocio vacet sed continue alter natim laboret: ne vno labore nimis attediatus se fatiget. sed modo legat. mō oret modo agros colat. nunc scribat. sicq̃ tempus occupatus educat: ne eum spirit⁹ fornicationis opprimat. Idem. Ama scientiam scripturarū et carnis vicia non amabis. Hec de cōse. dist. v. c. Nunq̃. Tercium dicit crucis christi et passionis cogitatio. Unde Bern. Nil tam efficacius remedium contra omnia viciorū tempra mēta quemadmodū passionis christi frequens memoria. Quartum dicit dura carnis domatio. Eccl. ij. Malicia vni⁹ hore obliuionem facit luxurie magne. Et loq̃tur de malicia. i. pena carnis. Ad hec habemus Exemplū in vitas patrū. q̃ quidam sancti cum senserunt carnis tempra tione in vitiis et sentes se piecerunt. quidam in foueam niue plenam. q̃dam manus igne cōbuserunt. Quidam etiā adolefcentis grecus vt dicit Hiero. ad Rusticiū cum nulla abstinencia: nullo opere: tēptatōis flāmam posset extinguere. abbas p̃ cepit cuidam fratri vt iurgia et cōiucia atq̃ iniurias illi irrogaret. et sic veratione tribulationis liberatus fuit anno expleto: sepius infra illum annum perturbatus. Quintum remediū euicatio occasionū. De q̃bus sermone. xxvj. Ultimū dicit finis consideratio. scilicet mortis: iudicij: et infernalū penarū: ac priuationis regni celestis. Unde sanct⁹ pater franciscus legif q̃ amore castitatis se nudum inter vepres ponens spinis laceratus sanguinē spargebat et exinde rose exercebant: quas angelo mandante christo et beate virgini Marie in ecclesia apparuit obtulit et indulgentiam portuicule impetrauit. Christus autem precepit eidem vt rosas illas p̃faret pape in testimonium veritatis. et sic papa confirmaret illas indulgentias. qd

et factū est. Rogem⁹ xp̃m dñm rē. Amē

Dñica quarta quadagesime in mane Sermo. xxx. de abominanda gula et speciebus eius ac modo offensionis.

Ccepit iesus panes et cum gras egisset distribuit discumbentib⁹ Joh. vj. et in euangelio hodierno. Dominus n̄r Iesus christus voluit panes benedicere et gratiarū actionē in suo cōiuiio facto populo. **H** Et hoc fm Chrys. ideo vt ostēdat eos qui comedere incipiunt: gratias agere oportere deo et benedicere in nomine domini. Cuius vna ratio est vt dei beneficium recognoscamus in hoc q̃ quotiē die pascit nos. licet simus peccatores et dei inimici. Nam vt Augustin⁹ ait. peccator non est dignus etiā pane q̃ vescit. sed dei benignitate pascit. Nam videmus q̃ boues oues et porci ac alia bruta cum comedunt faciem inclinant terre vnde habent capere cibum. et recognoscunt suos nutritores et. quanto magis debet hō recognoscere deū qui dat escā omni carni et pullis coruorū inuocantib⁹ eū. vt dicit Ps. Tūc bestijs peior est q̃ p̃ cibo et potu deo non regradat. Alia ratio est. vt virtute oratōis et gratiarū actionis insidias demonū effugare possimus q̃ nos decipit et in peccati gule satagit deijcere per actum comestionis. sicut de cepit et perdidit p̃ gulam primos parentes nostros Ben. iij. Quis enumerare sufficiat quot animas diabolus p̃ gulam p̃ditari facit etiam modo inter xp̃ia nos sanguine xp̃i ablutos. Idcirco vt caueamas: audiam⁹ qm̃ xp̃s panes b̃ndixit gras agēs. vt dicit euāgelij. vide textus si placet. Et q̃ ita q̃ dñs iesus panes cum gratiarū actione b̃ndixit vt p̃ hoc doceret nos maledictionez gule euicare et cauere. Ideo de ipsa gula tria mysteria declaramus in hoc sermone. Pro q̃ aliōd thema Lu. xij. Attēdite vob̃ ne forte quient cori da v̄ra crapula et ebrietate. hec ibi dicit xp̃s. Primum d̄ abominationis. Secundū d̄ offensionis. Tercium d̄ specieficationis.

Domínica. III. quadzagesime

D Circa primum de abominatōe viciū gulae vt magis inducamur ad cauendū Horandū q̄ multis rōnibz gula homi est abominabilis. **P**rimo quia est animarū multarū piclitiua. Nā ipa totū genus humanū in p̄mis parentibz p̄didit z mortī dānauit. Ecce exp̄ientia teste oēs hoīes capite plectunt p̄ vna gula. iuxta illud Gen. iij. Quacūqz hora comederis morte moriemini. i. necessitatē mortis incurretis. Itē ipsa Esau cū oibz suis post ris b̄dictione p̄uauit cū p̄mogenita produlio lentz viciū dē Gen. xxv. Itē ipsa fo domiticia peti cā fuit z q̄nqz ciuitates submergit. vt patz Ezech. xvi. Dec fuit iniquitas sodomē abūdantia panis z vini. Vñ Petz Damia. in eplari suo. dicit. q̄ cū ven ter incaute refecit luxuria accēdit. Et p̄onit exemplū dē q̄dam q̄ dum fr̄as studi ose carnes furtiue comēdissit: ilico tāt ar dor libidinis eū inuasit q̄ peti p̄tra naturam qd nūqz antea fecerat diabolo insti gale cōmisit. Preterea ipsa gula filios is rael magna plaga p̄strauit p̄ d̄siderio carnis z nausea manne lapidissimē. vt patet Num. xj. Preterea quorū anie etiā moder nis t̄pibz p̄ gulam peccent z piclident exp̄ientia testis est. nec sufficim⁹ enarrare. Nā apud oēs status hoīm cōmune et q̄ndiā num peccatus est. Et sicut de iuda legim⁹ q̄ post bucellā panis intravit in eum sa thanas. ita in innūcrabilibus xp̄ianis im plet q̄ p̄ gulam intrat in euz sathanas. vt Petrus Damiani vbi s̄. t̄git. **P** Ali murū vt exempla naturalia p̄ponam⁹: dia bolus sic solet nob̄ facere sicut serpens. de quo Arest. vij. de animalibz dicit. q̄ serpens carnes libenter comedit z fugit eaz humi ditates. habet autē q̄tuor ordines dentiuz duos in mandibula inferiori. z duos in su periori q̄bus vorat coluber serpens carnes vt dicit idē. v. de animalibz. p̄terea videm⁹ in sepulchris latitare serpentes. Sic diabo lus libenter delectat in gula hoīm z mori det taliū aīas q̄tuor dentiū ordinibus. scz mori cōscientie. z amara morte. z dira pe nā ignis. z p̄mis infernalis. Deniqz nar ras a phisologo. z li. xviij. de p̄uicacibz rerū q̄ cocodrillus herbas bonas gulose co medit libenter: inter q̄s cindores serpēs q̄

dam puulus q̄ ei inimicat caute se inuoluit. et sic inter herbas cocodrillus serpen tem transglutit q̄ ipsius viscera corrodit et ipm occidit. Sic facit diabolus gulose. Propter p̄dicta bñ scribit Eccl. xxj. hortā do singlos Quasi a facie colubri fuge pec catū. i. p̄mo a serpēte p̄sualum. Secun do qz est bonoz oīm lesiua. Et patet

Primo in bonis spūalibz

Secundo in bonis corporalibz.

Tercio in bonis t̄pialibz.

Primo ledit in bonis spūalibz. qz vt Grego. dicit. xxx. moral. dum vēter a gula nō restringit cuncte x̄tutes obuiunt. Idē Incassum inq̄t bellū p̄tra exeros gerit si intra menia vrbis hostis insidians habet Sic incassum cōtra mundū z diabolu q̄s pugnat si intra se gulā nō refrenat. **S**ecundo ledit in bonis corporalibz. qz Eccl. xxxvij. In multis escis nō deerit infirmi tas. Et auaritas appropinq̄t ad coleram Sup q̄ Guilb. in summa vici. dicit. Qui vicio gula laborat sepe p̄ delectatione vni us hore patiet molestias et infirmitates vnius mensis. **T**ercio ledit in bonis t̄pialibz. Prouer. xij. Qui diligit epulas in egestate erit. Exempluz de filio p̄digo Lu. xv. **T**ercio qz gula ē corporalis mori tis acceleratiua. qd ostendit Primo scri ptura sacra Eccl. xxxvij. di. Propt̄ crapu lam mlti obierūt. qui autē abstīnēs est ad h̄ciet vitam. Nā abstinentia est summa me dicina vt dicit Galien⁹ z Lyra ibidē. Vñ idē Galienus fert dixisse q̄ multo plures p̄ mundū occidit crapula vel gula q̄ gla dius vel mors violenta. **Q** ḡ fatuus q̄ p̄ gula explenda toto studio laborat q̄ si q̄ sibi mortē p̄urat. **S**ecdo hoc idē ostēdūt exempla hūana. qz cum hoīes ante d̄iluui um nō comedebāt carnes sed p̄tēti erant herbis terre z fructibz. z aquaz bibebant multoqz p̄terea plus z sani viuebant. vt p̄ Lyra di. Deniqz z sc̄i patres iheremo sobrie viuētes longius vixerūt. **R**

Tercio ostendit ipa natura: que vt do ceret t̄pantiam gulae dedit hoī os paruuz respectu corporalis quantitatis. vt dicit p̄bs Et sic ordinauit q̄ delectatio quo ad gustū vix est latitudinis duorum digitorū in lin gua z in faucibz. put dicit Alber. z Ber.

li. de miseria hominis. **U**n Aresto. iij. ethi. ca. xij. reprobatur qd philozens exilius piscium et pulmenti vorator: existens orabat iouem ut dum comederet fieret guttur eius longius sit: cur gruis ut sic longius delectaret in gustu. Nam omnes philosophi tenent transiunt vitam plenam. Nam sicut testatur Arestotele li. de plantis. Arbores que in plenilunio inseruntur: fructus producant putridos vel autem putrescentes propter humorem nimium qui in plenilunio augetur in illis: ita arbor corporis non sit si plena humore igne sit ex superfluitate autem putrescit viceribus febribus et apostematibus infirmitatibus et moribus exinde generatis. **S** Quarto abominabilis est gula. quia est dei honori maxime derogatoria et iniuriatua. quoniam ut apostolus dicit. Bulo si ventrem suum stercore plenum habet. pro deo peribit. iij. Multi ambulat quos sepe dicitur: bam vobis. nunciat ut scilicet dico quorum finis interitus quorum deus venter est terra. et sic peius idolatrant quam pagani. Sed quare dicitur deus fore guloso venter ipsius. Ad hoc respondet secundum Hugonem li. j. de claustris athenarum. xvij. et Alanus de planctu. prosa. vj. quod per similitudinem inquit veter deo assimilatur in guloso. quia tota eius anima circa ventris cultum deuore ministrat sua facta celebrando. Nam sicut in templo dei laudes canuntur: sic cantilene in comestatione. ibi oratio: hic detractio et fabula et calix inebriatus. ibi sunt percelliones: hic choree et tripudia. ibi dicit dominus vobiscum. Respondet. et cum spiritu tuo. hic mutua exhortatio ad ingurgitandum dei. ut tecum sit et mecum deus. debes bibere. hoc peccatum est dei hoc amor: sancti Iohannis. vel Nicolai. Ibi per licetia canit. Ite missa est. hic dicit. Ite missa est. seu acuta et vasa vini exhausta. Nec et plura ibi. Nam cum hodie dominica letare dicitur. ideo talia leta sunt per doctrinam. **U**ltimo quia gula est euidentis fatuitatis ostensio. Primo quia fatuum est per tam vili stercore ut ipso impleat sacrum corporis sui tantum laborare quod per animam suam preciosissimam perdat. Nam gula non nisi stercore congregat. Secundo quod fatuum est lardum vermibus ad sepulchrum splendide nutrire. Nam ut Seneca quod de declamationibus dicit. Quicquid autem voluit: quicquid piscium natat: quicquid fera perdiscit: totum in nostris ventribus sepelitur.

sic sterco et esca vermium efficit. Denique tertio quod fatuum est per tam vili stercorebus cogit gaudis deum offendere. et primum cum tantum excedit gulosis vno die quod viginti diebus sufficeret autem decem per pauperem primo pascendo de pane. Et insuper ex gula multa alia vitia committit quibus aggregat sibi penam sed et rapinas luxuria et.

Circa secundum de offensione gula queritur. utrum gula sit peccatum mortale. Et ratio. quia tibi per potum delectatio est naturalis homini sano. nec vitare potest. Quod ergo dicitur peccatum: cum etiam saluator dicitur. Matthei. xvi. dicit. Quod intrat in os non inquinat hominem terra. Denique non videtur preceptum prohiberi aliquo. Virum ergo vnde reputatur esse mortale. Ad hoc respondet secundum Alex. de aless. in commento suo et in Angelica. concord. Theobaldus. ij. q. cxxij. et in Anthone. par. ij. ti. vj. q. q. uis gula sit capitale vitium. tamen non semper est mortale peccatum: sed quandoque quod in ea peccat venialiter: quandoque mortaliter. Et hoc per generalem regulam tenendum est. quod quandoque aliquis propter delectationem gula auertit ab ultimo fine. id est deo paratus facere contra precepta dei vel ecclesie est peccatum mortale. Nam quis non sit directe contra precepta decalogi: tamen indirecte per quandam reductionem est contra preceptum de sanctificatione sabbati. in quo intelligitur preceptum ut homo quiescat in ultimo fine. in deo nec auertatur ab illo.

Unde per clariorem noticiam aduertendum secundum doctores predictos quod appetitus vel delectatio comedendi vel bibendi potest esse precipue quinque modis. Primo appetendo solum naturaliter vel delectando. et ut sic est naturale. vnde non est peccatum. quia ut dicitur. iij. ethicorum. In naturalibus desiderijs non est peccatum. et sic quod intrat in os. id est abibus et potus secundum suam substantiam et naturam non inquinat hominem spiritualiter vel super. Proinde si quis sanus indiget abo vel potu cum delectatione comedat vel bibat. et in sapore plus vel minus delectatur secundum quod habet gustum melius dispositum. et secundum qualitates abiet et potus: ipsa homini delectatio de se non est mala cum sit naturalis. sed cum homini commode placet in abo et potu principaliter propter delectationem: non propter sustentationem. hoc est

Dominica. III. quadragesime

peccatū sed veniale. Secūdo affectu nū-
mio occupando se totaliter hmoi delecta-
tioni sicut fecit diues epulo quotidie hoc ē
viciniū mortali. vii. Angelica. Tercio cō-
tra pceptū dei vel ecclie transgrediēdo se
frāgendo ieiunia extra necessitatē. Quarto
delectatōi tali finaliter inherēdo. s. dū
patus est facere quecūq; puta viuras fur-
ta et hmoi vt sue gule satisficiat. et in istis
duobus casibus est mortale. Quinto es-
tanti nociuā vel potū aduertēter sumēdo:
puta si ppter gulā comedit sciētū aliquid
quo infirmitatē notabilē vel malū incur-
rit vel bibit potū in quāritate tanta qd p-
dit vsum ratiois est mortale. secus si nō ad-
uertēter sumeret. Sed si modicū nocuē-
tū ex tali incurere se credat verisimilit. si
cum infirmus qui potius vult pati augmē-
tum febris qd sitim et hmoi. tunc esset ve-
niale vt in Angelica. Ergo hō dicit cō-
fiteri de gula. o xpiane vide xpm pro te in
cruce felle cibari. ideo abstinere.

Circa tertium de speciebus
gule querit. quod sunt species gule. Rnde
tur fm Biego. in moral. Et de conse. dist.
v. ca. Quinq; mōis. qd sunt qnq; qd hō sūt
p. Progelauit nimis et ardentē studiose.
Hec fm omnes doctores. Et istī mōis ē cō-
fessio faciēda dum peccatū est mortale qd
cōmilit iura p dicit. Prima species vel
modus est. pper comedere. i. hōiā debitā
comedendi puenire: psertim die ieiunij vt
pater sermōe de ieiunio in alio quadrage-
simali. Secūda est lauitiores cibos qd cō-
ueniat sue q̄litati querere. di. xij. c. j. et seq.
Tercia est nūmū mensurā comedēdi vl
bibēdi excedere. Sed de quāritate cibi
et potus vt dicit Anthōn. sup. nō pōt dari
certa regula oibus fm eandē mēsurā. qd
plus et min⁹ exigat fm varietatē humane
cōplexiōis et sangatōnū. Unus etiā et idē
hō plus indiget vno tpe qd alio fm variā
dispositiōe sui corporis. vii. Un pbs
li. ethicoz narrat de quodā fortissimo vi-
ro milone qd comedebat solus aliquando
sine grauamine ouē. et allus de paucis bu-
cellis grauabatur. Hoc tñ p documēto qd
teneat vt nō vltq; ad nauisā sumat: sed cū
aliquali ad huc appetitu comedēdi finem

faciat. Ideo Hiero. in epla ad Letā dicit
sic. Comedat vt sp aliquātuluz eluriat vt
sp post cibū legere possit. s. difficiet. Quar-
ta species est ardentē seu nimia audacitate
sumere. tales sepe sine debita masticatōne
sumūt. et sic nō possūt bene digerere: s. in
firmitatē incurrūt. Quinta species est stu-
diose nimis et accurate cibos ppare ppter
maiorē delectatōne capiēdā in cibis exq̄-
rēdo varios sapores cū aromaticis p̄cio-
sis. Et iste spēs gule qd sūt mortales vel
nō iudicandum est ex dictis sedo articulo.

Pro exēplo finali legit in speculo ex-
em. exem. lxxxij. di. vij. qd quidā sanct⁹ mo-
nachus helias rapus vidit ab angelis p-
parari tribunal nuptu ornatu in qd rex xps
sole lucidior sociatus multitudine sancto-
rū confedit et cepit facere iudiciū. et ecce de
mones adduxerūt quandā animā igneis
catēntis ligatā: instar formacis sulphureaz
flāmā erāpentē. qd cepit diris vocibus cla-
mare. De ve mibi. digna sū ait eternis ig-
nibus: qm in pōpis mūdi et puitijs ac co-
mesationum stulticiz nimis delectabar.
Tūc iudex sentētā tulit dānatōis ppetue
p eā: et sic demōnes rapierūt. eā dire claman-
tes recesserūt. Ibidē legit di. vij. qd nocte qdā
miles qd antea fuerat mortu⁹ fortit⁹ pulsus
uit ostiū dom⁹ vbi fil⁹ suus morabatur. et
forte tūc epulabatur. interrogatus qd foret.
Rndit. ego sū miles ille dñs quodā hui⁹
possestōis itro mittere me. cūq; diuini pul-
satus et territi illi sibi nō apirēt. randē dixit
Datis pisces istos qd bus ego rescio: in in-
ferno filio meo ecce ad portam illos suspē-
do. Dane facto exeūtes de domo reppe-
rūt multitudinē hōrēdoz bufonū atq; ser-
pentiū suspēsoz in porta. Tūc guloz qd i
inferno habebunt cibos hmoi. qd igne sul-
phureo decoquent. Rogem⁹ g xpm rē.

Dñica eadē post prādū Sermo trice-
simus de ebrietate et filiabus que nascunt
ex gula.

Ratres ho-
neste ambulemus nō in come-
sationib⁹ et ebrietatib⁹: sed in induim⁹
nō dñm lesū xpm. Verba sūt apli Ro. xij

et canit ecclesia in epistola dñice p̄me. In q̄
bus horat nos ad cauendū gulā oēm: et
p̄feram ebrietates: et sequi xpm inducēdo p
imitationē ei⁹ sanctitatis et uersationem.

Alīm i⁹ dñs iesus multiplicat nos
docuit gulā: comestiones ac ebrietates oī
mode cauere et restrainere: tā suis sacris ex
emplis q̄ dictis. Primo quidē in puericia
qm̄ vt canit ecclesia. Feno iacere p̄tulit p̄se/
peno abhorruit puoq; lacte pastus est p
quē nec ales esurit. Paruo inq̄ lacte. s. h̄/
gineo. ad significandū p̄tate. licet em̄ bea
ta virgo haberet vbera de celo plena la
cte: tñ xps pap̄ sumpsit p̄ comendandā tē/
peratā. Luz em̄ de sancto Nicolao legat
q̄ in infantia ieiunabat quarta et sexta feri
tis semel n̄mō sugēs vbera. forti⁹ creden
diū est q̄ xps in sugedo p̄tate tenuit. Se/
cūdo in vita. Hā et euāgelīū hodie dicit q̄
xps panes et pisces dedit populo miracu/
lose multiplicandō: tamē vinū cū bene pos
set eis nō dedit bibere ne inebriarent. Itē
licet xps cōez vitā duxerit: tñ vinū raro le
gīs bibisse in euangelio sēz in nuptijs quā
do aquā cōuertit in vinū. et in yltima cena
qm̄ de vino suū sanguinē p̄fecit: vt do/
ceret exēplo sobrietates. Tercio in doctri/
na. q̄ Luc. xij. dixit. Attēdite vob ne for/
te gra. cor. ve. crapula et ebrietate et supue/
nīat in vos rep. diēs. s. iudicij. Quarto in
mortis hora. q̄ vinū myrrharū sibi obla
tū cū gustasset noluit bibere vt acerbior es
set pena: sed et in cruce felle cibatus et ace/
to potat⁹. et sic pater. Vñ d ebrietate quā
debem⁹ vitare exēplo xpi tria mysteria de
clarem⁹. p̄ isto sermōe applicandō sūt et de si
liab alijs gule.

Primū de execrabili p̄ditione.

Secūdū de e⁹ mortali offēsiōe.

Tercū de modali p̄fessioe.

B Circa primū de execratiōe
ebrietat⁹ vt inducamur ad cauendū nota
plures rōnes. Primo q̄ autoritas oīs le
gis ip̄am p̄denat vt claret p̄mo lege diui
na Gen. ix. vbi legit nō fuisse inebriat⁹.
de q̄ Amb. dicit. c. Sexto dic. vi. xxv. In
p̄ncipio gener⁹ hūant ignorabaf ebrietatē
p̄m⁹ noe vineā plātauit et inebuat⁹ ē: vbi
malū ebrietat⁹ agnouit ad remediū. s. fo/
brietat⁹ seipauit. Et ista dicit. Nō ēēt ho
die fuit⁹ si ebrietas n̄ fuisset. Hec ibi. Vñ
q̄ mala sit ebrietas p̄t ex malo pene ex ca.
secuto. q̄ ex h̄ factū ē q̄ noe denudaret et a
filio suo cham irrideret. et p̄sequer noē ip
sū chanaā malediceret et fuititū subijceret.

Secūdo lege p̄phetica ebrietas p̄denatur
Esa. v. Vñ q̄ plurgis mane ad ebrietates
sectandā et potandū vsq; ad vesperā. Et ista
Vñ. s. dānatōis eterne. fm̄ Hiero. q̄ potē
tes estis ad bibendū vinū et fortes ad miscē
dā ebrietatē et c. Sic q̄dam faciūt dulas.
Itē Johes. j. Expgulami ebrij. Lyra. id ē
aduertite h̄ malū. flete et yllulato oēs q̄ biq
bitis vinū in dulcedine. qm̄ p̄t ab ore ve
stro. q. d. Sicutis in inferno in eternum.
Plures autoritates cū breuitat⁹ transeo.

Tercio lege euāgelica vt p̄t ex vbi xpi
Luce. xij. sup̄dictis. **Q**uarto lege
aplica. vt patet in thēmate passūptō. Et
Eph. v. Nolite inebriari vino in q̄ est luxu
ria: sed implemini sp̄s sancto. Quinto le
ge canonica. Hā. xj. q. iij. ca. Ad mensam.
Chrys. dicit. q̄ cū ebriosus nec cibū debet
q̄s sumere: sed debet eos vitare. Item fm̄
Ray. eps vel p̄fiter vel diaconus ebri
sus si admonit⁹ nō desistat deponit. infer
riores vō aut etiā laici cōione p̄uant vñ
berant. xxv. di. Eps. et c. vl. Itē de vis. et
hōne. de. A crapula. Sexto lege ciuilia
q̄ dicit q̄ sententiā lata a iudice temulero
nō valeat. L. de penis. Vñ et Valen⁹ li.
vj. c. ij. narrat q̄ miller qdā innocēs dāna
ta fuit a philippo rege temulento. Illa au
tē appellauit ad philippū: s. sobriū. Rex g
aduertēs. causa illi⁹ p̄specta sententiā reuo/
cauit. Septio lege p̄bica. q̄ p̄bs. iij. ethi
cor. dīc. q̄ ebriosus meret duplices male/
dictiōes. Et hoc fm̄ Tho. et Antho. p. ij.
ti. vj. c. iij. p̄pter duplex peccatū. s. ebrieta
tis et culpe iequentis ex ea. s. p̄melle: rixe et
h̄mōi. Qm̄ lex cuiusdam pictaci vt dī. ij.
politicoz statu it. q̄ ebrij si p̄cuterit pl⁹ pu
niant⁹ q̄ sobrii. q̄ tales pluries iniuriant.
Ergo quāto mag⁹ debēt xpiani execra
ri et cauere ebrietates quā etiā pagani dā
nāt. **S**ecūdo execranda est quia be
stijs vilius hominē decurpat. Tum quia
in anima rationali peccati turpitudinem
facit tanq̄ diaboli: cū excludit dei gratiā.

Dominica. III. qu adragesime

qđ nō habet locū in bestia. Tū quia rati/ onis vsum tollit: quo solo hō pcellit besti/ as. Tū quia turpissimos actus facit ho/ mo ebriolus quos nulla faceret bestia. scz infundēdo potū vltra mensurā: secreta pā dendo: turpiter vo mēdo: in luto reptādo z alia h mōi: ac peccata cōmittēdo. Nā qn dōqz vmbra salurat. Tū pbs. vij. ethico. dicit. q hō prauus cētes millefies peior ē omī bestia. Ad hec in gestis romanorū le git p exēplo capitis eiusdē. dicit. q ioseph⁹ inquit li. de causis rerū naturalū refert q vīcz noc inuenit vitem siluestre. i. labruscā que cū esset amara tulit sanguinē anima/ lū istoz scz leonis: agni: poici: galli z vrsi. qbus terre cōmixtis fecit finū quē ad ra/ dices labruscāz posuit. z sic vinū dulcora tū fuit. Indeqz dicit q aliq porātes vinuz fuit sup a lo quētes vt leones: alij deuoti/ santes vsq ad lachrymas tanqz agni: alij pēpites in lutoz z luxuriaz potu: alij se/ creta ppalantes vt galli canētes: alij autēz repente irascētes z murmurantes vt vrsi. Hec de vite nō habemus ex scriptura au tētica: tū d ebriosis sic facere expū ē.

Tertio ebrietas detestabilis est. q: cru ci xpi z passioni multimodā iniuriāz irro/ gat. Ideo Apls Philij. vocat tales cru cis xpi inimicos di. Multi ambulāt qđ z nūc flens dico crucis xpi inimicos quo/ rū deus vēter est z glia in cōfusiōe. Quia nūmz tales pmo perrant xpo cum xps passus sit pro nobis fame z sitim. Isti nec volūt p xpo pati vt tēperēt se a supfluita/ te. Secūdo xps p nobis continuelabora uit. isti ociant in taberna ludētes: p iuran/ tes in noie xpi. z sic tēpus expendūt. Ter tio xps tristis fuit p nobis vsq ad mortē z sepe fleuit p peccatis nōstris. ebrioli autē lete cantāt z turpia. Quarto xps affixus ē cruci manibz z pedibus. isti saltat plau/ dūt z c. Quito xps se totū exposuit pro no bis vt redimeret a peccatis era potestate diaboli. Nam animā corp⁹ z sanguinē ex/ posuit. sed ebriolus se totū exponit peccat⁹ z dat diabolo. Unde allegat in sūm viti orū Sieg. di. sic. Ebrietas ē blād⁹ demō: dulce venenū: suauē pēnā. quāz qbz se nō habet: quā qui facit: nō solū peccatū facit sed totus peccatū est. Deniqz vt dicit ois.

xxxv. ca. vlt. et. xv. q. j. ca. Sane. p Ambro sū. ebrietas omnū vitioz fomes z nutrit est p quā crimina cauere nō possum⁹ que sobij cauemus. Hec ille. Exēp de ioth

Quarto detestabilis est. quia debi/ litates accumulat z vitā exterminat. Nāz ij rhetoricoz. z. ij. li. secreti secretorū: Ares storeles ponit multa mala que facit vinū multū sumptū in ania z corpore z in sensi bus. Et hoz plura etiā Aug⁹ tangit. Nā cerebri turbat: intellectū obliurat: vsum ratiois tollit z memoriā obliuiosam. facit linguā pfundit. Itēz in corpore debilitat iuncturas corpis vt nec stare nec ambula re queat: sanguinē corrūpit: membroz tre morē generat z appetitū fugat: complexi onē dūtemperat: cholera accēdit: somnia phāstastica facit z leprā inducit: mortēqz ac/ celerat. Unde etiā in pbleumat. iij. parti cula idem Arestoteles dicit. q crescentes iuuenes citius moriunt si multū vinuz bi berint nō limphatū. qđ nota bene. Veni qz de sensibus idēz vbi sup dicit q ledit vi nū multū omēs sensus. i. audituz: gustum z c. pferm facit lippitudinē ocu loz. z vnā rem facit apparere quasi duas

Exemplū ad id p consolatione excitatio nis refert Robert. Holcosh. sup li. Sap. lect. cxi. q rusticus quidā inebriatus qđ quid videbat duo sibi apparebant. redijt domū z vidēs filios suos duos appuit q essent quattuor. imposuit ergo vxorē q du os illoz generasset sine scitu suo. illa negā te iussit p purgatione vomerē afferri z po ni in ignē. dixitqz vxorē q omīno non cre/ deret nisi ferrū ignitum manu nuda por/ taret. At illa prudens femina dixit. Ego faciam: sed tamen ferrū ipm ignitū manū bus tuis capiens mihi trade. Qđ ille ran gens manū combussit z sobrius esse cepit. Addit quod etiā narratur ab aliquibus. q mulier cepit virū suū aure capta ad iu/ ga trahere. Cui ille. Quid sic facis. Illa respondit. quia bos factus es quadrupes manibus z pedibus reptans: iugū te tra here oportz. Sicqz ille se recognouit z tā dem abstinuit. Qvina modēri ebrij ho mines corrigerent ex dict⁹.

S Circa secundū de mortali

offensio queritur. vtruz ebrietas sit semp peccatu mortale. Respondet fm Alex. ij. q. et in Angelica. conco. Tho. et Anth. aliosq doctores recolligendo. q in ebrieta te pot quis peccare quadrupliciter.

Primo modo vsum ratiois no totaliter puando sed alterando.

Alio modo vsum ratiois totaliter tol lendo sed hoc raro.

Tertio modo vsum ratiois frequeter assidue pendo.

Quarto alijs occasione dando vel con sentiendo. Et fm hec iudicadu e z pfitendu.

Primo inq qm quis in ebrietate no tota liter puat vsum ratiois sed alterat: ita q facit quid facit. tunc si hoc accidit inaduertent siue raro siue etia frequeter no est peccatu mortale. qz no facit a pposito z scieter. nec ita tenet tale alteratione vitare sicut ebrie tas que puat vsum ratiois totaliter. Si aut scieter tantu biberet q talem grauedinez incurreret. z hoc cu notabili lesioe ratiois no excusat a mortali. quia piculo ebrietatz se scieter exponit vt dicit in Angelica. Se cus si sine notabili lesione ratiois grauaret quia veniale esset sic.

Secundo. qm in ebrietate tollit totaliter vsum ratiois: sz accidit raro. Et tunc nota tres casus. Pri mus. si homo inebrians se nescit vini po tentiaz: vel nescit q ex tali potu possit inebriari: vel no aduertit potu esse immoderatum: sic potest esse nullu peccatu sicut cre dit de noc: vel saltu e peccatu veniale. Se cundus. si aduertit potu immoderatu esse: tu dubitat an possit inebriari ex tali. tu in hmoi dubio no debet se piculo ebrietatis exponere bibedo adhuc de potu. alioqui mortali ter peccat fm Bonauen. et Tho.

Secus si extimeret q no pot inebriari ex sumptioe. qz tuc veniale esset: sed in dubio mortale. Tertius. si aduertit bene potu ee immoderatu z inebriare valent. scies su am coplacione disposita ad ebrietate: z tu magis vult ebrietatez incurrere q a potu abstinere. tuc mortaliter peccat fm omes doctores. qz se scieter puat vsum ratiois et ex ponit piculo peccati.

Tertio. qm ebrie tas est assidua vel consuetudina ria per de do vsum ratiois. Hic ebrius prie dicitur quasi extra viam. i. regulam ratiois fm Antho.

Et de hoc Aug. xrv. di. 8. Als ea demu dicit. q ebrietas si sit assidua mortale pec catu est. z hoc fm doctores pdictos no ppter iteratione actus vel frequentatione quia ppter hoc veniale no fit mortale. Sz qz no potest esse q homo assidue inebriet quin sciens z volens ebrietatem incurrat du multoties experit suam inabilitate ad vinu. **Q**uarto quado occasione dat quis vel consentit in alterius ebrietate. et de hoc fm doctores supdictos ponunt ca sus tres. Primus est generalis. q quicu qz pcurat vt quis inebriet. siue hoc faciat ex leuitate vt inde solaciu sumat. siue studi ose: peccat mortalit si etia no sequat ebrie tas in illo. quia in danuz notabile primi consensit z occasionez peccati mortalis illi dedit qm ex se. extra de iniurijs z damno dato. Si culpa.

Secundus casus de ta bernarijs. q quado cuqz tabernarij ppen dunt aliquos ex vino nimio supro inebria ri qd experit sunt pluries in eis vt in ebrio sis z no curant resistere quatu licet. sed ppter auariciaz dant illis plus de vino q oportet grauer peccant fm Antho. p. ij. ti. vj. c. ij. Tertius casus est de infirmis qbus licet possit dari vinu supfluu ad pro uocandu vomitu: tu no vsq ad ebrietate. als dans z bibens mortaliter peccant ni si crederent ex illo potu no posse inebriari. Hec sufficient.

Circa tertium de modo co fessiois nota. q fm Biego. xxxi. moral. et doctores ponunt pcpue dngz filie gule o qbus facienda est cofessio. Un practice po nendo p simpliabi pmo confitenduz est de gula iuxta species dictas sermoe. xxx. Tre pscrtim si ieiunia de pcepto pfactia non seruauit. Secundo de filiabi eius. Quarū pma est ebrietas fm fratre Angelu in sua ma. Sed Biego. vbi sup ponit bebetud ne mentis: hoc est: ratiois subuersione: vt dicit Aureol. in compend. z sic p eode ac cipiunt: sicut aliquo modo differant. Un de de istis pmo confitendū est si scienter se inebriauit vt patuit hoc sermone. Item si alteri causam inebriandi dedit sciens mor tale est. Tre si induxit aliqs iuuenes vt mu lieres ad taberna vt puerat ad turpiay

Feria. II. post dominicā quartā

fecit frangere sine causa ieiunia zc. hec pfi-
ceda sunt. **S**ecunda filia est verbi multi-
loquii. Nā gula facit effluere in multilo-
quia inania. z hoc cōtervenire ē nisi sint
nimis turpia vel infamatoria vel ex cau-
sa mala dicta. **T**ertia est leicitia ineptave
sunt choree tripudia z hmoi. z pfiecta sūc
hmoi si facta sunt in tentioe luxurie vel cū
scandalo. **Q**uarta filia ē leccacitas. **B**re-
gon^o dicit. scurrilitas. z idē est. Nā hz La-
tholicon libru scurrilitas dicit a scurra. qd
est leccaror. vulgo in lingua nostra dicitur leu-
bezes. Proinde de hoc confitēdū est vide-
licet si fecit actus vel gestus scurriles q pro-
uocant ad luxuriā vel ob hoc dixit iocula-
toria verba lasciuia. quia mortale ē nisi cū
legitima vxore fm Tho. z in Antho. **T**re-
ti fecit ract^o. āpletū vel oscula vel car^o lasci-
uos: vel fīas: vel exenū misit ob amorē li-
bidinosum mortalia sunt. Item si media-
tor fuit inter tales vel associavit euntē ad
hmoi scāter peccauit. **Q**uinta filia gule
ē abomināda immūdia. **E**t fm Tho. et
Antho. sup intelligit de quacūq supflui-
tate. sicut est eructatio fetida: vomitus: et
pīrtim pollutio carnalis. Proinde confi-
tēdū est si tantū se in gurgitauit ex dele-
ctatioe gule q voinitū facere oportuit: li-
cet em vomere sit vtile: tamē vitiosum est
ex gula se sōdere hūc necessitati. **T**re si co-
medit vel bibit vt possit luxuriari morta-
le est pter qd cū vxore. Item si pollutus est
in somnis ex gula vel cogitatioe aut dele-
ctatioe morosa pcedenti. z si hoc intendit
mortale est. Similiter si postea in vigilia
deliberate complacuit q delectationē hu-
iusmodi habuerit mortale est: alās si acci-
dat omīno pteruoluntarē pollutio. nec cō-
sentit ratio nō est peccatū mortale. **P**ro
exemplo finali legi in **L**esario z in sū-
ma **F**rāscici cōmestoris de vitij. q quidā
pēgrinus vestem sue pēgrinatiois p vino
forti exponēs inebriatus est: ita q a circū-
stantib putaret mortuus z anima ei^o du-
cebatur ad infernū: viditq puteū. pfundissi-
mū: z sup os principē tenebrarū diabolū
sedere. Interim quidāz abbas ipi pēgrī-
no bene notus fuit adductus. quē diabo-
lus ipē pnceps salutarū. potum sulphureū
ignitū in calice sibi porrexit. quē bibēs in

puteū illum pēgrinatus est. tūc pēgrin^o nē-
mis timuit. z ille diabolus alre damauit
di. **A**dducite huc z illū qui vestem pēgrī-
natiois vino exponens se inebriauit. tunc
videns pēgrinus angelū suū astantē pro-
misit q nunq amplius inebriaret et peti-
uit liberari. z sic liberatus est expgefactus
diem z horā norauit z in terrā suāz rediēs
dictū abbatē illo die obijisse cognouit. **E**c-
ce qd dānabilis ē ebrietas. **R**ogem^o zc.

Feria secūda post dōnicā quartaz qd dra-
geline Sermo tricesimū pīmus de auari-
cia vendentiū z ementiū vel mercatorū
z hegociatorū.

Ascendit ie-
sus hierosolymā z inuenit i tēp-
lo vendētes. Item aliud the-
ma. Nolite facere domū patris mei domū
negociatiois **I**oh. ij. z in euangelio hodi-
erno. **D**ñs iēsus voluit de tēplo eijcere vē-
dentes z ementes oues boues z colūbas
ad significandū q multa peccata cōmittū-
tur inter negociatores ppter que dignū z
iustum est tales a dei regno ejci. **E**ū **A**-
lchuius sup hoc euangelio dicit sic. **D**e-
stice dñs quotidie suam eccliam spirituā-
liter intrat. z qualiter ibi vnusquisqz cō-
uersetur attendit. **C**auēamus ergo ne in
ecclia chūstiana fabulis vel odijs vel au-
pīditatibus. z sic fraudibz ac qbusuis vi-
tijs insistantus ne chūstus veniens scz in
morte nos flagellet z de ecclia sancta ej-
ciat. s. in infernū. **N**ec ille. Proinde xpūs
facto flagello eiecit tales de templo et dī-
xit. **N**olite facere domū patris. i. aīaz que
est domus dei. domū negociatiois. s. viti-
ose vt patet in euāgelio. **I**taqz de auari-
cia mercantiū z negociatorū in qua multi
peccant tria mysteria declaremus in hoc
sermone.

Primū de licita conditioe.
Secundū de iusta appēctatioe.
Tertiū de illicita defraudatioe. z p cō-
sequēs de sollicita cautioe.

Circa primū de licita cō-
ditioe querit. vtrū licitū sit mercari vel ne-
gociatōes exercere xpiano: ita q possit i ra-

li statu saluari. Ratio questionis est. quia Chrys. sup. Matth. xxj. dicit. q. mercator nō potest deo placere. Nullus ergo christi annis debet esse mercator: aut si voluerit esse. piciatur ab ecclesia. Qui enim emit et vendit nō potest esse sine piurio. Hec ille. Sz ad hoc respondet fm Alexan. iij. par. sum. me. aliosq. theologos et canonistas vt in Angelica. q. negotiatio vel mercantia de se non est mala nec illicita. Sed Chrys. supra loquitur execratiue. p eo q. pauci et raro sine peccato eam exercent. Iuxta illud Leontis dictū. d. e. p. di. y. Qualitas. Difficile est inq. inter vendens ementisq. comer. ciū nō interuenire peccatū. Proinde nō rādū q. negotiatio potest esse mala ex plurib. a qbus ē cauendū fm Alex. et Tho. et Antho. p. ij. ti. j. c. xvj. ponit septē rōes.

Primo rōne intenti finis cupidi.

Secundo rōne psonae clerici.

Tercio rōne offensui mediū.

Quarto rōne loci sacri.

Quinto rōne tēp. festi.

Sexto rōne iniusti pfortij.

Septimo rōne male acq. rendi.

Primo rāde intenti finis cupidi. Nam si quis pncipaliter intendit solum ppter cupiditatem negociari: finem vltimū in lucro ponē. et solum diuitias in immensū augere intendens in statu damnationis est talis. quia est peccatū mortale auaricie tali intentione congregare fm omnes. **A**

Sed di. Quali ergo intentione debeaz negociari. Respondet fm p. dictos doctores. q. nō nisi ppter finem honestū et necessariū: vel vtilitatem rei publice. Un potest negotiatio et mercantia esse licita. Primo ppter necessitatē ad sustentationē sui et famile iuxta statum suū concedentē. q. si nimis superflua congregat ad vitandū se et suos vltra decentiā peccatū est. **S**ecundo potest etiā esse licita ppter pietatem vt inde pauperibus subueniat vel in causas pias erogat. **T**ercio ppter publicam vtilitatē ne res necessarie ad hominū vltam patrie desinunt vel primis. sic fit sine bono et lucrū talis inde licite expēdit. nō quasi finem sed quasi stipendiū laboris seruatis alijs circumstantijs nō damnatur talis mercantia. **S**ecundo illicita fit ratiōe p

sone clerici. quia talibus phibet negotiatio di. lxxxvij. per totū. **U**nde. ij. Timof. ij. Nemo militans deo implicat se negotiis secularibus. **T**ercio ratiōe offensui mediū: hoc est mediantibus mēdacijs periuarijs et fraudibus. Nam si quis intendit p. p. mū decipere p. talia mendacia notabiliter peccatū mortale est. Secus si in modo. Similiter si quis mendacio vitatur in emendo vel vendendo vt conseruet se inq. demnē: puta vt vendat rem suam iusto p. cio mentitur sibi constitisse plus q. constitit peccat venialiter fm Antho. supra. et hoc tene. q. uis quidā dixerunt esse mortale. verūtamen si periuarat mortale ē fm omnes. **Q**uarto ratiōe loci sacri. sicut quādo in cymiterio vel in ecclesia vendes res aliquid. Nam sic irreuerentia fieret loco sacro. Et vt scribit in Angelica sūma in ecclesia nō pōt fieri sine pctō mortali negotiatio nisi mag. necessitas excuset vt p. extra de imunitate eccle. dect domū dei li. vj. iuncto. ca. Relinq. nolum. de custodia eucharistie. Et h. intelligēdū dic. d. actuali ptractōe rez. q. sine strepitu fieri nō pōt. sec. in puenēdo alicui rei emēde vt v. dēde postea. q. nō ēē mortale pctm. **H**ec ibi. Sz qd. de cadelis q. ibi vēdūt. Et ibi dē rīdes q. pnt ibi vēdi. q. sine p. bis et sine strepitu fit vēditio illa. Antho. aut vbi s. dic. q. q. h. faciūt ad satisfaciēdū deuoti f. delu. q. eas offerūt in honore dei excusant. Si aut pncipaliter faciūt ppter cupiditatē et lucrū nō excusant a pctō. sic nec sacerdotes veteres testamēti in his q. vēdebant in tēplo. Hec ille. **Q**uinto rōne tēp. festi. q. h. phibet extra de ferijs. c. j. Et de h. la. te ser. de scripcione festi. **S**exto rōne iniusti pfortij. q. h. societate facit cū eo quez nouit eē male p. scie. p. fas et nefas male negociari. Nā tene. phibere sociū qntū pōt vel societate soluere et de iniustis lucr. p. cipare nolle. Hec Antho. **S**eptimo rōne male acq. redi. p. vsuras p. symonias et h. mōi negocia q. de se sūt mala. Sūt p. ea negocia q. h. hoies vt plurimū abuti ad maluz. vt facere tapillos et chartas: aleas: et ornamenta lasciuia et omnia huiusmodi que homo tenetur nō vendere eis q. sūt abuti ad pctm mortale: puta meretricib.

Feria. II. post dominicā. III.

quia coopant talē in crimine. Idē de balis-
stas vendētibz vel lanceas vel sagittas vlt
gladios vel venena z hmoi de qbz ledunt
hoies. Nam si qis talia illi scienter vendat
q ab iustis penam incurrit oim ei? scelerum
tanqz cooperator. ij. q. j. Notū. Hec in An-
thonina.

P Circa secundum de iusta
appoiatione querit Vtrū aliqz possit sine
pccō vendere rem pccō cariori. vel emere p-
cio minori qz valeat iuste. Ad hoc breuiter
respondendo z plurima q circa hec docto-
res tractant dimittere. p simplicibz dicere
sufficiat tria pccō documenta. Prīmū
est q regulariter z vt cōiter nō licet rē ven-
dere vel emere nisi iusto pccō. Vñ q scien-
ter vendit notabiliter plus qz valeat in re-
spectu ad vsum nostrū. vel q mun? emittit pec-
cant mortali z tenent ad restitutionē. vt
patet ex summa Angelica et Anthonina
vbi s. Si dicas. Quare non licet mihi
fm meū placitū vendere cari? cū nullus co-
git me ad vendendū. Et qz puerbū lega-
le est q res tantū valet qntū vendi potest.
Respondet fm Antho. doc. q qius tenē
cogit qz vendere. tñ si vendere vis: iusticie
regulā seruare teneris. Et cū dī q res tan-
tū valet qntum vendi potest. intelligit de
iure qntum valet: nō de facto. vt dicit An-
thoni? de butrio. Vñ accipe pccū pualēs
est pccū. qz ptra iusticiā. **S**ecun-
dū documentū q fm iura qñ pccū q vēdi-
tur res excedit medietatē iusti pccū. seu pccū
um q emittit deñat a medietate iusti pccū: cō-
tractus est nullus z viciōsus. extra de em-
ptiōe z ven. c. Cū dilecti. Exēpligra. Vñ
let res decē floz put cōiter extrinā. z tñ vē-
ditur: vendit p. xvj. flo. vel cū valet decem
emproremit p qntū cū dimidiū. Et tal
tract? pōt p iudicē irritari z defect? sup-
pleri. Tercū est q in foro pccie etiā mi-
nor in pccō excessus qz medietas iusti pccū
si notabilis sit est pccū mortale. fm Sco-
tū in. iij. dist. xvj. z Tho. ij. q. lxxvj. quia
ibi est iniusticia z p psequis est restitutio fa-
cienda ab eo p quē fit deceptio aduertens
ter in pccō notabiliter. Secus si fiat dece-
ptio hmoi ignorant q extrinā emprore
vel venditor tantū valere. sic nō est morta-

le cum sit p errorem. Sed cū postea ppen-
dit tenet ad satisfactiōē leso. Sed cū in
hmoi ledit pccū in modico veniale est. et
debet satisfactio erogari paupibz. xij. q.
v. Qui habet. Hec Anthonina s.

R Circa tertium de fraudibz
varijs in negociādo vt sciāt quisqz cauere
vel cōmissa cōfiteri Notabim? plures mo-
dos peccandi in fraudādo. Primo em
peccat qz alterādo. i. alia rem p alia vēde-
do. vt auricalcū p vero auro. vel vinū lim-
phanū p puro. vitem pānuz p pccōlo. sicut
narrat de 3pū z c. Secūdo bonis mala
miscendo. vt vinū defectuosūz vino bono
infundē. corruptas carnes cū sanctis veni-
den. oua vetera cum nouis zc. vel aroma-
ta antiquata z sic pte debilitata. p recen-
tibus zc. Tercio cōpacifcēdo. s. q null?
mercatoz det minori pccō tales merces.
Quarto defectū rei tacēdo vel sopbisti-
cādo. sicut qdam dicit q equus tal? non
ascendit arborē z hmoi. **S** Querit
An venditor teneat sp dicere defectū rei
quā vēdit. Rōdet fm Tho. s. et Antho.
q si defectus est occult? et reddit vsum rei
noxiū puta vendit equū claudicantē p ve-
loci. vel cibum corruptū p sano: tenet ma-
nifestare ppter piculū. pmi vitandū. Si
autē defectus nō totaliter impedit vsū rei
nec reddit noxiū. z tunc demit de pccō qñ-
tum importat talis defect? non tenet ma-
nifestare. Item si defect? est manifest? pu-
ta equus est monoculus: nō tenet manife-
stare. s. tenet pccū diminuerē. nisi vsum ei?
esset piculosus vel noxi? tūc em tenet dīce-
re emprozi illud ignoranti. Hec i Antho-
nina. Quinto peccat ex ter? et hospitibz
carius vendēdo. hoc patet extra de emp-
z vendi. c. Placuit. Sexto falsificādo
scz pōdus vel mensurā vel modū vel mo-
netā vel cōputationē. Septimo fraudē
quocūqz cōmittēdo. s. ore mētiendo vel p
iurādo. vel opere qcūqz in iuste faciēdo.
Exemplū legit ex Cefario z in Specu-
dist. vij. exem. xvj. q duo ciues Colonien-
pessi sunt pccā iniustaz mercatoriū. z dī-
xerūt se nil posse lucrari sine mendacio: p
iurio z fraudibz zc. Quibz pffessor ait. Pro-
mitate talia cauere et ego pmitto vob q

fuiste negociando ditiores eritis. Quod cum illi suscepissent: primo illo anno (diabolo temptante) nil profecerunt. sed ad confessionis portatio-
nem perseverantes postea fuerunt nimis ditari in brevi. et gratias deo egerunt et confessori Rogemus christum etc.

¶ Feria tertia post dominicam quartam Ser-
mo. xxxij. de peccato mendacii quod sepe na-
scitur ex avaricia.

Si dixero quod
neicio eum. (scilicet dei patre) ero si-
milis vobis mendax Job. vij.
et in euangelio hodierno. Hec verba christus do-
minus dixit ad iudeos qui erant multum men-
daces. Nam ut dicit hoc euangelium: cum eis
christus dixisset. Nemo ex vobis facit legem quam
deus iuravit interficere. q. d. Lex prohibet occi-
dere innocentem sicut sum ego innocens. Re-
sponderunt iudei d. Demonium habes. quod te
querit interficere. Et in hoc mendacium di-
xerunt. quod enim querbat interficere ut in textu
expressit dominus. Christus itaque dominus redarguit il-
los de mendacio ut patet in themate. Sed
quia multi sunt etiam christiani qui quotidie peccant
in mendacio. contra quod scriptura comminatur
psalmo. v. dicens. Perdes omnes qui loquuntur
mendacium. pdes. scilicet tu deus. Et ideo Eccli. vij.
Noli velle mentiri omne mendacium: assidue
tas enim eius non est bona. Et hec preceptum ponit
in themate alio. Unum de mendacio tria my-
steria declarem.

Primum de realis notificationis.
Secundum de mortalis aggravationis.
Tercium de damnavilis perditionis.

T Circa primum de reali no-
tificatione quid sit mendacium. Hagf i. iij.
dist. xxxvij. diffinit sic. Mendacium est fal-
sa vocis significatio cum intentione fallen-
di. In qua notant duo que constituunt me-
dacium. Primum est falsitas expressio. Secundum
fallendi intentio. Nam si quis dicat falsum non
intendens dicere falsum quod scilicet credit esse ve-
rum quod tamen non est verum: tunc non est mendacium.
ut dicit Augustinus. xxxij. q. ij. Is autem. Nam forte
male in mendacio est loqui contra mentem. men-
tiri enim dicitur quasi contra mentem ire. Unde secundum

Raymum. et doc. Aliud est dicere falsum et
aliud dicere mendacium. quod falsum dicitur quod di-
cit id quod non est verum: licet ipse dicens cre-
dat esse verum. Sed mendacium dicitur quod dicit
id ore quod non credit mente. sed intendit fal-
lere. Unde si iudeus dicit christum esse deum
verum dicit. si tamen animo non ita credit ipse verum
dicens mentis in se. ut hoc dicit in Catholico
con. Est mendacium non solum in falso di-
cto sed etiam in vero quod mente quis non credit.
ut dicit in Anthonia p. ij. tit. c. j.

¶ Notandum quod per captum simplicium quod loque-
do generaliter vel large mendacium fit plu-
ribus in materiis. Primo aliquando in solo
corde non in ore. ut qui loquitur verum de pri-
mo quod non credit. sicut quod in facie laudat.
Ps. Qui loquitur pacem cum priore suo malum autem
in corde. etc. Secundo aliquando mentis quis solo ore
non in corde. ut cum quis dicit sicut credit cor-
de. licet non sit scilicet in re. et talis non dicit me-
dacium proprie nec peccat mortaliter: nisi in
casu quo tenebatur adhibere debitam di-
ligentiam et non adhibuit. puta in actu re-
stificandi ubi primo timet notabile dan-
num. vel in iudicio. quia sic esset mortale.
vel cum habet iurare. xxxij. q. ij. An aduer-
tendum. Hec Angelica. Tercio quis men-
titur in nomine. false nomine portado. vij. Anf.
ix. de similitudinibus. per regulam generalem ponit
quod omne peccatum mendacium esse probat. quod qui
dicit quis peccat contra deum mentis con-
tra id quod promissum in baptismo. scilicet abieci-
re nunciare sathane et omnibus operibus eius. de con-
se. dist. iij. c. Prima igitur. Ideo Amb. xxxij.
q. v. Cavete inquit fratres omne mendacium.
Mendacium est christianum se dicere nomine et christi
opera non facere. Mendacium est episcopum vel sa-
cerdotem vel clericum se presbyterum. et parvum hu-
ic ordini operari. Hec ille. Quarto in fi-
ctione vel simulato opere. Unde dicto c. Ca-
vete Amb. dicit. Non solum in falsis ver-
bis sed etiam in simulatis operibus mendaci-
um est. quod intelligitur quod fit hoc in intencio-
ne fallendi. primum. secus si fiat fictio pro
pter bonum. X. Amiram secundum Alexan-
dram. ij. ij. de hypocrisi. et Bonaventura
in. iij. dist. xxxvij. Simulatio quod fit ratione
cautele ut aliquod malum euitetur: non est pec-
catum. Sicut fecit David muran faciem
suam coram Abimelech. Simile quod

Feria. III. post dominicā. III.

fit ratioe instructionis vel doctrine: nō est peccatū. sicut religiosus maiorē sanctitatē q̄ habet simulās in se obseruādo a dissolutione ppter hoc vt. primi bonum exem/ plū capiant imitandū. nō peccat. sed me/ ref. vt patet p. Breg. xxxj. moral. Sic ⁊ de verbis ⁊ factis instructoris. Ideo Aug⁹. li. de q̄stionibz euāgelicis dicit. Non oē qd fingimus mēdaciū est. sed qd fictio nīl bo ni significat mēdaciū est. Quā autē fictio no stra referat ad aliquā significatiōez non est mēdaciū. sed figuratiuū veritatē. Sic autē dicta ita fingunt etiam facta sine mē/ dacio ad aliquā rē significandā. Hec Au gust. Exempli subiūgit ibidē de figuratē locutionibz in qbus fingit aliqd: nō vt as/ serat ita esse factū sicut narrat. sed eā ppo/ nit vt figurā alteri⁹ qd asserere volu/ mus. Sicut Iudicij. iherit ligna vt sibi pstituerent regem. ⁊ in multis parabolis noui testamēti. Itē de factis. cōmūlt legit qd xps fingit se loquū ire Lu. vi. ad signifi candū qd itur⁹ erat in celum. Hec in An/ thonina vbi s. Itē qn etiā qd simulatiōez facit rōne significatiōis. sicut Jacob simu lauit se Esau p accipiēda bñdictiōe q̄ sibi a deo fuit ordinata. hoc nō est peccatū. Sic etiā si qd in representatiōe mysterij passio/ nis xpi fingit se esse pylatū vel iudeum vel xpm ⁊ hmoi. nō peccat vt dicit in Angelica Sed qn fit simulatio ad decipiendū hoc est peccatū. y Quinto mēdaciū pōt cō/ mitteri in pmissiōe. sicut freqnt artificez fa/ ciunt de ppendis opibz ad certū tēpus. vt de solutiōis debitz et nō implēt. De h fm Tho. q. q. ar. iij. ⁊ in Anthonina dicit qd cū qd pmittit simplr. s. sine iuramento. si ha/ bet animū id faciēdi qd pmittit: nō mētis qd nō facit ptra id qd habet in mēte. als si nō intēdit facere qd pmittit peccat mēda ciū pmittēdo. qd si intēdit facere sed postea nō facit videt agere ifidelitē p hoc qd ani/ mū mutat. Potest tñ excusari ex duobus. Vno modo si pmissit id qd est illicitū. qd sic pmittēdo peccat. ⁊ illū seruare nō de/ bet. Alii s. d. xxxj. q. iij. c. In malis inq̄ pmissis relinquit fide. Alio mō excusat qn supuenit causa rōnabilis nō implēdi. pu ta nouus casus impeditur. aut muta tio pditionis psonaz ⁊ negotioz. sic apo/

stolus non fuit mentitus non eundo Lo rinthim q̄ ire pmiserat. qz postea impedi/ mēta supuenerūt. Sicut Petr⁹ vi. xpo. Nō lauabis mihi pedes tē. xxxj. q. ij. Beat⁹. Deniqz etiā si nō supuenit impedimentū nō semp est peccatū mortale nō implere pro/ missum. nisi fm Antho. s. scz qn qd se ob ligare intēdit ad implēdū tūc tenet si pōt de necessitate. ita qd grane damnu seq̄ ref ex fractiōe pmissi. Hec ibi.

Z Circa secundum de morta li grauitate mēdaciū q̄rit Vtrū omne mē daciū sit peccatū. Ad qd fm Bonauētu/ rā in. iij. dist. xxxvij. et Rich. ibidē. ac Ale xand. ij. ij. ⁊ doc. cōiter. etiā canonistas. qd mēdaciū ppe dictū nō pōt esse sine aliq̄ peccō saltē veniali. Et ideo nulla causa me/ tiendū est. Tñ veritate occultare pōt qd sine peccō vt patet p Aug. xxxj. q. ij. Ne qd. Sicut legimus de Abrahā Isaac. vterqz em yxorē suā dixit esse sororē. ⁊ in hoc non etiā mētis sed veritate occultauit ppter ob uitiū malis. Et hoc mō fm Antho. pos set qd sine peccō vti p̄bis sophistis ad ob uandū malis. yroū quis ad mortē queri tur: interrogatū te an illū videris p illaz viā transisse: tu dicas. nō transiit hinc: in/ tendens loq̄ de loco in q̄ stas p nunc. et sic dicit veritate occultat eaz. tñ in iudicio nō liceret sic loq̄ sophistice iuridice interroga ro. Hec Antho. Sciedū tñ p declara/ tiōe vt sciamus qn peccat qd in mēda/ cio venialiter vel mortalr qd fm Aug. et Bagistp in. iij. shiaz dist. xxxvij. mēda ciū diuidit in tres spēs generaliores. Pri mū dicit iocolum qd fit seriose. sicut Joseph dixit fratribz suis exploratores estis. ⁊ hu iusmodi plura. Sedm dicit officiosū qd nulli nocet sed alicui vtile est. Terciū dicit pnciosū qd est nociuum alicui notabili ter. De primis duobz generalr tenet qd de se sunt venialia. Sed mēdaciū pnciosū de se ⁊ ex suo genere est mortale. Verūta/ mē p accidēs etiā illa iocosa ⁊ officiosa pos sunt esse mortalia. Proinde Flora qd in qnqz casibz p̄cipue iudicat esse mēdaciū mortale fm theologos ⁊ p̄tēdū Primo fidei ⁊ dei charitati cōtrariando. puta qd

veritate fidei occultat vel corrumpit vt here-
tici faciunt scripturarū veritate pueredo
vel corrupendo. Secō dñs p̄uolos mo-
res dñando z vicia admittēdo, puta qñ
fornicationē vel vīurā dicit non esse p̄m̄.
Secus si dicit aliqd qd nō refert ad salu-
tē vīrū; sic vel sic cognoscat, qz sic venia e-
sset, vt si p̄dicator v̄l doctor aliqd tale mē-
tatur in p̄dicatione vel vīurā dicit non esse p̄m̄.
nisi scandalum vel cōtempus esset annerus, vt dñs in
Angelica. Tercio p̄rio notabilr nocēdo
in corpe vel rebz vel fama, sicut fit in testifi-
cādo z h̄mōi. Quarto affectu nimio mē-
tiēdo, ita qz p̄ nihilo ducit mentiri, z si essz
etiā mortale nō let abstinere, tūc licet esset
mendaciū iocōsum fieret mortale p̄p̄ con-
tempnū. Quinto scandalisando, vt cum
qñs aduertit scādalifari alios ex mendacio
z tñ nō veret publice mentiri etiā in pōde
rosis. Mortale est. Sic etiam mortali pec-
catis p̄nunciantes publice falsas indulgē-
tias z reliq̄as z auctoritates se habere ab-
soluēdi mendaciter. Hec in Anthonina z
Angelica.

z Circa tercium de damnabi-
li p̄ditōe querit Qualibz signis euidenter
coprobatur qd deo damnatur z p̄det mendaces.
Rūdet ponēdo plura signa. Primum
abominatōis diuine. Prouer. vj. Vnde de-
us linguā mendacē. Et hoc intantū qz sic
dicit An̄s. nō potest deo disp̄sare vt hō di-
cat mendaciū sine p̄tō, qz non pōt recede-
re a veritate prima sua. De furto aut pōt
disp̄sare, qz cū oīa sunt sua creata pōt da-
re alteri cui deus vult auferendo a q̄ vult.
Sic z de homicidio potest disp̄sare zc.

Secūm signum possessionis diabolice
Nā mēdax diabolū portat in corde z ore,
qm̄ primo diabolus adinuenit mendaciū
um cū dicit. Nequa q̄ moriemini. Joh. viij.
Mēdax est, si diabolus, z pater mēdaciū

Tercū exhereditatōis iuridice. qz xxiij
q. v. Cauere. Amb. dicit. Vēs q̄ amat mē-
daciū filij sunt diabolī. Filij aut iuridice
debet hereditas p̄ris, s̄ hereditas diabo-
li est infernū. Apoc. xxi. Mēdaciū pars
eoz in stagno ignis z sulphuris. Ele ḡ tali-
bus. Quartū signū detestatōis oīs cre-
ature. Nā mēdax cōter exosus est hoībz z

animalibz, qz cuiuslibet displicet se decipi ab
alio, z nulla creatura vult mēiri nisi dia-
bolus z hō malus. Quintū occasiōis re-
pentine tā in aīa qz in corpe. Nā Sap. v.
Vēs mēdax occidit aīam. Exēplū de Ana-
nia z Saphira Act. v. ca. q̄ repente mortui
sunt p̄pter mendaciū. Rogem⁹ ḡp̄m zc.

Feria quarta post dñicaz quartā Ser-
mo. xxij. de execrabili p̄tō p̄iurij.

Quis dei
cultor est et volūtate ei⁹ facit
hunc exaudire. deus. Joh. ix.
et in euangelio hodierno. Verba sunt di-
cta p̄ cecū natū quē dñs Iesus illūinauit.
Quibz p̄bauit iudeis p̄traditōibz mira-
culis chūstī atqz sanctitati eius deroganti-
bus dicēdo. Nos scim⁹ qz hic homo p̄tōr
est: qz hoc falsē mentirent. Et hoc p̄bauit
p̄ effectū miraculōsū d. Scim⁹ qm̄ p̄tōres
deus non exaudiat. Vt. in faciendo mi-
racula ad testimoniū scitatis illoz. Sed
si qñs cultor dei est (p̄ actuz latie debiti⁹) et
volūtate ei⁹ facit (implēdo mādara) hūc
exaudiat, s̄ facit miracula in testimoniū
p̄ dēclaratōe scitatis ip̄i. z sic p̄bauit xpm̄
esse sc̄m̄, vt patet de his in euāgelio. **A.**

Ex q̄ ḡ aut⁹ dei requirit ei⁹ nois reuerētia
et volūtas dei est i h̄ p̄cepto. Nō assumes
nomē dei tui in vanū. Exodi. xx. qd pōt eē
aliud thema. Et qm̄ fm̄ doctores cōiter
hoc p̄cepto directe phibet p̄iuriū, qz cum
dñs. Nō assumes nomē dei tui in vanū. glo.
interli. dicit. iurādo p̄ vano. i. p̄ inuiti v̄l ni-
hilo v̄l p̄ falso z h̄mōi. est p̄iuriū. Vbi dicitur
co de p̄iurio agēti tria mysteria declarē⁹.

Primū dñs execratōis. (h̄ sermone)

Secūm dñs modificatōis.

Tercū dñs punitōis.

Circa primū de execratōe p̄iurij
Notādū qz pessimū viciū p̄iurij ē oīb⁹ exe-
crabile z cauedū plibz rōnibz p̄pue tribz.
Prō rōne p̄culositat⁹, qz p̄iur⁹ deus d̄
se inuocat dī. Sic me deo adiūuet, z sic per
frū fm̄ Guil. Lugd. i. sūma viciōz tātiū
est ac si d. Deo p̄dat me si falsū dico. vñ tal⁹
p̄pō laq̄o se ligulat iuxta illō Prouer. vi.

Feria. III. post dominicā. III.

illaqueat? es verbis oris tui. et sic pater qd est piculofū. Itē qd fm eundē Bullh. qd talis seipm dānari eternaliter exorat: cū dīc Sic me deus adiuvet. s. tāqz mēdaces de mones qd de dānat. Deniqz qd talis mā nū suā illā qua tāgit evāgelīū vel reliqas in qbus iurat diabolo dat. similiter et lin/ guā falso iurādo atqz aīaz diabolo dat et obligat. Un donec d pūrio peniteat mā nus illa et lingua et aīa sunt diaboli. et quā do se sīge manu illa vel comedit vel bibit totū fac māu et līgua diabolica. vt hec dīc idē Bullh. sup. Ideo Eccl. xxiij. Vir mul tū iurans replebit iniquitate. et sic plene ha/ bebī a diabolo. **B** Secūdo ratiōe enomīnari. qd pūriū est enome vitiū. Et hoc ostendit pmo. qd deus p ipm sūme in honorat. Nā fm Aug. Jurare est deum in testē invocare. s. locutiōis sue. S3 deus est sūma veritas que mēiri nō potest. idō ipm inducere in testē falsitatis est iniquū et blasfemia deo. certe hoc non faceres vni hoi cui quēscires qd et displicet mendaciū vel pūriū. deo autē sūme hoc displicet vt sit testis falsitatis qd est impossibile. g. rē. Secūdo quia pūrare enomīnus et peius est adulterio. vt patet p Richar. et in An gelica. quia iniuriatur deo. et ad dei blasf emiā plus appropīnat et sacrilegiū quodā modo. Tercio quia pūrans peius peccat qz crucifigētes xpm crucifigētes. quia illi intulerūt christo penā tīmmodo. iste autēz inuoluit christū in culpā ad testificandū. Quarto quia peius peccat talis demoni bus et infernalibus. quia demones et dā/ nati credūt et contremiscunt Jac. ij. per iūri autē non contremiscūt nomen dei ex/ ecrabiliter offendere. **E**xemplū habem⁹ qd diabolus quādo reptrauit pmos paren tes: mendaciū quidē dixit di. Acqz mo/ riemini. sed iuramentū mendacio non ad didit. et sic pūri peius peccant demonib⁹ quia mēdacio iuramentū addunt. Nam itē. sentētiāz magister dicit. qd pūriū ē mē/ daciū iuramento firmatū. **E**rgo christi ane hortor caue. **T**ercio ratiōe in excusabilitatis quia pūriū nullo casu ex/ cusat a pctō mortali. nec ex loco pūrādo. nec ex lapsu lingūe. nec ex vsu dūmodo ad uertit vt infra patebit. Sed queritur vīz.

metus vel violentia excuset a mortali per/ iurū. Respondet in sūma Angelica qd cō muniter tenet a doctoribus qd in iuramen to assertorio non excusat. extra de his que vt metusqz causa fiunt. ca. Sacris. qd nul lus potest absolute cogi ad iurandū falsū. Unde quando dominus mandat villico ad periurandū vterqz pūrus est. xxi. q. v. cap. j.

De Circa secundū de modis pūrandi queritur. qualibus modis dici tur quis pūrare mortaliter. Respondet fm doctores colligēdo ex sūma Anibo. par. ij. ti. x. c. vij. et ex Angelica plures mo dos p simplici. Primo animo contrari um credendo: vt dum quis iurat esse vey quod tū credit esse falsū. et ecōuerso dū iu/ rat esse falsum qd credit esse verū. Et qm ream linguā non facit nisi rea mens vt dīc it Aug. xxi. q. ij. Homies. ergo sic ē mor tale. Secūdo blasfemia sonando. Sicut iurare per dei vel sanctorū membra ritu/ perio. e. et sic fm Angelica mortale est. Nā talis laicus excomūnicat. clericus deponi tur. xxi. q. j. Si quis per capillum. Unde iurans ex irreuerentia vel contemptu per caput vel oculos vel vulnere chūsti et san/ guinem et huiusmodi honesta mēbra mor taliter peccat. Secus si cum reuerētia. di/ cendo per sanctū caput di et raro. quia sic veniale. Exemplū legitur qd quidā miles in alea dum per oculos dei iurasset mox ipius proprij oculi de capite exiliētes sup aleam ceciderunt. Lauendum ergo est.

Tercio consuetudinarie ex iocoyl ex lapsu lingūe periurando. et tunc quis aduertat se iurare. et aduertit etiam falsū esse qd iurat mortaliter peccat fm Bona uen. et Richar. in. ij. di. xxx. et Tho. ij. ij. Rō. qd nō euitat diuinā irreuerētiā s3 ma/ gis auget quodāmo pceptū cū in ioco as/ sumit in testimoniū falsitatis qd si in neces sitate assumere vel p vtilitate. S3 si non aduertit de altero illoz. s. vel dīcō. licet aduertat d iuramento ecōuerso: putā ad uertit qd iurat i dō s3 nō aduertit esse falsū. i/ mo putat verū et hmoi. in comuni locutio ne nō sūt mortalitā s3 venialitā pctā. et a forō tiori. si de neutro aduertit nec deliberat:

sed totū pferet ex surreptione. nisi qđ delibe-
rare posset z tñ cōtēneret. qđ sic mortaliter
peccaret etiam ex surreptione ppter contē-
ptum. Unde fin Aureo. sup. ij. dis. xxix.
et in Angelica. quādo quis dicit. Juro p
deum: vlt per fidē meā in veritate z hmoi
sine animo tñ iurandi. sicut cōmunis iura-
tur in locutione cōmuni hōim plurimorū
pferit mulier: nō est mortale peccatum
quia talis nec iurare intendit. nec qđ iura-
tur accipiunt p iuramento. Et similr qđ iu-
rant p ignem vel celum vt non peccēt pa-
tet in Angelica. ¶ Quarto de crimine vlt
illicito ē obligādo. vt d occidēdo z hmoi.
sic peccat mortaliter iurādo. z tenet neces-
sario vt nō impleat. xxi. q. iij. c. In malis
(inqt) pmissis relinquit fidē. nō obseruan-
do. Hec 3° 3°. ¶ Quinto dubia z incerta
affirmādo. Nam in re dubia nullo mō de-
bet hō iurare asserēdo p vero. sed tenet de-
bitā diligētiā pscrutationis adhibere. nec
excusari a pctō mortali ignotiāta crassa cū
poterat scire certitudines. fin Ray. xxi. q.
v. Qui piurat. Et sic debet hō iurare. scilicet
ta p scitis. audita p auditis. dubia p du-
bijs. credita p creditis. zc. Et fin Aur. de
bet dubia asserere hūano modo. sicut res-
pondet qđ p ordinādis. di. quantū pmit-
tit hūana fragilitas. Sic em asserere non
est mortale. vt dī in Angelica. ¶ Sexto
exigendo piurū ab alio. Un Aug^o. xxi.
q. v. c. Qui exigit (inqt) iurationē multuz
interest si nescit illū iuraturū falsum an scit
Si em nescit z ideo dicit Jura mihi: vt fi-
des ei sit. nō est pctm. tñ hūana temptatio
est. Si aut scit eū fecisse z cogit eū iurare:
homicida est. Ille em se piurio interimir.
sed iste manū in terficiēdi impssit. Hec ibi
¶ Sed di. Quid gmihi cū ille me dānisi
cauit. nec vult restituere sed vult piurare
oīno. Respōdet qđ in iudicio nō debes ad
eius fidē hoc cōmittere. Item iudex si pci-
pit aliūde: tenet si iuris pōt viā te-
nere vt non pmittat tali piurare. sed poti^o
alteri pti quā putat veridice. pcedere iura-
mentū imponat. et testes adhibitos dili-
genter examinēt. Exemplū bonū legif
ad id in gest^o romano. z. c. cxxvij. q. regnā-
te Maximiano qđam miles iustus mor-
uus est. cui p dīa ali^o miles cupidus vo-

lens possidere: carrā scribī fecit z falsos te-
stes tres pduxit qđ testarent qđ p dīa illi^o pe-
cunia emisset ab illo dū viuebat. Nota g
lite cum filio defuncti z adhibitis testibz:
iudex prudēs vocato vno testū interroga-
uit eū secrete an sciret dñicaz orationē. At
ille. Scio. Die inqt. z recitauit. hunc ergo
statim iussit intrare in domū. Et vocato
altero dixit secrete audienti^o coassessoribz
sic. Carissime ecce soci^o tuus dixit nob ita
verū sicut pater noster. ideo scito qđ nisi et
tu veritate fatearis ad patibulū te iudica-
bimus. Ille g putauit ex hoc qđ socius ille
pmus eisdem veritatē aperuerit. et timēs
totā veritatē falsus est. Quo seorsum sepa-
to Tercū vocauit et dixit. Ecce pm^o vrm
ita verū dixit sicut pater noster. Secūdus
qđ veritatē dixit. Nisi g z tu veritatē fatea-
ris patibulo iudicaberis. Et sic iste prime
scens veritatē falsus est et fraude aperuit.
Et sic actor puctus fuit de inqtate.

S Circa tertium de punitio-
ne. Nota qđ piurantes multis modis puni-
unt. Prio qđ infames efficiunt. v. q. j. In
fames. z ad restitutionē de damno tenent
Scdo qđ cōiuncti ad testimoniū in iudicio
nō admittunt etia post pñiam. ibidē. Ter-
cio terribiliter mala morte a deo z aduer-
sitatibz puniunt. Nam vt habet. ij. Regū
xxj. tpe David facta est fames tribus ann-
nis ppter hoc. f. qđ Saul iuramento filio
rū Israel Gabaonitis firmato fracto: mul-
tos gabaonitaz occiderat. nec cessauit fa-
mes vel sterilitas donec filij Saul occisi
sunt. Item Sedechias postqđ fregit iura-
mentū fidelitatis factum nabuchodonoz
for: sterilis effect^o est z in nullo pspertatus.
sed tandem captus z exoculatus. Diere.
xxij. Deniq in vita sancti Nicolai legitur
qđdam dum artificiose piurauit mutua
tam iudeo pecuniā restituisse di. hoc. eo qđ
in baculo cauato illi tenendū interim de-
derat: male fuit mortu^o. Deniq piuri in
futuro etnaliter cruciabunt. Un in specu-
lo hystoricali Glincen. li. x. cap. cxxv. dī qđ in
Alexādrīa qđā vidua ditissima noie De-
lantia in iudicio accusauit Eugeniā virgi-
nē de stupro. et oīs familiā vidue falsuz de-
dit testimoniū. Et ecce nō diu post vidue.

Feria. v. post dominicā. III.

domus cū oīb; ibi exstentib; celica flam/
ma fuit cōbusta. Rogemus xp̄m rē.

Feria q̄nta post dñicā quartā Sermo
xxxiij. de iuramēto debite r̄ licite faciēdo.

Acepit oēs
timor r̄ magnificabant deū.

Li. vij. r̄ in euāgelio hodie/
no. Dñs iesus postq̄ suscitauit defunctū
filii vidue in porta ciuitatis Nāym coras
discipulis r̄ multitudine populū: accepit oēs
timor r̄ deum magnificauerūt. In q̄ doce
mur nos xp̄iani q̄ post q̄ scimus ex euāge
lio qm̄ xps uerus deus qui vsq; modo et
in finem mundi non cessat mortuos susci
rare spūaliter r̄ corporaliter miraculose. nāz
p̄sertim in fine mundi suscitabit oēs mor
tuos homines ad iudiciū vt fides catho
lica tenet. Idcirco debem⁹ timere ne ip̄m
deum offendam⁹: irriterentur r̄ p̄sertim il
licite iurando. sed potius magnificemus
ip̄m omni reuerentia: debito cultu et lic
to iuramēto. vt possit verificari in nob hoc
q̄ dicit. Accepit timor r̄. patet in euāge
lio. Itaq; de timore dei in iuramēto ob
seruado r̄ magnifica reuerentia noīs diui
ni inuocandi in ip̄so: tria mysteria in h̄ ser
mone restant declaranda.

Primū de iuramēti liciti circūspectiōe.

Secūm de iuramēti legitimi r̄ ditōe.

Terciū de iuramēti assuefacti remedia
Itē p̄ his aliud thema pōt po
ni illud Hier. iij. c. Iurabit in noīe meo
viuit dñs in p̄tate r̄. v. aliquod ex intra
scriptis.

Circa primum de circū
spectione licite iurationis. Notandū q̄ ex
oī lege r̄ serie scripture tenet hō vt sit val
de circūspectus in iuramēto ad faciendū
licite. **P**rio ex lege naturali q̄ dicit hō
mīn q̄ deum summo honore reueret r̄ si
delis sit p̄rio i p̄missis. gr̄. Proinde fm̄
Tho. ij. q. xxiij. si pagan⁹ etia; p̄ idola
iuraret: licet peccet iurādo: tenet tñ serua
re iuramentū factū de re in se licita. q̄ fide
litas in p̄missis est de iure naturali. Et li
cet nō sit licitū exigere ab infideli v̄ indu

cere vt p̄ idola iuret. tñ ad firmādū pacez
vel pactū cū eo de relicta: nō est illicitum
vti et iuramēto rōne scz fidelitat; ad quā
ille tenet. Et sic **S**achabei cū fecerunt li
gā cum romanis v̄l sunt iuramento corū
vt credid; p̄ idola q̄ colebāt. sicut dr̄. xxiij. q.
j. §. Sic etiā. Vñ debet hō circūspect⁹ eē
in iurādo. **S**ecō ex lege diuiali. q̄a de
p̄cepit **E**xo. xx. Nō assumes nomē dei tui
in vanū. Contra q̄ p̄ceptū peccat q̄s du
pliciter. Vno mō qm̄ assumit nomē dei iu
rādo sine causa debita vt dicit **L**ya ibi.
Secō qm̄ assumit i vano. i. in falso qd nō
habet firmamētū veritat; vt patet p̄ glo.
interli. r̄ Tho. ij. q. cxiij. **T**ercio
ex lege p̄pheticali **S**ach. viij. Iuramentū
mendax ne diligat;: hec em̄ odit de⁹. Itē
Eccl. xxiij. c. Vir multū iurās implebit in i
drate r̄ nō discedet a domo illi⁹ plaga. Et
si in iuacū iurauerit **L**ya. i. sine cā debi
ta: nō iustificabit. replebit em̄ retributionē
pessima dom⁹ illi⁹. **H**ec ibi. **L**ya. q̄ ali
qñ etiā filij puniunt p̄ patrib; spūaliter p̄
aduersa. Nā et filij audientes patrē frequ
ter vane iurantē: p̄stem modū et ipsi acci
piunt. Vñ fm̄ puerbū cōtāles nūq; p̄
sperant postq̄ piurauerint. **Q**uarto ex
lege euāgelicali. patet **Matth. v.** Audist;
q̄ dictum est antiq̄s Nō piurabis. **R**ed
des autē dño iuramēta tua. **E**go autē dico
vobis nō iurare oīno neq; p̄ celū neq; per
terrā neq; p̄ caput tuū. **H**ec r̄ plura ibi.

Ubi nō sūt doctores q̄ xps dñs nō phī
bet nec vult dicere q̄ in nullo casu debeat
q̄s iurare: cū in casu necessitatis r̄ magne
vtilitat; rōnabiliter pōt et debet hō iura
re. Vñ et sc̄tōs hoīes legim⁹ iurasse **Da**
uid **Abraam** r̄ **Paulū** in epl̄is suis. **A**ls
h̄ p̄tinciter dicere q̄ nunq; liceat iurare p̄
tinet ad heresim. Sed phibet xps iurare
sine cā r̄ incaute vel indiscretē: tā p̄ nomē
dei q̄ p̄ creaturas. vt dicit **L**ya. Nā fm̄
Bonauen. in. iij. di. xxx. et cōiter logicos
Negatio p̄posita signo v̄l eq̄poller p̄ticu
lari negatiue. Vñ xps di. nō iurare oīno.
hūc sensum vult dicere. non iuret; oī mō.
vel nō sp̄. q̄ sine causa r̄ necessitate non est
iurandū. sed aliqñ cū debitis circūstātijs
iurandū est. **H**ec i **Antonina**. **Q**uin
to lege canonicali. **N**az. xxiij. q. v. **C**hyf. §.

Quis plurare (inquit) paratus est ante quod iuraret? esse videtur coram deo. Et postea cum iurat cum solennitate gratum est peccatum. ideo sollicitudine cauendum est. **S**ecundo lege civilis quod prohibet de varie punit corporalem trahendo plurimorum tanquam infames. si de iure iurando et pluribus. **R**espondeo ex lege gentium et philosophia. **N**az Aristoteles. j. **M**etaph. dicit. quod iurandum apud gentes erat honoratissimum et nullum more putabant licere contra illud venire. **U**bi **Ualerius** refert li. vii. c. liij. quod **Alexander** dum iret ad diruendum **Lapsacum** civitatem: obiit autem ei quidam sibi carus pceptor. **A**ntiphanes. qui **Alexander** scies quod preces tue opponeret: iuravit se non facturum quod illi peccaret. **T**unc ille ait. **P**recor: ut **Lapsacum** diruas. et sic vires illa saluata est. **I**tem narrat **Virgilius** li. ii. c. 6. quod cum **Mari**us vellet edificare **Troiam** et videns quod opus istud vires proprias excedebat: iuravit deo quod vix si eam adiuuaret singulis annis certa sacrificia offerret. et sic fuit edificata ipsa. **C**um postea a sacrificijs destitissent illi troiani: per grecos funditus sunt deleti. **E**t hec sufficiat. **U**bi ex omnibus istis patet quod illicitum iuratum contra omnes leges peccat.

Circa secundum de conditione iuramenti. **N**ota quod secundum **Hosien**em. **B**onifacium. in omni iuramento vel fiat legitime. **Q**uod cui per quod per quod et cur quod quod. **P**rimo quod potest legitime iurare. **E**t respondetur secundum doctores. per dictos quod omnes quod est dolocapax. **U**bi nec pueri quod non sunt dolocapaces obligantur ex iuramento. **R**espondeo. **Q**uod per quod. **P**arvuli. nec etiam admittuntur ad iurandum. **S**ed etiam nec furiosi: amentes nec ebrii oino. **S**ecundo cum sciendum est iuramentum. **R**espondetur quod in iudicio iudici cooperetur. sed extra iudicium potest fieri cuiusvis.

Sed de. **A**n peccat persona privata quod cum dubitat de veritate puta quod ex suis in domino iuratur? sic hoc vel illud. et in huiusmodi casu exigit iuramentum ab illis. **R**espondetur secundum **Augustinum** li. xij. q. v. **Q**ui exigit. quod veniale peccatum est. quod ex infirmitate humana procedit. **S**ed dum facit veritatem de cogit falsum iurare illud quod facit plurimum: mortaliter peccat. **E**t ideo nunquam est deferendum iuramentum illi qui quod est vehementer suspicio de iurando. aliter mor-

taliter peccat deferens. **N**isi hoc faceret quod ut persona publica et ordine iuris ad instantiam per quod sic secundum **Rich.** in. liij. dist. xxxij. non peccaret. tamen quantum iuris ordo admittit debet iudex imponere iuramentum ei quod putat non iurare. **I**tem addit in **Angelica** quod etiam ille quod dat iuramentum ut persona privata ista ista quod facit falsum iuraturum: quod iste est dispositus in iurare pura quod obtulit se iurare. non peccat ille qui dat: faciendo et aliter qua rationabili causa. sed si induceret vel cogeret non dispositus iurare: esset mortale. **E**t sic intelligitur c. **Ille**. xij. q. v. **N**am quod patet est iurare iam plurimum est secundum **Chrysostomum**. **T**ercio per quod potest iurare. **R**espondetur quod per relicta iusta et honesta. **N**az per illicita puta per peccatum mortali non tenet iuramentum. quia vergit in interitum salutis eterne. **S**imiliter quod quod iuratur est peccatum veniale in se. **U**el quando iuratur contra consilia evangelica. puta quod non efficiet religiosus et huiusmodi. **S**ed quod iuramentum excludit opus pia intentione faciendum per deo. ut iuratur quod nunquam mutabit vel non erit per aliquo fidei iussor. vel non ibit ad domum alicuius. **I**tem quod vergit iuramentum in dispendium corporis magni vel reipublice. ut quod nunquam erit iudex etc. **H**ec et plura in **Angelica**.

Quarto per quod liceat iurare. **E**t respondetur quod iuramentum fit alicui non per aliquod sed solo sermone. sicut in veteri lege dei. vivit dominus. vel in nova. **T**estis est mihi deus. vel: veritatez dico in christo. **I**tem testis est mihi conscientia. vel per deum dico. vel per fidei vel per animam. **A**liqui fit per aliquid ut per evangelium vel crucem vel per sanctos et reliquias vel per ordinem sacrum. **R**espondeo. **S**i aliquid. **S**ed queritur **A**n liceat iurare per creaturam. **R**espondetur secundum **Bonaven.** in. liij. et in **Angelica** quod iurare per creaturas sic quod innocens in testem secundum se. sic non licet: ne hoc non dei transferat ad creaturam. **N**az per eas iurare sic esset in eis credere aliquid nullis ratione cuius posset veritas affirmari. **E**t sic intelligitur illud **Matth.** v. ca. **D**ico vobis non iurare oino neque per celum neque per terram. **S**i tamen creatura inuocaret quod in testem inquit reducit in ea diuine veritatis vestigia. sic licet. quia sic iuraret per deum. sicut **I**oseph dixit fratribus **P**er salutem pharaonis non exhibitis hinc. **S**ic dei deus salutem.

Feria. VI. post dominicā. III.

Unde iurare p. creaturas p. imprecationes
vr dicendo Ita vivat filius meus. sic licet
quia deus invocaf. Quinto Lur. i. q. fi
ne z causa debeat iurari. Nam iurare sine
causa necessitat vel utilitatis pprie vel p.
rumpi pctm est. Sicut iurare pro illicita vel
turi causa. Sexto quō fieri debet iura
mentū. Rspōdet Hiero. sup Hieremiā
xxij. q. ij. c. Anaduvertendū est in q. q. iustu
randū hos habeat comites: veritatez iu
dicium: atqz iusticiā. si ista defuerint neqz
qz iuramentū erit sed piurij. Hec ibi. Ra
tio fin Bonaventurā sup. ij. in lra. qz iu
ramentū cōgat ad trā. Primo ad re de q
fit. z sic debet veritas pscie. Scō ad eū q
iurat. z sic debet iudiciū hoc est discretio
vr diligēter aduertat ac discernat quid et
qualiter iurat. Tercio ad causāz p. qua fit
et sic debetur iusticiā. i. causa iusta. pater.

Sepimo qm. i. q. tpe liceat z q. nō liceat
iurare. Et rñdes q. in iudicio illicitū est vi
cio festinus iurare. nisi fieret p. pace z alijs
p. causis. extra de ferijs. c. Conquestus
Nec sufficiant.

Circa tercium de iuramen
ti assuefacti remedio nota q. Primū reme
dium est aliquā penā sibi statuere q. tiens
accidit piurare. Legit q. qdam miles i ser
mone cōpūctus statuit sibi ea die a carnī
bus abstinere qua die piurasset. z sic assue
uit in contrariū. Scōm est orare q. tidie
vr possit cauere. Tñ in dñica orōne pma
penitō est. Scitificet nomē tuū. i. p. debitā
reuerentiā hoim. Tercū est A dei puni
tione extimescere. Nam Vincen. in specu
lo. lib. xxiij. narrat. q. tpe Karoli magni
dux qdam false iuravit q. nil teneret soroz
ribz que in iudicio ptra eū erant cōqueste.
Et statim vr piuravit crepuit medi⁹ z san
guine p. os oculos z aures ac nares efflu
ente: mortuus est infra duas horas. Itē
in Speculo eccl. dist. ix. exem. clxx. legit. q.
refert Prosius q. Romani legatos misē
runt p. pace firmāda. Et gētes qdaz cum
iuramento pace cū eis firmata: p. ditorse il
los occiderūt. z in derelictione piurij pa
tis q. frangebat ab eis sanguinez emitte
bat. Aialia etiam domestica cum balatu
ab eis ad siluas fugerūt. Impator roma

noz bellū contra eos mouit z eos in cam
po victos occidit. prer. 4000. q. fugerūt ad
montes. z ibi illi statim q. gelati ad modū
lapidū facti sunt immobiles a dei vindicta.
Rogemus xp̄m zc.

Feria sexta post dñicā quartā Sermo
xxv. de execranda vlsure auaricia.

Ait iesus. tol
lite lapidem Ioh. ij. z in euan
gelio hodierno. Dñs iesus ait
hec dñi resuscitauit Lazarū de monumen
to. Ubi Aug. z Lbryf. di. q. dñs iesus re
suscitauit Lazarū fleuit. vr doceret flere de
bere hoies sup pctōes tanqz mortuos in
ania. Sed q. pcepit lapide remouere cū
poterat etiā de sub lapide iacente resusci
tare. z poterat etiā sola voce lapidē remo
uere q. potuit voce mortuū suscitare. Vti
qz ppter mysteriū: ad significandū q. si q.
vult resuscitari p. pniā ad gte vitam de
bet remoueri lapis. i. gūitas et frigiditas
cordis obdurati in peccatis q. significant
p. lapidem duz graue z frigidū. hoc est: vr
hō velit abijcere pctm. Sed qm auari vlsu
rari in pctō valde sūt obdurati vr nolint
desistere aut si desistunt nolunt restituere
vlsuras. Idcirco talibz pcepit dñs iesus in
ter alios potissime di. Tollite lapides. i. si
vultis resuscitari. vide euāgeliū. Ita qz
de vlsura q. multū viger in xpiano d. be: vr
possit dici de eis illud Ps. liij. Non dese
cit de plateis eius vlsura z dolus. hoc pro
alio themate. Tria g. mysteria in hoc ser
mone declarabimus oppugnā eam.

Primū d. execrationis.
Scōm d. offensionis.
Tercū d. modificationis.

Circa primum de execra
tione vlsure Notandū q. hoc viciū est ex
crandū pluribz rōnibz. Primo ratōe dif
ficillime cōuersionis. quia vlsurari⁹ valde
difficiliter potest facere veram pnie puer
sionē. qm vltra p. tritionē: p. fessionē z sati
factionē que sufficiūt pro alijs pctis peni
tendo vlsurari⁹ insup tenet q. restituat alie
na. quia vr Aug. dicit. xij. q. vi. Si res.

Peccatū nō remittit nisi restitua ablatū. Nec confessor nec ep̄s vel alius p̄latus potest sibi remittere ius alienū, sed hoc ipsi nolunt facere vt bursum euacuent. Similes em̄ sunt vasculo terre in quo denarij ponitur nec extrahi ex eo possunt nisi fr̄a gant: sic isti vsq; ad mortē non restituit, et sic dānant. Secūdo rōne amplissime p̄clatōis. Primo quia alia peccata actō res suos p̄dunt. Ezech. xviij. Filius non portabit iniquitatē patris: sed vnusq; i iniquitate sua morietur. Sed vsura sicut et alia iniuste acq̄sita transit de p̄genie in p̄genies obligatō dānatōi in p̄petuū nisi restituant. Sola ignorat̄ia inuincibilis i hoc habet excusare et nō crassa s̄m Anth. par. ij. **S**ecūdo quia om̄es parti cipātes in vsura digni sunt dānatōe. Primo notarij sciēt̄er p̄ficiētes sup vsuras instrumenta. Secūdo aduocati patrocina tes. Tertio statuta faciētes sup vsur̄ et iudicantes s̄m ea et consilia p̄bentes ad huiusmodi statuta. Nam sunt excommunicati extra de vsuris. ca. Ex graui. in clement. Quarto domos locantes ad fenerandū et h̄mōi plures p̄cipia. P̄terea piculosa est. **T**ertio ip̄i vsurario. quia om̄i vice quotiens deliberat de tali contractu illicito cogitat mortaliter peccatōtens. Similiter in om̄i verbo: in om̄i com puto: in om̄i numeratōe: in om̄i sc̄ptura vel registro: et in om̄i cogitatione cū dolet nō posse assequi suū intentū sp̄ mortaliter peccat. et sic die ac nocte vsura rodit aīam illius ad dānatōē vt dicit etiā Leo papa quodā sermōe. Quarto deniq; p̄clat̄i tur dānatōe quicūq; dñi p̄sentit̄ et p̄mit tunt vsuras p̄pter quōtā inde recipiendā vel p̄pter munera exinde sibi puenientia. Quinto p̄terea p̄clat̄ant etiā p̄fessores sci ent̄ absolūtēs sine debita restitutōe. **S**̄ p̄clat̄issimū vitiiū zc. **T**ertio ex ecrāda est rōne multimode p̄nitionis et maledictōis vt ponit in Angelica sūma. Primo qz sunt infames: infamia iur̄ manifesti vsurarij. Secūdo qz ad cōmuniō nē altaris nō sunt admittēdi. nec ad obla tionē offerendā. Tertio qz testamēta eoz nō valent. nec debet aliquis interesse eozū testamētis nisi satisfecerint. Quarto qz ad

modū raptorū et furū nō solū tenet restitū ere rem quā accepit p̄ vsuris vsurarij: sed etiā tenet restituere fructū quos p̄cepit. et q̄ p̄cipi potuerūt a vero dño s̄m Richar. in. liij. di. xy. et cōster doctores. Quinto qz vsurarij nō sepeliunt̄ eccl̄astica sepultura extra de vsuris. c. Quia in oib̄s. Nam se peliētes tales vsurarios sunt excoīcati ip̄o facto vt patet in clement. de sepulturis. ca. eos. Nec et plura in Angelica. Exemplū legit qz quidā diues vsurarius cū esset mor tuus: ip̄m pleban⁹ nolebat in cymiterio sepelire. Instantib; autē p̄p̄nquis illi⁹ for titer. tandē in hoc p̄uenit qz corp⁹ mor tuū ponere sup asinū plebani q̄ nō fuerat assuerus nisi liberos plebani portare ad cy miteriū ubi plebanus p̄dicabat. Imposit ro q̄ cadauere sup asinū nullo ip̄m ducen tes sub patibulū exportauit. et ibi stetit do nec deponere. et sic patuit qz ibi sepeliri de buit. Sed qd dicit manifestus vsurarius vt p̄dictas penas incurrat. Respondet in eadē Angelica qz ille q̄ notorius est de iur̄ re sez qz iudicatus in iudicio: p̄fessusq; dñi ris sponte et condēnatus a iudice vel corā sacerdote et testibus in articulo mortis cō fessus se fore vsurariū. Itē si cū hoc qz no tori⁹ est d̄ facto. i. notorietate facti. qz pub lice tenet mensam mutuādi oib̄s volentib; qz q̄simul hec simul concurrūt tūc manifestus vsurari⁹ est s̄m Federici⁹: alis p̄fessio sola extra iudicialis nō faceret ma nifestū vsurariū.

S Circa secundū de offensi one querit p̄mo qd sit vsura. Ad qd rñ detur s̄m Bossfred. in sūma sua. diffinit sic Vsura est quicquid sortit accedit p̄ceden te intentiōe vel pacto. Sors autē capis hic p̄ncipali mutuata re vel capitali. Ex q̄ patet s̄m doctores om̄es p̄ regula. qz vsu ra nō p̄sistit nisi in solo mutuo vero vel in terpratiuo. Vñ et a magistris diffinit sic. Vsura est lucr ex mutuo p̄ncipaliter intē tū. Exempli gratia. mutuo tibi centū flo renos hac intentione p̄ncipaliter vt aliqd plus recipiā vltra illos centū florenos: it̄ ue cscā siue vestē vel frumētū vel quomo docūq; noīes illud: vsura est vt Amb. di. cit. xij. q. iij. Pleriq; Vñ si qd nō mutua

Feria. VI. post dominicā quartā

ret nisi speraret se plus accepturū sola spes
lucri etiā sine interuentione pacti vsurā facit
Ecce p̄f̄ si speraret ex hoc caprare amorem t̄m
modo illi? vel beniuolentiā et h̄mōi q̄ non
mēsurant pecuniā. Nā et si mutuo tibi uir et
tū mutues mihi postea cū indiguerō nō ē
vsura nisi in pactū ducēdo facerē in h̄ obli
gationē. Hec fm̄ Tho. et in Angelica.

T Secūdo querit̄ quare vsura ē dā
nabilis culpa. Eysurarij arguūt in p̄tra
rū sic q̄ nō est p̄tra charitatē s̄p̄ charita
te eo q̄ vergit in utilitatē vtriusq̄ p̄f̄. Cū
gēgo feci illi magnā gratiā et charitatem
mutuādo. q̄re ḡ nō licet vt et ille mihi refū
dat aliq̄ lucro. Itē q̄ ille q̄ accipit mutuū
a me volūtariē dat mihi aliq̄d vel vsuraz.
q̄ null? cogit eū vt ad vsurā accipiat s̄ vo
lūtate accipit et dat. ḡ rē. Ad hec r̄ndet f̄z
Tho. ij. ij. q. lxxvij. et docet. q̄ vsura nō est
p̄tra charitatē tāq̄ aliq̄d inutile. s̄ est cō
tra charitatē tāq̄ vitiosū et malo admixtū
nec accipiēs mutuū dat volūtariē vsuraz
s̄ cū quadā necessitate inq̄ tū indiget p̄
cuniā accipe mutuo quā iste non vult sine
vsura mutuare. Proinde fm̄ oēs theolo
gos in. liij. di. xy. et canonistas vt patet in
Angelica. Usura ē dānabilis culpa. Et
p̄bat p̄mo autoritate legis diuine tā ve
teris q̄ noui testamenti. Nā p̄s. xiiij. scri
bit. Dñe q̄s habitabit i tabernaculo tuo
i. in celo. Et subdit. Qui pecuniā suā nō
d. ad vsurā. Itē Ezech. xviij. p̄simile dicit
Deniq̄ r̄ps dñs Luc. vij. ait. Mutuū da
te nihil indesperātes. s̄ p̄ale. Secūdo p̄
bat rōne etiā legis nature. Usura em̄ est
malū in se et fm̄ se p̄pter q̄ nulla circūstā
tia pōt bene fieri. de potestate ordinata eti
am a deo. sicut homicidiū vel furtū posset
benefieri in casu s̄z seruato debito ordine
et h̄mōi. et sic homicidiū pei? est malū vsu
re. quia est contra rationē naturāle. Nam
p̄bus. j. lib. politicoz et v. ethicoz dicit. q̄
vsura quā vocat achatos. q̄d est prius de
nariop̄: est maxime p̄ter naturā eo q̄ nec
a natura nec ab arte denarijs cōpetit pa
rere denarios. Quicq̄d ergo utilitatis p̄
uenit ei cui mutuū dedit: hoc non pecuniā
fecit sed industriā eius qui ipā pecuniā sa
gaciter vsus est. vñ ergo vltra capitale q̄s
exigit plus est p̄tra naturāz app̄ciatōis q̄

dedit viro industriā. et est etiā contra iustī
ciā q̄ in re p̄ximi sui lucz querat ex alieno
Hec est ratio Scoti in. liij. vbi sup̄. Plus
res alias rationes causa breuitatis dimittit
to. Tercio ex dicamine legis canonice q̄
p̄hibet et punit vsuras vt supra patuit. et
qui p̄tinaciter asserit vsuras nō esse pecca
tū condēnat tanq̄ hereticos. in clementi.
et graui s̄z de vsuris. Tercio queritur
vtrū peccatuz sit recipere mutuū sub vsura.
Respondet fm̄ Richar. in. liij. et Tho. s̄
q̄ nō licet inducere aliq̄d vt mutuet sub
vsura: tamē ab illo q̄ patius est facere et ex
ercet vsuras bene licet mutuo accipe p̄o
pter aliq̄d bonū: puta p̄pter necessitatem
p̄p̄iā vel alterius. sed accipe p̄pter malū:
puta in alea ludē. vel ad p̄trandum et
h̄mōi mortale est. patet in Angelica. Q
vtrū deus meus pensaret xpiani q̄ i hoc
peiores sunt iudeis. q̄ illi nō accipiūt vsu
rā sup̄ iudeos. sed isti sup̄ fratres suos xp̄i
anos accipiūt.

A Circa tertium notandum
q̄ multi modi et casus sunt in vsuris. sed h̄
aliquos t̄m plus assuetos in ista patria et
necessarios p̄stiteri breuiter ponem? P̄mo
vsura committit̄ aio intēdēdo. s̄ p̄ncipā
paliter lucruz et ob hoc mutuādo. Nam si
q̄s p̄ncipaliter p̄pter charitatē mutuatur. et
ille sponte ei et gratis aliq̄d muner? offert
nō est vsura cū accipit. nō p̄pter mutuū sed
tanq̄ gratis oblarum: p̄sertim si verbote
nus h̄ exp̄mat: als si acceptaret p̄pter mu
tuū vsura esset fm̄ Ray. Secūdo committit̄
tur bona fructifera ip̄ignorādo et fructus
in sorte nō cōputādo: puta agrū: possessio
nes: domos et h̄mōi. Tercio cōsociādo in
p̄diu idēdo lucro sed nō in sorte: p̄iculo: pu
ta ille dat tibi pecuniā t̄m. et tu ponis te ad
quest? laborē. si q̄d lucraris p̄ez accipit. si
aut p̄dis q̄ltercūq̄ pecuniā datā integrā
reddi sibi vult. s̄lt et d̄ alia re quā extimat
in capitale intelligēdū. xiiij. q. liij. Si fene
raueris. Quarto dilationē t̄pis in soluen
do sup̄uēdēdo. Nā fm̄ Scotū t̄ps q̄s v̄e
dē. vsurā committit. q̄ nō est iū. Quinto
emolimentū a lingua expectādo vt q̄ mu
tuatur p̄terea vt cōmēdet ad obtinēdū b̄n
ficiū aliq̄d v̄l officiū vsuraz. Sexto famu

latū recipiēdo ab obsequio vt q̄ mutuat paup̄ ppter hoc q̄ laborat in agro vel vi/ nea vel alio seruicio. ca. Cōsuluit. de vsu. Septimo granū vel bladū vetus mutuā do p nouo recipiēdo si facit ppter meliora tionē obligādo de soluēdo nouo eadē mē sura vsura est vt in Angelica. Exēplū si/ nale narrat in Anthoñ. p. ij. ti. j. c. vi. q̄ dā vsuran⁹ de lecto suo subito exiliens di/ xit. En rap⁹ fui ad iudiciū dei et audiui iudicē ptra mē sententiā tulisse vt demōes in mē prātehābeāt eo q̄ vsq̄ mō nolui pe nitere. Tūc festināter ab eo quoddā mona/ steriū cucurrit. Lūc̄ eū ad penitētiā et spem mīficio die monerēt nil p̄fecerūt. tā/ dē hora sexta p̄p̄nq̄ eū dūcebāt domū p̄ pontē trāsien. et viderūt nauē q̄ndaz p̄flu/ uū ascēdētē cursu rapido a nullo veyide bat⁹ pducta: s̄z soli vsurario videbat eē de mōib⁹ plena. Qui ait. Ecce veniūt demo nes vt ad supplicia mē rapiāt. Statiz au tē de manib⁹ illoz rap⁹ in nauim piec⁹ clamans. Ve mihi ve. disparuit. Roge/ mus q̄ ch̄stū zc.

Sabbato post dñicā quartaz Sermo tricesimus sextus de furto multiplici et rap/ pina in bonis etiā mortuoz.

Qui sequitur
me nō ambulat in tenebris sed ha/ bebūt lumē vite. Joh. viij. et i euā gelio hodierno. Verba sunt saluatoris nostri iesu. q̄bus docz nos ip̄m sequi fide formata charitate vt exponit Lira. et sic nō ambulabim⁹ in tenebr⁹ ignoitiē et vi tioz: s̄z habebim⁹ lumē vite. s. eterne i pa/ tria. S̄z qm̄ multi sūt malī xp̄iani q̄ nō se/ quunt xp̄m: s̄z ambulāt in tenebris vitioz inter q̄s sūt plurimī fures et raptōres q̄ so/ lēt in tenebr⁹ etiā corpaliū ambulare et p pectā lumē vite eterne p̄dere. Vñ q̄ d fur/ to et rapina in h̄ fmōe restat a gēdū. Pro q̄ aliud thema. j. Cor. vj. Neq̄ fures neq̄ auari neq̄ rapaces regnū dei possidebūt Idcirco de ip̄o furto et rapina. declarē hoc sermone tria mysteria.

Priō generalit̄ d̄ sup̄ et raptōz offēsiōe. Scōdo spēali⁹ d̄ mortuoz spoliatiōe.

Tertio differēt̄ d̄ modoz variatiōe.

Et Circa primū generalit̄ de offēsiōe sup̄ et raptōz vt moueant ad de testādū querit. vñ p̄bat furtū et rapina fo re mortalit̄ et grauis culpa. Rōdes fm̄ do cto. et Antho. p. ij. ti. j. c. xliij. q̄ plurib⁹ rō/ nib⁹. Primo q̄ grauit̄ lēdit charitatē q̄ est vita spūalis aie. et sic cū occidit. Nā ē vt dei charitatē et etiā p̄p̄m dilectiōē vt ifra. Scōdo q̄ q̄nter offēdit p̄ iusticie eq̄ tatē. nā iusticia ē q̄ reddit vnicuiq̄ qd̄ suū ē vt etiā dicit Bern. et Lull⁹. Isti n̄ red/ dūt s̄z auferūt alienū. q̄ zc. Tertio q̄ pec/ cat p̄ legū vniuersitate. Nā p̄mo duplici⁹ offēdit decalogū diuinale vbi duo p̄cepe pra ponūt p̄ hoc. i. Nō furtū facies. vbi p hibet ois vsurpatio illiata rei alieney dē cit Aug⁹. xliij. q. v. Penale. et sicut iure furti intelligit etiā rapina phibita. Itē aliud p̄ceptū. Nō cupiscēs rē p̄imi tui. et sic q̄ druplici⁹ peccat. q̄ p̄ deū dupl̄ transgre diēdo duo p̄cepta. et p̄p̄m charitatē etiā am dupl̄. Scōdo offēdit p̄ legē naturā/ lē q̄ dīc. Qd̄ nbi nō vīs fieri alijs nō faci/ es. Tertio p̄ p̄phalē vt ptz. Quarto p̄ le/ gē euāgelicāle. Dar. xxiij. Diliges primū zc. Quinto p̄ legē aplicāle Ro. xij. plenitū do legē ē dilectio zc. Sexto p̄ legē canonī calē q̄ multiplici⁹ phibet sub penis q̄uib⁹ Nā fm̄ canones excoicant raptōres māt/ festi vt ptz. vj. q. iij. Placuit. Itē raptōrib⁹ et etiā furib⁹ dēnegat penitētiā nisi restitu at ablata. et si decedat impenitētes viati/ cū et sepultura eis negabūt. extra de raptō rib⁹ c. Sup̄ eo. Deniq̄ tā dīstricte phibet q̄ nō p̄mittit canon et scriptura furari etiā/ sz p̄pterea vt elemosynas faciat. q̄uis sit vsurari⁹ cui furat. et si furat⁹ q̄s ē teneb res/ tituere. xliij. q. v. c. Forte aliq̄s. et in Ange lica. Septimo peccat ptra legē ciuile que turpi morte p̄denat fures et raptōres. Q̄ qd̄ putam⁹ q̄ acerbe puniāt in infer/ no. y. Si autē q̄rat. qd̄ horū graui⁹ sit peccatū et graui⁹ in inferno crucietur an furtū an rapina. Respondet fm̄ Tho. ij. ij. q. lxxj. Et in Anthoniana. q̄ rapina ē graui⁹ p̄ctm̄. p̄pterea et graui⁹ puni⁹ etiā fm̄ leges. Ro. q̄ p̄ rapinā non solū inferi proximo in rebus damnū vt in furto. sed etiā inferretur violentia et iniuria persone.

Babbato post dominicā. III.

Uerū tamē hoies vani glorioſi plus vere
cundant de furto: cū tñ veraciter deberēt
de rapina plus erubescere. q̄ verecūdia ē
de turpi actū. iij. ethicoz. z rapina est tur-
pior. Sed q̄ in rapina magis apparet ex-
terius strēmuitas quedā p̄utis sue corpa-
lis hinc est q̄ minus verecūdant. Hec ibi
Sed qm̄ mlti seriosius peccant rapiedo
bona mortuoz quoz sunt executores i te-
stamentis. Idcirco d̄ h̄ agem? i sequētib.

2. Circa secundū specialiter
de mortuoz spoliatioe q̄ graue sit h̄ pec-
catū ostēdit pluribz rōnibz. Prima ra-
tio est abominatiois dei specialis. Eſaie.
lxj. Ego dñs amans iudiciū z iusticiā: et
odīo habēs rapinā in holocausto. q̄ talis
rapit ex his que sunt ecclie legata vel i pi-
as causas ad sacrificandū deo. Ratio. q̄
quāto amabilē seruū regis dep̄daret? vel
spoliaret: tāto plus regis odīi incurreret
sed existētes in purgatorio sunt deo grati
z electi specialiter. Ideo etiā Eſa. iij. Ra-
pina paupis in domo vestra quare attri-
tis populi meū dicit dñs zc. Pauperrī-
ma d̄ppe est anīa in purgatorio. q̄ nō pōt
aliūde se iuuare z liberare nisi p̄ suffragia
z his p̄ tales fraudant. ḡ tales sūt dō odī-
biles. Secūda ratio ex cōicatiois legalis
q̄ p̄allū dicit. xij. q. ij. c. Qui oblatōes in-
quit defunctorū aut negāt ecclie s̄ aut dis-
ſculter reddūt tāq̄ egentīū necatores ex-
cōmunicent. Et ca. se. in textu cū glo. tales
dicunt fures: homicide z sacrilegi: rapro-
res zc. Rō autē dicit q̄ p̄ his sunt adhuc
peiores. q̄ illi nocent viuīs in rebz vel cor-
pore q̄ possunt se subleuare. sed isti nocent
anīme que cruciat acerbissimo igne q̄ diū
liberat aliūde z ē pauprīma. Tertia ra-
tio diaboliē crudelitatis. quia sicut dīa-
bolus vult torqueri aīas: sic z isti. Et pei-
ores sunt in hoc q̄ cū illi torqueant aīas re-
probos: isti torqueri p̄mittūt electas i pur-
gatorio tādiū. Un̄ etiā p̄bs. iij. rethorice
dicit. q̄ mortuos spoliāt assilant ca-
nibz q̄ mordēt lapides. s. p̄ra sepiectos ex
crudelitate. sic fit q̄ mordēdo dētes p̄pos
ledūt. z sic isti p̄p̄ia aīam. Ultima rō sū-
ste heres nō seruās testamētū gentis de
functi ē exhereditādus. xj. q. j. Siluester.

z in autent. Ut cū de appellatioe cognos-
scit. ḡ. Laudas. Sic iuste tales executores
mali z heredes de celesti patria exheredi-
tant. Itē q̄ dei iusticia dānat q̄ paupibz
nō dant p̄p̄ia p̄ deo. ḡ plus dānat illos q̄
auferit bona pauperū aīarū. de his alibi
latius.

2. Circa tertium de modoz
uariatioe z differētia notem? aliq̄s casus
p̄ doctrina vel modos de q̄bus cōfessio ē
faciēda specialē. Primo de filiis familias
furāte a p̄nte. Nā fm̄ Antho. p. ij. ti. j. c.
xv. Si aliqd̄ notabile de bonis p̄ntū ab-
stulit p̄ra voluntatē eoz furtū cōmisit et
mortale est: ac tenet restituere. z for̄ emā-
cipat? tenet nisi haberet remissionē a pa-
rentibz fm̄ Ray. Secūdo de vxore. si con-
tra voluntatē mariti occulte de bonis illi-
us in notabili quāitate dedit p̄ sanguine
is suis vel in vanitatibz expēdit mortale
furtū cōmisit nisi i extrema necessitate ali-
cuius z sine notabili detrimēto status sui
dedisset. lxxvj. di. Nō satis. q̄ tūc pōt eri-
am p̄ra voluntatē viri dare. **2.**
Sed querit. an vxor possit dare elemosy-
nā vel p̄ p̄is causis dare sine p̄sensu viri?
Rūdet fm̄ Antho. vbi sup̄. z in Angeli-
ca. q̄ possunt in pluribz casibz. Primo in
casu extreme necessitatis in paup̄e vt p̄di-
ctū ē. z Secūdo. si habet p̄ferentialia: h̄ est
quecūq̄ habet vxor p̄ter dotes. vt sūt suc-
cessiōes hereditarie vel legata ei facta vel
donata z h̄mōi. q̄ sua sūt. Tercio. si lucro-
sa est: puta scit aliquā artē. vt aurificiū: la-
nificiū: serificiū z h̄mōi. tūc d̄ lucro suo p̄
dare notabiliter. Quarto. si vtiliter gerit
negociū viri: puta q̄ videt viz crudeles z
sceleratū vt de? auertat picula dat elemo-
synas sicut fecit abigail. j. Reg. xvj. Qui-
to. si cōiter cōsuetudine dat: puta de pane: d̄ vi-
no z h̄mōi q̄ cōiter p̄sueuerūt viri cōcede-
re eis erogāda familie. Et licet talia viri
aliq̄n phibeāt debet sibi formare p̄sciam
fm̄ Rōd. z Jaco. de laude. q̄ intēdāt p̄bi-
bere sic eas a nimio z nō a toto. Sexto. si
assignatū h̄ certū qd̄ sibi a viro p̄victu z
ex his dare pōt. Septimo. si dom? dispē-
satio p̄inet ad vxorē dū s̄z fatu? est vir. vt
absens vel pegrinās zc. Hec fm̄ Pet. de
palud. p̄ter hos casus furtiue dando pec-

rant et tenent restituere. Tercio modo de genita p adulteriu ple vel alienu pñ supponere. Hā qdquid vxor expenderet p nutritione et gubernatione illius postq̄ iā a puerica excreuit furtu cōmittit. et ad id i quo succederet putatiuo patri tenet totu restituerē quātū possibile est. et quō debeat in hoc pcedere p̄fessoribz relinq̄. **BB**

Quarto de inuentione. Hā Aug. xiiij. q. v. c. Si qd(inq̄) inuenisti et non restituiti: rapuisti. Unde debet pclamari. et si nec sic scit cui est debet in pias causas dari nisi ipe inuētor esset multuz paup. qz tūc de līcentia p̄fessoris sibi posset retinere. Quinto de p̄cipatione. Hā hoc fit pluribz modis. v. Iussio cōsiliū p̄sensu palpo recurfus. Participas mur? nō obstat nō manifestas. Et quō tales tenent restituere et habes pmo q̄dragesimali sermone. xliij. l. Ultimo de iniqua deceptione in artificio vel in societate negociationis et hmoi q̄litercū qz fraus fiat furtu esse pōt. Exēplū finale ex Cesario legit in speculo di. vj. exē. ciiij. Religiosus quidā retulit qd dū adhuc q̄si puer infirmus? expirasset angel? aiā iudici p̄sentauit. cui? vultū iratū p̄elamen vidit et diabol? accusauit d. Puer iste obolū a germano suo furatus ē nec penituit. qd dānari debet sū iusticiā. Xps rñdit. Zūsticia mea est cū misericordia. nō debet ergo p̄tāto dānari sed purget. Un̄ pietus in ignē purgatorij inditabiles penas sentit. post horā iterū iudici p̄sentat? vidit clarē faciē xpi et cū eo beatā virginē et in circuitu multitudinē angeloz ac sanctorū omnium in splendoribz maximis. qbus p̄cētibz restituta est aia corp̄. miratibz cūctis q̄ aderant. et vidē. signa in eo crediderūt dictis eius. tandē ipe tam amozie glie q̄ timore pene erpte intrauit religionē. Rogemus ergo christū. zc.

Dūca de passiōe in mane Sermo trigesimus septimus de iniqua avaricie cupiditate generaliter cū filiabus suis.

Ulerunt lapides iudei vt iacerent in eū. iesus autē abscondit se et exiit d rē

plo Job. viij. et i euāgelio hodierno. Charissimi sacra ecclesia hodiernā diē vocat dominicā de passiōe. qz hodie diffinierūt iudei in suo p̄cilio interficere dñm iesū postq̄ q̄s feria sexta prime p̄cedenti suffragauerat lazari a mortuis ppter qd miraculū manifestū multi credebāt in iesū. et in signū huius ecclesia in illa feria sexta legit euāgeliū. de resuscitatione lazari. et hodie euāgelicū legit quō xpm voluerūt actu lapidare iudei. Sz xps volēs mortē crucis pati abscondit se et exiit de tēplo. In q̄ facto sū Aug. et Beda designat mysteria līf q̄ficat iudei q̄ erāt cordis lapidei. qz i p̄cis obdurati voluerūt xpm lapidare: ita et mlti xpiani obdurati xpm lapidare volunt. Un̄ Beda. Quorūq̄ malas cogitationes et affectiones q̄s in corde assumit: tot lapides in iesum mittit vel p̄citat vt ipm extinguat in seipso et sic i? a talibz se abscondit. et d tēplo cordis illius exiit. Sz et Aug? ait. Ue illis a q̄rū lapideis cordibz de? fugit. v. scz eterne dānationis. Videam? q̄ textū euāgelij. Ex q̄ de avaricia restat nobis sermo p quā multietia xpiani lapidāt spūaliter iesum et expellūt de tēplo cordis sui. Idcirco de ipsa tria mysteria in hoc sermone declarē.

Aliud thema ex inscriptis auctoritatibz in sermone isto pōt accipi.

Primū dī deestationis.

Secundū dī deestationis.

Tertiū dī deestationis.

A Circa primum de avaricie deestatione notandū qd hoc vitii est maxie deestabile ppter plurimas rōnes sū doctores. Primo rōne multiplici maledictionis. qz in scripturis nō inueniunt aliq̄d vitii cui tā multipliciter ve maledictioq̄ et na denūciat sicut avaricie. et patet inductiue Primo in lege diuina q̄ phibet effectū et affectū. et sic duplex p̄ceptū ponit 3 avaricia qd nō facit p̄ra alia taliter. Hā p̄cipit Non furaberis. quo sū Aug? phibet omīs vsurpatio rei aliene. Et itez p̄cipit Nō cupiscas rē primi tui Ero. x. Un̄ et Deut. xxvj. dicit. Maledict? q̄ trāssert terminos primi sui. 2. p̄ra. vt sic furef p̄re terre primi zc. Et ibidē. Maledict? q̄ accipit munera. s. vt guertat iudiciū p̄c.

Domínica de passione

Secundo in lege prophetica multiplicat male dicit Esa. v. ve q domū ad domū iungit et agrū agro copulatis. Et xxxij. Ele q p datus none t ipe pdaber. Itē Abachuc ij. Ele q multiplicat nō suat qd gregat pira ledensū luti. Ibidē. Ele q cogregat auariciā domui sue. Plures alias in pphetis ptransco. **T**ercio in lege euangelica. Nā Luc. xj. xps dicit. Ele vob dicitis q habetis h p solationē vestrā. Et fz Hiero. vbi cūq i sacra scriptura ve denūciat sp maledictio eterne dānatiōis designt. fz zc. Propterea idē dñs iesus admonuit nos Luc. xij. dñs. Videte q caute ab oī auariciā. Et sub iūq exemplū terrib le de hoc q auari sepe inopināte t morte repentina moriūt de diuite q dī. Ampliabo hor rea mea zc. Et dicitū est ei. Stultie hac nocte repetet aīam tuā a te t q gregasti cuius erūt. Hecibi. Ecce maledictio mortis subite. **Q**uarto i lege aplica. Jac. vlt. Agite nūc diuites: plozote vlulātis in mīserijs q adue. vob. diuitie. v. putrefacte sūt aurū v. z arg. eruginauit t erugo e. in testi moniū vobis erit. s. dānatiōis t māduca bit carnes v. i. affligit corp t aīa post iudiciū. Itē Apoc. viij. Ele ve ve habitātibus in terra. s. p totalem affectū terrenoz. Et dicit ter ve. Primū in anima. Secūdu in corpore post resurrectionē. Tertiu i tpaliū bonoz simul t celestiu pīuatiōe. Ideo Aug. O illis q sic viuūt vt augeant res perituras ynde amittant eternas. Decille. **S**ecundo detestāda est ratio insatiabilis appetitiōis. Nā Eccl. v. scribit. Auarus nūq implebit pecunia. Et Boe. ij. de plos. ac Quid pmo fasto rū pcedit dī. q si hoi tor darent opes (vt aures) qe sunt arene maris. et quot sydera celi: adhuc cor humanū sp cuperet ditari plurib. Si petas cur hoc. respondet. q h ē pmo ppter anime creationē ad imaginē dei. ideo ip̄s appetitū nō pōt satiare aliud qz solus deus. sicut cera sigillata nō bene puenit implere nisi figurā sui sigilli q ē figurata. Alia rō est ppter auariciē igneitatē. quia ignis scz auariciē nūq dicit: sufficit. Proverb. xxx. Nā ignis p appōitiōnē lignoz nō extinguit: sed crescit t auge tur in infinitū. q de aīa. Sic auariciā non

extinguit appōitiōe diuitiaz sed augetur. Vlt. j. politicoz. c. ij. Appetitū pecunie est infinitus nec est terminū nec finis pecuniarū. Itē dicit Juuenalis. lib. iij. Crescit amor numi qm pecunia crescit. **T**ercio ratioe pīclitatiōis. quia fere totū mūdū hoc vitio pīclitaz t diaboli laqueo capit. Nam. j. Timoth. vj. Qui volūt diuites fieri inadūt in laqueū diaboli t i de fide. mul. t no. q mergunt in pditionē. Et claret de oīi statu seculariū regū pncipū mercatoz nobiliū t ignobiliū. Itē ecclia sticoz pīatoz sacerdotū clericoz docto zc. Itē monachoz zc. In qbus impleti videmus illud Hiero. vj. A minore vsq ad maiore oēs auariciē studēt. t a pphera vsq ad sacerdotes cuncti faciūt dolū. Deniqz hoc vitio captos diaboli pīculos tenet vt nō euadāt vsq ad mortē. quia vt Hiero. dicit. Lū cetera vitia in homie se nesciant: sola auariciā iuuenescit. Et quia grauitate pōderet auri t argenti trabunt deozsū in infernū. Quā quāto de pfundiori terre viscerē tollunt: tāto plus fetent diū exurunt in furno. qz appropinquāt pl ad ignē sulphureū inferni. t sic dā inrelligi etiā ex h q locū auare diligentū auz est infernū. **Q**uarto rōne iniuriatiōis. qz h vitio summa fit iniuriā. Primo diuine maiestati eo q auariciā idoloz fuitus vt dī Eph. v. Hoc scitote (ait) q oīs fornicator aut auar qd est idoloz fuit nō hzbe reditatē in regno xpī t dei. Sz qre rō fm Chrys. sup Job. omel. lxx. ē. qz sic hō idola trā sacrificat simulacro aureo vel ereo t in eo latēti diabolo: sic auar aīam suā et totū corp sacrificat thesauro t ei diabolo. s. cor p amorē diuitiaz. caput p supbiāz et corp p luxuriā. qz Aug. dicit. Uermis diuitiaz ē supbia et luxuria. pterea man sacrificat diabolo p furtū et rapinā: os et lingua pūrdit: pedes cutrēdo p acqñdis. Secundo iniuriā fit xpo et beate marie pūnter sanctis ac angelis dī. qz graui qz iudas vēdit xpm vt ait Aureol. in cōpē. Judas vēdit rō p triginta denarijs semel h auar sepe p vno denario pūrdādo nomen xpī t sanctoz. Tercio fit sibīpī. qd nō audet ad sufficiētiā sue necessitati satisfacere ne defectū patiat in pecunijs Et qz

seipm. p eis exponit multꝝ piculis. idcirco
afflita bufoni. de q̃ Alb. li. de aialibꝝ dicit
qꝫ de terra nō audeat māducare ad sufficiē
tiā timēs qꝫ terra sibi deficiat. pꝑtea Hie
ro. in plogo dicit. Auaro deest tā qd̃ hꝫ q̃
qd̃ nō habet. ¶ Quarto iniuria gra
uissima fit pꝑinqs z filijs z vxorū. Tuz qā
dei iudicio iuxta puerbū c. Reb. male
q̃ntis nō gaudebit tēti heres z. Tū qā
male acq̃sita illis relinquēdo oībus sciēf
retinētibꝝ dat occasionē dānatois. qꝫ et il
li tenēf restituere. extra de vsu. c. Tuz. Nā
pctm nō dimitit nisi restituat ablatuꝝ vt
dicit Aug. xiiij. q. vi. Si res ¶ Ultimo in
iuria oīi i. pꝑmo p̃sertim paupꝝ pꝑter qd̃
sepe deꝝ punit auar. Tū legif exēpli etiā
apud phos z poetas fabulosū vt habef. j.
politicoꝝ. c. xviij. et. xij. metham. Quidij.
qꝫ Dyda rex frigie dū ex auarida petiuit
vt quicqd̃ tāgeret quēteret in auz iudi
cio iusto dū sic abus z potꝝ quēteret fa
me perijt. Exēpli aliud de xpianis legif
in cronica martiniana. z ponit Anth. par.
ij. ti. j. qꝫ quidā diues ex auaricia emebat i
melle blada multa ca seruās vt charistiaz
induceret. Ecce dei iudicio mures inu
meri egredienf. sup eū corroserūt corpꝝ eiꝝ
cotā oībus nec ab yllis hoībz potuit defē
di. z sic pessime mortuꝝ est ad dānationez.
Plures rōnes possunt accipi ex infra scri
ptis si placuerit.

S Circa secundū de offensio
ne auaricie querit. quare auaricia iudicat
fore peccm graue. Rō q̄stiois ē. q. cū tpalia
sint bona t a deo facta vt sint ad vsum ho
minū t iustificationē. Un t Ps. dicit. Ce
lū celī dño terrā at dedit filijs hoīm. Cur
gñō liceat ea hoī amare. Ad hec rñdes fz
docto. theolo. t canonistas q tpalia bona
amare t possidere bñ licet ad vsū fz nō licet
ad abusu vt dicit text⁹ Hiero. xij. q. j. Duo
sunt. cū glo. Sz abutit tpalibz q̄ iniuste t
male ea possidet vel imoderate et supflue
amat h̄c. Nam fm Dbo. ij. ij. q. cxxij. et
Alex. tpalia bōa ad vsū hoīm ordinata sūt
i debita. s. cōmesuratōe t iusto ordie possi
dēda: atq. ē auaricia. Nota ḡqd sit auari
cia. et diffinit Ab Aureol. in cōpē. fz Tul
lus sic. Auaricia ē inordinat⁹ amor habēdi.
Itē fm Ber. ē q̄rilibet rex isatiabil t in

honeste cupido. nā Jfīd. j. ethy. dīc. Au-
rus dī q̄li auid⁹ er̄s. ¶ Et q̄ gauricia
sp̄ p̄tm̄ v̄l mortale vel veniale fm̄ Tho.
Et pmo qz ē 3ria legi naturali vt p̄z per
Amb. di. xlvj. Sic hī. Et Hiero. d. cap.
Duo sūt. Et p̄z p̄ exēpla naturalia. qz v̄l
dem⁹ q̄ fra oia p̄iosa p̄p̄fiscabilia absco-
dit i se ab oclis hoim̄. Itē hī i maria pa-
trate nud⁹ nascit⁹ z coipe ē erecte stature p̄-
sus celū sol⁹ plār⁹ calcās frā. ac tādē in mor-
te nil secū aufert. q̄ d̄z cōtēnere b̄m̄ dī. qz p̄
luro natura bover̄ aiaz p̄dere. Nāz ser. de
aduētu dīc. Ber. Quid ē aux nisi fra ru-
bea z argētū fra alba. S̄z qd̄ fec̄ ea tā p̄ci-
osa nīl ex̄tmatio hoim̄ fatua. Hec Ber.
Scdo qz ē 3ria dilectō dī z p̄m̄it: v̄tpo-
te radīx ois p̄cī. j. Tim. vj. Radīx oiz ma-
loz cupiditas. Tercio qz 3ria t̄p̄antie vir-
tuti ē imoderatīa p̄p̄ qd̄ ē vitiosa z p̄ci-
losa. Nā scribit Ec̄es. ix. Sic p̄scel⁹ hāmo
z aues laq̄o: sic hoies capīū in t̄p̄e malo.
sc̄z p̄ avariciāz. Aimiz esca posita sup̄ ha-
mū bona ē pisci: s̄z hām⁹ nocū. Sic t̄p̄e
la sūt bōa hoī: s̄z hām⁹ cupiditāz imode-
rate nocū⁹ hoī. Itaqz si p̄sc⁹ dilīgēs es-
cā i hāmō latēti posita capet de ea paula-
tim z moderate nō capet hāmō. s̄z q̄ rotū
sīl⁹ vult de glutire. iō sua culpa p̄z. Sic i p̄-
posito. ¶ Quarto qz ē 3ria iusticie et
pac̄ q̄eti. Nā q̄ro te o bō qd̄ ē qd̄ p̄turbat
totū mūdū pacē z nō sm̄it hoies q̄ete viue-
re. Audi r̄fidentē Senecā di. sic. Quientū
sime viuerēt hoies si hec duo p̄noia meū
z tuū d̄ medio tollerēt. Hec ille. z in his si-
gnificat avaricia. Ad id exēplū i v̄tā p̄. les-
gīf. et Antho. ponit etiā q̄ duo frēs nūq̄
potuerūt r̄fari: les̄z v̄n⁹ aluz p̄uocaret de
matta in q̄ dormire habebāt dicēdo. mea ē.
al⁹ statim sibi cessit. di. Sit tua i noie dei.
¶ Et i moderni p̄ncipes et ciues obfuarēt
p̄ p̄cēt. S̄z q̄ avaricia regē in eis. p̄dāt z
p̄dant z bellāt zc. ¶ Q̄ ḡ charissimū xp̄iani
nos attēdam⁹ exēplū xp̄i q̄ oia frena p̄cē-
psit: paup̄im⁹ nar⁹: ē z in paup̄rate vixit:
z sumā paup̄ate nudus p̄ nobis in cruce
pendē. mortuus est.

K Circa tertium de modifi-
catione varia specierum vel differentiarum qua-
ritur ut sciamus discernere quando sit cul-
pa mortaliter necario p[er]tineda vel venialiter fm

Dominica de passione

Alex. et Tho. ij. q. xlvij. et summa Angelica colligendo aliosq. doc. generales modos ponem⁹ octo qbus peccat qd in ipsa auaricia. **P**rimo appetendo Et sic est mortale. si appetit voluntate deliberata illicite aliena nisi illud esset paruum. Item simul si appetit ea que sine peccato non possunt teneri puta thelonia iniusta et hmoi. exactores vel beneficia plura etc. **S**ecundo utendo. et sic est mortale: exponendo ad peccata facienda sua bona. scilicet ad meretrices et hmoi. **T**ercio accedendo. et sic mortale est. si per iniustam media acquirit. vel per furtum rapinas puria etc. vel etiam per artem illicitam aut prohibitam vel per nigromantiam et hmoi. Similiter mortale est si acquirit superflua sic quod propterea dimittit ea que sunt necessaria ad salutem. vel multas audire in festo et hmoi. **Q**uarto retinendo. et est mortale si scienter retinet que tenet restituere et potest. vel si retinet superflua sibi et familiaribus in casu quod aliquis proximi est in necessitate extrema. **Q**uinto iniusto titulo possidendo puta usurario vel calumioso mortale est. **S**exto codendo. hoc est: ex auaricia thesaurizando. et sic mortale est: si solus affectu auaricie facit. **S**ecundo si per violentiam reipublice vel cultu diuini ampliandi. vel filiorum aut filiarum seruato plene statu et modo. **S**eptimo iniuste seruare in modo intendendo nec erogando dum oportet. Et hoc prohibet ecclesiasticis. xij. q. ij. **A**ug. **O**ctauo affectu nimio amando. et sic est mortale si amore diuinitatis parat⁹ est facere contra precepta. alio communiter est veniale. **D**enique de filiabus auaricie Notandum quod secundum doctores plurime sunt eius filie. Sed precipue sunt tres de istis que ponit hic per captum iuxta litteras martini episcopi de cupiditas. **P**rima dicitur concupiscentia rei aliene: ita quod vellet illicite carpe furando scilicet vel rapiendo. vel alio modo malo. hoc secundum Iulianum vocat rapacitas. **S**ecunda dicitur usuraria ut ponitur in Angelica. de hac vide sermone. **T**ercia dicitur prodigiosa. si videtur per personam aliquam vel ciuitatem vel castrum inimicis. vel res iniuste auferentibus. vel secreta nisi talia essent inique per rationes contra aliquem bonum vel contra ciuitatem. quod sic liceret. Aliis in predictis singulis vel contra mortale peccatum tenet ad restitutionem de ordinando inde secuto. **Q**uarta diuinitatis

falsa. ut in emptione. de qua s. **Q**uinta deceptio siue fiat per fallacias personarum siue per fraudes in factis. **S**exta inhumanitas. hoc est: in misericordia ad pauperes in necessitate preteritum extrema. **S**eptima turpe lucrari si quisuit pecunia per ludum vel per meretricium. vel per testimonio ferendo et hmoi. **O**ctaua dicitur acceptio personarum. scilicet in iudicio propter iusticiam propter munera vel propter amorem vel odium et hmoi. **N**ona dicitur simonia. si dedit aliquod temporale per spirituale vel per sacramentis. vel si accepit. Similiter per beneficiis preteritis vel obtinendis. vel per ordinibus promouendo propter pecuniam. Et hmoi plura remitto ad summas professionum. **P**ro finali exemplo legitur in dyalogo Celarii. et in Speculo. di. yj. ex. lxxvj. quod quidam mulier auara et usuraria cum esset mortua vidit caput totum coram in cornibus repleri. et clamauit. **Q**uia ecce demones laniant peccatum meum. et iterum ve quod extra hunc aiama mea. et sic mortua est. Tandem eadem nocte corpus de feretro videbatur ab illis quod aderant periculis in altum versus ad trabem impingendo. Indeque decidit iuxta limem ostium fractum. Et sic a diabolo extincti luminariibus fuerunt omnes homines Tandem mane illis bestialibus sepulture tradiderunt in signum damnationis. **R**ogemus ergo Christum ut nos caueat ab hoc vicio et damnatione etc.

Denica eadem videtur de passione post prandium Sermo. xxxvij. de maligno vicio de tractionis.

Sanguis christi
Est emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad seruandum deo viuenti. Verba sunt apostoli Hebr. ix. et in epistola bodierna. **Q**uibus ostendit virtutem et efficaciam sanguinis domini nostri Iesu qui habet nos a peccatis emundare. Et hoc pluribus modis. **P**rimo quod redimendo. Scilicet ciendo ablundo. quod sanguis christi effluit de corpore deitatis vno et de corde christi in quo est fons diuini amoris. **U**n. Apo. j. Dilexit nos christus. scilicet redimendo. et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. **I**n cuius mysterium sanguis et aqua exiit de latere christi vulnerato Sanguis in redemptionem. aqua in ablutionem.

ut dicit Chrys. tractatu de passioe. **S**er-
go Iesu bone tibi laus et gratia: actio qz
nos redemisti a diaboli captiuitate et ab-
luisi sanguine tuo a peccis nostris. **D**enit/
qz Tercio emundat nos sanguis xpi inter-
pellando. Na vt glo. sup. Hier. v. dic. Sa/
guis Abel vindictam clamat: sicut et san-
guis xpi peccat. s. hois iniuste occisi. San-
guis aut xpi nemine accusat sed ventu da-
mar. s. penitentibus. et salute interpellat: cu
sit aduocat noster apd patre. Amb. Sa/
guis xpi clauis est paradisi. Ipse g o cha-
rissimi in corde teneam? vt sic p eu in celuz
intrare valeam? Ultimo sanguis xpi no
solu emundat pccat: modis ab opibz mor-
tuis. i. a peccat. mor: talibz. s. etia obligat
ad seruendu deo viuendi. vt dicit in themate
Ideo. j. Cor. vj. Empti estis: pccio magno
scz. sanguine xpi. glificat g et portate deu i
corpe vro. s. libi deseruiendo: no diabolo.
Sed heu multi xpiani redempti sanguine
christi portat diabolu in corpe p carnalia
pccat. Et adhuc plures i innumerabiles por-
tant in lingua p detractione q seruunt dia-
bolo: adeo q sicut Hiero. et glo. sup. Pro-
uer. xxiij. di. in hoc vicio detractionis speci-
aliter pccat rotu genus huanu. Ideo de
ipsa tria mysteria declarabim? phoc ser-
mone. Aliud thema vide intra smonem.

Primu dicitur de horrende malignatiois

Secundu dicitur de varie modificatiois.

Terciu dicitur de mortificare offensiois.

A Circa primum de horren-
da malignitate Nota q pluribz ronibus
ipsa detraction est horrede grauatur: et ma-
lignitatur ac p pseques execranda. Prima
dicitur diuina detestatio. Na apus Ro. j. dic.
Sufurrones detractores deo odibiles. q
talia agut digni sunt morte: no solu q faci-
unt sed et q consentiunt facientibz. Hec ille.
Sed qre inter alia vicia detraction speci-
aliter dicitur deo odibilis. Rndet fm Antho.
pre. ij. ti. viij. c. iij. q. quod dei est ppiuz si/
bi vsurpat vel aufert. Na dei ppiuz est de
occultis hoim iudicare et eoz occulta ma-
la publice manifestare. qd faciet deus i fi-
nali iudicio. Et hoc detrahens vsurpat. et
go re. Prophea Jac. iij. c. Nolite detrahe-
re aliu: fratres mei. q detrahit fratri auc-

iudicat fratre: detrahit legi. Hec ibi. Ly/
ra. Detrahit talis legi diuine que phibet
Leuit. xix. No eris sufurro nec criminatoz
in populo. no maledices furdo nec coram
ceco pones offendiculu. glo. Surdo male
dicit q absenti detrahit. Offendiculu po-
nit ceco: qz notificat pccm alicui? ei q nesci-
uit q inde scadalisat. detrahit g deo. Pie/
terea detrahens pccio detrahit mbro chri-
sti. et sic ipsi xpo. **E** g horrendu viciu mor-
dere deum et xpm in primo. **S** Se-
cunda ro dicitur iniqua infamatio. Na inf ex-
teriora bona fama peminet diuitijs tan-
q pcciosissima corona oim hoim siue ma-
ioz siue minoz siue dnoz siue ciuiu siue p-
latorz siue subditoz siue seculariu siue reli-
giozoruz viroz vel muliez. Prover. xxiij.
Velius est nome bonu q diuitie multe.
Ideo Amb. dicit q tolerabiliores sut fuy-
res q diripiunt bona nostra q detractores
q lacerant fama nostra. Item patet. vj. q. j.
Deteriores: vbi Anacle? papa dicit q pe-
iores sunt etia raptozibz. Item ibide c. Sa/
ma Alex. papa dicit. Suma iniquitas fra-
tres detrahere. Omnis q detrahit fratri
suo homicida est. Hec ille. Ad id p exe-
plo potest poni qd scribitur de pe. dist. j. c.
Homicidioz (inquit) etia genera dicebat
brus Pet? et pena eoz parile. i. silem qstu
ad deu vt ibi dicit glo. Et subdit. Qui oc-
cidit et q odit fratre suuz et q detrahit ei
pariter homicida esse demonstrat. Hec ibi
ex epla Clemet. Et sic patet grauitas.

P Tercia dicitur crudelissima lesio Na que
ro qd sit i toto mudo qd crudelissime pos-
sit ledere et occidere hoies. Et rndet ex sa-
cra scriptura et ex ronibz doctrina ac ex epla/
ri euidentia q lingua mortifera detraction
nis q excedit etia inferni acerbitate crude-
lissimam. Declarat q scribit Eccl. xxiij.
Dors lingue (s. detractozie vt pie) mors
negissima. et vtilis ponit infern? q illa Hec
ibi. Et ro. q infern? no ledit nisi anias in
pcto existetes. sed lingua detrahens etiam
innocentes. Item q infernus ledit et cru-
ciat in se positos. Sed lingua detractozis
ledit etiam distantes p mille miliaria taz
vuios q mortuos isamando. Un Bar.
sup ps. Omnis est sepe qui loquit et vnicu
est timodo verbum quod loquit. et tñ re-

Domínica de passione

Pro exemplo Houim⁹ q⁹ ecclesia canit
forte dira lanceam q⁹ vulnerat⁹ fuit christ⁹
tam mortu⁹. eoq⁹ vno ictu tria vulnera in
sunt. Unū in latere. Aliud in corde. xpi
vsq⁹ illud pfodiēdo fm Berni. Terciū in
aia vsq⁹ Marie copatiens. Sic in possi
to. Un Berni. O dira lancea triplex lin
gua detractoris que vno ictu tres cōfodit
dicentē et audientē et illū in fama cui detra
bit. **I**te scripturū exemplū que compat
detractorem serpētē Eccl. x. Si mordeat
serpens in silentio nihil eo min⁹ habet q⁹
detrahit in occulto. Et hoc 2 gnie Primo
q⁹ p⁹mus oim in mūdo diabolus in specie
serpentis fecit detractionē in paradiso di
cens. Scit deus q⁹ quacūq⁹ hora comede
ritis apient oculi velti et eritis sicut dii. et
sic dei dicit inuidi mendaciter detrahebūt
Propterea detractores merito dicunt ser
pentini sunt⁹ diabolici. Scdo q⁹ serps
vt dicit p⁹bus. vij. de aialib. carnes et san
guinē vel hūiditates carnis libeter fugit.
vñ et in sepulchris cadauerū latitat. Sic de
tractor. Un Grego. xij. moral. exponens
illud Job Quare me psequimini sicut de
sz castigādo et carni⁹ meis saturami. di
cit. Qui aliene vite detract. one pascuntur
pculdib⁹ alioz hoim carni⁹ saturant.
Deus meus. o iesu bone. qd hoc est vt
xpiani se se mordeant et carni⁹ pascant. p
p⁹mo: cum tu pceperis vt xpian⁹ diligat
p⁹mu sicut seipm. **P**roinde Exempluz
etiā legi in vitalpatz. et in Anthonina q⁹
qdaz scitis pater dixit. Veli⁹ est. i. minus
malū comedere carnes animalū in die ieiū
nij q⁹ carnes hominū p detractionem.

nō egit dolū in lingua sua. nec fecit primo
suo malū ꝛc. Un̄ legit̄ Nūeri. xxiij. in hu
ius figurā. q̄ nullus filioꝝ israel qui de tra
xerūt terre intrare potuit in terrā pmissi
onis sed om̄es mortui sunt in illo deserto.
Ergo terribile iudiciū vtiq̄ pertimesce
rent detractores.

R Circa secundum de vario modo detractiois. Notandum primo quid sit detractio. Et diffinit fm Breg. in mo/ral. ac cōiter docto. sic. Detractio est veni gratio aliene fame p sba occulta. Et dicitur occulta respectu ei de q̄ Italia sba dicunt. q̄ in eius absentia pferunt q̄uis postea ei nota fierent. Nā si p apta sba in facie loquere. tūc nō dicit detractio. pprie sed con- tumelia posset esse eum derogat honoris. Hec fm Tho. ij. q. lxxij. 7 in Angelica.

Secundo Notandum quor modis sit detractio famæ denigratio. i. obfuscando vel minuendo. Et fm Alex. ij. ij. tractatu 6. dicit q septem modis. Prim^{us} est negatiu^{us}. i. cū quis negat scienter alterius bonū qd de illo narrat: dicēdo. Nō est verū q ille sit talis bonus &c. Sec^{undus} modus est occultatiu^{us} qñ qd esset manifestādū tacet. Sicut si aliquis interrogaret de aliquo an esset idone^{us} ad plationē vel ad bñficiū. & ille sciret illuz esse idoneū & fruosum et taceret. aut si de aliquo puella nubili interrogat^{ur} si esset honesta. & sciens eam honestā taceret vel diceret. Nō curo de talib^{us} et hmoi. indirec^{te} famā lederet. Unde Bñb. porritanus dicit Bñaus rapacitas est cū verā alteri^{us} gloriā & si mediocrit^{as} nō corrūpis: silētiō p̄terit. Hec ille. Terc^{ius} modus est publicatiu^{us} cū occultā pctā publicat vel manifestat his qb^{us} nō debet: aut ordine q nō debet. vt faciendo libellos famosos: cātēlas nas & hmoi. Quart^{us} est venenatiu^{us}. scz cū dicūt bona imiscēdo mala: dī. Bonus qdem est sed hoc habet malū &c. & sic venenat^{us} dant sub melle. Quint^{us} est deprauiatiu^{us}. cum dicit bonū sed mala intentionē factū: dī. q ex hypocrisi vel p vana glia facit. Sextus est impositiu^{us}. cū falsa crimina imponit alteri siue scienter siue ex suspicionē: afferēti qd nescit verū esse. siue ex odio siue ex loquacitate mentiēdo &c.

Septimus modus est augmentati-
uus. scilicet addendo vel aggravando factum in
modo loquendi. ut dicere q. graviter pec-
sit cu. tñ leuiter peccasset hñmō. Pro exē-
plo pōt poni cōsolatoriū qd narrat factū
in hoc regno in oppido noie Batha. q. qd
dam frater dñs quēst. causa pōdicaret stās
sup. dolium. et fistulator quidam in foro ac-
q̄stu aduersaret eidez. mutuo sibī p̄p̄is de-
trahentibz publice: astut. fistulator ficta
deuortōe accessit circa dolū sup. q. ille p̄di-
cabat. et clā sub pallio resecidit circulos do-
lij. Luncz p̄dicā ille cū impetu pede for-
titer tangen sup. dolū diceret. Hic idem
submergar si non verū est qd dico. Hoz
asseribz dolij decidentibz: p̄dicator ipse in
feces dolij cecidit et. Sic solēt etiā deimo-
nes ludificare detractores q. dñi detractio-
nes affirmāt cadunt subita morte in feces
inferni.

A Circa tertium de mortali
offensione. Notandū q. in detractōe pōt
qs peccare mortāl. tribz modis. Et fm h
varij sunt casus.

Primo in loquēdi intentione.

Secdo in audiēdi delectatione.

Tercio in restituēdi neglectōe.

Primo ergo q̄rit. Quali intentōe loq̄ndo
peccat qs mortāl. in detrahendo. Ad qd
fm theologos scz Tho. ij. ij. q. lxxij. et Ale-
xan. Antho. et Angelicā p̄cor. canonistas
Pro regula generali tenēdum est q. om̄ia
p̄ctā verborz marie sunt ex intentōe dicē-
tis indicādā. Et hac ḡ regula ad quesituz
respōdet fm eisdē doc. q. detractio in ver-
bis indicanda est ex intentione ipsi. loq̄n-
tis qñ sit venialis vel mortalis. Quāuis
em̄ detractio p̄p̄ie et formalr sp̄ sit morta-
lis q. intendit ledere famā p̄mī qd est p̄
charitatē. tñ materialr in verbis dicentis
pōt esse nullū vel veniale p̄ctm ex intentōe
bona. Et hoc pluribus casibus. ut patet

Primo loquendo talia p̄pter correctiōez
seruato debito ordie et circūstantijs iuxta
euāgelii p̄us corrigēdo in secreto. postea
si nō desistit: dicendo eis qui habēt et p̄nt
cauere. ut patri: matri: plato et hñmō. Sic
non est p̄ctm. **S**ecdo p̄pter iusticie publi-
ce bonū accusando vel testificando in iudi-

cio. **T**ercio p̄pter cōpassionē vlt̄ q̄rulatō-
nē et hñmō. **Q**uarto p̄pter veritatē manife-
standā et audientii correptionē. Nam ob
hoc et scriptura describit multoz crimina
hoim. **Q**uinto p̄pter cautelā et ausiliatō-
nē alioz bonoz et ne ipsi decipiant in rebus
vel p̄one dānis ab aliquo occulto fure vlt̄
latrone. In hñmō et similibz licitis non est
p̄ctm obloq̄. **S**exto p̄pter loquacitatē
vel lapsum lingue. tūc est veniale si nō aut
mo infamandū dicit talia. Nisi essent p̄ba
graviter ledentia famā. tūc em̄ esset mor-
tale: etiā ex loq̄acitate dicere. Si p̄o verba
non sunt de se infamatoria. puta quia p̄nt
intelligi etiā de veniali culpa. ut dī. **T**al-
is est magn. sup̄bz vel nimis tracūdus vlt̄
auarus: nō sunt mortalia. nisi aio infamā-
di diceret maligne. Similr fm Scotū in
tūij. di. xv. q. iij. qñ ex loq̄acitate dicit se tñ/
modo audiuisse aliq̄ infamatoria. p̄mī:
nō est mortale. nisi adderet aliqd q. puocē-
tur homies ad credēduz illa. Itē similiter
si ille cui dicit habebat eū p̄ seclerato. q. iā
infamatus erat apud eū de alijs: et si nō d
isto. **H**oc in Angelica. **S**ecundo de

audiente querit. **A**liū audiens detractio-
nem peccat mortāl. **R**espōdet fm sup̄dīz
ctos doc. q. si libenter quis audit mortāl-
iter peccat. **U**n Bernardus ad Eugenii
dicit. Detrahēre vel detrahēre audire qd
hoz dānabilt. sit non facile dixerim. **I**dē
de p̄sideratōe dīc. Detractor et detractōis
libēs auditor vterqz diaboli portat. Ille
in ore. iste i aure. **H**ec ille. **D**ebet ḡ resiste-
re. **E**t tenet audiens cū sit detractorē loq̄
falsum p̄bis etiā p̄dicere: dī. se scire p̄rari
um esse vez. **S**i aut scit vez esse dī: nō
debet dicere q. falsum sit. **S**ed si plar. est
q. audit tenet illū redarguere q. fratris cul-
pā manifestat detrahēdo. **S**i aut nō est p̄-
latus debet nihilominus signis ostende-
re q. ei detractio displicet. vel auertēdo fa-
ciem. vel tristē vultum ostēdendo. nō qui-
dem ridere. **U**el dicendo q. cōparit illi. vlt̄
q. nō sunt credēda cito et. **S**i aut qd sum-
p̄liciter audit detractōnē ex eo q. credit ip-
sum loquēre moueri ex charitate ad reme-
diandū: nō peccat. **E**t si p̄pter verecūdiāz
vel timorē hūanū audit simplr: p̄ū nō pla-
ceat in corde: veniale est ut cōf. nisi plaro.

Feria. II. post dominicā de passi.

Y Tercio d' negligēte restituere famā
pone infamare oēs doct. sup. iij. di. xv. te
net q' mortaliter peccat. quia obligat resti
tuere. put de hoc in alio quadragesimali p
tractauimus in ser. cliij. scz de restituōe
legimus **A**D. Sed hic queris in quib'
casibus potest quis excusari vt non tenea
tur ad retractandū suum dictū falsū cri
men imponendo in detractōe. Respōdet
in summa Angelica q' in septem casibus.

Primus quādo sequeretur hoc maior i/
famatio illius in reducendo in memoriā
illud quod omīno est oblitū. Secundus.
quādo periculū maius fieret restituendo
scilicet alicuius mortalis culpe vel mortis
corporalis. quia tunc tale malū pponēdū
est fame. Tercius. quādo dixit venialia
vel talia que non sunt infamatoria detra
hendo vt supra patuit. Quartus. quan
do denūciavit quibus debuit modo debi
to. Quintus. quando infamis fuit ille
apud illos quibus detraxit de illo. Sex
tus. quādo audiuisse se tūmodo dixit: nil
addendo. Septimus quando sciuit ille
cui dixit: postea ab alio vel per alia viam
puta qd tū erat secretū nūc publicatū ē p
alios. Hec in angelica. Addi potest vlti
mus. quādo offensus erigit vt detractor
dicat in publico se mentitū fuisse cum pec
cavit in secreto. de hoc ser. xxiij. l. de p
melijs. Sic patet quō sit pfitendū de de
tractōe. **E**xemplū finale legis in spe
culo ex. di. ix. ex. lv. et se. iij. q' qdā cleri
cus z al' qdā laic' erāt maximū detracto
res. cleric' infirmatus sine pfessōe z pnia
decessit: sic z ille laic' q' tales indigni sunt
pfessōe z misericordia. Post mortē cleric'
apparuit cū dā noto ignit' totus. z dixit
se ppetuo dānatū. Et ille. quō. Rndit. cū
inqt' essem corā iudice vidi multas anīas
sole lucidiores manibus extensis contra
me clamātes di. Vindica domine sangui
nē nostrū de isto detractore. z sic iudex sen
tentia tulit dānatōis. z sic iste infelix dis
paruit. Laic' aut apparuit post mortē ha
bens linguā ignitā ab ore vsq' in terrā de
pendente quaz ipse met crebris moribus
lacerabat z expuebat. et rursus reforma
batur z mordebat. Interrogatus respon
dit. Dū vixi per linguam detrahendo pec

caui. ideo per hanc in perpetuū habeo pu
niri. Vt ergo mihi zc. z sic disparuit. **D**
ergo detractores ptimefice z penitentiaz
agite. Rogemus g' xpiū zc.

Feria secunda post dominicā de passi
one Sermo tricesimus nonus videlicet de
inuidia pncipiosissima cum filiab' suis.

Miserunt pri
ncipes z pharisei ministros vt ap
phenderēt iesū Joh. vij. z i euā
gelio hodierno. Dñs iesus q' vitare pdi
cabat z vitia iudeorū arguebat. Idcirco
ex inuidie liuore cōmoueant pncipes iu
deor' z pharisei ptra pñssimū iesū innocē
tissimū filiū virginis. Naz vt Cassiod. ait
sup Ps. cxxij. Ira z inuidia iudicio carēt
rōnis. Et Aug' in eplā. Sicut acetū cor
rūpit vas si diuit' ibi fuerit: sic ira z inuidia
corrūpit cor si durauerit zc. Vñ pncipes
iudeor' z pharisei p inuidiā z irā pceptaz
ptra xpm ita sunt obcecati z mēte corru
pti vt ptra legē ipm innocentissimū q' mira
culorū z sanctitatis gl'a fulgebat occide
rēt. Sic g' moti inuidia miserūt ministros
vt apphenderēt iesū vt dicit euangeliū.
Itaqz de inuidia q' multos inestit hoīes
miseros qua z occidūt in scipīs iesū. s. per
petm mortificādo aiām tria mysteria de
claremus in hoc sermone. **P**ro quo ali
ud thema. j. Pe. ij. Deponētes omnē ma
liciā z inuidias z oēs detractōes crescāt
in salutē. Valiciā exponēnd est malā vo
luntatem.

Primū g' mysteriū dī execratiōis
Secundū dī notificatiōis.
Tercū dī generatiōis.

A Circa primū de inuidie ex
ecratiōe z euitatiōe norande sunt plures
rationes quare sit execranda. Prima ra
tio. quia charitati sume contrariā. z patz
primo de charitate dei. Nam deus ē cha
ritas. z qui manet in charitate in deo ma
net. j. Joh. iij. Et de' instantū est charita
tiuus q' etiam de malis que fiūt in mūdo
elicit bona maiora vt dicit Aug. in enchi.

Et plato. Procul a deo ois inuidia est res legata. i. excluda. qz oibus suam bonitatez coiccat. Sed p parrariuz inuidus manet in odio et p psequens nō in deo sed in diabolo z diaboli in ipso. Qui etiāz de bonis alioz elicit mala. i. tristitiam cordis sui. et veller q alij feci non coiccarēt bona sed solus habere ea z exaltare. Un sicut videmus q apis etiā de flore male herbe mel fugit. sed aranea ecōtra etiā de bono flore venenū sumit. Sic hō charitatu? est tanq apis. sed inuidus vt aranea. Itē de charitate. primi claret q parrariat tam in anio volendo illi mala q in actu nocēdo vel de trahēdo z hmoi. **S**ecda ratio. qz inuid? ipsi inimicat z in ppiū caput retorquet. Un Cipian? li. de zelo z liuore dicit. Inuidus null? magis q sui ipsius inimicus existit. qz scipm plus oibz alijs ledit cū hostem salutis in pectore gerit. Hec ille. Et Chrys. sup Barth. omel. ly. dic. Nullus rediderit. nam vt aliu pdat simul z semetipm pdat. z de vita alteri? mouit. i. tristan? do de bono alteri? ac de morte alteri? viuif. i. gaudent de malo vl? morte alteri? vt rāgit etiā Aure. in cōpēdio. Hinc Socrates phius dicit. Unā inuidia in oibz ciuitatibz oculos z aures haberet vt de oim felicitate torquerent. Un dei iudicio fit q inuido retorquetur malū qd alci vult in caput suū. Sicut Saul q ex inuidia qrebat interficere Dauid: pluries ipse Saul trahēbat de dei iudicio in man? Dauid. licz ipse pepcerit eidē. scz in spelunca vbi dauid latitabat z saul illuc intrauit purgare vātrē. Et alia vice in suo tentorio dormiens: qndauit venit z tulit hastā et vas aq. Venit qz pater in exemplo de iudeis q dixerūt q xps deberet occidi ne forte veniant romani z tollāt locū z gentē. z tñ ex hoc facto romani venerūt et hec fecerunt eis. **B** **T**ercia ratio qz diabolice ppietati assimilaf. Hā ppiuz est diaboli inuidere alie? ne felicitati. Et sic tales vt Chrys. ait sup Barth. omel. xxyij. inuidi sunt demonibz filles. qz peccāt ex certa malicia. ppiūm odicēs. Un Aug? sup Job. Dilectio sola discernit inter filios dei z filios diaboli. Nam z xps dicit Job. xij. In hoc cognoscant oēs quia mei est? discipuli si dilectio

nem habueritis ad inuicē. Propterea ibi dē Aug? subdit. Baptisēt oēs hoies: sicut gnet se signo crucis: oēs cantent allā: in trent ecclias. nō discernunt filij dei a filiis diaboli nisi charitate vel odio. Hec ille.

Quarta rō. qz oibz totus p ea pēditat z difficulter curat. Nam in pncipio mūd? vt scribitur Sap. ij. inuidia diaboli mois intrauit in orbē terraz. Tandē ex ipsa pcesserūt oēs fallitates errorz z psecutiones bonoz. Nam pimus fili? ade caym ex inuidia occidit abel fratrem. Inde cepit pncipatus amor vt dicit Chrys. z gloria vana et auaricia. vt post diluuiū patet in Arois q cepit pimus esse potens in terra z raptor ac oppmēns alios. z hoc ex inuidia. nā solus volebat diari vt dicit Lrra. Hec a pncipio in curijs regū viguit. vt patet i curia pmi regis iudeorū Saul cōtra Dauid. et nunc regnat in curijs oim regū et magnaroy. Nam hec deuorauit Ioseph p frēs. hec in egypto oppsūt filios israel. Tandē hec occidit xpm dñm oim. z vsqz in finem bonos oēs psequit. Idcirco Chrys. omelia. xxy. dicit. Fera venenosa est inuidia: veniā nō habens: oim mater z causa maloy: inextinguibilis ignis: z cunct? vicij? difficilio: ad remediandū vt dicit Cassio. li. colla. **Q**uāptane caue tibi a tali vicio.

Sed di. Quō g remediari possit. Rndet fm Anthon. p. ij. ti. vij. c. j. alioz qz pmiū est psiderare charitatē supnalē. vt ponit Grego. in moral. qz in celesti pñā nullus alteri inuidet. gēt nos eutemus. Scdm est cōsiderare affectionē nōstrā cor poralē qz vniū mēbū nōstrī corpis non inuidet alteri. z sic in oibz bonis illa sibi mutuo picipāt z zgaudent. Ideo Aug? sup Joh. ser. xxxij. dicit. Tolle inuidiaz z sic tuū est qd habeo z meus est qd habes. sicut oculus nō videt sibi sol sed oibz mēbris rē. Tercū est cōsiderare fraternitatem in xpo exemplare. quia xps nos oēs adoptauit in fratres charissimos z se exemplū dedit charitatis qui p nobis laborauit passus z mortu? est. **Q**uātu inuide? fratre cui nisi xpo inuides. Sufficiat.

D Circa secundum de notificatione Vidēdum est quid sit inuidia vt

Feria. II. post dominicā de passi.

nouerimus eā. Et Joh. Damas. li. ij. sua
rū sententiā diffinit q̄ Inuidia est dolor
vel tristitia de alienis bonis. Pro q̄ diffi-
nitione declarāda Nota fm̄ Alex. ij. volu-
mine sume. z Thō. ij. q. xxxvi. ac in An-
gelica. quadruplici pōr q̄s dolere vel tri-
stari de bono alterius.

Primo ex metu alicui? nocuenti.

Secdo ex defectu illi? boni.

Tercio ex motu sensus indeliberati.

Quarto ex sensu spūs maliuoli.

Primo ex metu alicui? nocuenti. cū q̄s
doleret de alicui? bono ideo quia timeret ve-
risimilit̄ nocuenti imminere vt ledat ab il-
lo. siue ipsemet sibi timeat ab illo dānifi-
cari. siue alios bonos. Sicut cū tristat q̄s
de p̄sp̄itate alicui? tyranni q̄ sit q̄ ex hoc
magis tyrannificabit. Et hmoi dolor vlt̄ tri-
sticia nō est inuidia. vt dicit Greg. xxiij. mo-
rat. et pbs. ij. Rhetō. Exemplū. q̄ filij is-
rael lerati sunt et canticū deo cecinerūt de
submersione egyptioz. Unde z ecclesia orat
vt hostes eccleie p̄terant. z sic nō est pctm̄.

Secdo ex defectu illi? boni. scz cū q̄s do-
let non q̄ primū illud bonū habet. sed q̄a
illud bonum sibi deficit qd̄ alius habet. z
hmoi dolor nō est inuidia nec pctm̄. sed ē
laudabilis si est de honestis bonis. Ideo
apls. ij. Cor. xij. Emulami carissima
meliora. Et Hieron. ad Letam de instru-
ctione filie dicit. Habeat socias cū q̄bus
addiscat. q̄b̄ inuideat. quāz laudib̄ mor-
deat zc. Si autē esset de bonis tpalib̄ in
q̄bus ipse deficit alijs abundantib̄ hoc
esset peccatuz sed vt cōmuniter veniale. et
posset esse mortale. s. qn̄ talia essent contra
deū z sic doleret q̄ ipse nō habet talia.

Tercio ex motu sensus indelibera-
ti. et sic est veniale. Nam naturalis est pas-
sio sensualitatis inuidere. Et vt dicit Au-
gustin. li. p̄f. Ubi inquit z expertus sum
paruulū nondum loquentē et collecta neo
suo inuidentē. Est etiam in brutis. Da-
p̄ime autē viget in mulierib̄ ppter vanam
gloriam pulchritudinis ornatus et hmoi
qua cupiunt ceteris p̄cellere z ob hoc alijs
p̄cellentibus inuident. vt dicit in Ambo-
nina s. Deniqz inuidia naturalis est etiā
in viris p̄fectis z religiosis. z in q̄tum est
ex passione naturalis peccatuz non est. sed

ex surreptione est veniale. Et fm̄ phum. ij.
rhetō. abundat in homib̄ similitū artium
puta figulus inuidet figlo. Decibi. Sed
nō p̄sentire hmoi morib̄ inuidie z delibe-
rato animo contradicere meritorio est.

Quarto ex consensu spūs maliuoli. scz
cū tristat de bono alteri? animo delibe-
rato in q̄tum alit̄ excedit ipm̄. vlt̄ mala vo-
luntate. z sic est pp̄ie inuidia. z est peccatū
mortale qz p̄tra charitatē. Nam. j. Cor.
xij. charitas nō emulat. i. nō inuidet. sed
congaudet bonis alterius. Et satis patet
ex p̄dictis quomō sit p̄stē.

Circa terciū de genera-
tione filiaz. Notādū q̄ fm̄ Gregoriū. xxiij.
moral. ex inuidia gignuntur quinqz file.

Prima est odiū. hoc est: velle malū p̄rio
z nolle bonū. **S**ecda est detractio. **T**er-
cia exultatio in aduersis p̄rimi. **Q**uarta
sussurratio. s. latēs. **Q**uinta afflictio in p̄-
speris p̄rimi. **E**xēplū finale legit in spe-
culo exēploz. dist. iij. exē. lviij. q. in mo-
nasterio quodam cisterciē ordinis frater
quidam alteri inuidens accusabat falso il-
lum apud abbatem. Ille autē humiliter
z patienter feresi orabat deum. p̄ illo perse-
cutore z beatā Mariā. Contigit ergo ses-
mel. **E**cce in matutinis horis deuotionez
magā senties iste frater hūilis vidit bea-
tam gignem cum sancto Johāne euange-
lista nimio lumine choruscantes ex altari
descēdere. z interim dicētib̄ fratrib̄ Glo-
ria patri z filio z spūs sancto. mox reueren-
ter se inclinare. Et tandē fratri dixit. **E**go
sum mater filij dei: scito q̄ gloriam tibi im-
petrauerim. p̄ patientia qua inuidiū toles-
casti. z emulo tuo ppter tuas preces veni-
am obtinui. At ille interrogauit eam cur
se inclinasset ad Gloria patri. Respondit
q̄ omnes virtutes celoz se inclināt ad id
adorāz sanctaz trinitatem. Et his p̄dictis
yisio disparuit. z totum choruz tantū odor
repleuit vt omnes mirarent vnde esset tā-
ta suauitas padisi. Et re certa cognosceñ
hec emulus ille culpā dixit z confessus est
Abbas autē cū fratrū cōsilio cum exp̄i so-
rent mirifici huius odoris fragrantia: las-
pides vbi steterāt pedes br̄e Marie erui-
et in reuerendo loco iussit reponi pro me-
morā tantū miraculi. **E**cce patet q̄ntum

bonum sit inuidorꝝ ꝑsecutiones tolerare.
Rogemus ꝑ xpm ꝛc.

Seria tertia post dñicā de passiōe Ser
mo. xl. de accidia circa ꝑcepta implenda.

Go testimo

Enū ꝑhibeo de illo. s. mūdo. qz
opa illiꝝ mala sunt. Ioh. vii. z
In euāgelio hodierno. Verba sunt salua
tois nostri Iesu. quibus cōminat cōtra
mundanos homies qui negligunt serua
re ꝑcepta dei. sed mala ꝛ peccata plurima
ꝑpetrant. Nam tales in iudicio habebūt
tria testimonia contra se ꝑ digni sunt eter
na damnatiōe. Prīmū testimoniū veteris
testamenti Deuter. v. Custodite ꝛ facite
ea q ꝑcepit dñs vobis vt viuatis. s. vita
eterna ꝛc. Scdm testamēti noui. Mat. h.
xix. Si vis ad vitā ingredi serua manda
ta. Et qdlibet horꝝ potest ꝑoni ꝑ alio the
mate. Quibꝝ manifestū est q nō pōt qd vi
tā habere nisi ꝑcepta seruet. Terciū testi
moniū contra malos xpīanos faciet ipse
mer xps. qm nos tantuz amauit q incar
natus passus ꝛ mortuꝝ est ꝑ nobis vt nos
ad dei amorē traheret ꝛ ꝑceptozꝝ obseruā
tiam. Unde si negligimꝝ ipse ꝑtra nos te
stimoniū ꝑhibebit qm opera nostra mala
sunt. vt dicit in themate ꝛ euāgelio. Ita
qz de ꝑceptozꝝ diligenti obseruatiōe ne ꝑ
accidia ꝛ opa mala dānemur tria myste
ria declarabimꝝ ꝑ hoc sermone vt patet.

Prīmū dī districte obligatiōis

Scdm dī debite obseruatiōis.

Terciū dī saluifice fructificationis

Circa primum de stricta
obligatione vt agnosceat q stricte velit de
us ꝑcepta sua obseruari: magis simꝝ solli
citi ostēdit oī lege. **Primo** lege natura
li. Nam legimꝝ q tpe legis a dhuc nature
institute: primi parentes ꝛ transgressione
vnici ꝑcepti cum tota sua posteritate di
rissime mortꝝ ꝛ alijs miserijs ac penis sūt
obligati Gen. iiij. Quacuqꝝ hora come
deritis mortē moriemini. hoc est: necessario
habebitis mortē. ꝛ nō simplici sed pluripli
ci morte. Primo morte aīe ꝑ culpā. Nam
oīs in originali culpa nascimur. Secūdo
morte corpis vt nature. Tercio morte in

firmiatis ꝛ miserie misere. Propter que vt
Gregoriꝝ in omelia de marty. tpalis vita
mors potꝝ dīceda est qz vita. Ipse emꝝ qti
dianus defectus corruptionis qd est aliꝝ
qz qdam ꝑlicitas mortis. Quot homi
nes infirmitates mortiferas habent pati
multotiens. qz fame ꝛ siti mortifera cruci
ant. quot dolorosꝝ pati habemus qd enu
merabit. Deniqꝝ Quarta morte gehēne
et ꝑuationis vllionis diuine in ꝑpetuum
Ecce vnus ꝑcepti transgressiōe qz dure
puniuit deus En videmus charissimꝝ q
oēs capite ꝑlectimur. i. morte ꝛ vna trans
gressiōe. Quid ꝑ fiet ꝑ multis transgressiō
nibꝝ. Unꝝ Iach. iiij. Adam exemplū meū
ab adolescentia mea. Et sic patet. **S**ecū
cundo ex lege diuinali. vbi legimꝝ q deus
ꝑ vniꝝ ꝑcepti transgressiōe multā stragē
homīnū fecit. Nam ꝑ luxuria totū mūdū
diluuio deleuit ꝛ sodomia ciuitates qnqꝝ
subuertit. ꝛ duricia inobedientie phara
nē cū multitudine exercitꝝ sui in mare ꝑe
nit ꝛc. Deniqꝝ filios israel ꝑ adoratiōe vi
tuli: ꝑ gula ꝛ ꝑ alijs offensionibꝝ intantū
puniuit ꝛ omēs mortui sunt in deserto q
egressi fuerant ex egypto plus q. 60000 o
pter Josue ꝛ Caleph q soli ex illis cum fi
lijs israel i deserto post exitū ex egypto na
tis intrauerūt terram ꝛ ꝑmissionis. Nates
rea ecce videmꝝ q oēs iudei ꝑ transgressi
ōe ꝛ xpm expulsū de terra sua ꝛ orbeꝝ sūt
dispꝝi ꝛ ꝑ incredulitate eternā dānādi. **O**
stribile iudiciū dī. **Tercio** ex lege ꝑpha
li. Nā ꝑs. dicit ad dñm. Tu mādaſti mā
data tua custo. nimis. Et vtiqꝝ nimis. qz
deberet hō potꝝ mori qz trāsgredi vt fece
rūt sc̃ti dei ꝑphete: apli: ꝛ martyres. de q
bus breuiter trāseō. **Quarto** lege euāge
licalī. Nāꝛ vt xps dicit: ex tota xpianitate
nullus aliꝝ saluari pōt nisi q facit dei volū
tatē Mat. vii. Hō oīs q dīc mibi dñe dñe
intra. i reg. ce. sed q fa. vo. pa. mei ꝛc. **H**
Unꝝ nec ꝑphare nec demonia eijcere nec
miracula facere valet ad salutē sine ꝑcepto
rū impletōe. vt ibidē dicit xps. sed sub dī
strictiōe iudiciꝝ ꝛ dānatiōis eterne oēs obli
gar. ꝑꝑtea sub dīc ibidē. Multi dicēt mibi.
i illa die. Dñe: nōne i no. r. ꝑphauꝝ ꝛ dmo
nia eieci ꝛ crucis mltas feci. et tūc ꝑfire
boꝝ illꝝ qz nūqꝝ noui vos. discedite a me ꝛc.

Feria. III. post dominicā de passi.

Quinto lege apostolicali. i. Joh. i. Qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit mendax est. i. falsus christianus. Et hoc tam stricte perit Jaco. ij. scribis. quicunque totam legem seruauerit offendat autem in uno factus est omnium reus. hoc est: eterna damnatione dignus. **S**exto idem patet lege canonicali. Nam de pe. dist. v. c. Consideret Et c. Fratres. tex. cum glo. dicit. q. q. tota lege obseruauerit: offendit autem in uno: factus est omnium reus. hoc est: p. illa una offensione ita damnabilis sicut et damnare si omnibus esset inuoluntis. licet non tantum puniatur sicut p. oib. **S**ed quidam cauillari dicunt. Ego a papa de hoc habeo litteras dispensationis. Contra quas expressse habet. xxy. q. i. c. Sunt quidam. et c. sequenti. q. nec etiam papa potest dispensare contra unicum dei preceptum. licet possit de humanis. quia tenet obedire dei preceptis etiam papa. **S**eptimo lege ciuili quod sub varijs penis asserunt homines et puniunt transgressores preceptorum. puta adulteros decapitando. fures suspendendo. latrones crucifragio. sacrilegos coburendo. et sic de alijs. Item lex ipsa dicitur q. q. non obedit mandato principis debet mori. ff. de re militari. l. desertore. Et fortiori qui non obedit mandato summi principis. i. dei. **U**ltimo ostendit lege phical. Nam Cassiod. li. de auia dicit. q. manus nostre pedesque nostri ideo denario digitorum numero formantur ut tota uirtute nostre cursus et operatio sacramenta celestis decalogi continentur. ut per legem dei aut cogitare aliquid aut agere non possumus. **H**ec ille.

R Circa secundum de obseruatione debita queris. Qualiter debet et tenet homo obseruare dei precepta. s. in decalogo posita. Respondet secundum scripturas et doc. q. tenet quinq. modis. **P**rimo addiscendo Deutero. vi. Et sunt uerba hec que ego precipio tibi in corde tuo. et non mouebuntur ab oculis tuis. i. nunquam obliuiscaris. **U**bi secundum wilhel. in rationali. quilibet fidelis tenet operari dare ut fiat precepta decalogi. **R**atio. quia cum sint necessaria ad salutem: ideo qui negligit ea facere periculo se exponit. **U**bi dominus precepit **D**arth. xxi. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. i. ex tota intel

ligentia conando cognoscere dei uoluntatem. **H**unc Grego. dist. xxxviij. Qui ea dicit. Stultus in culpa sapiens erit in pena. **S**ecundo subditos docedo et obseruari faciendo. Deutero. vi. Narrabisque ea filiis tuis etc. Exemplum de Thobia q. filium suum ab infantia docuit timere deum. **U**bi tenet homo filios erudire ad salutem et corrigere peccantes. als simul cum illis damnabilis. lxxxvj. dist. Facientis inquit culpam habet qui cum possit negligit emendare. **T**ercio opere implendo. Non enim sufficit scire nisi implere. **Q**uarto de transgressione penitendo. **D**arth. liij. Pniaz agiteret. **Q**uinto in obseruantia perseverare intendendo. **D**arth. xxiij. Qui pseuerauerit usque in finem hic saluus erit. **I**dem dicitur deus decalogum dedit descriptum in lapidibus ad significandum quod firmo proposito sint in corde scripta ut nulla delectat obliuio: nulla frangat temptatio. **S**ed dicitur. **E**ur deus tam dure uult agere cum homine ut si quadraginta annis uel ultra seruauit hominem precepta et iam declinat a pseuerantia ad unicum transgressionem: totum seruitutis pristinum patitur. Quis regem crudelius faceret ut per unum impudicum aspectum mulieris seruum suum multis annis seruicium salario puaret et carceri perpetuo manciparet. **E**rite nec soldanus faceret. **S**ed ad hec respondet secundum scriptam **U**incetum de uoluntate tali exemplo. Si rex tibi committeret filiam custodiendam: quam a multis annis custodisti et iam ipsam constitueres latricem. nonne mortem acerbiam demereretur. Item si committeret rex tibi preciosissimas res in cista portare usque ad intra domum. et tu a maxima diuitiarum portatiles et iam pro domum pueres furibus rapiendum etc. Sic in proposito.

I Circa tertium de saluifica impletionis fructificatione. Nota multos fructus ex scriptura. **P**rimo quia amicus dei talis efficitur Joh. xvj. **S**ecundo quia benedictio dei multiplicat persequitur. Deutero. xxviij. ca. Si custodias omnia mandata eius benedictio in ciuitate: i. agro: i. grediens egre etc. **T**ercio quia celestis beatitudine premeretur. Proverb. xxi. Qui custodit legem beatus. **Q**uarto quia deo habitaculum redditur. patet Joh. xiiij. Si quis diligit me sermonem meum seruet et ad

eu venient? et mas. zc. Quinto qz exoratio ei? exaudif. Aug? de opemonach. Eit? exaudif vna oio obediētis q̄ decez millia p̄tēnent. Sexto qz flagella sibi cauentur p̄tēnt. Qui custodit p̄ceptū nō expiet quicqz mali. Septimo qz p̄m̄is vitabit i celo. Pro exēplo notem? qz dicit d? Exo. xv. qz p̄cepta seruātibz nō inducet plagas egypti: s; nō obsecrātibz oēs inducet vt dicit Hiero. in glo. collat. Exo. xx. intelligēdo salte spūaliter. Prima autē plaga est aq̄ in sanguinē p̄uersio. z hec significat peccata grauiā q̄ vocant sanguines in sc̄ptura. Secūda est ranaz plaga. significās horridū inferni cibuz. Tertia est musca. i. deimonū insul? Quarta ē vlcerū. i. corporaliū infirmitatū. Quinta sc̄nificūz. i. remorsus p̄scientie q̄ est vermis in inferni. Sexta plaga grādo occidēs. i. iudicij sententia. Septima locustaz q̄ breuē volatu significant breuē vitam. Octaua occisio pecoz signīficās brūalē mortē sine sacramētis. Nonā tenebray scz exteriorz z interiorz que sūt in inferno. Decima occasio p̄mogenitorūz id est mors eterna aīe in gehēna. Q̄ p̄ peccatores p̄miserit de tot malis q̄ sequent sup̄ vos nisi penitentiā egerit. Rogem? ḡ dñm iesum zc.

Feria quarta post dñicā d̄ passiōe Sermo q̄dragesimū p̄mus de diligētī obediētia p̄ceptoz z malo inobediētie vlt accidiē in p̄ceptis implēdis.

O ues meevo cē meā audiūt z sequūt me z non p̄bunt in eternū Joh. x. z in euāgelio hodierno. Verba sunt saluatoris q̄b; iīnuat signa p̄cipua p̄ q̄ cogit scī possit hō q̄ sit de nūero saluādoz et nō p̄bit in eternū. Prīmū signū innocētie. iō dicit Ques. q̄ sūt māsura aīalia z nō nocētia vt dicit Alchun? Scdm̄ signū fidei xpīane. iō addit Dec. Hā Heb. xj. Sine fide impossibile ē placere deo. Tertium signū obediētie. iō dicit. Vocē meā audiunt id ē p̄ceptis meis ex aīo obediūt. Sic expo nit Alchun? Vñ Deut. xxx. Elige vti uas z diligas dñm deū tuū atqz obediās

voci ei? Hecibi. qd̄ pōt poni p̄ alio themate. Ad id Aug? super Ps. dic. Sola obediētia tenet palmā celestē. sola inobediētia inuenit penā. tu q̄ verā requies que post hāc vitā xpīanis p̄mitit q̄rs. etiaz hāc eā int̄ hui? vite molestias suauē gustabis si p̄cepta implere dixeris. Hec ille. S; qm̄ plurimi ex maliciā vel negligentia accidiē trāsgrediūt: propterea p̄mitit signū dā p̄nitētie. iō addit xps dī. Et sequūt me. i. in cruce p̄nitē portāda. sicut z xp̄s cruce p̄ nob̄ p̄tulit penitētiāz agēdo p̄ p̄ctis nr̄is. Q̄ hō si vis vitā eternā z nō p̄ire obfusa hē signa. de q̄b; in euāgelio. Itaqz de diligeri iplētiōe p̄ceptoz. q̄ hmoī accidiā tria mysteria dedarem? in hoc sermōe.

Primū dī amorose inductōis
Scdm̄ dī p̄iculosē inobediētiōis
Tertū dī dulcorose facilitatiōis

Circa primū de inductiōe amorosa ad obediēdū diuinis p̄ceptis. et diligētē iplēdū notandū qz plures rōes inducūt ad id. Prima rō dī mādātis. i. dei maiestas. Quāto em̄ p̄cipiēs ē altior? maiestas: tāto sibi p̄ alijs obediēre debet sb̄diti: als penā incurrēt: s; de? ē infinite maiestatis sup̄ oēm dñatū. q̄ zc. Vñ Exo. xx. qm̄ de? p̄cepta dedit p̄milit q̄ddā p̄ambulū dī. sic. Ego sū dñs de? tu? nō habebis deos alienos. z sic de alijs p̄ceptis p̄sequit q. d. fm̄ Lyrā Ego sum dñs totū mūdi p̄ gubernationē: deus p̄ creationē: tuus p̄ specialē tui electionē p̄ ceteris populis ad meū cultū vt obediās mihi. i. tu xpīane. et diligas me. qz redemi te de fuiture diaboli p̄prio sanguine meo in cruce p̄ te fuso tā q̄ israel de domo fuitur pharaonis. Et iō p̄pter ista debes sollicitē suare mandata. Proinde Aug? li. ij. p̄f. et dī. viij. ca. Que p̄tra. dīc. Generale pactū legē ē homines obēperare regibz suis. quāto magis deo ad ea q̄ iussit seruandū ē. Sic em̄ in potestati b; societatis humane maior potestas minori ad obediēdūz p̄ponitur: ita deus oīmbz. Hecibi. z sic paret qz cōtra dei p̄cepta nulli dñō est obediendū. Secunda ratio dīcā acceptorū z beneficiorū largitas. Hā a deo accepimus aīam z corpus z oīa bona que habemus. z singul

Feria. III. post dominicā de pas.

his diebus et horis ab eo confuamur vivimus et fouemur. Ideo per gratitudinem tenemur se ei obedire. Unde Bernardus. Dignus est iustus esse se deo servire quod nunquam cessat nobis benefacere. Quod si bene dignus plane est morte quod tibi recusat vivere. Hec ille. Exemplum huius capere in christi cruce. quod christus pendit pro nobis et mortuus est in cruce habere mortuum figure. quod si ita decem significat. et sic de calogum servadum christianis insinuat. **T**ertia ratio dicitur. promissorum bonorum promissio. et comminationum penarum evadendi libertas. quod ob servatiam meretur premia temporalia et eterna. Inobedientia vero penas temporales quam eternas. **E**sa. j. Si audieris medicum dominus bona tibi re comedetis. quod si non audieris gladius devorabit vos. patet etiam in nouo testamento. **S**ed queris. quare deus in nouo testamento promittit precepta suantibus eternalia. sed in veteri testamento promittit temporalia. Respondetur secundum doctorem. quod primo propter promissionem quod verus testamentum fuit figura noui. et sic per illa temporalia bona scilicet per terram promissionis fluens lac et mel deus voluit rudem adhuc populo veteri promissionem bonae eternalis. Ideo apostolus dicit quod omnia in figura promittebantur illis. Secundum propter verum dei amoris quod lex noua est lex amoris. verum autem amoris est quod deum non per temporalia amemus sed propter seipsum. et sic propter deum bona celestia quam ramus potest. Tercio propter celestem remunerationem. quod iam in nouo testamento deus per christi passionem statim nobis meritis retribuit eterna et celestia. non sic autem in veteri testamento quando in celo nondum appro omnes descendere habebant ad limbum. **Q**uarta ratio dicitur obedientie ipsius promissio. Nam si queris. quare sit inter promittentes maria et per alios meritoria. Respondetur secundum Thome. ii. q. ciiij. quod promittentes theologicis quod deo secundum se faciunt animam inherere sunt potiores virtutibus moralibus quibus aliquid deditur promittit ut deo inherere. Sed. j. Cor. xij. scribitur. Sunt autem tria hec. id est tres promittentes theologicis. fides. spes. charitas. maior autem horum charitas. et sic ipsa est excellentissima. et inter promittentes morales maxima est obedientia. quod quanto maius promittit ut deo inherere ratio promittens illa est potior. sed inter omnia que promittunt infima sunt bona exteriora quod

facit continere pauperes. media sunt bona corporalia que continent castitas. Maximam autem bonum est voluntas in quantum per voluntatem homo omnibus alijs vivit. Et ideo per se loquendo maior est obedientie promissio quam propter deum promittit voluntatem quam alie promittentes morales. Proinde. j. Reg. xv. Samuel ait. Vultus est obedientia quam victimae. Quod si hoc diligenter obedire ut merearis premia vite.

Quoniam Circa secundum de inobedientie periculositate nota. quod periculosissimum virtuti inobedientie probatur. Primo quod scriptura ipsam gravissime perdenat tamquam idolatrie virtuti et infidelitatem. j. Reg. xv. Quasi ariolandi petram est repugnare. et quasi scelus idolatrie est nolle acquiescere secundum dei preceptis. Propterea Gregorius. viij. q. j. c. Sciendum dicit. Sola est obedientia que fidei meritum possidet. sine qua quisque infidelis esse convincitur etiam si fide tenere videatur. Ibi glossa dicit. quod inobedientia heresi comparatur. Secundum quod inobedientia facta bona quocumque deus non acceptat etiam si quis martyrium sustinet. Ratio. quod vera charitas consistit in obedientia preceptorum. Sine charitate autem si quis tradiderit corpus suum ita ut ardeat non prodest. j. Cor. xij. Unde inobedientis martyrium non placet deo. Sicut exemplum ponamus ex civilibus legibus. Ubi habetur quod non obediunt mandato principis etiam si id quod facit sit utile et licitum ac gloriosum. puta quod vincat hostes tamen debet mori. ff. de re militari. l. deserui. Proinde narrat Valerius li. ij. c. liij. et Augustinus li. de ciuit. dei. quod Posthumus habens filium nomine Anthonium fortis et armis doctissimum. quod propter mandatum patris sua sponte egressus a custodia castrorum cum hostibus propter romam bellantibus confliget. illos deviciat et magnam victoriam reportavit. Sed princeps ipse scilicet pater eius eundem decapitari iussit propter inobedientiam ne eius exemplo preceptum contineretur. Sic quod non obedit dei precepto etiam si bonum faciat deo displicet. Tercio quod ardore gehenne sola inobedientia cruciat. Unde Bernardus. Nichil ardet in inferno nisi propria voluntas. tolle propriam voluntatem et non erit infernus. Hec ille. Sed propria voluntas est que non conformatur voluntati obediendo secundum doctores. Quar

to quia maledictionē sibi multiplicat iuxta illud Ps. Maledicti qui declinant a mandatis tuis etc. Item Deus, xxvij. Si non audieris vocem dñi vt facias oia mandata, veniet sup te omnes maledictiones iste maledictus eris in ciuitate, maledictus in agro, maledictus horreū tuū, maledicte reliquie tue, maledictus fructus ventris tui, et fructus terre tue, armenta boū et ouīū tuarū, maledictus egrediēs et egrediēs. Hec et plura ibi.

R Circa tertium de facilitate et de dulci querit, qualiter potest hō facere vt sibi sit facile et dulce pcepta omnia obseruare. Ad qd rñdet q pcepta qtuor sūt qbus id valet efficere. Prīmū ē amoris xpī accessio eius passionē recogitando. Unde B. ego. Si passio xpī ad memoriā reuocetur nil tā durū qd nō eq̃aio toleret. Secūduz est beatitudinis spes et expectatio de remunerādo. Si em̃ seruū liberet obedire regi p dādo vno castro: qnto magis dō obediētiā est liberet p dādo celestiu regno ppetuo. Nam sicut Hiero. picula maris vel itineris et laboris spes lucri cōpensat. Exemplū de abraā legit Gen. xxij. ca. qd vlt de difficile sibi pcepit vt pbarer eius obediētiā videlicet q immolaret filiū ppiū. Itē vnigenitū. Item isaac miraculose concepit in senectute, et quē diligebat sūmē. Itē vt occideret illū gladio Itē vt etiā holocaustū faceret ex illo: id est totum cremaret ad honorē dei: ita qd de filio suo nō remaneret nisi cineres q statim per flatū venti scz dissiparent. et tamē sicut Lxxij. abraā pstanter obediuit, similiter et isaac patri obediuit vt ligaret et occideret ad ipsius dei pceptū cū posset resistere tāq̃ iuuenis fortis annoz triginta seni p̃. Sed quare, respondet doctor: qd ppter spēs resurrectionis future et remuneratiōis faciēde a deo p xpm cuius passionē pfigurauit.

Tertiu est consuetudinis inductio se frequenter castigādo exemplo Apli. j. Cor. ix. Castigo corpus meū et in seruitutes redigo, scz obediētie. Quarcū est damnatiois tremefactio de eternaliter cruciādo Nam Eccl. vij. Qui timet nihil negligit etc. Exemplū habemus de yxore loth que

propter inobediētiā versa est in salis statum am dānata. Item de saul rege quē de p̃ uauit regno et diabolo vexare pmisit propter inobediētiā etc. Rogem? Gpm etc.

Seria quinta post dominicā de passionē Sermo quadragesimū secundus de preceptis pluribus datis contra que remurmurant accidiosi.

Fides tua te

saluam fecit vade in pace Luc. xij. et euāgelio hodierno. Quidēba sunt christi ad magdalē. sicut scripturas non omīs fides saluat hominē: sed sola fides formata charitate: obseruādo scz in fide dei pcepta. Unde dicit Deus, vij. Erit nostri misericors deus si custodierimus et fecerimus omnia pcepta eius. Hoc potest poni p alio themate. Proinde post qd xps dixit Fides te saluaz facit: addidit. Glade in pace. Pax em̃ vera est cū dei voluntate concordare in pceptis sicut Lyrilum. Unde restant adhuc de pceptis dei tria mysteria declarāda. 1. accidiosos remurmurātes.

1. Prīmū de plurali variatiōe.

2. Secūdu de modalī eruditōe.

3. Tertiu de exemplari reuelatiōe.

S Circa primū de pluralitate pceptorū mlti sūt: p̃sertim accidiosi q sepius murmurāt contra dei pcepta. Et dicere solēt qre de deo dedit plurima pcepta hominibus. Nā cū pviderit de q multi homines nō sua bunt sua pcepta, melius inquit fuisse nō pcepisse: ne exinde laqueū peccandē haberēt, et psequēter iaderēt in piculū dānatōis. Sicut ad hoc rñdet sicut Bonauē. super per. ij. di. xvj. circa lram ca. si. Et Alex. in ij. p. q. xvj. recolligēdo. qd ex pceptis a deo impolitis nulla facta ē hominū iniuria, imo facta ē magis vtilitas meritoz et p̃miorū amplioz ex obediētia illoz. Quidē autē triū aliorū euenit ex inobediētia: hē ex culpa sua, et nō ex dei pceptis. Nā talis ex inobediētia sua quertat sibi bonū in malū, sic ipius et p̃tōibz oia bona quertat i mala propter ipsoz illoz maliciā et culpā adeo qd tpe peccatoz sibi iniet quertitū malū. Nā teste ps.

Feria. v. post dominicā de passi.

Qui diligit iniquitatem: odit animam suam. Denique propter istius eluctus passionem non debuit de dimittere dare mandata. Tu quod ex hoc deus prouidit maius bonum eliciendum scilicet iusticie manifestationem in damnatione reproborum ut dicit Augustinus in enchiridion. Tu quod ordo inuersus et decor iusticie non debet intermitteri propter incommodum alicuius specialis creaturę. sicut nec puenit ut rex dimittat iustas leges pro bono totius regni. Idcirco cum sit aliquis malefactorum exinde puniendos pro transgressionem. Itaque decebat deum ut poneret precepta plura. Primum ut apriorum obedientie meritum accipat. Si ei nullum foret preceptum nec esset obedientia nec meritum obedientie. Secundo ut diuina voluntate homo erudatur in qua deo debet esse subiectus. Nam ex quo homines prouisi sunt ad errorem tam in intellectu quam in affectu. et hoc ex corruptione nature vel fomite vel ex mala consuetudine. idcirco necesse erat ut daretur lex preceptorum plurimorum quod eruditur et nosceretur homo quia mala cauere deberet tamque dei precepta prohibita. et quia bona facere deberet tamque indicata. et ad hec mouetur affectus hominis amore. promissionis diuine vel a phibitis retraheret timore comminationis. Et hac ratione ponit Alexander viii super. Tertio ut differretur inter obedientem et contumacem demonstraretur sic iusticia illos promittens et istos puniens manifestaretur. Quarto ut iurisdictio dominantis diuine super hominem ostenderetur. in eo quod deus precepit homini ostendit se iurisditionem et imperium habere super hominem in uita et post mortem. Hec omnia ex Bonauentura. Vnde propter rationes dictas deus in veteri lege dederat sexcenta precepta legalia ut patet per Augustinum ad Ianuariū iuxta rabbi moysen. Exemplum capere homo quod preterit non habere seruus et nil iurisdictiois exerceret in eum vel in eo nec i aliqui non obediret. Sic in proposito.

U Circa secundum de more eruditiois notandum. quod deus in preceptis decalogi instruit et erudit non solum pluribus modis ad salutem. Primo si consideramus quod in scriptis dei digito sunt tradita. Dei digitus est spiritus sanctus. qui fecit celum et terram. et qui scribet electos suos in libro vite ipsius scripsit precepta decalogi. Deus. ix. Dedit mihi inquit moyses duas tabulas lapideas omnes scriptas digito dei

Sed quare hoc. utique ad significandum quod instruit endum nos quod quicquid vult ascribi in libro vite debet seruari hec dei precepta existendo in gratia spiritus sancti: hoc est sine omni peccato mortali. Sine enim gratia non sufficit ad salutem decalogi obsequium finem operis. Nam dicitur j. Timotheo. j. finis precepti est charitas de corde puro et conscientia bona. Et hec probatur Bonauentura. super. ij. di. xxvij. exemplum de iudeis. Secundo si consideramus ubi sunt descripta. Et nota quod descripta sunt in duabus tabulis. Deus. super. Nam secundum Augustinum. que in hoc corde sequuntur doctrine catholice. in prima tabula scripta sunt tria prima precepta que ordinant ad deum. In secunda septem precepta que homines ordinant ad proximum. Sed quare hec. nisi ad docendum quod due sunt preceptorum omnium radices scilicet charitas dei et proximi. Et quod deus habitat in celo: sed proximus in hoc mundo. Idcirco per hec instruimur quod non obseruat precepta prime tabule non merebitur habitare in celis ubi deus est et qui non obseruat mandata secunde tabule: non est dignus habitare in terra vel in mundo. isto ubi proximus est. nec in celo quod terra dei preceptum facit quod preceptum proximum diligere. et per consequens relinquit quod habitat in inferno ubi est locus diaboli preceptum. **T**ercio si consideramus quotiens sunt scripta et data. et scriptura dicitur quod bina vice. Nam primo data sunt in duabus tabulis lapideis quod propter peccata idolatrie filiorum israel per moysen. descedentem de ipso monte ubi fuerat cum deo ad radices montis precipiendo sunt fracte. et tandem ad instar illarum alie facte sunt due tabule per moysen dolate iterum digito dei descripte. Exo. xxxij. Sed quare hec. dicitur docto. quod per me tabule significant statum humane innocentie. Secunde autem statum penitentie. Sic quod per hec docemur quod si contingat tabulas: id est statum innocentie frangi per peccata mortalia debent precepta per penitentiam veram reparari ut homo possit saluari. Est enim iuxta consuetudinem quod in instrumenta vetustatis sumpta vel aliter laborata eadem auctoritate cum originalibus: ita spiritus sanctus est in proposito. Unde Augustinus dicit. Penitentia reparat innocentiam amissam et reducit in gradum pristinum. Quarto si consideramus qualiter obligantur sunt ordinata ad vitandum vniuersa peccata. Nam magister. iij.

li. vi. pl. in fine dicit sic. Audistis decē chor-
das psalterij yrrigū sexui impositas q̄ cha-
ritate tangēda sunt vt vitiōz fere occidat
Hec ibi. Sup q̄ Tho. in scripto e. dicit
sic. Per decē chordas psalterij decem p̄ces
pta intelligunt. Sicut em̄ dauid sono cy-
thare z psalterij spiritū malū a saul fuga-
bat z viliū z leonē interfecit. Reg. xviij
Ira xps decē p̄ceptis feras oim mortaliū
p̄ctoꝝ in nobis occidit. Hec ex Thoma.

y Pro quo notandū est fm̄ Berson.
cancellariū parisiē. in cōpen. tractatus d̄
decē p̄ceptis. q̄ in decalogo inq̄ sit effecti-
ue z p̄ualiter om̄is p̄cti mortalis phibitio.
Prohibent em̄ ibi septē capitalia pec-
cata. Et declarat. Nā supbia phibet p̄io
p̄cepto. q̄ supbia p̄tēnt deū q̄ p̄cipit col-
li in p̄mo p̄cepto humili obediētia z adora-
tiōe. Auaricia. phibet septimo p̄cepto scz.
Nō furtū facies. Et decimo scz. Nō cōcu-
piscēs rem p̄ximi. Luxuria sexto p̄cepto.
scz. Nō mechaberis. Ira quinto. scz. Non
occides. vbi phibet om̄e nocumētū in p̄-
sona. Sula tertio. s. de sanctificādo festo q̄
p̄cipit vt homo quiescat in vltimo fine: id
ē in deo. nec auertat ab illo p̄ delectatōes
carnis vel mūdi: sed auertit p̄ gulā. Inui-
dia quē libēter p̄mo detrahīt z falluz te-
stimoniū phibet phibet octauo. s. Nō loq̄-
ris falluz zc. Accidia in diuinis tertio scz.
Sabbata sanctificēs. In his autē q̄ sunt
ad p̄ximū quarto. s. Honora patrē et ma-
trē zc. Preterea idē cancellariū (vidē d̄)
cit q̄ nō solū om̄e capitale peccatū: s; etiā
om̄e aliud mortale phibet in p̄mo p̄cepto
z secūdo. q̄ p̄cipit q̄ deus super om̄ia dili-
gat corde toto: ore z ope. mortale autē con-
trariā charitati. ergo censet phibitū om̄-
ne tale. O homo dilce hec.

Z Circa tertium de exempla-
ri reuelatiōe sufficiat p̄ populi edificatiōe
exemplū qd̄ legit in li. de paradiso. videlicet
q̄ quidā sanctus pater noīe Arsem^o cum
oiaffer deū vt sibi reuelaret hoīm munda-
noꝝ statū. ecce rap^o in spū vidit quendā
hoīem nudū toto corpore: sed tūmō habe-
bat in capite mitrā aureā. z illē nō est per-
missus in celū intrare ad conspectū dei: s;
dānatus ē. Angel^o autē dixit arsenio. Iste

significat xp̄ianos quī fidē habēt tm̄ tan-
q̄ mitrā aureā sed nudī ab opibz q̄ de-
buerūt ex p̄cepto facere nō sunt digni deo
Itē aliū vidit nudum tūmō cyrotheas
aureas habentes. angelus dixit hunc lar-
gas elemosynas fecisse. sed q̄ p̄cepta non
seruauit dānatus est. Itē tertū vidit nu-
dū tm̄ in calciamētis. z hunc dixit peregrī
natiōes fecisse. sed p̄cepta nō seruauit. Itē
quartū vidit nudū sed singulū tm̄ au-
reū habere in signū castitatis. Itē quintū
vidit nudū sed singulū aureū tenere manū
bus. z dixit hunc regnasse z viduas defen-
disse sed sine p̄ceptoꝝ obseruantia. Unde
om̄ibus talibz exclusis de celo z dānatis:
vltimo vidit optime vestitū z illum intra-
re celū z coronari p̄ obediētia. O hō co-
gita q̄ xps dñs vt tibi faceret coronaz de-
cem rosis vernātibus decoratā p̄ decē p̄-
ceptoꝝ impletione decies ip̄e p̄ te sangui-
nē sacrū fudit. Primo in circūaliōe. Secū-
do in sanguinos sudore. Tertio in flagel-
latiōe. Quarto in coronatiōe spine. Qui-
to in manu dextro. Sexto in sinistra. Se-
ptimo in pede dextro. Octauo in sinistro
Nono in latere. Et tunc simul decimo in
corde vt dicit Bern^o. O xp̄iane obfusa
decalogū amore xp̄i passi vt merearis cor-
ronā p̄petuā. Rogem^o q̄ dñm xp̄m zc.

Feria sexta post dñicā de passiōe Ser-
mo q̄dragesimustertius de supstitutiōibus
quas causat accidia frigesceñ. a fide vera.

Iesus mori-

turus erat p̄ gente vt filios dei q̄
erant dispersi z gregaret in vnū
Joh. x. z in euāgelio hodierno. Ecce cha-
rissimi euāgelista xp̄sse dicit q̄ dñs iesus
idecirco erat mortu^o p̄ hoībz vt filios dei
id ē electos ad vitā q̄ erāt p̄destinati (vt ex-
ponit Aug. Qui inq̄t disp̄si erant p̄ diuer-
sos rit^o z sectas supstitutas gētiliū) z gre-
garet in vnū. i. in vnā fidē verā ecclie. S;
q̄re h̄nisi vt ver^o de^o vn^o fide ab oibz
aggreget z coleret. sic p̄cepit deus Exo. xx
Ego sū dñs de^o n^o. n̄ hēbis dōs alienos.
qd̄ pōt esse aliud thema sermōis. S; qm̄
diabol^o multos heu decipit etiā xp̄ianos
q̄ sūt filij dei p̄ adoptionē vt diuersas sug-

Feria .VI. post dominicā de pas.

sañtiones errorū sectentur: pñertim accidio-
sos frigeñeres ab amore veri dei z ei? cul-
tu. Naz z xpīa dñm tēprando de hoc dñā/
bolus dicit Barth. iij. Omnia scz regna
mūdi tibi dō si cadēs adoraueris me. Sed
cōtra xps dñs rādit. Scriptū est Deut.
vj. Dñm deū tuū adorabis z illi soli serui-
es. s. cultu latrie. qđ etiā pōt esse thema. A
fortiori g diabolus tēptat de hoc xpianof
qm̄ vt. xvj. q. v. c. Nec mīz Aug. dīc. Ad
hoc diabol? iē nūit vt adoret qñi de? et h
exodio z supbia ptra deū. Proinde cōtra
omēs supstitiofos vt pñngant errores il-
lorū z verus deū cult? amplectat a xpīcol
tria mysteria declarabim? hoc sermōe de
pcepto pmo decalogi psequēdo.

Primū de execrabili offensiōe.

Secundū de mortali criminatiōe.

Tertiū de modali diuersificatiōe.

A Circa primum de execratī-
one peti cuiuslibet supstitiōis nō a ad id
plures rōnes qre supstitiōes omēs sint ex-
ecrande. **P**rima rō dīr pceptorie phibi-
tionis. Nam deus pmo oim pceptorū p-
hibuit. ad significandū eius gravitatē peti
qz in hmōi attribuit creaturē qđ debetur
creatori. vel pactū fūcū demone exp̄sleuel
tacite vt dicit Aug? .ij. de doctrina xpīa/
na. Pro declaratiōe norandū q deus be-
nedictus posuit tria pcepta obligātia ho-
minē quo ad ipm deū. Primo fm Aureo-
lū. Idcirco vt credamus trinitatē psona-
rū in dō. s. patrē filiū z spiritū sanctū. Un-
de pmū pceptū posuit d diuinitate que p-
tinet ad patrē oim dñm dīcēs. Ego sum
dñs deus scz verus z vnic? . Nō habebis
deos alienos. Secundū posuit de verita-
te iuramētī in noīe dei. z veritas attribui-
tur filio. qui ait. Ego sum via veritas zc.
Ideo qz secundū pceptū posuit sic. Nō as-
sumes nomē dei tui inuānū: hoc est scdm
qđ Hugo li. de sacramētis dicit. Deū tu-
um in natura assumpta crede reuerendū
in veritate loquēle. Ideo notāter dīcāt. as-
sumes. z deū tuū zc. Tertiū pceptū posui-
t de spūs sancto in quo habemus sanctificā-
tē: recognoscēdo bñficia bonitatis diuini
ne dīcēs. Sabbata sanctifices. Secun-
do ideo posuit deus tria pcepta de seve eū

colam? triplici pñtate. s. vera fide: vera spe:
vera charitate. nec auertamur ab eo cor?
de idola credēdo. nec ore p nomē suū men-
tiendo. nec ope tpe deputato cultū debitū
nō exhibēdo: pñtērea dedit talia pcepta vt
patet p Lancellariū parisiē. in compen-
tract. de pceptis. Tertiū ideo posuit hec
tria fm Lho. .ij. p. scđe. q. c. Ut sciamus q
deo trib? obligamur. sicut qlibet etiā sub
ditus tenet pñcipi hec tria. Primo fideli-
tate ne honore pñcipi debitū alteri defera-
mus. Ideo pcepit deus ne adoremus de-
os alienos zc. Secūdo tenemur reueren-
tiā ne iniuriā pñcipi irrogemus. Ideo se-
cūdo pcpit nō pñurare in nomē dei. Ter-
tio tenemur obsequiū debitū. Ideo dīcāt
tertio. Sabbata sanctifices. **A**d pposi-
tū. supstitiōis z diuini cōtra hec oia gūstū
me peccāt fidē pactū z cultū diabolo dā-
do ipm reuerēdo z spando et ei fūcēdo. g
zc. **B** Secūda rō dīr art? diaboli-
ce z inuētiōis. Nā Aug? de vita xpī. et. xvj.
q. .ij. ca. Illud dīcāt. Oēs artes hmōi vel
nugatorie vel noīe supstitiōis ex quada-
pestifera societate hoim z demonū quasi
pacta infidelis z dolose amicitie cōstituta.
penitus sunt repudiāde z fugiēde a xpīa/
nis. Hec ille. Item ibidē. q. vij. ca. Nō ob-
seruetis. idē Aug? dīcāt. qđ supstitiōes ob-
seruāt. z q talib? credūt vel eos pñsunt et
interrogāt. oēs tales fidē xpīanā negāt et
baptismū. z pagani ac apostate ac dei inū-
mici ad dñationē eternā vadūt nisi peni-
tentiā agant. Pro exemplo pono questiō-
nē. Unde est q femine in matorū multitu-
dine regiunt supstitiōe qz viri. Et rñ def-
fm Alexan. de ales. .ij. p. sūme. q. liij. z ali-
os. q sicut in padis aggressus est diabo-
lus pmo mulierē: vtpote que minus ha-
bebat de rōnis discretiōe z suā doctrināz
p mulierē transiudicē in virū: ita z mō mu-
lieribus magis miscet diabolus colloqā-
doceptoria sue artis. Tū qz mulieres pro-
niores sunt ad credendūz diabolo. sicut et
eua credidit. et sic seducta fuit a diabolo.
Adam aut nō credidit licet ppter mulierē
complacentiā transgressus sit vt dīcāt ma-
gister in .ij. di. xxiij. allegando Aug. Tūz
venit qz quia mulieres min? possunt secre-
ta celare. ideo talem artem malaz magis

vult diabolus suggerere mulieribus vt p
cas pdat plures compares feminas edo/
cendo. & sic consequēter ad viros dissemi/
nādo. **T**ertia ratio diuine detestatiōis
Ps. xxi. Dñe deus veritatis odisti omēs
obseruantes vanitates. Ratio, quia vltur
pant ppiū dei. Nam scire contingētia fu/
tura solius dei est ppiū. sic scriptura Esa.
ca. xli. dicit. similiter sanare infirmos sine
medicinis & remedijs naturalibz sol^o dei
ppiū est: sed diuini p auguria & diabolica
pacta volunt scire futura & occulta. & per
incantatiōes volunt supersticiosi sanare. **E**
vsurpant id quod est dei ppiū. **E**x
emplū legi. iij. Reg. i. q. rex Ochusias
misit ad consulendū deum acharon vtrū
possit viuere de infirmitate sua. & nuncijs
occurrent. helias ppheta dixit. Nunquid
non erat deus in israel vt eatis ad consu/
lendū beelzebub deum acharon. quā ob/
rem hec dicit dominus. Delectulo super
quem ascendisti non descendes: sed mor/
temorieris &c. Sic erit similibus alijs.

Quarta ratio dicitur horrendo puniti/
ōis. Nam lege diuina pcpitur principi/
bus Ecod. xxi. Maleficos non patiaris
viuere super terram. Et Deut. xij. simi/
liter pcpitur. Item contra consulentes il
los dicit domin⁹ Leuit. xix. Anima que
declinauerit ad magos & ariolos interfi/
ciā eam de medio populi mei. Et Deut.
xviij. Non sit in vobis qui consulat diui/
nos. pterea omēs tales in futuro punient^r
morte eterna. Deniqz lege canonica diui/
nis & maleficis si sunt notoriū eucharistia
negatur. de conse. dist. ij. ca. Pro dilectiōe
Insuper si clerici sunt: deponendi sunt &
omīa beneficia amittunt: & in monasterio
retrudendi sunt. Si vero laici. excomuni/
candi. xxvi. q. v. Non oportet. cū duobus
seq. capitulis. Pterea tales & etiam ad
ipos recurrētes sunt infames. vj. q. i. In
fames. Nec admitti debent ad testimoniū
vni vel accusationē. ij. q. viij. c. Quisquis.
Et omēs fautores & receptatores talium
ac sectatores sunt in eternū damnabiles.
xxvi. q. viij. Non obseruans. Insuper lege
civilica sunt concremandi igne & corū bo/
na confiscanda. **E** de maleficis & mathe/
maticis. l. Nemo. et. l. Culpa. **U**bi etiaz

dicitur q culpa similis est tam prohibiti/
discere qz docere. Unde tenent neduz de/
sistere ab huiusmodi: sed etiam libros co/
burere: aliter absoluti non possunt vt ol/
citur in Angelica. **D**iabolici peccatuz
zē. **D** **U**ltima ratio deditur fulte
obseruationis & superuacue credulitatis
quia veram efficaciam non habent quecum
qz superstitiones & incantationes: sed tū
modo per tales deceptiones perdunt dia/
boli animas hominū. Unde. xxvi. q. viij.
ca. Admoneant. Aug⁹ dicit expresse. Ad
moneant fideles sacerdotes populos su/
os vt nouerint magicas artes. Incantati/
onesqz quibuslibet infirmitatibus homi/
nū nil remediū posse conferre. non anima/
libus languentibus claudicantibusue vel
etiaz moribundis quicqz mediteri: sed hec
esse laqueos & insidias antiqui hostis qz
bus hominem decipere nititur. Hec ibi.
Unde autē contingit quādoqz effectum
sortiri dicemus in sequētibz. **E**xemplū
legi in legenda sancti Sebastiani qz Ero/
macius pfectus de infirmitate nunqz po/
tuit sanari idola plus qz ducenta adoran/
do. Sed cum beatus sebastianus promi/
sisset sibi sanitatem: si tamen confringeret
idola pmisit omīa pfringi pter vñū qd oc/
culte seruauit. Eūqz nec adhuc sanare
tur sic. tandē illo confracto sanatus est a
deo. **I**tem legi etiā de sancto Bernar/
do qz cū in puericia graui dolore capitis
veraretur. adducta est ergo incantatrix. sz
Bernard⁹ mox exclaman. repulit eam. et
ppter ea p dñm pñius ab omī dolore est
liberatus. Hunc sermonē feci prolixiores
ad pdicandū in festo occurrenti.

E Circa secundūz principale
scilicet de mortali criminatione queritur
Primo. vtrū sortilegia & supstitionū oīm
obseruātia sint sp pcta mortalia: an i casu
aliqz sint ventalia. Rñdet sz Hen. d Bu/
maria i pcepto. uo. aliosqz doct. theologos
cōiter qz generalr loquendo possunt talia
fieri tripliciter. Primo sic qz p talia credit
quis realiter assequi qd intendit: puta si
ti reuelationē vel alicuius amorē vel futu/
ri pñgēz pñgitiōz & sic ē mortale. Secūdo
sic qz licet non credat tamen vult experiri.

Feria. VI. post dominicā de passi.

vrū aliqd efficacie sit in tali actu vel non. Et hoc etiā est morale sed min⁹ pmo dīcto. qz talis est dubi⁹ in fide. Dubius autē in fide est infidelis sūm Aug⁹. Tercio sic. qz talia qd facit ex leuitate animi vel intentione simplicia putādo fore hoc licitū: cum tibi nō appareat manifesta inuocatio demonū vel pactio vlcū creature adoratio nec credit nec expiri vult in talibz. z sic veniale pctm est. nisi audisset fore hoc illicitū a p̄dicatozibz vel aliūde sūm Anthoni.

Secūdo qrit de diuina pmissione Cur de p̄mittit effectū sortiri maleficiū in aliqbz hoīm. qz vt Aug⁹. xxvj. q. v. Nec m̄p. dicit. Magice artes nū pnt efficere nisi aut iusto iudicio aut pmissione dei Respondet sūm doc. q. Primo ppter peccatōz p̄uentionē vel purgationēz. Vñ in coll. pa. Cassian⁹ dicit qz boni hoies qd sūt in charitate nō pnt ledi in aīa nec cogi in pctm p demones z maleficos. sed tñmo/ do in rebz corpe vel fama q̄sum p̄mittuntur a deo ad eoz meritiū z p̄bationē. vt patet in Job. Sed in malis habent p̄tatem maiore ppter pctā sua. **S**ecūdo ppter animi simplicationē. Nā sūm Tho. ij. q. xcv. Ex casu accidit prius qd hō effectū supstitionis expiat. Sed postmodū cū incipiūt animū hoies in hmoi simplicare: mltā sic eueniunt deceptōe demonū vt plus attrahant ad obseruandū z credēdū talia erronea vt Aug⁹. de doc. xp̄iana dicit. Tercio ppter fidei p̄bationē. Deute. xij. exp̄s habet qz tēptat deus hoies p talia. s. vt appareat si firmi sunt in fide z vere diligunt deū nō credendo erroribz et sic pbenē fore electi. Nam ex p̄fidia hois fit vt effectum sortiant incantationes. sed in fide p̄seuerantibz nū possunt efficere. **E**xemplū legit in speclo exē. dist. x. exē. xvj. q. mulier qdaz p̄cio dato cuidā sortilego emē p̄tra dolo/ rem oculoz suoz cartā scriptā p illum sic. demō euellat oculos tuos z stercozibz impleat loca eoz. Vira res: mlier p̄fidie credens sanata est. Postqz autē audisset p̄dicantē qz nū valerent hmoi cartā illa restitit verbis illis. Tunc p̄dicatoz accepit cartam illā et displicās eā: vulgariter sibi exp̄posuit scripta in ea. Vix illa stupēs penitentia egit. z decetero talibz nō credēs me

liorē sanitatē obtinuit. Simile accidit se/ bricitanti cuidā zc. **T**ercio qritur de remediatiōe Qualia remedia valent ad tollenda maleficia. Nā plures cōiugati sunt maleficiati q̄qz vt teneā odia in se. vel vt nō possint cōiugale debitum sibi reddere. vel vt mulieres aut vacce puenē lacte. Et hmoi possunt facere demones si a deo p̄mittant. vt dicit Job. viij. li. Et hī molo. ca. ix. Ad hec respōdet sūm Aure. in iij. dist. xxvij. et in Angelica qz maleficiū nō licet tolli p aliud maleficiū. vt determinauit etiam articulus parisiē. qz sic tolli nō pōt sine pctō infidelitatis. Sed tamen si qd esset actu dispositio ad faciendū maleficiū: pōt aliqz vt eo ad bonū suū: q̄uis indispositū vel nolente non liceat ad id inducere. Et patet lat⁹ in Angelica. Proinde maleficia tollere modis non supstitiof non est pctm. **P**rimo nāqz pōt maleficiū licite destrui p licitū exorcismū z adiutorios diuinas p sacra euāgelia z hmoi. **S**ecūdo p pctōz p̄fessionē z sacramentoz dignā susceptionē. Tercio p elemosynā z bonoz operū p pctis satisfaccionem. **Q**uarto p scōz z religiosoz orationē et intercessionē. Et sic patet. **S**ed dī. Nō ne excusant maleficiati dī. se nō posse cōtinere a tali muliere. vñ nō posse diligere cōiugē. z hmoi. Rūdet qz nō excusant a pctō nū qz voluntas hois nō potest cogi. Jac. iij. Resistite diabolo z fugiet a vobis. tū qz possunt p̄dicta remedia facere z de p̄sto est subuenire.

H Circa tertium Notandū qz diuersi sunt modī z spēs supstitionis de qbz requirit confessio. vide sūm lras dictionis Diuinationis. **P**rimo em fit demones inuocādo. vt inqrendo thesaurū latentē et quocunqz modo iurando. **S**ecūdo incantando siue homies vel serpentes z animalia zc. Tercio visiones somniādo. Pro qz Nota qz somnia sūt plibz ex causis vt tractant doc. z in Angelica z in Anthonina. **P**rimo aliqñ sūt a deo vlcā scris angelis. Et tūc licet credere z futura ex hoc p̄dicere: resti certū est fore ex dei vel sc̄i angelī reuelatiōe. **S**ecūdo sūt ex causis naturalibz in/ trinsecis vel extrinsecis. hoc est: ex aeris vt

elestis influentie dispositioe q̄ sunt extrin
seca. Et sic de intrinsecis p̄noſcāt medici
sine p̄cō. puta q̄ somnū volādī significat
abundantiā sanguis. natādī abundantia
flegrē. z sic de alijs. Itē de extrinsecis. vt
dum est influentia pluuiē somnū p̄uider
Nā z bruta sudando p̄cognoscunt h̄mōi.
Tercio fiunt ex p̄cedenti cogitatioe vel ex
casu somniādo p̄tinentia ad fortunā. vt in
uenire thesaurū. vel q̄ occidat ab aliquo. z
h̄mōi. sup̄stitiosum est obseruare. q̄ v̄plu
rimū immiscet se diaboli. Et q̄ diffici
le est intelligere vñ pueniant somnia An
ex deo vel angelo vel diabolo vel ex casu:
ideo temerariū est ea obseruare credendo
et phibet scriptura Deuter. xviij.

¶ Quarto fit inuultuādo hoc est infante
fascinando. Nā fm̄ Auicennā mēstruate
mulieris oculus inficit aerē. sic z speculum
nouū p̄trahit impuritātē ex talis mulieris
aspectu. z sic ifans tenellus aerey inspirā
inficit z ledit. Similr vetula vehemēter
ad maliciā cōmota aspectu venenoso infi
cit puerū: demone cooꝑante fm̄ doc. Cō
tra hoc signū crucis cum oratione dñica z
Aue maria septies dicere: exptum est vale
re. **¶** Quinto nigromantiā exercendo z hu
iusmodi ad p̄noſcendū futura. **¶** Sexto
auguriādo. hoc est: ex voce auis vel vola
tu aut cursu aialū vel vlulatu canum. aut
occurſu religiosoz infortunū credēdo vel
omen ex verbis humanis zc. **¶** Septio
cartas vel caracteres vel breuiā suspēden
do. **¶** Octauo inspiciēdo: siue p̄stellatōes
siue inspiciēdo figuras q̄ apparēt in pal
mo man⁹. hec dicit cyromantiā. Si autē in
aqua fusa cera vel plumbo: dicit ydromā
tia. Si in lapide p̄ terra: geomantia. Si
in igne: piromantia. si in aere: aereoman
tia. si in ossibus aialum vel viscerib⁹ vt
Eigai faciunt in capitis serpentis: offe: au
spiciū dicit. Hec ex Anthoina. **¶** Ul
timo vt plura simul dicamus: obseruādo
quecumq̄ sup̄stitiosa vel somnilegia. vt inq̄
rendo res p̄ditas. vel obseruādo dies egy
ptiacos z queq̄ similia. **¶** Exemplū fina
le in legenda de sancta Justina virgine q̄
signo crucis vicit omnes artes demonū.
Rogemus xpm̄ zc.

¶ Sabbato post dñicā de passione Ser
mo. xliij. de homicidio ad quod cōseq̄ so
let desperatio filia accidit.

Digitauerūt

¶ p̄ncipes sacerdotū vt z Lazarū
interficerent. s. cū iesu. Job. xij. z
in euāgelio hodierno. **¶** Ira iudeoz cru
delitas z malignitas i h̄ apparer fm̄ Lx
rā q̄ voluerūt nō solū iesuz dei filiū occi
dere sed z Lazarū quē dē viuificauerat. p̄
q̄s designant pleriq̄ hoies crudelissimi q̄
occidunt p̄ximū sine misericōdia. q̄nq̄ etiā si
mul cū filio vel vxore vel aliq̄ de familia il
lius. Ad qd̄ seq̄ solet dei iudicio despera
tio z impenitētia. q̄ sunt pessima p̄cā z fi
lie accidit. z sic p̄seq̄nt sequit̄ etna damna
tio. Sicut factū est de iudeoz p̄ncipib⁹ de
q̄b⁹ h̄ euāgelii loquit̄. **¶** Proinde de hor
rēdo homicidiū p̄cō qd̄ dē exp̄ssē phibu
it Exo. xx. in decalogo. z Math. v. Nō oc
cides. Qui at occiderit r̄ erit iudicio. qd̄
pōt esse aliū thema. declar̄ tria mysteria.
¶ Prīmū d̄ de reſtationis.
¶ Scd̄m dicit modificatiōis.
¶ Tercū d̄ punitionis.

¶ **Circa primum de detestas
tione z euitatōe.** Nota plures rōnes fm̄ scri
pturas z doc. **¶** Prima rō. q̄ horrēdū fore
homicidiū natura indicat. Nā ius nature
dicat. Nō tibi nō vis fieri: alci ne facias.
vt xps test̄ est Lu. vj. z in decret. di. j. c. j
Sed tu z ois hō naturalr morit̄ fūg. Gal
teri non inferas. **¶** Pro ligno mirabili hoc
exp̄tētia et natura testat̄ q̄ q̄s p̄dito re
vel occulte interficit hoiem: ad homicide
hui⁹ p̄sentia de iā occiso corpe solet sanguis
effluere. sicut dicit fore exptū. Petr⁹ padu
anus sup̄ p̄bleu. p. vij. p̄ble. vj. Idem dicit
Balen⁹. vj. medicinaliū. et allegat cōme
stor in sūma vi. Certe h̄ est signū mirabile
magni horrois naturalr in hoie. cū nō vi
deam⁹ tale p̄tingere in leone occidente vt
sum⁹ vel leonē alreꝝ. nec in eq̄ nec in ceteris
aialib⁹. Sed vñ hoc Lōmestor p̄les rō
nes ponit. Inter q̄s vñā narrat p̄cipū q̄
fortassis aliq̄ gurte sanguis remāserūt in
occiso re putā in gladio vel in veste q̄ natū

Babbato post dominicā de pa ssi.

rati pformitate similē sibi sanguinē attra-
hiet educat: maxime pcurāte diabolo vt
sinistrā fidē hoibz ingerat. vel vt tali signo
vifo occidat occisor in pctis sine pccatione
z cōfessione ad illis q querūt vltionē talis
sanguis. Sed verisimili inq videt q ad
detestationē homicidij deo velit hoc pmit-
tere in oculis. Nā cōter hoc nō fit nisi cū
q̄s pccatorie z oculie interficiat. Hec cōme-
stor. Proinde Nota q nō sufficit hoc so-
lū signū vt q̄s pdenet ad mortē tanq̄ ho-
micida. sed testes sunt inq̄redi z alia certio-
ra signa adhibēda p iudicio certo z iusto.

Secūda ratio. q vindicta a deo contra oc-
cisorē pclamat. Gen. iij. vbi dñs dixit ad
Layn. Quid fecisti En vox sanguis fra-
tris tui clamat ad me de terra. Nec mirū.
qz mai⁹ est hoīem occidere apud deum q̄
oia aialia occidere z celū sideribz ac terraz
arboribz zē puare: cū hō sit dignissim⁹ pre
oibz. **T**ercia fm scripturas q̄tuor pec-
cata sunt clamātia ad deū p vindicta faci-
enda. Prīmū vox sodomorū. Secūda vox
sanguis. Tercia vox opp̄ssorū. Quartum
merces detēta laborū.

Pro exēplo pona-
mus qd etiā Aristoteles p̄p̄ea libro 8 se-
cret⁹ ad Alexandrū dicit. Valerader mō-
nui te frequē z adhuc moneo Ubicqz par-
ce sanguinē fundere hūani generis z caue
quantū potes. qz soli deo cōuenit q nouit
secreta cordiū digna morte. Noli igit tibi
assumere diuinū officiū. hec si seruaueris
regnū tuū durabile erit. q. d. Alioqn pro
clamore sanguis vindictā a deo excipies.
et regnū pdes. **T**ercio qz ptra deum z
xp̄m ac brōs iniuriā maximā irrogat duz
q̄s primū necat. Declarat. **P**rius deo p̄ri
qz hoīem facit ad dei imaginē destruit. z
diaboli imaginē homicida in seipm assu-
mit. Nā Joh. viij. ille. s. diabolus homici-
da erat ab initio. s. mūdī. qn p̄mos paren-
tes occidit. Sic q̄ homicida diabolic⁹ fit
imitatō. Secūdo xpo filio dei. qz xp̄ia-
nus ois est frater xp̄i z mēbrū xp̄i vt dicit
ap̄lus. z sic talis pimit fratrem xp̄i z ei⁹ mē-
brū. Quō ḡ aī p̄spectū xp̄i stabit i iudicio.

Tercio sancto sp̄itū. qz ei⁹ templū destru-
it. j. Cor. iij. Vos estis tēplū sp̄s sancti. qui
autē dei tēplū violat disperdet illum dñs.

Quarto angelo custodiēti q̄ deberet p̄-

seruare illū. z cōsequēter oibz angelis. quia
oēs optāt bonū hoī. **P**reterea iniuriā
facit brē xp̄gini q̄ est mater oīs xp̄iani. Et
omnibz sc̄tis q̄ sunt fratres nostri in deo.
Un Exēplū legit. ij. Reg. x. qz etia ip̄si
dauid sancto z licite hoīes p̄mos occide-
ti deo dixit. Nō edificabis mihi domū eo
q̄ sis fisor sanguis. hoc in signū diuine det-
estationis homicidij.

Circa secūdum de modis
ficanōe querit. **U**trū homicidij possit ali-
quo mō fieri sine pctō. Et rñdet fm doct.
b̄iem⁹ recolligēdo q̄ homicidij p̄m fieri
nō solū sine pctō sed etiā cū merito ex diui
nō p̄cepto. Nā vt dicitur Lancellan⁹ p̄lū
enī in cōp̄n. trac. de decē p̄ceptis. deus q̄
p̄hibuit vi. Nō occides. loquit p̄sonis p̄-
uatis q̄ nullā habent iurisdictionē vel au-
toritatē occidēdi. idē deus p̄cipit occidere
legi vel mistro iusticie. d. Exo. xij. Dale
ficos nō patiaris viuere. **U**n iudex fm le-
gē occidēt hoīem dūmō nō desit iust⁹ or-
do. s. iudicij quēz lex statuit. nec desit iusta
causa: ita qz meret ex pctō occidi. nec desit
iustus anim⁹ vel intentio. s. vt nō sit liuore
vindictē sed amore iusticie. tūc nō peccat
sed meret. **H**ec ex Angelica. nā fm Tho-
mā. ij. q. lxiiij. occidere malefactorē ordi-
nat ad bonū z salutem tot⁹ cōmunitat⁹.
Ideo ad illū solū p̄tinet cui cōmittit cura
cōitatis p̄seruandē. Sicut ad medicū p̄ti-
net p̄cidere mēbrū putridū qn ei cōmissa
est cura tot⁹ corpis. **U**n p̄p̄ia auctoritate
nec iudeū nec pagani nec hereticū licet
occidere. sed iudicio iusto. **S**ed de
homicidio extra iudiciū. **N**otandū fm do-
ctores et Lācel. alioqz. qz pōt fieri pluribz
modis vt peccet q̄s in h̄mōi vlt venialiter
vel mortalit. **P**rimo anio solū volēdo. et
h̄ qnqz solo odio. j. Joh. iij. Qui odit fra-
trem suūz homicida est. **I**te qnqz firmo oc-
cidendi p̄posito. sicut Esau voluit ip̄si
Jacob. hec mortalia sunt. **S**ecūdo p̄bo. et h̄
fit qnqz p̄cipiendo: qnqz p̄sūlendo mortem
alicui⁹ sine lege. sicut cayphas de xpo occi-
dēdo. qnqz falso restitūdo p̄tra aliquem.
qnqz p̄dēdo. sic fecit Dauid vrie et iudas
xpo. **I**te qnqz fit detrahēdo. vt i ser. de de-
tractione. **H**ec mortalia sunt et cōstenda.

Tercio ope vel facto Et hoc fit quicq; venenū sterilitatis pcurādo vel pceptū fetuz infocādo vel potiū aut medicinā talē dādo vt non possit talis generare aut pcepe vel nasci soboles pcepta. oēs hmoi peccāt mortālī. Nec excusat timor scādali de hoc q; adulterū vel fornicatio alicuius partu manifestat. De irregularitate autē q; nō p tiner ad pplm ideo hic nō curo agere.

Quarto causam dādo. puta qn mulier cām dedit vt abortiret opam dādo rei illi licite. scz ex nimia in glumie vel nimia stricitudine vestīū laſauaz: aut saltu in choreis vel ludis. vel lōgo balneo nimis calido. aut grādi labore. His em fm Alb. p. li. de aialib; accidit abortus. Sic etiā viri z mulieres rei sunt homicidij q; luxuriantur cū impgnat. Nā dicit idē Alb. ix. de aialib; q; pſertim post octauū mensem cōpletū: coitus cū impgnata abortum facit. Deniq; viri rei sunt homicidij q; pcutiūt impgnatas. Quinto improuiso casu. et tūc cū nō sit voluntariuz excusat si dabat opam rei liare puta dū edificat domū vlpēcidit arbozem z ibi casu lapidis vel ligni aliq; interij: si diligētia debita nō obmit tit q; de ptingētib; excusat. als dādo operā rei illicite nō excusat a pctō. vt parz ex pdictis. Vñ parētes q; collocant filios tenellos iuxta se nō excusant illos oppmēdo. ij. q. v. Cōsuluisti. Alii forte ita paupes essent q; nō possent illos pānis fouere ptra frig? Nec Angelica.

Sexto iusto bello. vt pugnādo ptra paganos vel hereticos. vel defendēdo se ab eo q; vult occidere in necessitate iustitabili excusat. sec? si poterat euadere. **S**eptimo spūalr occidēdo. hoc fit quicq; cogēdo ad peccandū aliū quē quicq; malo exēplo scādaliſando. Tres mala dōcēdo.

Ultimo fit obmittēdo. s. cū posses liberare pīmū a morte. pty dist. lxxij. §. j. Vñ Antho. p. j. ti. xij. §. ix. al legans glo. sup dicta di. lxxij. dicit q; me dici tenent mēderi infirmis paupib; imo etiā medicinas emere si possunt: cū aliter d salute illis puideri nō possit: als peccāt. Sitr q; nō subueniūt in extrema necessitate indigētib; homicide reputant. vt dicit Amb. lxxvj. dist. Nō sat. Pasce fame moriētē si nō pausti occidisti. Nec Anthoñ.

P Circa tercium Nota q; p nū hom/cidij. Primo pena legali vt parz in ve. z no. test. Darb. xvj. Dis q; accipit gladiū gladio pbit. Et insup in lege ciuili z gentili pater. Secōdo pena canonicali scz irregularitate. z astringit ad satisfaciēdū. als nō absoluit. Tercio pena diuina li. z pater in cayn q; occidit Abel. Item in Achab z Iesabel q; sanguinē canes linxerūt in loco vbi occiderunt Naboth. iij. Reg. ix. Item in iudeis xpm occidentibus. Ultio pena gēniali fm scripturas. Nec sufficiāt. Rogem? xpm rē.

Unica Ramis palmarū mane Sermo xlv. de accidia vel negligentia confessiois z cōmunionis faciente ex pcepto ecclesie.

Antes di /
scipuli fecerunt sicut pcepar il
lis iesus. Darb. xvj. z in euā
gelio hodie ne solēntas. In q; docemur
charissimū q; nos xpiani libeter faciamus
oia pcepta dñi iesu vt sic sim? bōi discipuli
ip? z sic nullū pceptū negligā. Sed heu
mkti sūt pigri ad faciēdū cōfessioēz cōionē
z verā pñiam: q; tñ pcepit dñs iesus. Con
tra q; euāgelij d dicit q; discipuli deposu
erūt vestimēta sua ponētes sup alinā sub ie
su. plima etiāz turba strauerūt vestimēta
sua i vīa corā iesu. Sic Vera diē sup can.
p vestimēta significāt modū viuēdi. Qui q;
nō vult deponere viciā i pssioē z pposito
finē eis statuēdi: tal non honorat xpm sed
pon? de honestat i sedenudādo z crucifigē
do ipm. Item alij sternerāt ramos oliuaz
z arborū flores corā iesu. Dicit āt Chyph.
q; bone voluntates z scē affectioēs sūt sua
ues corā deo quēadmodū o doniferi flores
Nos q; flores nō sternit xpo q; negligit de
uota opa z orōnes z recogitatioēz passiois
xpi ac pñie acc? Deniq; turbe pēntes z se
quētes clamabāt xpo. Bñdicit? q; venit i
noīe dñi. Hoc faciūt spūalr z sacrālī bo
ni xpiani xpm veniētes in se in eucharistia
digne suscipiēti vt tenent p futuro pasce.
Sed mali ad hec pigri p accidiam morta
lem xpi passioē renouant. iuxta illud He
bre. vj. Rursus crucifigentes xpm in seip
sis. Itaq; hodie etiā passio xpi legitur vt

Domínica ramis palmarum

pateat clari⁹ quòd xpm què boni honorat
mali suis opibz ignominiose dehonstant
cū iudeis. Proinde de accidia pñtēdi pre
sertim z cōicandī ac penitendi veraciter q̄
facere pcepit iesus z ecclia statuit p his te
poribus tria mysteria declaremus pro ser
mone.

Primū de accidia hmoi deestātōe.

Scōm de eucharistie negligēti sūptōe.

Tertū d sumēdi indigne vel obmittē
di punitōe.

Ite aliud thema p se p fmōe isto Eccl̃s.
vñ. Qui timet deūz nihil negligit. s. qz nō
dimittit necessaria ad salutē.

Circa primū de deestātōe
accidie notādū q̄ plures tradunt ad id rō
nes quare accidia in quocūqz bono ope
re ad salutē necessario pserim de peniten
do z cōmunicādo deestabilis sit cuiuslibet.

Primo rō d: arassime obligatōis qz mul
ti sūctrice obligant nos de ad seruendū
sibi sollicitē z studiose in omī bono et pce
pto. z hoc p oēs modos qbz pōt q̄s alteri
obligari. Nā. ff. de obligatōibz. Et Insti.
Quibz mōis p̄trahit obligatio. habet. q
vñus pōt alteri obligari q̄qz lris quādo
qz verbis q̄qz rebz accōmodatis. Deni
qz q̄qz p̄ctis datis. His omībz mōis ob
ligati sum⁹ deseruire dō in omībz. Primo
lris tāqz instrumentis obligatōis obliga
uit nos de. s. lris legis nature q̄ dicitur in
nia q̄ sup omīa deū diligam⁹ z ei obedia
mus. Itē lris legis veteris sc̄pte z lris legē
euangelice z legē eccliasice. Unū accidio
sus offendit p̄tra p̄dctas leges. Secūdo
verbis obligati sū. P̄ in baptismo. p̄mittē
do abrenūciare sathane z omībz operi
bus eius. q̄ fide frangit peccator. Tertio
rebus accōmodatis. Nam dedit nobis de
us animā z corpus z omīa bōa mūdi no
bis vt deo seruiamus nō diabolo. Quarto
p̄do dato p̄ nostra redemptōe sc̄z sanguie
filij dei. Ideo. j. Cor. vñ. Empti estis pre
cio magno glo. z p. d. i. cor. 2c. Bern. Ele
mibi si ligatus fuero. vel si penitentiā non
egero. q̄a redretur sup me sanguis ille iu
stus q̄ effusus ē p me in terra. **R** Se
cūda ratio dī periculose incurisōis. Nam
signū ē q̄ talia necessaria salutē negligē
tes ruit multipliciter in picula dñatōis

eternę. Ideo Ap̄ls de talibz Heb. ij. dicit
Quòd nos effugiem⁹ dñatōez si tantā ne
glexerim⁹ salutē. q. d. nullo mō. Declarat
p rōnē. qz negligētes p̄teriri z cōicare pñt
faciliter morte inopinata mōi vel loquelā
amittere existētes in mortalit̄ in quo deest
deñ. oīno habet dñari. Itē qz mlt̄a p̄cā
ex dilatiōe obliuiscē. obliuio āt crassa nō
excusat in talibz fm Raymū. z docto. De
niqz tales sūt in piculo iudicij. qz p̄batur
p̄ dilexisse caligas z forulares q̄ animā.
Luz em illas q̄tidie a luto mūdare velint
animā vix p annū semel mūdāt. z sic iusto
dei iuditio dñant. Hic Bern. Nūmia
infantia hōim sordes pudera abstergere. sc̄z
in p̄fessioe z nō pudet p̄trahere. abstergit
caliga z p̄tēnt aīa. Dec ille. Aug⁹ etiam
ait. Rogo te p̄pone animā tuā calige tue.
sc̄z in emūdatōe. Prioreta patet hoc exem
plo. Narrat q̄dē in Anthoñ. p. ij. ti. ix. ca.
xij. s. ij. q̄ legit in vitaspa. de quodā bo
no viro q̄ erat virgo s̄z tardus ad p̄fessioz
Un in iūmmitate vidit xpm iudicare mū
dū. z cū iudicasset plures fm opa sua ven
tum ē ad ipm z accusatus est de tarditate
confessiois p̄pter q̄d sentētia data est q̄ tra
here ad penā. sed beata s̄gine iterceden
te pro eo quia sibi fuerat deuotus fuit sen
tētia mutata vt illa vice peccet ei: ita tñ q̄
de confessiois tali pigricia se emendaret.

Tertia ratio dicit ruinose crimi
nationis. Qd ostendit pmo ex p̄creatiōe
sc̄z vizioz. Nam mater hec accidia gignit
vitia multuz ruinosa: p̄sertim negligendo
confessione z cōmunionē sc̄licet ipam de
sperationē que est culpa diabolica. et alia
grauia de quibus sc̄licet eius filiabus p
b̄euitate alio sermone dicemus. Sed hic
ponam exemplū quod narrat quidaz do
ctoꝝ theologi ex viennesi. q̄ rome custos ec
clesie sancti petri petiuit beatū Gregoriū
papam vt in crastino festi omnū sancto
rum celebraret per se vel per aliū missam
pro anniuersario cuiusdā ciuis qui dōta
uit ibidem vñuz altare vbi sepultus est et
ordinauit missaz perpetuā. Luncqz sanct⁹
Gregoriū missam diceret Requiez eter
nam dona eis domine 2c. vox celitus so
luit dicens Non faciam. Sed dubitans
si hoc esset a deo vel diabolo. Itera uir er
go papa Requiez eternā 2c. iterū insonuit

Nō faciā p ista aīa damnata. Lūc peti/ uisset deū in canone: reuelauit q̄ ideo dā/ nata est q: qdā anno nō cōcauerat tenēs itā. nec penituit de hoc. Exinde papa sta/ tuit misse introitus sp̄ iterare p memoria hui⁹ reuelationis. Scdō ostendit ex rui ne deductioe. Nam fm̄ Ruptū sup̄ Gen. isto ordie ouit hō ad casuz. Primo negli/ git modica. scdō se ocio dat. tercio raro cō fitef. z sic induit p diabolū in dānabile petm̄. Sicut Exemplū circa doliuz vini sunt magni circuli q̄ in extremitatibz suis paruis p̄gulz sunt colligati q̄b soluz sol uunt circuli. z sic totum doliū decidit.

Tercio ex rōne. qz vt Aureo. in cōpen/ dō dicit. accidia tenet incitāmēta oīm vi/ ciorū p ociositate adiunctā. z locū diabo/ lo pparat. qā hō ociosus est q̄ puluinar diaboli: in q̄ redeficit in hoīe p̄fertiz negli/ gente p̄niam et cōmunionē. qz hec sunt di abolica. Un̄ Helinandus dicit. Stare z nō cadere i pctā angelicā est. Cadere z re/ surgere hūanū est. Cadere p̄o z non resur gere diabolicū est. O p̄cor p̄misse.

Quarta rō dicit obstinate desperatio/ nis sibi annexa. Querit nāqz fm̄ doc. vtz accidia sit oīm pctōz grauissimū. Et re/ spondet Alex. ij. q. tract. de e. q. de accidia loquēdo fm̄ qd̄ terminat vel p̄sumat in de sperationē: sic est grauissimū pctōz. q̄uis rōne gener⁹ peccati nō sit grauissimū. Nā p desperationē annexā habet finale impe nitentiā. z sic est grauissimū pctm̄ in spūm sanctū.

Ultima rō dī dignissime dāna tiōis. qd̄ ostendit xps qn̄ ficulneā in q̄ fru ctū quē desiderabat nō inuenit ideo male dixit Barth. xij. Et in parabola de ficul/ nea quā succidēdā oñdit ne sine fructu ter ram occupet in vinea. i. in ecclia Luc. xij. Nā hō ad hoc creatus z ad fidē vocat⁹ est vt fructū faciat etne salutis. Ad qd̄ exem/ plū dant creature. angeli deū sp̄ laudādo sidera ad ortū currendo. plāte crescendo z fructificādo. Præterea o hō accipe Exem plū a xpo q̄ p te vltz ad mortez laborauit vt te ad imitandū puocaret.

U Circa secundum de negli/ gentia cōicandi specialiter agendum cen su. qz multi in hoc peccant. P̄io qā aliq

nō cōcant ex obstinatioe. Scdō aliq ex fal sa hūiliatione. Tercio aliq ex ignorantie. Quarto aliq ex tepefactioe. **Primo** gōe illis q̄ ex obstinatioe nō cōmunicant eoq pmanet in pctō mortali nolen⁹ dimittere. scz in odio vel luxuria vel alienoz detēōe z h̄mōi. Hoc p generali documēto tenen dū est fm̄ doc. et i Anthonia. p. ij. ti. ix. c. ix. q. q̄uis min⁹ peccat tales q̄ si in pctis manent cōicant. tñ p̄pterea nō excusant a mortali si obmittunt cōicare. Ratio. qā possunt z debēt dimittere pctā z nō pma/ nere in obstinatioe. ac tenent satisfacere p cepto ecclie. Et de hoc lat⁹ scripsi sermōe de cena dñi alia pre. Scdō de illis qui obmittūt ex falsa hūiliatione. qz scz reputāt se indignos tanto sacro ideo dimittunt.

X Hoc p generali regula tenendum est q̄ falsa vitz hūilitas est q̄ fragit p̄ce pta. ideo nō excusat. Nūtm̄ si attendat so lū magnitudo existentis in sacramēto nul la creatura inuenit digna ipso. nec aposto li. nec martyres. Sed nec hoc deus req̄rit a nobis scz tantā dispositionē z sc̄tatem quantā meret̄ maiestas ipsi⁹. sed q̄nta est possibilitas fragilitat⁹ nre. Itē nec req̄rit q̄ efficiamur oīno ipeccabiles. sed q̄ dole amus de p̄terit⁹ z pponam⁹ abstinere fir/ miter in futur⁹. occasiones p̄timas cuitā/ do. Nam z Pet⁹ et discipuli in cena cōi/ cantes postea ceciderūt. Tercio de ne/ gligentibz ex ignorantia. qā nesciūt se ad id teneri: ignorantia crassa videt̄. cum sit p̄e ptū generale publicatū ad oēs. ideo nō ex cusat. Quarto de tepiditate q̄b difficil la bor videt̄ se p̄pare ad cōfessionē z cōionez eo q̄ implicant sic terrenis q̄ postponunt spūalia: mortaliter peccāt. ḡc.

P̄terea Ultimo si q̄s obmitteret cōicare vel cōfi/ teri ex impotentia vel causa rōnabili pu/ ta qz p tūc est in mari p̄stitutus vel incar/ cerat⁹. vltz qz timeret exire domū. p̄pter inimi cos capitales. vel qz nō pōt habere sacrā/ dotē vt in finitimis castris z metis paga/ noz. vel si de licētia confessōis obmutat. in h̄mōi casibz nō peccat dum habeat desi deriū sumendi z ppositū supplēdi defectū qn̄ poterit. Sed impedimento sublaro tenet cōicare. als peccat mortalit⁹. Nā in hui⁹ figurā in veteri lege p̄cipiebat q̄ qm

Domínica ramispalmarum

pediti die suo nō possent comedere agnū pascale: mense sequenti suppleret comeden- do. hec Antho. s. y. Sed qñt Quid si qñs obmisit confiteri vel cōicāre in anno cū pctō mortali. Nunqd teneat in subsequēti anno supplere bis cōicāre z bis cōicāre. Rñdet fm Antho. vbi s. q cōis tal post pasca teneat supplere defectū vt iā dī- ctū est. z qñcūq ac qñiens firmat se in p/ posito nō pñredi vel cōicādi put ecclesia mandat: tōtiēs mortāl peccat. Si tñ ta- lis distulit pñteri vsq ad aliud sequēti an- ni pasca. tñc iam licet nō teneat necessario bis cōicāre z cōicāre bis pñterea. eo q ec- clesia tñc semel obligauit in anno ad illa. Sicut a simili exēplo si qñs violauit festūz aliqd nō teneat festuādo die altero in heb- domada illud supplere. Verūtamē ex cō- gruitate debet z inuēdus est pñuasiōn/ bus vt pluries qñ semel pñteat z cōmuni- cet: si alis est idone. Hec ibi.

Z Circa tercium de penis in-
digne cōmunionis vel obmissiōis. Notā-
dū fm doc. z Antho. q indigne cōicātes
scz q sine cōpetenti pñcie dīscussione acce-
dunt vel cū pñcia pcti mortalis incontritū
vel nōdū confessi. Et etiā q obmūtunt pe-
nitūs cōicāre: multipliciter a deo puniun-
tur. Ideo cauendū est. Primo qz aīa tal
excecat vt nō possit videre quō a diabolo
captiuat z occidit. Nā qui digne cōicāt in
anima illūinat ad cauendū picula. ita ecō-
trario excecat negligens. Sap. ij. Exceca-
uit illos malicia eoz. Exēplū legitur
in vitaspatrii z narrat in Anthonina vbi
s. q mulier qdam maritata honesta z ca-
sta malefico qdam operante vīsa est sibi z
alijs qñ esset pueria in equā. Varit qñ
plangebat q equa iacerat in lecto suo. nec
panē videbat illa manducare nec respon-
sum dare loquētib. Lūqz ad scētū Ba-
chariū fuisse adducta Rñdit scētus. q ocu-
li oīm illoz sunt cecati vñ seducti. Et ex-
po fuit q idcirco hec sibi permīssa sunt a deo
qz distulerat cōicāre Et precepit vt nunqz
cesset a cōiōne. z sic sanauit eam. Scōo
punī hoc pctm qz boni etia et mali sepe
cōiter ob hoc tpaliter affligunt in bladīs:
vineis z alijs. pñteritū qñ publice peccant

nec a supioribz corrigunt. Hec fm Aug.
Tercio qz crucifixionibz xpī i iudicio cō-
parant. vt apłus docet. j. Loz. ij. de tali
q reus erit sanguis xpī. Quarto qz dī
a bolo ampl/ subijciunt. vt patet de iuda.
Ultimo qz eternāl damnant. vt patet
ex suprascripta reuelatiōe facta sancto Bre-
gorio pape. Rogem g xpī m zc.

Domínica ramispalmarum post prandū
Sermo. xlvj. de sensuum custodia z acci-
die filiabus.

A Ratres hoc
f sentite in vobis qd et in christo
Jesu. Verba sunt apli Phil. ij
ca. z in epla hodierna. In qbz pñbis horra-
tur apłs oēs xpīanos sentire i seipīs (2 p-
ra). i. hñe in corde: ea q sunt in xpō iesu do-
mino nro. Et notemus charissimē
q pñpue tria debemus corde nro sentire
in xpō. Primo reamādū admirādā cha-
ritatem qua p nobis ipse de oīm fact est
hō. Vñ. j. Joh. iij. In hoc apparuit cha-
ritas dei in nobis: qm filiū suū vnigenitū
misit deus vt viuam p eum. Biego. in pñ-
sa. Mira circa nos tue pietat/ dignatio
Inextimabilis dilectio charitat/ vt ser-
uum redimeres filiū tradidisti. s. tu de mē
sericors zc. g charissimū hoc sentite i vo-
bis p reamatiōē p tāta charitate in xpō
ne reddatis o dñū peccādo p tāta xpī dile-
ctione. Secundo debem/ sentire in chri-
sto cōpartiendo humilitatē eius passionēz
z dolorositatē. Vñ Heb. xij. Recogitate
eū q talē sustinuit a pctōibz traditiōē
vt nō fatigemini anīs vestris deficientes
Nōdū em vsq ad sanguinē restitistis ad
uersus pctm. q. d. vsq ad mortē deberet/
resistere: recogitādo qz xpī passus est pro
nob vt a pctis erueret. g hō cogita fm
singulos sensus qz xpī dñs Primo in vī-
su z oculis passus est lacrimatiōē z sic ca-
ligatiōē vt z tu lacrimas pñie fundas z
ab illicito vīsu caueas. Secūdo i auditu
passus est blasphemias et vitupia ac detra-
ctiōes: vt tu a talibz audituz cōhibeas zc.
ne de pñio velis audire. Tercio in gustu
xpī felle z aceto potat/ ē: vt et tu refrenes

re. Quarto in odoratu fetores sputoz. Iu-
deoz sustinuit: ne tibi placeat odoramēta
ad luxuriā puocātā tē. Quinto in tactu
passus est xps p dolores oīm mēbroz: vt
tu carnis delicias horreas t pniaz tanq̃
crucē sufferas. Tercio q̃ debemus senti-
re in xpo: imitatio etiā op̃erū sc̃rām exē-
plaritas. vt iā dicit̃ ē. Ulī apls Eph. iij.
dicit. Testificor in dño. s. iesu vt iam non
ambulet; sicut et gentes ambulāt in vani-
tate sensus. hec ibi. Hoc p̃ themate alio.
q. d. Per deū peto t horro: vos in xpo re-
frenate sensus ṽros a vicijs ne sit; sicut pa-
gani sed veri xpiani. Et sic pater. Itaqz
vt p̃ amore xpi p nobis passi sensus ñros
a vicijs referemus t custodiā eoz accidia-
se nō negligam: de hoc tria m̃ysteria de-
clarabimus p sermone.

Prīmū dī inductionis.

Scdm dī offensionis.

Tercia dī remediatiōis.

B Circa primū de inductio-
ne vicij Quare debeat q̃libet xpianus sol-
licite custodire sensus suos Notemus q̃
pluribz rōnibz ad id inducētibz. **Prima**
ratio est accidiē mortalis ruīnatio. qz duz
sensus exteriores nō bñ custodiunt; pctm̃
mortalis accidiē sepe incurrit. Et hoc de-
clarat tribz cōsiderationibz.

Primo ex accidiē q̃ditate.

Secdo ex eius culpe grauitate.

Tercio ex genture prauitate.
Primo si cōsideram⁹ qd sit accidia. et Au-
reo. in cōpen. diffinit sic. Accidia est de vir-
tutū laudabili exercitio vtriusqz hoīs lan-
guida defectio. Nā accidiosus in aīa attra-
dit de oī bono spūali: mēteqz euagat cir-
ca illicita q̃rens exteriores in sensibz dele-
ctatiōes. t in hoc sepe ruit in crimē. **Se-**
cundo si cōsideram⁹ culpe accidiē grauita-
tē. Tho. ij. ij. q. xxxv. ar. ij. dicit. q̃ accidia
et suo genere est mortale. qñ scz est fm de-
liberationē rōnis. t p̃ sequez vt sic graui⁹
est pctm̃ q̃ gula vel vana glia. Ratio. qā
fm ppriā rōnem accidia est p̃ra charita-
tē q̃ habet gaudere de bono diuino. acci-
dia aut trīstat. Nam ab acedine dī qñ aci-
da seu acetosa q̃ sūt frigida. frigiditas aut
facit tarditatē in motu. Ideo senes qz fri-

gidi sunt; gues sunt ad ambulādūz. Sed
iuuenes ecōuerso qz viger in eis calor na-
turalis festināter discurrūt. Accidia igit̃
qdā frigiditas a feruore diuī amoris qua
quis difficilis fit ad bñ opandūz. Hec ex
Tho. q. s. Sed talis frigiditas aīa dei
amore t torpor in bono ope maxie orit̃
ex sensibz exterioribz diffusis incaute ad dele-
ctationes corpales vel mūdiales. quā vt
Grego. ait. tanto q̃scz a supno amore dis-
iungit q̃nto in infimis delectat. Hoc expi-
entia certa docet q̃ post delectamenta vi-
sus auditus t colloquij carnalis tepidus
fit homo ad orationē et ad spūalia bona
frigescit. **Tercio** si cōsideram⁹ genture
scz accidiē prauitatē. **Primo** vt scia-
mus de ea p̃ferri t ipsam cauere Notan-
dū q̃ accidia sic crescit t ingrauat fm Au-
reo. in compen. **Primo** hō mouet ad redi-
um t tristitiaz de ope bono inchoando ex
naturalī appetitu sensitīuo quiescendī. et
sic nullum est pctm̃. vt cū naturalr horret
ieiunare vigilare. Nā fm phum. iij. Ethri-
corū. naturalibz passionibz nec meremur
nec demeremur. **Secundo** p̃cedit tale te-
dium ad obmittendū talia bona que post
ser faceret ad que tamē ex p̃cepto nō tenet̃
et sic est veniale. **Tercio** p̃cedit intantum
q̃ obmittit etiaz ea que sunt necessaria ad
salutē. Et tunc p̃ regula generali tenēdūz
est fm doctores oēs q̃ accidia et q̃cūqz ei⁹
filie qñ p̃sistunt in obmissione eoz q̃ sunt
necessaria salutī sunt mortalia. als venia-
lia. nisi p̃cedat in desperationem. Exēpli
gratia. Si accidia regūdat intantū q̃ frā-
git p̃cepta dei. vel si p̃cepta ecclīe sine cau-
sa rationabili: mortalis culpa est. **Quar-**
to accidia vltra p̃cedit p̃dicendo plures
culpas filiales. et sensus suos relaxando
ad delectationes. et tunc grauius peccat
quanto plura talium viciōrum accumu-
lat. **Sunt autē filie accidiē fm Bre-**
goriū et in Angelica. **Prima** torpor: circa
p̃cepta obseruanda. **Secunda** Euaga-
tio mentis et sensuum exteriorum circa il-
licita. **Tercia** filia est pusillanimitas respe-
ctu consilioz. **Quarta** ociositas. **Quin-**
ta malicia qua quis detestatur bona spū-
ritualia. **Sexta** Desperatio. **Ultimo** g
accidia crescit t p̃cedit in desperationēz

Domínica ramis palmarum

et sic in finale impenitentia et ad occidendum
se sicut iudas. Proinde ut tale ruinam quae
evadat caueat sensus. Pro exemplo acci-
pe o tu homo quod Gregorius dicit. Qui pre-
sens seculi voluptatibus pascitur quasi per amena
(sensibus) prata ad suspensum duat. scilicet paribus
li infernalis. **S**ecunda ratio custodiendi sen-
sus est diuine voluntatis delectatio. quod deus
vult et diligit custodiam sensuum: ut anima et cor-
pus in omni scititate seruetur tanquam dei templum
et habitaculum mundum ab omni peccati stercore
Un. j. Thes. iij. Hec est voluntas dei san-
ctificatio vestra ut faciat unusquisque vestrum su-
um vas possidere in sanctificatione non in pas-
sione desiderii. **E**t Iherosolimita regi valde
placet quoniam bene munus et custodiam castitatis suum
in quo ipse habitat et tener sponsam suam. per-
tim si castrum tale est in metis inimicorum im-
pugnatum. Sic in apostolo deus cum sua sponsa
sacra. aia dilectissima per fidem desponsata ma-
nens in nobis diligit custodiam huius castri.
Un. Berni. in ser. Domini. hec dicit. Casti-
tatem in terra inimicorum situm est: vnde impu-
gnat. a demonibus. ideo ex omni parte est muni-
endum. ut nec per oculos fenestras nec per cete-
rorum sensuum portas de ingressus mori.
Hec Berni. Denique per trarium magna fit
deo muria quoniam homo seruus dei facit tradimen-
tum tali castri: per aliquam foueam sensus intro-
mittendo diabolum. Sicut legitur de ciuitate
de Babylonie quadratum in giro nobilissi-
me sita huius in quolibet fronte. per miliaria. et
muros cubitorum ducentorum in altitudine.
in qua fluuius magnus per foueam influebat.
qua fouea quod non obseruauerunt: aduersarii
flumem ad aliam partem veruantes: per illam in-
gressi ciuitatem ceperunt. **T**ercia ra-
tio est ad id scilicet diaboli fraudis euitatio
quod diabolus per quoscunque sensus exteriores so-
ler deceptio homines incautos. Sicut et primos
parentes decepit Gen. iij. vbi legitur quod au-
ditu serpentis hoc est diaboli et vi-
su et gustu similiter tactu et odoratu decepti
sunt. Vidit (inquit) mulier quod bonum esset li-
gnum ad vescendum. scilicet ex odore bono fragran-
te. sequitur et pulchrum oculis aspectus delecta-
bile. et tulit (tragendo) et comedit. Ecce omnes
sensus concurrunt ad deceptionem: quod sensus
perferunt auditum serpentis per precedentem et vi-
sum si cauisset mulier non perissemus. Et h

mitum est quod serpentem loquentem non expauit.
Sed hoc ideo. quia ut Beda dicit ostendit
faciem hyemem quam mulier respiciens cau-
dam serpentem illi non considerauit. Sic
multi etiam modo a diabolo decipiuntur per
delectabilia sensuum illecti. sicut aues dulci
cantu fistule aucupis. quod non considerant no-
uissima. scilicet mortis et damnationis future. De
habet Deuter. xxxij. Sens ab omni prudentia
vram sapientem et intelligentem ac nouissima
prouideret. Quod homo aduertere hec caue.

Quarta ratio est offense multiplicis peccitatio. Primo quod per sensus accendi-
tur cupiditas carnalis. Et hoc modo in tan-
ta nequanda peccata cecidit mundus quod ro-
tus diluuii perierit Gen. vi. Videmus filii dei
filias hominum quod essent pulchre: acceperunt viro-
res etc. Et hec fuit prima causa diluuii.
Et finem etiam per filios dei intelligentes filii
Seth qui erant veri dei cultores. sed per
filias hominum filie de Lame descendentes quod
pompose et lasciuie se ornabant ut cupiditate
rent. Item Samson qui fuit deo consecra-
tus ab utero: visum Valide peccitatus et ex-
cecatus est. Item Dauid cui facta fuit per
missio de christo aspiciendi Barabae se lauam
tem adulterauit et homicidia fecit. et mul-
tipliciter a deo punitus est etc. Quoniam
multi per sensus corruerunt etiam sancti cupiditate
deprauati: non sufficit tempus enarrandi
de hoc ex sensibus decausio omnis offen-
sionis et peccationis accidit etiam in iudiciis ut
per cupiditatem oculorum visis muneribus fal-
sam ferant iudices sententiam. Sicut per con-
solatorio narrat de quidam viro paupere qui
in agro vidit canem suum pedibus fodere. ac
currentes repperit thesaurum absconditum et
furatorum est. canemque instantum dilexit quod tam-
dem mortuum sepeliuit in sacro cimiterio.
propter quod per plebanum tractum in iudicium et vi-
dens quod danabatur suam: obtulit singulis
iudicibus pecuniam magnam dicens. quod canis su-
us per linguam mortui fuerit et in testamento
deceperis legaueris. Iudices visum visum
acceptis illecti: falsam sententiam tulerunt
plebanum quod debuisset ire processionem cum
cruce ad sepeliendum canem talem. Ecce er-
go patet quod ex sensibus non bene custoditis ori-
tur non tantum luxuria. sed et auaricia: sacrile-
gium: falsum iudicium. et multa alia crimina.

H Circa secundū de offensiōe peccati in sensib⁹ vt sciam⁹ qualiter p̄stare debeam⁹ de eis querit. quōd vel q̄i modis cōmittit q̄s mortale peccatū. ⁊ p̄ cōsequēs necessario cōsistendū in actib⁹ quib⁹ sensui exteriori. Ad qd̄ r̄ndet q̄ quorū modis. Et fm̄ hos modos ponunt q̄tuor de hoc regule. Primo offendit in aio mortali ter p̄cupiscēdo. Secūdo p̄cupisci volendo. Tercio p̄ceptu aggrauādo. Quarto periculo peccati se exponēdo. **P**rima ḡ regula ē Omnis actus cuiuscūq̄ sensus exterioris q̄ fit deliberato aio ad p̄cupiscētiā peccati mortalis est culpa dānabilis. Et patet Matth. v. Qui viderit mulierē ad cōcūpiscendū eā iāz mechatus est in corde suo. Scdm̄ glo. notāter dicit. ad p̄cupiscēdū: id est intentōe p̄cupiscēdi. q̄ videre absolute mulierē vt pulchritā rem nō ē peccatū sed videre vt p̄cupiscat eā peccatū est. Et idem iudiciū de alijs sensib⁹ scz q̄z audire verba ⁊ colloquiā mulieris vel eā tangere vel gustare cibū aut potū. cū ea hacin⁹ tentōe peccatū est mortale eo q̄ ex fine intentio iudicat actus fm̄ doctores. **S**ecunda regula est q̄ omnis actus sensus exterioris q̄ fit deliberate infertione hui⁹ finis vt scz p̄cupiscat in sequelā peccati mortalis est culpa dānabilis. Nā Aug⁹ in regula dicit. appetere vel appeti velle. i. in facit endū mortale: vtrūq̄ est dānabile. Vñ licet tu nolis peccatūz p̄ptere: tñ p̄pterea aspicias mulierē vel tangis vel audire vis verba eius vt ip̄a p̄cupiscat te in peccatū mortale. vel vt possis p̄ talia decipere eaz in rebus notabiliter est mortale. **T**ertia regula est. q̄ omnis act⁹ sensus exterioris ex p̄ceptu pōt fieri mortalis: pura qñ patius est vel facit etiā p̄cepta dei vel ecclie p̄tendūdo p̄pter delectationē sensuale. Ex emplū ḡra. p̄pter videre spectacula vel propter iter ecclie choriz: aut epulis: aut ludis dimittit in festo missam audire: aut tpe q̄ tenet p̄stare vel cōficare p̄tendit: aut perurādo mēris: aut furas p̄pter gustū ⁊ h̄mōi Vñ de pe. dist. j. Tres sunt. glo. dicit. Si q̄s p̄tendit venialia p̄pter p̄temptūz dign⁹ efficiat morte eterna. **Q**uarta regula est q̄ quādo cūq̄ hō aduertit sibi imminere periculū peccati mortalis p̄ aliquē actum

sensus exterioris. ⁊ tali piculo se voluntarie exponit. nec vult sibi cauere a tali peccato mortali. Vñ Eccl. ij. Qui amat piculū. Vñ. id est occasiōes peccatorū peribit in illo. sicut auicula volitans circa laqueū. Exemplū de nimia ⁊ frequēti familiaritate mulieris in visu auditu et tactu: ac alijs peccat q̄ nō abstinet: cū p̄cipit sibi vel illi piculū peccati imminere. Nec sufficiat.

I Circa tertium de remediatione notandū q̄ plurima sunt remedia q̄ bus hō pōt sibi cauere a peccatis sensui exteriori. Primo est humanā p̄ditiōe cōsiderare. q̄z deus singulos sensus nostros sub aliqua custodia p̄didit vt discam⁹ custodire a peccis. Primo oculos clausit palpebris duplici supiori scz ⁊ inferiori. cui⁹ tñ aures sola inferiori palpebris habēt claudere oculos. Bestie autē solū superiori vt homo oculos vndiq̄ custodiat. Item auditus a retro habet carnē cartilaginosāz vñ delictē p̄ custodia vt sit tñ mō ad anteriora. i. salutifera aptus. Itē gustus clausus est dētib⁹ ⁊ labijs tāq̄ seris. Itē odoratus nalis longitudine q̄ defluūt immundicie vt discamus fetorem peccatorū recognoscere ⁊ emūdarē. Itē tactus cutis tegitur. ⁊ insus vestimētis vt caueat. Cūcūq̄ remediū eternā punitionē p̄timere que singulis sensibus iuxta numēz peccatorū reuertet. sicut epulo q̄ in lingua plus peccauit plus punit⁹ est Luc. xvj. Tercū est crucem xp̄i mōx cogitare q̄ cito tēptaris. Quartū est auertere sensus att⁹ ab oblectatione. Vñ Aug⁹ in regula. Oculi vel atri si iaciant in femina in nulla figāt. Im possibile em̄ ē nō tāgi visis qñq̄. Illūmū ē deū orare vt caueat. **R** Pro finali documēto cautele exemplū ponamus qd̄ scribit in speculo exē. di. ix. exē. xxiij. q̄ demon apparuit cuidāz vetule ⁊ dixit. A plurib⁹ annis laboraui ponere discordia⁹ inter illū viz ⁊ vxorē ei⁹ nec potui q̄ non habeo linguā qua possem familiariter loq̄ qui eis vt auditū mihi accōmodaret. Tu ḡcum possis hoc feceris dabo tibi pecuniā magnā. Illa p̄misit. ⁊ accedēs ad domū ill⁹ vxor dixit q̄ vir ip̄ius aliā mulierē iuuenulā adamauit ⁊ cū illa adulterat⁹ In signū p̄ritatis ecce hodie veniet in q̄t ill⁹

Feria. II. post dominicā ramisp.

la iuuenēcula vt accipiat pannū tunice. p suo p̄cio. Tandē fecerit viro dixit q̄ vxor sua cū quodā clerico haberet illicitū amorem z die altero si obseruauerit in ecclia colloq̄ qn̄ mutuo: ordinauitq̄ cū eodē viro q̄ p sua iuuenēcula quā destinaret illa die p accipiēdo panno mitteret sibi pannū a se emptū. cuius p̄ciū ecce nūc inq̄ tibi p̄soluo. Tandem misit iuuenēculam pro panno z vir ille pannicida dedit eidē. Vxor: hec videns est suspicata de malo qd̄ p̄dixerat vt tula. deniq̄ pcurāte vtrūla dicit altero vxor in ecclia cū clerico p̄fabulans. z sic suspitio generata est viro de vxore. tandē vtrūla p̄soluit vxori qd̄ p̄ p̄illis barbe viri cū rasoio sumeret z sic vtrūla p̄ p̄illis efficeret q̄ vir eā p̄ amaret: s̄z viro secrete dixit q̄ obfuaret. q̄ vxor eū rasoio occideret. Cū ḡ ille vir fingēs se dormire vxor: rasoii cepit fecit ecce vir repēte surrexit z discordia maxima fit inter eos: dē z p̄ sanguineos vtriusq̄. Ecce lingua z auditus quāta mala cōstant. Tandē dei iudicio diabolus potestitate accepta vtrūla illā rapuit ad inferna z orantibz istis dē p̄ discretionē p̄fessoris declarauit maliciā. z sic vir z vxor ad amorem p̄stinū reducti sunt. Q̄ xp̄iani discite cauere sensus. Rogem⁹ xp̄m zc.

Feria secunda post dñicā ramispalma/
rum Sermo quadragessimus septim⁹ vi/
delicet de p̄ciosissimis peccatis in sp̄m/
sanctū de q̄bus restat post p̄dita saltem
breuiter agendū. vt cauere sc̄z vel confite/
ri discāt p̄ctōres.

Uxit pedes

iesu z domus impleta ē ex odo
re vnguenti Job. xij. z in euāge/
lio hodierno. Barissimi in hoc facto ma/
gdalene vnguentis pedes iesu figurat vn/
guentū contritiōis vt dicit Bern. sup can/
tica. sermone. xij. Dū enim ex vnguento cō/
tritiōis confectio ex peccator: recordatiōe
verēq̄ penitēdo vngit peccator: homo iel/
sum quē cor contritū z humiliatū non de/
spiciat sed amat. tunc domus aie et totius
ecclesie impleto dore delectabili. q̄ gaudi
um est deo z angelis. z sic omnibus electis
sup peccatore penitentiā agente: vt xp̄us

testat Luce. xy. Sed heu q̄ multi de hoc
displicentiā accipiūt z remurmurāt. sicut
dicit de iuda q̄ indigne tulit z murmurat
uit. q̄ multi sunt desperati vt iudas q̄ lo/
quūtur contra sp̄m sancti bonitatez erro/
ne. sc̄z q̄ deus nō remittit peccata: p̄fer
tim que sunt in sp̄m sanctū: male interpre
tantes verba xpi Matth. xij. vt infra pa/
tebit. Vt p̄tra h̄mōi potest etiā poni pro
thematē illud Apli dicens Eph. iij. No
lite fratres tristare sp̄m sanctū dei i quo
signati estis zc. In q̄bus omnes hōitatur
xp̄ianos ne tristēt sp̄m sanctū peccādo
certis p̄tra sp̄m sanctū peccatis. de q̄bus
hic agemus nec tristēt errore z despa/
tionis inductionē creden. vel docēs q̄ sūt
talia peccata que etiā penitentibus nō re/
mittit dē. deniq̄ nec alijs peccatis mor/
talibz q̄buscūq̄ tristēt expellē. dī gra/
tiā. sicut fecit iudas. de quo in hoc euāge/
lio. Itaq̄ de peccatis in sp̄m sanctū des/
claremus tria in h̄ s̄mone mysteria.

Primū dī notificatiōis.

Secundū dī specificatiōis.

Tertiū dī remissiōis.

Circa primū de notificatiōe
one vt sciamus quando dicat q̄s peccare
in sp̄m sanctū vel qualiter: notandū ē s̄m
Tho. ij. q̄. xij. et Antho. par. ij. tit. viij.
ca. viij. q̄ de peccato in sp̄m sanctū docto/
res loquūtur tripliciter declarā. z notifi/
candū illud.

Primo aliq̄ dicunt q̄ est quādo contra
sp̄m sanctū dī blasphemia.

**Secūdo aliq̄ dicūt q̄ non est aliud q̄ fi/
nalis impenitētia.**

**Tertio aliq̄ dicūt q̄ est peccatū quodcū/
q̄ factū ex certa maliciā.**

Primo inq̄s peccatū in sp̄m sanctū dicit
blasphemia. que dicit contra sp̄m sancti glo/
nā. z hoc dicūt antiqui doctores. s̄. Atha/
nasius. Hilari⁹. Ambrosi⁹. Hieronym⁹
z Chrysostomus. iuxta illud xpi dictum
Matth. xij. Quicūq̄ dixerit verbū cōtra
filiū hominis remittetur ei. Qui autē dixe/
rit verbū p̄tra sp̄m sanctū non remittetur
ei neq̄ in h̄ seculo neq̄ in futuro. Hec ibi.
Nā ex q̄ xp̄s dñs erat dē z h̄o quēdā fas/
ciebat hūanū. s̄. comedēdo: bibēdo: dorq̄

miendo et hmoi. Queda aut faciebat di-
ninit? p opatione spūs sancti q erat plen?
vt miracula faciendo: demones pellendo:
revelata secreta reuelando et hmoi. Iudei at
pmo dixerat blasphemā in filiū hoīs. i. vir-
ginis dicēs eū voracē potatorē vini et amī-
cū publicanorū. et hoc fuit pccm gūe. post
modū dixerūt blasphemā in spūs sanctū dū
opa diuinitatis q faciebat opante spūs sa-
cto attribuerūt pncipi demoniorū dī. In
beelzebub eēcit demonia. et hoc fuit gūis/
simū pccm iudeis qd eis ppter infidelitā-
tē et obdurationē nō est remissū. Secun-
do alij doctores vt Aug^o li. de verbis do-
mini et eundē sequētes pccm in spūs sanctū
esse dicūt finale impenitentiā quādo scz ali-
quis i pccō mortali pseuerat vsq ad mor-
tē. et tale dī vbi nō solū oris: sed et cordis
et opīs ptra spūs sanctū. q est ptra remissi-
onē pccōz q fit p spūs sanctū. et tale pecca-
tū christus dixit q nō remittet neq in hoc
seculo neq in futuro. siue illis iudeis xpm
blasphemāntibus: siue alijs quibuscūq pecc-
atoribz penitentiā nō agētibz vsq ad mor-
tē. quia post mortē nulli poterit esse peni-
tētie locus. **T**ercio alij doctores
dicunt q generaliter omne peccatūz qd fit
ex certa malicia est pccm in spūs sanctū. qā
ex malicia certa peccare est facere ptra dei
bonitatē sciētē ex pceptū. bonitas aut ar-
tribus spūs sancto. Unde magister. ij. sen-
tentiarū. di. liij. dicit. q ille peccat in spūs
sanctū cui malicia p se placet. Nam homo
potest peccare quādoq et peccat ex infirmi-
tate. i. ex passiōe vt cū reptat p cupiscentia
vel ira et. et tunc dī peccare ptra deum pa-
trē cui attribuit potētia. Item quādoq
peccat ex ignorantia. et tunc peccat in filiū
cui attribuit sapiētia. Quādoq autē pec-
cat ex certa malicia nō solū ex certa sciē-
tia. quia hoc etiā accidit in peccato ex infir-
mitate: sed ex ipsa electōe mali. Ideo notā-
ter dicitur. ex certa malicia et non simplici-
ter ex malicia. ad plus scz designanduz q
peccat quis in spūs sancti bonitatez contē-
nendo. **Q**uerit ergo. qualis mali-
cia facit peccatū in spūs sanctū. Responde-
tur in summa Angelica et Anthonina sup.
q peccare ex malicia potest ptingere plu-
ribus modis. Uno modo ex malicia sim-

plīcter: hoc est ex voluntate mala qua est
git facere malū peccati. Secūdo ex incli-
natiōe habitus vitiosi que dicit malicia. et
istis modis licet sit peccatū mortale: tamē
adhuc non est in spūs sanctū ppe. Exem-
pli gratia fm Bonauē. in. ij. di. xliij. Si
aliquis senex qui non habet p cupiscentia
fornicandū: exeat seipm ad peccandūz
qūis peccat mortaliter ex industria et ma-
licia quādā: tamē illud nō dī peccatū in
spūs sanctū. Tercio ergo peccat qd ex ma-
licia eo q ptenit et abigere ptenit id qd
posset eū impedire ab electōe peccati: pu-
ta cū aliquis intendit peccare et occurrūt
menti alique instigatiōes vel timoris dei
punientis vel pietatis vel enormitatis pecca-
ti et hmoi: sed ipe abijcit vel ptenit studio
se hmoi vt liberi peccet. tunc ex certa ma-
licia peccat in spūs sanctū. Exemplū de
sancto longino et legenda cuius scū qd
ta die post Gregorij colitur. qui cum esset
Centurio gentilis caliginosis oculis: sed
visis signis in passione xpi: pseritū q san-
guine xpi ex vulnere p lanceam decurrēte
clare vidit ex illius tractu nō cōtēpsit: sed
in christū credidit. et postea sanctus mar-
tyr factus est vt infra parebit: sz iudei om-
nia contempserunt dei signa vt effrenate
occiderent christum et.

Circa secundum de species
bus queritur. que et quorū sunt species pec-
cati in spūs sanctum. Respondeo fm magi-
strū in. ij. di. xliij. et doctores. q sex sunt spe-
cies. Prima desperatio. Secūda verita-
tis agnitiōe pugnatio. Tercia obstinatio.
Quarta psumptio. Quinta inuidētia
fraternę gratię. Sexta finalis impeniten-
tia. Et istoz p clariorū intellectu notādū
fm doc. s. q spūs sanct^o sex mōis suggerē-
do vel instigādo in nob ipedit pccm. Et sic
sex mōis hō ptenendo tales spūs sancti insti-
gatiōes peccat in spūs sanctū vt dictū ē. Pmo
instigat qñq pccōres ad spēs diuine miere
p siderādo q dī mīficorū par^o et remittēz
re peccata penitētibz et dare premiā ces-
lestia reprobis. Ideoqz resipiscant et res-
urgant. sed hō pūus hoc a se remouet p
desperatōz. Et sic pma spēs dī desperatiō.
q licz credat q dī penitēti remittit pccā:
aliqñ hñ credēdo eēt heret^o vt infidelis

Feria. II. post dominicā ramisp.

et cū talis inspiratio tūgit cor suū cōtēte
vel nō recipit nec ad penitentiā pueritū
p̄suadē sibi se fore dānādū nec deū iūstū
rū. sic libere peccat. et hoc est pessimū om
nū p̄cōr in quo p̄cōr perit cayn d. Ba
tor est iniquitas mea q̄ vt ventam merear.
Bern. Vētris cayn mētū. q̄ maior est
dei misericordia q̄ totū mundi iniquitas et
culpa. Nā vna sanguinis xpi gutta suffi
ceret ad remittēda totū mundi p̄cā. Hinc
etiā Leo papa de pe. di. iij. Scelerator. di
cit. q̄ iudas grauē peccauit desperādo q̄
xpm tradēdo. Quia Jhd. de sumo ho. di
cit. Peccare mors aīe ē. et desperare est de
scēdere in infernū. et sic diabolicū ē. Se
cūdo spūsanct⁹ instigat ad veritatē fidei et
salutē agnitōē illustrandō q̄nq̄ p̄ septu
ras vel p̄dicationē vel alio mō. s. vt intelli
gat q̄ talis errat i fide vel p̄tra mores: pu
taturā esse p̄cām vel fornicationē zc. S3
hō reprobus suerac p̄tra spūsanctū de
fendēdo sūū errorē. Et tūc sequit veritatē
impugnatio. et intelligit de veritate agni
ta in his q̄ sunt necessaria ad salutē. et non
in alijs. s. naturalib⁹ vel artificialib⁹. patet
in Anthon. zc. Exemplū de scribis iudeo
rū. Tercio instigat ad abominandū pec
catū prauitatē. q̄ ait Bieg. Domētaneū
est qd̄ delectat: sed eternū qd̄ cruciat. Un
deberet hō respiscere. S3 p̄tēnendo seq̄
obstinatio q̄ p̄tra talē inspirationē spūsa
etiā firmat in peccato. Quarto spūsanct⁹
instigat ad timorē iudicij dei iusti mortis et
dānatōis. sed hō p̄sumēdo abiicit hoc. et
sic sequit p̄scriptio. s. q̄line meritis et sine pe
nitētia saluabit. Quinto instigat spūsa
ctus p̄ auxiliū gratie subleuātis a peccat⁹
B̄ra em spūsancti sola hoies subleuant a
peccatis vt Aug⁹ dicit. qd̄ cernimus fieri
in multis quondie ad deū pueris. S3 pec
cator hoc abiicit dōlēdo q̄ gra dei crescit i
hoib⁹ q̄s videt pueri in p̄dicationē a suis
peccatis. sicut paganos legim⁹ q̄ dolebāt
de hoc q̄ multi pueriebant ad fidē p̄ apo
stolo p̄dicationē. P̄ Et hec ē inuidē
tia fraterne gratie p̄tra spūsanctū. Exem
plū legit in speculo crē. di. r. xxiij. q̄
sutor quidā dōlēb⁹ ob q̄stus diminutionez
q̄ corā calceos rostratos p̄dicaret male/
dixit p̄dicātū d̄ hoc. et diabol⁹ terribilisp̄

cie viri apparēs: arreptū illū sutorē p capū
los violenti impetu tāto in terrā deiecit vt
auulsa cū sua pelle coma capis in manu il
lius remāserit et sanguine iste coronaz ha
buerit. Sicq̄ ad horā p̄ditis sensib⁹ i ter
ra iacuit vertice cruetatus. tandē orantib⁹
p̄ eo sacerdotib⁹ restituto sibi vsū rōtis di
dicit nō maledicere nec dolere q̄ ab h̄mōi
desistit. Sic etiā peccat⁹ q̄ dolēt q̄ amasie
ad castitatē pueritū. Sexto spūsanct⁹
instigat p̄ remōsiū p̄ficiētie de p̄cā turpi p̄
uitare: sed p̄cōr abiicit p̄ specie sextā q̄ est
finalis impenitētia q̄ unpoitat p̄positū
nūq̄ penitēdi. vel fm Tho. nūq̄ vere p̄fi
cēdi p̄positū sed sp̄ facit. Q̄ p̄cōr sequere
p̄dictas inspiratiōes ne pecces zc.

Circa tertium de remissio
ne p̄cōr in spūsanctū querit. vtrū equa
liter deus remittat peccata oīa in spūsan
ctū sicut et alia p̄cā. R̄ndet. nulli dubiū q̄
penitēti oīa p̄cā a deo bono remittunt
vt sacri p̄cā testat. j. q. vij. Si q̄s omne.
post mediū Si autē dicas. Quare q̄ xpus
dicit B̄atb. xij. q̄ nō remittet. R̄ndet q̄
fm Aug⁹. loquit ibi xps de finali impeni
tentia vsq̄ ad mortem inclusue vt sup̄ di
ctū est. Vel fm alios hoc dicit q̄ homies
de talib⁹ peccatis difficiliter cōuertunt eo
q̄ p̄trant spūsanctū q̄ habet homies a
p̄cōr puertere vt iā ostēdū est. et sic xps dīc
q̄ nō remittunt. sicut dīc cōiter de infir
mitate q̄ difficulter curat q̄ hec nunq̄ cu
rat. Un et p̄bs dīc. q̄ p̄ impossibili dīce/
re solem⁹ id qd̄ difficulter possum⁹: tamē
si q̄s etiā ex peccatis in spūsanctū puer
tur in p̄senti vita de⁹ eque facili ter se re
mittit sibi oīa. Sicut ad hec alijs dīmis
sis sunt exēpla septime scz de paulo blasfē
mo pus fidē impugnāte: sed postea Apo
stolo maximo. J̄re de longin q̄ xpi latius
vulnerat crudelissime corā p̄gine matre
sed puerus modo sup̄radicto postea i ca
padocia monastice vixit. xxiij. annis. cui
sacrificare i dolis nolenti p̄les omes den/
tes excussit et linguā excidit: tamen longi
nus loquelā non p̄didit et idola securi con
fregit quoz demones in p̄sēdi et eius soci
os intra. p̄sēdi ceato ip̄e et omes infami
entes latrabāt. cui cū longin⁹ diceret. Nō

sanaber' nisi quādo occisus fuero ⁊ post p
te orauero. Iussit ḡ p̄ses eū mox decolla
ri. ⁊ postea ad corpus eius p̄stratus cū la
chrymis penitentiā egit ⁊ p̄fecte sanatus.
tandē bene vixit. Rogem' ḡ xpm ⁊c.

Seria tertia post trāmissalmar **Sermo**
q̄dragessimus octau' de obduratiōe cordis
humani in petris ⁊ quorundā p̄ditōe alio
rū aut liberatiōe.

A domine sa
baoth q̄ iudicas iuste probas re
nes ⁊ corda **Hiere. xi.** ⁊ in epla
hodierna. In q̄bus p̄bis insinuat q̄ deus
sabaoth. i. exeritū scz angeloz: q̄ omnia q̄
facit iusto iudicio facit. p̄bat hoies nō vt
aliqd sibi. i. dō occultū innotescat q̄ oia nu
da ⁊ apta sunt oculis dei etiā cordis secre
ta teste **Ap̄lo.** sed vt alijs innotescat iudi
cia dei fore nō nisi iusta i oib' q̄ facit vel p
mittit. **R.** **T**ria aut inuēiuntur in p̄dictis
p̄bis que de' solet p̄bare. Primo renes. i.
castitatē. an q̄s intra se p̄ua ꝑcupiscentiaꝝ
carnalē foueat ⁊ peccare intēdat ad suam
dānatiōē. Secūdo corda: an sint dura ad
rebellandū deo ⁊ eius inspiratiōibus quib'
bus vocat homines ad fidē ⁊ penitentiā ac
salutē. sicut fuit in iudeis obduratis ꝑra
xpm ꝑpter qd de' puniuit illos. Tertiū p̄
bat eadē corda an mollescat ad penitentiā
d̄ petris: p̄sertim aut bis t̄pib' passiōis xpi
deberēt molliri corda hoim ad penitentiā
ꝑtritiōē scz ꝑfessionē ⁊ satisfactiōē intu
itu passiōis xpi q̄ scidit etiaꝝ petras ⁊ mo
numēta apuit ⁊c. Propterea etiā ecclia a
dñica de passiōe inchoādo ꝑ torā hebdo
madā canit ꝑ inuitatoriū matutinali illd
Ps. xciiij. di. Hodiesi vocē dñi audierit
tis nolite obdurare corda vestra. qd pōt
etiā poni ꝑ themate. Sz ve mūdo ab scā
dalis qz mlti xpiani etiāz hoc tpe obdura
ti manēt sine ꝑfessioē. Proinde de obdu
ratiōe in petris hoc smōe declaremus tria
mysteria.

Primū de cauēda duriciē occasiōe.

Secūm d̄ grūdā in sua duriciē p̄ditōe.

Tertiū d̄ grūdā dono ḡfē liberatiōe.

S **C**irca primū de cauēda

occasione obduratiōis vt sic remota causa
remoueat effectus. sicut q̄ venenosa ⁊ pe
riculosa cauēt tutior est. Querit ḡ. ex quib'
bus occasiōib' ori' cordis obduratio in
hoib'. **R.** **I**ndef fm doctores vt claret in sū
ma **Anth. p. ij. ti. viij. c. ix. q. ꝑcpue ex qn'**
q̄s. **P**rimo ex avaricie nimia cura ⁊ solici
tatiōe. **Uñ Bern. ad Eugenij.** **P**rudēt
te abstinēbas a curis hui' seculi q̄ trabaz
ris ab illis ne paulatim durar' ad cor du
rū. **E**xemplū de iuda q̄ ꝑ pecunia ⁊ auari
cia adeo obdurat' est q̄ xpm triginta des
narijs vēdidit. ⁊ a tali duricia nec p̄bo xpi
nec ablutiōe p̄dū ei' dūllit facta nec oīdo
amor' ei' retrahi potuit. deniqz ⁊ p̄ncipes
sacerdotū ⁊ phariseos avaricia obdurauit.

Secūdo ex bonoz mūdi ꝑspatiōe. **H**āvi
dem' q̄ multi in infirmitate ⁊ paupertate vt
tribulatiōe sunt deuoti ⁊ cōpugunt d̄ pec
catis. sz post q̄s pueniūt ad ꝑspitatez duri
fiūt ⁊ crudeles. **Uñ Aug' d̄ Barcelli**
nū ait. **N**ihil infeli' est felicitate. i. ꝑspē
tate peccantiū. qz mala volūtas velut ho
stis interior roborat. i. indurat in sua mali
cia ex sua ꝑspitate. **E**xemplū de **Anthio**
cho durissimo q̄ diu ꝑp̄e scz sibi successit
sz post q̄s flagelat' fuit in infirmitate se reco
gnouit di. **I**ustus est subditū esse deo. et pe
tiuit iudeos orare ꝑ se. **ij. Bar. ix.** **T**er
tio ex criminū assuefactiōe. qz quāto q̄s ꝑ
lixiori ꝑsuetudine ꝑcti tenet: tāto plus in
durat' ⁊ difficil' surgit. **N**ā p̄hs li. de mēo
ria ⁊ reminiscē. dicit. **C**ōsuetudo est alte
ra natura. **H**inc **Breg. dicit.** **D**ifficile sur
git quē moles male ꝑsuetudinis premit.

Uñ Lazar' mortu' ⁊ sepul' sub lapide
ac feticus significās peccatoriē ꝑsuetudi
nariū ⁊ obduratū in peccati fetore diffici
lius q̄ alij mortui legis resuscitat' ꝑ **chri**
stum: hoc est plurib' ꝑcurrētib' scz lapi
dis remoriōe. **chrisi** fletu. oratiōe ⁊ clamo
re. **Q**uarto ex diuturne ire ⁊ odi
rentiōe. quia sic cor frigidat a dei ⁊ primi
amore. ⁊ indurat' sicut glacies. **Uñ Ben.**
xlj. di. **V**aledictus furor eoz quia perit
nax. ⁊ indignatio eoz quia tura. **V**ale
dicta ergo est ira ꝑtrina ⁊ dura. **E**xemplū
de **Elaui** q̄ odio durus nō inuenit locū pe
nitētiē **Heb. xij.** **Q**uinto ex emende con
tēptu in flagellatiōe. **S**unt em̄ deu mlti

Feria. III. post dominicā ramisp.

qui nec flagellis emendant: sed magis indurant. sicut incus ferrea ex frequēti malleatorum plus induratur. Job. xij. Cor eius indurabitur quasi lapis in malleatorum incus. Hec ibi. Sed tales primefacit quod ut Bre. dic. Quos pntia flagella non corrigunt ad futura supplicia perpetua perducunt. Nam Eccl. iij. Cor durum male habebit in nouissimo. Exemplum de pharaone qui flagellis induratus in mari perijt cum suis omnibus. Reg. 7. ve duris corde.

U Circa secundum de perdicione aliquorum queritur. quare deus benedictus qui suauis est vniuersis: aliquos permittit sic indurari in peccatis ut nunquam resurgant: sed in eternum pereant. Respondetur secundum Alex. de ales. j. par. et. Tho. et in summa Rayne. concorditer quod alios doctores super. j. di. xij. assignat causa triplex que ducit in hoc.

Prima est causa deficiens.

Secunda est causa premerens.

Tertia est causa permittens.

Prima in qua causa est deficiens scilicet hominis liberum arbitrium quod vult et eligit malum. et sic impedimentum prestat gratie dei. Exemplum ponit Aug. xij. de ciuitate dei dicens sic. Sint duo homines equaliter affecti animo et corpore consimiles videant vnam rem pulchram: puta mulierem aut equum et similia. quam vnus illicite percipiat: alter non. que causa huius non rei pulchritudo cum ea deus est in se equaliter monens utrumque. Item non carnis concupiscentia cum sit similis dispositionis uterque. nec suggestio maligni spiritus. quoniam ille quantum de se est utrumque equaliter ceptat. Unde sequitur quod huius diuersitatis non est alia causa nisi propria vtriusque voluntas. Sic a simili. quod iste peccator induratur et non habet bonum propositum sed impedimentum prestat dei gratie: alius autem vult gratiam dei: est a voluntate deficiente in obdurato. **X** Secunda causa est premerens scilicet peccatorum tam originale quam actuale. quia homo per peccatum suum premeretur separari a deo et eius gratia. Et. lx. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestrum. Sicut exempli gratia. in fideles per suam iniquitatem demerent in

durari. et mali christiani per vitia varia continuant nec penitent. Tertia causa est permittens ipse deus scilicet cuius iusticia dicitur ut homines permittat in suo libero arbitrio et non cogat eum qui non vult recipere gratiam et surgere a peccatis. et sic patet quod perditio hominis in sua malicia est ex seipso quam deus iuste permittit ut exinde clariscat de iusticia peccatores puniri qui voluntarie peccauerunt. Sicut exempli gratia secundum Scor. Rex legem statuit iustam quod fur suspendatur vel latro puniatur: quis sciat quod multi non curantes hanc legem furum facient et ceterum. neminem tamen cogere debet a sua voluntate furandi. nec iustum esset ut me incarceratione antequam furtum fecissem iustus esset ut si furtum fecero puniatur. Sic in proposito. Idcirco Osee. xij. dicit dominus. Ex te perditio tua o israel. ex me autem auxilium tuum. scilicet nisi populus impedimentum auxilio gratie semper prestat est omni facienti quod in se est.

Y Circa tertium de liberatione aliquorum queritur. Unde est quod misericors deus liberat adducendo ad penitentiam aliquos etiam induratos alijs relictis in suis criminibus: ut patet de petro et magdalena ac latrone ad penitentiam reductis. et de iuda ac iudeis induratis derelictis et ceterum. Respondetur secundum Tho. contra gentes li. iij. cap. cxxj. et in summa Rayne. quod hoc est et fit ex causis tribus.

Primo ex abundantia diuine bonitatis.

Secundo ex euidencia diuine pietatis.

Tertio ex complacencia diuine voluntatis.

Primo in quo ex abundantia diuine bonitatis. quoniam enim induratus peccator non esset dignus secundum exigentiam diuine iusticie ut sibi infunderet gratiam emolliens ad penitentiam: tamen deus ut ostendat suam bonitatem immensam preter ordinem rebus induratum operatur. Sicut exempli gratia. cum illuminat et mortuum suscitatur facit preter ordinem induratum rebus ex sua gratuita bonitate. Sic interdum ex abundantia bonitatis eos qui impedimentum prestant gratie peccando et induratos auxilio suo puniunt querendo illos. Et sicut non omnes eos illuminat nec omnes ad hanc vitam mor-

tuos suscitavit sed aliquos: ita non omnes in-
duratos liberat a peccato sed aliquos etc.
Secunda ratio. unde hoc fit est evidētia
divine pietatis: ut sicut in reprobis ostē-
dit deus ordinē iusticie: ita in reuocatis in-
duratis euidenter ostendat magnitudinē
misericordie et pietatis. et hoc docet Apłs
Roma. ix. Nam si nullus dānaretur non
appareret dei iusticia. et si nullus peccator
durus reuocaret non appareret misicor-
dia dei tam magna. **T**ercio fit ex com-
placencia diuine voluntatis. Sicut em̃ ex
voluntate dei pcessit ut fierent creature ex
nihilō et quedāz alijs digniores. et sicut ex
voluntate artificis pcedit ut ex eadē ma-
teria similiter disposita quedam vasa fo-
mer ad hono:abiles vsus ut ad mensam
pccaria. Quedā autem ad ignobiles ut ol-
las et cacabos igne deturpandos. Sic in-
pposito. Ex quo tota natura humani ge-
neris facta est massa vilis et corrupta in p-
neris parētibz per peccatū si q̃s dñs ex ho-
minibus liberat ut sint ad hono: celestes
et gloriā potest sicut vult. et facit hoc ex me-
ra gratia et misericordia. quos autē in cul-
pa relinquit iuste facit sicut ille demeruit.
Ende Aug⁹ ponit exemplū de h
xiiij. q. liij. ca. Nabuchodonosor dicens.
q̃ nabuchodonosor post multas impietatez
res flagellatus penituit. et regnū quod p-
diderat rursus accepit. Pharaō autē ip̃is
flagellis durior effectus perijt. Cui enim
conformes essent q̃tum ad naturam am-
bo homines. q̃tum ad dignitatez ambo
reges erant. Item q̃tū ad causam ambo
captiuū dei populū possidebant. q̃tū ad
penam ambo flagellis admo:ni clemen-
ter. Quid ergo fines eoz fecit diuersos ni-
si q̃ vnus ingemuit scilicet penitendo. al-
ter cōtra dei misericordiā libero arbitrio
pugnauit. Et tandē concludit q̃ boni per
gratiaz dei corrigunt non ex necessitate p-
destinationis vel pscientie. quia pdestina-
tio vel pscientia non facit necessitatez. et sic
mali libero arbitrio pereunt. Hec ibi Au-
gustinus diffuse tractat. Ergo peccator
audi deum clamantem omnibus. Zach. j.
Conuertimini ad me et conuertar ad vos
Miser indurate vide christuz in cruce p
te manibus expansis ut amplexet si con-

uertere volueris. aspice sanguinē p te fusuz
ad abluendū. Ergo anima christiana co-
uertere ne perdas te cum diabolo obdu-
rato in perpetuū. Rogemus ergo christū
ut det nobis omnibus gratiam qua corda
nostra ad penitentia emolliant et cōsequa-
mur gloriā sempiternā Amen.

Feria eadem post prandiu Sermo q̃
dragessimus nonus ponit p̃dicandus pro-
pter occurrens festum eodē die scilicet san-
cti Benedicti ut hoc anno vel alio anno
occurrent alio scilicet festo sancti Bie-
gij vel sancti Ioseph ut sepe contingit pro-
pter interualli variationē. Ideoq̃ potest
quis p̃dicatoz legendā talis sancti appli-
cando p̃dicare de materia quacūq̃. S-
nunc nobis p̃dicantibus sermo restat de
accidie scilicet negligētia circa festa obser-
uanda. de qua conueniens thema appli-
cando psequemur.

O Edit illi do-
minus cor ad p̃cepta et legē vi-
te et discipline Eccl. xlv. et i epi-
stola hodiernē festiuitatis. Itē aliud the-
ma ex euāgelio. Nō veni soluere legē s; ad
implere. xps dicit Matth. v. et in euange-
lio festi. Itē aliud. Qd vobis dico oibz
dico vigilate. s; ad implēdū p̃cepta Mar-
xiiij. et in euāgelio festi. Reuera charissimi
maxima est gratia dei q̃i dā hōi vt appo-
nat cor p oia ad p̃cepta implenda. et ad legē
vite. s; eterne: h est ad p̃silia euāgelica obf-
uāda. et ad legē discipline. s; docēdāz alijs.
Nā et xps dñs legē impleuit. et iste sanct⁹ cu-
iū festū colum⁹ hec obfauit. Q̃ g̃ carissi-
mi vigilate ad hec. S; qm̃ inf p̃cepta ob-
seruāda a dō mādā in decalogo Exo. xx.
sabbata. i. festa sanctificari. Et de h nobis
restat s̃mo. ideo de hoc tria misteria decla-
rabim⁹ p sermone.

Primū d: quis offensio violatōis
S̃cōm d: legalis puniitō trāsgressiōis
Tertiu d: modalis tentio vacationis
A Circa primum de graui of-
fensa violatōis festoz notādū q̃ pluribus
rōnibz pbant grauius peccare q̃ festa vio-
lant. Et patet.

Feria.III.post dominicā ramisp.

Primo qz est magne ingratitudinis.
Secundo qz est magne pueritatis.
Tercio qz est diuine odibilitatis.
Quarto qz est multimode dānabilitatis.
Primo qz festa nō obseruare ē magne in/ gratitudinis. qz ipse de^s ppter hoc pcepit sabbata. i. festa colere vt saltē illo die reco/ gitaremus di beneficia impēsa z gratias deo agerem^{us}. ppter qd in principio hui^{us} p/ cepti posuit di. **M**emento vt diē sabbati sanctifices. vt p hoc verbū memento reco/ dationē significet. **Q**ui g nō vult obſuare festa signū est q nō vult deo grates agere p suis beneficijs. s. creatōis: z ſuatois: in/ carnatois: passiōis. z sic de alijs. z p confe/ quēs nō sunt digni gratia dei nec glā nec vita. **B**rego. **N**ō est dignus de dādis qui nō agit grates de dat^{is}. **E**xemplū. Si ali/ qs tibi dedisset septē aureos: ita qz sex ha/ beas ad nutū tuū. z septimūz sibi reddere teneas: magna ingratiūdo eēt qz sibi se/ ptimū velis auferre vel furari. z ppter in/ gratitudinē possit legitime reuocare ipse dator: hoc donū. qz vt habet. **E**. de reuocā/ dis donationib^{us}. l. vltima. ppter ingratu/ tudinē donatōes iuste reuocā^t. Sic ad p/ positū de^s bñdictus zcessit p nīa vitilitate sex dies ad opandū. z dies septimū. i. festū vel donā sibi reſuauit ad h^{oc} vt ei tūc deser/ uia^t. quē si nō reddimus iuste reuocat no/ bis dies zcessos ad laborandūz tollendo nos de vita vel alio modo puniēdo. s. frā/ gendo pedē vel manū vel immittēdo aerē in dispositionē vel infirmitatem z hmoi. z ita fit qz qūno die festo nō vult abstinere a labore. sepe iusto dei iudicio p grandinez vel guerrā aut fractionē pedis bouis vel equit^{is} aut aliter optebit abstinere toto mē/ se vel anno. **B**. **S**ecundo violare fe/ sta vel non obſuare est maxime peruersi/ tatis z fatuitatis. **P**rimo quia talis pon^{it} vult laborare in seruitio diaboli qz quies/ cere in fuitio christi. **S**ecundo quia poti/ us vult eſſe in statu miserie infernalis cuz magno labore in die festo acquirēdo sibi tormenta qz eſſe in statu patrie celestis vbi est quies eterna. **U**nde Hierony. in testa/ mento. **Q**uanta fatuitas miserabiliū mundanorū qui cum etiā per labores z pericula para/

ti sint damnari nolunt suauē iugūz dñi z onus leue portando saluari. **H**ec ille. **N**ō ne fatuus est qui magis vult laborare cū maximis sudorib^{us} qz quiescere in regia di/ gnitate celesti. **T**ercio quia cum boues et equos suos nō pmutant onerari vltra qz debeant: tamē ptra se puerſe agunt. quia in nullo sibi tales cōpariunt: sed quotidie etiā in festo portant onera labor^{is} z pecca/ torū z tormentoz infernaliz^{um} demerendo p hmoi peccata sua. **Q**uarto quia cuz in festo deberēt querere gratiā dei z sancto/ rū amiciā: ipsi querunt irā z vitiorū ster^{ilit}ē: cora sibi accumulāt magnū laborūz. **U**n/ talib^{us} **Malach**. ij. dicit dñs. **D**ispergā su per vultū vestrū ster^{ilit}ē: solennitatū vestrā rui. i. vitia in festis facta in zfusionē vestrā puniā pena multiplici. **T**ercio quia violare festa est diuine odibilitatis. **N**am **E**xo. xxxj. penā mortis z excomunicatōis a dei populo cōminat deus violatorib^{us} in signū odij spēalis ad hoc peccatū. **D**ic/ em sic. **V**idete vt sabbatū meū custodiā/ tis. **Q**ui em polluerit illud morte moriā^t. qui fecerit in eo opus peribit aia illius de medio populi mei. **H**ec tibi. **E**t sic patet p/ positū qz deus tales punit corp^{or}aliter occi/ dendo z a celo etiā excludendo. **S**i petas querendo. **U**nde est hoc qz tantum deus odit violationē festi. **R**espondet quia cuz festum sit quoddā signū recognitionis di/ uine vt pdictū est. ideo eius violatio vide/ tur quodāmodo eſſe dei negatio. **I**n sup/ cū homo se totū pro omī tēpore habeat a deo a quo est z quolibz momento tempo/ ris a deo conseruat. **I**dcirco magna iniu/ ria fit deo vt homo se totū subtrahat deo: illo die quo deberet poti^{us} se dare deo. **I**n super donat se totū seculo vel diabolo dei inimico. ppter hec merito deus odit tales

Quarto qz est multimode dānabi/ litatis. **N**am omis lex totius mundi dā/ nat z puniēdos dicitur violatores festoz. vt psequemur secund o articulo sermonis **N**am non solū leges iuste: sed etia^m ritus idolatrārū gentiliū puniebāt violatores vt pater exemplo vulgato in gestis roma/ norū. **U**bi legit qz **A**chreus in ciuitate ro/ ma regnauit qui p lege statuit qz dies pū/ mo geniti sui coleretur sub pena mortis.

P Circa tertium de cognos-
cenda rem. si de pctōz. Querit Utrū hō
possit cognoscere certitudinaliter q̄ sibi re-
missa sunt pctā. Rñdet fm̄ Rich. l. iij. di.
xij. ar. ix. q. j. q̄ de lege cōmuni nō pōt cer-
titudinaliter scire q̄s hoc certitudie scie. ut
ta illud Eccl̄s. ix. Nemo scit vtz. o diolvel
amore dign⁹ sit. Dicit de lege cōmuni. qz
de lege speciali aliq̄b scitis certitudinalit fu-
isse legim⁹ reuelatū. vt Paulo aplo z etiā
scō fr̄asco vsqz ad nouissimū qdrantez
z sic de alijs scitis. Utrū etiā de lege cōi
pōt hō de suoz pctōz remissioe esse cert⁹
certitudine. p̄babilis p̄ecture. Et hoc suf-
ficiat penitentibz. Hec Rich. **S** Sed
q̄b signis possit homo p̄babili cōiectura
agnoscere q̄ sibi remissa sunt pctā. Rñdet
q̄ sumim⁹ et Primū est qd̄ ponit ibidem
Rich. scz fecisse qd̄ est in se veracissime do-
lendo cōfrendo satissaciendo z p̄positum
cauēdi habēdo. Et iuxta p̄missas reglas
signū est remissionis hoc. Scdm̄ q̄s est ar-
denti amore xpi de pctis dolere. z sic senti-
re ardētē dei charitatē z pcti dolorē z hor-
rore in corde. **U** Lu. vii. xps dicit mag-
dalene. Dimissa sunt ei pec. q. di. mul-
tū. Tertiū est lacrimas vero corde abū-
danter fudisse. Aug. Lacrimae testes sunt
doloris. Isaac abbas dicit i coll. pa. Luz
ad regionē lacrimaz puenieris scito te exau-
ditū p tuorū remissione pctōz. Hec ille.
Quartū est p̄solationē spūscti in cōscie-
tia serena accepisse. Bern. ad fratres dic.
Si de pctis cōmissis penitēs nondū spūs
sancti p̄solationē accepisti: min⁹ te p̄niam
egisse cogita. q. di. suppleas q̄ quod deest.
Idē. Serenitas mēis ex p̄nia signū est re-
missionis. **U** Ps. ait. Scdm̄ multitudi-
nē dolor meoz p̄solatōes tue letifi. a. me-
am. **R** Exemplū legit li. apū. z in spe-
culo exē. dist. v. exē. cxxx. q̄ puella q̄daz ge-
nerosa in amore cuiusdā iuuenis demoniū
infulatū stimulatā: cū multis lacrimis est cō-
fessa. Cumqz intantū fuisset grauata tem-
ptatōe vt nec dormire nec comedere poss-
set. Ecce xps sibi apparuit z vidit q̄si cru-
cifigū plag⁹ recentibz. z dixit sibi. Sed ill-
gas q̄ sum formosus z sup oia bonus. Et
sic tantū gaudiū spūscti p̄cepit sibi infu-
sum vt ab omni temptatōe fuisset libera-

ta. **U** multū valet memoria passionis
xpi. **S** Aliud ibidem in seq̄nti exēplo
refert q̄ militi intranti religionē p faciem
da p̄nia de pctis: temptatio occurrit a di-
abolo vt exaret. **L**ui xps appuit di. **S** os
sum panē ordeaceū intinge in vuln⁹ later⁹
mei z sanguie maderatū comede. **G**ide-
bāt aut illi q̄ sanguis flueret recēs de vul-
nere xpi. **L**ūqz ille panē cruentatū horre-
ret sed ad xpi p̄ceptū ori applicasset: sensit
in panē dulcedinē mirabilē sup oēm suā
uitatē et sic comedit z ab oī tēptatōe trā-
quillus pseuerauit vsqz in finē vite in san-
cta p̄nia. **Q** **G**tu peccator. o peccatrix ania
recognosce xpm p te passum: vulneratum
et sanguine fuso in cruce mortuum: vt te a
tuis pctis ablueret. et amore eius q̄ te tan-
tum amauit age p̄niam: fac finē vicij: vt
cum ipso eodem dño Jesu eternaliter re-
gnare possis in beatitudine patrie celestis.
Quod nobis p̄stet idē dei filius Iesus
qui cum patre z spūs sancto viuūt z regnat
deus p infinita secula seculoz. Amen.

Sermones p diebus sequentibz pluri-
mos habes descriptos in alijs p̄tibz ser-
monum Pomerij.

Ad laudem ergo dñi nostri Jesu ac ad
honorem et gloriā beatissime virginis
Marie matris eius et seraphici patr⁹ nos-
tri francisci totiusqz triumphantis curie
celestis finit Quadragesimale de vicij
sermonūqz hui⁹ opus Pomerij. **R**ogo
aut vt oretur deus p me: tanto labore fa-
tigato ad utilitatē animarū ex christi cha-
ritate.

In nomine do-

mini Iesu incipit Tabula fm ordinē al-
phaberi de materijs cōtētis in hac par-
te Pomerij vicz Quadragesimali de vi-
cjs.

Abominabi

Ale est summe peccatum deo z
angelis. Et pbat pluribz sū-
gnis. vi. **D.** vlsqz fi.

Abominat ne deus hoīem pctōrem plus
q̄ diabolū. vi. **P.**

Abrae obedientia fuit magna. xij. **R.**

Accidia an sit grauissimūz peccatum pre
alijs. xlv. **T.**

Accidia que obmittit cōfessionem vel cō-
munionem. xlv. **U. X. y.**

Accidia circa sēsū custodiā. xlvj. **B.** z se.

Accidia quid z an mortale sit z de filiabz
eius. ibidem.

Accidia circa pcepta implenda. vide vbi
de pceptis.

Ambitio est graue et abominandum pec-
catum. xvij. **p.** totum

Aie appetit q̄re si nisi dō satiat. xxxvj. **E.**

Arbores plantare in plenilunio non va-

uaricia q̄ sit detestanda. (let. xxxix. **R.**
et quid sit. xxxvj. **A.** et se. Item quādo
mortale peccatuz sit z de speciebz ac mo-
dis et filiabus. ibidem.

Aurū quid est nisi terra rubea. xxxvj. **B.**

Bassētia dei z sanctorum est ca-
uenda. xxv. **S. T.**

Bona que p pctm quis pdit An
dent alijs vicz electz dei saluādis. ij. **L.**

Bona opera nostra diabolus tribz mo-
dis insequit. viij. **D.**

Bonum opus an sit dimittendū cū se in-
gerit vana gloria. xij. **S.**

Burz q̄libz assimilaf luxuriosus. xxxvj. **X.**

Cadere z resurgere hūanū est. viij.

Cadere z nō resur. (D. z. xlv. **S.**
gere diabolicū est. ibidem.

Canis quare statim ad omnem strepituz
latrat. xix. **R.**

Celo qd sit alit z inferno pfundū. l. **A.**

Locodrilli ppietas. xxix. **P.**

Logitationū species ex obiecto variant.

Cognoscere certitudinaliter
pctā sibi fore remissa. (xij. **S.**
l. **P. Q.**

Confessionis practica de superbia et va-
na gloria. xxi. **P.**

Confessionis practica d̄ tra et filiabz eius

Confessionis practica de lu-
urie speciebus. xxvij. **D.** Et de eius fili-
liabus. xxvij. **K.**

Confessionis practica de gula z ebrietate
ac filiabus. xxx. **K.**

Confessionis practica de furto et rapina.

Confessionis practica de auaricia et modis ac filiabus. xxxvj. **K. L.**

Confessionis practica de inuidia et filia-
bus eius. xxxix. **F.**

Confessionis practica de accidia et filia-
bus eius. xlvj. **L. D.**

Confessionē v̄l cōmunionē obmittere cō-
tingit quoz modis. xlv. **U.**

Item An obmittēs teneat bis facere
ad supplendū sequenti anno. xlv. **y.**

Confessionem vel cōmunionē obmittēs
punif pluripliciter. xlv. **E.**

Contentio est fugienda p̄sertim cūz aliq̄
bus z h̄mōi. de hoc. xix. **D.** z se.

Contumelia z cōuicium qd sint. et q̄ de
testanda sint. et an liceant dici causa cor-
rectionis. Item quando mortale peccatū
cōmittit in talibz. xxiij. **H.** z se.

De contumelijs et verborum offensione
quomodo satisfactio requirit. Et an sp̄
sint tolerande. xxiij. **L. D.** plura ibi.

Correctio. An platus vel paterfamilias
dum in corrigendo excedit modum re-
neatur veniam petere. xxiij. **A.**

Delectatio morosa qd sit. viij. **B.**

Detractio q̄ est detestanda. xxxvj. **Q.**

Detractio quoz mo-
dis sit. xxxvj. **R.** z se.

Detractio quando est mortale peccatū. z
de audiente detractiōe. xxxvj. **U. X.**

Detractor assimilaf serpenti. ibidem **P.**

Deo displicet summe peccatū. i. **S.**

Deus quicqd precipit id facere nō est pec-
catum. v. **E.**

Deus et peccatum se non compatiunt in
homine. i. **A.**

Tabula

Diabolo peccatum placere ostendit plu-
ribus signis **i. A**
Diabolus an possit dici cā pcti. **ibide B.**
Diabolus sine investigatione an fiat aliquod
peccatum. **i. E**
Diabolus quomodo locundari possit de
peccato hoīs. **i. D**

Ebrietas quomodo excusata pec-
cato **xij. E**
Ebrietas est detestāda. **xxx. p. to.**

Elongari a peccatore deus quomodo vi-
atur. **ij. J**

Empio de hoc vbi Negociatio.

Eccomunicari q sunt vitandi. de h. ij. **J**

Executores testamētōz. de hoc. **xxxij. J**

Exēplū de despato in hora mortis. **ij. A**

Exēplū q ebrius apparens cruentat^r
reuocauit qsdam a pctis **xxx. Q**

Exēplū q brā virgo veniā postulat pec-
catozibus. **iiij. S**

Exēplum consolatorū de vana sollici-
tudine. **vij. L**

Exēplū q pctm summe abominat^r de^r
et angeli **vij. O**

Exēplū q patres in deserto oratiōes p
se fieri ordinabant ptra tēptatiōes etiā
dum ipsi dormirent. **vij. T**

Exēplū q deus post tēptatiōē dar cō-
solatiōē **vij. S**

Exēplū d cruciatibz maris i inferno. **i. A**

Exēplū de grauitate pcti. **ij. R**

Exēplū qbrā ygo suscipit anias suor de
Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q dā in exte (uoroz. **xij. S**

Exēplū q fraciūsus etiā si mortuos susci-
De ira su/ (ret deo nō placer. **xxij. Q**
peranda **E**xēpla plura **xxij. S**
Exēplū p solatorū q foralega mlier delu-
sa fuit q cuiusdā vini pharetrā. **xxij. U**
Exēplū q offendēs pmiū tenet petere
veniam. **xxiiij. A**
Exē. d mife qdā maledicēte filios. **xxv. Q**
Exēplū d blasfemia dei vī scōz. **xxv. T**
Exēplū de luxurie dānatiōe. **xxvi. z**
Exēplū d pauciatios dānabiles. **xxvij. E**
Exēplū de sodomia q inducit in despe-
ratiōē. **xxvij. E**
Exēplū q xps appa (rationē. **xxvij. E**
rens reuocauit qndā a luxuria. **xxvij. F**
Exēplū q luxuria pnat hoīem gra plura exem-
pla de castitatiōe (pla. **xxvij. J**
carnis ptra luxuria plura. **E**t q obiur-
gatio valet ptra eandē **xxvij. D**
Exēplū de gula detestāda pta exempla. **xxv. S**
Exēplū de horredis abis (Ry. **S**
infernalis. **xxv. S**
Exēplū q snia iudicē ebrij nō valet. **xxv. E**
Exēplū qre ebrij dissolutiōes varias faci-
unt ex vīo q vīte hōe plātauit rati. **xxv. E**
Exēplū de rustico iebriato q filios (D
vidēs singlos p duobz putauit. **xxv. F**
Exēplū de ebrij damnatiōe. **xxv. L**
Exēplū q q iuste negociant pl^r dītant.
Exēplū de piurij puni- (xxv. S
tione. **xxvij. D S.** Item. **S. ibide**
Exēplū de penis piurij. **xxiiij. Q**
Exēplū q gētilēs obfuaueūt iuramēta sua
Exē. d vsurarios. **xxv. R U** (xxiiij. R
Exēplū de auaricia. **xxvij. F z L**
Exēplū de detractiōe. **xxvij. P L S**
Exē. d supstitiosos z icatatores. **xxij. D F**
Exēplū de negligētia pessiōis z cōsonis
Exēplū de qnqz sensibz. vbi (xij. R S S
etiā exēplū p solatorū de eo q canē in ci-
miterio sepeliuit. **xxvij. S**
Exēplū de inuidia. **xxij. F**
Exēplū q duo frēs non potuerūt rixari
q nō erāt auari **xxvij. J**
Exēplū de inobediētia (legale ē) **xxij. Q**
Exēplū q varijs modis mūdanti offēdēt
circa pcepta z i bñ opando offēdēt. **xxij. U**
Exē. q vella mala pl^r qz diabol^r pōt (S
seminare discordia int pūgatos. **xxij. R**
Exēplū q sūtoz maledicēs pōdicāt z calce-
os rostratos punitus est **xxvij. D**

Tabula

Exemplū de sancto Logino q̄ xpm in cruce lancea platus trāssit. xlvij. A
 Exemplū de Nabuchodonosor cōpūcto
 z pharaone obdurato i flagell. xlvij. S
 Exemplū de foca rome laborate in festo. s.
 p octo denarijs acq̄rendis xlix. D
 Exemplū de cultu deuoto festoz. xlix. F
 Exemplū q̄ christus est p̄diligendus omnibus
 l. R
 Exemplū q̄ passionis xpi memoria dulcificat p̄nie opa. l. S

H Est violare est pctm̄ q̄ue. xlix. A
 Fecit violantes omni lege p̄u
 niuntur xlix. D E
 In festo quanta p̄te diei debet q̄s vacare
 deo vel salubribus xlix. F
 Fictio sez in ope. vel figurata aut ficta locutio
 An sint pctā xlix. X
 Fraudes varie cōmittunt in negociando
 Fructus plures p̄fer obseruan xlix. R
 tia p̄ceptoz xl. L
 Furtū q̄ sit graue pctm̄. xxxvj. X
 Furtum an grauius pctm̄ sit q̄ rapina vlt
 e conuerso. xxxvj. Y
 Furari de bonis mortuoz q̄ graue peccatum est
 xxxvj. S
 Furtū varijs modis fieri reputat. xxxvj. S

Gloria vana qd sit. et pla. xxi. p. to.
 Gratias deo agere debem⁹ cū co
 medere incipimus xxi. A
 Gradibus septem ruit q̄s in pctā y. I
 Grauitas in pctis quō p̄pōderat. ix. S
 Grauitas maxima pcti ostēdit. xj. D z se.
 Gula est abominanda multiplici ratione
 xxi. D. et plura de hoc p. totum.
 Gula est causa luxurie. ibidem.
 Gustus delectatio durat p. latitudine du
 orum digitor. xxi. R

Hystoria vite sancti Logini marty
 nis xlvij. A z D
 Homicida coram deo fit quis so
 la voluntate. xliij. E
 Homicidiū est multū detestanduz pctm̄.
 Homicida qñ p̄sens est q̄re xliij. R
 effluit sanguis ex occiso hoīe. ibidem.
 Homicidiū quō sit sine pctō xliij. S
 Homicidū pctm̄ p̄uī p̄libi p̄is. xliij. P

Hūilitas falsa est q̄ frāgit p̄cepta. xlv. X
 Humilis p̄fessio in malis factis melior est
 q̄ in bonis factis sugba glorio. xlv. L

Ieiunium duabus alis leuatur i cel
 Ignorantia qualis ex/ (li. j. A
 cūlat a pctō xliij. E
 Induratio in pctis fit. vij. q̄dib⁹ y. J
 Inferno quid sit p̄fundius l. L
 De penis eius l. A
 Ingratitudo qd sit z q̄t modis cōmittit.
 z qñ sit mortale. z pla d. ea. xx. A. z p. to.
 Iniuria multiplex fit deo p. pctm̄ x. S
 Inuidia est execranda. z de filiabus. ac plura
 alia de inuidia. xxxix. p. totū.
 Irā tenere est piculōsissimū. xxx. D. et se.
 De ire mortali offensa et de vindicta. xxiij.
 De ire filiabus. ibidem S (X y
 Ira an grauius pctm̄ sit q̄ cōcupiscentia
 z q̄ alia pctā cōmissa in p̄mū. xxiij. A
 De ire speciebus z remedijs. z q̄ (B E
 innascita parentib⁹ xxiij. E F
 Iuramenti de circūsp̄ctione cauta et de
 conditionib⁹. xxxiiij. I. L. z se.
 Iuramentū exigere an liceat p̄sone p̄ua
 te. z an p. creaturā iurare liceat. Et plu
 ra de iuramento xxxiiij. D. A

Legēda sc̄i Logini. xlvij. A z D
 Liberat deus aliquos a peccatis
 alijs in obduratione permittis.
 Libertas est maximum (xlvij. U y
 bonum hominī v. L
 Lupus cū irascit dissimulat xix. y
 Luxuria mala multa facit xxiij. U
 De luxurie occasiōib⁹ et q̄ de⁹ detestatur
 eam xxiij. y z
 Luxuria q̄ sit mortale. et de speciebus. xxiij.
 Luxuria q̄ periculosa sit z (p. totum
 de filiabus eius ac remedijs eius. z plu
 ra. xxiij. B. z sequen.

Mala multa facit pctm̄ hoī in vita
 z i morte z p. mortē. ij. B. S. z se.
 Mala q̄ facit pctm̄ i mō. ij. p. to. z se.
 Mala plura alia q̄ facit pctm̄. iij. p. totū.
 Maledictio creature est cauēda. xxi. D.
 Maledicere An sit mortale. et (et sequen.
 quid de sanctis qui leguntur maledic
 tisse xxi. P. A. R

Tabula

Maleficiū an liceat tollere p aliud maleficiū xlj. B

De maleficijs plura vbi de supstitione xlj. B

De daciū qd sit z quot modis sit z qñ sit xlj. B

mortale z de detestabilitate. xxxj. p. to.

De curatura plura de ea xxxj. p. totū.

De his malorū hoim differt a morte boi xlj. B

De mulieres qre sunt magis (noy. xlj. B)

coerentiose q viri xxx. S

De mulierū familiaritas est pculosa. id me xxxj. S

lior est iniquitas viri q mulier benefa xxxj. S

ciens xxxj. S

Negligentia cōfessōis vel colonis xlj. B

q detestabile pccm sit. xlj. B. z se.

De negligentia plura ibidē p to xlj. B

tum z vbi de accidia. xlj. B

Negotiationē xpiano an liceat exercere et xlj. B

quomō xxxj. B. z se.

De negociando plura ibi p totū. xlj. B

Negotiator vñ veditor an tenet dicere vi xlj. B

ciū vel defectū rei quā vedit xxxj. R

Nocumēta plima q facit pccm. j. E. z iij.

(p totum. xlj. B)

Obedientia in pccis vñ oñ. xlj. B

Obedientiā hoies qre p (S. T. xlj. B)

mittit deus. ibidem U. z se.

Obedientia Abrahā z Isaac xlj. R

Obedientiā an sit maria pccm. z p opposi xlj. B

tū de inobediētia xlj. B

Obedire debem? deo plūb rōnib. xlj. A

Obedientiā de qre pmissit in ve. te. tpalia xlj. B

sed in no. te. eterna. ibidem O.

Obedientia dulcescit ex qtuor xlj. R

Obligatio fieri pōt qtuor modis. xlj. B

Orat de pccm sume. vj. D. z x. A. z p to.

Ornat ppopulus z lasau q pccm edus sit. xlj. B

Et de offensa ac varietate. xlj. B. p totū.

Papa dñ pccra stupra accēdit. xlj. B

Paterfamilias z plar in cor. (R. xlj. B)

rigēdo subditos excedētes modū xlj. B

an debent petere veniā xlj. B

Pccm summe placet diabolo j. A. B

Pccm p nullo cōmodo vel incōmodo est v. p totū.

Pccm qd sit z de eius radice z pgressu. vj. D.

Pccm vñū alio fore gra (j. R. D. xlj. B)

uius quō iudicat. xlj. B. z p totum.

Pccm clericor an sit grau? q laycor in xlj. B

Pccm qre pmittit de (eadē spc. xlj. R)

in mūdo cū sit pessimū xlj. R

Pccā inf capitalia qd est gñ? ceter? (j. B)

Pccā clamantia ad deū p vindicta qtuor xlj. B

Pccā in pñis morib quō (xlj. B)

sunt iudicāda xlj. B

Pccā in spūm scm q z qñ sint z quō d can xlj. B

tur irremissibilia. xlj. B. z. xlj. B. p totū.

Pccā qualib regulis pgnoscunt esse mor xlj. B

talia. xlj. B. z. xlj. B. p totum.

Pccā venialia cauēda sunt p posse. xlj. B

Itē An sine pccis venialibus possit quis xlj. B

ducere vitam xlj. B

Peccata venialia in quib differūt a mor xlj. B

talibus xlj. B

Peccata quib nō imputat deus. j. B. Et

plura de pccōz remissione xlj. B

Penitentia quō regit pccā l. R

Periurium z de modis eius ac de execra xlj. B

tione. xlj. B

Perseuerantia i pcept. requirit. xlj. B

Plage egipti cōmūant a deo nō obseruā xlj. B

ribus pcepta xlj. B

Pollutio nocturna xxx. R. i. fi.

Pcepta dei q districte tenemur imple (re. xlj. B)

Item de pceptis ibidē (re. xlj. B)

plura z vbi obedientia. xlj. B

Pcepta plura quare data sunt homib xlj. B

Pcepta q ad deū tria posita xlj. B

sunt z quare xlj. B

De pceptoz modis p nostra instructioe. xlj. B

Probare solet deus hoim (xlj. B)

in tribus xlj. B

Promissus nō seruare an sit mortale. xxxj. B

Qualitatem pccōz voluit de nob xlj. B

fore occultā z quare xlj. B

De q̄litate obsuādi pcepta xlj. B

De q̄litate leuificādi obedientia xlj. B

De qualitate homicidij. Et an possit fieri xlj. B

homicidij sine pccō xlj. B

Quinq sensus exteriores q sunt custodi xlj. B

endi. et quib modis per eos qd peccat. xlj. B

xlj. p totum. et plura ibidem. xlj. B

Rapina de ea vide vbi de furto. xlj. B

Regule de pccōz cognitione An xlj. B

sint mortalia vel venialia. xlj. B

Regule de peccatis quinq (p totum. xlj. B)

sensuum xlj. B

Regule p remissione peccatorum obser xlj. B

uande xlj. B

Tabula

Remedia cōtra temptaciones vij. f.
 Remedia vtilia pro sensibus custodiendis xlvj. f.
 Remedia p̄ assuefactionē iuradi. xxxij. f.
 Remedia p̄ra inuidiā xxxij. f.
 Remedia p̄ra maleficiā. xliij. f.
 Remissio peccōz qd̄ sit et q̄lit̄ sit. l. f. z. se.
 Remissa fore peccā quibus signis pōt q̄s cognoscere. l. p̄.
 De peccis in spūm sc̄m quō dicunt nō remitti. ix. f. z. xlvij.
 Restituere famā in q̄b casibus quis excusatur vt nō teneat xxxvij. y.
 Ruina hoīs etiā p̄fecti quō sit xlv. f.

Sacramētū q̄d cūq̄ suscipiēs p̄ter q̄ baptisimū p̄us p̄teriri debet de non dū cōfessis. xiiij. KZ
 Satisfacere quomodo tenet q̄ verbo ostendit. xliij. f.
 Itē an tenet dicere se mentitū fore. ibidē.
 Itē quid de plar̄ z p̄familiā an tenentur veniā sc̄z petere a subdit̄. ibidē f.
 Sensus exteriores q̄ sunt custodiendi. et debis plura xlvj. p. totū
 Serpens in qua specie temptauit p̄mos parentes. ibidem f.
 Serpens z cocodrilli p̄prietates. xxx. f.
 Signa q̄bus cognoscunt electi xij. f.
 Simulatio an sit peccm̄ mortale xxxij. X
 Supbia detestanda est. z q̄ vsurpat p̄p̄um dei xv. RS
 Supbia quō possit curari xv. Xy
 Supbia qd̄ sit z q̄ mortale peccm̄ sit. Itē de ei⁹ speciebz z de filiabz. xvj. p. totū
 Superstitiones in somniis z obseruantia superstitiones q̄ sunt exetrande. xliij. A. z sequentibz.
 Supstinos magis sunt mulieres q̄ viri et q̄re. Itē de superstitionis absolucione
 Supersticioes z forniclegia an xliij. B L
 semper sint mortalia peccā. z an habeat efficaciam. xliij. D E F
 Item q̄re p̄mittit deus quōq̄ effectū sorti in talibz. ibidem.
 De supersticiosi maleficij remediatiōe. xliij.
 De superstitionū speciebz z modis varijs. xliij. H I
 Supplicia inferni quō correspondēt septē capitalibz peccis f. A

Temptatiōes calide fecit diabolus xpo q̄s p̄mo hoī fin spēs v. A
 Temptatiōes q̄re de⁹ p̄mittit hoī.
 De temptatiōnū cautela. ibidē X. (vij. S
 Temptatio quō sit a diabolo z quā a carne quō habet cognosci. vij. X
 Temptatiōi q̄li difficili⁹ est resistere. vij. L
 Item de remedijs. ibidem f.
 Temptatio quō aggravat. vij. E
 Tria ponunt q̄ male remunerant hospites suos. xlvj. R
 Tristari de bono p̄ximi quō est peccm̄ Et quō pōt fieri sine peccato. xxxix. D. z se.

Vanagloria qd̄ sit z pla. xij. p. totū
 De vane glie offensa filiabusq̄ z remedijs. ibidem.
 Venditio an liceat fieri in loco sacro z infesto. et pla. xxxj. Et vide de negotiatiōe
 Vindicta an liceat xlvj. y
 Virtutū que sit maxima. xlvj. P
 Vitupare vide vbi cōtumelia z cōuiciū
 Voluntaria dicunt t̄m esse peccā xij. H
 Vltura q̄ sit execranda. et pla. xxxv. p. totū
 Vxor an possit elemosynam dare sine viū sui p̄sensu xxxvj. A A

Xps in infantia parce suscepisse lac virginis matris putat xxx. A
 Xps in vita z in morte moderantia verbo z exemplo docuit. ibidem.
 Xpi sanguis emūdat p̄ciam nostrā q̄ruoz modis. xxxvij. B
 Xps tria testimonia fert in iudicio cōtra malos. xl. in p̄ncipio.
 In xpo sentire debem⁹ tria p̄cipua. xlvj. A

Vociferatio quō sit peccm̄ mortale vel de inter filias vane glie specialit. ypocritis similitudo (xj. p̄p̄f. vel fictio an liceat in verbo vel opere. z q̄bus ex causis. xxxij. X

Finit Tabula.

In nomine do-
mini Iesu sequit terciū Quadragesima/
le pomerij de pceptis decalogi psequen
registratum.

Quia nempe di-
ctante phoz pncipesz Aristotelej. Phi
sicoz. z. viij. Thopi. peccatū est fieri p plu
ra que pnt fieri p pauciora. Cū in partibz
pcedentibz sermocinarij pomerij sufficien
ter licet spartim confecti extant sermones
de vno quoqz ipsoz pceptorum decalogi.
Ideo superfluum iudeo hic itez scribere
nisi qntum oportet aliqua addere p sup/
plemēto materie talis z coaptatiōe. Sed
sufficiat pseq hīc solū registrādo ordinē z
seriem pdicādi de eisde: annotandoqz re/
mittere illuc vbi inueniētal sermo vl ma/
terīa de hmoi pcepto de q placet pdicari.
Et qm deuotio populi gliscit euāgelium
de die vnoqz qdragesimali audire. Hic
ob rem statui thema p singulis diebz acci
pere ex euangelio. et eīdem cōpeter ma/
terīa eiusmodi sermonis applicare. vt pa
tebit intuenti.

In capite ieiunij scz die cinēz. Sermo
pm^o. s. de districta obseruācia pceptorz di

deū hīs in cōscia diues non est. Sed qm
hunc thesaurū charitatis nemo habet nisi
p obseruantiā pceptorz. sicut expresse dicit
xps Joh. xiiij. Qui habet mādata mea z
seruat ea ille est q diligit me. Idcirco san/
cta ecclesia p xpi sba in hodierno enāgelio
docet nos filios suos quō debeam^{us} his
diebz sacris ieiunare vtz sine oi hypocris/
si z maliciā inducit z horat vt yngamus
caput i. xpm placare. s. oleo pietatz z ope/
rū charitatz. faciet etiam lauare p pnie la
crimose aqz. z thesaurizare in celo thesau/
rum charitatz p obseruantiā pceptorz. q.
di. **O** vos pctōres q hoc anno a multis die/
bus thesaurifastis vobis iram dei p va/
ria pctā. supbia: auariciā: luxuriā zc. **I**n
nūc in ista qdragesima puerimini ad de/
um z thesaurifate vobis obseruando dei
pcepta in charitate thesauros vite eterne
quos nec tinea nec erugo demollit. patet
in hoc sacro euangelio. **I**taqz de pceptis
pdicā tria mysteria i hoc sermone decla/
rabim^{us} de ipa obseruācia pceptorz diuino
rum in generali.

Primū di districte obligatiōis.
Secm^o dicatur debite obseruatiōis vel
impletiōis.
Terciū di saluifice fructificatiōis.
De istis vide in forma eadez. sermone. xl.
in secundo quadragesimali scz de vicijs.

Feria quinta post cinerū Sermo. ij.
de obedientia diligenti in pceptis dei.

Thesaurisa
te vobis thesauros in celo
Matth. vi. et in euangelio
hodierno. Verba sunt no
stri saluatoris iesu. in quibz horat nos ad
thesaurisandū celestes thesauros in ppe/
tū pmanētiros. Nimiz charissimi si inq/
ramus quis thesaur^{us} est vere pciōssim^{us}
in toto mundo: sacra scriptura rīdet nob
q pciōssim^{us} thesaur^{us} sup oia est chari/
tas. sicut docet aplis. i. Cor. xij. di. **V**a/
lor: hoz est charitas. **U**n Aug^{us}. xv. de tri
nitare. z **V**g^{us} di. xvij. dicit. In diuis do/
nis nil mai^{us} est charitate: hāc q habet di/
ues est: etiaz si nil videat habere. sine q nil
habet qz etiā si mltū videat habere. **I**dē
Aug^{us}. **A**uz hīs in arca diues est. quō g

Multi veni/
ent ab occidente z oriente z re/
cūbent cum Abraam Isaac
et Jacob in regno celoz Matth. viij. et in
euangelio hodierno. Verba sunt saluato
ris quibus edocet q ad regnum celozum
intrare quis non valet et cum sanctis dei
regnare nisi per fidem christi et obediē/
tiam pceptorum diuinorū sicut Abra
am Isaac z Jacob et omnes electi p hec
saluati sunt. **U**n legim^{us} **M**atth. xij. q dū
quidam interrogasset dñm iesum d. **V**a
gister bone quid boni faciam vt habeā vi
tam eternāz. Respondit iesus di. Si vis

De feriis post cinerum

ad vitam ingredi serua mandata. Proinde etiam in hodierno euangelio xps Leticionis fide promittit. et promittit in deos non credentes in eum eternam vitam. Sed quod credentes fide formata. scilicet charitate obseruando precepta: cum sanctis patriarchis in celo conregnabunt. pater in euangelio. Itaque de obedientia diligenter preceptorum dei tria mysteria in hoc sermone reseruantur declaranda.

Primum de amore inductionis.

Secundum de obediencia in obediencia.

Tercium de obediencia facilitationis.

De istis vide in secundo quadragesimali de vicibus scilicet in sermone. xij. vbi sub eadem forma diuisionis habent.

Seria sexta post cinerum Sermo. iij. scilicet de pluralitate preceptorum dei.

Actum est an

tiq; Diliges primum tuum et odio habebis inimicum tuum.

Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros.

Saluatoris enim voluit nos obligare non solum ad diligendum deum sed etiam primum.

Et sic dedit plura precepta. Unum est diligendo deum.

Secundum de diligendo primum. Tercium quod difficius est etiam de diligendo inimicum.

Quare hec nunc quod vult Chrysostomus dicit. dilectio dei et primi etiam inimici concatenata sunt. ita quod vna sine alia haberi non valet.

Nam quod diligere deum est precepta seruare: quod precepit primum etiam inimicum diligere.

Quod autem antiquis dictum fuit: odio habebis inimicum tuum. hoc secundum.

Urgere. intelligit de diabolo quod obstinatus est in malo quod odiendus.

Sed primum etiam inimicum diligere debet propter deum in quantum homo princeps gratie et beatitudinis. Quis malicia eius non sit diligenda. ut ait Augustinus.

Et quod primum diligis propter deum et in deum. ideo eo ipso deus diligis in primo. Unum. i. Joh. iij.

Hoc mandatum habemus a deo ut quod diligis deum diligas et primum.

Qui enim dicit quod diligas deum et primum odit: mendax est. Unum xps in euangelio docet de istis et alijs pluribus patet in uerbo textus.

Itaque etiam data sunt plura precepta dilectionis ut dictum est: tria mysteria ponem.

Primum de preceptorum pluralitate. (i. h. ser.

Secundum de documentorum modalitate.

Tercium de exemplaritate.

De quibus sub eadem forma diuisionis vide in secundo quadragesimali. scilicet de vicibus. ser. xij.

Sabbato post cinerum Sermo. iij. de preceptis prime tabule et sede et supradictis.

Episcopaban

tur ut vel simbulam vestimenti eius

tangerent. et quod tangebant saluum

fiat. Bar. vi. et in euangelio hodierno.

Sicut sacrum canit euangelium. cum dominus iesus

supra mare ambulans discipulis nauigantibus et propter ventum contrarium laborantibus in

remigando apparuit. Illi quod turbati sunt

putant esse fantasma. unde exclamauerunt. sed dominus iesus confortauit eos et in nauem ascendit

et cessauit ventus. Per hec mystice designa

uit quod ipse dominus iesus suos christianos in tem

ptationibus et tribulationibus uictos solet

confortare et consolari per gratiam et quietat illos.

Tandem euangelium dicit quod egressus

de nauis cepit ad Iesum venire multum et infirmos curare ad eum et in plateis

ponere et deprecabantur eum ut vel simbulam vestimenti eius tangerent. et quod tangebant saluum

fiat. A Spiritua

liter simbulam christi que est pars ultima eius

indumenti significat ultimum vite christi. scilicet passionem et mortem. quam quod tangit christianus

saluus erit. Sed quomodo debet et possit tangere

Nota secundum nostrum Richardum. sup. iij. dist. xij. art. j. q. j. Anima humana virtualiter

vel spiritualiter tangit passionem christi per fidei

et dilectionem que dilectio consistit in obseruancia preceptorum. et talis anima salua

erit. Non enim sufficit christiano solum videre

re passionem christi per intellectum. nec solum

audire in scripturis predicatis. nec solum

odorare per deuotionis simplicitate affectum in oratione. nec etiam solum gustare

in sacramento eucharistie. Sed requiritur ut tangat etiam per fidei et caritatem quam aiam

ungit deo. j. Jo. iij. Qui manet in charitate in deo manet et deus in eo.

Tangamur ergo charissimi manu. scilicet ope impleamus precepta in charitate et sic salui erimus. pater deus

et in euangelio. Itaque de ipsis preceptis adhuc tria mysteria declarabimus.

Primum de pceptis tabule prime.
Secundum de pceptis tabule secunde.
Tertium de pceptis additis ex serie scripture

Circa primum de pceptis prime tabule Notandum qd ex quo pte omnibus et primo debemus deum diligere. secundum autem primum sub deo et finem dei. idcirco deus dedit primo pcepta que ordinant hominem in deum debite diligendum. et de hoc dedit in prima tabula tria pcepta priora. sed quare est qd quo ad dilectionem dei tantummodo tria sunt data pcepta. nec plura nec pauciora. vide de hoc in secundo quadragesimali scilicet de vitis. finone. xliij. sub lra. A. §. notandum qd deus benedictus. vsqz. B. litteram.

Circa secundum de pceptis secunde tabule notandum qd deus de primi dilectione dedit septem pcepta in secunda tabula ad id ordinata. Primum honora patrem et matrem. Secundum non occides. Tertium non mechaberis. Quartum non furta facies. Quintum non loquaris falsum testimonium. Sextum non concupiscentis rem proximi tui. prout Exo. xx. Sic itaqz in prima tabula sunt tria pcepta de dei dilectione et in secunda septem de dilectione proximi qui in toto faciunt decem. quod cum pcepta decalogi a deo quod est decem et logos quod est finis. quasi decem pceptorum legis finis. **B** Sed iuxta hec etiam potest queri Quare tantummodo decem pcepta sunt tradita in toto et non plura nec pauciora. Rndetur fin Tho. j. ij. q. c. arti. v. et post eum Raynerus et Anthon. in summa sua pre. j. ti. xliij. declara. qd similitudine humane communitatis dicens. sic. Quia inquit sicut pcepta legis humane ordinant hominem ad communitatem humanam. ita et pcepta legis diuine ordinant hominem ad quandam communitatem sub deo. Ad hanc autem ut homo in aliqua communitate bene commoretur duo requirunt videlicet Primo ut bene se habeat ad eum qui preest communitatem tanquam ad caput multitudinis. Et cum hoc secundo ut bene se habeat ad multitudinem scilicet ad alios communitatis prociis tanquam ad membra. nam manifestum male staret in corpore si vel caput vel etiam ceteris membris non deseruiret ut debet

ret. Sic homo in multitudine si se habet ad principem communitatis bene in his tribus quibus ei tenet scilicet fidelitate. et reuerentia ac familiaritate. utique bene stat. alioquin si vltimo se male habeat malum est. sed quoniam de caput et principis omnium est. idcirco requirit a nobis primo fidelitatem in primo pcepto. ne honorem eius alteri tribuamus. ideo precipit. non adorabis deos alienos coram me. secundo requirit reuerentiam sui nominis. ideo precipit. non assumes nomen dei tui in vanum. tertio requirit familiaritatem in tabularum sanctificatione. Secundo quod homo bene se habet ad multitudinem communitatis in duobus videlicet. Primo ut nulli homini noceat. nec opere. nec ore. nec corde. Et secundo ut debitum speciale cui debet reddat. Et quantum ad hoc debitum reddendum precipit. quarto pcepto scilicet honora patrem et matrem. quantum autem ad nocumentum posset quod nocere proximo scilicet vel in persona propria. ideo prohibetur. Quinto non occides. vel in persona iuxta. ideo precipit. Sexto non mechaberis. nam mecham nocere in virore. et in peragitatione plis proximi. Item posset quod nocere in rebus. ideo prohibet. Septimo non furum facies vel in verbis oris. ideo precipit. Octavo non falsum testimonium dices vel posset quod nocere coram deo volendo. ideo precipit. ix. et. x. pceptis. concupiscentia virore et rerum.

Circa tertium de pceptis additis Notandum fin Anthon. Not prima pre sume ti. xliij. ca. ij. §. vi. qd benedictus deus vltra hec pcepta decalogi digito dei descripta in tabulis voluit in sacra scriptura veteris testa. addere aliqua que voluit ut deferant populo communi a deo. mediante doctrina et instructione sapientum subtiliori eorum consideratione. et hoc ordinavit deus Primo propter consuetudinem iudeorum male exponentium. Secundo propter damnationem hereticorum male sententium. Tertio propter cauendam astutiam demonum seducientium. hec Anthon. Sed quod sunt illa pcepta addita Rndetur fin Anthon. ibidem enumerando scilicet qd in primo pcepto ubi prohibet cultus alienorum deorum prohibet addere omne illud quod ordinat ad cultum idolorum sicut habetur Deutero. xviij. ubi prohibet lustratio filiorum aut filiarum. et sciscitatio paruos et obseru

Dominica .I. quadragesime

uatio somniorum et auguria et consuetudo malitiosorum in carceribus et phitoniis et diuinorum. et sic ois supersticio et vana observatio prohibetur. **I**tem secundo precepto quod expressit prohibetur iuramentum superaddit eidem prohibitioni blasphemie. **L**euit. xiiij. et prohibitio falsae doctrine. **D**euterio. xiiij. et irritatio vororum. etc.

Tercio precepto quod precipitur expressit vacare deo. superaddit oia ceremonialia diuinitus cultus. in festo exercitum. nunc autem illis cessantibus addit cultus noui testamenti secundum ordinationem ecclesie in sacramentis et diuinis officijs et colendis festis statutis. vt patet di. ij. ecclesiasticarum. **Q**uarto precepto de honore parentum superaddunt vniuersa precepta de obedientia facienda patribus et reuerentia senum. iuxta illud **L**euit. xix. Honora personam senum tuorum coram cano conserge capite. **I**tem addit etiam de beneficentia exhibenda primis tam in temporalium elemosyna quam in spiritualibus. **I**tem cura de subditis et filiis etc.

Quinto precepto de prohibitione homicidij addit odium prohiberi **L**euit. xix. Non oderis fratrem tuum in corde. sed publice argue eum. **E**t iterum ibidem. Non stabis contra sanguinem proximi tui. **E**t similiter prohibetur detractio quod occidit lingua. **S**exto de prohibitione mechae prohibitioni addit de omni luxurie specie. **S**eptimo de prohibitione furti addit prohibitio usure et fraudis ois in venditione vel emptione et rapine. et huiusmodi. **O**ctauo precepto de prohibitione falsi testimonij addit prohibitio falsi iudicij. et omnis generis mendacij et susurrationis. **U**ltimo in nono et decimo preceptis omnium vitiorum. concupiscentia et cogitatio mala prohibetur. hec ex **A**nthonij. et sufficiunt.

Dominica prima quadragesime in mane. **S**ermo. v. scilicet de superstitionibus omnibus cauendis.

Vade sathana. **S**criptum est enim dominum deum tuum adorabis **M**atth. iij. et in euangelio hodierno. **E**harissimi aduertam? in hodierno euangelio quod dominus iesus a sathana temptatus fuerit. primo de gula. secundo de gloria vana.

tertio de auaricia. et quod diabolus ipse permutabatur sedaturum oia bona mundi si adoraret ipsum. christus autem dominus dure increpatus. dixit eidem. **V**ade sathana. scriptum est enim dominum etc. patet **D**euterio. vij. ca. **S**ed quare hoc nisi quod hec adoratio cedebat in primum diuinitatem dei. cum honor dei transferretur in creaturam. **E**t quoniam christus homini temptacionibus non consentit. ideo sequitur in euangelio quod angelus accesserunt ministrum. eidem. **I**n his oibis docemur predicta vitia cauere et preferam idolatrie superstitiones. quod ad hec tenemur ex scripturis propter quod et christus scripturas aliter legat per dictas temptaciones diaboli. sed heu multi christianorum in his vitijs consentiunt diabolo in primum aliam suam. **S**ed attendite o christiani. o anime christi sanguine a diabolo redempte attendite quod dicunt christus dominus diabolus de hoc temptatus. **V**ade inquit sathana sic debes et tu repellere talia etc. **P**roinde de superstitionibus quibuscumque sumope vitandis putat id obligat nos preceptum dei primum in quo prohibetur ois superstitio. declaramus tria mysteria in hoc sermone.

Primum de execrabili offensionis.

Secundum de mortalis criminationis.

Tertium de modalis diuificationis. **D**e his sub eadem forma diuisionis vide in quadragesimali secundo scilicet de vitijs facienda. xliij.

Dominica eadem prima post prandium. **S**ermo. vij. de cultu dei in fide pura et spe salutis vt precipitur.

Dominum deum tuum adorabis nulli soli fuit. **D**ec hec verba christus dominus allegauit scripta scilicet **D**euterio. vij. et in hodierno euangelio **M**atth. iij. et hec est prima et fundamentale primi precepti decalogi et consequenter sequenti. vt dicit **L**uca super **D**euterio. vij. et secundum **R**ayne. i. summa. sicut in edificio domus ponitur fundamentum sic in edificio spirituali quod homo fit bonus requiritur primo ois fides vera de qua est hoc preceptum. in quo precipitur veri dei vniuersum cultus et veneratio ois falsorum deorum cultu exclusio. et sic ois superstitio remota sicut in precedenti sermone patuit precipi nobis in hoc precepto religionis sacre fundamentum vt scilicet

vnū ver. deū credam? z illū colam? cultu
larrie sibi soli deseruēdo z adorādo. s; qm
vt Aug. r. d. ciuit. dei ac doc. sup. ij. iniaz.
di. ij. Larria q̄ ē cult? soli deo debet? iite/
rionib? possime p̄stitit i frutib? theologi/
cis scz in fide spe z charitate. quia sic dicit
Raban? sup. Gen. adorare est deū qui est
adorandus tota mētis intēctione q̄rere. z h
p fidei spemz charitatem sequit? q̄ in h pce
pro scz oīm deū tuū adorab? z. p̄cipit ve/
ra fides ad deū i spe z charitate. ideo q̄ de
vera fide q̄ debem? deū colere z amare ac
i ipō sperare. tria mysteria h declaramus.

- Prīmū de fidei pure adoratione.
- Secūm de spei firme securatione.
- Tertiū de fidei xp̄iane certificatione.

E Circa primū queritur quare
debeat z obligat hō deū colere soluz vera
fide vnica excluso cultu z fide oīm aliorū
deoz. z oi supstitōeremota. Ad qd̄ rīde
tur fm Tho. z post illū fm Anthon. flor.
pre prima sūme ti. xij. ca. iij. §. ij. q̄ ad id
plures assignāt rōnes inductiue.

- Prima ex dei largitate.
- Secda ex dei dignitate.
- Tertia ex pacti fidelitate.
- Quarta ex p̄mij felicitate.
- Prima rō ex dei largitate. q: omne bo
nū siue naturale siue r̄pale siue spūale nō
aliūde q̄ a deo solo p̄ncipaliter habem?
j. Cor. iij. Quid habes qd̄ nō accepisti.
Et certū ē q̄ oīa i nibilū redigerēt nisi ma
nus dei oīpōtētis ea sustēteret. dic Breg?
in moral. Ergo nimis ingrāt? ē q̄ deum
nō colit a q̄ oīa bona recepit. Silis est ta
lis filijs isrl? q̄ miraculis multis ostēsis li
berati a fuitute egyptiaca s̄r̄ cito post/
ea in deserto coluerūt idola vituloz. Sic
xp̄iani malī faciūt in grati q̄s xps̄ sua pas
sione z morte redemit a diabolo. z tū oīa
bolū colūt p̄ supstitiōes cū diabolo nil bo
nū fecerit nec faciat illis s; pot? corq̄bit in
inferno. Proinde Deutero. xxxij. Nunqd
nō ipe ē p̄r m? q. d. ipe de? est q̄ possidet z
fecit z creauit te. §. zc. Secūda rō ex dei
dignitate q: vt dr Eccl. j. Un? ē de? oīi
pōtēs rex pōtēs et metuendus nimis z c.
vn oīia alia nec q̄cō boni nec mali face/
re possūt hōi nisi q̄ deum de? p̄mittit. §. zc.

Tertia rō ex pacti fidelitate. q: i baptis
mo q̄libet xp̄ian? abrenūciat diabolo et
pōpis ei? z oīb? opib? ei? q̄lia sūt oīa sup/
stitiosa z vitia. obligat q̄s hō xp̄ian? ad
seruandū fidē z mādāta dei vnū magnum
suppliciu demeret frangēs p̄missū. Heb.
x. Iratā q̄s facies legem moysi duobus
aut trib? testib? occidit sine vlla miseratione.
ne. quāto magis putandū ē deteriora me
reri supplicia q̄ filium dei oculauerit.

Quarta ratio ex p̄mij felicitate. q: nul/
la lex p̄mittit obseruatorib? suis tam feli/
cissimum p̄miū sicut p̄mittit lex christi/
ana Declarat. primo nanq̄ iudei credūt
uenturū messiam antichristū in quem spe
rant p̄ premio expectatū. restitutorēz regni
sui z terre p̄missionis. z sic terrenū p̄miū
vel mundiale expectant. Secūdo sarace/
ni z thurci credunt z sperāt in suo falso p
pheta machometo p̄ obseruatione sue le/
gis carnalia p̄miū scz habitus i futuro
flumini lactis z mellis et viores multas
z huiusmodi. et p̄pter huiusmodi p̄mia
sollicite colūt tam iudei q̄ saraceni cōtra
hoc p̄ceptum deos alienos stultissime.
Tertio heretici ac scismatici p̄ sua heresi
desedēda vsq̄ ad mortē se exponūt sperā
tes in illa heresi posse saluari z tamē certū
est q̄ p̄ter vnicam fidem veram z catholī
cam sancte ecclie romane non pōt esse sal?
vt xps̄ docuit qui Petro aplo clauēs de/
dit. z omnis etiā scriptura clamat. vnde
p̄ premio debetur ignis etern? hereticis.
S; xp̄ianis veraz fidē seruantib? p̄mittit
grā i p̄senti z gloria p̄petue beatitudinis
in futuro. angeloz societas z omne bonū
in celo. Q̄ s; stultissimi sūt q̄ fidē tenent
in supstitiōib? nec pure credunt in deū. q:
p̄ hec p̄dūt p̄mia beata z se tradūt diabo
lo z infernali supplicio.

Circa secundum de spei firma
tione vel securatione queritur. quomodo
quis colens deum veruz xpm̄ iesum poss
sit esse firmus z securus q̄ per huiusmodi
fidei cultum indubitatē erit saluandus.
Ad quod respondendo nota regulas fm
litteras huius dictionis fides pur habes
descriptas pre prima pomicrij de tempore
sermone. xxx. El. X.

Feria. II. post dominicā. I.

Circa tertium de fidei christiana
ne certificatione p testimonia infallibilia.
vide de hoc p scda pomerij de tpe. fmo/
ne. lxxviij. arti. iij. p totum. Item si placet
de fide plura alia predicare vel de spe vide
recolligendo ex tabulis eiusdem pomerij.
sed q ego p nunc intendo de alijs sermo/
nes facere. g ptransco.

Feria scda post dominicā primā. Ser/
mo. vij. de regulis pceptoz generalibus
z implicite contentis.

Venite bene

Vdicti patris mei possidete pa/
ratū vobis regnū. Mat. xxy
z in euāgelio hodierno Saluator nŕ dñs
iesus in h euāgelio docet de futuro iudi
cio terribili. quō oēs impios peccatores q
pcepta dei nō seruat nec misericōie opa pxi/
mis impendūt maledicet z eterno igni in
fernali trader cruciādos. bonos ſco et mi
sericōdie opa exercētes bñdicet z ad reg
nū celeste inuitabit z introducet. Sed vñ
ipī mali venerebunt maledictionem ppe
tuā nisi ex malis opibz pceptoz dei pser
tīm trāsgressione. nam certuz ē q ipī opa
misericōie non sufficiūt hoi ad salutē nisi ob
seruet pcepta diuina. vñ Ps dicit. Male
dicti q declināt a mādatis tuis zc. Veni/
qz vnde iusti hoies merent a xpo bñdicti/
onē illā ppetuā nisi ex pceptoz oim obser
uantia. ideo idē Ps dicit. Beat⁹ vir q ti/
met dñm in mādatis ei⁹ voler nimis. Be
neratio rectoz bñdicet. z infra. In memo
ria eterna erit iust⁹ ab auditione mala nō
timebit. id ē a snia maledictionis q audie
tur in iudicio. Proinde tūc xps dñs inui
tando bonos dicit pdicta verba. Venite
bñdicti pa. mei. possidete regnū scz quod
meruistis p obseruatiā pceptoz z opa mi
sericōdie pŕz in euāgelio. Exquo autē vt
cepim⁹ in pcedenti pŕdicare de pceptis
diuinis decalogi. restant adhuc in genera
litria mysteria declarari fm reglās illoz

- P**rimū de iuncti ordinatione.
- S**cđm de differenti positione.
- T**ertū de virtuali implicatiōe.

Circa primū queritur Utŕū
pcepta decalogi cōuenienti ordine tradita
sūt vt sciamus rōnem qre scz p pmo pŕce
pto oim ponit pceptū hoc de cultu vnus
dei z remotiōe cult⁹ alioz deozū. z quare
p scdo ponit de reuerētia nois dei. z sic cō
sequēter. Ad hāc qstionē respōdendo ex
Rayne. in sūma sua. et Rich. in. iij. di. ix.
Thomasqz prima. ij. q. 100. arti. vj. elici/
mus aliqz regulas siue pŕates. **P**rima
regula de ordinis eqŕate q pcepta prime
tabule q sūt de dei dilectiōe pponunt re/
cto ordine pceptis tabule scde. Ratio est
fm Rich. s. scz in. iij. di. ix. vbi qnt vtz la/
tria sit nobilior inf alias ſtutes. qz cū oia
pcepta etiā de pximoz dilectiōe finaliter i
deū ordinent hoiez vt scz deo diligat z ei⁹
volūtas impleat. g pmo oim de ipso deo
diligēdo tanqz de nobilissimo fine debue
rūt pcepta tradi. naz finis melior ē ordina
tis in finē. ij. thopicoz. **S**cda regula d
impletiōis salubritate videlz q nō sufficiat
hoi p salute mādara decalogi implere ſi/
ne grā z chāntate. Ratio fm Bonauē. z
Tho. ac cōcorditer Scotistas sup. ij. di.
xxviij. z etiam sup. ij. di. xxxvj. z. xxxvij. qz
de⁹ in pŕcipiēdo vult z intēdit q hō ipa p/
cepta ex charitate impleat aci grā vt virā
eternā mereat. Vñ si hō implet mādara
qstū ad gen⁹ opis vel essētiā lz non pec
cet pctō obmissiōis. tñ nō meretur vitam
eternā nisi impleat i grā. qz vt Aug⁹ li. de
libero ar. dicit Sine grā nec infantes nec
etate grandes saluari possūt. Exemplum
de iudeis qz aliq impient aliq pcepta. sūt
de infidelibz qui carēt grā. g nō saluātur.
Tertia regla de trāsgressiōis pŕaurita
te in pceptis pme tabule respectu scde scz
q trāsgressio pŕa pcepta pme tabule gra
uior ē ceteris paribz qz pŕa pcepta scde ta
bule. Ratio qz illa ordināt i mediare i deū
quē licet regi i pŕia pŕona offendere gra
uius ē qz ledere i subditis. nam instit. d in
iurys. s. atrox. z extra de snia excō. ca. euz
illoz. tato offēnsat iniuria grauior quāro
pŕona q offēdit est dignior. g zc. **E**x res/
gula sequit q idolatria z blasfemia sūt et
piuriū grau⁹ pctm ē qz adulteriū vel aliq
species luxurie. patz per Rich. sup. iij. di.
xxx. arti. iij. q. ij. Et ibi. de z di. xxxij. arti.

v. q. v. excipit peccatum luxurie ptra natu-
ra. q. h. videtur peius etiā homicidio fm
Rich. ibidē. Sed di. Aliqd ppiū gra-
uius ptiū ē qz homicidiū. Rndetur fm
Scotoz l. sup. iij. li. di. xxxix. q. aliq dicunt
simpliciter q pūū grauius ē rōne eadē
dicta. Sed aliq cū Rich. homicidiū di-
cunt fore maius ppter ea qz in homicidio
ē maior libido et malicia scz peccandi. nec
hoc est ptra dictam regulā. qz in ea addi-
tur ceteris paribus. in istis autē nō sūt pa-
ria cetera scz libido malicia odium ac con-
tempus. naz si pūū fieret mere ex odio
dei. homicidiū autē ex odio pmi. tunc p-
suriū grauius eēt etiā fm Rich. sup. iij.
li. di. xxxix. arti. iij. q. j. **¶** Quarta re-
gula de culpe in singulis pōderositate. vi-
delicet qz in singulis pceptis culpa offensi-
onis pcepti pōis maior ē pōder. paribz
ceteris. qz offensa pcepti posterioris. De-
clarat ex Rayne. s. fm Tho. Primo de p-
ceptis pme tabule que ordinat hominē
immediate ad deū. nam ibi illud pceptum
pmo ponit cuius trāsgressio magis ē con-
traria tam ipi finī. id est deo. qz etiāz rati-
onē. ppter ea trāsgressio huius pmi pcepti
p omnibus grauius est. Exemplū ponitur
sicut enī in exercitu qui ordinat ad ducem
vel regē sicut ad fines miles tenet regi vel
duci fidelitatem. deinde qz ipm reuereatur
Tertio qz famuletur vel obsequat eidem
Dai? autē peccatū est pmiū scz infideli-
tas scz cum miles infideliter agens cū ho-
ste pactū habeat. qz si aliquā duci irreue-
rentiā exhibeat. Et etiā hoc scdm maius
peccatū ē qz tertiu scz qz aliquo obsequio
ducis deficiēs inueniat. sic a simili qz ma-
gis est ptriū rationi qz hō circa finē scz
deū p infidelitatem peccat. ideoqz tāqz gra-
uissimū pmo pcepto prohibet. et scdo scdm
et tertio tertiu. hec Tho. Itē nota qz hōi
grauitas peccatoz pponderāda intelligi
debet in iudicio dei. quia sepe aliter iudi-
catur in iudicio humanō vt patet ex Rich.
sup. iij. di. xxxij. arti. v. q. v. Declarat scdm
de pceptis scdo tabule que hominē or-
dinant ad pmiū. quia illud peccatū est
grauius qz magis rationi repugnat. et h
dupliciter pōt piderari. Primo qz magis
repugnat ex parte debiti. qz magis peccat

homo si nō seruat ordinē debitū ad pō-
sonas qbus magis ē debitor puta ad pa-
rentes qbz p alijs tenet. ideo inter pcepta
ordinaria hoīem ad pmiū pmo ponit
pceptū de honore patrū. Scdm pōt cōsi-
derari qūitas peccati ex h q magis repug-
nat rationi ex pte nocumētī. et sic grauius
ptm est peccare vel nocere ope qz ore vel
corde. et inter pcta operis grauius est ho-
miciū p qd pūat vita qz adulterium. et
adulteriu qz furtū exteriorū rerū. et vltimo
ponitur pctm cordis qd et si sit pus alijs ē
executione. tñ ē min? graue ī lesione. ideo
hoc posterioris cadit in ratione pcepti. hec
Tho. et sic patet. Ergo pūaricatores re-
dite ad cor ne pereatis.

¶ Circa secundum de differē-
tiā ppositiōe. qz pcepta qdam pponuntur af-
firmatiue. quedā autē negatiue. vnde fm
Rayne. s. et cōmuniter doctores. pceptūz
diffinit sic. Pceptū ē iussio vel imperiū
faciēdi aliqd vel nō faciēdi. Et sic diffinit
Alex. de ales. iij. pre sūme. q. xxv. sed qua-
re voluit de? p affirmatiōe et negatiōe
scz in iugendo affirmatiue. et phibendo p-
ponere. Ratio pcpua ponit. s. fm Ray-
ne. talis. quia sicut trāsgressio pceptorū
demeret penā eo qz peccat mortaliter. ita
obseruator meretur vitā eternā. sed vita
eterna dat nō solū p bono ope faciēdo ad
qd obligat affirmatiua pcepta scz etiāz p
abstinēdo a malo ad qd obligant pcepta
negatiua. Unde circa h notem? adhuc re-
gulas pceptorū tres. **¶** Prima regula de
pluralitate negatiōis scz qz plura pcepta
sunt in decalogo pposita negatiue qz affir-
matue. naz timodo duo pponunt affir-
matue scz sabbata sanctifices. et honora
patrē et. alia omnia negatiue pponit. Ra-
tio regule qz plures inclinant ad malū qz
ad bonū. qz vt retrahat hōies a malo pl?
extendit phibitio vel negatio. voluit au-
tem de? illa duo affirmatiue pponere ad
docēdū qz deo et patribz nō possum? eq-
ualitē honore reddere vt dicitur. viij. et hū-
corū. **¶** Scda regula de pceptis affir-
matuis fm Alex. sup. 2cor. Scdm qz pcepta
affirmatiua obligant hominē semp.
sed non ad semp. hoc ē dicere qz obligat in

Feria. III. post dominicam. I.

omni tēpore s; non ad omne tēpus sine in-
termissione. verbi grā. honorare parentes
teneor semp ex pcepto dei affirmatiuo. s;
nō teneor ad semp q; nō ē possibile nec ex
pediēs. nec necesse omi tpe sine intermissio-
ne honorare. s; rātūmodo cū tps requirit
z necessitas parentū q; obligat semp. z ad
semp. sicut exempli grā. non adorabis de-
os alienos. z illud. non mechaberis obli-
gant semp. z ad omne tēpus s; vt nunq; z
p nullo tempore fac tale.

Tertia regula de negatiuis fm Alex.
s. z pcor. doc. q; pceptiua negatiua pl^o ob-
ligat q; affirmatiua. q; obligat semp. z ad
semp. sicut exempli grā. non adorabis de-
os alienos. z illud. non mechaberis obli-
gant semp. z ad omne tēpus s; vt nunq; z
p nullo tempore fac tale.

R Circa tertius inquirēdus ē
qualia pcepta impliat z rēualiter pūne-
tur in h pcepto. id enī scire vtile ē. vt discā-
tis qūl pūtedū sit. Ad qd nota fm doct.
recolligendo q; in h pcepto pmo implici-
te z rēualiter pēpiunt aliq; duplicat. Pri-
mo q; daz. phibitōne seu negatiue. Scdo
q; dam affirmatiue. z de eoz offensa pūte-
dum ē. Primo nāq; phibet oēs pactio-
nes demonū z oēs supstiasle obseruatiōe
de q; b. s. smone. v. vīde. Scdo phibetur
oēs errores z secte ptra fidē z bonos mo-
res. Tercio fm cancellariū pūsen. tractatu
decē pceptoz. phibet supbia. q; ptemnit
deū z pcepta cū hic pēpiat humilis subie-
ctio z cult^o dei. Quarto. phibet oīs puer-
sa appreciatio. z nīm^o amor creature. naz
Hierō. ait Qd q; p^o amat z venerat q; s;
deū hoc illi de^o ē. pura supbo honor z glo-
ria. auaro diuitie. gulofo venter deus est.
Phib. iij. ca. z luxurioso carnalitas. iracun-
do vindicta zc. z sic ē in talib; spūalis ido-
latria. Scdo demādāt in h pmo pcepto
pro aliq; affirmatiue. Primū ē illd pceptū
Dñm deū tuū adorabis zc. s; in fide ve-
ra spe z charitate. Scdm ē illud. Diliges
dñm deū tuū ex toto corde tuo zc. Tercū
q; pcepta leg^{is} nature tāq; a deo indita ob-
ligāt quēlibet. nā fm Alex. de ales ybi. s.
Lex naturalis q; ē in ista psciētie s; cuius-
libet hoīs pūnef implicite i decalogo. vñ
facere z psciētiā pcrām ē z pūendū siue de
bono faciēdo siue de malo vitādō. Quar-
tū q; oia pcepta dei sūt iplenda necessario

ex charitate. Vltimū q; volūtati diuine
debem^o pformare voluntatē nrāz vt tene-
mur. Cōsequēter infra agem^o de aliq; b;
dict^o vt videbim^o expedit. hec itaq; nota
o hō z fm hec discē confiteri de pmo pce-
pto decalogi.

Feria. iij. post dñicā pma. Sermo. viij
de naturali lege psciētie que etiā implici-
te pūnetur in pmo pcepto.

Elicitis illis
scis iudeis. abijt foras i bethani-
am ibiq; māsit. Bar. xij. et in
euāgelio hodierno. Dis teius pbs et fa-
ctis docet nos saluari. nā vt dī i h euange-
lio. ascēdēs i hierlm eiecit de tēplo yden-
tes z emētes q; mala psciētia sacerdotum
auaroz induerāt pplm talia exercere i tē-
plo q; tñ illicita erāt fieri iubi. p pfea xps
dñs redarguit illos ex scriptura di. Scrip-
tū ē scz Esa. lvi. Dom^o mea dom^o oratio-
nis vocabit. vos autē zc. Et i h docemur
q; hō dū errat i psciētia debet suā psciētiā
rectificare p scripturā sacram. z sic euadet
errore. Deniq; subdit euāgelū q; sacerdo-
tes iudeoz z scribe obstinati i malicia re-
darguebāt xpm. q; tñ ex scriptura pūit z
pūrauit illos. et reiectis ill^o abijt foras zc
Spūaliter xps p hec facta docet rectifica-
re psciētiā i obediēdo pceptis. z q; q; h nō
lunt illos relinquere i sua malicia obstina-
tos perire. et abies manet libeter in psciā
bona. nā bethania fm Hierō. de interp^o
ta. no. hebrai. vnt p^otaf dom^o obediētie et
dom^o gratificata dño. ideo significat con-
scientiā rectā hoīs obediēte deo z i chari-
tate ac grā dei existēte. vt enī dicit Bern.
de psciā. Bona psciā rēplum ē dei habita-
culū xpi. gratissimū. In hui^o mysterium
xps māsit i bethania. p^oz i euāgelio. itaq;
exq; obligat nos sub pcepto pmo implici-
te lex psciētie de ipa tria mysteria in hoc
sermone declaram^o.

Primū de psciētie obligatiōe.

Scdm de psciētie discretione.

Tercū de psciētie rectificatione.

De pmo articulo vide quantū expedit ex
multis tractatib; de h pte pma finonū po-
merij de tpe smōe. ij. sub lra. f. vsq; h.

De scdo art. vide ibide fmoe. xij. l. v. g. p. De tertio ibide subsequenter sub lra. p. quatuor placet salte applicaco. Exemplu in fine illi fmone positum.

Feria. iij. dnice pme. Sermo. sc. de voluntatis nre pformatione ad diuina.

Quicunq fecerit voluntate pris mei q in celis e. ipse me frater e. Dat. xij. z i euangelio hodierno. Saluator nri in pbris istis ostendit quatuor amores ob seruantes pcepta dei z sic facientes voluntate ei. q se z eos amat sic fratres z sorores z qd maius e sicut marie pginem marias p aliquale similitudine. deniq in pcedent passu euangelij ostendit redarguendos danandosq z diabolis subiacendos oes q noluit facere voluntate dei i pceptis. z q i pcepto pmo decalogi implicite pcepit pformatione diuine voluntatis vt dictu e fmoe. vij. idcirco de voluntatis diuine pformatione fienda in nobis z debita hoc sermone tria myste ria declarabimus.

Primu de voluntatis diuine cognitione. Scdm de voluntatis nre pformatione. Tertiu de pformationis fide iudicte. De his articulis sub eadem forma vide quatuor tibi placet p singulos articulos psequi in pcectuali pomerij fmoe. xviij. vbi tractatur de hoc p totum.

Feria. v. post dnice primaz. Sermo p. de adoratioe debita deo z imaginibus ac sanctis z modis ei z comedatioe.

Illa venit

a z adorauit eu se z iesum di. Dne adiuua me Dat. xv. z i euangelio hodierno. sicut exponit lra hec mulier chanaanica adorauit dnm iesu adorati one latine. q credidit ipm ee veru deu cui soli debet latia. z h fuit magnu z miru i tali muliere pagana. ideo ppter ei fide vera meruit sanatioe sue filie a demonio vera te illa. ideo xps dñs cu no statim ei petiti one exaudiuu voluit vt clarescat ei fides z deuotio seruies q no destitit petere vqz quo dñs p sua bñli supplicatioe z magna fide bñficiu pstatet z comendari. ea dixit. **M**ulier magis fides tua fiat tibi sic vis

In qbo z nos docemur q xpm adoremus vt ver deus p salute nra bñliter z in fide magis ac spe pseuerat z sic obtinebimus. **E**t q aut adoratio pcepit in h pcepto. Dñz deu tuu adorab. z h pceptu z iculue demadaf in pmo pcepto decalogi vt p dñs. cu est. idcirco d ipa adoratio tria myste ria declarabimus in hoc fmone.

Primu de qlitate distinctiois. Scdm de varietate venerationis. **T**ertiu d comedabilitate tal deuoroiis. **C**irca primu qñt qliter habet distinctui adoratio. ad qd nota fm Sco. Bonau. Rich. Tho. Aureol. z Alex. z cõter oes theologos z doc. sup. iij. li. finia ru. di. sc. recolligedo. vt etia habet i suma Rayne. q adoratio est triplex.

Prima dr adoratio latie. Scda dr adoratio dulie. Tertia dr adoratio hipdulie. **P**rima adoratio se z latie e qda honoe vel cult q soli deo debet. ita eni diffinit. z h triplici rone. Primo i recognitioe bñficii creatiois. Scdo i recognitioe pseruat tione. Tertio i recognitioe supremi do minij z pñtis se z infinite respectu ois creature. vñ sic nec dei substantia vl natura. nec creatio nec pseruatio in esse pōt cõicari alicui creature. sic nec adoratio latie pōt licite ipedi creature. **S**i q cultu pñit spālter latia. Rñdetur fm Scott itas z Tho. p cordit q sacrificij oblatio e adoratio latie. Sz nota q sacrificiu e tri plex. Primu bone opatiois. z h fit z e i oi frute. s. bñlitate obediencia zc. Scdm sa sacrificiu e orõis. et h fit deo z e in frutib theologis se z fide spe z charitate. Tertiu e sacrificiu imolatiois. z istud e spāl latie hena i suma Angel. vñ latia fm Aug. de ciui. dei. z doc. s. accipit etia z p theuse bia. i. p diuio cultu. z sic respicit cultu dei i terrore potissime q pñet pprie ad frutes theologicas qbo sol deus colit. Scda adoratio se z dulie. e qda honoe vel cult q creature debet cõter. z h debet rone ali cui magne vl pñpue dignitatis quā creatura tal pñcipat a deo. sibi gra. dignitas dñij p potētia data e a deo plac. dignitas sapie doctorib. dignitas bonitatis sacris hoib z beat angel. ito debet eis dulia.

Feria. V. post dominicā. I.

Tercia adoratio. s. hipdulie dr ab hisper in greco qd sonat sup z dulta quasi digni/ or dulia vel supior que debet creature pcel lenti ratōe singularis autēte a deo date. puta beate virgini Marie z cruci xpi: vt in sequētibz parebit.

A. Circa secūndum de varia te adoratiois vel veneratiois impendēde vt exhibēde inqrendū restat Cui z qualiter adoratio impēdēda ē. qz nō vna z eadez veneratōe adorant vnam creaturā q alia. Ideoq nota fm Rayneriū post supradictos doctores recolligēdo Vtro sunt pti/ pua que salubriter a xpianis venerantur: tamē vario modo veneratiois

Primo deus vl maiestas eētie diuine Scdo trinitas psonē diuinitate.

Tercio xps in quo sunt due nature.

Quarto hūanitas xpi. i. caro z anima dei

Quinto imago xpi. p ipsi? (cati vnite representatōne

Sexto crux xpi p fusa xpi sanguie.

Septimo bta virgo maria p materna dignitate.

Octauo sanctorū reliquie

Primo de adoraf adoratōe latricie vt pre/ dictū est. Scdo trinitas que eadē adora/ tione. s. latricie est adorāda. Tū pater fili? z spūscius equaliter quēlibz psonaz adora/ tur. qz in eis est vna causa honoris. s. vna essentia diuina z vna maiestas z eqūitas et coequalis bonitas. et qd sunt vnicius crea/ tor oim creaturaz. ergo zc. **Tercio xps** i duabz naturis. s. deitatis z hūanitatē adora/ raf vnica tū adoratōe ex pte ipsi? christi q adoraf: quia in duabz naturis est vna pso/ na. **Exemplū.** si in vno hoie sint plures ex/ cellētie. vīz platio sciētia z virtus siue p/ bitas que sunt cause honoratōis. in eodez hoie licz sint plures cause honoris: tamē ex pte honorati. s. hominis q honoraf exhibet eadē vnus honor quo honoraf tā pro/ pter platiōem qz ppter sciētiā z virtutem. Sic in christo cū sit vna psona vna vene/ ratōe adoraf latricie. licz sint in eo plēs cau/ se hmoi. vīz honoris. **Quarto hūanitatē xpi** adoraf. sed quōd hoc cū ipa nō sit deitas **Notandū** fm pdictos doctores q ipa hu/ manitas christi si plderaf vt pūctra deita

ti insepabiliter sic adorari debz adoratōe latricie. Tū Damascē. iij. snia. ait. Adora/ tur caro christi cū in carnato deo pbo non ppter seipaz sed ppter vnitaz ei deitatis. Sic exēpli gratia vestis regis veneraf ppter regē qui eā induit z non ppter vestē pprie. Si q hūanitas christi plderaf vt in seipa put e creatura sola q possz absolura potētia sepa/ ri a deitate s nūqz sepa/ tū hūidula ado/ raref. quia pte oibz creaturis est venerāda etiā in seipa. **Quito imago christi** ado/ raf. Sed quōd Hora q plderaō cū put est quedā res. puta lignū sculptū vl piciū. sic nulla adoratōe est adorāda. qz reuerē/ tia nō debet in iurationali creature in pmiū virtutis. cū? capax esse nō potest creatura irrational. Sed plderaō imaginē vt est imago christi representans. z tūc cum idē sit motus in imaginē z in rē cuius ē imago: sequitur q sicut christ? adoraf adoratōe latricie: ita z eius imago. qz vnus honor de/ betur imaginē z imaginato. Tū Damascē. iij. c. viij. dicit. Honor imaginis puenit ad pthoripū. id ē imaginatū. De hoc prz dicit. di. iij. venerabiles **Sz** di. cū septum sit Exo. xx. Non facies tibi imagi/ nem neqz adorabis zc. quare q ecclia con/ tra hanc phibitōem honorat eā. Respon/ des fm docto. pdictos q ante incarnatōez christi cū deus esset incorpore? s. in veteri lege phibitū fuerit imaginē fieri z colere: eo q hoies pnt erāt ad idolatriā. sed postq qz deus factus est hō pmissus est a spūsan/ cto in noua lege imagines fieri. Prio qdē ad instructōem populi simplicis q imaginē quasi libris edocef. de conse. di. iij. platuz. **Secūdo** ad rememorandū mysteriū in/ carnatiois z exemplā sanctorū dum quorū die oculis pstant. **Tercio** ad excitandū affectū deuotōis qui magis mouet z incit/ taf vīis q auditis. Proinde exempluz le/ gimus q christ? dñs impressit suā imagi/ nem faciei in yeronica z etiā i lintheo mis/ so ad regem edisse Abagaz. Et btiūs Lu/ cas dicit depinxisse imaginē christi z bea/ te marie que Rome habet. **Sexto** ado/ ratur crux christi specialius pte alijs iustis/ mentis passiōis. quia magis est memoria le signū crucifixi. Sz quōd. Nota fm Tho. q crux potest cōsiderari pmo inqstū est

res insensibilis, z sic nō debet ei honor. Secundo inq̄rū est quedā res christi sanguine consecrata vel tractu, z sic venerat hypdulia tanq̄ nostre salutis instrumentū. sic veneramur z sacramenta. que etiā fm̄ Bo/ nauen, veneramur simplici honore vl' reuerentiā nō latrā sz hypdulia. fm̄ Thom. ac Rich. Similit' faciemus p̄ciosissimas reliq̄as ppter contactū christi veneramur z alia instrumenta passiois, scz clauos: lanceaz; vestem coronā: z sic de alijs. licz nō intantur sicut crucē christi. Tercio considerat inq̄ sum representat figurā christi extensi in ea, z sic adorāt latrā sicut z christū. Unde sic ecclia orat eā dicens. O crux que spes vnica zc. Aliē vero cruces in quacuq̄ materia: puta lapidis vel ligni nō nisi vt sunt imago christi vel representātes crucifixū adorant sic imago christi. latrā. Septimo adoratur beata christi mater adoratione hypdulse prop̄ singularē excellentiā matritatis dei. Utū aut' maior: i' ueneratione debeat venerari q̄ crux xpi latrā vide scriptum in Stellari virginis Marie. li. xij. parte. j. arti. j. Octauo adoratur sanctorum reliq̄e adoratōe dulce que eis iuste debetur fm̄ Tho. z Rayneriū supra. q̄ ipsi sunt beati i' celo qui etiā sunt nostri ductores in celū tā suis exemplis q̄ eruditōibz q̄ meritis z intercessionibz. Et parebit se q̄ntiar. iij. Ergo hō xpiane discē saluari.

P Circa tertū principale notandū q̄ valde cōmēdabilis z laudabilis meritoria ē deuotio in cultu reliq̄iaz nō solū xpi vel crucē z imaginū: sz etiā sanctōrū zc. put colligiffz doctores theologos pluribz rōnibz vt pater in sūma Rayne.

Primo rōne affectōis. Nam videm⁹ q̄ afficiat ad aliquē omīa q̄ ab ipso relinquit post mortē venerat in memoriā illi⁹: puta libros: anulū: vestes z lila. z in hoc ostēditur vere dilectōis affect⁹ ad illū. Sic in pposito venerādō reliq̄as sanctoz z xpi claret q̄ veraciter amam⁹ illos. z p p̄sequēs reamamur a xpo z sanctis. Nā Prouerb. viij. scribit in psona xpi z sapiētē. Ego diligētēs me diligō zc. Secūdo rōe cōiunctiōis. q̄ veneramur ppter regis magni iunctionē filios ei⁹ amicos z cognatos.

z etiā domū suos vestē: sellam z etiā calcaria z sic de alijs quāto mag⁹ sanctos dī q̄ sūt amici dī z filij z tēplū spūsancti honorare debem⁹ etiā in reliq̄ijs corpōz illorū sanctoz z alijs p̄tinentibz. Tercio rōne diuine p̄formatōis. q̄ ipse de⁹ tales reliq̄as pueniētē honorat in p̄sentiā eorū miracula faciēdo. q̄ p dō honorādo illos sic meremur cū talia redūdāt in gloriā dei et ipse vult honorare. Tū Barth. xxy. dicit. Qd vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Quarto rōne fructōis. q̄ aīa que fuit vnita tali corp⁹ vel vtebat in mūdo talibus rebz: nūc ē beata fruct⁹ dō. Tū dēqd petit a deo obtinere si absolute vult petere z sic grāz z gloriā tibi p̄r obtinere. Quinto rōne future beatificatiōis. q̄ certū est q̄ idē corp⁹ reuniedū ē aīe ad beatitudinē ppetuo habēdā. z tu q̄ si saluaberis cū tā li sancto in eius gloriā letaberis. Ultimo rōne suffragatiōis. Nā scriptū ē Eccl. xix. Ossa p̄phetarū pullulant de loco suo. s. p. suffragationem multiplicem liberādo a p̄culis z morbis a morte mala z alijs mīserijs vt patet quotidiana exp̄ientia circa sepulcra sanctoz. claret ex legēdis eorum Rogem⁹ q̄ xpm zc.

Seria sexta post dominicā primā Sermo vñdecimus scz de p̄cepto dilectōis qd̄ iplicate continet in p̄mo p̄cepto decalogi.

Abiit ille homo et nunciavit iudeis quia Iesus esset qui fecit euz sanum. Johā. v. z in euāgelio hodierno. In hoc miraculo quod recitat euāgelium scz de homine qui nō potuit curari nisi per imperiū domini Iesu: doctrina in mysterio datur q̄ vetus lex nō potuit p̄fecte sanare ad eternā salutem conseq̄ndaz nisi in fide Iesu. Nam z quod dicit in euāgelio. scz q̄ ad aque motū factum ab angelo sanabat egrotus qui p̄ior intrasset p̄ seīnam beibsaide. Docēdo dicitur a plebsq̄ fuisse quia crux christi ibi fuerat ante sepulta: vt narrat etiam Lysa. Unde in hīs considerem⁹ charissimū q̄ Iesus q̄ interpretatur saluator legem amoris et p̄cepta dilectōis instituit ad salutem. hāc predicauit sine qua hominī non est salus.

Dominica secūda quadragesime

Un̄ interrogat⁹ qđ esset pceptū p̄mū et maximū in lege in quo saluari possent homines: respondit. Diliges dñm deū tuum et pater. Hoc quippe pceptū p̄supponit et implicite cōtinet in p̄mo pcepto decalogi put patuit supra. Proinde sub ip̄o pcepto p̄mo decalogi oportū videt p̄dī care de pcepto dilectōis eo qđ in illo continetur implicite. et de hoc tria mysteria declarabimus.

Primū de ipsius maiestate.

Secundū de eius p̄mitate.

Tertiū de p̄mi charitate.

De istis sub eadē forma vide p̄te estiuā li Pomerij sermone. l. sub littera **D** vsqz finem vt placebit.

Sabbato post dominicā p̄mā Sermo duodecimus scz de superbia cauēda. put phibet p̄mo pcepto.

Descendenti

Debus illis de monte p̄cepit eis iesus dicens. Remini dixeritis visionē Matth. xvi. et in euangelio hodierno. Sed quare christus dñs sue transfigurationis maiestates discipulis ostendit. pcepti ne cuiqz dicerent hanc visionē: nisi p̄pterea vt dicūt doctores quaten⁹ nos doceret fugere omnē vanā gloriā et superbiam. ip̄e em̄ nunqz in aliquo potuit peccare sed p̄pter nos qui sepe in talibus peccamus p̄cepit vt caueam⁹ et. Ex quo autē in p̄mo pcepto decalogi phibet supbia vt sup̄ dictū ē. Oportunū igitur salte vñ fmōne de supbia p̄dicare. de q̄ notabim⁹ hic tria mysteria.

Primū de detestatiōis.

Secundū de extirpatiōis.

Tertiū de remediatiōis.

De istis sub eadē forma vide quadragesimali secundo. s. Pomerij de vitij⁹ sermone. xv.

Dñica secūda quadragesime in mane Sermo tredecim⁹ sequit de secdo pcepto decalogi. s. Nō assumes nomē dī tui in vanū Exo. xx. ca. vbi erit thema ex euāgelio.

De perituriō Sermo

Ic est filius

Incus dilectus in quo mihi bene complacuit. ip̄m audite. Mathei. xvij. et in euangelio. Hec verba dixit deus pater de christo iesu. quib⁹ p̄cipit vt christi mandata et consilia ac documenta libenter audiam⁹ opere implēdo. Et quia christ⁹ dñs docuit in euāgelio p̄cepta decalogi obseruari si volumus saluari. inter que hoc est secundū p̄ceptum. scz. Nō assumes et. ergo audiamus charissimi et studemus diligenter obseruare.

Aliud thema ex euāgelio alio fm secūlares Ecce mulier chanaanica clamabat dicens. Misere mei domine fili dauid. Matth. xv. et in euāgelio. Sicut dicit euāgelii. Hec mulier feruēt⁹ et cū maxima reuerentia adorādo inuocauit nomē domini iesum nominā ip̄m dominū et filiū dauid ab eo dem misericordiā postulādo pro filia sanāda a diabolo. Tūc exemplo docemur et nos reuereri nomen dei et dñi iesu. Quia deus p̄cepit in hoc secūdo pcepto. s. Nō assumes nomen dei tui in vanū sed cū maxima reuerentia. Unde de hoc pcepto loquendo Notandū est qđ in hoc pcepto directe et exp̄sius phibetur perituriō fm qđ glo. interl. et cōmuniter doct. theologi q̄uis plura alia p̄cepta implicite in eo contineant. vt patebit infra Proinde de perituriō in hoc fmōne declarem⁹ tria mysteria.

Primū dicitur execrationis.

Secundū dicitur modificatiōis

Tertiū dicitur punitiōis.

De istis mysterijs in forma eadē vide secūdo quadragesimali. scz de vitij⁹. sermone xxxij. in Pomerio

Dñica secūda post prandiū. Ser. xiiij. de maledictiōe et blasphemia: que phibetur secūdo pcepto.

Scitis que p̄cepta dederim vobis p̄ dominū iesum. Hec est ei voluntas dei san

erificatio vestra. Scribunt hec pba.) ad
 Thef. iij. z in ep'la hodierna. In q'bo ver-
 bis sanctus Paulus in epistola p'mo hor-
 tur nos ad addiscendū dei pcepta. Ideo di-
 cit. scitis. i. fratres charissimi. Lyra. i. scire
 debetis diligenter addiscēdo. In Aug⁹
 dicit. Nescio qua fronte audeat quis se p-
 fiteri christianuz qui pcepta dei non vult
 addiscere. z pauca verba in symbolo z do-
 minica oratōe. Scdo hortat nos ad obe-
 diendū christo p omnia. Ideo subdit. que
 pcepta dederim vobis p dominū iesum.

Lyra. i. de mandato ipsius. cui simpliciter
 est obediendū. Tercio hortatur ad sancti-
 ficandū voluntate dei in iudicia. vñ sub-
 dit. Neceſt em voluntas dei scificatio ve-
 stra. scz tam in corpore p castitate: q' i cor-
 de p sanctas affectōes. q' in ore p pba ho-
 nestā z sancta cauendo maledictōes blasfe-
 mias zc. Sed heu multi xpiani cōtra hec
 faciunt. alij corpus luxuria fedant. alij cor-
 da pessimis cogitatōibus. alij ora contra
 dei blasphemādo vel alias maledictōes p-
 ferendo. Quocōtra de pceptis. Non assu-
 mes nomen dei tui in vanū. vbi. phibent
 talia. Unde de hīs tria mysteria pro hoc
 sermone declarabimus.

Primū de creaturē execrāda maledicti-
 Secūda de blasfemie pbor (one
 renda offensione.

Tercū de noiātōis diuine vana assum-
 De p'mo et scdo articulo vide in (ptione.
 quadagesimali pomerij scdo. i. de vicijis
 f'mone. xxv. p totū. Tercū autē articulus
 hīs addim⁹ ppter populū simplicē vñ sci-
 ant cōfessione facere de transgressiōe hui⁹

Quādo nota quot mo⁹ (pcepti
 dis dicit q's assumere nomē dei in vanum
 z tenet de talibus cōfiteri. Et in Ray. in
 sūma post Alex. d ales. ij. pre. q. xxv. ar. v.
 aduertendū q' nomē dei assumit in vanū
 tripliciter. Primo corde vana hoc ē fal-
 sa fide. sicut faciūt heretici sacramēta non
 recte credē. Et hoc semp est mortale pec-
 catū. Similiter in fide dubitantes vel in
 aliquo articulo fidei: licz innocēt nomen
 dei ore. Secūdo ore assumit in vanum.
 Et hoc fit p'mo piurando. vel p vano. id
 est nihilo et sine causa iurādo. Scdo bla-
 phemādo dei vel sanctos. Tercio voruz

emissum frangēdo. Quarto vana intēctō-
 ne orādo vel p'dicādo vel laudando deuz.
 sicut faciūt ypocrite ore tñ deum bñdicen-
 tes. Tercio opere male z in pctō viuē-
 do. sicut faciūt falsi christiani qui sacramē-
 tum baptisimū z nomē christianū frustāt
 in se operibz. quia talis nec vitam christia-
 nam gerit: nec fidem z ea que in baptismo
 promisit obseruat. Uergero z ve talibus.
 Rogemus ergo christū zc.

Seria secunda post dominicā secundā
 Sermo. xv. De iuramento licite p'stādo

Quādo misit me
 verax est. et ego que audiui ab eo
 hec loquor in mundo. Johānis
 viij. z i euāgelio hodierno Verba sūt sal-
 uatoris nostri. in quibus docemur vt sicut
 deus pater qui misit christū in mundum
 verax est in omnibz. similiter z christ⁹ dei fi-
 lius. Unde psal. Fidelis domin⁹ in omni-
 bus verbis suis z sanctus in omnibz op'is
 suis. Nam deus est p'ma veritas et
 summa: que nec fallere nec falli potest. vt
 dicit Anselmus. Ita et nos christiani de-
 bemus semp z in omnibus verbis factis
 z operibus esse veraces maxime in iura-
 mento faciendo: prout deus pcepit hoc
 secundo pcepto decalogi sicut in precedē-
 tibus dictū est. Unde de iuramēto de-
 claremus tria mysteria.

Primū dicit debite circūspectōis
 Secūda legitime conditōis.
 Tercū saluifice remediātōis
 De hīs sub eadem forma vide i Pome-
 rio quadagesimali secūdo. scz de vicijis.
 f'mone. xxxij.

Seria tertia post dominicā secūda Ser-
 mo. xvj. scz de votis p'missis zc.

Secundū ope
 ra eorū nolite facere. dicit em et
 nō faciunt. Mat. xxij. z i euā-
 gelio hodierno. Verba sunt domini iesu
 quibus docet z hortat nos q' non simus

De feriis post dominicaz. II

tales quales erāt scribe et pharisei iudeorū qui ea q̄ deo vouerāt et p̄miserāt sc̄z p̄cepta dei. signisq̄ exterioribus fide ostēdebant se ipsa seruare p̄cepta dei et legē dilataris philaterijs inscribē. et tamē ope nō implebant. sic heutz multi xp̄iani ficti que p̄miserunt et vouerūt in baptismo. nō implent. ideo xps dicit. fm̄ opera eorū nolite facere. Illi de voto implēdo qd̄ implicite p̄cipitur in hoc sc̄do p̄cepto decalogi notabimus tria mysteria sicut habes parte estiuāli pomerij f̄mone. lxxij. vide ibidem diuisionem et quātum placet.

Seria. liij. post dominicā sc̄dam. Sermo. xviij. sc̄z vt sequitur de tertio p̄cepto qd̄ est de sanctificatione sabbati.

Alius homi
nis tradet p̄ncipibus sacerdotum et p̄demnabūt eum morte et tertia die resurget. Dat. xx. et in euangelio hodierno. Verba sūt domini iesu q̄b̄ p̄dixit suis discipulis suam passionē futuram et resurrectionē. sed quia huius resurrectionis diem sancta ecclesia celebrat et recolit p̄ totius anni festa dominicalia q̄ instituta sunt loco dierū sabbatorū ob memoriam p̄sertim resurrectionis dominice vt dicit Leo papa di. lxxv. q̄ die dñico. et p̄ter idē decet pluribz passibz. et qm̄ iam seq̄t sermo de tertio p̄cepto decalogi vbi p̄cipit. Memōrē diē sabbati sanctifices. idcirco de ipsa sanctificatione festiuitatū in h̄ f̄mone agem. nā et i h̄ euāgelio nō sine causa dominus iesus p̄dixit p̄s suā passionē et mortē et tandē resurrectionē. q̄ i h̄ docuit q̄ sic oportebat xpm̄ prius pati et postea resurgere i gl̄iaz. sic xp̄iani debēt p̄s pati pro xpo salte in vera p̄nia si volūt puenire ad futura celestia festa resurrectionis q̄ mō celebrant in festo p̄ solē trinitatis. Itaqz d̄ sanctificatione diez dñicaz ob resurrectionis xpi memoriaz instituta tria mysteria hoc sermone declaremus.

Primū d̄ sabbati i dñicā diē p̄mutatōe sc̄dm̄ de huius p̄cepti obligatione.

Tertū de modalī sanctificatione.

De his patet p̄te estiuāli pomerij sermo.

ne. l. vide quātum placet.

Seria. v. post dñicā sc̄daz. Sermo. xviij. de dānatioe eorū q̄ festa violāt p̄ p̄ceptu.

Ait illi abraā
habēt moysen et p̄phas audiant illos. Luc. xvi. et in euāgelio hodierno in q̄ int̄ alia h̄ scribit q̄ diues epulo dānat p̄ suis p̄ctis p̄sertim q̄ nō fecit misericordiaz paup̄ lazaro tandē i inferno posuit p̄erebat mitti Lazari ad suos fr̄es in hac vita degētes. vt testaret illis ne et ipsi dānarent. sed Abraā ait illi. Habēt moysen et p̄phas. i. eorū scripta. audiat illos. q. d. Si volunt dānationē euadere obseruet p̄cepta. et sic etiā nos docemur q̄ si volumus saluari obseruemus decalogū. de q̄ ordinate p̄cedē. instat p̄dicādū de tertio sc̄z vt sanctificet festa. p̄ra qd̄ multi p̄ccāt. et dānatioe digni sūt. Proinde in h̄ sermone p̄sequēdo de eodē p̄cepto tertio notem tria mysteria de violatione festorum de q̄bus in forma habes in q̄dragesimali sc̄do sc̄z de vitijs f̄mone. xliij.

Seria. vi. post dñicā sc̄daz. Sermo. xix. de p̄ceptis eccleie ip̄licite p̄ctis in hoc p̄cepto tertio.

Domo erat
p̄familias q̄ plātavit vineā et sepē circūdedit eā. Dat. xxj. et i euāgelio hodierno. sicut exponit L̄ra hō iste significat deus q̄ d̄ p̄familias. q̄ sic p̄ffa. bene gubernat subditos i domo. ip̄e plātavit vineā. h̄ est filioz isrl̄ synagoga pur d̄. Esa. v. Et hec figurauit. sanctā ecclesiā catholicā. Hūc sepē circūdedit sc̄z clausurā mandatorū legis diuine et sancte ecclesie. sicut enī in sepe sunt maiora ligamina sc̄lz que dicuntur p̄li firmiter tenentes sepem. et cū hoc sunt minora ligamina sc̄z vitijs quibus consēpta est ipsa sepes. sic ecclesia vallata est et munita p̄ceptis decalogi tanqz fundamentalibus et maioribus. ac p̄ceptis ecclesie consēptis velut minoribus quia sequitur ius naturę et diuinū

Uti sicut scribit. Qui dissipat sepes. i. statuta de decreta patrum sanctorum in mandata mordebitur a colubro. i. diabolo. **Eccl. x.** Sic g vinea. i. ecclesia septa locata e agricolis: id est hoibz q nisi fideliter opeant bona opa obfuado pcepta sequer sententia. q de us malos male pderit pcedit iudeos malos. et vinea locabit alijs: id est electis q redder ei fructu bonorum operum. **Hec in euangelio.** Ex quo aut in hoc pcepto tertio de calogi de q in pcedentibus agere cepim? implicare continent et mandant obfuari pcepta ecclesie plurima vt dicit **Antho. flor. p. j. ti. xiiij.** ideo de eis hic tria mysteria declaramus.

Primum singulariter de missarum audito.
Secundum specialiter de festorum sanctificatione
Tertium generaliter de aliorum obligatione
De primo scz de missae audito de qd obligat ecclesia specialiter pcepto vt de hoc parte estiuale **Pomerij. ser. j. sub lra E. vsqz B.**
R. De secundo notandum fm **Antho. flor. vbi s. ti. xvij. s. xij.** Sancta ecclesia p cultu et sanctificatione festorum pcepit certa pcepta oibz obseruanda sub obligatione mortalis culpe de qbus expedit populo scire confiteri de culpa. Primum pceptum est festa colenda colere. de qbus determinat de **ps. di. iij. c.** Pronunciadu. Secundum. missarum die festo audire vt dictum e primo articulo. Tertium. vigilias festiuitatum demandatas ieiunare. Quartum pceptum in quadragesima et etiam in quatuor temporibus ieiunare. de **ps. di. v. ca. Quadragesima. Et di. lxxvj. p totum.** Qui tunc est ab esu carnis in omni sexta feria anni abstineri nisi cuius natale domini ea die veniret di. iij. de esu. extra de obseruati. ieiun. c. fi. Si militer et de die sabbati pceptum e abstinerere a carnibus vbi est talis consuetudo: s; non vbi non est hoc consuetum sicut apud grecos. Sextum pceptum in quadragesima pfectio ne facere. Septimum in anno saltem in pascha coicare. de istis duobus habet de pe. et re. c. Omnis. Octauum circa ipsam eucharistiam e ieiunio stomacho eucharistiam sumere nisi esset quis grauiter infirmus. de cuius morte in primo timere. de conse. di. iij. cap. Aliquid. Ergo christiane discite hoc obseruare. **S.** De tercio articulo sermonis eiusdem notat fm **Antho. supra.** pter hec

dicta sunt adhuc alia precepta ecclesie plura que extendunt se generaliter ad omnes fideles. Et alia quedam ad statum diuersos pertinent. e quibus aliqua magis opportuna enumerabim? vt discat populus simplex de talium transgressionem confiteri. **Primum** est generaliter quilibet ab omni actu prohibito sub pena excommunicationis abstinere maxime a pena lare sententie. Nam contrarium faciendo est peccatum mortale siue sit lata sententia a iure vniuersali siue synodali siue ab homine. Exempla de incontinentibus manus in clerico. et de hereticis: et de violata ecclesiastica. de exactione theloniorum a persona ecclesiastica. de falsariis lra apostolica. et c. **Secundum** est interdictum obseruare sicut teneretur quisque. **Tertium** excommunicationis pferit et denuncias vitare. Quatum quo ad statum clericorum. officium scz canonicarum horarum quotidie portare putentur. Item sacerdotes fm ritum consuetudinem in consecratis vestibus ecclesia altarum cum lumine et alijs hmoi debito modo celebrare. **Quintum** quo ad statum religiosorum. regule sue precepta implere. alioquin peccat mortaliter. **Sextum** medicorum. scz infirmos ad confessionem inducere. scz cum vocant ad mendicandum. extra de pe. et re. cum infirmis. **Septimum** laicorum. i. decimas debere et fideliter soluere. **Octauum** quo ad statum conjugatorum in gradibus temporibusqz et casibus prohibitis matrimonio non contrahere. Alia ecclesie precepta causa breuitatis pertransio.

Sabbato post dominicam secundam. Sermo vigesimus De non differenda penitentia in festo maxime. quia hoc precipit tercio precepto

Adhesit vni cuius regionis illius et misit illum in villam suam vt pasceret porcos. **Luce. xv. et i euangelio.** In quo saluator noster docet patrem quod malum sit. s. homini relinquere peccatum ipse patrem suum. scz decum a quo habet omnia bona tam corporalia quam temporalia quod ruita. que omnia peccator homo sicut filius prodigus recedens a patre. i. a deo dissipat viuendo in peccato. et sic columit omnia bona. Secundo docet christus in mysterio huius parabole quod peccator homo dum differt

Dominica tertia quadragesime

conuerſi a peccato quotidie etiā in diebus feſtis occurrētibz quibz ſaltem debe-
ret ad penitentiā redire ſz nō vult. p̄culo-
ſe em talis adheret iuxta thema vni ciui-
um. **L**etra exponit: id eſt diabolo qui ē ci-
uis in regione ymbre mortis zc. z diabo-
lus mittit illū in villam ſuā: id eſt occupat
om̄ino illū circa mūdāna quoz ip̄e diabo-
lus p̄nceps ē. **J**oh. xiiij. **E**lenit princeps
mūdi huius. qz p̄ncipatur p vitia z cupi-
ſcētis mūdānis. z hoc facit diabolus hōi
vt paſceret porcos: id eſt peccata quotidie
p̄tinuer etiā die feſto q̄ ſunt fetida. z vt ſic
quali cū porcis iacētibz in ſeno vel ſterco-
re ip̄e iaceat in peccatis. **N**az talis peccat
dupliciter. **P**rimo peccatū faciēdo ſz lu-
ruriando. z ſic magis violat feſtus q̄ op-
manuale faceret. **S**ecūdo etiā peccat cō-
tra dei p̄ceptum tertū qz ex hoc p̄cepto d̄
ſanctificando ſabbato teneſet feſtū ſancti-
ficare p̄titionē formādo ſed cōtēdit. **E**z c.
Tertio xps docet q̄ ſalubre ſit ad dei mi-
ſericordiā conſequendā penitentiā agere
de peccatis p̄teritis. ad qd hō homo tenet ſz
doctores: p̄ſertim in die feſto ex ip̄o p̄cep-
to ſanctificandi feſtū vt dictū eſt. **N**ā pe-
nitenti reddidit ſtola p̄ma ſz gratie z venia-
daſ. patet in euāgelio iſto. **P**roinde h̄ ſer-
mone expedit oſtendere q̄ p̄maximū malū
ſit penitentiā diſſerre z in peccato p̄ſeuera-
re etiā in diebus feſtis. de hoc autē tria
myſteria notabimus.

Primū d̄ p̄culoſitatis.

Secundū d̄ fatuitatis.

Tertū d̄ iniquitatis.

De iſtis in forma vide in q̄drageſimali p̄-
mo ſz de penitentiā ſer. iij. **P**omerij. **N**az
optime cōuenit huic materie applicare ea
q̄ ibi ponit de dilatoe penitentie. **A**d hec
eadēz p̄tinetia plura vide in ſer. ſigro h̄ p̄
ſubſeq̄nti dieſ. d̄nīca pur tibi placet.

Dñica tertia q̄drageſime **S**ermo vice-
ſimūſpmus de p̄titionis obligatōe i feſto
z q̄ hec p̄cipit iſtate in h̄ tertio p̄cepto.

In digito dei
eicio demonia p̄fecto puenit in
vos regnū dei **L**uc. xj. z in euāge-

lio hōdierno. **V**erba ſunt ſaluatoris n̄ſi. i
quibz ſimul z in toto hōdierno euāgelio
oſtēdit pluribz ratiōibz z argumētis veriſſi-
mis. q̄ ſz ip̄e eiſciebat demonia p̄tute d̄ſi
uina z nō in virtute beezebubz ſunt falſo i/
ponebant ei iudei. **E**t quoniā chriſti d̄ns
dum eiſciebat demōes ex cor: poſibz homi-
nū designabat q̄ eijceret poſſime ex anī-
mabus hūanis ſpiritualit: quod vſq̄ mō-
do z vſq̄z in finē ſeculī nō deſiſtit facere. ſz
expellēdo p̄ verā penitentiā. z ſic ad conſe-
quendā eternam vitā liberādo hominēz a
diabolo qui poſſidebat illum per peccatū
Sed opus eſt hōi vt p̄uideat ne iterato p̄-
peccati recidiū introductat in ſe (immun-
dum ſpiritū. z ſic ſianth omis illius peio-
ra nouiſſima prioribz. q̄npoctus aduertāt
qm̄ chriſtus d̄ns in digito dei. id ē in ſpi-
ritu ſancto quem inſundit penitenti eijcit d̄ſi
monia tot q̄t peccata habuit homo in ſe.
Ideo qz ſciat quia p̄fecto puenit in ipſum
regnū dei: quod ſolicite cuſtodire debz ne
perdat. **E**t de hīs patz in hoc euāgelio.

Quoniā autē ſm **S**cottū z alios docto-
res in tercio p̄cepto decalogi. ſz de ſancti-
ficando ſabbato (de quo p̄lequimur) im-
p̄ſcite p̄cipitur penitentiā p̄ peccato debi-
ta p̄ſertim in vera p̄titione faciēda in die
feſto: vt patebit hoc ſmone. ideo tria my-
ſteria de hoc notabim?

Primū de cōtitionis in feſto opportu-
lis poteſtate.

Secundū de virtutis illi-
Tercū de eiſdem multiplici vtilitate.
De primo z ſecūdo vide in forma quadra-
geſimali p̄mo. ſz de penitentiā in **P**ome-
rio ſmōe. xij. **S**ed de tercio myſterio vel
articulo vide ibidē. ſmone. xj. breu? exci-
piēdo ea que tibi placēt. **N**am p̄ hīs die-
bus valde expedit p̄plo de huius p̄dicare

Dñica eadem tertia poſt p̄andū **S**er-
mo. xij. de p̄ceptis vere penitentie

Beatī qui au-
diunt verbū dei z cuſtodit illud
Luc. xj. z in euāgelio hōdierno.
Verba ſunt noſtri ſaluatoris ieſu. qui
bus p̄mittit eternā beatitudinē hīs q̄ cuſ-

stodunt sba pceptoru dei. sicut z sue bea-
tissime mari: que beata p dicitur pcedo z
lacrado christu. Sic em fidel portat chri-
stu z reficit in corde dum sba dei pcepto-
tu implet: vt patet in euagelio. Ex quo
autē inter omnia sba pceptoꝝ dei maxi-
me necessaria sunt ad salutē vere peniten-
tie mandata. Unde z christus dñs primo
omniū de penitētia agēda p dicitur dices.
Penitētia agite appropinquit em regnū
celoꝝ. Mat. iij. Et hoc pceptū de peni-
tētia pcpue mandat implicite in hoc ter-
cio pcepto decalogi de sanctificando sabba-
to. Ideo de ipsa pnia ac eius pceptoꝝ ob-
ligatoꝝ tria mysteria dedarabim?

Primū dī general' i omī lege obligatio.
Secūm dī modal' penitētie distinctio.

Tercū dī veritatis pcepte explanatio.
De istis vide Quadragesimali pmo. s. de
pnia in pomerio. sermone. vj. vbi de pnis
duobus patz in forma. Sed de tercio ibi
dē vide p signis positis. scz pcepta ex eis-
dem eliciēdo in quibz pñstir vera peniten-
tia. Nam primo p vera penitētia agēda
requirit ex necessitate pcepti penitere. i. p-
nam p peccatis tenere in pñtōe pñfioē
z satisfactōe. Scdo emēdare. s. vitā. Ter-
cio negare occasiones peccatoꝝ. Quarto
indulgere. Quinto tenore iusticie habere
satisfaciēdo. Sexto errores omēs pñra fi-
dē excludere. Septimo nolle peccasse. Oc-
tauo cōfiteri vere pponere. Nono integra-
liter oīa pñra dolere. Decimo amore diui-
no pñra oīa facere. hec smone eodē. Itē
de confessione z satisfactōe in sequētibz di-
cemus postea.

Seria secūda post dominicā terciā Ser-
mo. xxiij. scz de labore manuali qd pcpit
eodem pcepto tercio.

Exterunt illum. scz Jesum vsqz
ad supelū montis vt pcpitaret
eū Luce. iij. z i euagelio. Sicut
colligit ex euagelio sūm Lyre expositioem
Isti pharisei erāt de patria christi. s. dñā
zareth qui cōtemnebat paup̄tates chri-
sti z deridebat eius miracula quasi nō es-
sent vera. Unde derisive dī. Quanta au-
diuim? scā in capharnaū fac z hīc patria
tua. q. d. Si posses facere vera miracula

potius faceres hīc inf p̄p̄inuos tuos q̄
ter extraneos. Sed xps dñs docuit q̄ pro-
pter eoꝝ incredulitatē z maliciā nō face-
ret inter eos talia. Lēz em haberet pote-
statē vbiqz tamē illi erant indigni ad tales
gratiā inter eos faciēda. Sed illi obstina-
ti z irati duxerūt iesum vt de monte pcpit-
tarent eū z sic interficerēt. Hec autē facta
sunt in die sabbati vt etiā pñmittit in textu
euagelij eodē cap. Unde isti hoīes peiores
erāt diabolo. q̄ licz xpm duxit vt pz Bar.
iij. in montē nō tamē pcpitare voluit illū
Sed heu quia tales sunt hodie mali xpia-
ni q̄ sub noīe ipō xpiano sunt spūales fra-
tres christi: in opere suo volunt pcpitādo
se in trāsgressioē pceptoꝝ z culpas occi-
dere christū q̄sum in eis est. a q̄bus fugit
xps subtrahēdo grām suā. Proinde p
cepta dei summa diligētia obſeruare debe-
mus ne christuz per peccata occidam? in
nobis. Et quia inter pcepta adhuc agen-
dum restat de tercio pcepto. scz sanctificati-
onis sabbati: quod pceptū in secūda sua
clausula obligat operari alijs diebus: scz
non festis. Cum em dicat in hoc pcepto
Sabbata sanctifices. subdit. Sex dieb?
operaberis z facies omnia opera tua. Et
sic prohibetur octari et pcpit manualis
operatio pro illis diebus cōmūibus. Ideo
de ipsa tria mysteria notabimur pro hoc
sermone.

Primū de laboris manualis pcepti.
Secundū de operis salubris (one
conditioe.

Tercū de laboris spūalis occupatōe.
De istis i forma vide parte estuali sermo-
num Pomerij smone. xx. sub littera. S. viij.
qz finem sermonis.

Seria terciā post dominicā terciā
Sermo. xxiij. De remissione iniurie pro
festi sanctificatōe debita.

Omine quoties peccauerit i me
frater meus z dimittit ei vsqz se-
pties. Dicit Iesus. Nō dico tibi
septies sed vsqz septuagies septies. Mat.
thei. xviij. z in euangelio hodierno. Do-
minus Iesus christ? hec respondit Petro
qui hāc interrogatōem sibi pposuit. In q̄
bus verbis docemur remittere propius

Feria. III. post dominicaz. III.

in deo et propter deum iniurias contra nos factas et ad deponendum indignationes accitrancores precipue tenemur in die festo. quia secundum Scotum super. iij. tenemur in festo esse in vera charitate. ita ut actus odij ad deum vel ad proximum non insit. alius peccat homo contra illud preceptum de sanctificatione sabbati. Proinde tria mysteria notabimus in hoc sermone de remissione iniurie de quo loquitur euangelium.

Primum dicitur obligationis

Secundum dicitur modificationis

Tercium dicitur facilitationis

De istis vide parte estuali pomerij. secundum de. in forma peritum accipiendo quantum tibi placeat.

Feria quarta post dominicam terciam. Sermo. xxv. Sequitur de quarto precepto. scilicet de honore parentum.

Deus dixit. honora patrem tuum et matrem. Mat. xv. et in euangelio hodierno. In quo minus Iesus docet primo parentes honora re quia hoc deus precepit cuilibet in decalogo. Secundo docet quod propter traditores et in iustitiam hominum non debemus obmutere quando impleamus precepta dei sicut iudei fecerant quos redarguit. Tercio quod cibum et potum non coinquinant hominem sed cogitatio mala: et precepti transgressio. De istis patet in euangelio. Unde iam de quarto precepto decalogi persequendo. Prenotandum est quod post precepta prime tabule que hominem ordinant ad deum diligendum subsequenter primo omnium in secunda tabula ponitur hoc preceptum. scilicet de honore parentum. Sed quare hoc dicendum secundum Thomam. ii. q. cxxij. et Ray. quod primo ideo quia sicut deus est uniuersalis principium a quo habet esse omnia. sic parentes sunt particulare principium nostri esse. Et sic est quedam affinitas huius precepti ad illa precepta prime tabule. Secundo quia inter omnes primos maxime obligamur parentibus. ideo postquam alia precepta ordinantia ad primum debuit poni de honore parentum. Tercio quia hoc preceptum mandare voluit deus apponendo remunerationem dicens. ut sis longeuus super terram: quod non fecit

in alijs. ideo proponitur tanquam dignum premium licet et alia promittunt. Proinde de hoc precepto honorandi parentes declaremus tria mysteria hoc sermone.

Primum de obligationis pluralitate

Secundum de transgressionis gravitate

Tercium de promissionis vel penelargitate.

Circa primum questionem occurrunt. Prima. qualibus parentibus et matribus ex hoc precepto obligatur quicunque homo. Ad quod respondetur. Notandum secundum Ray. et Antoninum in summa parte. i. c. lxxij. c. lxxij. aliosque communiter doctores. recolligendo. multiplex est pater et mater cui obligamur honorem. Primus est carnalis. scilicet qui te genuit in mundum. Secundum dicitur ecclesiasticus. ut est platus ecclesie. De hoc Deuter. xxxij. Interroga patrem tuum et annuntiabit tibi. scilicet verba dei ad salutem necessaria. Et sic ecclesia est mater omnium fidelium. Et istis tenemur dupliciter honorare. scilicet obedire et eos sustentare reddendo puerum debitum. scilicet decimarum et oblationum. Unde. j. ad Thim. v. Qui bene presunt presbiteri duplici honore digni sunt. Tercius dicitur sacramentalis. Unde. xxx. q. j. Omnes inquit quos i pernitentia suscepimus: scilicet confessione audiendo nostri sunt filij spirituales: sicut quos baptismis regenerauimus. similiter quos confirmatione habuimus et in ordinis consecratione ac aliorum sacramentorum administratione. Et sic patet de patrinis. Quartus dicitur temporalis. hoc est tempore senior vel etate. vii. Aplos. Seniores obsecra et honora sicut patrem. Quintus dicitur officialis secularis. Roma. xij. Omnis anima potestati bus sublimioribus subdita sit. Idem. Deum time re regem honorificare. Et ad Hebre. xij. Obedite prepositis vestris. Sextum dicitur legalis: hoc est ad optumum. extra de cognatione. Si qua Septimus dicitur beneficentialis siue temporaliter tibi benefecerit. puta nutriendo et subsidia temporalia largiendo. siue spiritualiter puta docendo in aliqua arte vel scientia aut quocumque beneficiando. Nam tenemur grati esse honorando illos. et sic patet. Secunda questio. Qualibus honoribus tenetur quis hoc precepto parentibus Respondetur secundum Alex. de ales. in. iij. pre sume

simulq; Anthon. s. aliosq; recolligēdo q; filij parentibus obligantur p̄sertim ad quintuplicem honorem. Exemplo christi Primo ad honores corporalis seruitutis et obsequentie. Secūdo ad honorem vultus allocutionis et diligētie. Tercio ad honorem obedientie. Quarto ad honorem beneficentie. Quinto ad honorem subueniētie in omni necessitate tam in vita q̄ in morte. De his vide i parte hiemali pomerij finone. xxij. sub littera A. Tercia q̄ sho qualibus viceuersa ip̄i parentes obligantur suis filiis Respondet fm Anthon. supra q; cura parentum erga filios sub h eodem p̄cepto implicite mandatur et tenentur parentes filijs q̄tum ad septem p̄cipua recolligēdo ex diuersis doctoribus. et de istis habes i eadē parte pomerij. eo. dem finone sub lra. E. in eodem etiaz sermone habes p̄lchra exempla ad idem.

A Circa secundum de grauitate transgressionis huius p̄cepti Nota dum q; grauitas transgressionis et peccati contra parentes ostenditur ex plurib⁹. Primo quia est contra legem naturalem cum ip̄i filij summa beneficia acceperint a parentibus. videlicet primo esse existētialem qd̄ omnia appetunt et illius causa agunt vt dicitur. ij. de anima. Et scdo acceperūt esse nutrimentale. quo conseruati sunt in esse nature. Tercio quoq; esse doctrinale quia parentes debēt docere filios ad orandū Pater noster Ave maria. et ad p̄fessiones peccatorum faciēdas rē. q̄bus accipere possunt beatitudinem eternā. Secundo peccant transgressores huius p̄cepti contra legem diuinalem. et p̄ p̄sequēs cōtra legem p̄phetalem et sapientialem euāgelicalem et apostolicalem que in scripturis cunctis sic dicant et obligant. Tu miser quies malus filius. quid diciturus eris i iudicio vbi tot testimonia cōtra te clamabunt Auctoritates autes illarum scripturarum transio causa breuitat⁹. Tercio post p̄dicta omnia peccant contra legem canonicalem que dicitur di. xxx. ca. j. et conalio q; qui non honorant parentes debēt excomunicari. et in pluribus passibus iur. canonici comportādo decernitur q; tales

videntur fore homicide et infames. Et q; patres contemnunt omne ius perdunt in hereditate et priuātur omnibus bonis paternis vt patet in glo. capli quinquaginta. extra de iureiurando. vbi et leges allegantur ad id. Unde dato q; filius fieret papa tenetur honorare parentes vt dicit Baldus. ff. de in ius vocādo. l. adoptiuū. quia filij semper ex iure nature et diuino tenentur debitam obedientiam et reuerentiam parentibus. ergo papa non potest dispensare. Quarto etiam peccat transgressor contra legē p̄hicalem. quia p̄phus. viij. li. ethicoz. et Auertoris et Auscen. ac communiter omnes dicant cum Aresto. ibidem videlicet q; filij intantū obligantur honorare parētes q; sicut necdeo sic ne parentibus reddere possunt inquit equiuallens sed semper tenentur in p̄ceptis ppter esse tria sup̄ dicta. Pertrāsio de poetis et paganis machometicis et huiusmodi q; omnes suis legibus ad idem obligant. Ob ergo. ob ye et ve vobis ingratis filiis qui etiam paganis imo et bestijs peiores estis.

X Circa tertium de pene vel premij remunerabilitate largissima mal vel bonis filiis. Queritur cur deus iustus in omnibus operibus non nisi huius p̄cepti quarti obseruatorib⁹ appositum premij specialius. q̄uis et alia p̄cepta habeāt mercedem in celestibus. vel etiam penam iustam inducāt transgredientib⁹. Ad hec respondetur fm Anthon. flor. vbi sup̄ post Tho. ij. ij. q; hoc fecit deus Primo ppter certificationē q; de⁹ dabit p hoc hoi pmiū nec putare possint homines i hoc nil mereri cum videant in se naturā ad honorandum parentes instigare. Secundo dicimus q; hoc fecit ppter designandam per oppositum malorum filiorū dignam punitionez. vnde et in lege sanxit q; mali filij puniantur pro inobedientia et contumacia parentis pluribus penis. Primo quidem maledictionē a deo omnipotēte Deutero. xxvij. et Gen. ix. Exempluz habem⁹ de Cham dicēte Noe. Maldict⁹ Cham seruus seruoz erit sez quia inhonorauit patrem discoopertū. Secūdo lapidationē Deutero. xxi. vbi hoc p̄cipitur expresse.

De feriis post dominicam. III

Tertio mala et accelerata morte Exo. xxi. Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur. Exemplum in Absalon contra David suum patrem insurgente. Quarto quod si etiam supervivunt puniuntur aduersitate et omnium bonorum privatione et depauperatione Eccl. xli. ca. Filiorum peccatorum perierit hereditas et erit eis obprobrium assidue. Quinto quod si habebunt filios et filias per illos punientur infernali igne. ut ergo talibus. Tertio appositum de hoc precepto primum ut designet quod larga sua benedictione visitabit bonos filios propter parentum et honoracionis merita. sicut propter merita David benedixit suis posteris. Unde dixit deus. Honora patrem et matrem ut sis longevus etc. Primo quo ad vitam nature. Secundo gratie. Tertio quo ad bona geniture Eccl. iij. Qui honorat patrem et matrem in filiis in quibus quis dicitur vivere in mundo. Quarto quo ad bonam famam. Nam bona fama dicitur quedam bona vita. Quinto quo ad bona prosperitatis fortune. Sexto quo ad bona benedictionis dei copiose Eccl. iij. Honora patrem tuum ut superueniat tibi benedictio a deo. Preterea ultimo quo ad bonam perpetue glorie Amen.

Seria. v. post dominicam tertiā. Sermo. xxvij. de operibus misericordie in proximos

Surgens iesus de synagoga introiit in domum Simonis. Luc. iij. et in evangelio hodierno. In his verbis scilicet quod dominus iesus intrauit in domum Simonis docetur in mysterio quod ipse dominus iesus libenter ingreditur et reficitur in corde obedientis eius preceptis. nam secundum Hieronymum de interpretacione nominum hebraicorum. Simon interpretatur obediens vel obedientia. Denique idem dominus in his operibus misericordie exercuit. quia socius Simonis febricitantes visitavit et sanavit. et multos

infirmos curavit ac demoniacos liberauit. et preterea erat predicans et docens in synagogis. et sic opera fecit misericordie corporalibus et spiritualibus. ut et nos eius exemplo discamus libenter opera misericordie exercere. de his patet in evangelio. Proinde de operibus misericordie restat sermo quem secundum Theodosium. ii. q. cxxij. et Rayne. ac Anthonium. sub precepto de honorandis parentibus intelligitur precepti non solum bonorum exhibendus superioribus. sed tanquam secundarium implicite precipitur etiam omnium beneficiorum exhibitio. quicquid debetur ad reddendum cuiusque persone quo ad elemosynas corporales et spirituales. Itaque de operibus misericordie tria mysteria declarabimus hoc sermone.

Primum de obligationis.

Secundum de distinctionis.

Tertium de fructificationis.

De his vide parte estivali pomerij sermone. xxij. A.

Seria. vii. dominice. iij. Sermo. xxvij. sequitur de quanto precepto scilicet non occides.

Dicit eis iesus. Deus abusus est ut faciat voluntates eius qui misit me Ioh. iij. et in evangelio hodierno. Verba sunt saluatoris nostri iesu: in quibus suo exemplo docet nos quod omnis noster abusus id est appetitus et desiderium voluntatis ad id tendat ut scilicet voluntatem dei in preceptorum suorum observantia faciamus. Sed quoniam post predicta preceptum. v. est hoc scilicet Non occides. in quo videtur Alexia. de ales. et Theodosius. ac doctores communiter quod prohibetur explicate homicidium. implicite vero prohibetur omnis motus ire et omnis lesio ac nocumentum quod inferri posset in persona proximi puta tructio. verberatio. notabilis lesio. sanguinis effusio. et sic de alijs. et etiam deliberata voluntas faciendi talia proximo. Proinde de homicidio in hoc sermone nota tria mysteria sicut habes in forma. in quadragesimali scilicet pomerij scilicet de vitijs. sermone. xliij. vide ibi.

Sabbato dñice tertię. Sermo. xxviij.
de ipso spiritali homicidio. id est anime
occisione.

Uade et am

plus noli peccare. Joh. viij. z
in euangelio hodierno. Ver
ba sunt domini iesu quidam misericordi
ter liberasset adulteram ne lapidaret fm
legem moysi. lz demeretur. hec verba
eidem dixit. Nec ego recedem abo. uade
z amplius noli peccare. Et hoc mysteria
liter docuit q magis debet homo cauere
a peccato quo occiditur anima q a qua
cuncq temporalis pena corporis. quoniam
sicut anima preciosior est omni corpore. p
ut testat Aug^o li. lxxxiij. qstio. ita mors et
occisio aie deterior e q mors vel pena cor
poris. ppter qd in h pcepto No occides. p
omni homicidio corporali prohibetur ne
occidas animam scz ppriam vel alienam.
vnde z Aug^o de pe. di. j. Noli inquit puta
re non esse homicidius cum fratri male p
suades. cum enim male persuades occi
dis scz animam per peccatum criminale
peritium scilicet furtum luxuriam frau
dam zc. Proinde de occasione aie tria my
steria declarabimus.

Primu de occisiois aie modalitate.
Secundu de eiusde magna danositate.
Tertiu de ips^o custodie studiositate.
De primo vide pte estuali pomerij fmo
ne. xij. D. vlt. B. De scdo z etiā tertio vi
de ibidem fmo. iij. quātū placet.

Dominica quarta qdragesime i mane
Sermo. xxx. de occisione in fama per lin
guā detractoriā q phibet pcepto h eode

Sequebatur

Seum scz iesu m multitudine ma
gna Joh. vi. z in euangelio ho
dierno. Circa hec verba sacri euagelij ad
uertamus charissimū admirandam man
suetudinē z charitatem in christo iesu quo
ntiam vt doctores z Lira exponen. dicūt
Sequebāt dominū iesum multi ex quibz
aliqui ppter curiositatem vt viderēt eius

miracula z audirent qualia predicat. aliq
autem ex deuotione creden. in eum z reue
rentes eius miracula. vnde dicitur in hoc
euangelio. quia videbant signa que facie
bat super his qui infirmabant. aliqui er
go etiam sequebantur vt sanarentur a lā
guoribus suis. sed hoc erat pessimū q ali
qui sicut pharisei sequebātur christum vt
haberent vnde possent eum reprehēdere
z ei detrabere. et tamē christus dominus
pius se sequentibz exhibuit pietatis bene
ficiū faciando illos cum tamen omnes
sciret quali intentione insidiarētur. in hoc
exemplum dāns nobis patenter toleran
di nostros aduersarios z beneficiendi de
tractoribus z odientibus. Proinde ptra
tales bonorum hominū detractores quo
rum infinitus est numerus agentes q scz
non curant dei pceptum quo precipit no
occidere primum. neq facto neq verbo.
neq animo inique. sz isti gladio ligue oc
cidunt vt de detractore peniteant. ergo
tria mysteria declarē p hoc fmo. li.
cut habes in qdragesimali scdo scz de vi
tjs. sermone. xxxviij. vide.

Dñica eadē post pradiū. Sermo. xxx.
de libratione a morte aie p pssiois ppa
ratione qd includit in hoc pcepto.

Ratres libe

rate xps nos liberauit. Verba
sūt apli Pauli ad Gal. iij. et in
ep̄la hodierna in qbz docet q p dñm iesū
psecuti sum⁹ verā libratē i morte z passi
one ei⁹ vt docet exponendo Lira. sed qm
nūc psequimur sic cepimus de qnto pcepto
decalogi. qd p̄cipit di. No occides. Sci
mus aut Aug^o. z scriptura docete. qm aia
hūana occidit p p̄ctm. ppter qd ex pcepto te
nemur eā p̄cauere z a morte sp̄iali libera
re grā xpi Sz qm possum⁹ aiaz liberare a
tali morte scz culpe. Ambro. edocet d pe.
di. j. ca. ecce. di. Cōfessio liberat a morte z
p̄disu aperit. Et qm tā iminer tps q tes
nemur p̄fiteri ad qd requir debita ppara
tio. idcirco opus ē de ea p̄dicare vt p eā a
morte aie xpo donāte possim⁹ liberari. vñ
d pssiois p̄p̄tioe tria mysteria declarē

Feria. III. post dominicā. III.

Primū dī: necessarie p̄tritionis;
Scdm dī: debite examinationis.
Tertiū dī: amare recognitionis.
De primo vide in primo quadagesimali
scz de penitētia fmone. xxi. v. scz sine
quātū placet. De secdo autē z tertio vide
ibidem fmone. xxi. v.

Feria. ij. dominice. liij. Sermo. xxxij. de
homicidio spūali p̄ odii z inuidiam.

Dixit iesus
soluite templū hoc z in tribus
diebus excitabo illud Joh. ij.
z in euangelio hodierno scz in littera
Dominus iesus hoc dixit de templo cor-
poris sui in quo deitas habitauit sicut in
suo templo et Lira ac doct. dicunt q̄ hec
dixit christus p̄nunciando qd̄ iudei erant
facturi. hoc est q̄ occiderent christum z sic
soluerent animam eius a corpore. naz ip̄i
iudei tam conceperant ex inuidia contra
christum maximum odium eo q̄ vitia illo-
rum redarguebat. sic heu multi nunc fa-
ciunt odientes bonos viros qui illorū vi-
tia corripunt. z inuidēt eis ac inimicātur
sz attendat scriptum. j. Joh. ij. Qui odit
fratrem suū homicida est. Proinde de ho-
micidio spūali huiusmodi qd̄ prohibe-
tur eodem p̄cepto scz Non occides. tria
mysteria i hoc fmone declarabimur.

Primū dī: execratio talis odij z inuidie.
Scdm dī: notificatio e^o culpe v^l malicie
Tertiū dī: obligatio fraterne amicitie
De primis duobus habes in quadage-
simali scdo pomerij scz de vitij sermonē
xxxix. sed tertiū articulum vide in pre estu-
uali pomerij fmone. xxxij. arti. ij. v.

Feria. liij. dominice. liij. Sermo. xxxij.
de homicidio cordali p̄ iram rixam et co-
tumeliam.

Nemo ex vo-
bis facit legem. quid me queri-
tis interficere. Verba sunt chri-
sti iesu Joh. viij. z in euangelio hodierno
in quo claret mira christi mansuetudo et

mititas. quia cuz iudei dicerent sibi cōu-
cia di. Demoniu habes. z vellent eum ap-
prehendere z quererent interficere. māfue-
te respondit nec putauit reddidit p̄ conu-
cijs. vnde in hoc docuit exemplo suo par-
enter z mansuete nos tolerare iacula ver-
borum conuicia z contumelias p̄ra nos
rixantium. de his vide euangelium. Exq̄
autem hoc p̄cepto q̄nto phibetur impli-
cite omnis inordinatus motus cordis scz
ire odij maxime prumpens in verba con-
tumeliosa conuicia z rixas vt exposuit h̄
p̄ceptum idē christus Barth. v. dicens
Audistis quia dictum ē. non occides. qui
autem occidit reus erit iudicio. Ego autē
dico vobis. omnis qui irascitur fratri suo
reus erit iudicio. qui autē dixerit racha. re-
us erit concilio. z qui dixerit fatue re^o erit
gebene. vnde fm Alex. liij. p. q. xxy. z doc.
cōmuniter phibetur illo p̄cepto eodem
omne tale tanq̄ homicidij cordis. ideo
q̄ de his tria mysteria declara. h̄ fmone.

Primū dī: detestationis.
Scdm dī: offensionis.
Tertiū dī: sufferentie vel defensionis.
De primis vide in quadagesimali scdo
pomerij scz de vitij sermone. xxiij. sed an-
debeat qd̄ se defendens i talib. v. Ad-
demus hic aliquas questionēs dī rixā vel
p̄uato bello causa defensionis. Prima
questio vtrum liceat cuiuslibet seipm̄ defen-
dere. Respondetur breuiter q̄ regula iuris
naturaliter est et positui. ff. de iusticia et
iure. l. vt vim vi zc. talis scz vim vi repelle-
re licet cum moderamine inculpate tute-
le. z intelligitur hoc moderamen illud qd̄
equiualeat illate violētie in qualitate armo-
rum z in concursu temporis z in ip̄o actu
violētie. al̄s excedendo videtur esse vindic-
ta z p̄sequens peccatum. Unde ex hoc
parz q̄ defensio licita est vniuersaliter om-
nibus tam laicis q̄ clericis z etiā religio-
sis. nam opinio cōtraria reprobat in de
mentina. extra de homicidio. si furiosus.
Sed questio restat Nūquid tenetur quis
ad hoc scz vt vim vi repellat. Rndetur fm
Tho. ij. q. xli. q̄ nullus tenetur ad hoc
sed maioris p̄fectionis esset si sufferret vel
p̄mitteret seipsum interfici q̄ se defenden-
do occidere cuz non posset aliter euadere

et hoc intellige quādo talis esset in bona dispositione anime sue hoc est in statu salutis. Nam sic fecit saner? Thomas marty archiepiscopus cātuariē. qui noluit pēduli sanuas ecclesie nec se defendi ab occisoribus sed obtulit se qđ fuit pfectionis. Similiter fecerūt sancti milites thebei scz Mauricius cum socijs. unde quando qđ non esset in statu salutis fatue se exponeret morti corporis z anime. Deniqz etia in bello iusto contra inimicos ecclesie vel infideles sicut inter cruciferos obpugnantes ptra saracenos z alios huiusmodi nō deberet xpianus se morti exponere sz resistere z defendere fideles quātum potest.

Secūda qđtio vrruz defensio huiusmodi licita sit vbiqz z semper et contra quoscūqz inuadentes. Respōdetur qđ licita ē. Primo etiam in loco sacro z in ecclesia et sic vbiqz. quia etiam si polluat ecclesia sanguinis effusione tamen potest reconciliari. Magis ergo pōderanda est conseruatio hominis quando sequeretur mors cum illa sit inrestaurabilis. sed quia in tali casu non iniuriose fit sanguinis effusio. sed se defendendo ppter periculuz. ideo p hoc fit non polluitur ecclesia. extra de consecratione eccle. li. vj. ca. vnico. Secūdo licita est etiam in quocūqz officio occupato etiam si missam celebrās inuaditur ad mortem sibi vel etiam quodcūqz sacramentum ministrando. unde z tunc se defendēdo z occidendo non fit irregularis vt pty in supdicta clementina. ca. Si furiosus.

Sed di. Quid cuz inuadit sacerdos ad mortē quando tam puerū habet premanibus ad baptisandum qui puer esset in articulo mortis. ita qđ si sacerdos diuertat se ad defendendū puer interim morietur z sic damnabitur cum non sit alius qđ baptisat illum. Respōdet fm Johem de lignano qđ in tali casu pēligenda est mors corporalis sacerdotis. que est vnum malū temporale. quā alē sequerentur duo mala spiritalia scz mors eterna pueri. de cōse. di. iij. ca. firmissime. et etiam neglectus cure anima qđ ē mortale sacerdoti. extra de etate z qualitate. ca. cum sit. Idem di. cit pēligendum cum foret dubium probabile de morte vel vita pueri interim. z cō-

staret de morte sacerdotis nisi diuerteret ad se defendendum. hec fm Joh. de lig.

Tertio deniqz licita ē prefata defensio contra quoscūqz etiam superiores suos iniuste inuadentes. z cōtra iudicem z potestatem vel etiam episcopū aut abbatem iniuste inuadentem. nam etia monacho licet se defendere psertim in casu si episcopus vel abbas iniuaderet vt subito occideret. ad pdicta facit. E de iure fisci. l. prohibitum. Tertia questio p quibus huiusmodi defensio sit licite. Respōdet fm ca. nonistas z legistas qđ non solum p seipso sed etiam licet p filijs z filiabus. z p vxore et p psona. Sz an quislibet de populo possit quemlibet defendere. dicunt qđ non licet occidendo inuadentes. sed sine occisio ne licet psertim cum mandatum factuz ē vt defendantur tales clamādo defendite vel huiusmodi vt notat Baldus dicta. l. vrim. Unde aduerte p regula qđ irreprobaritatem non effugit qui pro alterius defensione alterum occidit. patet in summa Angelica. Trez nunquid licet defensione fieri p rebus. dicendū fm Innocentius z Bartho di. l. vt vini. z fratre Angeluz qđ sic p rebus auferendis ne auferatur qđ p ab atis vt recuperent in continenti. tñ nō licet p rebz seipm exponere morti scēter.

Seria quarta post dominicā quartaz. Sermo. xxxij. Sequit d sexto pcepto scz non mehaberis.

Resbbi quis peccauit. hic aut parentes ei? vt ceus nasceretur. Joh. ix. z in euangelio. Domino iesu hāc questio nem pposuerunt discipuli d ceo nato. ad quam respōdēdo dominus iesus docuit qđ talis defectus monstruosus non semper fit ex peccato parētū. vel ipi cecī nati qui actuale peccatum nō habuētz sit in originali natus. sed quādoqz sit vt manifestetur per miraculū opera dei in illo. Uerū tamen hoc constat vt etia docet Yra qđ parentes aliquando pro suis peccatis puniuntur in filijs monstruosis ex diuina iusticia. z dato qđ in presenti non puniantur

De feriis post dominicam. III

certum est qd in futuro punietur omnes vi-
rio luxurie peccantes. quia deus precepit
Exo. xx. in Decalogo di. Non mechaberis
Quo precepto fm qd Aug⁹ dicit prohibe-
tur omnis illicitus concubitus et mebro-
rum illegitimus vsus quomodo cunqz h
fiat prater solum vsum licitum cum ppria
uxore scz legitima. contra qd preceptuz in
numerosos peccat. Proinde de luxurie
vitio qd phibetur fm omnes species et mo-
dos suos tria mysteria declarabim⁹.

Primu di mortalis offensionis.

Secundu di modalis specificationis.

Tertiu di infernalis assimilationis.

De istis habes i quadagesimali scdo scz
de vitijs in pomerio sermone. xxxvij. per to-
tu. Ad ide plura vide circa nonu pceptu.

Feria quinta post dominicam qrtā. Ser-
mo. xxxvij. de cauendo turpissimo peccato
luxurie et periculis eius.

Ad iohannem

Iesens tibi dico surge Luc. vij.
et in euangelio hodierno. Si dili-
genter consideramus charissimi. mortu⁹
iste per dominu iesum resuscitatus signifi-
cat peccatores luxuriosos quos sepe per
gratiam suam christus resuscitat a morte
peccati ad obseruandum dei precepta. et
huius mysterio congruit qd dicitur adolescens.
quia in adolescentia feruet luxuria. et etia
qd dicitur. i porta inquit efferebat quia ta-
lis luxuriosus per portam quinqz sensuuz
educitur ad sepeliendum in peccati consue-
tudine velut in morte. Proinde circa hoc
pceptum sextum de cauenda luxuria ad
huc restat sermo alius de quo subsequen-
ter vbi sup. vide fmone. xxxvij.

Feria sexta dominice quarte. Sermo
xxxv. Sequit iam de septimo pcepto. qd
est Non furtum facies.

Ad iohannem

Icit ei iesus
qui credit in me etiam si mortu-
us fuerit uiuet. Ioh. xj. et in eu-
gelio. In quibus verbis dominus iesus

docet fidei veritatē. quia qui credit in me
inquit scilicet fide vera et catholica. talis
etia si mortuus fuerit. Utra. scz morte cul-
pe per lapsum in peccatu aliquod. uiuet
scilicet resurgendo per penitentiam in ob-
seruantia diuinorum pceptorum que faci-
ens homo uiuet in eis vt dicit Deutero.
v. Et quoniam iam instat nobis sermo de
septimo precepto scz Non furtu facies. in
quo prohiberi intelliguntur omnia dama-
na in rebus proximi vt exponit Tho. ij. ij.
q. cxxij. arti. vj. vnde Aug⁹. xiiij. q. v. pe-
nale. dicit Furti nomine intelligitur etiam
rapina et omnis illicita vsurpatio rei alie
ne. Proinde de hoc pcepto vt homo sciat
cauere omne furtum et rapinam et sic in fi-
de christi uiuat obseruando precepta tria
mysteria declarabimus. de quib⁹ habes
in forma i quadagesimali scdo pomerij
scz de vitijs fmone. xxxvj. vbi agit de fur-
to et rapina multiplici.

Sabbato post dominicam quartam.
Sermo. xxxvj. de fraude vitanda in empta-
one et venditione.

Ad iohannem

Icebat ie-
sus. Qui sequitur me non am-
bulat in tenebris. Ioh. viij. et
in euangelio hodierno. In quibus mo-
net nos christus dominus vt sequamur
ipm in omni sanctitate et veritate ob ser-
uando eius precepta ac non ambulare i te-
nebris errorum et visionu. Sed heu multi
sunt christiani qui potius sequuntur diabol-
um prefertim in fraudibus et iniquita-
tibus quas committunt in emptione et ven-
ditione. cum tamen hoc eodem pcepto
scilicet Non furtum facies. omnia talia in-
telligunt fore a deo phibita. vt dicit Tho.
et doc. Unde de negotiatioe in emendo vel
vedendo tria mysteria declarabimus de
quibus in forma vide in quadagesimali
scdo pomerij scilicet de vitijs fmone. xxxj.
prou tibi placet.

Dominica de passione in mane. Ser-
mo. xxxvij. de eiusdem pcepti. vij. trans-
gressione varia papue de vsuris.

¶ Mi ex deo ē

Quod verba dei audit. propterea vos non auditis. q. ex deo nō estis. **Ioh. viij.** et in euangelio hodierno. **Uerba** haec dixit dominus iesus. que quidem sunt valde amabilia bonis et iocunda. sed valde amara et terribilia transgredientibus pcepta dei. **Haz** ex quo hoies mali nō audiunt ope implendo verba dei in pceptis expressa coipso ostendunt se esse filios diaboli. et psequens eternaliter cuz diabolo cruciandos. Sed boni coipso q. audiunt et observant pcepta ostendunt se esse filios dei et psequens cum deo in futuro beaticandos. Proinde **Ambro.** in hodierna omel. dicit. Hoc scitote fratres q. unusquisq. cuius opa facit eius et filius esse dicitur. Sed quoniam inter pcepta dei hoc est vñū scz. Non furaberis. qd. mali homines multipliciter transgrediunt. Proinde de hoc tria mysteria declarabimus.

¶ Primum de execranda vsure iniquitate.

¶ Scdm de varia et culpe modalitate.

¶ Tertiu de pñeda offensae in h. pñetate.

De primo et scdo vide in quadragesimali scdo pomerij scz de vitij. sermone. xxxv. videlicet de vsura p totum.

¶ Ad adde p tertio articulo q. ex quo iam aduenit tempus confitendi de peccatis. **Ibo** notandum est q. contra hoc pceptum multipliciter hoies peccant. id eo q. pñteri tenetur iuxta hoc vt colligo ex **Alexan. iij.** pre sume. q. xxy. arti. iij. ac **Rayne.** et **Antho.**

¶ Hos. parte. j. ti. xliij. c. iij.

¶ Primo peccat quis aliena occulte accipiendo. **Haz** hoc est furari. quia furtum est contractatio rei aliene fraudulenta et occulta. qlitercuncq. fiat hoc vt predicti docet. volunt.

¶ Secūdo beneficia subtrahendo scz in extrema necessitate pauperum cuz deberet illis communicare. tunc enim aliena rapit et inuadit nō dando qd. obligatur de suis bonis dare illis vt dicit **Ambro.** di. xlvij. sic h.

¶ Tertio capiendi vi vel cogendo sicut faciunt nō solum latrones in fratis publicis sed etiam ipsi principes et cōmuniteres vsurpantes iniuste aliq. territoria villa et metas et facientes iniustas exactiones

vel pedagiā et collectas tricesimas et huiusmodi **Ezech. xij.** Principes ei. in medio qñ lupi rapiētes pñda.

¶ Quarto de fraudando sicut fit in negociando siue per pōdera iniusta siue alijs modis vt patuit de emptione supra.

¶ Quinto ecclesie bona male expendēdo scz in malos vsus. vñ xij. q. i. s. vii. glo. di. c. p. prelati ecclesiastici si bene administrant loco domīnoy sunt. si male loco pñdonū vnde et tenetur satifacere.

¶ Sexto senus vsure faciendo de quo ita patuit hoc sermone.

¶ Septimo falsē et iniuste iudicando **Esai. i.** Ele q. con dunt leges iniq. et scribunt iniusticias vt opprimant in iudicio pauperes vt eēt vidue pñda eorum.

¶ Octauo grauiter damnificando scz incendijs bellis iniustis et huiusmodi.

¶ Nono horrendis sacrilegium vel sumonā cōnutrendo **Hiero. xij.** q. ij. glo. na. Amico rapere furtus est. ecclesiam fraudare sacrilegium est. hec ille.

¶ Decimo illicite q. modo cuiq. ledēdo scz pñmum in rebus et ad id coopando cōsiliando mandando vel participādo. et sic alijs modis de quibus patuit lupi sermone xxxv. de furto hec sufficiant.

¶ Dominica eadem post prandiu. **I. Sermo.** xxxvij. de confess. one transgressionū pceptoꝝ decalogi.

¶ S confitea

mur pctā nra fidelis et iust. est de. vt remittat nob. j. **Ioh. j.**

ca. In qbo pñbis sanct. apłs certos et securos nos reddit d. pctōy remissioe p sacra et verā pñessione obtinenda. et h. pmo ex dei pñitētis fidelitate. q. fidel. ē de. scz i pñmissis. nā. pñmissi veniā penitētibz dat. iij. pñias agere appio. et. dei aut pñba sūt veritatz infallibilis. Scdo ex iusticia aqrate. vñ subdit. Et iust. ē. Nā lz nos nō meremur de pñdigno. tñ q. de. ex sua liberalitate pñmisit iusticiā ē h. facere. q. o. pñmissuz cadit in debitū fin iusticiā. et q. xps dñs sua passiōe sanguis nob. meruit fin iusticiā satisfactiois p nob. vñ et ecclesia i hodierna epla canit q. sanguis xpi emūdat pñcias nram ab ogibz mortuis. i. mortal. peccati

De feriis post dominicā de passi.

Quapropter expedies est sermonē hic facere vicz inferendo de confessione transgressio- nis pceptoꝝ. Tum q̃a p hoc tpe confite- ri obligauit ecclesia sancta de omnibz pec- catis: que q̃dem omnia includunt in istis pceptis. Tum q̃a deuotio ⁊ populi instru- ctio id requirit. Tum deniqz q̃a hoc pceptum octauū de quo agendūz sequit. vicz Non loquaris falsum testimoniū ꝓtra ꝓ- ximum implicite ꝓhibet etiā taciturnita- tē veritatis ꝓsertim in iudicio ꝓfessionis: vt patet ꝓ Alexandꝝ. iij. ꝓte summe ⁊ sic ꝓ oppositū cōtinet q̃ homo veraciter cōfite- ri teneat in iudicio ꝓprie confessionis. q̃a Aug⁹ ꝓmo de ciui. dei. c. xxi. dicit. q̃ testi- monij falsi nō minus reus est qui de seip- so falsūz fateat q̃ si aduersus primū hoc fa- ceret. hec ille. Unde de cōfessionis vero te- stimonio in foro ꝓficientie tria mysteria de- clarabimus

Primū de securitate diuine acceptatōis
Secūdū de q̃litate debire notificatōis
Terciū de modalitate ꝓctice ꝓfessionis
De ꝓmis duobz articulis vide in q̃dage- simali ꝓmo ꝓmerij: scz de ꝓenitētia ac- cipiendi que placent. smone. xxx.

BB Sed de tercio ꝓ ꝓactica ꝓfessio- nis de pceptis decalogi Nota breuiter ꝓ docimēto iuxta populi capacitatem desin- gulis pceptis epilogando ex pscriptis.

Primo de ꝓmo pcepto q̃ vicz confiten- dum est. Si adorasti aliquā creaturā vel supstititōibz vsus es aut sortilegijs vl' incā- rationibz quocūqz vel consuluisti. Item si in aliquo articulo fidei dubitasti. Itēz si hereticis vel iudeis fauisti: vel fidem nega- sti. Item si ꝓmedisti vel bibisti aut balne- um intraisti cum iudeis vel ea que sunt ꝓ- bibita fecisti cū eis cōuersando. Itēz si deū super omnia non dilexisti. Item si in ali- quo ꝓtra deum voluisti. Item de supbia. Si cōtempnisti obedire alicui pcepto ꝓc.

De scdo pcepto confitendū est d iu- ramento sine causa. vel si ꝓiurasti. Si irre- uerenter et hīnōi. Item de voto si fregisti vel tardasti vl' de malo fiendo vouisti. Itēz de blasphemia dei vel sanctorū. Itēz de sa- cramentoꝝ irreuerentia: vel si in peccato suscepisti: vel falsa fide credidisti. Circa teratū pceptū de ope manuali. ⁊ si missam

non audisti in festo. Itēz si peccasti in festo fecisti. vel si de factis ꝓritōibz nō seruasti. Item si vanis spectacul' vel choreis ⁊ huiusmodi te dedidisti. Itēz si vigilias ⁊ ieiunia de pcepto nō ieiunasti. Itēz si ꝓcepta eccle- się non seruasti. Si penitentia non egisti. Si confessionē dū debuisti non fecisti. Itēz si venia ꝓtentibz non indullisti. Itēz si gū- le ⁊ ebrietati deseruiuisti. ⁊ sic de alijs.

Circa quartū. si ꝓtentibz vel supioribz vel cōfessōi tuo obedientiā vel reuerentiā nō fecisti. Itēz si parentes cōtempnisti ⁊ eis necessariā non dedisti. Si eos vitupasti. vel si ꝓ eis iā defunctis non orasti vel non subuenisti. Itēz si opa misericordie in ꝓxi- mos ⁊ in paupes nō impediti. ⁊ sic d' alijs

Si maledixisti eis dē. Circa quintū. Si occidisti corde odiendo vel iram tenēdo. aut ꝓpositā occidēdi vl' mūlādā habuisti. vel si verbo drrabēdo vl' facto. Si ad ꝓec- candū induxisti vl' docuisti. Circa sextū. Si inebatus ē in quacūqz specie luxu- rie: scz meretricio: adulterio: stupro. incestu: sacrilegio: contra naturā. vel cum vxore il- lico modo. vel in festis magnis. ⁊ sic de alijs

Circa septimū. de furto. de rapaci- tate. de fraude. de vsura. de simonia. de sa- crilegio. de iudicio iniusto. de exactione ini- sta ⁊ de dāno quocūqz. Circa octauū de falso testimonio. de ꝓedacio. Itēz de ꝓec- catis in spīritū sanctū qui est spūs fūrat. de quibz in seqntibus

Circa nonū de cō- cupiscētia carnali cuiuscūqz aliene. de vo- lūtate luxuriādi. de quinqz sensuū excessibz. de cogitatōe cum morosa delectatōe. de pollutōe. de tactibz: osculo amplexu et huiusmodi ꝓponēdo in smone honeste q̃- tum licet. Circa dēimū De auaricia. de malo questu. de alienis retēis cum debet res q̃ntotius restituere ⁊ hīnōi. Hec suffi- ciant breuiter Ex istis q̃ppe ꝓt q̃s plura excogitare. ꝓ faciēda ꝓfessione

Feria secūda dñice de passiōe. Sermo xxxix. De peccatis in spīritū sanctū qui est spūs veritatis. ꝓhibens mendaciū

De dixit. scz
Iesus de spīritu quē acceperit

erant credentes in eū Johā. viij. et in euan-
gelio hodierno. Dominus? Iesus sciēs q̄a
omnis homo mendax est ex se vt dicit scrip-
tura et iudeos p̄ra sp̄s sanctū mēdaces ēē
vt ad fidei veritatē conuerterent et salua-
rent desiderabat ac sp̄s sanctū p̄mittebat
Ideo ex summa pietate in nouissimo die
magno festiuitas vt plures cōgregati au-
dierent clamabat feruent di. Si quis sinit
id ē desiderat vere vite doctrinā et salutem
veniat ad me. s. p̄ fidem. Qui cū credit in
me flumina aque viue. i. abundantia gr̄ie
sp̄s sancti fluent de ventre eius. i. de inter-
nis p̄cordijs eius redūdantes p̄ doctrinā
in alios. Hoc autē dicit de sp̄s sancto quē
acceperūt discipuli in die penthe. in signo
visibili in specie lingue ignis ad significā-
dum q̄ est ip̄s veritatis docens oēs ve-
ritatem p̄ mundū et odiens mendaciū. p̄
pter quod ip̄e deus in p̄cepto decalogi spe-
cialiter phibuit dicens. Nō loquaris fal-
sum testimoniū contra prīmū. In q̄ vt dī-
cit Augus. prohibet omne genus mendaciū
maxime p̄ra fidē. Et sic phibet ipugna-
tio agniti veritatis. ac consequens oē pec-
catū in sp̄s sanctū quē ex illa oriunt. nā
sp̄s sanctus cordis oris et ois ac fidei req̄-
rit in homine veritatem. Proinde sub h̄ p̄ce-
pto octauo de p̄ceptis cōtra sp̄s sanctus
Nota tria mysteria que in forma vide in q̄-
dragesimali scdo Pomerij. s. de vicijs. ser-
mone. xlvij.

Ser̄ia tertia dñice de passione. Ser. xl.
De mendacio qd phibet eodem p̄cepto
to octauo.

Mundus me

Mundus me odit q̄ ego testimoniū phibeo
de illo. quia opera eius mala
sunt. Johā. viij. et in euāgelio hodierno
Verba sunt dñi Iesu qui inter plura do-
cūmēta hui⁹ euāgelij docet p̄cipue q̄ ex
emplo xpi ip̄ius nō curem⁹ mundanorū
homīnū vanam cōplacentiā. nec eorū con-
tra nos odia qn veritate et iusticiā sequa-
mur vsq̄ ad mortē illā obseruādo p̄cep-
ta. monibus p̄bo et vita testificā. Nā dī-
cit christus. Non pōt vos odire mundus.

me autē odit: quia ego testimoniū rē. S̄
quare hoc. Hui⁹ ratio. q̄ omne simile dī-
ligit et applaudit sibi sibi: p̄ philosophum
de anima. Et omne verū vero cōsonat. p̄
mo ethicorū. Quia ergo mūdani homines
sunt mendaces. psal. Dis hō mendax. Er-
go non mirū q̄ similes sibi mendaces dīli-
gunt. Itē alia ratio: quia homo verax (s̄)
aut fuit domin⁹ iesus summe verax) quod
guit et testimoniū phibet vita ore et opere
q̄ fallacia sit detestāda. Et quia mūdani il-
lam sequuntur dolent ergo rephēndi. Si
cut dum quis detestat et confundit regem
vel patrē aliquorū tūc filij vel serui regis il-
lius irascunt et dolent. Rex mundanorum
est diabolus qui est mendaciū pater. vt dī-
citur Johā. viij. ergo rē. Et hoc est quod
christus dicit. Ne odit mund⁹. id ē. mū-
dani homines. q̄ ego testimoniū phī. q̄a
opera eorū mala sunt. scz cū diabolo dam-
nanda. Proinde de mendacio quod phī-
betur hoc p̄cepto diuino tria mysteria. vi
de in quadagesimali scdo Pomerij. s.
de vicijs. f. monē. xxxij. p̄ totum.

Ser̄ia quarta post dominicā de passiōe.
Sermo. xli. Et sequitur iā de nono p̄cepto
pro. scz Nō cupiscas vxorē prīmū tui.

Espondit ie-

Espondit iesus. Nonne scriptū est in lege
vestra: quia ego dixi dī estis.
Johā. x. et in euāgelio hodierno. Domin⁹
iesus allegat scripturā legis dicentis d̄ ho-
minib⁹ bonus et electis q̄ essent dīj. non q̄
dem naturaliter sicut xps s̄ p̄ participati-
onem gratie diuine et similitudinis. Et hec scri-
ptura habet ps. lxxij. et Exo. xx. Ex q̄ ar-
guit christus q̄ si homines fideles dicunt
dī et filij dei: a fortiori christus qui est ver⁹
deus et naturalis dei filius merito se d̄
ip̄m licite dicebat esse deū. **S**ed quare
deus bunchonore p̄stitit fidelibus vt dī-
cerent dīj et filij dei. scz participatiue nisi vt
doceat in hoc q̄ sicut de⁹ est purissima lux
i. Johā. i. Deus lux est et tenebre in eo non
sunt vllē. Ita quilibet fidelis debz esse pu-
rus. p̄ suo modulo ab omni culpa tam in
opere q̄ in ore. Et etiā in corde vt nulla p̄

De feriis post dominicā de pass.

ua concupiscentia sit in eius corde Propterea deus phibuit non solum peccata luxurie et rapine in opere: sed etiam phibuit peccata concupiscentia in corde dicens. Non concupisces uxorem proximi tui. in quo phibetur omne desiderium carnale illicitum secundum Allean. Proinde de concupiscentia carnali. scilicet luxurie tria mysteria. Nota sicut habes in quadagesimali secundo. scilicet de viciis. sermone. xxvij. p. totum.

Feria quinta dominice de passione Sermonis quadagesimalis secundus scilicet de cauenda concupiscentia sensuum exteriorum et peccato.

Conuersus iesus ad mulierem dixit simoni. vides hanc mulierem Luc. viij. et in euangelio hodierno. Charissimi aduertendum quod in euangelio legitur quod maria magdalena que antea fuit peccatrix et per oculos suos sensus se totam dederat concupiscentie carnali. tandem ad christum peruenit. et oibus sensibus quibus peccauerat penitentie satisfactionem egit. iuxta pedes domini iesu. Nam per offensam oculorum ex oculis lacrymas fudit. per offensam aurium verba christi diligenter iuxta pedes illis sedens. audiuit. per offensam gustus: tantum postea ieiunauit quod triginta annis in heremo nil cibi corporalis gustauit: sed diuina dulcedine refectus fuit. Item per odorem quatuor odoriferum christi pedibus obtulit. et per offensam vestimenti crinuum et corporis se totam in penitentie humiliauit. id est christus eam in exemplum penitentie proponens simoni et omnibus personis dixit. Glides hanc mulierem. quod d. Et tu sequere eam in penitentie faciendam. Proinde de custodia sensuum per quos intrat concupiscentia contra hoc preceptum Non concupisces etc. nota tria mysteria ex sermone. xlvj. incipiendo sub littera E. persequendo usque finem ut habes quadagesimali secundo.

Feria eadem quinta propter occurrentes festus sancti Benedicti vel Ioseph etc. sermone quadagesimali tertius post prandium applicata de sobrietate ad refrenandam gulam et concupiscentiam carnis.

Patres soluij estote et vigilate. pe. v. c.

In quibus verbis sanctus Apostolus hortatur nos ad sobrietatem contra gulam et ebrietatem per que maxime accenditur concupiscentia carnalis que phibetur predicto eodem precepto. hortatur etiam ad vigiliam circa sensuum carnalium custodiam. Et subdit causam. per orbem hodie versarius inquit vester diabolus querit. scilicet per vitia gula. comestationis. ebrietatis et sensuum exteriorum excessum quem deuoret. scilicet inducendo ad mortale peccatum et consequenter ad eternam damnationem. Et quoniam hic sanctus vigilat sobrie et vigilauit. Unde canitur de eo. Iste professor domini sacratissima plebs cuius celebrat per orbem hodie letus meruit secreta scandere celi. Qui pius prudens humilis pudicus sobrius castus fuit et quietus vita diu pensus vegetauit eius corporis artus. etc.

Hic ergo sub predicto precepto accipe sermonem de cauenda gula et ebrietate sicut habes in quadagesimali secundo. Pomerij sermone. xxi. et. xxx. vide ea que tibi ex illis placent.

Feria sexta post dominicam de passione Sermonis quadagesimalis quartus scilicet de cogitatione mala que phibetur hic.

In illo ergo die cogitauerunt interficere eum. scilicet iesus Ioh. viij. et in euangelio hodierno o. Ex quo accipimus quod sicut iudei cogitauerunt male ut interficeretur christum dominum. et hoc pessime impleuerunt opere. Sic spiritualiter multi mali christiani in suis prius cogitationibus carnalibus delectati volunt occidere christum dominum presentium peccatis et pessime illud quod accipiunt implent sepe opere peccati. de quibus Apostolus Ioh. viij. Rursus crucifigentes christum in semetipsis. id est per prius cogitationes etc. Proinde ex quo hodie eodem precepto non phibetur etiam cogitatio carnalis cum delectatione tria mysteria declarabimus. de quibus habes in preestuali Pomerij de tempore sermone. lviij. p. totum. vide quantum placet ex eo.

Sabbato post dominicam de passione Sermonis quadagesimalis quintus. sequitur de decimum preceptum vici Non concupisces rem proximi tui.

Sermo XLVI. et XLVII

Quis mihi

Sministrat me seq̃t. r ubi ego suz il
lic r minster me erit Job. xij. r i
euāgelio hodierno. Verba sūt xpi iesu in
q̃bus hortat nos ad sui sequela p̃ p̃ceptū
terrenaz cupiditatū q̃ est veneniū charita
tis vt dicit Aug. l. lxxij. q̃stionū. Vñd
dicit. Si q̃s mihi ministrat. Lra. obedie
do mandatis meis. me sequatur cōtemne
do om̃ia mūdāa. Et quonā benedictus
deus in p̃cepto decalogi decimo. s. Nō cō
cupisces rem p̃ximi tui: nō domū: nō agrū
nō bouē r om̃ia que illius sunt. Exod.
xx. interdicat om̃is rei cupiditate vel auar
ritia vt dicit g. r. Ray. in summa. Ideo
de auaricie cupiditate tria mysteria h̃ no
ta. de quibz habes in q̃dragesimali secun
do pomerij de vicij. sermone. xxxvij. vide
q̃ntum tibi placet. Tr̃e sub hoc p̃cepto
poteris etiā sermone facere de restitutōe
que p̃cipitur inclusiue. de qua plures ha
bes sermones in p̃mo quadagesimali

Dominica Ramispalmarz mane. Ser
mo. xlvj. post decalogi p̃cepta: agendū tā
sequit de p̃ceptis euāgelicis. Et p̃mo de
remissione peccatoz p̃ penitentiā obtinēda

Benedictus

B qui venit in nomine dñi osan
na in excelsis. Math. xij. r in
euāgelio huius solēnitatis. Hec s̃ba ceca
nerunt dño Iesu turbe dñi intrarēt in hie
rusalem die ipa palmarz. que canit ecclia:
vt doceat qualē debeam xpm laudare p̃
sertim p̃ hoc tēpore imminente. s. paschali si
volumus remissionē p̃ctoꝝ nostrōz ob
tinere r saluari. Quia p̃mo debem xpi
stū recognoscere r p̃fiteri oie q̃ ip̃e est be
nedict. r nos tanq̃ p̃ctoꝝ optam ab eo
bñdicoz p̃seq. s. remissionis p̃ctoꝝ p̃ p̃niaz
Adiquā tenemur p̃ h̃ijs p̃tibo ex ecclie p̃ce
pto. Ideo d̃r in hac laude. Bñdictus qui
venit zc. Et hoc oēs christicole canūt ho
die p̃ oia clericōz. q. d. Tu Iesu bone es
benedict. ideo de tua largitate dona no
bis benedictiones tuaz remittēdo p̃cā n̄ra

confitentibz r grām infundendo. Sc̃do
debem ip̃m cognoscere fide r p̃fiteri oie
q̃ ip̃e est x̃s deus r h̃o q̃ venit in mūdum.
ideo ibi subdit. Qui venit. s. in mūdū i no
mine dñi. i. vera deitate. Tercio debem
optare r exorare vt det nob salūtē eternāz
in excelsis sue b̃titudinis p̃ticipes faciēdo.
Ideo addit Osanna. Lra. i. obsecro salu
tifica in excelsis. i. in celestibz. Et quonāz
ad heccōsequenda. vt veniat sc̃z christus i
mentem nostrā p̃ grām. r vt digne veniat
etiā in nos sacramentalit̃ in eucharistia
quam tenemur h̃ijs diebz suscipe r vt re
mittat peccata ac conferat salūtē eternā
oportet nos implere p̃cepta dei r xpi iesu
in euāgelio tradita de q̃bus tā restat post
decalogū agere. Ideo de illis p̃ceptis euā
gelicis p̃sequēdo p̃mo p̃dicabimus de p̃
cepto penitētie. Et quia de penitētia aliq̃
in p̃cedentibz egimus: restat h̃ic loq̃ rāriū
modo de hoc. s. quō p̃ penitentiā remissio
nem cōsequemur p̃ctoꝝ r grām dñie bñ
dictionis. Vñd de remissione p̃ctoꝝ no
ta tria mysteria de quibz habes in q̃dras
esimali secūdo. sermone. l.

Dominica eadem Ramispalmarz p̃
mandū. Sermo. xlvj. de p̃ceptis euāge
licis enumerādis r breuiter p̃sequendis.

Amiliauit

Semeti p̃z. (sc̃z dñs iesus) fac
obediēs vsq̃ ad mortē. Ver
ba sūt apli Phil. ij. r ecclia canit in episto
la hodierna. vt exēplo xpi r nos discam
humilit̃ obedire om̃ibz mandatis dei sic
r tenemur. Ad obediendū autē induc nos
dñs iesus tripl̃. Primo dulci admonitōe
r p̃missione. Job. xij. Si diligis me mā
data mea seruate. qui habz mādata mea
r fuit ea ille est q̃ diligit me r diligit a pa
tre meo r ego diligā eū. r manifestabo ei
meip̃m. s. in beata ṽsiōe. Sc̃do p̃miatōe
Job. xvj. d. Nemo ex eis. s. discipul̃ p̃ijt n̄
si fili p̃ditōis. s. Judas. q. d. Illi soli p̃ibūt
inefñū q̃ nō diligūt me mādata mea suā
do. Tercio ex p̃fificatōe. s. i oī creatura. qz
om̃ia deo obediūt p̃ter solum hoīez ma
lum r diabolū. Et insuper exemplum

Domínica ramis palmarū

dedit in seipso factus obediens ut patuit. Proinde de preceptis christi in euangelio traditis. postq̃ egimus de preceptis decalogi tam agendum restat ut populus sciatur qualiter obligatur et de transgressione penitus agat. notemus tria mysteria.

Primū dicitur supraditionis.

Secundū dicitur enumerationis.

Tertiū dicitur obligationis.

Circa primū queritur ex quo ad salutē sufficit christiano observatio decalogi. **M**atth. xix. ca. Si vis ad vitam ingredi serua man. et c. Quare ergo precepta decalogi debuerunt in euangelio superaddi aliqua precepta et etiam consilia. Respondetur sicut **Thom.** i. q. cxiij. et **Anton.** i. q. pte sume. ti. xv. et **Ysa.** super **Matth.** v. q̃ una ratio accipitur ex parte finis. quia verus lex erat lex seruilis timoris nec introducta erat in hereditatem. id est ad finē eterne beatitudinis. ut patet de omnibus patribus sanctis illius veteris testamenti q̃ non pueniebant ad visionem deitatis nisi postea per christum qui aperuit ianuā in morte sua. oportuit ergo q̃ in noua lege q̃ est lex libertatis et amoris immediate introductus in beatitudinem supadderentur consilia perfectionis et precepta euangelica necessaria ad consequendum finem beatitudinis eterne. Alia ratio ex inspectione veteris legis. quia cum esset illa imperfecta oportebat ut a christo suppleret imperfectio eius per legem nouā. unde **Origenes.** in omel. super **Matth.** v. dicit q̃ imperfectiōnem legis euangelii adimpleuit. nā populo infirmo veteri rudi dictum est. Diliges primum tuum et odio habebis inimicum. Sed perfectionis magister qd̃ perfectus est dicit. Diligite inimicos vestros. **E**xemplū accipitur. sicut enim videmus q̃ pueri sub pedagogo. et sic sub timore et disciplina prius custodiuntur. et minora documenta et precepta eis imponunt nec in hereditatem possidendā habent dominii illarū instituantur. Sed postq̃ fuerint adulti et perfectionis etatis altiora eis dantur documenta. et precepta a patre ut hereditatem filijs debitorum habeant. sic ut dicit **Gal.** iij. lex pedagoga noster fuit in christo. i. regulatiua sta-

tus puerilis. disponēs ad virtutē. id est ad christum et ad hereditatem celestē per ipsum habendam. **T**ertia ratio ex parte promissionis quia verus lex promittebat solū temporalia bona observantibus. **D**eutero. xxvj. Sed lex christi promittit gratiam et gloriam celestem. unde **Augustinus** in omel. de martyribus dicit. **H**ec mirum est q̃ data sunt precepta maiora scilicet in euangelio propter regnū celorum. et minora data sunt propter regnū terrenū ab eodem vno deo q̃ fecit celū et terrā. **Q**uarta ratio dicitur declarationis ut scilicet sanū intellectū preceptorū declararet. et errore iudeorum circa ea excluderet ut dicit **Ysa.** viij. s. nā notat q̃ ad prosecutionē salutis sufficit inquit observatio mandatorū decalogi ut dicit saluator **Matth.** xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et hoc intelligit dū talis homo sit in vera fide christi et obedientia ecclesie. sacramenta noue legis volens suscipere et tenere. ut non premissis. et sic inquit noua precepta moralia saluator non dedidit. sed precepta decalogi replicauit et ad observationem illorū homines induxit et obligauit. tamen apposuit aliqua que verum intellectum illorū declararent et errores iudeorū circa hoc excluderent. ut sic iuxta euangelii in fide christi observantes homines salui fierēt. et sic patet de primo.

Circa secundū queritur quod sunt genera preceptorum euangelicorum. Respondetur sicut **Astensis.** li. j. c. lxiij. et fratrem Angelum in summa. aliosq̃ colligendo. q̃ quedam sunt specialia respectu personarū presidentium ut illa que specialiter data sunt apostolis **Matth.** x. que huius obmittit. Sūt alia quedā generalia respectu omnium christianorum. que saltem sicut genera enumerabimus. **P**rimū preceptum et fundamentale est catholicam fidem habere et baptizari velle. **Marc.** xvi. Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit. Qui non cre. et c. **S**ecundū est penitentiam de peccatis agere in contritione confessione et satisfactione. **Matth.** iij. Penitentiam agite appropin. et c. et **Luc.** xij. pater. **T**ertium est decalogum implere sano intellectu sine omni errore. sicut christus dominus exposuit videlicet q̃ illo precepto

Nō occides. phibet etiā inordinata ira in iudiciā odiū z hmoi. z q̄ tenemur recōcilia ri primo leſo **Barth. v.** Itē q̄ in p̄cepto Nō mechaberis. phibet omīs p̄cupiſcētia tā cordis q̄ oclorū z viorū dimiſſio: ac oīs occasio mechie. Itē q̄ illo p̄cepto Nō p̄u rabis phibet omīs iuratio ſine cauſa. Itē q̄ illo p̄cepto Diliges. p̄imum tenemur diligere inimicos. z q̄ primo veniā peten ti dimittere debem⁹ in corde ſalū ranco/ rē z ſigna rancoris. de p̄dictis **Barth. v.** z plurib⁹ paſſib⁹ euāgeliorū. Quartū pre ceptū ē deū vera charitate amare. z ſic ab omī p̄cō mortalī cauere. **Barth. xxiij.** Di lige dñm deū tuū toto corde: tota aīa zc. z hoc intelligi q̄ ad omī p̄trarioz chari/ tati. i. p̄cōz mortaliū excluſione ſm doct.

Proinde xp̄s in euāgelio ſingillatim pre cepit p̄tra ſingula p̄cā mortalia p̄fectam cautela: puta p̄tra ſupbiā hypocriſis z va nā gloriā **Barth. vij.** dixit. Attendite ne iuſticiā vestrā faciatis corā hoib⁹ vt videā mini. Itē p̄tra auariciā **Barth. v.** Nolite th̄ſaurizare in terra zc. Itē p̄tra luxu/ riā p̄ſuluit caſtitate p̄ginalēq̄ mūdiciā. Itē p̄tra irā patientiā p̄fectiſſimā di. Si q̄s te p̄cuſerit in maxilla vna p̄be alterā. Eſt q̄s tulerit tunicā dā ei z palliū z bu/ tu ſimodi. Et hec ſm Aug. ſunt de p̄cepto q̄ ad animi p̄parationē vt ſciz nolit q̄s pro p̄ter talia illata mortaliſ peccare in ira vel odio: aliter nō ē de p̄cepto ſed de p̄ſilio ad qd hō non tenet. Itē p̄tra gulā **Luc. xxi.** Attendite ne forte grauē cor dā vestrā cra/ pula z ebrietate. Itē p̄tra inuidiā z odiū p̄cepit etiā inimicos diligere z nō iudica/ re temerarie **Barth. viij. ca.** Itē p̄tra ac/ cidia **Luc. xxiij.** Oportet ſp̄ orare z nō de/ ficere. z hoc obligat t̄pib⁹ deputatiſ.

Quintū p̄ceptū ē p̄mū diligere ſm eq̄ tatē iurīſ nature **Lu. vi.** Prour vult⁹ (Ly ra. rōnaliter) vt faciāt vobis hoies z vos fa. zc. in caſu neceſſitatis ē p̄ceptū. **S.** p̄ximū ē miſericordiē opa exercere. **Luc. vi.** Omī peten te tribue. z hoc ſu extrema ne ceſſitate p̄mū tenet q̄s ex p̄cepto. Sep timū ecclie p̄cept⁹ obedire. **Barth. xviij.** Si eccliaz nō au. zc. **Q.** trauū ſacramē/ ta. p̄ loco z t̄pe ſuſcipe. patet de cōmuniōe z alijs. Nō p̄ſeuerare vſq̄ in ſine z i ſta

tu gratie. **Barth. xxiij.** Qui p̄ſeuerauerit vſq̄ in ſinem hīc ſaluus erit. Et ſic patet.

Le. Circa terciū de obliga tione Nota regulas. Prima. q̄ homo xp̄i anus obligatur ad p̄cepta ſed nō ad cō ſilia euāgelica vt cōmunit̄ obſeranda. Patet p̄ Auguſt. xiiij. q. j. c. Quod p̄cipit inquit impatur. et hoc neceſſe eſt fieri. ſi ſi fiat penam habz. Sed cōſilio dñi ſi vti nō lueris minus boni adp̄ſeris. Secun da regula q̄ cōſilia euāgelica obligāt quē liber ſaltem ad non contēnendum. **Ter cia** regula q̄ cōſilia euāgelica obligāt ad implendū eos ſolū qui ſe voto aſtrinxerūt ad aliqua illorū. De hijs vide in quadra/ geſimali ſecūdo ſciliq̄ de vicijs. ſm dē. xiiij **Barth.**

U. feria ſecūda dominiſce de ramis. Sero mo. xlvij. d̄ charitate que eſt ſinis omniū p̄ceptorū.

Omnisimple ta eſt ex odore ynguenti. **Joh. xij.** z in euāgelio. Sicut dīc Bern. Unguentū deuorōnis z p̄ieratiſ eſt deo ſi tiſſimū z ſanctiſ angelis ac beatis. Unde ſponſa chriſti z ecclia orans canit illō **Lā ticoz. j.** Trahe me poſt te. ſp̄ amoze. quia anima amoze trahit quocunq̄ trahit: vt dicit ſanctus Aug⁹. Subditur. In odo/ rem ynguentorū tuorū currimus. Et quia magdalena hmoi ynguētō vnxit pedes ie ſu. ideo dīc hīc. q̄ domus ſciz ecclie miſt tantis ad imitandū. et trūiphantis ad cōi gratulandū impleta eſt vt patz in euāge/ lio. **Er**go autē ſinis omniſ p̄cepti cha ritas eſt. vt dīc ap̄l⁹. j. Thimo. j. ip̄a ē etiam radi⁹ et fundamentū ac plenitudo legis. vt dīc idē Roma. xij. quia omī p̄p̄ ceptū z lex ad id ordinat hominē vt deum diligat homo. qua ſciz charitate anīa vnīf deo qui eſt ſinis vltimus. Tñ dīc chari tas quali chara vntas. Propterea ſā poſt omnia p̄cepta ſequit̄ agendū de charita te. De qua pro iſto ſermone nota tria my/ ſteria que habes in parte eſtuali pomērij de tempore. ſermone. x. v. per totum.

De feriis post dominicaz pal.

Seria tertia dominice de ramis. Ser. mo. lix. De pdilectōe charitatis a deo et mirificatione.

Des autē glorari oportet in cruce dñi nr̄i Jesu christi. Hec verba sc̄ta ecclesie canit hodie in introitu misse. z accipiuntur ab apostolo Gal. vi. In quibus docemur quesitū summa gl̄ia christiana. s. crux christi. Sed quare hoc nisi quia per hanc ostendit deus nobis summā charitatem q̄ animā suam posuit p nobis: sicut dicit Jo. h̄anis. xv. vt nos deū reamaremus. q̄a vt Bern. dicit. Siue p̄cipiēdo siue castigando: siue beneficiēdo siue p̄mittēdo hoc solum requirit deus vt diligatur. Solue tributum amoris z noueris deo satisfactus: hec ille. Proinde tria mysteria notabim⁹ in hoc sermōe de charitate. viz.

Primū de dei p̄ceptione.

Secundū de eius mirificatione

Terciū de eius acq̄sitione

De quibus parte estuali supra. sermōe. liij. X. et consequenter.

Seria quarta eiusdē dominice. Ser. l. de eadem charitate.

Radidit in mortē animā suam. Esa. liij. z i epistola hodierna. Dominus Iesus int̄rū nos amā

uit q̄ tradidit p nobis animā suā in mortē. Propterea Aug. dicit. Si piger amare. sc̄z deum salte pudeat non reamare pro tanta charitate qua nos miserō tantū dilexit vt vnigenitū suum p nobis in mortē daret. Proinde de ipsa charitate p̄ter p̄dicta adhuc tria mysteria notabim⁹.

Primū dicit cōmendationis.

Secundū in diminutiōis

Terciū augmentationis.

De quibus in forma vide p̄te estuali p̄merij s̄mone. liij. p totum.

Seria quinta sermōe oportet facere de p̄muniōe. Deniq̄ tam de hac q̄ de sequētib⁹ diebus plurimos sermones vide in partibus alijs p̄cedentib⁹.

Sermones Quadragesimales p fratrem Pelbartū de Themelwar: professuz diuini ordinis sancti Francisci compozitati. Impressus ac diligenter emēdati exp̄sis p̄uidi Johannis Rynman in impiali op̄pido Hagēnaw p̄ industriōsum Henricū cum Bran finiuunt feliciter Anno salutis nostre millesimo quadringentesimo nona gelimono nono. x. die mensis Nouembris

1900

1694

194
1900
1694

ptencsi

Donadoze

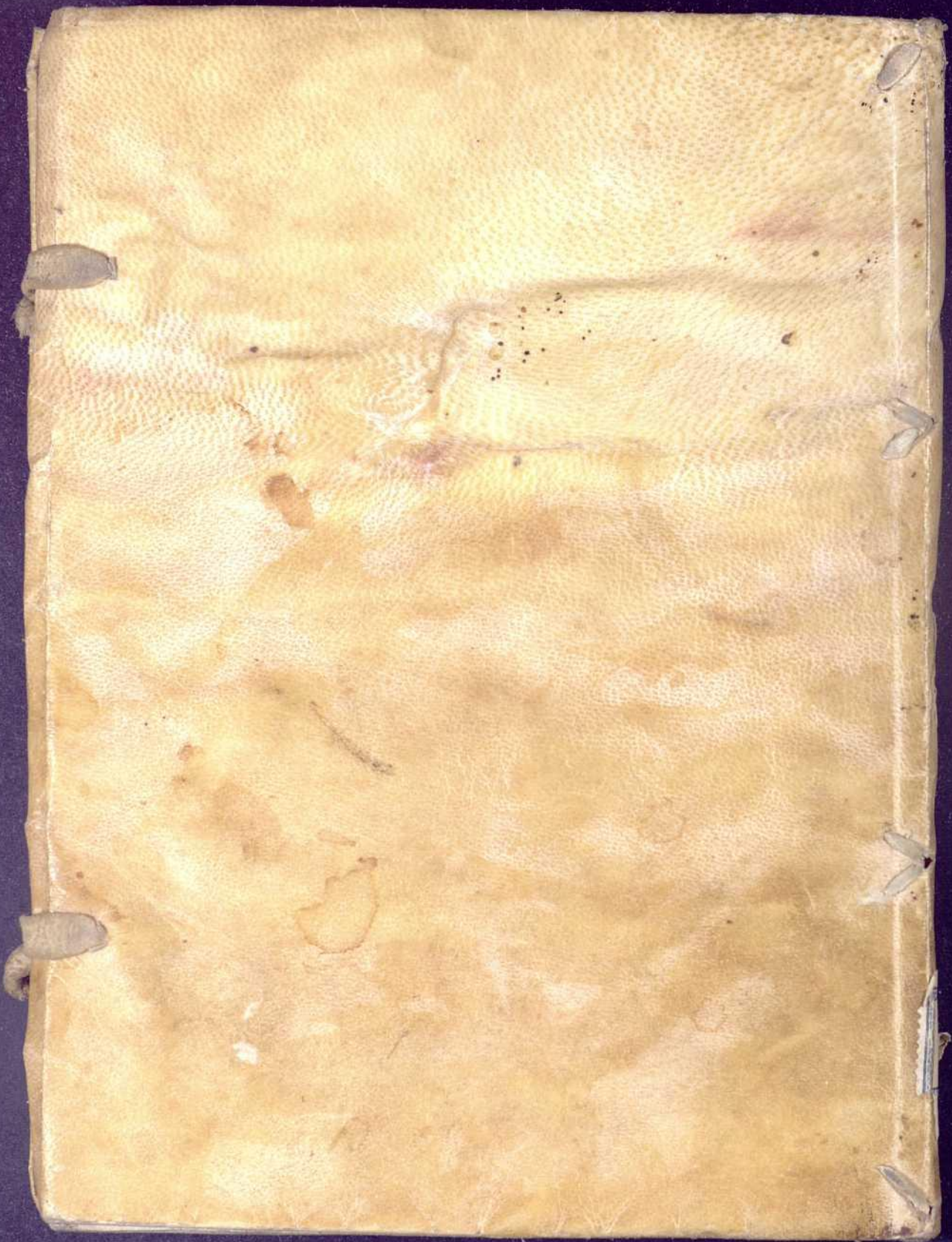
repy

fz alf de
hamagal

7 306

12
11
10
9
8

